

VENDIME UNIFIKUESE

PENALE

VENDIM
Nr.154, datë 15.4.2000

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë...në seancën gjyqësore të datës 08.12.1999 morën në shqyrtim çështjen penale nr.81 që i përket:

KËRKUESI: Arben Hamiti

OBJEKTI: Shuarje e dënimit për veprën penale të prodhimit dhe shitjes së lëndëve narkotike dhe kalimit të paligjshëm të kufirit, parashikuar nga nenet 283/1 dhe 297 të Kodit Penal.

BAZA LIGJORE: Neni 480 i Kodit të Procedurës Penale.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Sarandë, në zbatim të ligjit nr.8202, datë 27.03.1997 “Për amnistinë”, me vendimin nr.1, datë 19.05.1999 ka pranuar kërkesën e të dënuarit Arben Hamiti për shuarjen e dënimit, dhe ka urdhëruar lirimin e tij të menjëhershëm.

Kundër vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Sarandë, ka bërë rekurs prokurori i cili parashtron si shkaqe për prishjen e tij si më poshtë:

1. Kërkuesi është dënuar me një vendim të një gjykate të huaj, dhe Gjykata e shkallës së parë Delvinë ka bërë vetëm njohjen e vendimit dhe konvertimin e dënimit sipas ligjit shqiptar.

2. Ligji “Për amnistinë” ka hyrë në fuqi në datën 05.04.1997 dhe ka pasur fuqi vetëm për vepra penale të kryera në Shqipëri.

3. Njohja e vendimit është bërë në muajin Qershor 1998, në një kohë që ligji “Për amnistinë” kishte përfunduar efektet e tij.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË pasi dëgjuan realacionin e anëtarit Vladimir Metani, prokuroren Valentina Ahmetaj, e cila kërkoi prishjen e vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Sarandë, si të pabazuar në ligj dhe pasi biseduan çështjen në tërësi,

VËREJNË:

Vendimi i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Sarandë, është rezultat i zbatimit të gabuar të ligjit e për këtë shkak ai duhet të prishet.

Nga materialet e ndodhura në dosje rezulton se kërkuesi Arben Hamiti me vendimin Nr. 90, datë 16.10.1996 të Gjykatës së Diktimit Janinë të Greqisë, është dënuar me 18 vjet dhe 6 muaj burgim, me gjobë 5 milion dhrahmi, privimin e të drejtave politike për 3 vjet dhe dëbim të përhershëm nga shteti grek, pas vuajtjes së dënimit për veprat penale të:

- a. “Zotërimit të lëndëve narkotike”
- b. “Transportit të lëndëve narkotike”
- c. “Importit të lëndëve narkotike”
- d. “Shitjes së lëndëve narkotike e mbetur në tentativë”
- e. “Hyrjes së paligjshme në vend”.

Kërkuesi, bazuar në Konventën e Këshillit të Europës “Për transferimin e personave të dënuar”, ratifikuar me Ligjin Nr. 8499, datë 10.6.1999 dhe në Konventën dypalëshe të datës

17.5.1997 lidhur ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe asaj të Greqisë, ka kërkuar të transferohet në Shqipëri për të vuajtur dënimin e caktuar nga autoritetet gjyqësore greke.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Delvinë, në zbatim të nenit 512 të Kodit të Procedurës Penale, me vendimin e saj, Nr. 9, Akti datë 23.05.1998 ka bërë njohjen e pjesshme të vendimit Nr. 90 datë 16.10.1996 të Gjykatës së Diktimit Janinë, si dhe ka caktuar përfundimisht dënimin prej 13 vjet burgim, që i dënuari Arben Hamiti duhet të vazhdojë të vuajë në shtetin shqiptar.

Kërkuesi Arben Hamiti ka qenë duke vuajtur dënimin e mësipërm në burgun e Bënçës në Tepelenë dhe në datën 22.4.1999 i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Sarandë, që të vendosë shuarjen e dënimit të mbetur në zbatim të nenit 480/II të Kodit të Procedurës Penale dhe paragrafit të parë të nenit 1 të ligjit Nr. 8202 datë 27.03.1997, “Për amnistinë” për veprat penale të parashikuara nga nenet 283/1 dhe 297 të Kodit Penal, për të cilat ai vuan dënimin.

Në përfundim të gjykimit, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Sarandë, me vendimin nr.1, datë 19.5.1999 ka pranuar kërkesën e të dënuarit Arben Hamiti dhe ka urdhëruar lirimin e tij nga vendi i vuajtjes së dënimit.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, gjatë shqyrtimit të rekursit të ushtruar nga prokurori kundër vendimit të mësipërm, duke qenë në dijeni të zgjidhjeve e qëndrimeve të ndryshme mbajtur nga gjykatat e rretheve gjyqësore dhe të apelit për çështje të tjera të të njëjtit karakter, me qëllim njehsimin dhe unifikimin e praktikës gjyqësore, vendosi kalimin e çështjes për gjykim në Kolegjet e Bashkuara të kësaj Gjykate.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë duke e gjetur të pabazuar në ligj Vendimin Nr. 1, datë 19.5.1999 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Sarandë, vendosën unifikimin e praktikës gjyqësore, lidhur me shtrirjen e ligjit penal shqiptar në kohë dhe hapësirë për shtetasit shqiptarë që kryejnë vepra penale jashtë territorit të Republikës për të cilat deklarohen fajtorë me një vendim të formës së prerë të autoritetit gjyqësor të shtetit të huaj.

Për të arritur në përfundimet e veta, Kolegjet e Bashkuara, marrin në konsideratë dhe zbatojnë dispozitat dhe frymën e konventave të Këshillit të Europës në fushën përkatëse në të cilat Shqipëria është palë, konventën dypalëshe me shtetin grek për transferimin e të dënuarve të burgosur, dispozitat përkatëse të Kodit Penal dhe Kodit të Procedurës Penale si dhe Ligjin Nr. 8202 datë 27.03.1997 “Për amnistinë”.

Ndonëse nuk është objekt i këtij gjykimi, Kolegjet e Bashkuara vënë në dukje se gjykata me rastin e njohjes së vendimit të gjykatës greke, me të cilën është deklaruar fajtor dhe dënuar Arben Hamiti, duhej të merrte në konsideratë dhe të shprehej në vendimin e saj edhe përsa i përket faktit nëse do të shtrinte ose jo efektet e tij Ligji Nr. 8202, datë 27.03.1997 “Për amnistinë”.

Sipas nenit 514 të Kodit të Procedurës Penale dhe nenit 2 të Konventës Europiane “Për transferimin e personave të dënuar”, një nga kushtet për transferimin është dënueshmëria e veprës si në shtetin që kërkohet transferimi, ashtu edhe në shtetin ku zbatohet vendimi. Mbi këtë bazë, gjykata ka pasur detyrim ligjor për të arritur në përfundime të shprehura me vendimin e saj dhe, duke mbajtur një qëndrim të qartë do të garantonte edhe marrëdhëniet juridiksionale me shtetin grek.

Sipas dy konventave kryesore të Këshillit të Europës në këtë fushë, asaj për vlerën ndërkombëtare të gjyqimeve penale e vitit 1970 dhe për transferimin e të dënuarve me heqje

lirie të vitit 1983, aplikimi i bashkëpunimit në drejtim të njohjes dhe ekzekutimit të vendimeve penale, realizohet nëpërmjet zgjerimit dhe ngushtimit në të njëjtën kohë të juridiksioneve të autoriteteve gjyqësore të vendeve që përfshihen në një veprimtari të tillë. Qëllimi që ndjekin konventat, përkrahur edhe nga legjislacionet e shteteve palë në to, është ekzekutimi i një vendimi gjyqësor i huaj dhe rehabilitimi i shpejtë i personit të dënuar në vendin e tij të origjinës.

Ky lloj bashkëpunimi si për të gjithë shtetet palë në këto konventa edhe për Shqipërinë, realizohet në dy drejtime:

1) Për shtetasin shqiptar që ka kryer një vepër penale në një shtet tjetër, por që ndodhet në Shqipëri, ndërkohë që për të ka një vendim të formës së prerë dënimi nga autoriteti gjyqësor i shtetit ku ka kryer veprën penale. Në këtë rast, duke qenë shtetas shqiptar dhe në pamundësi për t'u ekstraduar, gjykata shqiptare sipas procedurave që parashikon Kodi i Procedurës Penale, njeh dhe ekzekuton vendimin e gjykatës së huaj.

2) Për shtetasin shqiptar, që është duke vuajtur një dënim me heqje lirie të dhënë e të vënë në ekzekutim në një vend tjetër, për të cilin kërkohet transferimi i tij në Shqipëri për vazhdimin e ekzekutimit të vendimit të autoritetit gjyqësor të huaj në Shqipëri.

Sikurse shihet, në të dy rastet kemi të bëjmë me një vendim të autoritetit gjyqësor të shtetit të dënimit, i cili njihet dhe vihet në ekzekutim në shtetin e ekzekutimit në përputhje me procedurat e pranura nga konventat përkatëse dhe Kodit të Procedurës Penale.

Për efekt të njehsimit të praktikës gjyqësore, Kolegjet e Bashkuara pranojnë se për të gjykuarin Arben Hamiti, si për çdo rast tjetër, vendimi i gjykatës shqiptare nuk është një vendim i ri. Për këtë shkak, gjykata nuk shqyrton çështjen në themel, dhe as nuk verifikon provat e marra nga gjykata e huaj. Ajo verifikon nëse ekzistojnë kushtet për njohjen e vendimit të huaj dhe, a duhet t'i përgjigjet atij vendimi me një dënim që konverton dënimin e huaj me një dënim të parashikuar nga legjislacioni shqiptar, duke përcaktuar edhe dispozitat përkatëse të cilat aplikohen. E rëndësishme, sipas Kolegjeve të Bashkuara, është të evidentohet fakti se është vendimi i huaj ai që vihet në ekzekutim nëpërmjet një vendimi njohës të gjykatës Shqiptare. Pra nuk kemi të bëjmë me një vendim të gjykatës shqiptare që vihet në ekzekutim, por me një vendim të një gjykate të huaj që ekzekutohet në përputhje me legjislacionin shqiptar. Kolegjet e Bashkuara pranojnë faktin se transferimi i personave të dënuar nga një shtet i huaj, është një zgjerim i juridiksionit të autoritetit gjyqësor të huaj në Shqipëri, i cili përfundon pas njohjes dhe ekzekutimit të tij në Shqipëri.

Në kuptim të Konventës Europiane "Për transferimin e personave të dënuar", është e rëndësishme të evidentohet për sa më sipër se vendimi i autoritetit të huaj mund të ekzekutohet në dy mënyra në shtetin e zbatimit:

a) nëpërmjet vazhdimit të ekzekutimit automatikisht të vendimit të dhënë nga autoriteti i huaj ose

b) nëpërmjet një procedure konvertimi të këtij dënimi, duke zëvendësuar sanksionet e dhëna nga shteti i huaj me sanksione të parashikuara nga shteti i zbatimit.

Megjithatë, pavarësisht nga mënyra e ekzekutimit, në çdo rast bëhet fjalë për ekzekutimin e vendimit të dhënë nga shteti i dënimit në atë të kërkuar dhe jo për një vendim të ri dënimi, qoftë edhe kur ai njihet nëpërmjet konvertimit. Ky fakt ka rëndësi të sqarohet për të evituar keqkuptimet që mund të krijojnë neni 2 i Ligjit nr. 8499, datë 10.6.1999 "Për ratifikimin e Konventës së Këshillit të Europës "Për transferimin e personave të dënuar", ku

Shqipëria pranon zbatimin e vendimeve të huaja jo nëpërmjet zbatimit të drejtpërdrejtë të tyre, por nëpërmjet konvertimit të dënimit të huaj në një dënim të bazuar në Kodin Penal të Republikës së Shqipërisë. Edhe në këtë rast, shteti shqiptar duke pranuar frymën e konventës, ka pranuar vetëm njërën nga mënyrat e ekzekutimit, pa ndryshuar asgjë nga përmbajtja e konventës.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në shqyrtim të çështjes, përveç dispozitave të Konventës së Këshillit të Europës dhe Konventës Bilaterale me Greqinë, Kodit të Procedurës Penale dhe Ligjit Nr. 8202 datë 27.03.1997, “Për amnistinë”, merr në konsideratë edhe dispozitat e Kodit Penal të Republikës së Shqipërisë përsa i përket zbatimit të dispozitave të tij në kohë dhe hapësirë.

Neni 6 i Kodit Penal, në paragrafin e dytë përcakton se: “Ligji penal i Republikës së Shqipërisë është i zbatueshëm edhe për shtetasin shqiptar që kryen krim në territorin e një shteti tjetër, kur krimi është njëkohësisht i dënueshëm dhe derisa nuk është dhënë një vendim përfundimtar nga një gjykatë e huaj”. Pra, dispozita përcakton dy kushte për zbatimin në hapësirë të ligjit penal. Së pari, fakti duhet të konsiderohet vepër penale nga legjislacioni i vendit ku është kryer, si dhe nga ai shqiptar; së dyti, për këtë vepër duhet të mos jetë dhënë vendim i formës së prerë nga autoriteti gjyqësor i huaj.

Kolegjet e Bashkuara duke konsideruar këto kushte të lidhura e jo të shkëputura nga njëra-tjetra, për efekt të unifikimit të praktikës gjyqësore, arrijnë në përfundimin se ligji penal shqiptar nuk shtrin efektet e tij ndaj shtetasve shqiptarë që kryejnë vepër penale në territorin e një shteti tjetër, kur për këtë vepër autoriteti gjyqësor i shtetit të huaj ka dhënë një vendim i cili ka marrë formë të prerë.

Edhe në rastin konkret kur çështja penale ka filluar, ajo duhet të pushohet duke zbatuar nenin 328/1, germa “e” dhe “f” të Kodit të Procedurës Penale, pasi për të njëjtën vepër penale ekziston një vendim gjyqësor i formës së prerë. Kjo garanci procedurale e parashikuar edhe në nenin 7 të Kodit të Procedurës Penale, është shprehja dhe zbërthimi i garancisë kushtetuese të njohur në nenin 34 të saj, që duke përkrahur parimin e së Drejtës Romake “*Non bis in idem*”, përcakton se: “Askush nuk mund të dënohet më shumë se një herë për të njëjtën vepër penale dhe as të gjykohet sërish me përjashtim të rasteve kur është vendosur rigjykimi i çështjeve nga një gjykatë më e lartë sipas mënyrës së parashikuar në ligj”.

Duke mbajtur qëndrimin e mësipërm, Kolegjet e Bashkuara arrijnë në përfundimin që ligji nr.8202, datë 27.03.1997 “Për amnistinë”, nuk shtrin efektet e tij për shtetasit shqiptarë që kanë kryer vepra penale jashtë territorit shqiptar, të cilët janë dënuar me një vendim përfundimtar nga autoriteti gjyqësor i huaj në kohën e hyrjes në fuqi, as drejtpërdrejtë, dhe as pas transferimit të tyre në Shqipëri.

Sipas këtij ligji, përjashtohen nga ndjekja penale dhe vuajtja e mëtejshme e dënimit të gjithë personat që kanë kryer veprat penale për të cilat ai ligj shprehet. Me ligjin nr.8268, datë 22.12.1997 është amenduar shtrirja në kohë e ligjit të mësipërm deri më datën 30.1.1998 për ata persona, të cilët paraqiteshin vullnetarisht përpara autoriteteve kompetente.

Kolegjet pranojnë se ky ligj doli në një situatë të caktuar që u krijua në Shqipëri në vitin 1997, atëherë kur strukturat shtetërore morën një goditje të rëndë. Burgjet Shqiptare u hapën fillimisht me forcë, dhe më vonë, për arsye sigurie, shteti liroi të gjithë personat që mbaheshin të paraburgosur ose të burgosur në vuajtje të një dënimi të formës së prerë.

Meqenëse kjo situatë duhej të normalizohej me kalimin e periudhës së emergjencës,

një nga masat e marra për këtë qëllim ishte edhe miratimi i ligjit “Për amnistinë”, i datës 27.03.1997 i cili kishte në themel amnistimin e personave që kishin kryer një kategori të caktuar veprash penale dhe për personat e tjerë, me kushtin e kthimit vullnetarisht në vendet e vuajtjes së dënimit. Në këto raste parashikohej ulja e dënimit me burgim në 1/3 e tij dhe moszbatimi i dënimit me burgim të përjetshëm.

Sqarimi i këtyre shkaqeve dhe rrethanave të daljes së ligjit “Për amnistinë”, kanë rëndësi të evidentohen për të kuptuar me të drejtë faktin e shtrirjes së efekteve në territorin shqiptar, për vepra të kryera në këtë territor nga individë shqiptarë ose të huaj, për një situatë dhe periudhë të caktuar kohe.

Sipas arsytimit të mësipërm, Kolegjet çmojnë se ligji “Për amnistinë” i vitit 1997 nuk i shtrin efektet e tij ndaj kërkuesit, si gjatë kohës kur ndodhej në territorin e shtetit grek, ashtu edhe pas transferimit, me qëllim ekzekutimin e vendimit të atij autoriteti për vazhdimin e ekzekutimit të dënimit të huaj në Shqipëri.

Nga ana tjetër, është e vërtetë se neni 12 i Konventës së Këshillit të Europës, si dhe neni 12 i Konventës bilaterale me Greqinë parashikojnë që palët të japin falje, amnisti ose zëvendësim të dënimit në përputhje me Kushtetutën dhe legjislacionet e tyre për të dënuarit e transferuar, por duhet marrë parasysh situata pas lejimit dhe ekzekutimit të transferimit; apo në rastet kur amnistia ose falja shprehet edhe për subjekte që ndodhen jashtë territorit të vendit.

Një rëndësi të veçantë ka ushtrimi i sovranitetit dhe zbatueshmëria e Kushtetutës dhe ligjeve nga ana e autoriteteve shtetërore brenda territorit të secilit shtet palë në Konventë. Njëkohësisht, është e rëndësishme edhe garantimi i standardeve të njëjta për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të personave që ndiqen penalisht apo që janë në ekzekutim të vendimeve gjyqësore të formës së prerë. Në këtë kuadër edhe kërkuesi mund të përfitojë nga këto dispozita të Konventave dhe neni 480/II i Kodit të Procedurës Penale, që nga koha që është transferuar në territorin shqiptar, por jo të përfitojë për kohën përpara transferimit, për të cilën në rastin konkret nuk mund të aplikohet zbatimi i ligjit shqiptar për shkak të shtrirjes së kufizuar të tij në hapësirë.

Duke qenë se ligji Nr. 8202, datë 27.03.1997 “Për amnistinë”, nuk i shtrin efektet për personat e transferuar, për të vuajtur dënimin e dhënë nga autoriteti gjyqësor i huaj në shtetin Shqiptar, kërkesa e të dënuarit Arben Hamiti nuk duhej të pranohej, dhe për këtë shkak, vendimi i gjykatës së shkallës së parë është i cënueshëm.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, mbështetur në nenet 438,441/c dhe 442 të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSËN:

1. Prishjen e vendimit nr. 1 datë 19.05.1999 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Sarandë dhe rrëzimin e kërkesës nga ana e të dënuarit Arben Hamit.

2. Njoftimin për ekzekutim të këtij vendimi Prokurorit pranë Gjykatës së Lartë për rivënien në ekzekutim të vendimit nr. 9, aktit datë 23.05.1999 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor

Delvinë, i cili ka njohur dhe ka vënë në ekzekutim Vendimin Nr. 90, datë 16.10.1996 të Gjykatës së Diktimit Janinë.

3. Vendimin për njehsimin e praktikës gjyqësore dhe dërgimin për botim në Fletoren Zyrtare.

Tiranë, më 27.10.2000

MENDIM PAKICE

Lidhur me shqyrtimin e çështjes në fjalë në Kolegjet e Bashkuara dhe vendimin e marrë nga shumica, kemi mendim të kundërt përse më poshtë:

1. Rekursi i prokurorit të Prokurorisë së Rrethit Gjyqësor Sarandë, nuk duhej të merrej në shqyrtim nga Kolegjet e Bashkuara, pasi ai nuk është paraqitur sipas rregullave të parashikuara në Kodin e Procedurës Penale.

Kundër vendimit të Gjykatës së Rrethit Sarandë, prokurori ka bërë recurs të drejtpërdrejtë në Gjykatën e Lartë, pa bërë më parë ankim në Gjykatën e Apelit Gjirokastër, brenda afateve që parashikon Kodi i Procedurës Penale.

Ky detyrim për paraqitjen e ankimit vetëm në gjykatën e apelit, del nga përmbajtja e nenit 407, pika 3, të Kodit të Procedurës Penale, ku përcaktohen mjetet e ankimit dhe radha e paraqitjes së tyre në organet gjyqësore kompetente.

Për të njëjtën gjë flet dhe neni 417, i Kodit të Procedurës Penale, i cili në përmbajtjen e tij, nënkupton se ankimi kundër vendimit të Gjykatës së Rrethit, bëhet vetëm në Gjykatën e apelit.

Përveç sa u paraqit si argument, se ankimi duhej të ishte paraqitur në Gjykatën e Apelit dhe jo në Gjykatën e Lartë, shërben dhe fakti se palëve në proces, pra dhe prokurorit, Kodi i Procedurës Penale i njeh të drejtën për t'u drejtuar, drejtpërsëdrejti, Gjykatës së Lartë me recurs vetëm për raste të veçanta të cilat parashikohen në nenin 431, të këtij kodi, si dhe në raste të tjera kur kjo e drejtë është e parashikuar në ligj.

Duke qenë se rasti në shqyrtim nuk është nga ato që parashikon neni 431, i Kodit të Procedurës Penale, si dhe duke pasur parasysh se për rastin në fjalë nuk ka rregullim të veçantë të parashikuar në ndonjë ligj, kemi mendimin se recursi i prokurorit të rrethit Sarandë, në bazë të nenit 433, të Kodit të Procedurës Penale, duhej të mos pranohej.

2. Vendimi i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Sarandë, që ka vendosur pranimin e kërkesës të të dënuarit për përjashtimin nga vuajtja e mëtejshme e dënimit, është i drejtë dhe i bazuar në ligje.

Transferimi i të dënuarit në falje, ashtu sikurse pranon dhe shumica, është realizuar në përputhje me legjislacionin shqiptar dhe marrëveshjen midis qeverisë shqiptare dhe asaj greke.

Legjislacioni shqiptar, si në drejtim të të drejtave, ashtu edhe në drejtim të detyrimeve, shtetasin shqiptar, të dënuarin nga gjykata e huaj e të transferuar në Shqipëri, e trajton njëjloj, pa asnjë diferencim nga të dënuarit prej gjykatave shqiptare.

I gjithë legjislacioni shqiptar, i dalë përpara transferimit të të dënuarit, si dhe pas transferimit të tij, nuk parashikon asnjë kufizim në trajtimin e të dënuarve, të cilët vuajnë dënimin në Shqipëri.

Në këtë kuptim, dhe ligji shqiptar “Për amnistinë” në kushtet kur plotësohen kriteret e përcaktuara prej tij, nuk përjashton nga e drejta për të përfituar nga mosvuajtja e mëtejshme e dënimit të dënuarin nga gjykata e huaj, të transferuar në Shqipëri.

Duke pasur parasysh për sa u paraqit, jemi të një mendimi me shumicën, për faktin se i gjithë legjislacioni shqiptar, edhe ligji “Për amnistinë” i shtrin efektet e tij vetëm në territorin e Shqipërisë. Në këtë kuptim, ligji “Për amnistinë”, duke mos përmendur asnjë kufizim, i shtrin efektet e tij mbi çdo të dënuar që vuan dënimin në Shqipëri, pra edhe mbi të dënuarin e transferuar nga një shtet juaj.

Arsyetimi i shumicës, sipas së cilës ndaj të dënuarit të transferuar, ligji “Për amnistinë”, nuk mund të zbatohet, në kohën e daljes së tij i dënuari ka qenë duke vuajtur dënimin në shtetin tjetër, si dhe arsyetimi tjetër; se përfitimi nga ky ligj për të dënuarin që është në Shqipëri bëhet në afate të caktuara.

Është e vërtetë se në shtetin dënues, i dënuari, shtetas shqiptar, nuk mund të përfitojë nga ligji “Për amnistinë” për faktin se ligji penal shqiptar i shtrin efektet e tij vetëm në territorin e Republikës së Shqipërisë (neni 5 i Kodit Penal).

Megjithatë, meqë ndodhet në shtetin ekzistues, pra në Shqipëri, i dënuari, i transferuar për të vuajtur dënimin e mëtejshëm, nuk mund të kufizohet nga e drejta që i jep ky ligj ashtu si të gjithë të dënuarit e tjerë, pavarësisht se ligji “Për amnistinë” ka dalë kohë më parë.

Siç dihet, ligji “Për amnistinë është ligj penal”. Në këtë kuptim detyrimi që sjell neni 29, pika 3 e Kushtetutës, sipas të cilit ligji penal favorizues ka fuqi prapavepruese, për rastin në shqyrtim, është i detyrueshëm për t’u zbatuar. Si Kushtetuta, ashtu dhe vetë ligji Nr. 8268, datë 22.12.1997, nuk ka të bëjë me të dënuarit që përfitojnë nga amnistia, por me personat që kanë kryer vepra penale, të cilët sipas ligjit “Për amnistinë”, nuk janë amnistuar përsa i përket ndjekjes apo dënimit penal.

Si argument tjetër, se ligji “Për Amnistinë” zbatohet edhe për të dënuarin e transferuar nga një shtet i huaj, flet dhe Konventa midis Republikës së Shqipërisë dhe Republikës së Greqisë për transferimin e të dënuarve të burgosur, në nenin 7 të saj.

Neni 7, germa “a”, e kësaj konvente, shprehet se: “Transferimi mund të refuzohet kur autoritetet kompetente të shtetit ekzistues kanë vendosur të mos fillojnë ndjekjen penale ose t’iu japin fund atyre, për të njëjtat fakte”.

Siç del nga përmbajtja e kësaj dispozite, të dy palët, nënshkruese të konventës kanë pranuar faktin se, në shtetin ekzistues (Shqipëri), përpara realizimit të transferimit të një të dënuari, mund të ekzistojnë kushte të vendosura nga organet kompetente (Kuvendi), të cilat e përjashtojnë atë nga ndjekja penale ose nga vuajtja e mëtejshme e dënimit, kur bëhet fjalë për të njëjtat fakte (të njëjtat ngjarje), të cilësuar nga të dy shtetet përkatëse si vepra penale.

Duke interpretuar rastin në shqyrtim, del se të dy shtetet, palët në marrëveshje, kanë pranuar se në Shqipëri, përpara realizimit të transferimit të të dënuarit, mund të ndodhen dhe përpara faktit të një amnistie të dhënë. Në këto kushte, duke njohur të drejtën e zbatimit të ligjit shqiptar në territorin e Shqipërisë, pra dhe të drejtën e të dënuarit, për të përfituar nga amnistia, shteti grek ka rezervuar të drejtën për të vendosur për miratimin ose jo të transferimit të kërkuar.

Për rastin në shqyrtim, shteti grek, megjithëse e ka patur parasysh ekzistencën e ligjit “Për amnistinë” dhe të drejtën e të dënuarit për të përfituar nga ky ligj, ka miratuar dhe lejuar transferimin e tij në Shqipëri.

Në kushtet e mungesës së ndonjë pengese ligjore, moszbatimi për të dënuarin në fjalë i ligjit “Për amnistinë”, sjell kufizime të të drejtave të tij kushtetuese, duke e vënë atë në pozitë të pabarabartë përpara ligjit dhe të dënuarve të tjerë pra të diskriminuar, duke shkelur kështu nenet 18, pika 1, 16, 17, pika 1, etj. të Kushtetutës së Shqipërisë.

Anëtar: V.Bineri, Y. Myrtja, B. Caka

VENDIM
Nr.284, date 6.10.2000

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë., në seancën gjyqësore të datës 15.09.2000, në mbledhjen e Kolegjeve të Bashkuara, nën drejtimin e Thimjo Kondit, kryetar i Gjykatës së Lartë, morën në shqyrtim çështjen penale që i përket:

TË PANDEHURIT: Tom Lleshdedaj, lindur në Gjakovë - Kosovë dhe banues në Kroaci, hetuar dhe gjykuar në gjendje arresti në mungesë, mbrojtur në gjykim kryesisht nga avokati Enver Mema.

AKUZA: Veprën penale të mashtrimit të 78 personave në shumën 910 170 USD, parashikuar nga neni 143 i Kodit Penal.

PADITËSA CIVILË: 1. Sami Kulla 2. Viktor Osmanlliu 3. Kamber Kamberaj 4. Arqile Lole 5. Dhimitraq Shkodrani

I PADITUR CIVIL: Tom Lleshdedaj

OBJEKTI: Kthim shume dhe shpërblim dëmi

BAZA LIGJORE: Neni 61 e vijues të Kodit të Procedurës Penale dhe nenet 445, 450, 1050, 1051 të Kodit Civil.

Gjykata e Rrethit Tiranë, me vendimin nr.292, datë 08.05.2000, ka vendosur:

Deklarimin fajtor të të pandehurit Tom Lleshdedaj për veprën penale të mashtrimit dhe në bazë të nenit 143 të Kodit Penal e dënon me 5 (pesë) vjet burgim.

Ky dënim i fillon nga dita e ekzekutimit të vendimit.

Pas vuajtjes së dënimit të pandehurit i hiqet e drejta për të ushtruar detyra drejtuese pranë personave juridikë për një afat prej 5 (pesë) vjetësh, parashikuar kjo nga nenet 40 e 44/2 të Kodit Penal.

Pranimin e padisë civile të ngritur në procesin penal.

Detyrimin e të paditurit civil Tom Lleshdedaj t'i kthejë paditësit civil Kamber Kamberaj shumën 5.000.000 (pesë milionë) lekë.

Detyrimin e të paditurit civil Tom Lleshdedaj t'i kthejë paditësit civil Viktor Osmanlliu shumën 700.000 (shtatëqind mijë) lekë.

Detyrimin e të paditurit civil Tom Lleshdedaj t'i kthejë paditësit civil Sami Kulla shumën 200.000 (dyqind mijë) lekë.

Detyrimin e të paditurit civil Tom Lleshdedaj t'i kthejë paditësit civil Dhimitraq Shkodrani shumën 3 (tre) mijë USD dhe 700.000 (shtatëqind mijë) lekë.

Detyrimin e të paditurit civil Tom Lleshdedaj t'i kthejë paditësit civil Arqile Lole shumën 2. 256.800 (dy milion e dyqind e pesëdhjetë e gjashtë mijë e tetëqind) lekë dhe interesin bankar nga data 6.8.1996 e deri në ditën e ekzekutimit të vendimit.

Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 284, datë 26.06.2000, ka vendosur:

Ndryshimin e vendimit nr.292, datë 8.5.2000 të Gjykatës së Rrethit Tiranë si më poshtë:

Deklarimin fajtor të të pandehurit Tom Lleshdedaj për veprën penale të mashtrimit ndaj të dëmtuarve Ilir Loli për vlerën 10.000 USD, Muharrem Doçi në vlerën 10.000 USD, Hekuran Rushiti në vlerën 12 500 USD, Jorgo Rrapi në vlerën 1000 USD, Jani Biti në vlerën

500 USD, Eduart Pashollari në vlerën 1000 USD, Pirro Beqiri në vlerën 13 000 USD, Agim Basha në vlerën 1 000 000 lekë, Manushaqe Sinjali në vlerën 1 600 000 lekë, Dashnor Cenomeri në vlerën 14 500 USD, 1 600 000 lekë, Zenel Bajraktari në vlerën 6000 USD dhe në bazë të nenit 104/2 të Kodit Penal të vjetër e dënon me 5 (pesë) vjet heqje lirie.

Dekarimin fajtor të të pandehurit Tom Lleshdedaj për veprën penale të mashtrimit ndaj të dëmtuarve për 47 herë, në bazë të nenit 143 të Kodit Penal dhe dënimit e tij me masat e dënimit nga minimumi 1 muaj heqje lirie deri në maksimumin 3 vjet heqje lirie (sipas dispozitivit).

Në bashkim të dënimeve në bazë të nenit 55/2 të Kodit Penal i pandehuri Tom Lleshdedaj dënohet me 8 (tetë) vjet heqje lirie.

Detyrimin e të pandehurit Tom Lleshdedaj t'u kthejë të dëmtuarve shumat respektive sipas aktit të ekspertimit kontabël të shprehur në dispozitiv.

Lënien në fuqi të vendimit nr. 292, datë 8.5.2000 të Gjykatës së Rrethit Tiranë ku është vendosur që pas vuajtjes së dënimit të të pandehurit Tom Lleshdedaj t'i hiqet e drejta për të ushtruar detyra drejtuese pranë personave juridikë për një afat prej 5 (pesë) vjetësh, në bazë të neneve 40 e 42/2 të Kodit Penal dhe për shpenzimet gjyqësore që i janë lënë në ngarkim të pandehurit.

Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit ka paraqitur rekurs Prokuroria pranë Gjykatës së Apelit, duke parashtruar këto shkaqe:

- se nuk jemi dakord me masën e dënimit të dhënë nga gjykata e apelit prej 8 (tetë) vjet burg, ajo duhet t'i jepte maksimumin e masës së dënimit të nenit 143 të Kodit Penal dhe në bashkim të dënimeve t'i jepte një masë dënimi më të ashpër,

- se gjykata nuk ka patur parasysh faktin që i pandehuri i është shmangur hetimit dhe gjykimin, nuk ka patur parasysh pasojat e rënda sociale që sollën firmat piramidale në Shqipëri, si dhe faktin që ky i pandehur nuk ka shlyer detyrimet ndaj kreditorëve.

Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit ka paraqitur rekurs mbrojtësi i caktuar kryesisht i të pandehurit, avokat Enver Mema, i cili kërkon prishjen e vendimit të gjykatës së Apelit Tiranë dhe lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së rrethit Tiranë përse i përket fajësisë, cilësimit juridik e padisë civile, kurse përse i përket masës së dënimit për 5 vjet, që është maksimumi i dispozitës së nenit 143, kërkon uljen e saj, duke parashtruar këto shkaqe: se vendimi i gjykatës së apelit është alogjik dhe haptazi i padrejtë, se nuk mund të zbatohen të dy dispozitat e kodeve penale të ndryshme për të njëjtën vepër penale, por ajo që është më e favorshme për të pandehurin, se është i pabazuar pretendimi i gjykatës, se Kodi i Ri Penal nuk e pranon krimin vazhdues, ai duhet të konsiderohet si pjesë e të njëjtës vepër penale dhe jo vepra penale më vete, se ka shkelje ligji kur gjykata zbaton për të njëjtën vepër dy dispozita të kodeve të ndryshme,

- se gjykata ka shkelur nenin 62 të Kodit të Procedurës Penale, përse i përket padisë civile, ku thuhet se legjitimitimi i paditësit civil bëhet derisa të mos ketë filluar shqyrtimi gjyqësor,

- se gjykata në kundërshtim me ligjin, pranon si palë kryetarin e grupit të mbikëqyrjes, kur padia ngrihet personalisht nga paditësi civil,

- se për kreditorët gjykata ka bërë gjykime për së dyti, kur në fakt jemi para gjësë së gjykuar.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË pasi dëgjuan relacionin e gjyqtarit Bashkim Caka, dhe të gjyqtarit Vangjel Kosta, mbasi dëgjuan prokurorin Mihallaq Bleta, i cili kërkoi ndryshimin e vendimit penal nr.284, datë 26.6.2000 të Gjykatës së Apelit Tiranë, duke e dënuar me 15 (pesëmbëdhjetë) vjet burg, shkaqet e rekursit dhe mbasi shqyrtuan çështjen në tërësi,

VËREJNË:

Personi që ka kryer mashtrime do të përgjigjet penalisht për veprën penale të mashtrimit parashikuar nga neni 143 i Kodit Penal, aq herë sa është numri i personave të dëmtuar.

Ka rezultuar gjatë gjykimit se i pandehuri Tom Lleshdedaj në vitin 1993 ka themeluar shoqërinë tregtare me emrin “Agron” duke qenë me cilësinë e ortakut të vetëm. Në vitin 1994 i pandehuri ka filluar të marrë hua nga persona të ndryshëm sipas kontratave përkatëse, të cilat parashikonin një interes prej 6-12 % në muaj. Në këtë mënyrë ai ka mundur të marrë shuma të ndryshme parash me një vlerë të përgjithshme prej 910.971 USD, të cilat u përkisnin 78 personave të ndryshëm. Për të krijuar bindjen se ishte shoqëri serioze dhe që garantonte kthimin e shumave të marra hua së bashku me interesat, fillimisht i pandehuri ka shlyer disa interesa. Më vonë, duke përdorur gënjeshtren se do të kryente investime të ndryshme, ka ndërprerë pagesat. Por, nga gjykimi është provuar se ky i pandehur nuk ka kryer asnjë investim dhe, realisht nuk disponon asnjë aset a pasuri tjetër deri sa më 1998 është larguar nga Shqipëria, duke marrë edhe paratë e mbledhura nëpërmjet kontratave të huasë.

Në këto rrethana, konkluzioni i gjykatave se i pandehuri Tom Lleshdedaj ka konsumuar veprën penale të “mashtrimit” është i bazuar në ligj. I pandehuri ka përdorur gënjeshtren për të shtënë në dorë paratë e personave me të cilët në mënyrë fiktive ka lidhur kontratat e huamarrjes. I pandehuri ka paraqitur rrethana të tilla para personave të lartpërmendur për t’i bindur ata se ai ushtronte një veprimtari të ligjshme tregtare me anë të së cilës mund të siguronte fitime që tejkalonin atë pjesë të interesit të premtuar kreditorëve. Por, gjatë gjykimit është provuar në mënyrë bindëse se veprimtaria huamarrëse e ushtruar prej të pandehurit është veprimtari e paligjshme. Sipas nenit 1 të ligjit nr.7560 datë 28.04.1992 “Për sistemin bankar në Shqipëri” veprimtaria tregtare e “pranimi të depozitave” mund të ushtrohet ekskluzivisht nga një institucion financiar i pajisur me licensë të posaçme sipas kushteve dhe nga organi që parashikon ligji i sipërcituar. Duke qenë në të njëjtën kohë edhe një marrëdhënie juridike-civile ajo mund të realizohet edhe në veprimtarinë civile por vetëm në kushtet që nuk përfaqëson një veprimtari tregtare. Në rastin konkret, veprimtaria e “pranimi të depozitave” është ushtruar në përmasat e një veprimtarie tregtare. Prandaj, subjekt i ushtrimit të kësaj veprimtarie tregtare mund të jenë vetëm institucionet financiare që parashikon ligji i lartpërmendur.

Përsa i përket cilësimit ligjor të veprës penale të kryer nga i pandehuri nga gjykatat janë mbajtur qëndrime të ndryshme. Gjykata e shkallës së parë, duke arsyetuar se “vepra penale e kryer nga i pandehuri është unike dhe se ai ka pasur mendim të njëjtë kriminal” e ka konsideruar krimin “vazhdues” dhe ka dënuar të pandehurin vetëm një herë sipas nenit 143 të K. Penal.

Gjykata e Apelit ka ndryshuar vendimin e gjykatës së shkallës së parë duke pranuar se

për çdo person të mashtruar i pandehuri ka konsumuar veprën penale të mashtrimit në mënyrë të veçantë.

Lidhur me trajtimin e ekzistencës së krimit vazhdues në veprimet e këtij të pandehuri, duke u nisur nga ekzistenca e praktikave të ndryshme të mëparshme për çështje analoge, Kryetari i Gjykatës së Lartë ka vendosur “gjykimin e kësaj çështjeje në Kolegjet e Bashkuara” me qëllim unifikimin e praktikës përse i përket “ekzistencës ose jo të krimit vazhdues”.

Në rastin konkret problemi shtrohet nëse do të kemi krim vazhdues, d.m.th, një vepër të vetme penale të mashtrimit të kryer prej të pandehurit Tom Lleshdedaj.

Për të zgjidhur drejt këtë problem duhet të mbahet parasysh se për të pasur krim vazhdues duhet të jenë të pranishëm elementë të tillë si; secila vepër nuk duhet të qëndrojë si akt më vete, veprimet ose mosveprimet e të pandehurit të konsumojnë të njëjtën figurë të veprës penale, të ekzistojë një mendim kriminal, i cili të bashkojë aktet e veçanta në një tërësi të vetme të pandashme”. Për të pasur krim vazhdues është e domosdoshme që personi të ketë parashikuar hollësitë rreth veprimitarisë së tij kriminale siç janë, koha, mjetet, forma, mënyra për kryerjen e krimit. Mendimi i vetëm kriminal, si bosht i kërkesës për krimin vazhdues, presupozon që i pandehuri të ketë përpunuar në mendjen e tij zhvillimin e veprimeve konkrete në kohë e hapësirë. Pavarësisht se është “mendim” ai “lexohet” nëpërmjet veprimeve konkrete që kryen i pandehuri për realizimin e veprës penale.

Në rastin konkret gjykatat kanë pranuar se i pandehuri ka kryer veprime të ndryshme në periudha të ndryshme kohe për të rritur sa më shumë numrin e personave të mashtruar.

Kështu, aktiviteti kriminal është zhvilluar në një kohë relativisht të gjatë dhe veprimet e të pandehurit nuk kanë qenë rrjedhojë e një mendimi të vetëm kriminal të përpunuar në momentin që vendosi të kryejë këtë veprimtari kriminale, por kanë ndryshuar në varësi të rrethanave. Kështu, duke pasur parasysh se persona të ndryshëm kanë pasur marrëdhënie të ndryshme me të, ai ka përdorur forma të ndryshme mashtrimi. Për personat e njohur drejtpërdrejt prej tij, i pandehuri ka shpërdoruar besimin, ndërsa përse u përket personave të tjerë, ka përdorur gënjeshtren e “ushtrimit të veprimitarisë së ligjshme tregtare”. Vetë veprimet e të pandehurit si, qëndrimi i ndryshëm lidhur me pagesat e interesave, marrja e objekteve më pas me qira për të “bindur” fillimin e investimeve dhe sidomos ndryshimi i shkallës së interesit tregojnë në mënyrë të qartë mungesën e një mendimi të vetëm paraprak kriminal.

Argumenti i përdorur nga gjykata e shkallës së parë, se ndodhemi para një vepre të vetme penale, pra para krimit vazhdues pasi “i pandehuri që në fillim kishte kristalizuar në ndërgjegjen e tij një mashtrim sa më të madh që të ishte i mundur pavarësisht nga numri i personave që u mashtruan”, nuk është logjik dhe i bazuar në ato elementë të anës objektive të kryerjes së veprës penale që vetë kjo gjykatë i pranon. Qëllimi në të cilin synon të arrijë autori i krimit, motivi apo shkaku i përbashkët nga është nxitur ai në kryerjen e akteve të veçanta, nuk mund të çojnë në konkluzionin se këto akte duhet të bashkohen në një të vetëm.

Duke marrë parasysh sa më sipër, gjykata e apelit me të drejtë veprën e kryer nga ana e të pandehurit, lidhur me mashtrimin e kryer prej tij për 11 persona para se të hynte në fuqi Kodi i ri Penal, e ka cilësuar në bazë të nenit 104/2 të Kodit Penal të mëparshëm.

Ndërsa për personat e mashtruar mbas hyrjes në fuqi të Kodit të ri Penal, vepra e të pandehurit është kualifikuar në bazë të nenit 143 të Kodit Penal, aq herë sa ka qenë numri i personave të dëmtuar, të mashtruar prej tij. Në këtë aspekt nga kjo gjykatë, është respektuar

drejtë përmbajtja e nenit 3, paragrafi i tretë i Kodit Penal në fuqi sipas të cilit, “kur ligji i kohës kur është kryer vepra penale dhe ligji i mëvonshëm janë të ndryshëm, zbatohet ai ligj dispozitat e të cilit janë më të favorshme për personin që ka kryer veprën penale”. Interpretimi i kësaj dispozite të shpie në konkluzionin se nuk mund të jepet një dënim më i lartë për personin se sa dënimi që zbatohet për veprën penale në kohën që është kryer.

Është detyrë e gjykatës që të shqyrtojë me kujdes dispozitat përkatëse, për të përcaktuar se cila është dispozita penale më e favorshme për personin. Kjo arrihet nga gjykata nëpërmjet vlerësimit të kujdesshëm të dispozitivit të dispozitës penale dhe krahasimit të minimumit e maksimumit të dënimit si dhe të dënimeve alternative të parashikuara nga secila dispozitë.

Përsa i përket çështjes në shqyrtim, duhet theksuar se në nenin 104/2 të Kodit Penal të mëparshëm, ishte parashikuar si rrethanë cilësuese kryerja e mashtrimit më shumë se një herë, pra përsëritja. Në këtë mënyrë, kryerja e veprës më shumë se një herë ishte pjesë përbërëse e figurës së krimit dhe shërbenin për cilësimin ligjor të tij. Madje në këtë rast nuk zbatohet dispozita e pjesës së përgjithshme të Kodit Penal që parashikonte “rrethanat rënduese” sepse ato parashikoheshin në vetë ndërtimin e figurës së krimit të mashtrimit të kryer më shumë se një herë, siç është paragrafi i dytë i nenit 104 të këtij kodi. Pavarësisht se cili ishte numri i personave të mashtruar apo dhe koha e kryerjes së mashtrimit të tyre, vepra penale e kryer nga i pandehuri dënohet vetëm një herë në bazë të kësaj dispozite.

Ndërsa në Kodin Penal në fuqi, në ndryshim nga Kodi Penal i mëparshëm, në përgjithësi “kryerja e veprës më shumë se një herë”, apo “përsëritja” nuk parashikohen si elementë përbërës të veprës penale. Kështu, edhe neni 143 i këtij kodi që parashikon se “vjedhja e pasurisë me anë të gënjeshtërs ose shpërdorimit të besimit dënohet me gjobë ose me burgim gjer në pesë vjet”, nuk shprehet për kryerjen e kësaj veprë më shumë se një herë. Të njëjtin qëndrim mban kodi penal edhe për vepra penale të tjera më të rënda, si vrasja, vrasja me paramendim, vjedhja, vjedhja me dhunë, shkatërrimi i pronës, e të tjera.

Kjo nuk ka kuptimin e zbutjes së ndëshkimit nga Kodi i ri Penal të veprave të kryera më shumë se një herë. Përmbajtja e Kodit të ri Penal, është se personi fajtor do të përgjigjet penalisht për aq vepra penale që ai kryen. Sipas Kodit Penal të mësipërm (neni 31, germa “a” e Kodit Penal) me përsëritje kuptoheshin rastet e kryerjes nga personi më parë të një ose më shumë veprave penale, qofshin këto të njëllota apo të llojeve të ndryshme, pavarësisht se ai kishte qenë ose jo i dënuar më parë dhe kur kjo (përsëritja) nuk ishte element përbërës i veprës penale. Në këtë rast, kur dispozita përkatëse nuk e parashikonte përsëritjen si element përbërës të figurës së krimit, vepra cilësohet si e kryer në rrethana rënduese, ndërsa kur dispozita penale e parashikonte përsëritjen si rrethanë cilësuese, nuk zbatoheshin rrethanat rënduese.

Bazuar në këto argumente arrihet në përfundimin se ligji i kohës kur janë kryer 11 mashtrimet nga i pandehuri, pra neni 104/2 të Kodit Penal është dispozitë më e favorshme se dispozita e mëvonshme, që parashikon krimin e mashtrimit, mbasi siç u theksua, i pandehuri duhet të deklarohet fajtor dhe të dënohet për veprën penale të mashtrimit, aq herë sa ka qenë dhe numri i personave të mashtruar. Në këtë mënyrë për këtë person, duke u bërë caktimi i dënimeve për disa vepra penale në përputhje me nenin 55 të Kodit Penal, masa e dënimit e kalon atë të parashikuar në maksimum nga dispozita e mëparshme penale.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, bazuar në rastet e mashtrimit të realizuar

nga i pandehuri, shumtë e parave të marra prej tij, rrethanat në të cilat kanë ndodhur krijimi i firmave piramidale, çmon se masa e dënimit të dhënë të pandehurit është në përputhje me rrezikshmërinë e tij shoqërore dhe të veprës së kryer.

Nga ky kolegji çmohet se vendimi i Gjykatës së Apelit Tiranë, duhet të priset vetëm përse i përket padisë civile në këtë proces penal, për arsye se janë lejuar shkelje të ligjit.

Gjykata ka zbatuar gabim ligjin procedural në trajtimin e padisë civile në procesin penal. Nga aktet rezulton se kjo padi është paraqitur para gjykatës së Apelit, e cila pasi e ka shqyrtuar atë ka konkluduar në bazueshmërinë e saj në prova e në ligj dhe ka detyruar të pandehurin, me cilësinë e të paditurit civil që të paguajë shumtë e përfituara nëpërmjet veprës penale të mashtrimit.

Kjo padi është pranuar për t'u shqyrtuar prej gjykatës së Apelit pa pasur parasysh nenin 62 të Kodit të Procedurës Penale. Sipas kësaj dispozite “ Legjitimimi i paditësit civil (në procesin penal) mund të bëhet nga organi procedues, derisa të mos ketë filluar shqyrtimi gjyqësor”, dhe se “ ky afat nuk mund të zgjatet”. Ky rregullim është i qartë, ndërsa gjykata e Apelit ka vepruar në kundërshtim me këtë rregull pa sqaruar moszbatimin e tij.

“Mosfillimi i shqyrtimit gjyqësor”, sipas dispozitës së mësipërme i referohet “shqyrtimit gjyqësor” në tërësi, pra “mosfillimit të shqyrtimit gjyqësor” në gjykatën e shkallës së parë.

Ky konkluzion buron nga vetë konceptimi i institutit procedural të “gjykimit të padisë civile në procesin penal”. Padia civile në rastin konkret nuk ka dallim nga “padia civile” sipas konceptimit nga dispozitat e Kodit të Procedurës Civile. Dallimi në këtë rast ka të bëjë vetëm me faktin se kjo padi civile, për shkak të specifikës se lidhet “me dëm material nga vepra penale” do të gjykohej nga gjykata penale së bashku me procedimin penal. Ky rregullim i veçantë nga rregulli i përgjithshëm i gjykimit të padive civile nga gjykata civile duke vlerësuar oportunitetin e bashkimit të dy gjykimeve, të cilat kanë të përbashkëta palët, provat e nevojshme etj. Ky bashkim nuk mund të cenojë as procedimin penal dhe as atë civil. Të dy procedimet ruajnë karakteristikat e tyre të veçanta sipas dispozitave respektive që i rregullojnë por, për shkak të elementëve të përbashkët bashkohen në një procedim të përbashkët. Për rrjedhojë, siç shprehet edhe neni 62 i Kodit të Procedurës Penale, padia civile nuk mund të paraqitet në një fazë procedimi që nuk e parashikon Kodi i Procedurës Civile.

Ky procedim nuk mund të fillojë në gjykatën e shkallës së dytë, siç ka vepruar gjykata e Apelit, pasi do të ndodheshim para cënimit të parimit të respektimit të shkallëve të gjykimit civil të parashikuar në nenin 135 të Kushtetutës dhe të përshkruar hollësisht në ligjin procedural.

PËR KËTO ARSYE

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në bazë të neneve 438, 441 të K. Pr. Penale dhe nenit 17 të ligjit nr.8588, datë 15.03.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë të Republikës së Shqipërisë”,

VENDOSËN:

1. Lënien në fuqi të vendimit nr. 284 datë 26.06.2000 të Gjykatës së Apelit Tiranë

lidhur me deklarinin fajtor dhe dënimin përfundimtar të të pandehurit Tom Lleshdedaj për veprën penale të mashtrimit.

2. Prishjen e vendimit nr. 284 datë 26.06.2000 të Gjykatës së Apelit Tiranë lidhur me shqyrtimin e padisë civile të paditësve civile përfaqësuar prej Grupit Mbikëqyrës kundër të paditurit civil Tom Lleshdedaj dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në gjykatën e rrethit Tiranë.

3. Një kopje e këtij vendimi unifikues të dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare.

VENDIM
Nr.371, datë 27.10.2000

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë , në seancën gjyqësore të datës 15.09.2000 dhe 27.10.2000 mori në shqyrtim çështjen civile nr.156 që i përket:

TË PANDEHURVE: Baki Huqi, në mungesë

Albert Huqi, në mungesë; të dy të përfaqësuar nga avokatët Shefqet Muçi, Idajet Hoxha e Selfo Dosti.

AKUZA: Për veprën penale të vrasjes me dashje në bashkëpunim parashikuar nga nenet 76-25 të Kodit Penal dhe vrasjes me dashje në bashkëpunim mbetur në tentativë parashikuar nga nenet 76-22-25 të Kodit Penal.

Dy të pandehurit Baki Huqi dhe Albert Huqi, janë dërguar për gjykim me akuzat:

Baki Huqi sipas neneve 76-25 të Kodit Penal, 76-25-22 të Kodit Penal, 238 të Kodit Penal dhe 278/2 të Kodit Penal.

Albert Huqi sipas neneve 76-25 të Kodit Penal dhe 76-25-22 të Kodit Penal.

Është pretenduar se ngjarja ka ndodhur në këto rrethana:

Më datën 10 shkurt 1997 i pandehuri Albert Huqi me shokun e tij Arben Pumi, kanë hyrë në një sallë lojrash bingo në qytetin e Durrësit.

Kanë qëndruar për pak kohë dhe për disa minuta Arben Pumi, është larguar nga vendi ku ishte ulur, për të blerë biletë. Kur është kthyer në karrigen e tij ishin ulur persona të tjerë dhe për këtë shkak ka hyrë në grindje e mosmarrëveshje me vëllezërit Xhixhabesi. Në këtë grindje ka hyrë edhe i pandehuri Albert Huqi, sa është dashur ndërhyrja e punonjësve të sallës së bingos që të qetësohet situata.

Në pasditen e po kësaj date Albert Huqi dhe Baki Huqi kanë shkuar përsëri në sallën e bingos për të vazhduar lojën. Atje kanë gjetur edhe vëllezërit Xhixhabesi. I pandehuri Albert është acaruar përsëri me të dëmtuarin Përparim Xhixhabesi dhe ka tentuar ta qëllojë atë me levë, veprime të cilat janë parandaluar nga ndërhyrja e personave të pranishëm.

Në këtë moment ndërhyrja e pandehurit Baki Huqi dhe qëllon me automatik në drejtim të vëllezërve Xhixhabesi duke i shkaktoar vdekjen vdekjen Ardian Xhixhabesit dhe plagosje të rëndë Përparim Xhixhabesit.

Gjykata e rrethit Durrës me vendimin nr.205, datë 30.10.1998 ka deklaruar fajtor dhe dënuar të pandehurin Baki Huqi me 20 vjet burgim, sipas neneve 76-25 të Kodit Penal, 76-25-22 të Kodit Penal dhe 55 të Kodit Penal.

Ka vendosur: Pushimin e çështjes penale në ngarkim të të pandehurit Baki Huqi për veprat penale të parashikuara nga nenet 238, 278/2 të Kodit Penal, në zbatim të nenit 387 të Kodit të Procedurës Penale dhe ligjit 8202, datë 27.3.1997, për shkak se janë amnistuar.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Albert Huqi dhe dënimin e tij me 10 vjet burgim, sipas neneve 76-25 të Kodit Penal, 76-2-22 të Kodit Penal dhe 55 të Kodit Penal.

Gjykata e Apelit Durrës me vendimin nr.48, datë 10.3.1999 ka vendosur:

Prishjen e vendimit nr.205, datë 30.10.1998 të gjykatës së rrethit Durrës dhe kthimin e akteve po kësaj gjykate për të pandehurin Baki Huqi, për t'u rigjykuar nga një tjetër trup gjykues.

Prishjen e këtij vendimi dhe pushimin e çështjes përse i përket të pandehurit Albert Huqi, pasi nuk vërtetohet fajësia e këtij të pandehuri.

Kundër këtij vendimi ka bërë rekurs prokurori pranë gjykatës së Apelit Durrës dhe kërkon prishjen e vendimit të Gjykatës së Apelit vetëm në pjesën që bëhet fjalë për të pandehurin Albert Huqi dhe kthimin e çështjes për rishqyrtim pranë gjykatës së rrethit Durrës duke parashtruar këto shkaqe:

I pandehuri Albert Huqi ka qenë shkaktar i grindjes të ndodhur pasditen e datës 10.2.1997 meqenëse e ndjente veten të fyer nga grindja e ndodhur mëngjesin e po kësaj dite. Për këtë shkak ka tentuar të godasë me levë të dëmtuarin Përparim Xhixhabesi. Hetimi paraprak dhe gjykimi kanë vërtetuar këto fakte dhe bashkëpunimin në vrasje.

Gjykata e Apelit Durrës është kontradiktore në vendim, sepse deklaroi të pafajshëm të pandehurin Albert Huqi për vrasje, në një kohë që për të pandehurin Baki Huqi e kthen çështjen për rishqyrtim për t'u gjykuar me akuzat e dërguara nga prokuroria, duke pranuar edhe bashkëpunimin në vrasje.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë me vendimin datë 16.6.1999 ka vendosur:

Kalimin e çështjes për gjykim në Kolegjet e Bashkuara me qëllim ndryshimi dhe unifikimi të praktikës gjyqësore, lidhur me të drejtën e mbrojtësit të zgjedhur nga familjarët për të bërë ose jo ankim kundër vendimit të gjykatës së rrethit të dhënë në mungesë të të pandehurit.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë me vendimin unifikues nr.386, datë 20.7.1999 ka vendosur:

Prishjen e vendimit nr.48, datë 10.3.1999 të Gjykatës së Apelit Durrës dhe pushimin e gjykimit në Gjykatën e Lartë me arsyetimin se mbrojtësi i zgjedhur nga të afërmit e të pandehurve është person i palegjitimuar për të bërë ankim kundër vendimit të dhënë në mungesë të të pandehurit.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë me këtë vendim kanë vendosur të ndryshojnë praktikën gjyqësore të mëparshme, duke u shprehur, ndër të tjera, si më poshtë:

“Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë me vendimin nr.47, datë 28.01.1999 për të unifikuar praktikën gjyqësore kanë legjitimuar mbrojtësin e caktuar kryesisht të bëjë ankim kundër vendimit të dhënë në mungesë, por në të njëjtin pozicion procedural konsiderohet edhe mbrojtësi i të pandehurve në mungesë Baki dhe Albert Huqi sepse, pavarësisht se është zgjedhur nga të afërmit e të pandehurve, ai është lejuar dhe pranuar në gjykim për të zëvendësuar mbrojtësin që gjykata duhej të caktonte kryesisht për të plotësuar detyrimin ligjor që ajo kishte sipas nenit 351 të Kodit të Procedurës Penale.

Për arsyet e përmendura më lart çmohet se vendimi i Kolegjeve të Bashkuara nuk është i drejtë dhe krijon anomali në zhvillimin e procesit penal, prandaj diktohet e nevojshme marrja e një vendimi tjetër nga Kolegjet e Bashkuara për unifikimin e një praktike gjyqësore tjetër, të ndryshme nga ajo e deritanishmja, në mënyrë që mbrojtësi i zgjedhur nga të afërmit e të pandehurve të konsiderohet person i palegjitimuar për bërjen e ankimit kundër vendimit të dhënë në mungesë të të pandehurve.”

Kundër vendimit unifikues të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, të përmendur më sipër, kanë bërë ankim në Gjykatën Kushtetuese avokatët e të pandehurve duke parashtruar këto shkaqe për shfuqizimin e vendimit:

“Vendimi bie ndesh me parimet kushtetuese dhe dispozitat e Kodit të Procedurës

Penale që parashikojnë të drejtat e mbrojtësit në procesin penal.

Duke qenë përfaqësues ligjor i të pandehurit në mungesë, mbrojtësi gëzon të gjitha të drejtat e një përfaqësuesi, të gjitha të drejtat e mbrojtësit në mbrojtje të detyrueshme ku përfshihet edhe e drejta e ankimit.

Interpretimi i neneve 50/1,407/4 e 410 të Kodit të Procedurës Penale nga Kolegjet e Bashkuara, është i gabuar, sepse sipas këtyre neneve mbrojtësit i njihet e drejta e ankimit.

E drejta e ankimit nuk përfshihet në të drejtat ekskluzive që i rezervohen personalisht të pandehurit.

Ne, si mbrojtës, jemi pajisur me dy akte përfaqësimi të lëshuar në format e parashikuara nga ligji, prandaj kemi të drejtën e ankimit sipas nenit 410/2 të Kodit të Procedurës Penale.

Vendimi i gjykatës është kontradiktor sepse nuk bën dallimin midis të drejtës së ankimit dhe të drejtës për të kërkuar rivendosjen e afatit të humbur për të bërë ankim.

Kolegjet e Bashkuara, kanë prishur vendimin e gjykatës së Apelit, duke pushuar gjykimin në Gjykatën e Lartë, pa u shprehur se ç'duhet bërë me çështjen apo me vendimin e shkallës së parë, kërkesa këto të parashikuara në nenin 441 të Kodit të Procedurës Penale”

Gjykata Kushtetuese me vendimin nr.17, datë 17.4.2000, që ka hyrë në fuqi më datën 10.5.2000, pas botimit në Fletoren Zyrtare, ka vendosur:

Shfuqizimin si antikushtetues të vendimit nr.386, datë 20.7.1999 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

Çështja i dërgohet për shqyrtim Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË pasi u njohën me përmbajtjen e vendimit të Gjykatës Kushtetuese, pasi dëgjuan relatimin e çështjes nga gjyqtarët Thimjo Kondi e Nikoleta Kita, pasi dëgjuan prokurorin Arqile Lole i cili kërkoi lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së Apelit Durrës për Baki Huqin dhe prishjen e vendimit dhe dërgimin e çështjes për rigjykim në gjykatën e rrethit Durrës, avokatët që kërkuan lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së Apelit, dhe pasi shqyrtuan dhe analizuan në tërësi çështjen,

VËREJNË:

Pas marrjes së vendimit për këtë çështje nga Gjykata Kushtetuese, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, ndodhen përpara situatës që, nga njëra anë, shfuqizohet si antikushtetues vendimi i tyre nr.386, datë 29.7.1999 dhe, nga ana tjetër, çështja i dërgohet për rishqyrtim po Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, sepse sipas nenit 132/1 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, gjykata Kushtetuese ka vetëm të drejtën e shfuqizimit të akteve që shqyrton, d.m.th. ajo nuk mund t' i japë zgjidhje përfundimtare çështjes konkrete, që është në juridiksionin gjyqësor të zakonshëm.

Duke qenë se Kolegjet e Bashkuara janë të detyruara të rishqyrtojnë çështjen pas shfuqizimit të vendimit të tyre, duke pasur parasysh se vendimet e Gjykatës Kushtetuese kanë fuqi detyruese të përgjithshme, duke qenë se, sipas nenit 124/1 të Kushtetutës, Gjykata Kushtetuese bën vetëm interpretimin përfundimtar të normave kushtetuese, si dhe nisur nga fakti që juridiksioni i kësaj gjykate nuk mund të dalë jashtë kufijve që përcakton neni 131 i

Kushtetutës, rrjedhimisht është e domosdoshme që, duke iu referuar vendimit të Gjykatës Kushtetuese për çështjen në fjalë, të përcaktohen konkretisht çështjet që duhet të zgjidhin Kolegjet e Bashkuara në këtë gjykim të ri.

Gjykata Kushtetuese, duke qenë e ndërgjegjshme që, sipas Kushtetutës, interpretimi i unifikuar i ligjeve është në juridiksionin ekskluziv të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, është e mendimit që ato (Kolegjet e Bashkuara) duhet të dalin me një vendim të ri unifikues më pajtim me parimet dhe normat e Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

Fillimisht duhet të nisemi nga pretendimet e avokatëve të parashtruara në kërkesën e tyre, me të cilën është vënë në lëvizje Gjykata Kushtetuese, të evidentojmë problemet me karakter kushtetues, që ata kanë ngritur, dhe mandej të gjejmë zgjidhjet që ka ofruar kjo gjykatë nëpërmjet interpretimit prej saj të normave kushtetuese.

Në kërkesën e tyre avokatët shprehen në përgjithësi se: “Vendimi [i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë] bie ndesh me parimet kushtetuese dhe dispozitat e Kodit të Procedurës Penale që parashikojnë të drejtat e mbrojtësit në procesin penal”. Lidhur me sa pretendojnë, nuk është dhënë asnjë argument për shkelje të së drejtës kushtetuese të mbrojtjes në procesin penal, ndërsa në pjesën tjetër të ankimit avokatët bëjnë referenca në disa dispozita të Kodit të Procedurës Penale, duke pretenduar se vendimi i ankimuar prej tyre është i paligjshëm, kontradiktor, dhe nuk është shprehur se ç’duhet bërë me çështjen dhe me vendimin e gjykatës së shkallës së parë. Në thelb ata pretendojnë se zgjidhjet ligjore që ofron vendimi i Gjykatës së Lartë, sipas tyre, janë të gabuara sepse të tilla janë interpretimet e dispozitave procedurale penale që bëhen me këtë vendim. Pretendimi i tyre i mbështetur vetëm mbi interpretimin e dispozitave të Kodit të Procedurës Penale, do ta vinte Gjykatën Kushtetuese në pozicionin e gjykatës më të lartë të sistemit gjyqësor në “piramidën” gjyqësore, duke i dhënë asaj juridiksionin për shqyrtimin e ligjshmërisë së vendimeve të Gjykatës së Lartë, madje edhe të atyre unifikuese të marra prej saj sipas të drejtës ekskluzive që i jep neni 141/2 i Kushtetutës “për njehsimin ose ndryshimin e praktikës gjyqësore”.

Duke iu referuar vendimit nr.17, datë 17.4.2000 të Gjykatës Kushtetuese vërejmë se referencat dhe arsyetimet në fushën kushtetuese, (duke mos pasur praktikisht mundësi të veçojmë nga konteksti i frazave pjesët që kanë të bëjnë me konsiderata lidhur me interpretimin e normave ligjore procedurale), janë, në mënyrë të përmbledhur, si më poshtë:

“...Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, duke bërë interpretime të gabuara të dispozitave të Kodit të Procedurës penale, që parashikojnë të drejtat e mbrojtësit në procesin penal për gjykimet në mungesë të të pandehurit, kanë cenuar parimet kushtetuese të mbrojtjes si dhe të procesit të rregullt ligjor të garantuara nga nenet 31/ç dhe 42 të Kushtetutës...”

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, kanë interpretuar gabim ligjin, duke shkelur një të drejtë themelore të qytetarëve dhe njëkohësisht, kanë zhvilluar një proces të parregullt gjyqësor...

Vendimi i Kolegjeve të Bashkuara, është rrjedhojë e një procesi të parregullt edhe për një shkak tjetër, sepse nga njëra anë pranohet për shqyrtim rekursi i prokurorit kundër vendimit të pafajësisë dhe, nga ana tjetër, duke mos vendosur moslegjetimimin e mbrojtësit të caktuar nga familjarët, i vë palët në pozita të pabarabarta. Një qëndrim i tillë vjen në kundërshtim edhe me kërkesat e nenit 6 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut dhe praktikën e Gjykatës Europiane, për respektimin e kërkesave për “barazinë e armëve”, që secilës palë t’i sigurohen mundësitë përkatëse për t’i parashtruar çështjet e saj në kushte që

nuk e vënë atë në gjendje shumë më pak të favorshme se sa palën e kundërt.

Moslegjitimimi i mbrojtësit për të bërë ankim sipas konceptit të pranuar nga Gjykata e Lartë, do të thellonte më tej pabarazinë e palëve në proces në rastet kur prokurori ushtron rekursin kundër vendimit të pafajësisë të dhënë nga gjykata e shkallës së parë...

Caktimi i mbrojtësit në mënyrat dhe kriteret e parashikuara nga ligji, përfshirë edhe mbrojtësin e caktuar kryesisht dhe njëkohësisht, e drejta e tyre për të bërë ankim ndaj vendimit të gjykatës, ka për qëllim respektimin e procesit të rregullt ligjor në të gjitha shkallët e gjykimit, siç përcaktohet edhe në nenin 2/2 të Protokollit nr.7 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut dhe nenit 14/5 të Paktit Ndërkombëtar për të Drejtat Civile e Politike...

Cenimi i procesit të rregullt ligjor të parashikuar nga neni 42 i Kushtetutës, pasqyrohet edhe në një aspekt tjetër në Vendimin e Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë. Kështu dispozitivi i vendimit vjen në kundërshtim me nenin 441 të Kodit të Procedurës Penale..."

Duke nënvizuar më lart pjesët e vendimit të Gjykatës Kushtetuese synojmë të gjejmë në të interpretime të normave përkatëse të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe të instrumenteve juridike ndërkombëtare të ratifikuara nga Kuvendi i Shqipërisë, si dhe pjesë nga arsyetimet e vendimeve të Gjykatës Europiane të të Drejtave të Njeriut (*case law*). Kolegjet e Bashkuara në rishqyrtimin e çështjes mbi bazën e vendimit të Gjykatës Kushtetuese nuk gjen interpretime përfundimtare të normave kushtetuese, por vetëm pohimin se janë shkelur parimet kushtetuese të mbrojtjes në procesin penal e të garantimit të një procesi të rregullt ligjor. Përkundrazi, bëhen përpjekje që argumentet të jepen nëpërmjet analizës e interpretimit të një sërë normave të Kodit të Procedurës Penale, gjë që del jashtë juridiksionit të Gjykatës Kushtetuese e që nuk formon jurisprudencë kushtetuese. Për më tepër, Gjykata Kushtetuese i lejon vetes edhe nxjerrjen e konkluzioneve të tilla si: vendimi është i pabazuar për shkak të inkonsekuencës së tij; përbën një arsyetim të gabuar e jologjik; është kontradiktor dhe alogjik etj. Këto konsiderata e nxjerrin atë jashtë kufijve të pushteteve që i jep Kushtetuta dhe, për rrjedhojë, janë të papranueshme.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se procesi i gjykimit i kësaj çështjeje është zhvilluar rregullisht, duke u zbatuar drejt dispozitat e ligjit procedural, ashtu siç i kupton dhe interpreton ato Gjykata e Lartë.

Edhe në këtë rishqyrtim të çështjes, të imponuar prej vendimit të Gjykatës Kushtetuese dhe të marrë pa pasur ankuesit legjitimitet për ta vënë çështjen në lëvizje, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë vazhdojnë t'i qëndrojnë mënyrës së mëparshme të interpretimit të normave procedurale penale, që kanë lidhje me çështjen, duke konkluduar përsëri e përfundimisht, edhe me argumenta të reja e më të plota, se:

Mbrojtësi i caktuar kryesisht nga gjykata ose i zgjedhur nga të afërmit e të pandehurit, për të marrë pjesë në gjykimin që zhvillohet në mungesë të të pandehurit për të mbrojtur interesat e tij, nuk është person i legjitimuar nga normat e ligjit procedural penal në fuqi për të bërë ankim kundër vendimit të dhënë në mungesë të të pandehurit. Ai legjitimohet vetëm në qoftë se është pajisur me një prokurë të posaçme të lëshuar nga vetë i pandehuri e të vërtetuar rregullisht sipas ligjit.

Për të argumentuar qëndrimin e mësipërm Kolegjet e Bashkuara u referohen dhe analizojnë dispozitat përkatëse kushtetuese që rregullojnë të drejtën e mbrojtjes së të pandehurit, në procesin penal, të drejtën e ankimit të vendimit në një gjykatë më të lartë, si dhe të drejtën për një proces të rregullt ligjor lidhur ngushtë me to.

Sipas nenit 31 të Kushtetutës, “Gjatë procesit penal kushdo ka të drejtë:

...ç) të mbrohet vetë ose me ndihmën e një mbrojtësi ligjor të zgjedhur prej tij, të komunikojë lirisht dhe privatisht me të...”

Formulimi i dispozitës kushtetuese të mësipërme është i njëjtë me formulimin e nenit 6/3, pika “c”, të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut, sipas të cilit: “...Çdo i akuzuar ka të drejtë, ndër të tjera dhe kryesisht:...

...c) Të mbrohet vetë ose të ndihmohet nga një mbrojtës i zgjedhur prej tij...”

Nga ana tjetër nenit 6 i Kodit të Procedurës Penale parashikon se:

“1. I pandehuri ka të drejtë të mbrohet vetë ose me ndihmën e mbrojtësit. Kur nuk ka mjete të mjaftueshme i sigurohet mbrojtja falas me avokat.

2. Mbrojtësi ndihmon të pandehurin që t’i garantohen të drejtat procedurale dhe t’i ruhen interesat e tij ligjore” (neni 6 i Kodit të Procedurës Penale)”.

Njëkohësisht Kodi i Procedurës Penale parashikon edhe gjykimin në mungesë të të pandehurit që nuk paraqitet në gjyq pa pasur pengesa objektive e të pashmangshme për një gjë të tillë, ose kur provohet që ai i fshihet drejtësisë, pasi të jenë respektuar më parë të gjitha procedurat ligjore të njoftimit dhe të komunikimit të akteve. Në rastet e gjyimit në mungesë, në qoftë se i pandehuri madhor dhe me zotësi të plotë juridike për të vepruar, nuk ka caktuar vetë një mbrojtës, gjykata është e detyruar t’i caktojë kryesisht një avokat për të kryer detyrën e mbrojtësit në gjykim.

Kolegjet e Bashkuara çmojnë se mospërmbushja e këtij detyrimi për t’i caktuar mbrojtës të pandehurit që gjykohet në mungesë do të përbënte shkelje të së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, sipas të cilit, “Liria, prona dhe të drejtat e njohura me Kushtetutë dhe me ligj nuk mund të cenohen pa një proces të rregullt ligjor”.

Duke iu referuar rastit në shqyrtim, nuk konstatojmë ndonjë papajtueshmëri të dispozitave ligjore të sipërcituara e të analizuara më lart me përmbajtjen e neneve 31, pika “ç”, dhe 42 të Kushtetutës, si dhe me përmbajtjen e nenit 6/3, pika “c”, të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut. Gjithashtu as praktikisht nuk pretendohet ndonjë shkelje konkrete e të drejtave të të dy të pandehurve, që i fshihen drejtësisë, për të cilët është vendosur të gjykohen në mungesë. Si konkluzion, në gjykimin në shkallë të parë të pandehurve u janë garantuar të drejtat kushtetuese të mbrojtjes dhe të një procesi të rregullt ligjor.

Le të vazhdojmë më tej me të drejtën kushtetuese të të pandehurit për t’u ankuar kundër vendimit gjyqësor të dhënë kundër tij. Sipas nenit 43 të Kushtetutës, “Kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe”. Nënvizojmë që në fillim se rasti në shqyrtim nuk është nga ata për të cilët në Kushtetutë parashikohet ndryshe. Pra, është e detyrueshme që të pandehurve të mos u mohohet e drejta e apelit kundër vendimit të gjykatës së shkallës së parë. Neni 43 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë është në harmoni me nenin 2 të Protokollit shtesë nr.7 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut, sipas të cilit: 1.”Çdo person i deklaruar fajtor nga një gjykatë për një shkelje penale ka të drejtë të paraqesë për shqyrtim përpara një juridiksioni më të lartë deklarimin e fajësisë ose dënimin. Ushtrimi i kësaj të drejte, duke përfshirë shkaqet për të cilat ajo mund të ushtrohet, janë të përcaktuara me ligj”.

Duke iu referuar dispozitave përkatëse të Kodit të Procedurës Penale, konstatojmë se

me ligj të pandehurve u njihet dhe u garantohet e drejta e ankimit, e cila është një e drejtë ngushtësisht personale. Sipas nenit 410 të Kodit të Procedurës Penale, “1. I pandehuri mund të bëjë ankim vetë ose nëpërmjet mbrojtësit të tij.

2. Kundër vendimit të dhënë në mungesë, mbrojtësi mund të bëjë ankim vetëm kur është i pajisur me një akt përfaqësimi të lëshuar në format e parashikuara nga ligji.”

Duke analizuar dispozitat e mësipërme ligjore nuk konstatohet ndonjë kufizim i të drejtës kushtetuese të të pandehurit që gjykohet në mungesë për t’u ankuar kundër vendimit të dhënë ndaj tij, por vetë gjykimi në mungesë i të pandehurit, i parashikuar në Kodin tonë të Procedurës Penale, përbën një kufizim të së drejtës kushtetuese të të pandehurit për t’u mbrojtur. Në këtë rast mund të shtrohet për diskutim problemi në se ky kufizim, i bërë me ligj, është apo jo brenda parametrave të nenit 17 të Kushtetutës. Edhe pse një gjë e tillë nuk është pretenduar në këtë gjykim, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë i japin kësaj pyetje përgjigjen si më poshtë:

Ndodhemi përpara një kufizimi të drejtë të vendosur me ligj për një interes publik e për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve (nevoja e një luftë efektive kundër kriminalitetit, sidomos kundër krimeve të rënda dhe të organizuara), kufizimi është në përpjesëtim me gjendjen që e dikton atë (princiipi i proporcionalitetit), dhe ky kufizim nuk çënon thelbin e të drejtës dhe nuk tejkalon kufizimet e parashikuara në Konventën Europiane për të Drejtat e Njeriut. Sipas vlerësimit të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, kufizimi i së drejtës së të pandehurit për t’u mbrojtur vetë ose për ta zgjedhur vetë mbrojtësin e tij, për shkak të gjyqësorit të tij në mungesë, nuk është antikushtetues. Ky kufizim, që është rrjedhojë e zbatimit të ligjit, nuk i tejkalon caqet e parashikuara në nenin 17 të Kushtetutës. Megjithatë, në qoftë se Gjykata Kushtetuese ka mendin të kundërt, ajo, kur t’i paraqitet rasti, nuk ka pengesë që t’i shpallë antikushtetuese dhe t’i shfuqizojë dispozitat e Kodit të Procedurës Penale që parashikojnë gjykimin në mungesë të të pandehurit. Aktualisht, gjersa këto dispozita janë në fuqi, prezumohet konstitucionaliteti i tyre. Për rrjedhojë, nuk çmohet se ka vend të pezullohet gjykimi dhe t’i kërkohet Gjykatës Kushtetuese të shprehet për pakushtetushmërinë e dispozitave ligjore të sipërcituara që parashikojnë gjykimin në mungesë të të pandehurit që i fshihet drejtësisë.

Gjithsesi, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se kuptimi dhe përmbajtja e nenit 410 të Kodit të Procedurës Penale janë të qarta e të plota dhe nuk lënë shkak për keqinterpretim. Sidoqoftë, këtu jemi në terrenin e interpretimit të ligjit, i cili është funksion kushtetues ekskluziv i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se sipas nenit 410 të Kodit të Procedurës Penale të vlerësuar në harmoni me dispozitat e tjera të këtij kodi, e drejta e të pandehurit (edhe e atij që është gjykuar në mungesë) për të bërë ankim kundër vendimit gjyqësor është një e drejtë që i rezervohet personalisht të pandehurit dhe askujt tjetër (me përjashtim të kujdestarit të të miturit). Kjo e drejtë, e njohur dhe e garantuar në ligj, mund të ushtrohet ose jo, sipas vullnetit të lirë dhe disponimit të vetë të pandehurit. Ligji parashikon gjithashtu se ushtrimi i së drejtës së ankimit mund t’i ngarkohet nga i pandehuri edhe mbrojtësit të tij duke e pajisur këtë të fundit me një akt përfaqësimi (prokure) të lëshuar me vullnet të lirë dhe në formën e parashikuar nga ligji.

Në disa raste të praktikës gjyqësore janë lejuar interpretime të gabuara të nenit 410/2 të Kodit të Procedurës Penale lidhur me cilësinë e të përfaqësuarit e të përfaqësuesit me

prokurë, si dhe të përmbajtjes e formës së aktit të përfaqësimit. Kur ligjvënësi shprehet për “një akt përfaqësimi të lëshuar në format e parashikuara nga ligji”, ai shprehet në përgjithësi, pa bërë ndonjë referencë konkrete në ndonjë ligj të veçantë. Megjithatë, akti i përfaqësimit nuk mund të jetë ndryshe e nuk mund të mos plotësojë elementet bazë të një prokure.

I përfaqësuari, d.m.th. personi në emër e për llogari të të cilit do të bëhet ankimi, nuk mund të jetë person tjetër veç të pandehurit të gjykuar në mungesë, ndërsa përfaqësues është mbrojtësi i caktuar prej tij. Në rastin kur gjykimi bëhet në mungesë të të pandehurit, sepse ai nuk është paraqitur në gjyq ose i fshihet gjykimit, avokati mbrojtës i caktuar kryesisht nga gjykata, ose ai i zgjedhur nga familjarët e të pandehurit, nuk përfaqëson vullnetin e të pandehurit sepse nuk ka tagër përfaqësimi prej tij. Ai kryen vetëm një funksion publik që i është ngarkuar nga gjykata në interes të drejtësisë, për të ndihmuar në mbrojtjen e të drejtave procedurale të të pandehurit në gjyq dhe për të garantuar një minimum standardi të një procesi të rregullt ligjor. Në qoftë se një i pandehur gjykohet në mungesë dhe gjatë një gjykimi të tillë nuk i caktohet një avokat mbrojtës, atëherë procesi nuk mund të quhet i rregullt sepse, edhe në aspektin thjesht formal, nuk mund të sigurohet kontradiktorialiteti dhe një minimum i nevojshëm i “barazisë së armëve” ndërmjet akuzës dhe mbrojtjes, ose, i thënë ndryshe, një balancë e arsyeshme ndërmjet interesit publik të gjykimit të krimit e të ndëshkimit të fajtorit, nga njëra anë, dhe interesit privat të garantimit të të drejtave procedurale të të pandehurit në gjykimin që zhvillohet në mungesë të tij, nga ana tjetër. Misioni si më sipër i mbrojtësit mbaron me përfundimin që ka dhënë gjykata e shkallës së parë për të pandehurin është një e drejtë ngushtësisht personale e tij dhe, si e tillë, ajo nuk mund të ushtrohet jashtë vullnetit të tij të lirë, të paraqitur në mënyrë të shprehur dhe në një formë të caktuar të domosdoshme për vlefshmërinë dhe provueshmërinë e aktit.

Mbrojtësi i caktuar kryesisht nga gjykata në gjykimin në mungesë, në rastet kur nuk është pajisur me një prokurë të lëshuar nga vetë i pandehuri, për të bërë ankim kundër vendimit, nuk mund të ushtrojë këtë të drejtë për shkak se i mungon tagri për të vepruar në emër e për llogari të të pandehurit.

Ndërsa mbrojtësi i zgjedhur nga familjarët e të pandehurit edhe sikur të ketë prokurë prej tyre, për të bërë ankim kundër vendimit, kjo prokurë është e pavlefshme.

Përsa i përket formës së prokurës me të cilën duhet të jetë i pajisur mbrojtësi për të bërë ankim kundër vendimit të dhënë në mungesë, gjersa Kodi i Procedurës Penale nuk jep zgjidhje konkrete, atëherë duhet të kemi parasysh kërkesat e dispozitave të ligjeve të tjera që e parashikojnë atë. Është e domosdoshme, që, për efekt të vlefshmërisë së tij, akti i përfaqësimit të jetë në formë shkresore, por, që të sigurojë vërtetësi për përmbajtjen e saj dhe për personin e të përfaqësuarit d.m.th. për efekt provueshmërinë, ajo duhet të jetë në formë noteriale. Pra, forma e kërkuar nga ligji, në kuptim të nenit 410/2 të Kodit të Procedurës Penale, është forma noteriale ose e vërtetuar, sipas rastit, nga një autoritet tjetër i njohur me ligj.

Në thelb, moslejimi i së drejtës së ankimit të mbrojtësit të caktuar nga gjykata kryesisht ose të caktuar nga të afërmit e të pandehurit, në rastet e gjykimit në mungesë, kur mungon akti i përfaqësimit apo kur ai është i pavlefshëm, nuk i dëmton interesat e tij. Një mbrojtës i tillë, duke mos pasur mundësi të kontaktojë me të pandehurin e të marrë informacion prej tij, e ka shumë të kufizuar mundësinë për të siguruar prova që do ta shfaqësonin të pandehurin ose do të lehtësonin pozitën e tij.

Mosushtrimi i së drejtës kushtetuese të të pandehurit kundër vendimit të gjykatës të

dhënë në mungesë të tij, kur ai i fshihet drejtësisë, mund të vijë si rrjedhojë e një vendimi të marrë me vullnetin e tij të lirë e që nuk mund të disponohet nga të tjerët, por mund të jetë edhe për shkak të një pamundësie objektive, për provimin e së cilës barra e provës i takon vetë të pandehurit, gjatë ushtrimit më vonë të mjeteve të tjera mbrojtëse që i njeh ligji (Kodi i Procedurës Penale).

Mbas gjykimit të çështjes në mungesë vendimi i gjykatës së shkallës së parë i njoftohet të pandehurit konform kërkesave të nenit 140, 141, të Kodit të Procedurës Penale. Lajmërimi i depozitimit të vendimit afishohet në banesën e të pandehurit, qendrën e punës, ju komunikohet fqinjëve ose të afërmeve të tij, ndërsa në rastin e të pandehurit që i fshihet ndjekjes penale ligji parashikon njoftimin e tij nëpërmjet dorëzimit të aktit mbrojtësit të tij dhe, kur nuk ka të tillë, mbrojtësit të caktuar kryesisht.

Mbas respektimit të të gjitha rregullave të mësipërme vendimi konsiderohet ligjërish i njoftuar dhe për të pandehurin fillon përlllogaritja e afatit të ankimit. Plotësimi i afatit ligjor të ankimit i jep vendimit formën e prerë dhe në rastin e mungesës ai ankimohet vetëm kushtet e caktuara ligjore.

I pandehuri në mungesë, si rregull, ndodhet në pozitë më të favorshme në qoftë se vendimi i shkallës së parë merr formë të prerë pa u ankimuar, se sa në qoftë se vendimi do të mund të ankimohej në të gjitha shkallët dhe të lihej në fuqi. Ankimi i vendimit në të gjitha shkallët e gjykimit nga persona të paautorizuar prej vetë të pandehurit do të çonte në një zgjidhje përfundimtare të çështjes dhe në ezaurim të mjeteve mbrojtëse të të pandehurit.

Përkundrazi, i pandehuri që është gjykuar në mungesë, me të marrë dijeni për vendimin e dhënë kundër tij, ka të drejtë në çdo kohë të kërkojë rivendosjen në afat të ankimit të tij, duke pasur barrën e provës për të provuar se nuk ka marrë dijeni për vendimin.

Sipas nenit 147/2 të Kodit të Procedurës Penale, “Në qoftë se është dhënë vendimi në mungesë, i pandehuri mund të kërkojë rivendosjen në afat për të bërë ankim kur provon se nuk ka marrë dijeni për vendimin”.

Duke iu referuar e analizuar dispozitën e mësipërme, nuk është e vështirë të konstatohet se, në qoftë se të drejtën e ankimit do ta kishte avokati mbrojtës i të pandehurit në mungesë, i caktuar kryesisht nga gjykata apo të afërmit e tij, atëherë e drejta e ankimit do të ezaurohej dhe nuk do të kishte kuptim të ushtrohej për të dytën herë nga vetë i pandehuri pas rivendosjes në afat. Gjithashtu, në këtë eventualitet, një konflikt interesash do të ishte i pashmangshëm.

Përsa u përket rasteve kur çështjen në Apel e çon prokurori ose të pandehurit e tjerë, që nuk kanë qenë në mungesë apo që janë përfaqësuar rregullisht nga avokatë mbrojtës të caktuar prej tyre, ato do të trajtohen njëllë si rasti kur një i pandehur ka marrë dijeni rregullisht për vendimin e dhënë kundër tij dhe nuk e ka çmuar të leverdishme për të bërë ankim. Në këto raste ligji i ka zgjidhur drejt kufijtë e shqyrtimit të çështjes në një gjykatë më të lartë dhe efektet e gjykitimit për palët në proces.

Duhet të nënvizojmë se në këto raste gjykata është e detyruar që gjatë shqyrtimit të çështjes t'i caktojë përsëri një avokat mbrojtës të pandehurit që vazhdon të gjykohej në mungesë. Kjo do të garantojë një minimum të domosdoshëm të mbrojtjes së të drejtave procedurale të të pandehurit në mungesë dhe një proces të rregullt ligjor.

Gjithashtu, i dënuari në mungesë objektivisht i ka mundësitë më të mëdha që të kërkojë rishikimin e vendimit të dhënë kundër tij (nenet 449-450 të Kodit të Procedurës Penale), sepse ai nuk i ka konsumuar provat që mund të ketë, me të cilat ka të drejtë të provojë pafajësinë e tij ose të provojë rrethana që ia lehtësojnë pozitën.

Së fundi, edhe arsyetimi i bërë nga Gjykata Kushtetuese, sipas të cilit neni 441 i Kodit të Procedurës Penale nuk e parashikon pushimin e gjykimit të çështjes në Gjykatën e Lartë dhe se, në këtë mënyrë, është lënë pa zgjidhur çështja konkrete mbi fajësinë ose pafajësinë e të pandehurve, dhe nuk qëndron.

Së pari, kjo është një çështje interpretimi ligji dhe, si e tillë, nuk hyn në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese.

Së dyti, asnjë gjykatë nuk mund të tërhiqet nga zgjidhja e një çështjeje edhe në qoftë se konstaton që ka boshllëk në ligj.

Duke u vendosur prishja e vendimit nr.48, datë 10.3.1999 të gjykatës së Apelit Durrës, mbetet në fuqi vendimi nr.205, datë 30.10.1998 i gjykatës së rrethit gjyqësor Durrës, të cilin gjykata e Apelit Durrës padrejtësisht e ka shqyrtuar sepse ankimi është bërë nga persona të palegjitimuar.

Si konkluzion, çështja nuk ka mbetur pa u zgjidhur, siç shprehet Gjykata Kushtetuese. Ajo është zgjidhur përfundimisht nga gjykata e shkallës së parë dhe vendimi konsiderohet se ka marrë formë të prerë pa u ankimuar. Është e drejtë e të dënuarve të gjykuar në mungesë që, me t'u vënë në dijeni për vendimin e dhënë kundër tyre, të kërkojnë, apo të mos kërkojnë, rivendosjen në afat të ankimit të tyre, apo të kërkojnë ose jo rishikimin e vendimit. Duke qenë se ata janë madhorë, këto të drejta të tyre nuk mund të ushtrohen nga askush tjetër, pa pasur një akt përfaqësimi të lëshuar prej tyre.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, pas rishqyrtimit të kësaj çështjeje për unifikim të praktikës gjyqësore në zbatim të detyrimit kushtetues që rrjedh nga vendimi i Gjykatës Kushtetuese, duke zgjeruar bazën e arsytimit e duke shtuar argumente të reja më të plota, në analizë të fundit arrijnë në të njëjtat përfundime që kanë arritur më parë për këtë çështje. Për këtë arsye e çmojnë të nevojshme e të dobishme që, nëpërmjet këtij vendimi, të dalin edhe me disa konsiderata më të përgjithshme përsa i përket të drejtës kushtetuese të Kolegjeve të Bashkuara të parashikuar në nenin 141/2 të Kushtetutës. Kjo bëhet në funksion të një kuptimi më të drejtë e më të saktë të ndarjes së juridiksionit midis Gjykatës Kushtetuese e Gjykatës së Lartë, si dhe për të kontribuar në mënyrë konstruktive e të argumentuar në arritjen e zgjidhjeve të drejta e të pranueshme nga të dyja palët në të ardhmen.

Sipas Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, interpretimi i ligjeve është funksion që ligjvënësi u jep gjykatave të juridiksionit të zakonshëm, ndërsa interpretimet me karakter unifikues, të cilat përbëjnë një jurisprudencë të detyrueshme për t'u ndjekur nga gjykatat e të gjitha shkallëve në çështje të tjera të ngjashme, janë funksion ekskluziv i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë. Gjykatës së Lartë, nëpërmjet interpretimit të dispozitave të ligjit material e procedural relevante me çështjen në shqyrtim, i takon "fjala e fundit" për t'u shprehur lidhur me atë se cili është kuptimi e përmbajtja e saktë e këtyre dispozitave, sipas vullnetit të ligjvënësit dhe situatave specifike që rezultojnë në një kontekst të caktuar social-ekonomik, historik e aktual, duke u konformuar dhe përshtatur kurdoherë me normat e parimet kushtetuese e me parimet themelore të së drejtës.

Pra, është e detyrueshme që, në analizë të fundit, ligji të kuptohet, të interpretohet dhe

të zbatohet ashtu siç thotë Gjykata e Lartë në Kolegjet e saj të Bashkuara. Askush tjetër nuk mund ta zëvendësojë Gjykatën e Lartë, as nuk mund të dalë mbi të e t'i imponohet, në këtë funksion ekskluziv kushtetues. Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë në mënyrë të qartë e të shprehur nuk i jep Gjykatës Kushtetuese funksionin dhe pushtetin për të bërë interpretimin e ligjeve, por vetëm atë për të vendosur në se një ligj apo normë e kontestuar është apo jo në pajtim me normat e parimet e kushtetutës, duke e analizuar këtë nëpërmjet interpretimit përfundimtar të normave kushtetuese. Shprehja “interpretim përfundimtar i Kushtetutës”, nënkupton që interpretimin e normave të Kushtetutës, brenda kuadrit të funksionit e të juridiksionit të vet, të përcaktuar në Kushtetutë, ka të drejtë dhe detyrim ta bëjë çdo organ kushtetues i secilit pushtet. Në këtë kuptim kjo prerogativë u përket edhe gjykatave të juridiksionit të zakonshëm, të cilat kanë të drejtë të zbatojnë edhe në mënyrë të drejtpërdrejtë dispozitat kushtetuese. Sipas nenit 4/3 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, “Dispozitat e Kushtetutës zbatohen drejtpërsëdrejti, përveç rasteve kur Kushtetuta parashikon ndryshe”. Kjo do të thotë se organet e tjera kushtetuese, veç Gjykatës Kushtetuese, nuk mund të ofrojnë një interpretim e zbatim të drejtpërdrejtë të një norme kushtetuese, në qoftë se vetë kjo kërkon, për të gjetur zbatim, miratimin pas saj të një ligji, apo të akteve e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm që, kur kanë *locus standi* lidhur me çështjen që u është paraqitur për shqyrtim, të bëjnë interpretimin e normave të akteve të legjislativit e të ekzekutivit duke u nisur nga parimi i prezumimit të konstitucionalitetit të ligjeve. Në këtë kontekst, gjykatat e juridiksionit të zakonshëm shpjegojnë e argumentojnë pse dispozita ligjore, apo akti ekzekutiv, duhet interpretuar e zbatuar në këtë apo atë mënyrë, për të qenë e pajtueshme me kuptimin dhe përmbajtjen e dispozitës përkatëse kushtetuese, në bazë e për zbatim të së cilës ajo ka dalë. Kur gjykata e juridiksionit të zakonshëm jep argumente të pajtueshmërisë së një ligji me dispozitat kushtetuese, në bazë e për zbatim të së cilës ajo ka dalë. Kur gjykata e juridiksionit të zakonshëm jep argumente të pajtueshmërisë së një ligji me dispozitat kushtetuese dhe arrin në një përfundim pozitiv lidhur me të, ajo në mënyrë të pashmangshme, krahas interpretimit të ligjit bën edhe interpretimin e normës kushtetuese ku mbështetet ky ligj. Është e qartë që ky interpretim kushtetues nuk është përfundimtar dhe ka vetëm efekt *inter partes*. Ky interpretim kushtetues i një gjykate të juridiksionit të zakonshëm, i cili merr karakter detyrues për të gjitha gjykatat në qoftë se realizohet apo konfirmohet me një vendim të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, mund të rrëzohet nga Gjykata Kushtetuese, në rastet kur ajo më pas del një vendim të kundërt për një çështje në juridiksionin e saj të përcaktuar në nenin 131, pika “a”, “b”, “c”, të Kushtetutës. Në të kundërt, në qoftë se Gjykata Kushtetuese nuk ka juridiksion dhe *locus standi* për një çështje të caktuar, ajo nuk mund të shfuqizojë një ligj apo normë ligjore. Përsa i përket një vendimi gjyqësor, aq më tepër një vendimi unifikues të Gjykatës së Lartë, ajo jo vetëm nuk mund të prezantojë një interpretim tjetër ligjor, të ndryshëm nga interpretimi që kanë bërë gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, e t'i japë karakter detyrues këtij interpretimi, siç bën në çështjen në shqyrtim me vendimin e saj nr.17, datë 17.4.2000. Ajo gjithashtu, siç e argumentojmë më lart, nuk mund të rrëzojë interpretimin kushtetues pozitiv të bërë nga Gjykata e Lartë, duke vepruar tej kufijve të juridiksionit dhe të legjitimitetit të subjekteve përkatës që kanë të drejtë ta venë atë në lëvizje.

Në rastet e juridiksionit të saj sipas pikës “f” të nenit 131 të Kushtetutës, kur ajo ka juridiksion për të vendosur për “gjykimin përfundimtar të ankesave të individëve për shkeljen e të drejtave të tyre kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi të jenë shteruar të gjitha

mjetet juridike për mbrojtjen e këtyre të drejtave”, Gjykata Kushtetuese, të cilës i është paraqitur ankesa për të goditur një vendim të Gjykatës së Lartë me arsyetimin se është shkelur standardi kushtetues “për një proces të rregullt ligjor”, ka të drejtë dhe është e detyruar që në kuadër të shqyrtimit të çështjes konkrete të përcaktojë vetëm se cilat janë parametrat kushtetuese “të procesit të rregullt ligjor” dhe cilat janë konkretisht këto shkelje, që sjellin pakushtetutshmërinë e vendimit gjyqësor të atakuar. Gjithsesi, Gjykata Kushtetuese nuk mund të konkludojë për shkelje të parametrave kushtetuese duke u mbështetur në një interpretim që ajo u bën vetë normave të një ligji të zakonshëm, të ndryshëm nga interpretimi që u kanë bërë këtyre normave gjykatat e juridiksionit të zakonshëm e, në veçanti, të ndryshëm nga interpretimi që është bërë me një vendim unifikues të Kolegjeve të Bashkuara. Është e diskutueshme nëse Gjykata Kushtetuese, në një gjykim të iniciuar në bazë të nenit 131, pika “f”, të Kushtetutës, në mënyrë incidentale, mbi bazën e kërkesës së një individi, në gjykimin e filluar, të shprehet për pajtueshmërinë ose jo të ligjit (apo të normës së veçantë të tij) me Kushtetutën. Në qoftë se Gjykata Kushtetuese do të konkludojë që e ka këtë të drejtë, ajo mund të shprehet për pakushtetutshmërinë e vendimit të Kolegjeve të Bashkuara, vetëm pasi të jetë shprehur më parë për pakushtetutshmërinë e dispozitave ligjore që lidhen me çështjen e, në këtë kuadër, edhe për pakushtetutshmërinë e interpretimit të unifikuar që u është bërë këtyre normave nga Gjykata e Lartë. Për rrjedhojë, duke u shfuqizuar si antikushtetuese norma e ligjit, bashkë me të bie edhe interpretimi që i ka bërë asaj norme Gjykata e Lartë. Si përfundim, në këtë lloj gjykimi, i cili iniciohet sipas një procedure të caktuar, Gjykata Kushtetuese nuk ka të drejtë të bëjë interpretim të ligjit, sikundër ka vepruar në rastin konkret, por ka të drejtë vetëm të bëjë interpretim të dispozitave përkatëse kushtetuese, të cilave, sipas vlerësimit të saj, u bie ndesh dispozita e ligjit të zakonshëm, që ka atë kuptim e përmbajtje që i ka dhënë asaj Gjykata e Lartë në vendimin e saj unifikues.

PËR KËTO ARSYE

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në bazë të nenit 141/2 të Kushtetutës së Shqipërisë dhe të nenit 441, pika “c” të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSËN:

1. Prishjen e vendimit nr.48, datë 10.3.1999 të gjykatës së Apelit Durrës dhe pushimin e gjykimit të çështjes në shkallë të dytë.
2. Ky vendim unifikues për praktikën gjyqësore të dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare.

MENDIMI I PAKICËS

Gjykimi në mungesë është një institut që gjen rregullimin si në Kushtetutë, ashtu edhe në Kodin e Procedurës Penale.

Në nenin 33 të Kushtetutës sanksionohet: “Kushdo ka të drejtë të dëgjohet para se të gjykohet. Nga kjo e drejtë nuk mund të përfitojë personi që i fshihet drejtësisë”.

Nga dispozita kushtetuese e sipërcituar, pjesëmarrja dhe prezenca e të pandehurit në gjykim, nuk është detyrim, por e drejtë e të pandehurit. Për rrjedhojë, vetëm kur vërtetohet se i pandehuri i fshihet drejtësisë ose nuk dëshiron të realizojë të drejtën e paraqitjes para gjykatës, atëherë gjykimi i tij mund të bëhet në mungesë.

Gjykimi në mungesë bëhet duke respektuar të drejtën e të pandehurit për mbrojtje. Në rastet e gjykimit në mungesë, në qoftë se i pandehuri i rritur nuk ka caktuar vetë një mbrojtës, gjykata është e detyruar t'i caktojë vetë kryesisht një avokat për të kryer detyrën e mbrojtësit në gjykim (neni 49 i Kodit të Procedurës Penale). Realizimi i mbrojtjes në gjykimin në mungesë është përcaktuar hollësisht në dispozitat e Kodit të Procedurës Penale. Kodi i Procedurës Penale me anë të dispozitave të tij, ka krijuar të gjitha garancitë e nevojshme kushtetuese që gjykimi në mungesë të mos zhvillohet kur i pandehuri dëshiron të jetë i pranishëm, por për shkaqe objektive ose për mungesë njoftimi, nuk është paraqitur në gjykim.

Këto rregulla janë të përcaktuara në nenet 350, 351, 352 dhe 427 të Kodit të Procedurës Penale. Dispozitat e cituara më sipër rregullojnë gjykimin në mungesë si në gjykatën e shkallës së parë ashtu edhe në gjykatën e apelit.

Për gjykimin në shkallë të parë ligji parashikon: “Kur i pandehuri i lirë ose i paraburgosur nuk paraqitet në seancë ndonëse është njoftuar dhe nuk ka patur shkaqe të ligjshme për t’u paraqitur, gjykata, pasi dëgjon palët, deklaron mungesën e tij. Në këtë rast, ai përfaqësohet nga mbrojtësi”.

Vendimi që deklaron mungesën është i pavlefshëm kur provohet se ajo ka ardhur nga mosmarrja e njoftimit ose nga pamundësia absolute për t’u paraqitur.

Në qoftë se i pandehuri paraqitet pas shpalljes së vendimit, gjykata revokon vendimin që ka deklaruar mungesën. Kur paraqitja bëhet para fillimit të diskutimit përfundimtar, i pandehuri mund të kërkojë të pyetet. Mbeten të vlefshme veprimet e kryera më parë, por kur i pandehuri provon se njoftimi është bërë me vonë jo për fajin e tij, gjykata urdhëron marrjen ose përsëritjen e veprimeve që çmon se kanë rëndësi për marrjen e vendimit”(neni 351 i Kodit të Procedurës Penale).

Kur këto rregulla nuk janë zbatuar, gjykata e apelit sipas pikës “4” të nenit 427 të Kodit të Procedurës Penale, ka të drejtë të vendos përsëritjen e shqyrtimit gjyqësor kur vërtetohet se i pandehuri nuk ka marrë pjesë në shkallë të parë, sepse nuk ka marrë dijeni ose nuk ka mundur të paraqitet për shkaqe ligjore.

Në praktikë ka lindur si problem se si duhet të trajtohet mbrojtësi i caktuar kryesisht për gjykimet në mungesë, a ka ai të njëjtat të drejta që ligji i njeh të pandehurit, a mund ai të bëjë ankim kundër vendimit të dhënë në mungesë.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë me vendimin unifikues nr.386 datë 29.7.1999 kanë vendosur se mbrojtësi i caktuar është një person i palegjitimuar për të bërë ankim kundër vendimit të dhënë në mungesë të të pandehurit.

Kundër këtij vendimi unifikues të Kolegjeve të Bashkuara kanë bërë ankim në Gjykatën Kushtetuese avokatët e të pandehurve Baki Huqi e Albert Huqi.

Gjykata Kushtetuese me vendimin nr.17 datë 17.4.2000 ka vendosur shfuqizimin si antikushtetues të vendimit nr.386 datë 29.7.1999 të Kolegjeve të Bashkuara dhe e ka dërguar çështjen për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

Kolegjet e Bashkuara pasi e rigjyquan çështjen vendosën përsëri se mbrojtësi i caktuar

nuk legjitimohet për të bërë ankim kundër vendimit të dhënë në mungesë.

Me këtë zgjidhje të Kolegjeve të Bashkuara nuk jam dakord për arsyet që po parashtroj më poshtë:

Problemi kryesor që diskutohet në çështjen objekt gjykimi është nëse avokati i caktuar kryesisht mundet të bëjë ankim kundër vendimit të dhënë në mungesë të të pandehurit. Ky moment proceduralisht është rregulluar nga neni 410 i Kodit të Procedurës Penale ku thuhet: “Kundër vendimit të dhënë në mungesë, mbrojtësi mund të bëjë ankim vetëm kur është i pajisur me një akt përfaqësimi të lëshuar në format e parashikuara nga ligji”.

Zgjidhja e dhënë nga Gjykata Kushtetuese dhe Gjykata e Lartë janë të ndryshme. Gjykata e Lartë arsyeton se mbrojtësi i caktuar është një person i palegjitimuar për të bërë ankim kundër vendimit të dhënë në mungesë të të pandehurit. Gjykata Kushtetuese arsyeton të kundërtën. Në vendimet e saj Gjykata Kushtetuese ndër të tjera shprehet: “Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, duke bërë interpretime të gabuara të dispozitave të Kodit të Procedurës Penale, që parashikojnë të drejtat e mbrojtësit në procesin penal për gjykimet në mungesë të të pandehurit, kanë cenuar parimet kushtetuese të mbrojtjes si dhe të procesit të rregullt ligjor të garantuar nga nenet 31/ç dhe 42 të Kushtetutës”.

Të dyja gjykatat arsyetimet e tyre i mbështesin në të drejtën ekskluzive që u jep Kushtetuta. Gjykata e Lartë citon nenin 141/2 të Kushtetutës që i jep të drejtë asaj “për njësimin ose ndryshimin e praktikës gjyqësore”. Gjykata Kushtetuese citon nenet 31/ç, 42, 124/1 dhe 131/f të Kushtetutës.

Interpretimi me karakter unifikues, është funksion kushtetues i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë. Askush tjetër nuk mund ta zëvendësojë Gjykatën e Lartë në këtë funksion ekskluziv kushtetues. Por duhet theksuar se interpretimi që bën Gjykata e Lartë nuk është interpretim përfundimtar. Ky interpretim nuk ka fuqi detyruese të përgjithshme siç parashikon neni 132/1 i Kushtetutës. Vendimi i Gjykatës së Lartë ka karakter detyrues vetëm për gjykatat më të ulta. Ky konkluzion del nga neni 141/2 i Kushtetutës ku thuhet se: “Gjykata e Lartë ka të drejtë të tërheqë për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara çështje të caktuara gjyqësore, për njësimin ose ndryshimin e praktikës gjyqësore.

Çdo organ kushtetues, cildo qoftë ai, pushteti ligjvënës, ekzekutiv ose gjyqësor, dispozitat e Kushtetutës i zbaton drejtpërsëdrejti, përveç rasteve kur Kushtetuta parashikon ndryshe (neni 4/3 i Kushtetutës). Dispozita Kushtetuese e përmendur më sipër u jep të drejtë këtyre organeve, të bëjnë interpretimin e normave kushtetuese sipas fushave të veprimtarisë së tyre. Por në qoftë se ky interpretim i bërë, nga organet kushtetuese, ankimohet nga subjektet e parashikuara nga neni 134 i Kushtetutës, është e drejtë e Gjykatës Kushtetuese që të bëjë gjykimin përfundimtar. Neni 131/f i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë në mënyrë të qartë e të shprehur i jep Gjykatës Kushtetuese funksionin dhe pushtetin për të bërë: “gjykimin përfundimtar të ankesave të individëve për shkeljen e të drejtave të tyre kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi të jenë shterur të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e këtyre të drejtave.” Gjatë këtij “gjykimi përfundimtar”, Gjykata Kushtetuese ka të drejtë të vendosë nëse interpretimi i bërë nga organet e tjera është ose jo në përputhje me Kushtetutën.

Funksioni dhe pushteti i Gjykatës Kushtetuese nuk buron vetëm nga dispozitat kushtetuese të analizuara më sipër por edhe nga neni 124/1. Në bazë të kësaj dispozite, Gjykata Kushtetuese është ngarkuar me detyrën për të garantuar respektimin e Kushtetutës. Këtë detyrim kushtetues ajo e realizon kur bën interpretimin përfundimtar të Kushtetutës.

Në këtë rast vendimi i Gjykatës Kushtetuese, sipas nenit 132/1 ka fuqi detyruese të përgjithshme (*erga omnes*). Në këtë kuadër vendimi i Gjykatës Kushtetuese është detyrues edhe për Gjykatën e Lartë.

Anëtar Y.Myrtja

VENDIM
Nr.1, datë 15.2.2001

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë ...në seancën gjyqësore të datës 15.2.2001, mori në shqyrtim çështjen nr.1 që u përket:

TË PANDEHURVE: Qazim Lika, Qamil Lika e Zamir Lika, në mungesë.

AKUZUAR: Për vjedhje me armë në bashkëpunim, armëmbajtje pa leje, parashikuar nga nenet 140- 25 dhe 278/2 të Kodit Penal.

Gjykata e Shkallës së Parë Shkodër, me vendimin nr.107 datë 23.3.2000, ka vendosur:

Deklarimin fajtor të të pandehurit Qazim Lika për kryerjen e veprës penale të vjedhjes me armë, në bashkëpunim, parashikuar nga neni 140 e 25 të Kodit Penal, e dënimin e tij me 17 vjet burgim.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Qazim Lika, për veprën penale të armëmbajtjes pa leje, parashikuar nga nenet 278/2 të Kodit Penal, e dënimin me 1 vit burgim.

Në bazë të nenit 55 të Kodit Penal, dënimin përfundimisht të të pandehurit Qazim Lika, me 17 vjet burgim.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Qamil Lika për kryerjen e veprës penale të vjedhjes me armë, në bashkëpunim, parashikuar nga nenet 140 e 25 të Kodit Penal, e dënimin e tij me 17 vjet burgim.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Qamil Lika, për veprën penale të armëmbajtjes pa leje parashikuar nga neni 278/2 të Kodit Penal, e dënimin me 1 vit burgim.

Në bazë të nenit 55 të Kodit Penal, dënimin përfundimisht të të pandehurit Qamil Lika, me 17 vjet burgim.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Zamir Lika, për kryerjen e veprës penale të vjedhjes me armë, në bashkëpunim, parashikuar nga nenet 140 e 25 të Kodit Penal, e dënimin e tij me 17 vjet burgim.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Zamir Lika, për veprën penale të armëmbajtjes pa leje parashikuar nga neni 278/2 të Kodit Penal e dënimin me 1 vit burgim.

Në bazë të nenit 55 të Kodit Penal, dënimin përfundimisht të të pandehurit Zamir Lika, me 10 vjet burgim.

Në aplikim të nenit 51 të Kodit Penal, gjykata përfundimisht e dënon të pandehurin Zamir Lika me 5 vjet burgim.

Gjykata e Apelit Shkodër me vendimin nr.56, datë 2.5.2000 ka vendosur:

Lënien në fuqi të vendimit nr.107 datë 23.3. 2000 të Gjykatës së Shkallës së Parë Shkodër.

Kundër vendimit nr.56 datë 2.5.2000 të Gjykatës së Apelit Shkodër kanë ushtruar rekurs tre të pandehurit duke parashtruar këto shkaqe:

Janë keqtrajtuar nga policia.

Nuk ka prova për fajësinë.

I pandehuri Zamir Lika është ndodhur në kushtet e detyrimit e kërcënimit

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 245 akti, datë 5.10.2000, ka vendosur:

Kalimin e çështjes Kolegjeve të Bashkuara për të unifikuar praktikën gjyqësore, lidhur

me pjesëmarrjen e të pandehurit të lirë ose të arrestuar, në gjykimin në gjykatën e apelit, me arsyetimin:

Gjykimi në apel në mungesë të të pandehurve.

Gjykata ka realizuar njoftimin e avokatëve dhe jo të të pandehurve duke mosrespektuar kërkesat e neneve 425/1 dhe 139/1 e 2 të Kodit Penal.

Në praktikë, me gjithë qëndrimin e Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, përsëri vërehen shkelje rreth kësaj çështje.

Si duhen kuptuar nenet 331/1 i Kushtetutës dhe 128/c, 426/1 dhe 139 e vijues të Kodit Penal Penale.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË

pasi dëgjuan relacionin e anëtarëve Zamir Poda e Bashkim Caka:

pasi dëgjuan prokurorin Mihallaq Bleta, i cili kërkoi prishjen e vendimit dhe dërgimin e çështjes për rigjykim në Gjykatën e Apelit Shkodër,

VËREJNE:

Vendimi nr.56 datë 2.5.2000 i Gjykatës së Apelit Shkodër, është rrjedhojë e zbatimit të gabuar të ligjit. Për pasojë, ai duhet të prishet dhe çështja i duhet dërguar për rishqyrtim po asaj Gjykate.

Si gjykata e shkallës së parë ashtu edhe Gjykata e Apelit Shkodër kanë pranuar, se në datën 20.12.1999 rreth orës 11.00 të pandehurit Qazim Lika dhe Qamil Lika, vëllezër si dhe Zamir Lika, nip i tyre, me kapuçë në kokë dhe të armatosur respektivisht i pari me automatik, i dyti me pushkë e i treti me automatik, kanë ndaluar dhe vjedhur me armë pasagjerë të dy kamionëve. Kështu, ata kanë ndaluar nën kërcimin dhe krismat e armëve, së pari një kamion të tipit “IFA”, në të cilën udhëtonin shoferi Gegë Ballza dhe pasagjerët Dedë Plepi, Gjolek Plepi, Gjergj Tonaj, Kolë Polia, Sandër Ashta, Nikollë Selvia, Gjon Nika dhe Ndue Koceku dhe u kanë marrë para e sende të tjera me vlerë. Më pas, në interval kohor prej 20 minutash, ata kanë ndaluar sërish, duke kërcënuar me armë një kamion tjetër të tipit “IFA”. Në momentin kur kanë kërkuar para, ata janë përballur me policë, të cilët udhëtonin në atë kamion. Menjëherë dy të pandehurit Qazim e Qamil janë larguar, ndërsa është kapur në vend, i pandehuri Zamir Lika. Më pas, organet e policisë kanë bërë të mundur edhe kapjen e dy të tjerëve.

Duke e parë vendimin e gjykatës së apelit në tërësinë e tij, arrihet në përfundim se ai është marrë në kundërshtim me kërkesat ligjore, mbasi nuk është siguruar e drejta ligjore e pjesëmarrjes dhe dëgjimit të të pandehurit në gjykim. Në gjykimet e gjykatave të apelit, megjithë qëndrimin konstant të mbajtur nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë përsëri vërehet një dukuri e tillë e kundërligjshme.

Me të drejtë, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, pavarësisht se një moment i tillë nuk është parashtruar në rekursin e paraqitur nga të pandehurit, në përputhje me kërkesat e parashikuara në nenin 434 të Kodit Procedural Penale, kryesisht ka konstatuar mosthirrjen e njoftimin e të pandehurve në gjykimin në apel.

Urdhërimin për thirrjen dhe njoftimi i të pandehurit, për të marrë pjesë në gjykimin në apel, është një detyrim ligjor dhe jo fakultet për gjykatën.

Një përfundim i tillë, kategorik, buron nga analiza që u bëhet dispozitave përkatëse që rregullojnë të drejtën e mbrojtjes së të pandehurit në procesin penal, si dhe të drejtën për një proces të rregullt ligjor, të parashikuara në Kushtetutë, në Konventën Europiane të të Drejtave të Njeriut, si dhe në Kodin e Procedurës Penale.

Në praktikën gjyqësore të gjykatave të apelit, pikërisht lidhur me thirrjen dhe njoftimin e të pandehurit në gjykim, efektivisht janë vërejtur janë qëndrime të ndryshme të kundërligjshme dhe konkretisht:

Mosurdhërimin e thirrjes dhe njoftimin e të pandehurit të lirë apo të arrestuar.

Njoftimin vetëm të mbrojtësit të të pandehurit.

Rrëzimin e kërkesës së paraqitur nga mbrojtësi, për urdhërimin e thirrjes dhe njoftimin e të pandehurit.

Urdhërimin e thirrjes së të pandehurit, por mosrespektimin e kërkesave ligjore për njoftimin e të pandehurit të burgosur.

Siç shihet, në të gjitha rastet, në substancë kemi të bëjmë me mosgarantim të sigurimit të të drejtës së mbrojtjes për të pandehurin.

Sipas kërkesave të nenit 31 të Kushtetutës, “Gjatë procesit penal kushdo ka të drejtë: ...ç. të mbrohet vetë ose...”

Formulimi i bërë në dispozitë kushtetuese të mësipërme është i njëjtë me formulimin e nenit 6 pika 3 germa “c” të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut, sipas të cilit “...Çdo i akuzuar ka të drejtë, ndër të tjera dhe kryesisht:

c) Të mbrohet vetë ose...”.

Më tej akoma, në nenin 33 pika 1 të Kushtetutës, parashikohet:

1. Kushdo ka të drejtë të dëgjohet para se të gjykohet.

Nga ana tjetër, ligjvënësi në nenin 426 të Kodit të Procedurës Penale, ku parashikohen veprimet paraprake të gjykimit në Gjykatën e Apelit, ka përcaktuar se:

1. Kryetari i Kolegjit të Gjykatës së Apelit urdhëron thirrjen e të pandehurit...

Sigurimi të drejtës së pjesëmarrjes dhe dëgjimit të të pandehurit në gjykimin në apel, është një veprim i domosdoshëm, jo vetëm në aspektin kushtetues e ligjor, por edhe për faktin se gjykata e apelit në dallim nga Gjykata e Lartë, gjykon edhe si gjykatë fati. Kështu duke iu referuar kërkesave të parashikuara në nenin 427 të Kodit të Procedurës Penale, kemi:

1. Kur një palë kërkon rimarrjen e provave të administruara në shqyrtimin gjyqësor të shkallës së parë ose marrjen e provave të reja, gjykata në qoftë se e çmon se një gjë e tillë është e nevojshme, vendos përsëritjen tërësisht ose pjesërisht të shqyrtimit gjyqësor.

2. Përsëritja e shqyrtimit gjyqësor vendoset edhe kryesisht kur gjykata e çmon të domosdoshme.

3. Gjykata vendos përsëritjen e shqyrtimit gjyqësor kur vërtetohet se i pandehuri nuk ka marrë pjesë në shkallë të parë...”

Ndërsa shqyrtimi në Gjykatën e Lartë, në përputhje me kërkesat e parashikuara nga neni 432 i Kodit të Procedurës Penale, bëhet vetëm për shkaqe të përcaktuara që kanë të bëjnë me...” mosrespektim ose zbatim të gabuar të ligjit penal ose normave të tjera juridike...mosrespektim të normave procedurale që parashikojnë si pasojë pavlefshmërinë, mospranimin ose humbjen e një të drejte të ligjshme...mungesën e arsytimit ose karakterin haptazi jo logjik...”

Duke i parë në unitet të gjitha dispozitat e cituara më sipër, arrihet në përfundimin se

pjesëmarrja e të pandehurit të lirë apo të arrestuar në gjykim (edhe në apel), dëgjimi dhe mbrojtja e tij, ndërsa për të (pandehurin) është një e drejtë kushtetuese dhe ligjore, për gjykatën është një detyrim gjithashtu ligjor, që nuk lë shteg për ekuivoke.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, çmojnë se mosrespektimi i këtij detyrimi ligjor, për të thirrur dhe njoftuar të pandehurin e lirë apo të arrestuar në gjykimin në apel përbën shkelje edhe të së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetues, sipas të cilit, “Liria, prona dhe të drejtat e njohura me Kushtetutë dhe me ligj nuk mund të cenohen pa një proces të rregullt ligjor”.

Duke ju referuar rastit në shqyrtim, arrihet në përfundimin se konstatohet shkelje e dispozitave kushtetuese – nenit 31 germa “ç”, nenit 33 pika 1 dhe 42 të Kushtetutës, nenit 6 pika 3 germa “c” të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut, si dhe e kërkesave të parashikuara në nenin 426 pika 1 të Kodit të Procedurës Penale.

Një moment tjetër i veçantë që duhet t’i nënshtrohet analizës gjithmonë në kuadrin e kësaj çështje, është edhe dallimi që duhet bërë midis “njoftimit” të të pandehurit dhe “njoftimit” të mbrojtësit, moment i cili konfundohej në praktikë. Sikundër edhe u përmend, gjykatat jo rrallë njësojnë pozicionin e mbrojtësit me atë të të pandehurit, duke “bazuara” apo “njësuar” të drejtat dhe detyrimet e këtyre dy subjekteve të procesit penal.

Është e vërtetë se mbrojtësi në përgjithësi ka të drejtat që ligji i njeh të pandehurit. Por ligji procedural, ka përcaktuar edhe kufijtë respektive në këto të drejta. Kështu në nenin 50 të Kodit Procedural Penale, parashikohet se:

1.”Mbrojtësi ka të drejtat që ligji i njeh të pandehurit, përveç atyre që i rezervohen personalisht këtij të fundit”.

Është pikërisht i pandehuri, i cili përcakton, gjithnjë në kuadër të kërkesave ligjore, kufijtë e të drejtave të mbrojtësit të tij. Edhe nga këndvështrimi i kërkesave të parashikuara në nenin 426 pika 1 të Kodit të Procedurës Penale, nuk mundet kurrësi të “barazohet” thirrja e njoftimi i të pandehurit me mbrojtësin e tij. Në këtë dispozitë përcaktohet shprehimisht dhe në mënyrë të qartë ndarja e njërit subjekt nga tjetri: “Kryetari i Kolegjit të Gjykatës së Apelit urdhëron thirrjen e të pandehurit, paditësit civil dhe të paditurit civil, si dhe të mbrojtësve e të përfaqësuesve të tyre...”.

Siç u tha edhe më lart, në dispozitën e cituar të Kodit të Procedurës Penale, parashikohet urdhërimi i thirrjes së të pandehurit në gjykimin, në gjykatën e apelit. Në pamje të parë, eventualisht mund të krijohet ideja e gabuar se kemi të bëjmë thjesht me urdhërim për thirrje dhe vetëm kaq. Mirëpo, parë kjo dispozitë në koneksitet dhe unitet me dispozitat e tjera të Kodit të Procedurës Penale, arrihet në përfundimin se “urdhërimi për thirrje” i të pandehurit të lirë apo të arrestuar në gjykimin në apel, nuk mund të kuptohet dhe ndahet nga njoftimi i tij dhe rregullat procedurale që duhen zbatuar për këtë njoftim.

Me të drejtë mund të shtrohet pyetja, në se ekzistojnë dallime ndërmjet “urdhërimit për thirrje” dhe “njoftimit” të të pandehurit, në kuptim të kërkesave të pikës 1 të nenit 426 të Kodit të Procedurës Penale, por edhe më gjerë në dispozitat e tjera procedurale. Kolegjet e bashkuara, çmojnë se efektivisht dhe potencialisht ekzistojnë dallime.

Së pari, në parim ligj procedurale penale në dispozita të veçanta, parashikon dhe përcakton disponime të gjykatave me “urdhër” dhe në dispozita të tjera, parashikon dhe rregullon “Njoftimet”.

Së dyti, “urdhri” ka të bëjë në esencë me përcaktimin e një veprimi që duhet kryer,

kush duhet ta kryejë dhe mjetin me të cilin do të kryhet.

Nga ana tjetër “njoftimet” kanë të bëjnë me anën “teknike” se si do të realizohet marrja dijeni për një akt të caktuar, i cili mund të jetë thirrje, vendim, etj.

Megjithatë, duke qëndruar në vazhdim të analizës së problemit konkret, të koneksitetit dhe unitetit ndërmjet “urdhërimit të thirrjes” dhe “njoftimit” të të pandehurit, në kuptim të kërkesave të nenit 426 pika 1 të Kodit të Procedurës Penale, tërhiqen disa përfundime.

Jo rrallë, gjykatat e apelit e kanë keqkuptuar këtë dispozitë. Vetë qëndrimet, herë-herë të ndryshme të tyre, të nënvizuara në fillim të këtij arsytimi, konfirmojnë një gjë të tillë. Në jo pak raste, ato në fazën e veprimeve paraprake, formulojnë me shkrim urdhrin për thirrjen e të pandehurit të arrestuar apo të lirë, ia adresojnë atë organeve të policisë apo ftuesit përkatës dhe mbeten me kaq. Për këto gjykata, mjafton të evidentohet ky urdhërim në dosjen gjyqësore dhe sipas tyre, gjithçka është bërë në konformitet me kërkesat ligjore.

Mirëpo efektivisht në këto raste “harrohet” detyrimi tjetër ligjor, që ky urdhërim nuk mund të kuptohet pa realizimin e njoftimit të të pandehurit. Për ta ilustruar koneksitetin ndërmjet “urdhërimit të thirrjes” dhe “njoftimit” të të pandehurit, mjafton të shikohen përcaktimet që bëjnë p.sh. nenet 349 dhe 350 të Kodit të Procedurës Penale.

Kështu në nenin 349 të Kodit të Procedurës Penale parashikohet:

1. “Gjykata urdhëron edhe kryesisht që të përsëritet thirrja për gjykim kur del që i pandehuri ose personi ndaj të cilit është bërë kërkesë për gjykim nga i dëmtuari akuzues nuk ka marrë njoftim ose njoftimi është i dyshimtë.

Ndërsa në nenin 350 të Kodit të Procedurës Penale, parashikohet:

1. “Kur i pandehuri, qoftë edhe i paraburgosur, ose personi ndaj të cilit ka bërë kërkesë për gjykim i dëmtuari akuzues, nuk paraqitet në seancë...gjykata edhe kryesisht shtyn ose pezullon shqyrtimin gjyqësor, cakton datën e seancës së re dhe urdhëron që të përsëritet thirrja...

4. Kur del që njoftimi nuk ka qenë i rregullt, gjykata vendos shtyrjen e shqyrtimit gjyqësor dhe urdhëron përsëritjen e njoftimit...”.

Në analizë sa më sipër, konkludohet se nuk mund të kuptohet një ndasi artificiale ndërmjet urdhërimit të thirrjes nga njoftimi i të pandehurit, sikundër në mënyrë të gabuar perceptohet nga gjykata te veçanta. Në këtë kuadër, gjykatat e apelit duhet të zbatojnë dhe respektojnë kërkesat ligjore që kanë të bëjnë me njoftimin e të pandehurit të lirë apo të arrestuar. Dhe konkretisht këto kërkesa janë të parashikuara në nenet 139 dhe 140 të Kodit të Procedurës Penale.

Si rrjedhojë, në rastin konkret të çështjes në gjykim, Gjykata e Apelit Shkodër, duhet të urdhëronte thirrjen e të pandehurve të arrestuar Qazim, Qamil dhe Zamir Lika, duke realizuar edhe njoftimin e tyre në konformitet me kërkesat ligjore të parashikuara nga neni 139 i Kodit të Procedurës Penale. Sipas kësaj dispozite, përcaktohet se:

1. “Njoftimi për të pandehurin e burgosur bëhet në vendin e burgimit duke i dorëzuar atij aktin.

2. Kur i pandehuri refuzon të marrë kopjen e aktit ose kur ai mungon për shkaqe të justifikuara, akti i dorëzohet përgjegjësit të institucionit, i cili për rastin e fundit njofton të interesuarin me mjetin më të shpejtë.

3. Dispozitat e mësipërme zbatohen edhe kur i pandehuri është i paraburgosur për një akuzë tjetër ose është duke vuajtur dënimin me burgim...”.

Duke mos zbatuar dhe respektuar kërkesat e parashikuara në nenet 31 germa “ç” e 33 pika 1 të Kushtetutës, në nenin 6 pika 3 germa “c” të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut, kemi të bëjmë me shkelje të të drejtave kushtetuese dhe për pasojë me një proces të parregullt ligjor. Nga ana tjetër, duke mos zbatuar dhe respektuar kërkesat e parashikuara nga nenet 426/1 e 139 të Kodit të Procedurës Penale, të gjitha aktet e realizuara nga ana e gjykatës së apelit në këtë gjykim, janë absolutisht të pavlefshme. Një përfundim i tillë arrihet, duke parë kërkesat e nenit 128 germa “c” të Kodit të Procedurës Penale. Në këtë dispozitë, e cila ka të bëjë me pavlefshmërinë absolute të akteve, përcaktohet se:

1.”Aktet procedurale janë absolutisht të pavlefshme kur nuk respektohen dispozitat që lidhen me:

c. thirrjen e të pandehurit ose praninë e mbrojtësit kur ajo është e detyrueshme”.

Nga sa u tha dhe analizua, rezulton se ndodhemi para kërkesave të parashikuara në nenin 432 të Kodit të Procedurës Penale, të cilat e bëjnë të cenueshëm vendimin nr.56 datë 2.5.2000 të Gjykatës së Apelit Shkodër.

PËR KËTO ARSYE:

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në mbështetje të kërkesave të nenit 142/1 të Kushtetutës dhe 441 pika “ç” të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSËN:

Prishjen e vendimit nr.56 datë 2.5.2000 të Gjykatës së Apelit Shkodër dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në po atë Gjykatë.

Ky vendim unifikues për praktikën gjyqësore të dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare.

VENDIM
Nr.2, datë 19.4.2001

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë ...në seancën gjyqësore të datës 19.4.2001, morën në shqyrtim çështjen penale me nr.390 Akti që i përket:

TË PANDEHURVE: Altin Luzi

AKUZA: Vjedhje me pasojë vdekjen e kryer në bashkëpunim, parashikuar nga nenet 141 dhe 25 të Kodit Penal. Plagosje e lehtë me dashje e kryer në bashkëpunim, parashikuar nga nenet 89 dhe 25 të Kodit Penal. Vjedhje me dhunë, parashikuar nga neni 139 i Kodit Penal. Mbajtje pa leje e armëve luftarake, parashikuar nga neni 278/2 i Kodit Penal.

Agron Hajdari Akuza: Vjedhje me pasojë vdekjen e kryer në bashkëpunim, parashikuar nga nenet 141 dhe 25 të Kodit Penal. Plagosje e lehtë me dashje e kryer në bashkëpunim, parashikuar nga nenet 89 dhe 25 të Kodit Penal. Vjedhje me dhunë, parashikuar nga neni 139 i Kodit Penal. Mbajtje pa leje e armëve luftarake, parashikuar nga neni 278/2 i Kodit Penal.

Gazmir Xhaferri Akuza: Mbajtje pa leje e armëve luftarake, parashikuar nga neni 278/2 i Kodit Penal.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor të Tiranës, me vendimin nr.172, datë 23.3.1999 ka vendosur:

1. Deklarimin fajtor të të pandehurit Agron Hajdari për veprat penale të vrasjes me dashje, në lidhje me një krim tjetër, në bazë të nenit 77 të Kodit Penal; të vjedhjes me dhunë të mbetur në tentativë të kryer në bashkëpunim ndaj shtetasit Xhemal Caka, në bazë të nenit 139, 22 dhe 25 të Kodit Penal; të vjedhjes me dhunë të policit Zog Lika, në bazë të nenit 139 të Kodit Penal, të plagosjes së lehtë me dashje, në bazë të nenit 89 të Kodit Penal dhe në aplikim të nenit 51 dhe 55 të Kodit Penal e ka dënuar përfundimisht me 12 vjet e 6 muaj burgim.

2. Deklarimin fajtor të të pandehurit Altin Luzi për veprat penale të vjedhjes me dhunë ndaj shtetasit Nadire Shatllari dhe të policit Shkëlqim Sula, në bazë të nenit 139 të Kodit Penal; të vjedhjes me dhunë të mbetur në tentativë të kryer në bashkëpunim ndaj shtetasit Xhemal Caka, në bazë të nenit 139, 22 dhe 25 të Kodit Penal; të mbajtjes pa leje të armëve luftarake, në bazë të nenit 278/2 të Kodit Penal dhe në aplikim të nenit 55 të Kodit Penal dhe 406/1 të Kodit të Procedurës Penale e ka dënuar përfundimisht me 8 vjet burgim.

3. Deklarimin fajtor të të pandehurit Gazmir Xhaferri për veprën penale të mbajtjes pa leje të armëve luftarake, në bazë të nenit 278/2 të Kodit Penal dhe në aplikim të nenit 51 të këtij Kodi e ka dënuar me kohën e qëndrimit në “arrest shtëpie”.

Gjykata e Apelit të Tiranës, mbi ankimin e të pandehurit Agron Hajdari, me vendimin nr.246, datë 20.9.1999, ka vendosur:

Lënien në fuqi të vendimit nr.172, datë 23.3.1999 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor të Tiranës.

Kundër vendimit të gjykatës së apelit kanë bërë rekurs i gjykuari Agron Hajdari dhe prokurori duke parashtruar këto shkaqe:

Prokurori:

Ndryshimi i cilësimit juridik të veprës penale nga gjykata nga neni 141 në nenin 77 të Kodit Penal për të pandehurit Agron Hajdari dhe Altin Luzi është bërë në aplikim të gabuar të ligjit dhe nuk është mbështetur në asnjë provë tjetër, përveç atyre që ka marrë prokuroria në fazën e hetimeve paraprake. Ky ndryshim është bërë gjithashtu në kundërshtim me nenin 372 të Kodit të Procedurës Penale pa dijeninë dhe pëlqimin e të pandehurve dhe të avokatëve.

Prokurori i shkallës së parë, në kundërshtim me ligjin, ka tërhequr akuzën për vjedhje me pasojë vdekje të viktimës Xhemal Caka për të pandehurin Altin Luzi dhe, për këtë, ka dënuar të pandehurin Agron Hajdari, duke ia ndryshuar cilësimin juridik të veprës, në vrasje me dashje në lidhje me një krim tjetër.

I gjykuari Agron Hajdari:

Jam i pafajshëm për vrasjen e viktimës Xhemal Caka. Të gjitha provat flasin se këtë vepër e ka kryer i pandehuri Altin Luzi. Edhe i pandehuri Gazmir Xhaferri ka pohuar se vrasjen e ka kryer i pandehuri Altin Luzi. Automatiku me të cilin është realizuar vrasja është gjetur në shtëpinë e të pandehurit Altin Luzi.

Gjykimi i të pandehurit Agron Hajdari është bërë në mungesë, pa u njoftuar më parë ai, sikurse parashikon neni 139 dhe 142 i Kodit të Procedurës Penale, dhe pa u bërë shpallja e mungesës. Për këtë shkak, është kërkuar që të përsëritet shqyrtimi gjyqësor në apel, sipas kërkesave të nenit 427 të Kodit të Procedurës Penale, gjë që padrejtësisht nuk u pranua nga gjykata. Vetë gjykata e apelit ka pranuar se vrasja e viktimës Xhemal Caka është kryer në bashkëpunim, por në qoftë se çështja ka ardhur me ankimin tim është mjaftuar me vërejtje, duke më lënë kështu në ngarkim padrejtësisht dhe në mënyrë haptazi të palogjikshme vrasjen e viktimës Xhemal Caka.

Në gjykimin në shkallë të parë me rastin e ndryshimit të akuzës nuk na është krijuar nga gjykata mundësia dhe e drejta për t'u mbrojtur, pasi në kundërshtim me nenet 372 dhe 376 të Kodit të Procedurës Penale, nuk na u dha kohë për të paraqitur pretendimet tona.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË,

pasi dëgjuan relacionin përkatës, prokurorin e seancës Mihallaq Bleta, i cili kërkoi prishjen e vendimeve dhe kthimin e akteve për rishqyrtim në gjykatën e shkallës së parë, mbrojtësin e të gjykuarit Altin Luzi, avokatin Bashkim Haxhi, i cili kërkoi të lihet në fuqi vendimi i gjykatës së apelit, mbrojtësin e të gjykuarit Agron Hajdari, avokatin Shefqet Muçi, i cili kërkoi të prishen të dy vendimet dhe çështja të kthehet për rishqyrtim në gjykatën e shkallës së parë dhe pasi shqyrtuan çështjen në tërësi,

VËREJNË:

Të dy vendimet gjyqësore janë marrë në zbatim të gabuar të dispozitave procedurale e, për këtë shkak, ato duhet të prishen.

Me vendimin nr.172, datë 23.3.1999 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor të Tiranës, është deklaruar fajtor i pandehuri Agron Hajdari për veprat penale si më sipër dhe, në aplikim të nenit 51 dhe 55 të Kodit Penal, është dënuar përfundimisht me 12 vjet e 6 muaj burgim; deklaruar fajtor i pandehuri Altin Luzi për veprat penale të vjedhjes me dhunë, parashikuar nga neni 139 i Kodit Penal, të vjedhjes me dhunë të mbetur në tentativë të kryer në bashkëpunim, parashikuar nga nenet 139, 22 dhe 25 të Kodit Penal dhe për veprën penale të

mbajtjes pa leje të armëve luftarake, parashikuar nga neni 278/2 të Kodit Penal dhe, në aplikim të nenit 55 të Kodit Penal dhe 406/1 të Kodit të Procedurës Penale, është dënuar përfundimisht me 8 vjet burgim; deklaruar fajtor i pandehuri Gazmir Xhaferri për veprën penale të mbajtjes pa leje të armëve luftarake, parashikuar nga neni 278/2 të Kodit Penal dhe është dënuar me kohën e paraburgimit.

Kundër këtij vendimi, ka bërë ankim në Gjykatën e Apelit të Tiranës i pandehuri Agron Hajdari. Në përfundim të gjykimit, gjykata e apelit ka lënë në fuqi vendimin e gjykatës së shkallës së parë, duke i tërhequr vëmendjen asaj gjykate për aplikim të gabuar të ligjit penal. Sipas saj kanë qenë kushtet që të pandehurit Agron Hajdari dhe Altin Luzi të përgjigjeshin për veprën penale të vjedhjes me pasojë vdekje, parashikuar nga neni 141 i Kodit Penal, ndërkohë që ata janë deklaruar fajtorë për veprën penale të vjedhjes me dhunë. Gjykata, duke marrë për bazë faktin që ankimi kundër vendimit të gjykatës së shkallës së parë është bërë nga njëri prej të pandehurve dhe se pozita e tyre nuk mund të rëndohet, me të drejtë, ka konstatuar shkeljen dhe është mjaftuar me tërheqjen e vëmendjes asaj gjykate për aplikim të gabuar të ligjit.

Në Gjykatën e Lartë, përveç ankimit të të pandehurit Agron Hajdari, lidhur me pretendimet që ai ngre për drejtësinë dhe bazueshmërinë e vendimeve të mësipërme të gjykatave, ka bërë rekurs edhe prokurori, i cili, duke marrë shkas edhe nga vendimi i Gjykatës së Apelit të Tiranës, ka kërkuar prishjen e vendimeve të gjykatave për të tre të pandehurit dhe kthimin e çështjes në shkallë të parë, për shkak të cilësimit juridik të gabuar të veprës. Organi i prokurorisë e konsideron ndryshimin e cilësimit juridik të veprës nga vjedhje me pasojë vdekjen, parashikuar nga neni 141 i Kodit Penal, në vjedhje me dhunë mbetur në tentativë, parashikuar nga neni 139 dhe 22 i Kodit Penal, si të pambështetur në ligj dhe në prova. Me fjalë të tjera, sipas rekursit të prokurorit, në themel kërkohet që pozita e të pandehurve në rigjykim të rëndohet.

Kolegji Penal ia ka kaluar çështjen për shqyrtim Kolegjeve të Bashkuara, me qëllim unifikimin e praktikës gjyqësore lidhur me kufijtë e shqyrtimit të çështjes në Gjykatën e Lartë kur ankimi për një çështje në gjykatën e apelit është bërë vetëm nga i pandehuri, ndërsa në Gjykatën e Lartë rekurs është paraqitur si nga i gjykuari, ashtu edhe nga prokurori ose vetëm nga ky i fundit.

Kolegjet e Bashkuara, për të arritur në përfundimet e tij, mori në konsideratë ndër të tjera edhe nenin 2 të Protokollit 7 të Konventës Evropiane “Për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut” dhe nenin 43 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, nga ku rezulton se personi i deklaruar fajtor për një vepër penale ka të drejtë të paraqesë ankim në një gjykatë më të lartë në kushtet që parashikon ligji.

Kushtet që parashikon ligji, sipas të drejtës sonë, janë të përcaktuara në Titullin VIII të Kodit të Procedurës Penale, i cili rregullon ankimet ndaj vendimeve gjyqësore, mënyrën, procedurën, si dhe kufijtë e shqyrtimit të tyre. Ndër të tjera, ligjvënësi ka përcaktuar një garanci procedurale të rëndësishme për të pandehurin kur i garanton atij të drejtën e një apeli, pa pasur rrezikun e rëndimit të pozitës me ushtrimin e kësaj të drejte. Kështu, në nenin 425 pika 2 të këtij Kodi është parashikuar se “kur apelues është vetëm i pandehuri, gjykata nuk mund të caktojë një dënim më të rëndë, të zbatojë një masë sigurimi më të rëndë, t’i japë

pafajësisë një shkak më pak të favorshëm nga ai i vendimit të apeluar”. Ndërsa në pikën 3, përcakton se, kur apelues është edhe prokurori ose vetëm ky i fundit, gjykata e apelit “mund t’i japë faktit një cilësim juridik më të rëndë, të ndryshojë llojin ose ta rrisë masën e dënimit”.

Në kuptim të kësaj dispozite, gjykata e apelit, kur shqyrton çështjen vetëm mbi ankimin e të pandehurit, në asnjë rast nuk mund të rëndojë pozitën e tij lidhur me masën e dënimit, ashtu edhe për cilësimin juridik të veprës, nga një vepër penale më të lehtë në një më të rëndë.

Kodi i Procedurës Penale, në të njëjtin titull, parashikon gjithashtu të drejtën e palëve të ushtrojnë rekurs në Gjykatën e Lartë kundër vendimit gjyqësor të formës së prerë. Në kuptim të nenit 432 të Kodi i Procedurës Penale, rekursi lejohet vetëm për shkaqe të kufizuara që lidhen me mosrespektimin ose zbatimin e gabuar të ligjit material ose normave procedurale, të cilat e bëjnë vendimin e dhënë të kundërligjshëm. Nga kjo, rezulton se shkelja e ligjit nga gjykatat më të ulëta në dhënien e vendimeve i jep juridiksion Gjykatës së Lartë të shqyrtojë edhe të cenojë vendimet e tyre.

Kolegjet e Bashkuara pranojnë se, në dallim nga neni 425 i Kodi i Procedurës Penale, neni 434 të këtij Kodi detyron Gjykatën e Lartë të shqyrtojë çështjen brenda shkaqeve të ngritura në rekurs, si dhe mund të vendosë edhe për çështje të tjera ligjore për të cilat gjykatat duhet t’i kishin parë kryesisht. Nga kjo rezulton se Gjykata e Lartë ka detyrimin ligjor që, kur konstaton se gjykatat e shkallëve më të ulëta kanë gabuar në zbatimin e ligjit në dhënien e vendimeve të tyre, t’i prishë ato dhe të disponojë në një nga mënyrat që përcakton neni 441 i Kodi i Procedurës Penale.

Duke analizuar sa më sipër, arrihet në përfundimin se kufijtë e shqyrtimit të çështjes në Gjykatën e Lartë lidhen vetëm me shkaqet ligjore të ngritura apo të konstatuara, që e bëjnë vendimin e ankimit të kundërligjshëm, në dallim me gjykimin në apel, ku kufijtë e shqyrtimit të çështjes në atë gjykatë lidhen edhe me subjektin që ka ushtruar të drejtën e ankimit.

Duke pranuar faktin se Gjykata e Lartë e shikon çështjen nga pikëpamja e shkeljeve të ligjit, ligjvënësi nuk i ka vënë kufizime asaj, ashtu sikurse ka vepruar për gjykatën e apelit në lidhje edhe me palën që ushtron ankimin. Kolegjet e Bashkuara çmojnë se Gjykata e Lartë nuk kufizohet në shqyrtimin e çështjes, lidhur me konstatimin e paligjshmërisë së vendimit gjyqësor të formës së prerë. Ashtu sikurse palët kanë të drejtë të bëjnë ankim në gjykatën e apelit, po ashtu ligji parashikon edhe të drejtën e tyre për të bërë rekurs në Gjykatën e Lartë.

Fakti që prokurori nuk ka ushtruar ankim në gjykatën e apelit ndaj vendimit të dhënë nga gjykata e shkallës së parë, nuk i mbron atij të drejtën të bëjë rekurs në Gjykatën e Lartë. Në rast të kundërt, ligji duhet të shprehë në mënyrë eksplicite lidhur me humbjen e kësaj të drejte. Në Kodin e Procedurës Penale nuk gjendet asnjë dispozitë që të shprehet për humbjen e të drejtës për t’iu drejtuar një gjykate më të lartë, kur nuk është ushtruar e drejta e ankimit në një gjykatë më të ulët. Me fjalë të tjera, mosushtrimi i së drejtës së apelit nuk do të thotë mohim i të drejtës për të ushtruar rekurs në Gjykatën e Lartë për ato shkaqe që parashikon neni 432 i Kodit të Procedurës Penale.

Ligji, gjithashtu, nuk ka vënë kufizime lidhur me ushtrimin e kësaj të drejte nga palët në raporte të diferencuara me njëra-tjetrën, por këtë të drejtë ua njeh atyre në mënyrë të barabartë. Nga ana tjetër, sipas nenit 148 pika 2 e Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, organi i prokurorisë është një organ i centralizuar. Kodi i Procedurës Penale parashikon në

nenin 24 pika 4 të tij që “urdhrrat dhe udhëzimet e prokurorit më të lartë janë të detyrueshme për prokurorin më të ulët”, ndërsa në nenin 25 pika 2 përcakton se “në seancë gjyqësore prokurori ushtron funksionet e tij me pavarësi të plotë”. Po ashtu, e drejta e prokurorit më të lartë për të ushtruar ankim ndaj një vendimi gjyqësor nuk është e lidhur me qëndrimin që është mbajtur nga prokurori më i ulët, sikurse parashikon neni 408 i Kodit të Procedurës Penale.

Kolegjet e Bashkuara, nga sa referohet më sipër, arrijnë në përfundimin se e drejta e ushtrimit të ankimit ndaj vendimeve gjyqësore nga prokurori më i lartë nuk kufizohet nga qëndrimi që ka mbajtur prokurori më i ulët. Nisur nga ky përfundim, lidhur me çështjen konkrete, megjithëse prokurori më i ulët nuk ka bërë ankim ndaj vendimit të gjykatës së shkallës së parë, nuk i mohon të drejtën prokurorit të apelit që të ushtrojë rekurs në Gjykatën e Lartë.

Konstatimi i paligjshmërisë së vendimeve gjyqësore nga Gjykata e Lartë, edhe kur është në disfavor të të gjykuarit, nuk lidhet me rëndimin e pozitës së tij, kur shkak për prishjen e vendimit është aplikimi i gabuar i ligjit që passjell pavlefshmëri të vendimit të ankimuar.

Në favor të këtij përfundimi është edhe fakti që asnjë dispozitë e Konventës Evropiane “Për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut” apo e Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë nuk parashikon një garanci të tillë. E vetmja garanci e parashikuar për të pandehurin, lidhur me mosrëndimin e pozitës së tij, është ajo e nenit 425 të Kodit të Procedurës Penale, kur çështja në gjykatën e apelit shqyrtohet mbi ankimin e të pandehurit.

Sa më sipër, arrijmë në përfundimin se Kodi ynë i Procedurës Penale bazohet në parimin e barazisë së palëve, ku në nenin 407 të tij, parashikonin mjetet e ankimit kundër vendimeve gjyqësore të cilat janë apeli, rekursi në Gjykatën e Lartë dhe kërkesa për rishikim. Secili pjesëmarrës në procesin penal, si i pandehuri, prokurori dhe i dëmtuari akuzues për veprat penale që ndiqen mbi ankimin e këtij të fundit, mund të ushtrojnë, në mënyrë të pavarur dhe të pakushtëzuar nga njëri-tjetri, cilindo mjet ankimi të parashikuar në dispozitën e sipërpërmendur, në përputhje me kriteret e përcaktuara për ushtrimin e tyre.

Konkuzionet e mësipërme për unifikimin e praktikës gjyqësore përforcohen më tej, duke analizuar shkakun ligjor të prishjes së vendimeve gjyqësore për çështjen në shqyrtim. Nga aktet e ndodhura në dosje, rezulton se vendimi i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor të Tiranës është marrë në kundërshtim të hapur me kërkesat e Kodit të Procedurës Penale, lidhur me gjykimin në mungesë. Kështu, nuk rezulton që të jetë bërë njoftimi për të gjykuarin Agron Hajdari i Kodit të Procedurës Penale, ashtu sikurse përcakton neni 141. Gjithashtu, nuk rezulton që të jetë bërë deklarimi i mungesës së tij konform kërkesave të nenit 141 pika 1 dhe 2 të Kodit të Procedurës Penale. Këto shkelje, në kuptim të nenit 128 të Kodit të Procedurës Penale, passjellin pavlefshmëri absolute të të gjitha akteve procedurale të marra në gjykimin në shkallë të parë. Për pasojë edhe vendimi i kësaj gjykate është i kundërligjshëm, për shkak të pavlefshmërisë absolute të akteve, dhe gjykimi në shkallë të parë konsiderohet i pakryer.

Në këto kushte, Gjykata e Apelit ka pasur detyrimin të konstatonte pavlefshmërinë e gjykimit nga gjykata e rrethit gjyqësor dhe të kthente çështjen për rigjykim në atë gjykatë. Në këtë rast, ajo nuk ka qenë kompetente për të gjykuar çështjen në themel për shkak se, në pikpamje të ligjit, nuk ka pasur fare gjykim në shkallë të parë. Në fjalë të tjera, Gjykata e Apelit nuk legjitimohej ta gjykonte vetë çështjen nga e para, qoftë edhe duke përsëritur

tërësisht apo pjesërisht hetimin gjyqësor në kushtet e nenit 427 të Kodit të Procedurës Penale.

Në të tilla rrethana, kur të gjykuarit i është mohuar e drejta për një proces të rregullt ligjor, Kolegjet e Bashkuara arrijnë në përfundimin se vendimi nr.246, datë 29.9.1999 i Gjykatës së Apelit të Tiranës dhe vendimi nr.172, datë 23.3.1999 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor të Tiranës duhet të prishen dhe aktet duhet të kthehen për rishqyrtim në gjykatën e shkallës së parë.

PËR KËTO ARSYE:

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, mbështetur në nenin 141 paragrafi i dytë i Kushtetutës, neni 14 pika “c” të ligjit nr.8588, datë 15.3.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë të Republikës së Shqipërisë”, në nenin 441 pika 1 germa “ç” dhe nenin 443 pika 1 të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSËN:

1. Prishjen e vendimit nr.246, datë 29.9.1999 të Gjykatës së Apelit të Tiranës dhe vendimit nr.172, datë 23.3.1999 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor të Tiranës dhe kthimin e akteve për rishqyrtim pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor të Tiranës me tjetër trup gjykues.

2. Njësimin e praktikës gjyqësore, sipas arsyetimit të mësipërm.

3. Ky vendimin për njehsimin e praktikës gjyqësore të dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare.

MENDIMI I PAKICËS

Duke mos qenë dakord me mënyrën e zgjidhjes së çështjes nga shumica, si dhe me arsyetimin e vendimit të marrë prej saj, paraqes mendimin e pakicës si më poshtë:

Një nga të drejtat themelore të të pandehurit në procesin penal, e parashikuar në Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë dhe në Konventën Europiane të të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut, është e drejta e mbrojtjes, e cila realizohet, ndër të tjera, edhe nëpërmjet të drejtës për t’u ankuar kundër vendimit të dhënë nga një gjykatë më e ulët në një gjykatë më të lartë, si edhe garantohet prej rregullit të mosrëndimit të pozitës së të pandehurit nga gjykata më e lartë, në qoftë se çështja i ka ardhur kësaj të fundit vetëm nëpërmjet ushtrimit të ankimit nga i pandehuri.

Kushtetuta dhe Konventa Europiane parashikojnë dhe garantojnë standardin minimum të ushtrimit të një ankimi në një gjykatë më të lartë, por ato nuk kufizojnë mundësinë që ligjvënësi të parashikojë e të garantojë me ligj të drejtën për të ushtruar edhe më shumë se një ankim, duke mundësuar që çështja të kalojë për shqyrtim në të gjitha shkallët e gjykimit. Është gjithashtu e drejtë e ligjvënësit të përcaktojë me ligj kufijtë e shqyrtimit të çështjes nga gjykatat më të larta. Pavarësisht nga terminologjia e përdorur në ligj, si apeli në gjykatën e Apelit, edhe rekursi në Gjykatën e Lartë, janë mjete ankimi që i njihen të pandehurit për t’i ushtruar sipas disponibilitetit të tij dhe që i garantojnë atij pamundësinë e rëndimit të pozitës

nga një gjykatë më e lartë, në qoftë se kundër vendimit nuk i ka ushtruar këto mjete ankimi edhe përfaqësuesi i akuzës (prokurori) në interes të mbrojtjes së rendit publik.

Nuk kemi ndonjë mendim të ndryshëm përsa i përket arsyetimit të shumicës, duke iu referuar nenit 425 pika 2 dhe 3 të Kodit të Procedurës Penale, përsa i përket gjykimit të çështjes në gjykatën e Apelit, por mendojmë se shumica nuk i qëndron me konsekuencë arsyetimit të saj përsa i përket shqyrtimit të ankimit të dytë të të pandehurit (rekursit të tij) në Gjykatën e Lartë.

I vetmi ndryshim midis gjykimit në apel dhe gjykimit në Gjykatën e Lartë, është fakti se kufijtë e shqyrtimit të çështjes në këtë të fundit janë më të ngushtë: gjykata e apelit është edhe gjykatë fakti edhe gjykatë ligji, ndërsa Gjykata e Lartë është kryesisht gjykatë që shqyrton bazueshmërinë në ligj të vendimit të kundërshtuar dhe është shumë e kufizuar përsa i takon shqyrtimit të bazueshmërisë në fakt të këtij vendimi, (vetëm, për mungesë të arsyetimit ose për shkak të karakterit haptazi jologjik të tij) sipas kriterëve të vendosura në nenin 432 të Kodit të Procedurës Penale.

Përsa i përket parimit të mosrëndimit të pozitës së të pandehurit, ai zbatohet me konsekuencë e një lloj kur janë kushtet në të dy shkallët e gjykimit si në apel, edhe në Gjykatën e Lartë. Në qoftë se prokurori, si organ përfaqësues i akuzës në emër të shtetit, e ka humbur mundësinë për ta rënduar pozitën e të pandehurit në apel, për shkak se çështja atje ka shkuar vetëm mbi bazën e ankimit (apelit) të të pandehurit, ai e ka humbur këtë mundësi përgjithmonë dhe nuk mund ta rifitojë atë më vonë nëpërmjet ushtrimit të rekursit kundër vendimit të gjykatës së apelit. Në këndvështrimin e zbatimit të parimit të mbrojtjes së të drejtave të të pandehurit në procesin penal, pjesë e të cilit është edhe e drejta e ankimit në gjykatën e apelit dhe garancia e mosrëndimit të padrejtë të pozitës së të pandehurit në këtë gjykatë (kur mungon apelimi nga prokurori), për të njëjtin vendim të gjykatës së apelit nuk mund të aplikohen dy standarde vlerësimi: vendimi të konsiderohet i drejtë dhe i bazuar në ligj, sepse është dhënë konform një parimi të rëndësishëm kushtetues e ligjor, të vendosur në favor të të pandehurit dhe, njëkohësisht, të mos konsiderohet i tillë, në rast se prokurori e çon çështjen në fjalë në Gjykatën e Lartë.

Si i pandehuri, edhe prokurori, nuk mund të pengohen apo të kufizohen në të drejtën e tyre për ta çuar çështjen nga apeli në Gjykatën e Lartë dhe kjo e fundit ka të drejtë që në vendimin e saj të paraqesë e të arsyetojë të gjitha shkeljet e ligjit, për shkak të të cilave, fakteve mund t'u jetë bërë një cilësim juridik më i lehtë dhe ndaj të pandehurit, padrejtësisht, mund të jetë aplikuar një lloj apo masë dënimi më e lehtë por, si Gjykata e Lartë në gjykimin që zhvillon për shqyrtimin e rekursit të prokurorit kundër vendimit të apelit, ashtu dhe gjykatat e tjera në eventualitet të rigjyimit të çështjes në zbatim të urdhërimeve të Gjykatës së Lartë, në analizë të fundit, nuk mund të japin ndaj të pandehurit një lloj apo masë dënimi më të lartë se ai (ajo) që ka dhënë fillimisht gjykata e shkallës së parë.

Të gjitha korrigjimet e shkeljeve ligjore të mëparshme kanë vlerë vetëm për gjykimet e tjera, me qëllim që shkelje të tilla të mos përsëriten më në të ardhmen. Në të kundërt, do të korrigjohej shkelja në çështjen konkrete, por do të dhunohej parimi kushtetues i mbrojtjes së të pandehurit në procesin penal.

Është kjo arsyeja që, në raste të tilla, balanca anon nga mbrojtja e interesit të individit në dëm të interesit publik. Këto janë kosto që rëndojnë mbi rendin publik për shkak të mangësive apo neglizhencave në sistemin e akuzës, që e bëjnë atë jo eficient, por ato janë

edhe sfida e nxitje për përmirësime e progres në një shtet të bazuar në sundimin e ligjit.

Në një vështrim më të thjeshtëzuar të problemit në fjalë, po të pranohej e kundërta, atëherë i pandehuri në çdo rast, edhe në qoftë se do ta ndjente ose do të ishte i bindur për pabazueshmërinë e vendimit të dhënë kundër tij nga gjykata e shkallës së parë, do të hezitonte të bënte ankim në apel, ose, se paku, do të priste deri në momentin e fundit të skadimit të afatit apelin e prokurorit për të vlerësuar nëse do të bënte vetë apel ose, në mungesë të apelit të prokurorit, do ta çmonte më të dobishme e më të përshtatshme që të hiqte dorë nga apeli para fillimit të gjykimit në shkallë të dytë, sesa të rrezikonte më tej.

GJYQTAR: Tefta Zaka, Thimjo Kondi

VENDIM
Nr.1, datë 26.3.2002

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, ...në seancën gjyqësore të datës 12.3.2002, morën në shqyrtim çështjen penale nr. 1, që i përket:

TË PANDEHURVE:

TË AKUZUAR: Shtatëmbëdhjetë të parët, për krimin e kontrabandës nga punonjës të doganave, të kryer në bashkëpunim, parashikuar nga neni 175, në lidhje me nenin 25 të Kodi Penal.

I pandehuri Janaq Murati edhe për krimin e kontrabandës me mallra për të cilat paguhet akcizë, të kryer në bashkëpunim me të pandehurin Aleks Murati, parashikuar nga neni 172, në lidhje me nenin 25 të Kodit Penal dhe, veçmas, edhe për krimin e largimit të të burgosurit nga vendi i qëndrimit, parashikuar nga neni 323/1 të Kodit Penal.

I pandehuri Aleks Murati, për krimin e kontrabandës me mallra për të cilat paguhet akcizë, në bashkëpunim me të pandehurin Janaq Murati, parashikuar nga neni 172, në lidhje me nenin 25 të Kodit Penal.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr.634, datë 21.10.1999, ka vendosur:

1. Deklarimin fajtor të të pandehurve Jorgaq Murati, Janaq Murati, Arjana Heba dhe Aleks Murati, për krimin e kontrabandës me mallra për të cilat paguhet akcizë, të kryer në bashkëpunim, parashikuar nga neni 172, në lidhje me nenin 25 të Kodit Penal, duke aplikuar këtë dispozitë për të pandehurin Janaq, dy herë.

I pandehuri Janaq Murati është deklaruar fajtor edhe për krimin e largimit të të burgosurit nga vendi i qëndrimit, parashikuar nga neni 323/1 i Kodit Penal.

Duke aplikuar edhe nenin 49 të Kodit Penal, i dënoi:

- të pandehurin Jorgaq Murati me 5 (pesë) vjet burgim.

- të pandehurin Janaq Murati për krimin e parashikuar nga neni 172 i Kodit Penal, me 4 (katër) dhe 1 (një) vit burgim, kurse për krimin e parashikuar nga neni 323 i Kodit Penal me 2 (dy) muaj burgim.

Në zbatim të nenit 55 të Kodit Penal, të pandehurin Janaq Murati e dënoi, përfundimisht, me 4 (katër) vjet e 6 (gjashtë) muaj burgim.

Të pandehurën Arjana Heba, me 3 (tre) vjet burgim.

Të pandehurin Aleks Murati, me 500 mijë lekë gjobë.

2. Deklarimin fajtorë të të pandehurve: Vladimir Molla, Astrit Fejzo, Gëzim Piluri, Genci Gjata (Doraci), Edvin Nuku, Selaudin Uruçi, Arif Murrja, Robert Maliqi, Sokol Alija, Edmond Voda dhe Xhetan Qoku për krimin e shpërdorimit të detyrës, parashikuar nga neni 248 i Kodit Penal dhe duke aplikuar, për të njëmbëdhjetë këta, nenet 48 e 49 të këtij Kodi, i dënoi respektivisht me: 1 (një) vit burgim (Vladimirin), 1 (një) vit burgim (Astritin), 4 (katër) vjet e 6 (gjashtë) muaj burgim dhe me heqjen e të drejtës të ushtrimit të detyrës së punonjësit të doganave dhe detyrave drejtuese, nenet 35 e 40 të Kodi Penal (Gëzimin), 1 (një) vit burgim (Gencin), 2 (dy) vjet burgim (Edvinin), me kohën e paraburgimit (Selaudin dhe Arifin), me 500 mijë lekë gjobë (Robertin), me 2 (dy) vjet e 6 (gjashtë) muaj burgim (Sokolin), me 1 (një) vit e 6 (gjashtë) muaj burgim (Edmondin) dhe me kohën e paraburgimit (Xhetanin).

3. Deklarimin fajtorë të të pandehurve Flamur Burnazi e Harilla Taçi për krimin e moskallzimit të krimit, parashikuar nga neni 300 i Kodit Penal dhe i dënoi me kohën e paraburgimit.

4. Deklarimin të pafajshëm të të pandehurit Rami Toçi.

5. Zgjidhjen e padisë civile në procesin penal, duke u detyruar, solidarisht të pandehurit Jorgo Murati, Janaq Murati e Arjana Heba, t'i paguajnë shtetit shumën prej 448.864 dollarë ose 62.840.960 lekë, shumë që përfaqëson detyrimet doganore të shmangura dhe lënien në fuqi të të gjithë sekuestrove të vendosura.

6. Zgjidhjen e padisë civile në procesin penal, duke u detyruar, solidarisht, të pandehurit Janaq e Aleks Murati, t'i paguajnë shtetit shumën 4.866 dollarë ose 680.960 lekë, shumë që përfaqëson detyrimet doganore të shmangura, në bashkëpunim midis tyre.

7. Në zbatim të nenit 190 të Kodit të Procedurës Penale, sendet e bllokuara si provë materiale, të kalojnë në favor të shtetit.

Gjykata Apelit Tiranë, me vendimin nr. 4, datë 10.3.2000, ka vendosur:

1. Lënien në fuqi të vendimit nr. 634, datë 21.10.1999 për të pandehurit: Jorgaq Murati, Janaq Murati, Arjana Heba, Xhetan Qoku, Flamur Burnazi, Harilla Taçi dhe Aleks Murati.

2. Ndryshimin e tij përsa i takon cilësimit ligjor të veprës dhe llojit e masave të dënimit për të pandehurit: Vladimir Molla, Astrit Fejzo, Gëzim Piluri, Genc Gjata (Doraci), Edvin Nuku, Selaudin Uruçi, Arif Murrja, Robert Maliqi dhe Sokol Alija.

3. Prishjen e vendimit dhe pushimin e çështjes, në bazë të nenit 428/c të Kodit të Procedurës Penale për të pandehurin Edmond Voda.

4. Mospranimin e ankimit për shkak të heqjes dorë nga prokurori, (nenet 418 e 420/ç të Kodit të Procedurës Penale), për të pandehurin Rami Toçi.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 268, datë 19.7.2000, vendosi: prishjen e vendimit të mësipërm të Gjykatës së Apelit për shkelje të ligjit material dhe procedural dhe kthimin e akteve për rishqyrtim, në po atë gjykatë, me trup gjykues tjetër.

Pas rigjykimit, Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 546, datë 18.12.2000, vendosi:

1. Lënien në fuqi të vendimit nr. 634, datë 21.10.1999 të Gjykatës së Rrethit Tiranë për të pandehurit: Vladimir Molla, Astrit Fejzo, Genci Gjata (Doraci), Arif Murrja, Xhetan Qoku, Rami Toçi, Aleks Murati, Fatmir Burnazi dhe Harilla Taçi.

2. Lënien në fuqi të këtij vendimi, përsa i takon cilësimit ligjor të veprës dhe ndryshimin e tij për masat e dënimit për të pandehurit: Robert Maliqi, Sokol Alija, Gëzim Piluri, Edvin Nuku dhe Selaudin Uruçi, duke i dënuar, respektivisht, me 300 mijë lekë gjobë (Robertin), 500 mijë lekë gjobë (Sokolin), 3 (tre) vjet burgim (Gëzimin), 500 mijë lekë gjobë (Edvinin), kurse të pandehurin Selaudin, me kohën e paraburgimit dhe meqenëse me vendimin nr. 54, datë 30.10.1999 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër, ndryshuar me vendimin nr. 128, datë 31.3.2000 të Gjykatës së Apelit Tiranë, në bazë të neneve 175, 25 të Kodi i Procedurës dhe 406 të Kodi i Procedurës Penale ka qenë i dënuar me 2 (dy) vjet burgim, në zbatim të nenit 56 të Kodit Penal, e dënoi përfundimisht, me 2 (dy) vjet e 3 (tre) muaj burgim.

3. Prishjen e vendimit nr. 64, datë 21.10.1999 të Gjykatës së Rrethit Tiranë dhe pushimin e çështjes për të pandehurin Edmond Voda.

4. Ndryshimin e këtij vendimi për të pandehurit Jorgaq Murati, Janaq Murati dhe Arjana Heba, duke i deklaruar fajtorë për krimin e kontrabandës me regjim të ndërmjetëm, të kryer në bashkëpunim dhe në bazë të nenit 177, në lidhje me nenin 25 të Kodit Penal, i dënoi, respektivisht, me 2 (dy) vjet e 8 (tetë) muaj burgim (Jorgaqin), me nga 2 (dy) vjet burgim (Janaqin dhe Arjanën). Për të pandehurën Arjana, u urdhërua pezullimi i ekzekutimit të vendimit për 5 vjet kohë.

Në aplikim të nenit 35 të Kodit Penal, të pandehurit: Vladimir Molla, Astrit Fejzo, Gëzim Piluri, Genci Gjata, Arif Murrja, Selaudin Uruçi dhe Xhetan Qoku u dënuan dhe me heqjen e së drejtës së ushtrimit të profesionit në dogana dhe financë për 3 (tre) vjet kohë.

Kundër vendimit nr. 546, datë 18.12.2000 të Gjykatës së Apelit Tiranë kanë paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë: Prokuroria e Apelit Tiranë dhe të gjykuarit Gëzim Piluri, Janaq Murati, Jorgaq Murati dhe Arjana Heba, me të cilin kërkojnë:

Prokuroria: Ndryshimin e tij, përsa i takon cilësimit ligjor të veprës për të gjykuarit Vladimir Molla, Astrit Fejzo, Robert Maliqi, Arif Murrja dhe Xhetan Qoku, duke e cilësuar veprën e kryer prej tyre si kontrabandë me mallra me regjim të ndërmjetëm, në bashkëpunim, parashikuar nga neni 177, në lidhje me nenin 25 të Kodit Penal, si dhe përsa i përket masës së dënimit për të gjykuarit Jorgaq Murati dhe Janaq Murati, duke e lënë caktimin e kësaj mase në çmimin e gjykatës.

I gjykuarit Gëzim Piluri: Ndryshimin e tij, përsa i takon llojit dhe masës së dënimit, duke caktuar gjobë ose dënim me burgim, duke pezulluar ekzekutimin e vendimit me kohë maksimale prove.

Të gjykuarit Janaq Murati, Jorgaq Murati dhe Arjana Heba kërkojnë prishjen e vendimit dhe deklarimin e pafajshëm të tyre.

Në rekurset e paraqitura, parashtrohen shkaqet e mëposhtme:

Prokurori i Apelit:

- Vendimi i Gjykatës së Apelit është i gabuar përsa i përket cilësimit ligjor të veprës për të pandehurit Vladimir Molla, Astrit Fejzo, Robert Maliqi, Sokol Alija, Gëzim Piluri, Genc Doraci, Edvin Nuku, Selaudin Uruçi, Arif Murrja dhe Xhetan Qoku, pasi në vendimin e saj nuk argumenton se çfarë veprime konkrete nga ato që pengojnë zbatimin e një ligji konkret, ka kryer secili prej tyre, sikundër kërkohet në nenin 248 të Kodit Penal.

- Përkundrazi, duke pranuar se të pandehurit Janaq Murati, Jorgaq Murati e Arjana Heba kanë konsumuar veprën penale të kontrabandës me mallra me regjim të ndërmjetëm, parashikuar nga neni 177, në lidhje me nenin 25 të Kodit Penal, duhet të pranohet se këtë vepër ata e kanë kryer në bashkëpunim me 10 të pandehurit punonjës të sektorit doganor të Tiranës dhe të Bllatës.

Pa një marrëveshje paraprake midis të pandehurve Jorgaq, Janaq dhe Arjana dhe të pandehurve të tjerë – punonjës të doganave Tiranë e Bllatë nuk mund të realizohej kontrabanda me mallra me regjim të ndërmjetëm, pasi çdo hallkë e vendit të punës, që i përkiste secilit prej këtyre të pandehurve, ishte pengesë për realizimin e veprës penale.

- Vendimi i Gjykatës së Apelit është i gabuar edhe në caktimin e masës së dënimit për të pandehurit Janaq e Jorgaq Murati, duke i dënuar me kohën e paraburgimit, pasi pasojat e ardhura nga vepra penale e kryer prej tyre paraqet rrezikshmëri të theksuar.

I gjykuarit Gëzim Piluri: Ndryshe nga detyrat e lëna nga Gjykata e Lartë, Gjykata e Apelit nuk hetoi dhe nuk analizoi veprimet e kryera nga secili i pandehur dhe, konkretisht,

nga unë, mbasi unë kam qenë në punë vetëm më 18 dhjetor 1998, që është data e kalesës së parë, kurse më 26 dhjetor 1998 nuk kam qenë në punë dhe nuk kam dijeni se çfarë ka ndodhur.

- Gjykata, në caktimin e llojit dhe masës së dënimit tim, nuk mori parasysh as faktin që unë jam i sëmurë, as rrethanat lehtësuese të parashikuara nga nenet 48 e 49 të Kodit Penal. Po kështu, nuk morri parasysh as faktin që dispozita e Kodit Penal me të cilën është kualifikuar vepra e kryer prej meje, përveç dënimit me burgim, parashikon edhe gjobë.

I gjykuari Janaq Murati: (nëpërmjet mbrojtësit, avokat B.Mane):

- Përveç lidhjeve familjare me Jorgaq Muratin, Aleksandër Muratin dhe Arjana Hebën, nuk më lidh asgjë tjetër me veprimtarinë për të cilën akuzohem. Shoqëria “Murati Do Brazil”, bashkëpronar i së cilës jam, ka pasur vetëm marrëdhënie huapërdorje me shoqërinë “OJAL” sh.p.k., e cila është pronare e mallit dhe magazinës doganore, mall i cili është shitur tek të tretët nga vetë kjo shoqëri. Të dy këto shoqëri kanë pasur administratorë të veçantë.

- Veç kësaj, gjatë periudhës për të cilën bëhet fjalë në vendimin e gjykatës ndodhesha i shtruar jashtë shtetit.

- Në kryerjen e ekspertimit kontabël nuk janë respektuar rregullat procedurale dhe, për rrjedhojë, konkluzionet e dyshimta të tij u morën si prova të mirëqena nga ana e gjykatës.

- Përsa i takon zgjidhjes së padisë civile, është vepruar në kundërshtim me nenet 61 e 62 të Kodit të Procedurës Penale.

- Në lidhje me deklarimin fajtor për kontrabandën që është pranuar se është bërë në bashkëpunim me Aleks Muratin, gjykata ka interpretuar gabim ekzistencën e bashkëpunimit midis meje dhe Aleksit.

- Për akuzën e largimit nga vendqëndrimi i detyrueshëm, çështja duhej të ishte pushuar për mungesë të anës subjektive.

- Përsa i takon llojit dhe masës së dënimit, në caktimin e saj, gjykata nuk morri parasysh gjendjen time shëndetësore.

I gjykuari Jorgaq Murati:

- Kafeja e importuar nga Greqia ishte e firmës “OJAL” sh.p.k. dhe nuk kishte asnjë lidhje me firmën “Murati Do Brazil”, në të cilën jemi vetëm dy ortakë, unë dhe vëllai im Janaqi. Gjykatat kanë gabuar në interpretimin e marrëdhënieve juridiko-civile që ekzistojnë midis këtyre dy firmave.

- Gjykatat nuk patën parasysh pikën 5/a të udhëzimit nr.1, datë 20.11.1996 “Për Kodin Doganor” në lidhje me kohëzgjatjen e mallrave me regjim të përkohshëm.

- Gjykatat kanë gabuar në vlerësimin e procedurave që u ndoqën për riekspertimin e kafesë, në kushtet kur dhe magazinat administroheshin nga dogana dhe transporti i kafesë ishte në ekskluzivitetin e doganës.

- Nuk janë pasur parasysh kërkesat e ligjit për statusin e agjentit doganor, i cili ishte nënshkruar i deklaratës doganore.

- Në bazë të kontratës që ishte lidhur me Jonuz Muçën, pronësia mbi gjithë sasinë e kafesë i kishte kaluar këtij të fundit që në magazinat e Saukut.

- Gjatë kryerjes së ekspertimeve grafike dhe kontabël nuk janë respektuar kërkesat e neneve 178,179/2,181 dhe 325 të Kodit të Procedurës Penale.

- Gjykatat kanë gabuar në zgjidhjen e padisë civile në procesin penal, pasi nuk dimë

që organi i akuzës të ketë ngritur padi civile para fillimit të shqyrtimit gjyqësor. Nuk është ngritur edhe gjatë gjykimit të çështjes padi civile që të plotësonte kërkesat e Kodit të Procedurës Civile për padinë.

- Në kushtet kur të pandehurit e kësaj çështjeje janë shumë, për të cilët gjykatat kanë pranuar se kanë vepruar në bashkëpunim, si është e mundur që civilisht janë detyruar vetëm ortakët e firmës “Murati Do Brazil” (Jorgaqi dhe Janaqi).

- Edhe cilësimi ligjor i veprës së kontrabandës është i gabuar pasi mungon subjekti, si dhe pasi nuk ka kalim të mallit duke iu shmangur kontrollit doganor.

E gjykuara Arjana Heba (nëpërmjet avokatit Mark Pëllumbi):

- Nuk i jam shmangur asnjë detyrimi doganor dhe nuk kam fshehur mall.

- Magazina doganore ka qenë në administrim të përbashkët, timin dhe të doganës. Kjo e fundit ka bërë të gjitha praktikat doganore pas përfundimit të kontratës së shitjes së kafes, prandaj nuk del se cili është mekanizmi i kontrabandës për të cilën akuzohem.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 696, datë 19.11.2001, vendosi dërgimin e çështjes në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë për të bërë njësimin e praktikës gjyqësore në lidhje me çështjet e mëposhtme:

1. A konkurrojnë me njëra-tjetrën figurat e krimit të kontrabandës, që janë parashikuar në seksionin e V-të, të kreut të III-të të Kodit Penal (nenet 171-177 të Kodit Penal)?

2. A konkurron figura e krimit të kontrabandës nga punonjës që lidhen me veprimtarinë doganore, parashikuar nga neni 175 i Kodit Penal, me figurën e krimit të shpërdorimit të detyrës, parashikuar nga neni 248 i këtij Kodi?

3. Në rastet kur kontrabanda kryhet në bashkëpunim midis dy ose më shumë personave, të gjithë bashkëpunëtorët do të përgjigjen sipas të njëjtës dispozite të Kodit Penal, ose një apo disa prej tyre do të përgjigjen sipas një dispozite të Kodit Penal, e cila parashikon një lloj kontrabande dhe një apo disa të tjerë do të përgjigjen sipas një dispozite tjetër, e cila parashikon një lloj tjetër kontrabande?

4. Si do të përcaktohet përgjegjësia e bashkëpunëtorëve në rastet kur të gjithë ata janë në rolin e bashkezekutorit?

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË, pasi dëgjuan relacionet e anëtarëve Spiro Spiro dhe Ylvi Myrtja, prokurorin Bilbil Mete, i cili kërkoi ndryshimin e vendimit nr. 546, datë 12.12.2000, si më poshtë:

- Deklarimin fajtor të të pandehurit Jorgaq Murati, për veprën penale, parashikuar nga nenet 175 e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 7 vjet burgim; deklarimin fajtor të të pandehurit Janaq Murati për veprën penale, parashikuar nga nenet 175 e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij për këtë krim me 6 vjet burgim dhe për krimet e parashikuara nga nenet 172, 25 e 323/I të Kodit Penal dhe dënimin e tij për këtë krim me 2 (dy) vjet dhe 6 muaj burgim.

- Deklarimin fajtor të të pandehurës Arjana Heba për veprën penale, parashikuar nga nenet 175 e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e saj me 4 vjet burgim; deklarimin fajtor të të pandehurit Vladimir Molla për veprën penale, parashikuar nga nenet 175 e 25 të Kodit Penal, dhe dënimin e tij me 7 vjet burgim, si dhe me heqjen e të drejtës së ushtrimit të detyrës si punonjës dogane për 5 vjet kohë; deklarimin fajtor të të pandehurit Astrit Fejzo për veprën penale, parashikuar nga nenet 175 e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 7 vjet burgim, si

dhe me heqjen e të drejtës së ushtrimit të detyrës si punonjës dogane për 5 vjet kohë; deklarimin fajtor të të pandehurit Gëzim (Harris) Piluri për veprën penale, parashikuar nga nenet 175 e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 7 vjet burgim, si dhe me heqjen e të drejtës së ushtrimit të detyrës si punonjës dogane për 5 vjet kohë; deklarimin fajtor të të pandehurit Genci Gjata (Doraci) për veprën penale, parashikuar nga nenet 175 e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 4 vjet burgim, si dhe me heqjen e të drejtës së ushtrimit të detyrës si punonjës dogane për 5 vjet kohe; deklarimin fajtor të të pandehurit Edvin Nuku për veprën penale, parashikuar nga nenet 175 e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 5 vjet burgim, si dhe me heqjen e të drejtës së ushtrimit të detyrës si punonjës dogane për 5 vjet kohë; deklarimin fajtor të të pandehurit Selaudin Uruci për veprën penale, parashikuar nga nenet 175 e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me kohën e paraburgimit, si dhe me heqjen e të drejtës së ushtrimit të detyrës si punonjës dogane për 5 vjet kohë; deklarimin fajtor të të pandehurit Arif Murrja për veprën penale, parashikuar nga nenet 175 e 25 të Kodit Penal, dhe dënimin e tij me kohën e paraburgimit, si dhe me heqjen e të drejtës së ushtrimit të detyrës si punonjës dogane për 5 vjet kohë; deklarimin fajtor të të pandehurit Robert Maliqi për veprën penale, parashikuar nga nenet 175 e 25 të Kodit Penal, dhe dënimin e tij me 6 vjet burgim, si dhe me heqjen e të drejtës së ushtrimit të detyrës si punonjës dogane për 5 vjet kohë deklarimin fajtor të të pandehurit Sokol Aliaj për veprën penale, parashikuar nga nenet 175 e 25 të Kodit Penal, dhe dënimin e tij me 6 vjet burgim, si dhe me heqjen e të drejtës së ushtrimit të detyrës si punonjës dogane për 5 vjet kohë; deklarimin fajtor të të pandehurit Xhetan Qoku për veprën penale, parashikuar nga nenet 175 e 25 të Kodi Penal dhe dënimin e tij me kohën e paraburgimit, si dhe me heqjen e të drejtës së ushtrimit të detyrës si punonjës policie për 5 vjet kohë; deklarimin fajtor të të pandehurit Rami Toçi për veprën penale, parashikuar nga nenet 175 e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me kohën e paraburgimit, si dhe me heqjen e të drejtës së ushtrimit të detyrës si agent doganor për 5 vjet kohë; deklarimin fajtor të të pandehurit Flamur Burnazi për veprën penale, parashikuar nga nenet 175 e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me kohën e paraburgimit; deklarimin fajtor të të pandehurit Harilla Taçi për veprën penale, parashikuar nga nenet 175 e 25 të Kodit Penal, dhe dënimin e tij me kohën e paraburgimit; deklarimin fajtor të të pandehurit Aleks Murati për veprën penale, parashikuar nga nenet 175 e 25 të Kodit Penal, dhe dënimin e tij me 500.000 lekë gjobë; mbrojtësit e të pandehurve: Jorgaq Murati (avokat Fatmir Braka), Arjana Heba (avokat Mark Pëllumbi), Genci Gjata e Edvin Nuku (avokat Remzi Kruja), të cilët kërkuan pafajësi për klientët e tyre dhe pasi e biseduan çështjen në tërësi,

VËREJNË:

Nga shqyrtimi i akteve që ndodhën në fashikullin e procedimit penal nr. 801, si edhe gjatë gjykimit të çështjes në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, rezultoi se të gjykuarit Jorgaq e Janaq Murati – (vëllezër) ishin ortakë të shoqërisë tregtare “Murati do Brazil” – sh.p.k., me seli në Tiranë, me objekt, përveç të tjerave, edhe import-eksportin e kafesë, themeluar më 6.7.1995.

Më 1.7.1998, e gjykuara Arjana Heba (bashkëshortja e të pandehurit Jorgaq) themeloi një shoqëri tjetër tregtare, me emërtimin “OJAL” – sh.p.k., ortakë e së cilës ishte vetëm ajo. Objekti i kësaj shoqërie ishte import – eksporti i mallrave të ndryshëm.

Si gjykata e rrethit gjyqësor, ashtu edhe ajo e Apelit Tiranë, bazuar në provat që u administruan gjatë shqyrtimit gjyqësor, arritën në përfundimin se shoqëria tregtare “OJAL” – sh.p.k. u krijua në marrëveshje midis tre të gjykuarve që u përmendën më lart, jo për të ushtruar aktivitetin që ishte parashikuar formalisht në aktet e themelimit të saj, por me pikësynimin që të shërbente si hallkë ndërmjetëse për realizimin e veprimtarisë keqbërëse në fushën e kontrabandës, ashtu sikurse ndodhi disa muaj më vonë, përfundim i cili u gjet plotësisht i drejtë, i bazuar në ligj e në prova edhe nga Gjykata e Lartë.

Për vënien në jetë të këtij pikësynimi, rreth një muaj pas pajisjes me autorizimin përkatës për Magazinë Doganore, në magazinën e shoqërisë tregtare “OJAL” –sh.p.k., që ishte marrë gjoja me qira, më 17.8.1998, nga shoqëria tregtare “Murati do Brazil” –sh.p.k., u magazinuan 223.853 kg kafe kokërr e pabluar, importuar në datat 25 shtator dhe 7 tetor 1998 nga Greqia.

Magazinimi i kësaj sasi kafeja u bë si mall me regjim të ndërmjetëm, në kushtet e Magazinës Doganore, parashikuar nga kreu i IV-të i pjesës së III-të të Kodit Doganor, miratuar me ligjin nr. 7599, datë 2.9.1992, që ishte në fuqi në kohën e kryerjes së këtij veprimi.

Sipas dokumentacionit që është paraqitur nga shoqëria tregtare “OJAL” – sh.p.k., e gjithë kjo sasi kafeje figuron sikur është rieksportuar në Republikën ish - Jugosllavisë të Maqedonisë në datat 16 dhe 29 dhjetor 1998, ngarkuar në 7 kamionë, nëpërmjet Pikës Doganore Bllatë (Peshkopi), dokumentacion, i cili, me të drejtë, është konsideruar fiktiv nga ana e gjykatave të dy shkallëve të gjykimit të çështjes.

Të dy këto gjykata arritën në përfundimin se, falsifikimi i dokumentacionit për gjoja rieksportimin e kësaj sasi kafeje u krye nga të gjykuarit Jorgaq Murati, Janaq Murati e Arjana Heba, në bashkëpunim me nëntë nga të gjykuarit e tjerë të kësaj çështjeje dhe, konkretisht, me të gjykuarit: Astrit Fejzo, Vladimir Molla (të dy doganierë të kontrollit fizik në Doganën Tiranë), Robert Maliqi, Sokol Alia (të dy – policë doganorë në Drejtorinë e Përgjithshme të Doganave; Roberti – përgjegjës grupi), Gëzim Piluri, Genci Gjata, Selaudin Uruçi, Edvin Nuku dhe Arif Murrja (të pestë punonjës të Pikës Doganore Bllatë; Gëzimi – drejtor i kësaj dogane), përfundim i cili edhe ky u gjet i drejtë edhe nga Gjykata e Lartë, pasi u konstatua se është rezultat i analizës logjike dhe në përputhje me kërkesat e ligjit që u është bërë, në tërësi, rrethanave dhe provave që u administruan gjatë gjykimit të çështjes në ngarkim të tyre.

Kolegjet e Bashkuara të kësaj Gjykate arritën në përfundimin se drejt ka vepruar gjykata e apelit edhe përsa i përket cilësimit ligjor të veprës për të gjykuarit Jorgaq Murati, Janaq Murati dhe Arjana Heba, duke e ndryshuar atë nga kontrabandë me mallra për të cilat paguhet akcizë, parashikuar nga neni 172 i Kodit Penal, që e kishte cilësuar gjykata e shkallës së parë, në kontrabandë me mallra me regjim të ndërmjetëm të kryer në bashkëpunim, parashikuar nga neni 177, në lidhje me nenin 25 të këtij Kodi. Të drejta këto Kolegje vlerësojnë edhe llojet dhe masat e dënimit që janë caktuar për këta të gjykuar nga gjykata e apelit.

Por, përsa i përket cilësimit ligjor të veprës penale për nëntë të gjykuarit e tjerë që, ashtu sikurse u përmend më lart, kanë vepruar në bashkëpunim me të gjykuarit Jorgaq, Janaq e Arjana dhe, konkretisht, për të gjykuarit: Astrit, Vladimir, Robert, Sokol, Gëzim, Genci, Selaudin, Edvin e Arif, si shpërdorim detyre, parashikuar nga neni 248 i Kodit Penal, Kolegjet

e Bashkuara arritën në përfundimin se duhet ndryshuar vendimi i kësaj Gjykate (vendimi nr. 546, datë 18.12.2000), duke e cilësuar veprën e kryer prej tyre si kontrabandë nga punonjës të doganave, krim ky që parashikohet nga neni 175 i Kodit Penal.

Në këtë përfundim Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arritën duke u nisur:

Së pari, nga fakti që, ashtu sikurse përcaktohet në nenin 64 të Kodit Doganor, miratuar me ligjin nr. 7599, datë 2.9.1992, që ishte në fuqi në kohën kur është kryer vepra, çdo veprim ose falsifikim, i cili ka për objekt shmangien e kontrollit doganor të mallrave, përbën kontrabandë dhe, së dyti, nga fakti që nëntë të gjykuarit, emrat e të cilëve u përmendën me radhë në paragrafin e mëparshëm të këtij vendimi, kanë vepruar në bashkëpunim me të gjykuarit Jorgaq, Janaq e Arjana, duke qenë në rolin e bashkezekutorit në kryerjen e veprës penale të kontrabandës në lidhje me gjoja rieksporimit të 223.853 kg kafe, mall ky që, ashtu sikundër u tha, ishte vendosur në regjim të ndërmjetëm, në kushtet e magazinës doganore.

Të dy këto figura vepre penale, sipas të cilave është cilësuar vepra e kryer nga dymbëdhjetë të gjykuarit e përmendur më lart, bëjnë pjesë në seksionin e V-të të kreut të III-të të Kodit Penal në të cilin përfshihen veprat penale kundër pasurisë dhe në sferën ekonomike.

Në këtë seksion (seksioni i V-të) ligjvënësi ka përfshirë krimet në fushën e doganave, duke i ndarë në nëntë figura të veçanta krimi (nenet 171-179 të Kodit Penal), të cilat, me përjashtim të figurave të krimit parashikuar nga nenet 178 (tregtimi i mallrave që janë kontrabandë) dhe 179 (ruajtja apo depozitimi i mallrave kontrabandë), janë forma specifike të figurës së përgjithshme të kontrabandës, variante të veçanta të saj.

Në këtë përfundim arrihet pasi objektin e përgjithshëm të gjithë këtyre figurave të veçanta krimi, që përfshihen në këtë seksion, e përbëjnë të njëjtat marrëdhënie shoqërore. E përbëjnë marrëdhëniet shoqërore që janë vendosur për funksionimin normal të doganave në Republikën e Shqipërisë dhe për mbrojtjen e interesave ekonomike të saj nga çfarëdolloj veprimtarie që ka për qëllim shmangien nga pagimi në Buxhetin e Shtetit të detyrimeve doganore, të cilat, në analizë të fundit, llogariten në të holla.

Ndarja e figurës së përgjithshme të krimit të kontrabandës në shtatë figura të veçanta kontrabande është bërë nga ligjvënësi duke u nisur, së pari, nga natyra e mallrave me të cilat bëhet kontrabanda, regjimi juridik i tyre; së dyti, nga shkalla e rrezikshmërisë shoqërore të secilit prej këtyre llojeve të kontrabandës dhe, së fundi, nga subjekti, duke krijuar, kështu, kushte ligjore të përshtatshme për të bërë të mundur zhvillimin e një lufte sa më efektive kundër kriminalitetit në një sferë aq të rëndësishme të ekonomisë, siç është ajo e veprimtarisë së organeve të doganës.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arritën në përfundimin se të dymbëdhjetë të gjykuarit që u përmendën më lart, duke marrë pjesë aktive, me veprimet e kryera prej tyre, krijuan dokumentacion fiktiv, në formë zinxhiri të pandërprerë, duke paraqitur në të sikur sasia prej 223.853 kg kafe kokërr e pabluar që, sikurse u tha, në datat 25.9.1998, dhe 7.10.1998 ishte magazinuar në magazinën doganore të shoqërisë “OJAL”-sh.p.k. që ndodhet në Sauk (Tiranë) dhe sikur kjo sasi kafeje, në datat 16 dhe 25.12.1998, u transportua, tranzit, për në Doganën e Bllatës (Peshkopi) dhe që atje, sikur u eksportua, duke përpiluar përsëri dokumente fiktivë për gjoja eksportin që u bë nëpërmjet kontrollit doganor, kanë bërë kontrabandë në kuptimin që u dha në pjesët e mëparshme të këtij vendimi për figurën e përgjithshme të krimit të kontrabandës.

Rezultati kriminal i arritur nëpërmjet kësaj veprimtarie, shmangia nga kontrolli doganor, duke mos paguar në buxhet shumën 62.840.960 lekë, sikundër me të drejtë kanë pranuar gjykatat e dy shkallëve të gjyimit të çështjes, ka ardhur si rrjedhojë direkte e veprimeve të kundërligjshme të kryera nga të gjithë të gjykuarit e përmendur, të cilët vepruan me marrëveshje dhe në bashkëpunim midis tyre, në rolin e bashkekzekutorit të kësaj veprimtarie kriminale.

Marrëveshja, që është një nga elementët e domosdoshëm për të pasur bashkëpunim në kryerjen e veprës penale, madje më kryesori, mund të vendoset jo vetëm midis organizatorit, ekzekutorit, shtytës dhe ndihmësit që përbën formën klasike të bashkëpunimit. Ajo mund të vendoset edhe midis vetë ekzekutorëve të veprës penale, (në rastet kur ata janë dy ose më shumë persona) dhe në këtë rast do të ndodhemi para bashkëpunimit për të kryer vepër penale në formën e bashkekzekutimit të saj.

Për të pasur këtë formë bashkëpunimi, kërkohet që secili nga personat që marrin pjesë në realizimin e veprës penale ose, thënë ndryshe, secili nga bashkekzekutorët, të kryejë veprime që të kenë lidhje të drejtpërdrejtë shkakësore me pasojën e dëshiruar nga të gjithë të tjerët dhe që vjen si rezultat i këtyre veprimeve të kryera nga secili prej bashkekzekutorëve d.m.th. secili nga bashkekzekutorët me veprimin apo veprimet e tij, të marrë pjesë direkt në realizimin e anës objektive të veprës penale.

Në të njëjtën kohë, kërkohet që veprimet e secilit prej bashkekzekutorëve të jenë rezultat i realizimit jo i dëshirave individuale të tij, por të jenë rezultat i realizimit të vullnetit të përbashkët të të gjithë bashkekzekutorëve të një veprimtarie të caktuar, konkrete, kriminale.

Kur vepra penale kryhet në bashkëpunim në formën e bashkekzekutimit, midis bashkëpunëtorëve nuk ka më ndarje rolesh, në kuptimin klasik të kësaj fjale (ndarje në rolet organizator, ekzekutor, shtytës dhe ndihmës), por ka një lloj ndarjeje tjetër, e cila ka të bëjë me ndarjen e punëve direkte që duhet të kryejë secili nga bashkekzekutorët për realizimin e vullnetit të përbashkët kriminal, vullnet ky që, në fund të fundit, manifestohet në botën e jashtme, veç veprimeve të secilit, edhe me arritjen e rezultatit kriminal të dëshiruar prej tyre.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë konstatuan që secili prej të gjykuarve Jorgaq, Janaq, Arjana, Astrit, Vladimir, Robert, Sokol, Gëzim, Genci, Selaudin, Edvin dhe Arif kanë kryer veprime aktive që kanë lidhje të drejtpërdrejtë shkakësore me rezultatin kriminal, që erdhi si rezultat i kontrabandës që u bë më 223.853 kg kafe, që kishin qenë të magazinuara, me statusin e regjimit të ndërmjetëm doganor në magazinën doganore të shoqërisë tregtare “OSAL” - sh.p.k.

Veprimtaria e të gjithë e këtyre të gjykuarve, duke vepruar në grupe (dyshe dhe pesëshe) sipas fazave që ishin të nevojshme për arritjen e qëllimit final, shmangies nga pagimi i detyrimeve doganore ndaj shtetit, u zhvillua në formë zinxhiri. Zinxhiri filloi me veprimtarinë e të gjykuarve Jorgaq, Janaq e Ariana, të cilët, ashtu siç, me të drejtë pranojnë, si gjykata e shkallës së parë, ashtu edhe ajo e apelit, me shpenzimet, mjetet dhe objektet e dy të parëve, sajuan themelimin e shoqërisë tregtare “OJAL” sh.p.k. ortake e vetme e së cilës ishte e gjykuara Ariana, siguruan autorizimin e kësaj të fundit për magazinë doganore, ku magazinuan në fakt 223.853 kg kafe, eksportuar nga Greqia dhe vazhdoi me përpilimin e procesverbaleve fiktive për gjoja ngarkimin e kësaj sasive kafeje në shtatë automjete, në datat 16 dhe 25 dhjetor 1998, nga ana e të gjykuarve Astrit e Vladimir dhe me dy procesverbale të tjera, po fiktive, për gjoja dorëzimin e këtyre automjeteve të gjykuarve Robert e Sokol, që

kryenin detyrën e policëve doganore, të cilët firmosën sikur i kishin marrë në dorëzim këto automjete dhe sikur i kishin shoqëruar tranzit deri në Doganën e Bllatës. Në Bllatë figuron sikur të gjykuarit e tjerë, Gëzim, Genci, Selaudin, Edvin dhe Arif, veprimet e të cilëve përbëjnë dhe hallkën e fundit të këtij zinxhiri, përpiluan dokumentacionin fiktiv për gjoja eksportimin e kësaj sasive kafeje në ish-Republikën Jugosllave të Maqedonisë.

Fakti që, po të mos kishte funksionuar qoftë edhe njëra prej hallkave të këtij zinxhiri, kontrabanda, objekt i këtij gjykimi nuk do të ishte realizuar, shërben edhe si një rrethanë tjetër për të krijuar bindjen në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë se këta të gjykuar kanë qenë bashkekzekutorë të kësaj kontrabande dhe duhet të përgjigjen si të tillë.

Përsa i përket përcaktimit të përgjegjësisë, konkretizimit të saj, në kuptim të cilësimit ligjor të veprës, për secilin prej këtyre të gjykuarve, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, duke u nisur nga fakti që, ashtu sikurse u përmend edhe në pjesët e mëparshme të këtij vendimi, në Kodin Penal, nuk parashikohet një figurë krimi e vetme kontrabandë, por shtatë të tilla dhe duke pasur parasysh sa u parashtruan më lart, në lidhje me pjesëmarrjen e secilit prej të dymbëdhjetë të gjykuarve të sipërpërmendur, secili prej tyre do të përgjigjet penalisht si bashkekzekutor në krimin e kontrabandës në një nga format e saj.

Duke u nisur nga rrethanat faktike të kësaj çështjeje ku, sikurse rezulton e provuar, kafeja me të cilën u zhvillua kontrabanda, për shkak të statusit të magazinës doganore që kishte, ishte mall me regjim të ndërmjetëm dhe ligjvënësi për kontrabandën e zhvilluar me mallra të këtij lloji ka parashikuar një figurë të posaçme krimi, të cilën e ka emërtuar “Kontrabandë me mallra me regjim të ndërmjetëm” (neni 177 i Kodit Penal), Kolegjet e Bashkuara arritën në përfundimin se një pjesë e këtyre të gjykuarve dhe, konkretisht, të gjykuarit Jorgaq Murati, Janaq Murati e Ariana Heba duhet të përgjigjen penalisht për këtë vepër penale, sikurse me të drejtë është cilësuar vepra e kryer prej tyre edhe nga gjykata e apelit.

Ndërsa, duke u nisur nga fakti që të gjykuarit e tjerë: Astrit Fejzo, Vladimir Molla, Robert Maliqi, Sokol Alia, Gëzim Piluri, Genci Gjata (Doraci), Selaudin Uruçi, Edvin Nuku dhe Arif Murrja, që morën pjesë si bashkekzekutorë të kësaj kontrabande, kanë qenë punonjës të doganave (doganierë dhe punonjës të policisë doganore), megjithëse do të përgjigjen penalisht po për kontrabandë, vepra penale e kryer prej tyre do të cilësohet me nenin 175 të Kodit Penal që parashikon kontrabandën e kryer nga punonjës të doganave.

Është e vërtetë që, ashtu sikurse pretendohet në rekursin e paraqitur nga organi i prokurorisë, (pretendim ky i përsëritur edhe nga përfaqësuesi i këtij organi gjatë gjykimit të çështjes në Gjykatën e Lartë) kur vepra penale kryhet në bashkëpunim, si rregull, bashkëpunëtorët duhet të përgjigjen për veprën penale të parashikuar nga e njëjta dispozitë e Pjesës së Posaçme të Kodit Penal. Por, kjo ka të bëjë me përgjegjësinë penale të bashkëpunëtorëve në kryerjen e veprës penale në rastet kur ndodhemi para ndarjes klasike të roleve, në organizatorë, shtytës dhe ndihmës, dhe jo edhe kur shtrohet problemi i përgjegjësisë penale të bashkekzekutorëve të një vepre penale, ku, siç u përmend, ndodhemi përpara ndarjes së punëve midis pjesëmarrësve në një veprimtari të caktuar kriminale, sikurse në rastin në gjykim, dhe jo përpara ndarjes së roleve.

Në këtë përfundim arrihet duke u nisur edhe nga përmbajtja e paragrafit të parë të nenit 27 të Kodit Penal.

Sipas kësaj dispozite, organizatorët, shtytësit dhe ndihmësit kanë përgjegjësi, si edhe

ekzekutorët për veprën penale të kryer prej tyre në kuptimin që edhe vepra e secilit prej tyre do të cilësohet nga gjykata me atë dispozitë të Pjesës së Posaçme të Kodit Penal, me të cilën do të cilësohet vepra e kryer nga ekzekutori.

Në rastin konkret, në kushtet kur nga aktet e hetimeve paraprake dhe nga provat e administruara gjatë gjykimit, nuk është e mundur të përcaktohet organizatori/ët e kësaj veprimtarie, por, sikurse u përmend, ndodhemi jo para ndarjes së roleve, por para ndarjes së punëve midis pjesëmarrësve në realizimin e kontrabandës së 223.853 kg kafeje, problemi i përgjegjësisë penale të çdonjërit prej tyre, në kuptimin e cilësimit ligjor të veprës të secilit do të zgjidhet, duke pasur parasysh parimet e përgjithshme të bashkëpunimit në formën e bashkëkzekutimit, që u përmendën në pjesët e mëparshme të këtij vendimi, duke e vënë secilin prej tyre në të njëjtin rol bashkëpunimi në atë të bashkëkzekutorit të veprës penale.

Dhe meqenëse, problemi tashmë shtrohet për përgjegjësinë penale jo të bashkëpunëtorëve në kuptimin klasik, por të bashkëkzekutorëve të veprës penale, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, duke u nisur nga parimet e përgjithshme të doktrinës të së drejtës penale sipas të cilave kur ndodhemi para figurave specifike të veprës penale (*delictum proprium*), në të cilat bashkëkzekutimi është i mundur vetëm midis personave që janë mbajtës të disa cilësive të veçanta për të qenë subjekte të disa veprave penale, (subjekte të posaçme), vepra penale e kryer prej tyre do të cilësohet sipas dispozitës së Pjesës së Posaçme të Kodit Penal, subjekt i të cilës mund të jenë vetëm personat që janë mbajtës të këtyre cilësive të veçanta. E tillë është edhe figura e krimit të kontrabandës nga punonjës të doganave parashikuar nga neni 175 i Kodit Penal.

Pikërisht, në kuadrin e reflektimit të këtyre parimeve, në ndryshimet që i janë bërë kësaj dispozite me ligjin nr. 8733, datë 24.1.2001, ligjvënësi, veprimtarinë e kontrabandës që kryhet nga punonjës të doganave ose punonjës që kanë lidhje me veprimtarinë doganore, e ka përfshirë në nenin 175 të Kodit Penal edhe në rastet kur kontrabanda, prej këtyre punonjësve, kryhet në bashkëpunim me persona të tjerë, të cilëve u mungon elementi i cilësive të veçanta për të qenë subjekt i posaçëm i kësaj figure krimi, d.m.th. nuk janë punonjës të doganave ose punonjës që kanë lidhje me veprimtarinë doganore.

Figurë specifike vepre penale, për shkak të regjimit të posaçëm doganor, në të cilin ndodhen mallrat me të cilët bëhet kontrabanda, siç ishte regjimi i magazinës doganore i 223.853 kg kafe, është edhe ajo e kontrabandës me mallra me regjim të ndermjetëm, parashikuar nga neni 177 i Kodit Penal, dispozitë me të cilën, sikurse u tha, me të drejtë është bërë cilësimi ligjor i veprës penale të kryer prej të gjykuarve Jorgaq Murati, Janaq Murati dhe Ariana Heba nga gjykata e apelit.

Kështu që, duke qenë bashkëkzekutorë të kësaj kontrabande, përsa i përket konkretizimit të përgjegjësisë penale, vepra e dy grupeve të personave që morën pjesë në këtë veprimtari (me përbërje të grupit të parë janë të gjykuarit Jorgaq, Janaq dhe Arjana, kurse të dytit, të gjykuarit: Astrit, Vladimir, Robert, Sokol, Gëzim, Genci, Salaudin, Edvin dhe Arif) do të cilësohet me dy dispozita të veçanta të pjesës së posaçme të Kodit Penal, përkatësisht me nenet 177 e 175 të tij, në vartësi, përkatësisht, të regjimit të posaçëm doganor të 223.853 kg, kafe me të cilën është realizuar kontrabanda, që përbën një nga elementët përbërës të anës objektive të figurës së krimit që parashikohet nga neni 177 i Kodit Penal dhe të cilësive të veçanta, bartës të të cilave ishte grupi tjetër i personave që e kanë kryer atë, të cilët plotësojnë kërkesën e të qenit subjekt i posaçëm, ekzistenca e të cilit kërkohet për të pasur figurën e

krimit të parashikuar nga neni 175 i tij.

Figura e krimit të kontrabandës me mallra në regjim të ndërmjetëm, parashikuar nga neni 177 i Kodit Penal dhe ajo e kontrabandës nga punonjës që lidhen me veprimtarinë doganore, parashikuar nga neni 177 i këtij Kodi, nuk konkurrojnë as me njëra-tjetrën, as edhe me figurat e tjera të krimit të kontrabandës që përfshihen në seksionin e V të nenit të III të Kodit Penal, në të cilin janë përfshirë krimet në fushën e doganave (nenet 171-179 të Kodit Penal).

Në këtë përfundim arrihet duke u nisur, së pari, nga fakti që, ashtu sikurse u përmend, objekti i të gjitha këtyre figurave krimi është i njëjtë (marrëdhëniet shoqërore që janë vendosur për funksionimin normal të doganave në Republikën e Shqipërisë dhe për mbrojtjen e interesave të shtetit) dhe, së dyti, nga fakti që vet ligjvënësi, për arsye praktike, duke dashur të lehtësojë zbatimin sa më të drejtë të tyre në funksion të zhvillimit të një lufte sa më efektive në këtë fushë të kriminalitetit, e ka ndarë kontrabandën në disa figura krimi, të cilat, teorikisht dhe praktikisht, mund të përbënin paragrafë të veçantë të së njëjtës dispozitë të Pjesës së Posaçme të Kodi Penal.

Figura e krimit nga punonjës që lidhen me veprimtarinë doganore, parashikuar nga neni 175 i Kodit Penal, nuk konkurron as me figurën e krimit të shpërdorimit të detyrës, parashikuar nga neni 248 i tij.

Në këtë përfundim arrihet duke u nisur nga fakti se, anën objektive të figurës së krimit të shpërdorimit të detyrës, parashikuar nga neni 248 i Kodit Penal, të cilin ligjvënësi, veç të tjerave, e ka shprehur edhe me fjalët: “Kryerja... e veprimeve në kundërshtim me ligjin që përbën mospërmbushje të rregullt të detyrës”, që janë shumë të përgjithshme, në figurën e krimit të parashikuar nga neni 175 i Kodit Penal, këtë element përbërës të kësaj figure krimi, e ka konkretizuar, duke e shprehur me fjalët: “Kryerja e kontrabandës...” veprimtari kjo, e cila është e qartë që është në kundërshtim me ligjin dhe me përmbushjen e rregullt të detyrës të një kategorie të caktuar personash dhe konkretisht të punonjësve që lidhen me veprimtarinë doganore.

Këta të fundit përbëjnë edhe subjektin e posaçëm të figurës së krimit, të parashikuar nga neni 175 i Kodit Penal, në të cilin mund të përfshihet një rreth i kufizuar personash, siç janë punonjësit e doganave ose punonjës të tjerë që kanë lidhje me veprimtarinë doganore dhe jo çdo punonjës i ngarkuar me funksion shtetëror ose me shërbim publik nga të cilat që përbëhet subjekti i figurës së , parashikuar nga neni 248 i Kodit Penal.

Nga sa u tha më lart, arrihet në përfundimin se figura e krimit të kontrabandës nga punonjës që lidhen me veprimtarinë doganore, parashikuar nga neni 175 i Kodit Penal, është një variant i figurës së përgjithshme të krimit të shpërdorimit të detyrës, parashikuar nga neni 248 i tij, e cila realizohet në një fushë specifike të veprimtarisë shtetërore, sikurse është ajo e doganave dhe prandaj këto dy figura krimi nuk mund të konkurrojnë me njëra-tjetrën.

Pikërisht, duke u nisur nga sa u thanë më lart, në dy paragrafët e mëparshëm të këtij vendimi, është arsyeja që përsa i takon cilësimit ligjor të veprës penale të kryer nga i gjykuari Xhetan Qoku, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arritën në përfundimin se vendimi i gjykatës së apelit është i drejtë, i bazuar në ligj e në prova dhe, si i tillë, duhet të lihet në fuqi. Në fuqi, në këtë pjesë të tij, vendimi i gjykatës apelit duhet të lihet edhe përsa i takon llojit dhe masës së dënimit, caktuar ndaj të gjykuarit Xhetan.

Vendimi nr.546, datë 18.12.2000 i Gjykatës së Apelit Tiranë duhet të lihet në fuqi si

përsa i përket cilësimit ligjor të veprës dhe llojit e masës së dënimit, edhe për të gjykuarit Flamur Burnazi, Harilla Taçi e Aleks Murati.

Në pjesën që bën fjalë për llojin dhe masën e dënimit, vendimi i mësipërm i gjykatës së apelit duhet të ndryshohet për të gjykuarit Sokol Alia, Robert Maliqi dhe Edvin Nuku, duke i dënuar ata, respektivisht, me 2 (dy) vjet e 6 (gjashtë) muaj (Sokolin), 1 (një) vit e 6 (gjashtë) muaj (Robertin) dhe 2 (dy) vjet (Edvinin) burgim.

Duke marrë parasysh rrethanat lehtësuese dhe rrethanat e tjera që janë përmendur në vendimet e gjykatës së shkallës së parë dhe të apelit, si dhe faktin që, për shkak të kohës së gjatë që ka kaluar nga kryerja e veprës penale, asaj i ka ikur aktualiteti, bazuar në nenin 59 të Kodit Penal, vendimi i dënimit me burgim për këta të gjykuar do të pezullohet, duke i vënë në provë për 3 (tre) vjet kohe.

Për të njëjtat shkaqe, ekzekutimi i vendimit me burgim do të pezullohet edhe për të gjykuarin Gëzim Piluri, por për 5 (pesë) vjet kohë.

Përsa u takon kërkesave të prokurorit, bërë gjatë gjykimit të çështjes në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, u arrit në përfundimin se ato nuk duhen pranuar, pasi, veç shkaqeve të analizuara me hollësi më lart, përsa i takon cilësimit ligjor të veprës për të gjithë të gjykuarit e kësaj çështje, ato, jo vetëm që janë të ndryshme, por edhe në tejkalim të pretendimeve që përmban rekursi i prokurorit të apelit që, krahas rekurseve të paraqitura nga të gjykuarit Jorgaq Murati, Janaq Murati, Arjana Heba e Gëzim Piluri ka shërbyer si bazë për të vënë në lëvizje gjykatën e lartë për gjykimin, prej saj, të kësaj çështjeje penale.

Në lidhje me zgjidhjen e padisë civile në procesin penal, këto Kolegje e çmojnë të drejtë vendimin e Gjykatës së Apelit me të cilin është lënë në fuqi vendimi nr.634, datë 21.10.1999 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, e cila ka detyruar solidarisht të gjykuarit Jorgaq Murati, Janaq Murati e Arjana Heba (me pasurinë që ata zotërojnë) t'i paguajnë shtetit shumën prej 62.840.960 lekë, shumë që përfaqëson detyrimin doganor të shmangur si rrjedhojë e kontrabandës zhvilluar prej tyre dhe po solidarisht, të gjykuarit Janaq e Aleks Murati (me pasurinë që ata zotërojnë) t'i paguajnë shtetit shumën 680.960 lekë, shumë që përfaqëson detyrimin doganor të shmangur si rrjedhojë e kontrabandës, zhvilluar prej tyre në doganën e Kakavijës (Gjirokastrë).

Përsa i takon pretendimit të ngritur në rekurs nga të gjykuarit Jorgaq e Janaq Murati, sipas të cilit, në zgjidhjen e padisë civile, gjykatat kanë vepruar në kundërshtim me nenet 61 e 62 të Kodi të Procedurës Penale, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arritën në përfundimin se nuk qëndrojnë, pasi këto pretendime nuk gjejnë mbështetje në aktet që ndodhen në dosjen penale që u përket këtyre të gjykuarve.

Përkundrazi, nga shqyrtimi i këtyre akteve, rezulton se kur çështja ishte ende në hetim, nga ana e Drejtorisë së Përgjithshme të Doganave, i është bërë kërkesë organit të prokurorisë për t'u legjitimuar si paditës civil në procesin penal për detyrimet doganore të shmangura si rezultat i mosrieksportimit të 223.853 kg kafe, kërkesë e cila, në zbatim të nenit 61/1 të K.Pr.Penale u pranua me vendim të prokurorit të çështjes, i cili mbas kësaj, krahas kërkesës për gjykimin e kësaj çështjeje penale, iu drejtua Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë edhe me kërkesë të veçantë për shqyrtimin, në këtë proces penal, të padisë civile që ishte ngritur nga Drejtoria e Përgjithshme e Doganave ende pa u filluar shqyrtimi gjyqësor, kërkesë, të cilën prokurori e përsëriti, në përputhje me kërkesat e ligjit edhe gjatë seancave që u zhvilluan për shqyrtimin gjyqësor të kësaj çështjeje penale.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, duke u bazuar në nenet 438 dhe 441/”a’ e “b” të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSËN:

1. Lënien në fuqi të vendimit nr.546, datë 18.12.2000, të Gjykatës së Apelit Tiranë për të gjykuarit: Jorgaq Murati, Janaq Murati, Arjana Heba, Xhetan Qoku, Aleks Murati, Flamur Burnazi e Harilla Toci, si përsa i përket cilësimit ligjor të veprës, ashtu edhe llojit të masave të dënimit.

2. Ndryshimin e këtij vendimi për të gjykuarit: Astrit Fajzo, Vladimir Molla, Gëzim Piluri, Genci Gjata (Doraci), Edvin Nuku, Selaudin Uruçi, Arif Murrja, Robert Maliqi dhe Sokol Alia, duke bërë ndryshimin e cilësimit ligjor të veprës nga shpërdorim detyre, parashikuar nga neni 248 i Kodit Penal, në kontrabandë, nga punonjës që lidhen me veprimtarinë doganore, parashikuar nga neni 175 i Kodit Penal dhe dënimin e tyre: Astrit Fejzo, me 1 (një) vit burgim; Vladimir Molla, me 1 (një) vit burgim; Gëzim Piluri me 3 (tre) vjet burgim; Genci Gjata, me 1 (një) vit burgim; Edvin Nuku me 1 (një) vit burgim; Selaudin Uruçi me kohën e paraburgimit (4 muaj e 15 ditë); Arif Murrja me kohën e paraburgimit; Robert Maliqin me 1 (një) vit burgim dhe Sokol Alia me 1 (një) vit e 6 (gjashtë) muaj burgim.

I gjykuari Selaudin Uruçi, me vendimin nr.54, datë 30.10.1999 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër, ndryshuar me vendimin nr.128, datë 31.3.2000 të Gjykatës së Apelit Tiranë, është deklaruar fajtor për krimin e parashikuar nga neni 175, në lidhje me nenin 25 të Kodit Penal dhe u dënua me 2 (dy) vjet burgim.

Në zbatim të nenit 56 të Kodit Penal, i gjykuari Selaudin Uruçi, dënohet përfundimisht, me 2 (dy) vjet e 3 (tre) muaj burgim.

Në zbatim të nenit 35/1 të Kodit Penal, të gjykuarit: Vladimir Molla, Astrit Fejzo, Gëzim Piluri, Genci Gjata, Arif Murrja dhe Selaudin Uruçi dënohen edhe me heqjen e së drejtës për të ushtruar detyra shtetërore, për 3 (tre) vjet kohë.

Në zbatim të nenit 59 të Kodit Penal, urdhërohet pezullimi i ekzekutimit të vendimit me burgim për të gjykuarit: Sokol Alia, Robert Maliqi, Edvin Nuku dhe Gëzim Piluri, duke i vënë në provë, tre të parët (Sokolin, Robertin dhe Edvinin) për 3 (tre) vjet kohë, kurse të gjykuarin Gëzim Piluri, për 5 (pesë) vjet kohë.

3. Lënien në fuqi të vendimit nr.546, datë 18.12.2000 të Gjykatës së Apelit Tiranë për të gjykuarin Edmond Voda.

4. Lënien në fuqi të vendimit në lidhje me zgjidhjen e padisë civile në procesin penal.

5. Një kopje e këtij vendimi unifikues të dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare.

VENDIM
Nr.2, datë, 14.10.2002

Kolegjet e Bashkuara te Gjykatës së Lartë ... ne seancat gjyqesore te dates 28.5.2002 dhe te datës 14.10.2002, me pjesëmarrjen e prokurorit Arqile Lole dhe të avokatit mbrojtës të të pandehurit av.Shuaip Syri, morën në shqyrtim çështjen penale me palë:

I PANDEHUR: GEZIM TAFI, i biri i Rizait, i datëlindjes 1969, banues ne Berat.

AKUZUAR:Per krimin e vrasjes me dashje, parashikuar nga neni 76 i Kodit Penal.

Me vendimin nr.12, datë 19.6.1996, të Gjykatës së Rrethit Kolonjë, është vendosur deklarimi fajtor i të pandehurit Gëzim Tafi, për krimin e vrasjes me dashje, parashikuar nga neni 76 i K.Penal dhe dënimin e tij me 12 (dymbëdhjetë) vjet burgim.

Gjykata e Apelit Tirane, me vendimin nr.610, date 16.8.1996, vendosi lënien në fuqi të vendimit të mësipërm.

Me vendimin nr. 1, date 29.10.2001, te Gjykates te rrethit Kolonje, eshte vendosur rivendosja ne afat e te pandehurit per te bere rekurs ne Gjykatën e Lartë, rekurs i cili u paraqit me 10.11.2001.

Ne rekurs kerkohet prishja e vendimit nr.12, date 19.6.1996, i gjykates se rrethit Kolonje dhe pushim i ceshtjes penale, duke parashtruar shkaqet e meposhtme:

- I pandehuri ka qene duke kryer sherbimin e detyrueshem ushtarak ne kufi, me detyre komandant skuadre. Ne oren 0430 te dates 10.6.1990, u dha suate per shkelje kufiri dhe pasi u ngrit nga gjumi, per shkak te kesaj suate, ne zbatim te detyres per bllokimin e kufirit, diktoi nje person qe po vraponte ne drejtim te kufirit, te cilit i beri ndaljen, por meqenese nuk ndaloi, qelloi ne ajer, duke e paralajmëruar edhe me fjale: ndalo se do te qelloj dhe kur shkelesi i kufirit u sul me thike ne dore ne drejtim te tij, i pandehuri qelloi me bresheri dhe e la te vrare.

- Ne keto rrethana, vepra duhej te ishte cilesuar si shkelje e rregullave te sherbimit te rojes ne ruajtjen e kufijve te shtetit, parashikuar nga neni 146 i K.Penal te meparshem.

- Eshte shkelur neni 432/b i K.Pr.Penale, pasi i pandehuri, duke qene ushtarak, eshte gjykuar nga nje gjykate civile.

- Vendimi i gjykatës është jo logjik, pasi nga njëra ane, pranohet se vepra është kryer gjate kohës qe i pandehuri ka qene ne shërbim ne ruajtje te kufirit, nga ana tjetër, deklarohet fajtor per krimin e vrasjes.

- Duke u cilësuar vepra si shkelje e rregullave te shërbimit te rojes ne ruajtje te kufirit, çështja penale duhet te pushohet, ne baze te ligjit nr.8202, date 27.3.1997 “Per Amnistinë”.

Kolegji Penal i Gjykates se Lartë me vendimin nr.194, date 21.3.2002 ka vendosur dërgimin e kësaj çështjeje per gjykim ne Kolegjet e Bashkuara per te bere njehsimin e praktikes gjyqësore.

Ne vendimin e mësipërm Kolegji Penal, nder te tjera shprehet se:

“.... Ndodhur para këtyre rrethanave, d.m.th. para faktit qe, jo vetëm rekursi, por edhe kërkesa për rivendosje ne afat për paraqitjen e tij ne Gjykatën e Lartë, janë bere nga avokati Shuaip Syri, i pajisur me prokure te posaçme, lëshuar jo nga vete i gjykuari, por nga i ati, i quajtur Riza Tafi; si dhe para faktit qe nga ana e Kolegjeve te Bashkuara te Gjykatës se Lartë, ne vendimet, nr.47, date 28.1.1999 dhe nr.386, date 29.7.1999, ashtu sikurse është konstatuar

edhe ne vendimin nr.17, date 17.4.2000 te Gjykatës Kushtetuese, nuk është mbajtur qëndrim i njëjlojtë edhe ne lidhje me legjitimitimin e mbrojtësit per te kërkuar rivendosjen ne afat për paraqitjen e ankimit, Kolegji Penal i Gjykatës se Larte, çmon se, me rastin e gjykimit te çështjes penale qe i përket te gjykuarit Gezim Tafa, shihet me vend qe duhet bere njehsimi i praktikës gjyqësore...”

Duke marre shkas nga vendimi i Kolegjit Penal, Kolegjet e Bashkuara, për efekt te njehsimit te praktikës gjyqësore çmojnë t’u japin përgjigje problemeve te mëposhtme:

Cila gjykate është kompetente për te gjykuar kërkesën për rivendosjen ne afat te ankimit (apelit apo rekusit).

Ne interpretim te nenit 147 te K.Pr.Penale, per te pandehurin e gjykuar ne mungese per shkak se i fshihet gjykimit te çështjes (neni 352/4 te K.Pr.Penale), kërkesa për rivendosjen ne afat te ankimit a lejohet te behet nga nje avokat mbrojtës i caktuar kryesisht, ose i caktuar nga familjaret e te pandehurit, apo kjo e drejte i përket ekskluzivisht vetëm te pandehurit.

KOLEGJET E BASHKUARA TE GJYKATES SE LARTE, pasi dëgjuan relatimin e çështjes nga gjyqtaret Natasha Sheshi e Vladimir Bineri, prokurorin Arqile Lole qe kërkoj pranimin e rekursit, avokatin Shuaip Syri qe kerkoi pranimin e rekursit, prishjen e te dy vendimeve e pushimin e çështjes penale, e pasi e bisedoi çështjen ne tërësi,

VEREJNE:

Gjate gjykimit ne shkalle te pare dhe ne Apel te dy gjykatat kane pranuar faktet dhe rrethanat e çështjes si me poshtë:

Me daten 09.6.1990 viktimja Fatmir Duro, i shoqëruar nga shtetasi Irfan Lici, eshte nisur nga fshati Orman, Korce, ne drejtim te Ersekës dhe me vone ne drejtim te kufirit shtetëror ne Leskovik.

Afër mesnatës ata i jane afruar piramidës se kufirit, por janë diktuar nga ushtaret e shërbimit, te cilet kane qëlluar ne drejtim te tyre. Te dy shkelësit e kufirit janë larguar me vrap e janë fshehur ne errësirë.

Pas kësaj është dhënë alarmi dhe forcat ushtarake kane kaluar ne ndjekje te tyre. Ne mëngjes ata kane tentuar përsëri te kalojnë kufirin. I pandehuri Gezim Tafa ka pare viktimën qe po ecte me shpejtësi, ka qëlluar drejt tij me breshëri automatiku dhe e ka lënë te vrare ne vend. Nga ekzaminimet qe i jane bere viktimës ka rezultuar se atij i jane shkaktuar disa plage ne vende jetike si rezultat i plumbave qe jane shtire nga arma e te pandehurit me qitje te pandërprerë, te cilat i kane shkaktuar vdekje te menjëhershme.

Vepra është cilësuar vrasje me dashje ne baze te nenit 76 te K.Penal. Mbrojtësi i te pandehurit ka pretenduar se i pandehuri fillimisht është sulmuar me thike nga viktimja, por te dy gjykatat kane pranuar qe i pandehuri me viktimën nuk kane qene ne distance te afërt dhe se viktimja nuk ka kryer asnjë veprim ndaj te pandehurit, prandaj e kane rrezuar pretendimin per cilësimin e veprës si vrasje ne kapërcim te kufijve te mbrojtjes se nevojshme, parashikuar si krim nga neni 83 i Kodit Penal.

Persa i perket gjykimit te kësaj çështjeje, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se, para shqyrtimit te themelit te saj për t’u dhënë përgjigje shkaqeve te parashtuara ne rekurs, është e domosdoshme te konkludohet paraprakisht ne se janë kushtet procedurale qe e bëjnë rekursin

date 07.11.2001 te pranueshem per shqyrtim. Nepermjet ketij shqyrtimi praparak behet e mundur qe t'u jepet pergjigje edhe disa problemeve te shtruara per efekt te njesimit te praktikes gjyqesore.

1. Se pari, duhet te konkludohet se cila gjykate eshte kompetente per te shqyrtuar kerkesen per rivendosjen ne afat per te bere ankim kunder vendimit qe eshte dhene ne mungese.

Shumica eshte e mendimit se, ne kuptim te nenit 147 te K.Pr.Penale, kerkesa per rivendosje ne afat per te bere ankim behet ne gjykatën qe ka dhene vendimin dhe si e tille duhet kuptuar pergjithesisht gjykata e shkalles se pare (gjykata e rrethit gjyqesor perkates). Kjo rezulton nga permbajtja e pikave 5 e 6 te nenit 147 te K.Pr.Penale.

Sipas pikes 5, "Vendimi qe lejon rivendosjen ne afat per berjen e ankimit mund te ankimohet vetem bashke me vendimin perfundimtar". Ndersa sipas pikes 6, "Kunder vendimit qe refuzon kerkesen per rivendosje ne afat mund te behet ankim ne gjykatën e Apelit".

Duke interpretuar ne teresi e ne lidhje me njera tjetren keto dy pika arrihet ne perfundimin se ankimi i vecante lejohet vetem kur gjykata e shkalles se pare refuzon rivendosjen ne afat te ankimit (sipas rastit, respektivisht, te apelit apo te rekursit).

Dispozita e mesiperme parashikon ne menyre te shprehur (eksplicite) se ankimi behet ne gjykatën e Apelit. Mirepo, neni 148/2 i K.Pr.Penale parashikon edhe mundesine qe rivendosja ne afat e ankimit te shqyrtohet nga Gjykata e Larte. Kjo nuk nenkupton te drejten e pales per t'i u drejtuar direkt Gjykates se Larte, por te drejten e saj per t'u ankuar ne Gjykatën e Larte kunder vendimit per mospranimin e kerkeses per rivendosjen ne afat te ankimit. Kuptohet qe ankimi, sipas nenit 147, pika 7, behet fillimisht ne Apel e mandej, ne rast refuzimi, perseritet ne Gjykatën e Larte. Ne rast se gjykata e Apelit e pranon kerkesen per rivendosje ne afat te ankimit, atehere i lind e drejta prokurorit qe te kundershtojë ne Gjykatën e Larte rivendosjen ne afat se bashku me vendimin perfundimtar te gjykates se apelit. Ne rastin kur nuk eshte pranuar kerkesa per rivendosjen ne afat te ankimit si nga gjykata e shkalles se pare, ashtu dhe nga gjykata e Apelit, dhe Gjykata e larte mbi bazen e ankimit qe i eshte paraqitur, konkludon se kjo kerkesë duhej pranuar sepse kane qene kushtet per t'u pranuar, atehere kjo gjykate (Gjykata e Larte) vendos te ndryshojë vendimet e gjykatave me te ulta, te rivendose ne afatin e ankimit palen perkatese dhe t'ia dergojë ceshtjen gjykates kompetente per ta shqyrtuar ate ne themel.

Si perfundim, pavaresisht nese ceshtja eshte shqyrtuar ne themel apo jo edhe nga gjykata e Apelit, kompetente per te shqyrtuar kerkesen per rivendosjen e afatit te ankimit eshte gjykata e shkalles se pare. Gjykata e Apelit dhe, pas saj, Gjykata e Larte, shqyrtojnë vetem ankimet kunder vendimeve respektive.

2. Nga analiza e mesiperme konkludohet se, per rastin ne shqyrtim gjykata e shkalles se pare e rrethit gjyqesor Kolonje ishte kompetente per te shqyrtuar kerkesen per rivendosjen e afatit te rekursit kunder vendimit te themelit te dhene nga gjykata e Apelit.

Kjo kerkesë per rivendosjen ne afat eshte shqyrtuar nga nje gjyqtar i vetem.

Mirepo rezulton qe i pandehuri eshte denuar me 12 (dymbedhete) – vjet heqje lirie per nje krim per te cilin dispozita perkatese parashikon nje denim maksimal me 20 (njetzet) vjet heqje lirie.

Per rrjedhoje shtrohet pyetja: gjersa gjykimi i ceshtjes per akuzen ne fjale ne te dy gjykatat e faktit eshte bere me trupa gjykues te perbere nga tre gjyqtare, atehere a mund te

pranohet qe kerkesa per rivendosjen ne afat te ankimit kunder vendimeve te dhena te shqyrtohet nga nje gjyqtar i vetem. Nje gje e tille do te ishte e pranueshem ne qofte se Kodi i Procedures Penale do ta parashikonte ate ne menyre te shprehur (eksplicite). Nje parashikim te tille nuk e hasim. Per me teper, edhe ndryshimi i nenit 13 te K.Pr.Penale me ligjin nr.8813, date 13.6.2002, mbeshtet menyren e arsyetimit si me siper. Dispozita ne fjale parashikon ne menyre taksative rastet kur ceshtjet gjykohen me nje gjyqtar te vetem dhe ne keto raste nuk perfshihet rasti ne fjale.

Pra gjykata e rrethit gjyqesor Kolonje ka gjykuar me nje gjyqtar te vetem nje kerkese qe, sipas ligjit, duhej te gjykohej me trup gjykues te perbere nga tre gjyqtare. Kjo perben qartesisht nje rast pavlefshmerie absolute te aktit (vendimit) ne kuptim te nenit 128 te K.Pr.Penale.

Sipas kesaj dispozite, “1.Aktet procedurale jane absolutisht te pavlefshme kur nuk respektohen dispozitat qe lidhen me:

a) Kushtet per te qene gjyqtar ne ceshtjen konkrete dhe numurin e gjyqtareve qe jane te domosdoshem per formimin e kolegeve te caktuara ne kete kod;”.

Nisur nga sa me lart, vendimi i gjyqtarit te vetem per rivendosjen e afatit te ankimit (rekursit) te te pandehurit te gjykuar ne mungese eshte akt absolutisht i pavlefshem dhe, si i tille, konsiderohet i paqene (nul).

Sipas nenit 128/2 te K.Pr.Penale, “2. Nje akt i cilesuar me ligj si absolutisht i pavlefshem nuk mund te behet i vlefshem”.

Per rrjedhoje, pavlefshmeria absolute (nuliteti) i vendimit nr.1, date 29.10.2001 te gjykates se rrethit gjyqesor Kolonje, per rivendosjen e afatit te ushtrimit te rekursit ne emer te te pandehurit Gezim Tafa, e ben te papranueshem per shqyrtim edhe rekursin e paraqitur ne Gjykatën e Larte prandaj duhet te vendoset pushimi i gjykimit ne kete gjykate. Ky vendim per pushimin e gjykimit nuk i a heq te drejten te pandehurit Gezim Tafa per te kerkuar ne te ardhmen, vete, ose nepermjet nje perfaqesuesi te tij te pajisur me prokure, rivendosjen ne afat per te bere ankim kunder vendimit penal te dhene ne mungese te tij, ne pajtim me kriteret e vendosura ne nenin 147/2 e 3 te K.Pr.Penale. Kerkesa per rivendosjen ne afat te ankimit shqyrtohet kurdohere me pjesemarrjen e mbrojtësit te te pandehurit dhe te prokurorit. Ky i fundit, ne rast se gjykata pranon rivendosjen ne afat te ankimit (rekursit), ka te drejte qe se bashku me kunderrekursin te paraqese edhe ankimin kunder vendimit qe ka pranuar rivendosjen ne afat per berjen e rekursit (neni 147/5 i K.Pr.Penale).

3. Rezulton se gjykimi si ne shkalle te pare edhe ne Apel eshte bere ne mungese te te pandehurit per shkak se ai eshte larguar dhe i fshihet gjykimit.

Sipas nenit 147/2 te K.Pr.Penale, “Ne qofte se eshte dhene vendimi ne mungese, i pandehuri mund te kerkoje rivendosjen ne afat per te bere ankim, kur provon se nuk ka marre dijeni per vendimin”. Ndersa sipas paragrafit 3 te kesaj dispozite, “Kerkesa per rivendosjen ne afat paraqitet brenda 10 diteve ... nga dita kur i pandehuri ka marre dijeni efektivisht per aktin”.

Nga shqyrtimi i te dy paragrafeve te mesiperm konstatohet ne menyre eksplicite se subjekti qe mund te kerkoje rivendosjen ne afat per te bere ankim kunder vendimit te dhene ne mungese eshte vetem i pandehuri dhe se kjo kerkese per rivendosje ne afat ka nje afat 10 ditor per t’u paraqitur, i cili fillon nga momenti kur i pandehuri ka marre dijeni efektivisht per

vendimin e dhene ne mungese te tij.

Praktikisht ky moment “i marrjes dijeni efektivisht” mund te percaktohet vetem nga i pandehuri, ose nga ndonje person tjetër qe mund te kete marre kontakt personalisht me te dhe qe mund te jete informuar prej tij. Ne pikpamje ligjore e drejta per te kerkuar apo jo rivendosjen ne afat per te bere ankim, ashtu si dhe vete e drejta e ankimit, eshte nje e drejte ngushtesisht personale e te pandehurit madhor. Kete te drejte ai mund t’ia delegoje me vullnetin e tij te lire nje mbrojtësi te caktuar prej tij nepermjet nje akti perfaqesimi te leshuar e te vertetuar ne formen e parashikuar ne ligj.

Ne kete rast, ne dispoziten e mesiperme, perdoret shprehja “kur provon”, duke i u referuar personalisht te pandehurit. Duke u nisur nga ky percaktim rezulton se barra e proves per te provuar marrjen dijeni dhe per momentin e marrjes dijeni efektivisht per vendimin e dhene ne mungese i perket te pandehurit, pasi eshte ky ai ndaj te cilit ka nje vendim gjyqesor qe duhet ekzekutuar, por qe mund te ankohet ne qofte se vendimi nuk dihej prej ketij te fundit. Ne rastin konkret kemi te bejme me nje ekskluzivitet te te pandehurit, i cili mund te ushtroje vete te drejten per te kerkuar rivendosjen ne afatin e ankimit, ose nepermjet te autorizuarve posacerisht prej tij. Duke qene se ligji kerkon qe i pandehuri te provoje mospasjen dijeni per vendimin, askush tjetër nuk mund ta zevendesoje ate per te njejtin shkak, perfshi ketu edhe familjaret. Pranimi i te kundertes nuk do ishte vetem ne kundërshtim me sa parashikon neni 147/2, por do te ishte sa allogjik aq edhe ne kundërshtim me interesat e vete te pandehurit. Ne qofte se do te pranohej e kunderta do te krijohej situata qe te pranohej apriori i mireqene fakti qe i pandehuri te ishte ne dijeni te nje vendimi, kur nuk e dinte realisht ate. Nderkohe duke u konsumuar e drejta qe parashikon neni 147/2 i K.Pr.Penale nga mbrojtësi i caktuar kryesisht, ose familjaret e tij, do t’i mohojte padrejtesisht e drejta vete te pandehurit per te kerkuar rivendosjen ne afat te ankimit. Sipas nenit 147/3 te K.Pr.Penale, “ ... Rivendosja ne afat nuk lejohet me shume se nje here per sejcilen pale per cdo shkalle te procedimit”.

Megjithate, edhe sikur te pranohej e kunderta, d.m.th. qe mbrojtësi i caktuar kryesisht apo nga familjaret e te pandehurit, te kete te drejte te beje kerkese per rivendosje ne afat te ankimit (apelit apo rekursit) dhe mandej te beje ankimin kunder vendimit ne emer e per llogari te te pandehurit, perseri lind nje problem qe duhet sqaruar: Ne rastin konkret, personi qe ka bere kerkesen per rivendosje ne afat te ankimit dhe qe me vone ka bere rekursin ne Gjykatën e Larte, a e ka marre proceduralisht cilesine e mbrojtësit te caktuar kryesisht nga organi procedues, gjykata, apo te caktuar nga te afermit e te pandehurit?

Kjo cilesi konfirmohet dhe pranohet nga organi procedues, prokuroria apo gjykata, gjate hetimit paraprak apo gjate gjykimit te ceshtjes dhe jo ne rruge ekstra procedurale. Si perfundim, Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte verejne se nje person qe nuk eshte legjitimuar si mbrojtësi i caktuar kryesisht apo nga familjaret e te pandehurit, gjate procedimit te ceshtjes ne hetimin paraprak apo gjate gjykimit, nuk mund ta fitoje kete cilesi ne rruge ekstra procedurale.

Sa me lart eshte edhe nje argument me shume ne favor te perfundimit qe, ne rastin e gjykimit te ceshtjes ne mungese te te pandehurit per shkak se ky i fshihet gjykimit, te drejten per te kerkuar rivendosjen ne afat te ankimit dhe te drejten per te bere ankim kunder vendimit ne nje gjykate me te larte e ka vetem i pandehuri, ose nje mbrojtësi i caktuar prej tij me prokure.

Ky qendrim konfirmohet edhe prej plotesimit qe i behet nenit 410/2 te K.Pr.Penale me

hyrjen ne fuqi te Ligjit nr.8813 date 13.6.2002 “Per disa shtesa e ndryshime ne ligjin nr.7905, date 21.03.1995 “Kodi i Procedures Penale i Republikes se Shqiperise”. Konkretisht, ligjvenesit dispoziten e sipercituar e ka riformuluar si me poshte: “ ...2.Kunder vendimit te dhene ne mungese, mbrojtessi mund te beje ankim vetem kur eshte i pajisur me nje akt – perfaqesimi te leshuar nga i pandehuri ne format e parashikuara nga ligji”.

PER KETO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte, ne baze te neneve 438, 441/c dhe 442/b te K.Pr.Penale, dhe te nenit 17 te Ligjit nr.8588, date 15.3.2000 “Per Organizimin dhe Funksionimin e Gjykates se Larte te Republikes se Shqiperise”,

VENDOSEN:

1. Prishjen e vendimit nr.1, date 29.10.2001 te gjykates se rrethit gjyqesor Kolonje me te cilin eshte pranuar rivendosja ne afat e te pandehurit (te gjykuarit) Gezim Tafa per te ushtruar rekurs ne gjykaten e Larte kunder vendimit nr.610, date 16.08.1996 te gjykates se Apelit Tirane.
2. Pushimin e gjykimit te rekursit ne Gjykaten e Larte.
3. Ky vendim per njesimin e praktikës gjyqesore te dergohet per botim ne Fletoren Zyrtare.

MENDIM PARALEL

Jemi dakord me zgjidhjen e ceshtjes nga shumica, duke e konsideruar te papranueshem per shqyrtim ne Gjykaten e Larte rekursin e te pandehurit Gezim Tafa kunder vendimit nr.610, date 16.08.1996 te Gjykates se Apelit Tirane.

Nuk jemi plotesisht dakord me menyren e arsytimit te vendimit nga shumica, me disa argumenta te parashtruara e konkluzione te nxjerra prej saj.

Shumica ka pranuar se, pavaresisht ne se ceshtja eshte shqyrtuar ne themel apo jo edhe nga gjykata e Apelit, kompetente per te shqyrtuar kerkesen per rivendosjen e afatit te ankimit eshte gjykata e shkalles se pare.

Ne kundershtim me sa me lart, pakica eshte e mendimit qe, ne cdo rast, kompetente per te shqyrtuar kerkesen per rivendosjen e afatit te ankimit kunder nje vendimi gjyqesor eshte ajo gjykate qe ka dhene vendimin qe kerkohet te ankimohet. Ne qofte se do te kerkohet te rivendoset e drejta e ushtrimit te apelit kunder nje vendimi te gjykates se shkalles se pare, atehere kompetente per te shqyrtuar kerkesen eshte kjo gjykate qe ka dhene vendimin. Ne qofte se, si ne rastin ne shqyrtim, do te kerkohet te rivendoset e drejta e ushtrimit te rekursit kunder vendimit te gjykates se Apelit, atehere i takon kesaj gjykate te marre ne shqyrtim kete kerkesë.

Si perfundim, vendimi nr.1, date 29.10.2001 i Gjykates se Rrethit Kolonje, qe ka vendosur rivendosjen ne afat te se drejtes se ushtrimit te rekursit ne emer te te gjykuarit Gezim Tafa, eshte i pavlefshem per shkaqet qe pranon shumica, por edhe sikur te mos ishin

ato shkaqe pavlefshmerie, ky vendim eshte marre ne kundershtim me ligjin, sepse gjykata e rrethit Kolonje ka marre kompetencen funksionale te nje gjykate me te larte sic eshte gjykata e Apelit.

Shumica e ka bazuar perfundimin qe ka nxjerre per kete problem nisur nga formulimi i pikes “6 “ te nenit 147 te K.Pr.Penale, sipas te ciles, “... 6. Kunder vendimit qe refuzon kerkesen per rivendosje ne afat mund te behet ankim ne gjykatën e apelit”.

Permendja e gjykates se Apelit si gjykate qe shqyrton ankimin ne kete rast, nuk do te thote se te gjitha kerkesat per rivendosje ne afat te ankimit (apelit apo rekursit) duhet t'i adresohen detyrimisht gjykates se shkalles se pare.

Kjo do te thote se gjykata e shkalles se pare eshte kompetente per te shqyrtuar kerkesen per rivendosjen ne afat te ankimit (apelit) dhe kur pranohet kerkesa behet ankimi ne Apel kunder vendimit te dhene ne shkalle te pare. Por, kjo nuk do te thote apriori se gjykata e shkalles se pare behet kompetente edhe per te shqyrtuar kerkesen per rivendosjen e afatit te ankimit (rekursit) kunder vendimit te gjykates se apelit. Po te pranohej kjo nuk do te kishte kuptim formulimi i pikes 4 te nenit 147 te K.Pr.Penale. Sipas kesaj dispozite,

“ ...4.Per kerkesen eper rivendosjen ne afat te ankimit] vendos organi qe procedon ne kohen e paraqitjes se saj.”

Ne rastin ne shqyrtim, ne kuptim te dispozites se sipercituar, organi qe procedon ne kohen e paraqitjes se kerkeses eshte gjykata e apelit, vendimi i se ciles eshte i formes se prere, por qe mund te atakohet me ane rekursi ne Gjykatën e Larte.

Pakica eshte e mendimit qe, edhe sikur te mos ekzistonin shkaqet qe e bejne absolutisht te pavlefshem vendimin nr.1, date 29.10.2001 te gjykates se rrethit gjyqesor Kolonje, ligjshmeria e ketij vendimi do te ishte objekt shqyrtimi paraprak prej Gjykates se Larte.

Mund te arsyetohet qe ky vendim eshte i formes se prere dhe, si i tille, ai nuk mund te cenohet per cfaredo lloj shkak, pervec nulitetit. Pakica ka mendim te kundert. Vendimi qe lejon rivendosjen ne afat nuk eshte vendim themeli. Si i tille ai nuk eshte nga ato vendime qe marrin forme te prere ne kuptimin substancial. Ato mund te shqyrtohen ne shkallet me te larta te gjykimit, kur eshte rasti edhe kryesisht, se bashku me vendimin e themelit te atakuar me apel apo rekurs.

Sipas nenit 434 te K.Pr.Penale, “Gjykata e Larte e shqyrton ceshtjen brenda kufinjve te shkaqeve te ngritura. Por per ceshtjet ligjore, qe duhet te shihen kryesisht nga gjykata ne cdo gjendje e shkalle te procesit, te cilat nuk jane pare, gjykata e Larte ka te drejte te vendose”.

Ky qendrim eshte ne nje linje me vendimin unifikues te Kolegjeve te Bashkuara nr.2, date 19.4.2001, qe u perket te pandehurve Altin Luzi, etj.

GJYQTARËT: N.Sheshi, P.Zaharia, Th.Kondi

MENDIMI I PAKICES

Pakica është dakord me përfundimet e arritura nga shumica lidhur me unifikimin e praktikës gjyqësore. Ajo ka mendimin se kërkesa për rivendosjen në afat të ankimit ashtu sikurse pranuar nga shumica, duhet të shqyrtohet nga gjykata e shkallës së parë në të cilën është dhënë vendimi gjyqësor për të cilin kërkohej rivendosje në afat të ankimit.

Pakica, gjithashtu është dakort edhe me përfundimin se të drejtën për të kërkuar rivendosjen në afat për të bërë ankim, në kuptim të nenit 147/2 të K.Pr.P. e ka personi që është gjykuar në mungesë i cili mund ta kërkojë këtë vetë, ose nepermjet përfaqësuesit të tij të posaçëm. Askush tjetër përveç të gjykuarit në mungesë nuk mund të legjitimohet që të kërkojë rivendosjen në afat për të bërë ankim ndaj vendimit të dhënë në mungesë të tij, qofshin këta edhe familjarë të tij. Kjo, për faktin se dispozita perkatese e K.Pr.P. e lidh në mënyrë të shprehur rivendosjen në afat me vetë të gjykuarin, me kushtin që ai duhet të provojë se nuk ka marrë dënim për vendimin e dhënë në mungesë. Pranimi i të kundertes, do t'i mohonte të drejtën të gjykuarit në mungesë që të kërkonte rivendosjen në afatin e ankimit për shkak se të tretet e kanë ushtruar të drejtën e tij, pa dënimin e vetë të gjykuarit. Kjo do ta bente procesin e parregullt dhe në kundërshtim jo vetëm me kërkesat e nenit 147/2 të K.Pr.P., por edhe me të drejtën e të pandehurit për t'u mbrojtur ndaj një vendimi gjyqësor kur ai provon se vendimi është dhënë në mungesë, dhe jo për faj të tij.

Pavaresisht nga sa pranohet, pakica ka votuar kundër mënyrës së zgjidhjes së çështjes në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë që kanë konstatuar shkelje ligjore në procedurën e rivendosjes në afat të ankimit dhe kanë prishur vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kolonjë Nr.1, datë 29.10.2001, që ka pranuar kërkesën. Mendojmë se Kolegjet e Bashkuara, megjithatë në themel kanë pasur të drejtë lidhur me kundërligjshmërinë e këtij vendimi, ato kanë dale jashtë objektit të shqyrtimit të çështjes në Gjykatën e Lartë, pasi ai vendim nuk ka qenë objekt i kundërshtimit në këtë gjykatë. Ajo ka patur për shqyrtim rekursin kundër vendimit të denimit Nr. 12, datë 19.6.1996, të Gjykatës së Rrethit Kolonjë i cili është lënë në fuqi nga vendimi Nr.610, datë 16.8.1996 i Gjykatës së Apelit. Kundër vendimit Nr.1, datë 29.10.2001, për të cilin janë shprehur Kolegjet e Bashkuara nuk ka bërë askush ankim dhe ky vendim nuk është kontestuar lidhur me bazueshmërinë e tij nga organi i akuzës. Në të kundërt, organi i prokurorisë, në seancë gjyqësore në Kolegjet e Bashkuara, në kërkimet e tij dhe në argumentat e paraqitura me shkrim e me gojë, jo vetëm që nuk e ka kundërshtuar këtë vendim, por duke e konsideruar të mirëqenë atë, i ka kërkuar Kolegjeve të Bashkuara që të gjykojë shkaqet e ngritura në rekurs dhe ta pranojë atë, duke ndryshuar çështimin juridik të veprës sikurse është kërkuar, e për pasoje, të pushojë çështjen pasi duhet të aplikohet ligji për amnistinë, Nr.8202, datë 27.3.1997.

Në mbështetje të qëndrimit të saj, pakica mendon se Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, ashtu si çdo gjykatë tjetër, vihet në lëvizje nga palet në proces dhe ju përgjigjet kërkesave të tyre. Kolegjet e Bashkuara si gjykatë me e lartë nuk mund të marrë çështje me inisiativë për të shqyrtuar, po ashtu nuk mund të disponojë për vendime të dhëna nga gjykatat me të ulta, pa patur ankim nga palet në proces. Neni 434 i K.Pr.P. parashikon se Gjykata e Lartë e shqyrton çështjen brenda kufijve dhe shkaqeve të ngritura. Megjithatë, në dallim nga procedura civile, në procesin penal, kësaj gjykatë i jepet e drejta, që për çështje të ligjit të vendosë edhe kryesisht, pavaresisht se ato nuk janë ngritur si shkaqe nga palet. Kjo do kuptuar, se për çështje të cilat duhej të shiheshin kryesisht nga gjykatat e tjera dhe që kanë të bëjnë me aplikimin e gabuar të ligjit, edhe pse këto nuk janë ngritur në rekurs, Gjykata e Lartë

mund t'i konstatoje kryesisht dhe te disponoje ne vendimin e saj. Ne kete drejtim, Kolegji Penal i Gjykates se Larte ka patur mjaft raste te konstatimit te pavlefshmerive kryesisht, duke zbatuar kerkesat e nenit 434 te K.Pr.P., pavaresisht se ato nuk kane qene bere prezent nga palet dhe ne kuptim te nenit 128 te K.Pr.P., ka cenuar vendimet e marra ne shkelje te ligjit. Raste te kesaj natyre, me te shumta ne numur, kane qene ato qe kane pasur te bejne me sigurimin e pjesemarrjes se te pandehurit ne gjykimin ne gjykaten e apelit, apo raste te tjera pavlefshmerie te parashikuara nga neni 128 i K.Pr.P.

Pavaresisht nga kjo, neni 434 i K.Pr.P., duhet kuptuar me ate qe gjykata konstaton shkelje te ligjit te cilat nuk jane ngritur ne ankimin e bere kunder vendimit gjyqesor nga palet. Pra, ndaj vendimit eshte ushtruar ankim, por shkaqet per cenimin e tij, jane te ndryshme nga ato te ngritura ne rekurs. Kjo do te thote se ne kuptim te nenit 434 te K.Pr.P. kur ushtrohet rekurs vetem ndaj vendimit, do te legjitimohej Gjykata e Larte qe te cenoje vendimin per shkaqet e ngritura e te tjera te konstatuara prej saj dhe te pangritura. Ne rastin ne fjale nuk ka ankim ndaj vendimit Nr.1, date 29.10.2001 te Gjykates se Rrethit Gjyqesor Kolonje, por ka ankim ndaj vendimit Nr.610, date 16.8.1996, te Gjykates se Apelit Tirane dhe Nr.12, date 19.6.1996 te Gjykates se Rrethit Kolonje, te cilet e kane deklaruar fajtor te gjykuarin Gezim Tafa per vepren penale te parashikuar nga neni 76 i K.P. dhe e kane denuar ate me 12 vjet burgim.

Pra, gjykata nuk e ka patur objekt te gjykimit vete vendimin e rivendosjes ne afatin e ankimit, pasi askush nuk e ka ankimuar ate. Duke qene ne keto kushte, pakica ka mendimin se Kolegjet e Bashkuara kane vleresuar ligjshmerine e nje vendimi gjyqesor te pa ankimuar ne Gjykaten e Larte duke dale tej caqeve qe lejon ligji.

GJYQTARËT: V.Metani, A.Hoxha, K. Ngjela,V. Bineri, E. Sinoimeri, A.Lamaj

VENDIM
Nr.3, datë 27.9.2002

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë morën në shqyrtim çështjen nr. 4 që i përket:

TË PANDEHURIT:VLADIMIR OZMAJ

AKUZUAR: Për veprën penale të vjedhjes me anë të mashtrimit, kryer në bashkëpunim, parashikuar nga nenet 143/1 e 25 të Kodit Penal.

OBJEKTI: Vleftësim i ndalimit dhe caktim i masës së sigurimit personal.

Nenet 245 dhe 259 të Kodit të Procedurës Penale.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës me vendimin nr. 7, datë 11.1.2002, ka vendosur:

Vleftësimin të ligjshëm të ndalimit të shtetasit Vladimir Ozmaj.

Caktimin si masë siguriimi personal për shtetasin Vladimir Ozmaj atë të arrestit në burg.

Gjykata e Apelit Durrës me vendimin nr. 4, datë 7.2.2002, ka vendosur:

Shfuqizimin e vendimit nr. 7, datë 11.1.2002, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës.

Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Durrës ka bërë rekurs prokurori, duke parashtruar këto shkaqe:

- Se, pavarësisht që shtetasit Vladimir Ozmaj nuk i është komunikuar akuza me akt të shkruar, ai ka marrë dijeni për të, nga prokurori, gjatë gjykimit për vleftësimin e ndalimit dhe caktimit të masës së sigurimit personal.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë me vendimin nr. 278, datë 23.4.2002, duke arsyetuar se për problemin e paraqitur ka praktika të ndryshme gjyqësore, ka vendosur:

Kalimin e çështjes që bën fjalë për të pandehurin Vladimir Ozmaj, për gjykim, në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë për unifikim të praktikës gjyqësore.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË, pasi dëgjuan relatimin e anëtarëve Vladimir Bineri dhe Agron Lamaj,

pasi dëgjuan prokurorin Artur Selmani, i cili kërkoi ndryshimin e vendimit të Gjykatës së Apelit Durrës dhe lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës, mbrojtësi i të pandehurit nuk u paraqit, dhe pasi shqyrtuan çështjen në tërësi,

VËREJNË:

Në muajin korrik të vitit 2000 shtetasi Vladimir Ozmaj, nëpërmjet vjehrrës së tij, Zenepe Rugova, i ka marrë të dëmtuarës Teuta Core një shumë prej 8500 dollarë për t'i siguruar një vizë për në Amerikë për vajzën e saj, por, me gjithë interesimin e vazhdueshëm të të dëmtuarës Teuta, ka vazhduar ta mbajë me mashtrime dhe as nuk i ka siguruar vizën e as nuk i ka kthyer lekët.

Në këto rrethana, e dëmtuara Teuta, më datën 30.6.2001, ka bërë kallëzim në polici ndaj shtetasit Vladimir Ozmaj për këtë vjedhje me anë të mashtrimit.

Më datën 4.10.2001, i akuzuari Vladimir është pyetur për këtë fakt nga oficeri i Policisë Gjyqësore të Prokurorisë pranë Gjykatës të Shkallës së Parë Durrës. Procesverbali i

mbajtur gjatë pyetjes është emërtuar “Mbi deklarin nga personi ndaj të cilit zhvillohen hetimet”. Nga procesverbali rezulton se i akuzuari është njoftuar përse akuzohet dhe konkretisht: “Organi i Prokurorisë Durrës ka filluar mbi bazën e kallëzimit të bërë nga shtetasja Teuta Core procedimin penal nr. 283, që bën fjalë për veprën penale të parashikuar nga neni 143 i Kodit Penal. Në këtë kallëzim akuzoheni ju dhe vjehrra juaj, Zenepe Rugova, për mashtrimin që i keni bërë Teuta Cores, së cilës, pasi i keni premtuar për t’i çuar në Amerikë vajzën Aida me vizë amerikane, i keni marrë asaj 8500 dollarë amerikanë dhe, pasi nuk keni realizuar këtë marrëveshje të lidhur midis jush, nuk ia keni kthyer akoma asaj 8 500 dollarët. Sa më sipër, në këtë çështje keni dhe të drejtën ligjore të mbroheni me avokat mbrojtës, në rast se nuk kërkon, atëherë jepni shpjegime rreth kësaj ngjarjeje duke iu përgjigjur pyetjeve”.

Më datën 26.11.2001, prokurori i Durrësit, bazuar në nenin 253/1 të Kodit të Procedurës Penale, ka nxjerrë urdhrin për ndalimin e shtetasit Vladimir Ozmaj, për veprimin e mësipërm, me arsyetimin se në ngarkim të tij ekzistonin të dhëna të mjaftueshme dhe bindëse se ai kishte kryer në bashkëpunim dhe me të tjerë veprën penale të vjedhjes me anë të mashtrimit, parashikuar nga nenet 143/1 e 25 të Kodit Penal dhe se ekzistonte rreziku që ai t’i fshihej hetimit dhe gjykimit.

Më datën 10.1.2002 bëhet ekzekutimi i urdhrin të ndalimit nga oficeri i policisë gjyqësore dhe njoftohet prokurori.

Më datën 11.1.2002 prokurori ka paraqitur në gjykatë kërkesën për vlerësimin e ndalimit dhe caktimin e masës së sigurimit për Vladimir Ozmaj. Gjatë gjykimit, prokurori ka deklaruar: “...nga hetimet e bëra për procedimin penal nr. 283 është krijuar baza e nevojshme e të dhënave se ky shtetas ka kryer veprën penale të parashikuar nga nenet 143/1 e 25 të Kodit Penal, vjedhje të pasurisë me anë të mashtrimit në bashkëpunim. Avokati i të ndaluarit ka pretenduar se mungojnë elementet e veprës penale, nuk ekzistojnë kriteret e nenit 253 të Kodit të Procedurës Penale, klienti i tij nuk ka marrë njoftimin e akuzës, ai nuk është marrë i pandehur.

Me vendimin nr. 7, datë 11.1.2002, Gjykata e Rrethit Durrës vlerëson si të ligjshëm ndalimin dhe cakton si masë siguri atë të arrestit në burg për Vladimir Ozmaj me këtë arsyetim: “Meqenëse ekzistojnë kushtet dhe kriteret ligjore të parashikuara nga neni 253 i Kodit të Procedurës Penale, paragrafi i parë, si dhe kushtet dhe kriteret ligjore të parashikuara nga nenet 228, 229, 230 të Kodit të Procedurës Penale, të cilat përligjin masën e sigurimit personal të kërkuar nga prokurori në seancë gjyqësore, gjykata çmon se kërkesa e tij duhet pranuar”.

Më datën 17.1.2002 Vladimir Ozmaj është marrë i pandehur, për veprën penale të vjedhjes me anë mashtrimi, në bazë të neneve 143/1 të Kodit Penal.

Me vendimin nr. 4, datë 7.2.2002, Gjykata e apelit Durrës ka shfuqizuar vendimin e mësipërm të Gjykatës së Rrethit Durrës me arsyetimin se ndaj të ndaluarit nuk janë kryer veprimet procedurale në lidhje me marrjen të pandehur dhe njoftimin e akuzës për veprën penale që dyshohet. Sipas Gjykatës së apelit, në momentin e marrjes së masës së sigurimit të “arrestit në burg”, shtetasi duhet të ketë cilësinë e të pandehurit në vështrim të nenit 34, 230/1 të Kodit të Procedurës Penale.

Me vendimin nr. 278, datë 23.4.2002, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vendosur

kalimin e çështjes në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë për unifikimin e praktikës gjyqësore për t'u shprehur nëse ligji procedural penal dhe mbrojtja e interesave të të pandehurit në gjykim e kërkojnë të domosdoshme marrjen e personit si të pandehur dhe njoftimin e akuzës nga organi procedues më parë se të caktohet masa e sigurimit personal nga ana e gjykatës.

Problemi që shtrohet për t'u diskutuar dhe që ka ardhur për unifikim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë lidhet me faktin nëse mund të caktohet një masë sigurimi pa u marrë personi, më parë, si i pandehur.

Problemi i shtruar për diskutim duhet parë dhe trajtuar në frymën e Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut, Kushtetutës shqiptare, Ligjit nr. 7905, datë 21.3.1995, me të cilin është miratuar Kodi i Procedurës Penale.

Në Konventën Europiane të të Drejtave të Njeriut problemi i shtruar për zgjidhje pasqyrohet dhe shtjellohet në nenin 5 të saj dhe, më konkretisht, në pikat 1/c, 2 e 3 ku thuhet:

1. Çdo person ka të drejtën e lirisë dhe të sigurisë. Askujt nuk mund t'i hiqet liria, me përjashtim të rasteve që vijnë dhe në përputhje me rrugët ligjore:

Kur është arrestuar dhe paraburgosur për t'u çuar përpara autoritetit gjyqësor kompetent, kur ka arsye të besueshme për të dyshuar se ai ka kryer një vepër penale ose kur ka motive të arsyeshme për të menduar se duhet ndaluar të kryejë një vepër penale ose të largohet pas kryerjes së saj.

2. Çdo person i arrestuar duhet të informohet, brenda një afati sa më të shkurtër dhe në një gjuhë që ai e kupton, për arsyet e arrestimit të tij dhe për çdo akuzë të drejtuar kundër tij.

3. Çdo person i arrestuar ose i paraburgosur, në kushtet e parashikuara në paragrafin 1/c të këtij neni, duhet të çohet menjëherë përpara një gjykatësi ose një magjistrati tjetër të autorizuar me ligj që të ushtrojë funksione gjyqësore, dhe ka të drejtë të gjykohet brenda një afati të arsyeshëm ose të lirohet gjatë procedurës. Lirimi mund të kushtëzohet me një garanci që siguron paraqitjen e personit të interesuar përpara gjyqit.

Konventa Europiane e të Drejtave të Njeriut, sipas Kushtetutës, pas ratifikimit dhe botimit të saj në Fletoren Zyrtare, është bërë pjesë e sistemit të brendshëm juridik. Konventa zbatohet në mënyrë të drejtpërdrejtë dhe ka epërsi mbi ligjet e vendit që nuk pajtohen me të (neni 122 i Kushtetutës).

Standardi minimum i të drejtave dhe i lirive të parashikuara nga ana e Kushtetutës Shqiptare është i njëjtë me standardin minimum të parashikuar për këto të drejta nga ana e Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut.

Në Kushtetutën Shqiptare problemi i shtruar për zgjidhje parashikohet nga neni 27, pika 2, germa "c" dhe neni 28 pika 1 e 2.

Në nenin 27 të Kushtetutës është sanksionuar:

"...

Liria e personit nuk mund të kufizohet, përveçse në rastet e mëposhtme:

...

Kur ka dyshime të arsyeshme se ka kryer një vepër penale ose për të parandaluar kryerjen prej tij të veprës penale, ose largimin e tij pas kryerjes së saj."

Në nenin 28 të Kushtetutës është sanksionuar:

“..."

Kushdo, të cilit i hiqet liria, ka të drejtë të njoftohet menjëherë, në gjuhën që ai kupton, për shkaqet e kësaj mase, si dhe për akuzën që i bëhet. Personi, të cilit i është hequr liria, duhet të njoftohet se nuk ka asnjë detyrim të bëjë ndonjë deklaratë dhe ka të drejtë të komunikojë menjëherë me avokatin, si dhe t'i jepet mundësia për realizimin e të drejtave të tij.

Personi, të cilit i është hequr liria sipas nenit 27, paragrafi 2, nënparagrafi “c”, duhet të dërgohet brenda 48 orëve përpara gjyqtarit, i cili vendos paraburgimin ose lirimin e tij jo më vonë se 48 orë nga çasti i marrjes së dokumenteve për shqyrtim.

...”.

Edhe legjislacioni shqiptar përshkohet nga të njëjtat qëllime, si dhe Konventa Europiane e të Drejtave të Njeriut. Legjislacioni shqiptar i garanton çdokujt të drejtat dhe liritë e parashikuara në seksionin e parë të kësaj Konvente.

Në Kodin e Procedurës Penale u sanksionuan për herë të parë kompetencat e gjykatës për miratimin e akteve më të rëndësishme të fazës së hetimit paraprak, siç janë ato për masat e sigurimit etj.

Në ndryshim nga legjislacioni i mëparshëm, në Kodin e Procedurës Penale u pranuan normat e Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut lidhur me masat e sigurimit, u hoq e drejta e prokurorit për caktimin e këtyre masave që kufizojnë liritë e të drejtat themelore të njeriut dhe u pranua norma ndërkombëtare e caktimit të tyre nga gjyqtari, kur janë rastet dhe kushtet e parashikuara me ligj.

Në përshtatje me nenin 5 të Konventës, që bën fjalë për të drejtën e lirisë dhe të sigurimit, në Kushtetutë dhe në Kodin e Procedurës Penale janë përcaktuar qartë e saktë rastet e heqjes dhe kufizimit të lirisë së personit, si dhe kushtet e kriteret për caktimin e masave të sigurimit në tërësi e të masës së arrestimit në veçanti.

Në bazë të nenit 27/2 germa “c” të Kushtetutës, liria e personit mund të kufizohet vetëm kur ka dyshime të arsyeshme se ka kryer një vepër penale ose për të parandaluar kryerjen prej tij të veprës penale, ose largimin e tij pas kryerjes së saj.

Si në Kushtetutë, edhe në Kodin e Procedurës Penale janë caktuar rregulla të hollësishme për rastin e parashikuar nga neni 5, pika 1, germa “c” e Konventës, sipas së cilës personit mund t'i hiqet liria “kur është arrestuar dhe mbajtur për t'u çuar përpara autoritetit gjyqësor kompetent, në rast se ekzistojnë arsye të besueshme për të dyshuar se ai ka kryer një vepër penale ose kur ndodhen të dhëna të arsyeshme për të menduar se duhet ndaluar të kryejë një vepër penale, ose të arratiset pas kryerjes së saj”.

Në pajtim të plotë me nenin 5, pika 1, germa “c” dhe pikën 3 të këtij neni të Konventës, neni 228 i Kodit të Procedurës Penale ka përcaktuar kushtet dhe kriteret për caktimin e masave të sigurimit. Është theksuar kushti i rëndësishëm sipas të cilit askush nuk mund t'u nënshirohet masave të sigurimit personal, në qoftë se në ngarkim të tij nuk ekziston një dyshim i arsyeshëm, i bazuar në prova.

Është pranuar tashmë, si nga teoria dhe praktika gjyqësore shqiptare, se dyshimi i arsyeshëm nënkupton bindjen që krijohet nga provat e marra e të shqyrtuara në përputhje me kërkesat e ligjit, të cilat në unitetin e tyre tregojnë se vepra penale ka ndodhur dhe se ajo është kryer nga ai që akuzohet.

Për caktimin e masave të sigurimit personal kërkohet patjetër ekzistenca e veprës

penale dhe përgjegjshmëria e atij që akuzohet.

Në një kapitull të veçantë të Kodit të Procedurës Penale janë bërë përcaktime të sakta e të hollësishme për arrestimin në flagrancë dhe ndalimin e personit që dyshohet se ka kryer një krim, duke u zbërthyer e konkretizuar pika 3 e nenit 5 të Konventës. Në nenin 252 të Kodit të Procedurës Penale është dhënë përkufizimi i flagrancës, duke u përcaktuar se është në gjendje flagrante ai që është kapur në kryerje e sipër të veprës penale ose ai që menjëherë pas kryerjes së veprës ndiqet nga policia gjyqësore, nga personi i dëmtuar ose nga persona të tjerë, ose që është kapur me sende dhe prova materiale, nga të cilat duket se ka kryer veprën penale.

Në nenin 253 të Kodit të Procedurës Penale janë përcaktuar kushtet për ndalimin e një personi që dyshohet se ka kryer një krim. Sipas këtij neni, prokurori urdhëron ndalimin e të dyshuarit për një vepër penale që dënohet me burgim jo më pak se dy vjet, kur ka shkaqe të bazuara për të menduar se ai ka rrezik të ikë. Kështu është vepruar edhe në çështjen objekt gjykimi...

Në përshtatje me pikën 2 të nenit 5 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut, në Kushtetutë dhe në Kodin e Procedurës Penale janë përcaktuar rregulla të hollësishme për njoftimin e akuzës dhe marrjen në pyetje të të arrestuarit ose të ndaluarit. Në nenin 28 të Kushtetutës thuhet se “kushdo, të cilit i hiqet liria, ka të drejtë të njoftohet menjëherë, në gjuhën që ai kupton, për shkaqet e kësaj mase, si dhe për akuzën që i bëhet”.

Në bazë të nenit 256 të Kodit të Procedurës Penale, i arrestuari ose i ndaluar merret në pyetje në prani të mbrojtësit të zgjedhur ose të caktuar kryesisht. Gjatë pyetjes, i arrestuari ose i ndaluar njoftohet për faktin për të cilin procedohet dhe arsyet e marrjes në pyetje, duke ia treguar të dhënat në ngarkim të tij dhe, kur nuk u shkaktohet dëm hetimeve, edhe burimet.

Neni 5, pika 3 e Konventës, cakton rregullin se “çdo person i arrestuar ose i burgosur në kushtet e parashikuara në paragrafin 1, “c” të këtij neni duhet të çohet menjëherë përpara një gjykatësi... dhe ka të drejtë të gjykohet brenda një afati të arsyeshëm ose të lirohet... Lirimi mund të kushtëzohet me një garanci që siguron paraqitjen e personit përpara gjyqit”.

Sipas nenit 28/2 të Kushtetutës dhe nenit 258 të Kodit të Procedurës Penale, kur nuk urdhërohet lirimi i menjëhershëm i të arrestuarit ose të ndaluarit, prokurori, brenda 48 orëve nga arrestimi ose ndalimi, kërkon vleftësimin e masës së marrë në gjykatë. Mosrespektimi i afatit prej 48 orësh bën që arrestimi ose ndalimi të humbasë fuqinë.

Arrestimi ose ndalimi e humbet fuqinë kur vendimi i gjykatës për vleftësimin nuk është shpallur brenda 48 orëve të ardhshme nga çasti në të cilin kërkesa e prokurorit është paraqitur në gjykatë (neni 259/5 i Kodit të Procedurës Penale).

Seanca e vleftësimit zhvillohet me pjesëmarrjen e domosdoshme të prokurorit dhe të mbrojtësit (neni 259/1 i Kodit të Procedurës Penale). Në seancë prokurori tregon shkaqet e arrestimit ose të ndalimit. Pas prokurorit gjykata dëgjon të arrestuarin ose të ndaluarin dhe mbrojtësin ose vetëm këtë të fundit, kur i arrestuari a i ndaluar ka refuzuar të paraqitet (neni 259/2 i Kodit të Procedurës Penale). Kundër vendimit të gjykatës mund të bëhet apel në gjykatën më të lartë nga prokurori dhe i arrestuari ose i ndaluar (neni 259/3 i Kodit të Procedurës Penale).

Nga shqyrtimi i akteve të dosjes del se Vladimir Ozmaj është njoftuar për thelbin e akuzës në ngarkim të tij, duke iu bërë e qartë:

se ndaj tij është filluar një procedim penal nga Prokuroria e rrethit Durrës;

se ai akuzohet për veprën penale të vjedhjes me anë të mashtrimit, parashikuar nga neni 143/1 i Kodit Penal;

- se veprën penale e ka kryer në bashkëpunim me vjehrrën e tij;
- se procedimi penal ka filluar mbi bazën e kallëzimit të shtetasës Teuta Core;
- se cila është përmbajtja në thelb e këtij kallëzimi;
- se ka të drejtë të mbrohet me një avokat.

Sa u thanë më sipër, shtetasit Vladimir Ozmaj i janë njoftuar më datë 4.10.2001 në cilësinë e personit ndaj të cilit zhvillohen hetime. Në këtë cilësi, i akuzuari Vladimir Ozmaj ka dhënë shpjegime përpara oficerit të policisë gjyqësore, si dhe përpara Gjykatës së shkallës së parë Durrës, ditën kur është vleftësuar ndalimi dhe është shqyrtuar kërkesa e prokurorit për caktimin e masës së sigurimit “arrest në burg”. Kjo gjendje ka vazhduar deri më datën 17.1.2002. Në këtë datë i akuzuari është marrë i pandehur në bazë të nenit 34 të Kodit të Procedurës Penale. Me fjalë të tjera, i akuzuari është marrë i pandehur pas vleftësimit të masës së arrestit nga gjykata e shkallës së parë dhe para shqyrtimit të ankimit të tij nga gjykata e apelit.

Duke vlerësuar sa u paraqit, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se:

Për ndalimin apo arrestimin në flagrancë nga organi i akuzës, si dhe për caktimin e masave të sigurimit personal nga gjykata, marrja më parë e personit me cilësinë e të pandehurit nuk është e detyrueshme.

Kodi i Procedurës Penale, në tërësinë e dispozitave të tij, i njeh të drejtën organit të prokurorisë që, në varësi të të dhënave që ka, të marrë në cilësinë e të pandehurit personin që dyshohet se është autor i një vepre penale.

Në ushtrimin e së drejtës për të marrë personin si të pandehur prokurori, në çdo rast, është i detyruar që të veprojë në përputhje me kërkesat e nenit 34, pika 1, të Kodit të Procedurës Penale.

Në bazë të kësaj dispozite “Merr cilësinë e të pandehurit personi të cilit i atribuohet vepra penale me aktin e njoftimit të akuzës, në të cilin tregohen të dhënat e mjaftueshme për marrjen si të pandehur...”.

Siç del nga përmbajtja e kësaj dispozite, personi e merr cilësinë e të pandehurit vetëm atëherë kur ai njoftohet, me akt të shkruar në formën e vendimit, nga prokurori ose oficeri i policisë gjyqësore, i autorizuar nga prokurori.

Në këtë akt procedural, mbi bazën e të cilit personi merr cilësinë e të pandehurit, parashtrohen të dhënat e grumbulluara deri në atë fazë të hetimit paraprak, të cilat janë vlerësuar të mjaftueshme për të konkluduar si për natyrën kriminale të veprës së kryer, ashtu dhe për autorin e saj dhe fajësinë e tij.

Njoftimi i akuzës, me akt të shkruar, si veprim procedural nënkupton përfundimin paraprak të arritur nga organi i prokurorisë se vepra penale është kryer dhe se autor i saj është personi të cilit i bëhet ky njoftim.

Prokurori, marrjen e personit në cilësinë e të pandehurit, nëpërmjet njoftimit të akuzës me akt të shkruar, mund ta realizojë në çdo fazë të procedimit penal, përfshirë këtu dhe kohën përpara se personit t’i hiqet liria.

Përpilimi i aktit për marrjen e personit në cilësinë e të pandehurit dhe njohja e tij, në mënyrë detyrueshme dhe të hollësishme, me faktet dhe rrethanat, që organi i akuzës ka mundur të grumbullojë kundër tij, kanë lidhje me të drejtën e personit për t’u mbrojtur,

pavarësisht nëse është në gjendje të lirë ose me masë sigurimi.

Duke pasur parasysh sa u paraqit dhe siç del nga përmbajtja e dispozitave të Titullit V, Seksioni I dhe II, të Kodit të Procedurës Penale, kur personit i është hequr liria, në formën e ndalimit ose arrestimit në flagrancë ose kur ndaj tij është caktuar masë sigurimi personal, organi i prokurorisë nuk është i detyruar që atë, përpara marrjes së këtyre masave ose përpara se të paraqitet në gjykatë për vleftësimin ose caktimin e masës së sigurimit personal, ta marrë me cilësinë e të pandehurit.

Në nenin 256 të Kodit të Procedurës Penale përcaktohet rregulli që personi të cilit i është hequr liria, për shkak të ndalimit ose arrestimit në flagrancë, në çdo rast, duhet të merret në pyetje nga prokurori, i cili, pas kryerjes së këtij veprimi, është i detyruar ta njoftojë atë lidhur me "... faktin për të cilin procedohet dhe arsyet e marrjes në pyetje, duke i treguar të dhënat në ngarkim të tij dhe, kur nuk u shkaktohet dëm hetimeve, edhe burimet".

Kryerja, nga prokurori, e veprimeve të përcaktuara në këtë dispozitë është e detyrueshme, për çdo rast që personit i hiqet liria.

Marrja në pyetje, nga prokurori, e personit të cilit i është hequr liria, nuk do të thotë se ai, nëpërmjet këtij veprimi, ka marrë cilësinë e të pandehurit.

Veprimet që kryen prokurori, në bazë të nenit 256 të Kodit të Procedurës Penale, nuk janë të njëjta me ato të parashikuara në nenin 34 të këtij Kodi.

Sipas nenit 256 të Kodit të Procedurës Penale, marrja në pyetje e personit, nga prokurori, realizohet pas zbatimit të ndalimit ose arrestimit.

Përpara marrjes në pyetje prokurori ka detyrimin që personin ta njoftojë lidhur me shkakun për të cilin atij i është hequr liria, duke i treguar akuzën, veprën penale konkrete, të cilën ai dyshohet se e ka kryer, si dhe të dhënat ose faktet që kanë mundur të grumbullohen, deri në atë fazë, kundër tij.

Pasqyrimi i veprimeve të kryera nga prokurori, sipas nenit 315 të Kodit të Procedurës Penale, bëhet me procesverbal.

Duke kryer veprimet si më sipër, prokurori, personit të cilit i është hequr liria, nuk i ka dhënë cilësinë e të pandehurit, pasi prej tij nuk është përpiluar akti i veçantë, vendimi, siç kërkon neni 34, pika 1, i Kodit të Procedurës Penale.

Neni 256 i Kodit të Procedurës Penale nuk e urdhëron prokurorin që, në këtë fazë të procedimit, të realizojë të drejtën për të marrë personin si të pandehur.

Njoftimi i personit të ndaluar ose të arrestuar në flagrancë, nga prokurori, për shkaqet dhe kushtet për të cilat është bërë ndalimi ose arrestimi në flagrancë i tij, si dhe njoftimi për të dhënat që kemi se ai është autor i një vepre penale, bëhet në cilësinë e personit ndaj të cilit zhvillohen hetime.

Duke pasur parasysh sa u paraqit, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se pretendimet e parashtruara në rekursin e prokurorit janë të drejta.

Caktimi i masës së sigurimit nuk lidhet me njoftimin e akuzës dhe pyetjen e të pandehurit. Masat e sigurimit, si rregull, caktohen përpara se të bëhet njoftimi i akuzës dhe kanë si qëllim që të plotësohen nevojat e sigurimit ndaj personit në procedim. Vetëm pas zbatimit të tyre bëhet njoftimi i akuzës dhe vazhdohet me marrjen në pyetje. Kjo gjë del edhe nga neni 28 i Kushtetutës, që parashikon se kushdo të cilit i hiqet liria ka të drejtë të njoftohet për akuzën që i bëhet ose, e thënë ndryshe, njoftimi i akuzës bëhet pas heqjes së lirisë.

Mendimi sipas të cilit masa e sigurimit mund të caktohet vetëm pasi personi të jetë

marrë i pandehur, është i gabuar. Ai bazohet në qëndrimet teorike dhe praktikat e zbatuara sipas kodit të vjetër për masat e sigurimit.

Që masa e sigurimit mund të caktohet edhe pa u marrë i pandehur, del nga disa dispozita të Kodit të Procedurës Penale dhe konkretisht:

Në nenin 307 të Kodit të Procedurës Penale bëhet e qartë se masat e sigurimit mund të caktohen e të zbatohen pa qenë nevoja që personi të jetë marrë i pandehur. Në këtë nen thuhet: “Ai që ka marrë dijeni se ndaj tij zhvillohen hetime, ka të drejtë të paraqitet te prokurori dhe të bëjë deklaramë. Paraqitja vetë nuk pengon zbatimin e masave të sigurimit”. Pra, del qartë që masa e sigurimit mund të caktohet para se personi, të cilit i atribuohet vepra penale, të pyetet si i pandehur dhe paraqitja e tij nuk pengon masën e sigurimit që është marrë më përpara.

Në nenin 245 të Kodit të Procedurës Penale, që bën fjalë për vendimin e gjyqtarit për caktimin e masës së sigurimit, thuhet shprehimisht: “Vendimi që cakton masën e sigurimit përmban:

a) gjenealitetet e personit ndaj të cilit merret masa ose çdo gjë tjetër që vlen për ta identifikuar atë dhe, kur është e mundur, tregimin e vendit ku ndodhet”.

Nuk ka si thuhet më qartë që ai nuk është ende i pandehur, por person ndaj të cilit merret masa dhe se ai jo vetëm mund të mos jetë marrë i pandehur, por mund të mos i dihen gjenealitetet e tij, prandaj në vendim duhet të tregohet çdo gjë që vlen për ta identifikuar atë.

Në nenin 246, i cili bën fjalë për zbatimin e masave të sigurimit, thuhet: “Oficeri ose agjenti i policisë, i ngarkuar me zbatimin e vendimit të arrestit, i dorëzon personit ndaj të cilit është marrë masa kopjen e vendimit”.

Në nenin 248, i cili bën fjalë për marrjen në pyetje të personit të arrestuar, thuhet: “Jo më vonë se tri ditë nga zbatimi i masës, gjykata e merr në pyetje personin për të cilin ka vendosur arrestin në burg ose në shtëpi”.

Përdorimi i fjalës “i pandehur”, kur flitet për të drejtat e të arrestuarit, lidhet me faktin që ai mund të jetë edhe i tillë, por jo se pa qenë i tillë ndaj tij nuk mund të caktohet masë sigurimi. Kjo gjë ndeshet edhe në legjislacionet procedurale të shteteve që kanë rregullin e marrjes si të pandehur në fund të hetimeve, kur vendoset dërgimi i çështjes në gjykatë, pra shumë kohë më vonë se caktimi i masës së sigurimit (shih nenin 292 të Kodit të Procedurës Penale të Italisë, që bën fjalë për vendimin e caktimit të masës së sigurimit).

Nga përmbajtja e dispozitave të analizuara më sipër, rezulton, qartësisht i shprehur, qëllimi i ligjvënësit sipas të cilit masat e sigurimit mund të merren ndaj çdo personi që plotëson kushtet për të qenë subjekt i veprës penale. Terminologjia e përdorur nga Kodi i Procedurës Penale për subjektet e veprave penale ndryshon nga fillimi i çështjes penale e deri në dërgimin e saj për gjykim. Emërtimi i autorëve të veprave penale fillon me termin “personi, të cilit i atribuohet vepra penale” (neni 287), “person ndaj të cilit zhvillohen hetime” (nenet 293/1, 295/1, 296/1 e 2, 302, 303/2 – “b” e “d” dhe 308 etj.) dhe “i pandehur” që ndeshet në shumë dispozita të tjera të Kodit të Procedurës Penale. Autori i mundshëm i veprës penale këto emërtime i merr në faza të ndryshme të procedimit penal. Këto emërtime nuk përfaqësojnë të njëjtën gjë dhe nuk kanë të njëjtin kuptim.

Termin “person të cilit i atribuohet vepra penale” e gjejmë në nenin 287 të Kodit të Procedurës Penale, që bën pjesë në kreun e dytë të titullit të gjashtë të kodit që flet për mënyrën si njoftohet e merr dijeni për veprën penale prokurori dhe policia. Kur njoftuesi

mendon se e di se kush është autori i veprës penale, prokurori shënon në regjistrin që mbahet për njoftimin e veprave penale emrin e personit që tregon kallëzuesi, se është ose mund të jetë autor i veprës penale. Nuk ka asnjë dyshim se ky emërtim i përket fazës fillestare të procedimit penal. Termi “person të cilit i atribuohet vepra penale”, i marrë në kontekstin e nenit 287 të Kodit të Procedurës Penale, plus momentin procedural në të cilin përdoret, kuptohet se nuk mund të barazohet as me termin “person ndaj të cilit zhvillohen hetime” dhe as me termin “i pandehur”. Emri i personit të cilit i atribuohet vepra penale shënohet në regjister vetëm në ato raste kur kallëzuesi mendon se e di kush është autori i krimit. Por kjo nuk do të thotë se ai është vërtet autor i veprës penale. Në se vërtet personi të cilit i atribuohet vepra penale është ose jo autor i veprës penale, do të dalë nga një hetim i plotë i gjithanshëm e në përputhje me ligjin.

Në fazën e hetimeve paraprake kuptohet se ndryshon dhe gjendja juridiko-procedurale penale e autorit të mundshëm të veprës penale, nga person që i atribuohet vepra penale në “person ndaj të cilit zhvillohen hetime”. Këtë emërtim e mbajnë vetëm personat që dyshohen si autorë të mundshëm të veprës penale. Edhe ky, emërtimi i dytë që merr autori i mundshëm i veprës penale, gjatë hetimeve paraprake nuk mund të barazohet me termin “i pandehur”. Personi ndaj të cilit zhvillohen hetime është një figurë procedurale e përkohshme, që qëndron midis asaj që Kodi i Procedurës Penale e quan “person të cilit i atribuohet vepra penale” dhe “të pandehurit”, e cila është një figurë më e përparuar procedurale dhe relativisht më e qëndrueshme, e cila ruhet e pandryshuar, në çdo gjendje dhe shkallë të procesit penal, derisa të ketë marrë formë të prerë vendimi i pushimit, i pafajësisë ose fajësisë (neni 34/2 i Kodit të Procedurës Penale).

Duke përmbledhur sa u tha më sipër, arrihet në përfundimin se figura procedurale e autorit të mundshëm të veprës penale, që nga momenti i njoftimit të saj te prokurori e deri në momentin e përfundimit të hetimeve (neni 327), evoluon nga “person të cilit i atribuohet vepra penale” në “person ndaj të cilit zhvillohen hetime” dhe së fundi në “i pandehur”, pavarësisht se çështja pushohet (neni 328) ose dërgohet për gjykim (neni 331). Si rregull, statusi i të pandehurit merret në përfundim të hetimeve përpara se të depozitohet fashikulli i gjykimit, por ky status mund të merret edhe më përpara. Kjo është në çmimin e prokurorit. Dhe këtë prokurori mund ta bëjë në çdo fazë të hetimit deri në përfundimin e tyre. Këtë veprim prokurori e kryen vetëm pasi të ketë siguruar të dhënat e mjaftueshme (neni 34/1 i Kodit të Procedurës Penale).

Duke përfunduar, theksojmë se caktimi i masave të sigurimit kundrejt autorëve të veprave penale nuk kushtëzohet me marrjen e cilësisë së të pandehurit. Përveç dispozitave të cituara e të analizuara më sipër, kjo del edhe nga neni 5 i Kodit të Procedurës Penale, ku thuhet: “Liria e personit mund të kufizohet me masa sigurimi vetëm në rastet dhe mënyrat e përcaktuara me ligj”. Rregulli i përcaktuar në nenin 5 plotësohet dhe sqarohet më së miri nga pika 4 e nenit 34 të Kodit të Procedurës Penale, ku thuhet: “Dispozitat, që zbatohen për të pandehurin, zbatohen edhe për personin nën hetim, me përjashtim të rasteve kur ky kod parashikon ndryshe. Ndaj këtij personi (nënkupto personi në hetim) shtrihen edhe të drejtat dhe garancitë që janë parashikuar për të pandehurin”.

Në vështrim edhe të dispozitave të sapocituara duhet pranuar se prokuroria e ka plotësuar në mënyrë të rreptë detyrimin ligjor për njoftimin e akuzës. Është e vërtetë se Vladimir Ozmaj është marrë formalisht i pandehur me vonesë e konkretisht më datën 17. 01.

2002, por në përmbajtje, për akuzën është njoftuar shumë kohë më parë, qysh më datën 4.10. 2001. Procesverbali i mbajtur me këtë rast duhet të konsiderohet edhe si akt i njoftimit të akuzës, përderisa ai i plotëson në parim dhe në përmbajtje kërkesat e ligjit për t'u konsideruar një akt njoftimi akuze.

Gjykata e apelit i ka dhënë pa të drejtë më shumë rëndësi gjendjes juridiko-procedurale të personit që do t'i komunikohet akuza sesa përmbajtjes së akuzës. Nga dispozitat procedurale penale del në mënyrë të qartë se ligjvënësi nuk është i interesuar shumë për gjendjen juridiko-procedurale të personit që akuzohet.

Ajo që vlen të theksohet dhe të vihet më shumë në dukje është përcaktimi i përmbajtjes së akuzës që duhet të njoftohet dhe dhënia e mundësisë personit të akuzuar për t'u mbrojtur.

Nga kjo rrjedh përfundimi logjik se organi procedues mund ta bëjë njoftimin e akuzës si përpara pyetjes së personit nën hetim, ashtu edhe përpara marrjes së personit në cilësinë e të pandehurit dhe pyetjes së tij

Si përfundim, Kolegjet e Bashkuara theksojnë se masat e sigurimit mund të caktohen edhe pa u marrë personi më parë si i pandehur, me kusht që të jetë vënë në dijeni menjëherë dhe hollësisht për akuzën që i bëhet dhe për të drejtat e tij (neni 31 i Kushtetutës).

Nisur nga sa më lart, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë e konsiderojnë të pabazuar në ligj vendimin nr. 4 datë 7.2.2002 të Gjykatës së apelit Durrës dhe konfirmojnë ligjshmërinë e vendimit nr. 7, datë 11.1.2002 të Gjykatës së shkallës së parë Durrës.

Me gjithë lënien në fuqi, ky vendim do të jetë i zbatueshëm ose jo në varësi të ecurisë së hetimit të mëtejshëm dhe të gjykimit të mundshëm të çështjes brenda afateve përkatëse procedurale të masave të sigurimit, të hetimit e gjykimit të çështjes, etj., për të cilat nuk mund të shprehen Kolegjet e Bashkuara.

Në rast pamundësie ligjore apo objektive të zbatimit të këtij vendimi, për shkak të kalimit të kohës e të krijimit të rrethanave të reja që krijojnë një pamundësi të tillë, atëherë konsideratat e shprehura në të marrin vetëm vlerën e vërejtjeve dhe të orientimeve për praktikën gjyqësore në të ardhmen.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në bazë të nenit 441/1 –"d" të Kodit të Procedurës Penale

VENDOSËN:

Prishjen e vendimit nr. 4, datë 7.2.2002 të Gjykatës së apelit Durrës dhe lënien në fuqi të vendimit nr. 7, datë 11.1.2002, të Gjykatës së Shkallës së Parë Durrës.

Ky vendim për unifikimin e praktikës gjyqësore të dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare.

MENDIM PAKICE

Nuk jemi dakord me mendimin e shumicës, për arsyet e mëposhtme:

Problemi që shtrohet për t'u diskutuar dhe që ka ardhur për verifikim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në lidhje me faktin nëse mund të caktohet një masë sigurimi pa u marrë personi, më parë, si i pandehur, për shkak të rëndësisë që ka, mendojmë se duhet parë dhe trajtuar në dy aspekte:

Në aspektin juridiko-procedural penal dhe në aspektin kushtetues dhe social.

Në aspektin juridiko-procedural penal, ky problem është rregulluar nga ligjvënësi nëpërmjet një serie dispozitash të Kodit të Procedurës Penale, rregullim ky që, sipas mendimit të pakicës, është i plotë dhe, pavarësisht nga mendimet e kundërta që mund të ketë pasur, nuk lë shteg për mëdyshje.

Në këtë përfundim arrihet, së pari, duke bërë interpretimin gramatikor dhe logjik të dispozitave që janë përfshirë në kreun e parë të titullit të pestë të Kodit të Procedurës Penale (nenet 227-243), të cilat përbëjnë grupin e dispozitave nëpërmjet të cilave ligjvënësi ka rregulluar posaçërisht dhe vetëm problemin e masave të sigurimit personal dhe, së dyti, përmes interpretimit sistematiko-krahasues të një serie dispozitash të tjera të përfshira në seksionet pasardhëse të po këtij titulli (kreu II-V inkluziv) ose dhe në tituj të tjerë të Kodit.

Në kreun e parë të titullit V të Kodit të Procedurës Penale, të cilin, sikurse u tha më lart, ligjvënësi ia ka kushtuar masave të sigurimit personal, masat e sigurimit personal kategorizohen në dy grupe: në a) masa shtrënguese dhe b) masa ndaluese (neni 227). Dallimi midis tyre qëndron në faktin se, ndryshe nga masat shtrënguese, ato ndalueset mund të zbatohen jo për të gjitha veprat penale, por vetëm kur procedohet për vepra penale për të cilat ligji cakton dënim me burgim më të lartë, në maksimum, se një vit, si dhe në faktin që qëllimi i vetëm i marrjes së këtyre masave është parandalues.

Anët e tjera, sikurse janë kushtet për caktimin e masave të sigurimit personal (neni 228), kriteret për caktimin e masave të sigurimit personal (neni 229) dhe zëvendësimin ose bashkimin e masave të sigurimit personal (neni 231), të dyja këto grupe masash sigurimi i kanë të përbashkëta.

Nga përmbajtja e dispozitave të neneve 232-238 dhe 241-242 të Kodit të Procedurës Penale, në të cilat parashikohen llojet konkrete të masave të sigurimit personal (shtrëngueset dhe ndalueset), të dyja këto grupe masash sigurimi personal, kanë të përbashkët edhe faktin se cili është statusi i personit ndaj të cilit ose, thënë ndryshe, në ngarkim të cilit gjykata mund t'i caktojë këto masa.

Kështu, me vendimin që urdhëron ndalimin e daljes jashtë shtetit (neni 233) gjyqtari urdhëron të pandehurin...; me vendimin për paraqitjen në policinë gjyqësore (neni 234) gjykata urdhëron të pandehurin....; me vendimin që ka ndalimin e qëndrimit (neni 235), gjykata urdhëron të pandehurin...; garancia pasurore është marrja e një deklarate (neni 236) të nënshkruar nga i pandehuri...; me vendimin e arrestit në shtëpi (neni 237) gjykata urdhëron të pandehurin...; me vendimin e arrestit në burg (neni 238) gjykata urdhëron policinë gjyqësore që ta kapë të pandehurin...; me vendimin që ka pezullimin e ushtrimit të një detyre a shërbimi publik (neni 242), gjykata i ndalon përkatësisht të pandehurit...; dhe, së fundi, me vendimin që ka ndalimin për të ushtruar profesione ose detyra të caktuara drejtuese në persona juridikë (neni 243) gjykata e ndalon përkatësisht të pandehurin....

Nga citimi i pjesshëm i përmbajtjes së dispozitave të mësipërme rezulton, qartësisht i shprehur, qëllimi i ligjvënësit sipas të cilit të gjitha këto masa të sigurimit personal që u përmenden mund të merren ose të vendosen nga gjykata jo ndaj kujtdo, jo ndaj çdo lloj personi (kuptohet që plotëson kushtet për të qenë subjekt i veprës penale), por vetëm ndaj personave që ndodhen në një gjendje ose me një status të caktuar, po qartësisht të shprehur, nga vetëligjvënësi. Dhe ky person, nga vetë ligjvënësi, është emërtuar “i pandehur”.

Një argument më tepër që përforcon konkluzionin e mësipërm është edhe fakti që, në një rast të vetëm, kur lind nevoja e caktimit të masës së sigurimit ndaj një personi, i cili nuk mund të jetë subjekt i veprës penale për shkak se vuan nga sëmundje mendore që passjellin papërgjegjshmëri, sikurse është shtrimi i përkohshëm në një spital psikiatrik (neni 239), ligjvënësi nuk ka përdorur fjalën i pandehur, por shprehet me fjalët: “Kur personi që duhet arrestuar është i sëmurë mendërisht... gjykata në vend të paraburgimit mund të urdhërojë...”.

Dhe, si në çdo rast tjetër, edhe këtu pakica mendon se ky përcaktim forcon rregullin.

Edhe nga përmbajtja e dispozitave të kreut II, të titullit V të Kodit të Procedurës Penale (neni 244-250), në të cilat përcaktohen rregullat që duhen ndjekur për caktimin dhe zbatimin e masave të sigurimit, pavarësisht se jo në të gjitha ato përmendet termi “i pandehur”, rezulton se masa të tilla mund të caktohen nga gjykata jo ndaj çdo personi, por vetëm ndaj personave që kanë marrë cilësinë e të pandehurit.

Është e vërtetë që në nenin 245 të Kodit të Procedurës Penale bëhet fjalë se vendimi që përmban masën e sigurimit përmban gjenealogjetet e personit ose në nenet 246, 247 dhe 248 të tij bëhet fjalë se agjenti ose oficeri i policisë gjyqësore... i dorëzon personit..., (neni 246), ose kur personi...nuk gjendet... (neni 247) dhe ...gjykata e merr në pyetje personin... (neni 248), por, duke e parë, në tërësinë e saj përmbajtjen, qoftë edhe të këtyre dispozitave, në to bëhet fjalë jo për çfarëdolloj personi, por për persona ndaj të cilëve është caktuar më parë masa e sigurimit personal, që do të thotë se bëhet fjalë për të pandehurin.

Fare qartë një gjë e tillë del nga përmbajtja e tri dispozitave të fundit (nenet 249-250) të këtij kreu, në të cilat thuhet shprehimisht se brenda dhjetë ditëve nga zbatimi ose njoftimi i vendimit të gjykatës... prokurori, i pandehuri ose mbrojtësi i tij... (neni 249/1), ose për të pandehurin e ikur... (neni 249/2), ose kur i pandehuri është paraburgosur... (neni 250/2) dhe kur ndaj të pandehurit janë dhënë disa vendime... (neni 250/4) nga të cilat kuptohet se është fjala për persona ndaj të cilëve ka qenë caktuar më parë një masë sigurimi dhe këta nuk mund të jenë me cilësi tjetër procedurale veç asaj të të pandehurit në një procedim penal.

Argumenti i përdorur nga shumica, sipas të cilit janë disa veprime procedurale, sikurse arrestimi në flagrancë dhe ndalimi i të dyshuarit për një krim (nenet 251 dhe 253 të Kodit të Procedurës Penale), që ndërmerren akoma pa u marrë personi si i pandehur, pakica mendon se përbëjnë ngatërrim të çështjes midis veprimeve të menjëhershme të organeve të ndjekjes para ose pas fillimit të procedimit penal, si dhe, në një rast të vetëm (neni 253 i Kodit të Procedurës Penale), të prokurorit, kur urdhëron të kryhet ndalimi i personit që dyshohet për një krim, kur ka shkaqe të bazuara për të menduar se ka rrezik i keqe dhe veprimeve që kanë lidhje me caktimin nga gjykata të masave të sigurimit personal, sikurse janë akti i njoftimit të akuzës, me anën e të cilit personi, të cilit i atribuohet vepra penale, merr cilësinë e të pandehurit (neni 34 i Kodit të Procedurës Penale) dhe kërkesa për caktimin e masave të sigurimit (neni 244 i Kodit të Procedurës Penale) që i paraqitet gjykatës pasi personi të cilit i atribuohet vepra penale të ketë marrë më parë cilësinë e të pandehurit.

Edhe në këtë rast, si argument më tepër që forcon rregullin, mund të sillet veprimi që kryen prokurori, i cili merr në pyetje të arrestuarin ose të ndaluarin, të cilit i njofton faktin për të cilin procedohet dhe arsyet e marrjes në pyetje, duke i treguar të dhënat në ngarkim të tij... (neni 256 i Kodit të Procedurës Penale), veprim edhe ky që, në çdo rast, kryhet para paraqitjes së kërkesës për caktimin e masës së sigurimit.

Edhe pse në rastin e fundit ligjvënësi nuk ka përdorur termin “i pandehuri”, nga përmbajtja e dispozitës së nenit 256 të Kodit të Procedurës Penale ku, veç të tjerave thuhet se “...prokurori... i njofton të arrestuarit ose të ndaluarit faktin për të cilin procedohet dhe arsyet e marrjes në pyetje, duke i treguar të dhënat në drejtim të tij...” del fare qartë se është fjala për detyrimin që ka prokurori që të njoftojë personin e ndaluar ose të arrestuar (kuptohet në flagrancë) për fakte dhe të dhëna të cilat, duke pasur parasysh përmbajtjen e nenit 34 të Kodit të Procedurës Penale, automatikisht, i japin këtij personi cilësinë e të pandehurit.

Duke u nisur, veç të tjerave, edhe nga fakti që dispozita e nenit 256, e cila u përmend më lart, është përfshirë në kreun III të titullit V të Kodit të Procedurës Penale, ku bëhet fjalë për arrestimin në flagrancë dhe ndalimin, kuptohet që ky veprim i prokurorit realizohet para se të bëhet, prej tij, kërkesa për caktimin e masës së sigurimit.

Në favor të pikëpamjes së parashtruar më lart, megjithëse nuk kanë të bëjnë drejtpërdrejt me çështjen për të cilën diskutohet, shërben edhe përmbajtja e një serie dispozitash të tjera të Kodit të Procedurës Penale, të cilat gjenden të shpërndara nëpër tituj dhe nëntituj të ndryshëm të këtij Kodi, sikurse janë dispozitat e neneve 287, 293/1, 295, 296, 302, 303/2-”b” dhe “d”, 304/2, 308 etj. të Kodit të Procedurës Penale. Për të mos patur ndonjë keqkuptim në lidhje me terminologjinë e përdorur nga ligjvënësi për autorin e mundshëm të veprës penale, për njoftimin e së cilës është regjistruar çështja penale, pakica mendon se është vendi të sqarohet se, në lidhje me autorin e mundshëm të veprës penale, ligjvënësi, përveç termit “i pandehur”, ka përdorur dhe termat “personi, të cilit i atribuohet vepra penale” (neni 287) dhe “person ndaj të cilit zhvillohen hetime” (nenet 293/1, 295, 296, 302, 303/2-”b” dhe “d”, 304/2 dhe 308 të Kodit të Procedurës Penale).

Duke u nisur jo vetëm nga përmbajtja e këtyre dispozitave, por edhe nga titulli i Kodit në të cilin ato janë vendosur, si dhe nga organi që procedon për zbatimin e secilës prej tyre, jemi të mendimit se këto tre terma nuk përfaqësojnë të njëjtën gjë, nuk kanë të njëjtin kuptim.

Përsa i takon termit “person të cilit i atribuohet vepra penale”, që përdoret në përmbajtjen e dispozitës së nenit 287 të Kodit të Procedurës Penale, nga qëllimi dhe momenti procedural në të cilin është përdorur, kuptohet se nuk mund të barazohet as me termin “i pandehur”, as edhe me termin “personi ndaj të cilit zhvillohen hetime”. Ai ka të bëjë me shënimin, nga prokurori, në regjistrin që mbahet për njoftimin e veprave penale, të emrit të personit për të cilin ky njoftim bën fjalë se është ose mund të jetë autor i veprës penale dhe kjo ndodh vetëm në ato raste kur njoftuesi mendon se e di se kush është autori i kësaj vepre.

Duke pasur si pikë referimi po përmbajtjen e dispozitave të përmendura të Kodit të Procedurës Penale dhe organin që procedon për zbatimin e tyre, mendojmë se edhe termi “personi ndaj të cilit zhvillohen hetime” nuk mund të barazohet me termin “i pandehur”, pasi nga përmbajtja e dispozitave që u përmendën se është përdorur ky term, rezulton që këtë emërtim e mbajnë vetëm personat që dyshohen si autorë të mundshëm të veprës penale dhe që, me përjashtim të një rasti të vetëm (neni 308 i Kodit të Procedurës Penale), kemi të bëjmë me veprime të kryera nga oficeri i policisë gjyqësore me ta. Kjo, sepse “personi ndaj të cilit

zhvillohen hetimet” është një figurë e përkohshme, provizore procedurale, e cila qëndron midis asaj që ligjvënësi e quan “person të cilit i atribuohet vepra penale” për efekte të regjistrimit, nga prokurori, të emrit të tij, në regjistrin e veprave penale (neni 287) dhe “të pandehurit”, i cili përbën një figurë më të avancuar, relativisht më të qëndrueshme procedurale, e cila ruhet e pandryshuar, në çdo gjendje dhe shkallë të procesit, derisa të ketë marrë formë të prerë vendimi i pushimit, i pafajësisë ose i dënimit (neni 34/2 i Kodit të Procedurës Penale).

Rasti i parashikuar nga neni 308 i Kodit të Procedurës Penale, në të cilin ligjvënësi “personin ndaj të cilit zhvillohen hetimet” e vë në kontakt të drejtpërdrejtë me prokurorin, ka të bëjë me elementet që duhet të plotësojë ftesa që i bën prokurori këtij personi, në statusin procedural në të cilin ai ndodhet deri në atë moment, moment ky që me marrjen në pyetje prej tij (prokurorit), ky i fundit supozohet se i ka njoftuar edhe përse akuzohet, veprim ky që në gjuhën e përditshme quhet “marrje si i pandehur”.

Supozimi i bërë pak më lart e ka bazën në përmbajtjen e dispozitës së nenit 304 të Kodit të Procedurës Penale, në të cilën bëhet fjalë për veprimtarinë hetimore të prokurorit, në pikën 2 të së cilës thuhet se ai (prokurori) mund të kërkojë nga policia gjyqësore kryerjen e veprimeve të deleguara posaçërisht, përfshirë edhe marrjen në pyetje të të pandehurit dhe ballafaqimet në të cilat merr pjesë i pandehuri dhe mbrojtësi i tij.

Nisur nga sa u tha në paragrafin më lart, mendojmë se është lehtësisht e kuptueshme që delegimi i veprimeve oficerit të policisë gjyqësore, prej prokurorit, bëhet pasi ky i fundit t’i ketë njoftuar akuzën personit ndaj të cilit janë zhvilluar hetimet, pra ta ketë marrë atë si të pandehur.

Thënë në formë të përmbledhur, sa u parashtruan në shtatë paragrafët e fundit, figura procedurale e autorit të mundshëm të veprës penale, që në momentin e njoftimit të saj te prokurori deri në momentin e kërkesës për caktimin e masës së sigurimit personal, evoluon nga “person të cilit i atribuohet vepra penale” në “person ndaj të cilit zhvillohen hetimet” dhe në “i pandehur”, cilësi kjo e fundit e cila, sikurse u përmend edhe më lart, pas kësaj ruhet në gjendje dhe shkallë të procesit derisa të ketë marrë formë të prerë vendimi i pushimit, i pafajësisë ose i dënimit.

Në aspektin kushtetues dhe social mendojmë se ky problem duhet trajtuar, së pari, në kuptimin e lirive dhe të drejtave vetjake, që përfshihen në kreun II të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë edhe, së dyti, në kuptim të pasojave negative, ndonjëherë, të pariparueshme që mund të vijnë nga zbatimi i gabuar i dispozitave që u përmendën të Kodit të Procedurës Penale, gjë që nuk mund të ketë tjetër emër veç arbitraritetit, pasiguri, dhe marrjes nëpër këmbë të njërës prej lirive dhe të drejtave të njeriut, siç është liria e personit.

është pikërisht kjo arsyeja që ligjvënësi në nenin 27 të Kushtetutës ka përcaktuar në mënyrë taksative gjashtë rastet (shkronjat “a” – “dh” të kësaj dispozite) në të cilat mund t’i hiqet liria një personi, me kusht që të jenë zbatuar procedurat e parashikuara me ligj. Dhe ligji në të cilin janë parashikuar procedurat që duhen ndjekur para se personit t’i hiqet liria, është ligji procedural penal, pra i Kodit të Procedurës Penale, gjë për të cilën pakica mendon se nuk ka diskutim.

Siç dihet, në këtë Kod ligjvënësi ka përcaktuar jo vetëm organet kompetente, por edhe rregullat, procedurat që duhen ndjekur dhe respektuar para se të merret vendimi për heqjen ose kufizimin e lirisë së personit, gjë që diktohet, prerazi, nga shprehja “...përveçse në rastet

dhe sipas procedurave të parashikuara me ligj”.

(Pika 1 e nenit 27 të Kushtetutës).

Nga sa u parashtrua më lart arrihet në përfundimin se detyrimi kushtetues konsiston në atë që askujt nuk mund t’i hiqet liria në qoftë se nuk plotësohen dy kushte: a) Nëse rasti nuk parashikohet shprehimisht në ligji dhe b) Nëse nuk janë respektuar procedurat e parashikuara në Kodin e Procedurës Penale.

Është fakt që në Kushtetutë nuk përmendet termi “i pandehur” dhe kjo pasi ajo bën fjalë për liritë dhe të drejtat vetjake të njeriut në përgjithësi dhe jo për kategori të veçanta njerëzish, sikurse janë edhe të pandehurit.

Përsa i takon termit “personi” që përmendet në pikën 2 të nenit 28 të Kushtetutës, mendojmë se përmbajtja e kësaj pike nuk ka të bëjë me masat e sigurimit personal, parashikuar nga neni 227 i Kodit të Procedurës Penale, por me arrestimin në flagrancë dhe ndalimin që, sikurse u përmend më lart, janë veprime që kryhen nga oficeri i policisë gjyqësore me qëllim të ndërprerjes së aktivitetit kriminal dhe pengimit të personit autor i mundshëm i veprës penale, për të mos iu shmangur hetimit dhe gjykimit të çështjes, d.m.th. ka të bëjë me rastet që parashikohen në pjesën e dytë të shkronjës “c” të pikës 2 të nenit 27 të Kushtetutës, ku thuhet “...për të parandaluar kryerjen prej tij të veprës penale ose largimin e tij pas kryerjes së saj”.

Anëtarë: Spiro Spiro, Kristaq Ngjela, Nikoleta Kita, Zamir Poda.

VENDIM
Nr.4, datë 14.10.2002

Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte ... ne seancen gjyqesore te dates 10.10.2002 dhe 14.10.2002 moren ne shqyrtim ceshtjen penale nr. 6 qe i perket:

TE PANDEHURIT: PELLUMB DYRMISHI, i biri Selimit dhe Aishes, i datelindjes 1965, lindur ne Cerrik-Elbasan dhe banues ne lagjen Nr.13-Durres.

I AKUZUAR: Per kryerjen e vepres penale te vrasjes me dashje ne bashkepunim, parashikuar nga nenet 76 e 25 te K.Penal.

Gjykata e Rrethit Gjyqesor Elbasan, me vendim nr. 95 date 13.9.2000, ka vendosur:

“Deklarimin fajtor te te pandehurit Pellumb Dyrmishi per kryerjen e vepres penale te vrasjes me dashje ne bashkepunim ne dem te shtetasit Gentian Popa, parashikuar nga nenet 76 e 25 te Kodit Penal e po ne baze te ketyre neneve e denon ate me 13 vjet burgim.

Vuajtja e denimit fillon nga data 7.10.1999, qe eshte data e ndalimit te tij”.

Gjykata e Apelit Durres, mbi apelin e te pandehurit, me vendim nr. 230 date 8.11.2000, ka vendosur:

“Prishjen e vendimit nr. 95 date 13.9.2000 te Gjykates se Rrethit Elbasan dhe pushimin e ceshtjes penale ne ngarkim te te pandehurit Pellumb Dyrmishi, per akuzen e vrasjes ndaj shtetasit Gentian Popa”.

Kunder vendimit te Gjykates se Apelit Durres dhe vendimit te Gjykates se Rrethit Gjyqesor Elbasan, ka paraqitur rekurs, ne baze te nenit 432 te K.Pr.Penale, Prokurori i Pergjithshem i Republikes, i cili kerkon prishjen e tyre dhe kthimin e ceshtjes per rigjykim, duke parashtuar keto shkaqe:

- Vendimet e gjykatave jane te pabazuara ne ligj dhe ne prova, pasi:

1. Jane kryer veprime hetimore nga oficeret e policise gjyqesore pa urdher delegimi, sipas kriterëve te nenit 304/2 te K.Pr.Penale.

2. Eshte pushuar akuza ne ngarkim te te pandehurit Genci Duzha, kur ndaj tij nuk ishte ngritur akuze.

3. Jane kryer veprime hetimore jashte afatit ligjor dhe sipas kriterëve te nenit 324/4 dhe 128/2 te K.Pr.Penale ato jane absolutisht te pavlefshme dhe nuk mund te perdoren.

- Nga ana e Gjykates se Apelit Durres eshte gabuar ne menyren e argumentimit te pushimit te ceshtjes se, Prokurori i Pergjithshem i Republikes nuk e ka patur te drejten e shfuqizimit te vendimit te pushimit dhe, meqenese, per keto raste, jane mbajtur qendrimet te ndryshme, Gjykata e Larte duhet te unifikoje praktiken lidhur me vendimet e shfuqizuara nga Prokurori i Pergjithshem i Republikes, sipas kriterëve te nenit 141/2 te Kushtetutes se Republikes se Shqiperise.

- Kryetari i Gjykates se Larte, me vendim date 15.5.2002, ka vendosur: “Terheqjen nga Kolegji Penal te ceshtjes penale me nr. akti 374, date 18.4.2002, qe i perket te pandehurit Pellumb Dyrmishi dhe kalimin e saj per shqyrtim ne Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte”, me arsyetimin “per te sheshuar kundertite e lindura ndermjet vendimeve te kolegjeve te vecanta” dhe pikerisht me interpretimet e bera nga ato lidhur me nenin 24/4 te K.Pr.Penale - “Funksionet e prokurorit”.

KOLEGJET E BASHKUARA TE GJYKATES SE LARTE, pasi degjuan relatimin e ceshtjes nga anetaret Kristaq Ngjela dhe Ylvi Myrtja, prokurorin Saliko Hajno, qe kerkoi prishjen e vendimit te Gjykates se Apelit Durres e te Gjykates se Rrethit Gjyqesor Elbasan e dergimin e ceshtjes per rishqyrtim gjykates se rrethit e si analizuan ceshtjen ne teresi,

VEREJNE:

I pandehuri Pellumb Dyrmishi eshte derguar per gjykim per akuzen e vepres penale te vrasjes me dashje te kryer ne bashkepunim parashikuar nga neni 76 e 25 i Kodit Penal.

Gjykata e Rrethit Gjyqesor Elbasan, pasi ka administruar provat ne gjykimin e ceshtjes, ka arritur ne perfundimin se Pellumb Dyrmishi, e ka kryer vepron per te cilen akuzohet dhe me vendimin nr. 95 date 13.9.2000, ka vendosur deklarimin e tij fajtor per vrasjen me dashje te viktimes Gentjan Popa ne bashkepunim dhe denimin me 13 (trembedhete) vjet burgim.

Ne vendimin e marre, ajo gjykate pranon se:

I pandehuri Pellumb Dyrmishi ka emigruar ne Greqi bashke me familjen, vellane Kujtim, Myrteza (Zani) Caushi, Genc Duzho, Arben Eqimi, etj. ku me pas ka shkuar edhe viktimja Gentjan Popa. Ky i fundit, me daten 8.2.1995, eshte gjetur i djegur ne Pire, gje qe eshte percaktuar se kufoma ishte e tij ne baze te analizave te ADN-se. Duke analizuar provat e marra, gjykata e rrethit ka arritur ne perfundimin se vrasjen e Gentjan Popes e ka kryer i pandehuri Pellumb Dyrmishi per shkak te nje grindje qe kishte patur me te me daten 5.2.1995 ne bashkepunim me shtetasin Genci Duzho.

Gjykata e Apelit Durres, me vendimin nr. 230 date 8.11.2000 ka vendosur prishjen e vendimit te Gjykates se Rrethit Elbasan dhe pushimin e ceshtjes penale ne ngarkim te te pandehurit Pellumb Dyrmishi per akuzen e vrasjes se shtetasit Gentjan Popa. Vendimin e saj kjo gjykate e mbeshtet ne faktin se, me vendim te prokurorit date 25.4.1997, eshte pushuar ceshtja penale ne ngarkim te te pandehurit Pellumb Dyrmishi per mungese provash dhe se me urdherin nr. 17 date 1.3.1999, Prokurori i Pergjithshem ka anuluar vendimin e pushimit, veprim ky qe (sipas vendimit te gjykates se apelit) eshte i pabazuar ne ligj pasi Prokurori i Pergjithshem nuk e ka patur te drejten e shfuqizimit te vendimeve e se vendimi i pushimit, mund te shfuqizohet vetem nga gjykata e shkalles se pare ne perputhje me kerkesat e nenit 329 te K.Pr.Penale (ankimi kunder vendimit te pushimit te ceshtjes).

Per te mbeshtetur vendimin e saj, Gjykata e Apelit Durres permend edhe qendrimin e mbajtur nga Kolegji Penal i Gjykates se Larte me vendimin nr. 270 date 4.9.2000. Ne kete vendim te Kolegjit Penal te Gjykates se Larte eshte pranuar se, vendimi i marre nga nje prokuror prane Prokurorise se Pergjithshme per shfuqizimin e vendimit te pushimit te ceshtjes marre nga prokurori, ishte ne kundërshtim me kerkesat ligjore, se ai vendim nuk mund te sjelle pasoja juridike pasi prokurori prane Prokurorise se Pergjithshme, nuk kishte te drejten e shfuqizimit te vendimit te pushimit te ceshtjes sepse sipas nenit 24/4 te K.Pr.Penale “urdherat dhe udhezimet e prokurorit me te larte jane te detyrueshme per prokurorin me te ulet” e per pasoje, prokurori me i larte, nuk ka te drejte te marre vendime por vepron ne realizim te funksioneve te tij vetem me urdhera dhe udhezime.

Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte e shohin te arsyeshme, qe problemet qe trajtohen ne vendimin e Gjykates se Apelit Durres e ne rekursin e Prokurorit te Pergjithshem

te trajtohen hollesisht per te unifikuar praktiken gjyqesore lidhur me zbatimin e nenit 24/4 te K.Pr.Penale e per te menjanuar qendrimet e ndryshme qe jane per kuptimin e zbatimit e atij neni para shteses se bere ne piken 5 me ligjin nr. 8460 date 11.2.1992 sipas te cilit “Prokurori me i larte ka te drejte te vendose ndryshimin ose shfuqizimin e vendimeve te marra nga prokurori me i ulet”. Verehet se ne praktiken e gjykatave te rretheve, apeleve dhe te Kolegjit Penal te Gjykates se Larte ka qendrimet te ndryshme ne keto drejtime:

a. si duhet kuptuar e drejta e prokurorit parashikuar ne piken 4 te nenit 24 te K.Pr.Penale. Me leshimin e urdherave dhe udhezimeve a ka te drejte prokurori me i larte te vendose per shfuqizimin e vendimeve te prokurorit me te ulet dhe

b. si duhet kuptuar ne veprimtarine praktike percaktimi qe behet ne piken 4 e 5 te nenit 24 te K.Pr.Penale “prokurori me i larte”.

Ne praktiken gjyqesore ka mjaft vendime qe lidhen me problemet e siperme dhe ne disa raste eshte pranuar se prokurori me i larte ka te drejte te vendose per shfuqizimin e vendimeve te prokurorit me te ulet, ne disa raste se nuk ka kete te drejte si dhe ka patur diskutime e mendime te ndryshme se c’duhet kuptuar me prokuror me i larte dhe ne se te drejten e shfuqizimit e ka Prokurori i Pergjithshem apo edhe prokuroret e tjere prane Prokurorise se Pergjithshme.

Edhe ne vendimet e Kolegjit Penal te Gjykates se Larte verehen qendrimet me te cilat eshte pranuar i ligjshem shfuqizimi i vendimeve ne baze te nenit 24/4 te K.Pr.Penale (permendim ketu vendimet nr. 238 date 11.7.2000, nr. 669 date 21.11.2001) apo vendime qe nuk pranojne veprimin e mesiperme te prokurorit (si vendimi nr. 259 date 29.6.1999, nr. 518 date 3.10.2001 etj.). Ndersa lidhur me prokurorin me te larte, ky kolegji, ka pranuar gjithmone se si i tille do te pranohet vetem Prokurori i Pergjithshem apo prokuroret te autorizuar prej tij, pavaresisht nga praktikat e gjykatave te rretheve e apeleve.

Per qendrimin qe duhet mbajtur per problemet e siperme eshte e nevojshme qe t’i referohemi Kushtetutes se Republikes se Shqiperise. Ne baze te nenit 148 te se ciles “Prokuroria ushtron ndjekjen penale, si dhe perfaqeson akuzen ne gjyq... Prokuroret jane te organizuar dhe funksionojne prane sistemit gjyqesor si nje organ i centralizuar”; nenit 24 te K.Pr.Penale sipas te cilit “Prokurori ushtron ndjekjen penale, ben hetime, kontrollon hetimin paraprak, ngre akuze ne gjykate dhe merr masa per ekzekutimin e vendimeve ne perputhje me rregullat e caktuara ne kete kod”; si dhe ligjit nr. 8737 date 12.2.2001 “Per organizimin dhe funksionimin e Prokurorise ne Republiken e Shqiperise” ku pervec objektit te veprimtarise se Prokurorise eshte percaktuar struktura e funksionet kryesore dhe struktura e saj prane sistemit gjyqesor.

Funksionet e prokurorit, ushtrohen ne baze te kompetences lendore e territoriale te gjykates prane se ciles ai vepron dhe kjo eshte shprehur edhe ne K.Pr.Penale, i cili konkretizon si organizimin e prokurorise ne te gjitha nivelet ashtu edhe marredheniet e vartesis se midis tyre. Ne baze te dispozitave te lartpermendura, ne K.Pr.Penale jane detajuar funksionet e prokurorit ne nenin 24, ne piken 4 te te cilit percaktohet se “urdherat e udhezimet e prokurorit me te larte jane te detyrueshme per prokurorin me te ulet”.

Ne Kodin e Procedures Penale, (neni 328) parashikohen rastet kur prokurori vendos pushimin e ceshtjes penale, por eshte e kuptueshme qe keto vendime nuk mund te qendrojne larg kontrollit te prokurorit me te larte. Problemi shtrohet lidhur me termat qe perdoren ne nenin 24/4 te K.Pr.Penale, per mjetin qe perdor prokurori me i larte per te rivene ne levizje nje

ceshtje penale te pushuar ne kundershtim me kerkesat ligjore. Kjo perben anen formale te ceshtjes ne se do te veprohet me urdher apo vendim dhe nuk ka te beje me themelin. (Ketu duhet permendur fakti se me shitesen e pikes 5 te nenit 24 u qartesua ky problem duke u shprehur “prokurori me i larte, ka te drejte te vendose...”). Termat urdher, udhezim, vendim, jane te ndryshme e s’ka precizim te tyre, por gjithashtu ne K.Pr.Penale nuk ka te percaktuara rastet se cilat veprime te prokurorit realizohen me urdher, cilat me udhezim e cilat me vendim. Por ne se i referohemi nenit 305 te K.Pr.Penale, ndeshemi ne nje kuptim qe duhet pranuar edhe per problemin ne shqyrtim. Ne kete nen thuhet “Prokurori i Pergjithshem, mbi ankesen e te pandehurit, te demtuarit ose edhe kryesisht, urdheron, me vendim te arsyetuar...” dhe duke ju referuar pikave 4 e 5 te nenit 24 te K.Pr.Penale, nuk mund te pranohet se ka inkoseguenca ne ligj. Prokurori me i larte ushtron ne cdo kohe kontroll mbi veprimtarine e prokuroreve te tjere (me te ulet) e per rrjedhoje, ne rast se konstaton nje vendim te pushimit te ceshtjes penale te marre ne kundershtim me kerkesat ligjore, ka te drejte te vendose per shfuqizimin e tij. Prokurori me i larte, ne zbatim te kompetences qe i jep neni 24/4 qe urdherat dhe udhezimet e tij jane te detyrueshme per prokurorin me te ulet, disponon mbi aktet e ketij te fundit gje qe behet me nje akt procedural e nuk mund te pranohet se behet verbalisht. Ne kete aspekt, vendimi i prokurorit me te larte per shfuqizimin e nje vendimi te marre nga nje prokuror tjetër per pushimin e ceshtjes penale, perben ne vetvete nje urdher ne zbatim te nenit 24/4 te K.Pr.Penale.

Nga sa me siper, Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte, arrijne ne perfundimin se veprimtaria e Prokurorit te Pergjithshem per shfuqizimin e vendimeve te marra nga prokuroret e tjere, qofte edhe per pushimin e ceshtjes penale, eshte e ligjshme e ne ushtrim te kompetences qe i jep K.Pr.Penale. Ne keto rrethana, konkluzioni i arritur nga Gjykata e Apelit Durres se Prokurori i Pergjithshem ka vendosur per rastin ne shqyrtim ne kundershtim me kerkesat e ligjit duke shfuqizuar vendimin e pushimit e se ai nuk mund te sjelle pasoja juridike, eshte i gabuar.

I pabazuar ne ligj, eshte edhe perfundimi tjetër i Gjykates se Apelit Durres se vendimi i pushimit te ceshtjes penale mund te shfuqizohet vetem nga gjykata e shkalles se pare ne zbatim te kerkesave te nenit 329 te K.Pr.Penale. Sipas ketij neni “kunder vendimit te pushimit te ceshtjes mund te bejne ankim ne gjykatën e rrethit i demtuari dhe i pandehuri”. Sikurse shihet ne kete nen nuk i njihet e drejta prokurorit per te bere ankim kunder vendimit te pushimit te ceshtjes penale pasi prokurori me i larte nuk e con ceshtjen ne gjykate sepse kjo ka te beje me atributet e tij dhe e zgjidh vete nepermjet reagimit qe ben. Ne se do te pranohej e kunderta, atehere do te cenohej parimi i barazise se paleve ne procesin penal duke i mohuar prokurorit nje te drejte qe i njihet te pandehurit.

Duke patur parasysh realizimin e kompetencave te tij dhe mjetet qe duhet te perdore, Prokurori i Pergjithshem, me datën 1.3.1999, me urdherin nr. 17, ka urdheruar anullimin e vendimit te pushimit te ceshtjes ne ngarkim te te pandehurve Pellumb Dyrmishi e Genci Duzha dhe vazhdimin e metejshe me hetimeve, akt ky i ligjshem e ne perputhje me nenin 24/4 te K.Pr.Penale vleresim ky qe e ben te cenohej vendimin e Gjykates se Apelit Durres.

Megjithese shitesa e pikes 5 te nenit 24 te K.Pr.Penale e qartesoi me tej te drejten e prokurorit me te larte qe te vendose per ndryshimin ose shfuqizimin e vendimeve te marra nga prokurori me i ulet, duhet pranuar se ne thelb kjo nuk solli ndryshime ne kompetencat e

prokurorit e nuk mund te mbahet qendrim i kundert per piken 4 te nenit 24 te K.Pr.Penale nga ajo e percaktuar ne piken 5.

Problemi se kush duhet konsideruar prokuror me i larte gjen zgjidhje gjithashtu duke ju referuar dispozitave kushtetuese, te K.Pr.Penale e ligjit “Per organizimin dhe funksionimin e Prokurorise”.

Sipas nenit 148/2 te Kushtetutes se Republikes te Shqiperise “prokuroret jane te organizuar dhe funksionojne prane sistemit gjyqesor si nje organ i centralizuar”. Ndersa ne nenet 13, 14, 15 te ligjit nr. 8737 date 12.2.2001 “Per organizimin dhe funksionimin e Prokurorise ne Republiken e Shqiperise” percaktohet struktura e prokurorise prane sistemit gjyqesor ne prokurore prane Gjykates se Larte, funksione qe ushtrohen nga prokuroret e Prokurorise se Pergjithshme, prokurore prane gjykatave te apelit, funksione qe ushtrohen nga prokuroret e apelit dhe funksionet e prokurorise prane cdo gjykate te shkalles se pare ushtrohen nga prokuroret e shkalles se pare.

Edhe ne K.Pr.Penale jepen percaktimet per ushttrimin e funksioneve te prokurorit duke u shprehur se ne hetimet paraprake dhe ne gjykimet e shkalles se pare ato ushtrohen nga prokuroret prane gjykates se shkalles se pare, ne gjykimin e ceshtjeve te ankimuar, nga prokuroret prane gjykatave te apelit dhe prane Gjykates se Larte (neni 25 germat “a”, “b”). Ne piken 2 te ketij neni thuhet: “Prokurori me i larte ka te drejte te ushtroje kompetencat e prokurorit me te ulet”.

Ne kuptim te percaktimeve te dhena, duke patur parasysh se prokuroria eshte organ i centralizuar, ne prokurorite prane gjykatave te shkalles se pare prokuror me i larte, eshte prokurori i rrethit. Prokurori prane gjykates se apelit eshte prokuror me i larte ne raport me ate prane gjykates se rrethit gjyqesor vetem persa i perket gjykimit te ceshtjeve. Jo pa qellim ligjvenesit prokurorine e ka organizuar prane gjykatave duke percaktuar dhe funksionet e tyre. Me fjale te tjera, prokurori prane gjykates se apelit eshte prokuror me i larte ne kuptim te pozites dhe qendrimin qe mban lidhur me gjykimin e ceshtjeve penale ne raport me ate qe ka mbajtur prokuroria prane gjykates se rrethit gjyqesor. Nga ana tjeter kjo nuk i jep atij kompetenca apo autoritetin me te larte gjate fazes se hetimit paraprak dhe gjate gjykimit te ceshtjes ne Gjykatën e rrethit gjyqesor. Prokuror me i larte edhe ne rastet e shfuqizimit ose ndryshimit te vendimeve te pushimit te ceshtjeve penale (jo per rastet kur prokurori i rrethit realizon kete funksion) eshte Prokurori i Pergjithshem. Per pasoje edhe te drejten e shfuqizimit apo ndryshimit te vendimeve te pushimit te ceshtjes penale ne zbatim te nenit 24 te K.Pr.Penale e ka vetem Prokurori i Pergjithshem. Prokuroret e tjere, pra edhe ata prane Prokurorise se Pergjithshme, mund te marrin vendime per ndryshimin apo shfuqizimin e vendimit te pushimit te ceshtjes penale vetem me autorizim te posacem te Prokurorit te Pergjithshem. Ne se ato vendime merren apo jane marre pa nje autorizim te tille, nuk mund te sjellin asnje pasoje pasi jane marre ne kundërshtim me ligjin. Menyra se si do te funksionojë dhenia e autorizimeve, eshte problem qe zgjidhet nga Prokurori i Pergjithshem.

Ne ceshtjen objekt gjykimi ne ngarkim te te pandehurit Pellumb Dyrmishi, Prokurori i Pergjithshem, duke shfuqizuar vendimin e pushimit te ceshtjes ne baze te nenit 24/4, ka zbatuar drejt ligjin e per pasoje arsyetimet e bera nga Gjykata e Apelit Durres qe e kane cuar ate ne marrjen e vendimit per pushimin e ceshtjes jane te gabuara e te pabazuara ne ligj, prandaj vendimi i marre prej saj duhet te priset e ceshtja te kthehet per rigjykim.

Duke patur parasysh se Gjykata e Apelit Durres nuk ka zhvilluar gjykim te plote te

ceshtjes, por ka prishur vendimin e gjykates se rrethit dhe ka vendosur pushimin e ceshtjes ne baze te nenit 428/I/c te K.Pr.Penale duke pranuar se jane rastet qe nuk lejojne vazhdimin e procedimit, kjo ceshtje i duhet derguar per rishqyrtim Gjykates se Apelit Durres.

PER KETO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte, ne baze te nenit 441/ç te K.Pr.Penale,

VENDOSEN:

Prishjen e vendimit nr. 230 date 8.11.2000 te Gjykates se Apelit Durres dhe kthimin e akteve per rishqyrtim po asaj gjykate me tjeter trup gjykues.

Ky vendim per njesimin e praktikës gjyqesore te dergohet per botim ne Fletoren Zyrtare.

MENDIMI I PAKICES

Mendimi i pakices eshte se vendimi nr.230, date 8.11.2000 i Gjykates se Apelit Durres, eshte rrjedhoje e zbatimit dhe respektimit te ligjes. Per rrjedhoje, ne perputhje me kerkesat e nenit 441, germa «a» te K.Pr.Penale, ai duhet te lihet ne fuqi.

Eshte vertetuar se i pandehuri Pellumb Dyrmishi para vitit 1995, ka shkuar si emigrant ne shtetin Grek, ku nderkohe ka emigruar edhe viktimja Gentian Popa. Ky i fundit rezulton te jete gjetur i vdekur (djegur) ne zonen e Pireut, ne daten 8 shkurt 1995.

Prokuroria prane Gjykates se Shkalles se Pare Elbasan, mbasi ka zhvilluar hetimet paraprake rreth ceshtjes, ne daten 25.04.1997, ka vendosur pushimin e ceshtjes per mungese provash. Me pas, me Urdherin nr.17, date 01 mars 1999, Prokurori i Pergjithshem, ka shfuqizuar kete vendim dhe ne perfundim te hetimit, ceshtja ka kaluar per gjykim.

Gjykata e Shkalles se Pare Elbasan, mbasi ka zhvilluar gjykimin e ceshtjes, me vendimin e saj nr.95, date 13.09.2000, ka konkluduar duke deklaruar fajtor te pandehurin Pellumb Dyrmishi.

Ne te kundert, Gjykata e Apelit Durres, me vendimin nr.230, date 8 nentor 2000, konkludon per prishje te vendimit te gjykates se shkalles se pare dhe pushimin e ceshtjes. Arsyetimi i vendimit, ne vija te pergjithshme, mbeshtetet ne mospasjen e te drejtes se Prokurorit te Pergjithshem, per te shfuqizuar nje vendim pushimi te ceshtjes marre nga prokurori para gjykates se shkalles se pare. Me fjale te tjera, kerkesat e nenit 24/4 te K.Pr.Penale nuk e justifikojne nje te drejte te tille (behet fjale per periudhen para ndryshimit te kesaj dispozite).

Duke e pare ne teresine e tij vendimin e Gjykates se Apelit Durres, arrihet ne perfundimin se ai eshte i drejte, objektiv dhe ne perputhje te plote me kerkesat ligjore.

Se pari, prokuroria prane Gjykates se shkalles se pare Elbasan, mbasi ka zhvilluar hetimet, te cilat ajo i ka konsideruar si te nevojshme, ka vendosur ne daten 25 prill 1997, pushimin e ceshtjes penale. Ne kete vendim ajo nder te tjera ka arsyetuar, se nuk ka prova te mjaftueshme qe te vertetojne se i pandehuri ka kryer veprën penale per te cilen akuzohet.

Duke vepruar ne kundërshtim me kërkesat ligjore, Prokurori i Përgjithshëm, me urdherin date 1.3.1999, ka anuluar vendimin e sipërpermendur të pushimit të ceshtjes. Një vendim i tillë nuk sjell dhe nuk mund të sjellë pasoja juridike, pra për rrjedhojë nuk mund të shfuqizojë vendimin e pushimit të marrë nga prokurori pranë gjykates së Shkallës së Parë Elbasan date 25.4.1997, sepse:

- Vendimi i pushimit të ceshtjes penale, është marrë duke respektuar kërkesat procedurale të parashikuara nga neni 328 i Kodit të Procedurës Penale.

- Vendimi në fjale, në përpunim me kërkesat e parashikuara nga neni 329 i Kodit të Procedurës Penale, mund të shfuqizohet vetëm nga ana e gjykates së shkallës së parë, në rast se ndaj tij është ushtruar ankimi nga ana e personave që u është dhënë kjo e drejtë.

Prokurori i Përgjithshëm, duke marrë vendimin për shfuqizimin, nga ana tjetër nuk mund të «arsyetojë» se mbështetet edhe në Ligjin nr.8460, datë 11.2.1999 «Për disa shtesa në Ligjin nr.7905, datë 21.3.1995 «Për Kodin e Procedurës Penale». Sipas këtij Ligji, në nenin «24», pas pikës «4» shtohet pika «5», me këtë përmbajtje: Prokurori me të lartë ka të drejtë të vendosë ndryshimin ose shfuqizimin e vendimeve të marra nga prokurori me të ulët. Ligji në fjale ka hyrë në fuqi më datë 27 mars 1999, pra pas dy vjetësh nga marrja e vendimit të pushimit të ceshtjes dhe 26 ditësh nga nxjerrja e Urdhërit për shfuqizimin e atij vendimi. Në këtë ligj, nuk bëhet fjale për «fuqi prapavepruese». Në këtë kushtë ky ligj nuk mund të shtrijë efektet e tij për veprime apo akte të realizuara para hyrjes së tij në fuqi. Me fjale të tjera, konkludohet se ligji vepron për periudhën pas hyrjes së tij në fuqi, me përjashtim të rasteve kur ai shprehet ndryshe.

Së dyti, vendimi i Gjykates së Apelit Durrës është i drejtë, duke e parë ceshtjen edhe në një këndvështrim tjetër. Kështu sipas kërkesave të nenit 24 pika 4 të Kodit të Procedurës Penale, kemi: «Urdhërat dhe udhëzimet e prokurorit me të lartë janë të detyrueshme për prokurorin me të ulët». Edhe në këtë rast, Prokurori i Përgjithshëm nuk mund të marrë një vendim shfuqizim kundër vendimit të pushimit të ceshtjes penale, marrë nga ana e prokurorit pranë gjykates së shkallës së parë. Duke e parë me kujdes këtë dispozitë, pakica arrin në përfundimin, se bëhet fjale për urdhera dhe udhëzime, të cilat jepen në një fazë të caktuar që ka të bëjë vetëm me hetimet paraprake. Pra brenda për brenda një hetimi të caktuar, i cili ende nuk ka përfunduar. Në rastin konkret, kemi të bëjmë me një Vendim pushimi të ceshtjes penale, i cili është përfunduar. Duke patur parasysh ceshtjen konkrete dhe analizën si me sipër, këtë vendim pushimi të ceshtjes penale, mund ta godasë vetëm vendimi i gjykates së shkallës së parë, pas realizimit të të drejtës së ankimit, sipas kërkesave të nenit 329 të K.Procedurës Penale.

Nga ana tjetër, vete dispozita (neni 24/4 i K.P.P.) nuk bën fjale për Vendime të prokurorit me të lartë, por vetëm për Urdhera dhe Udhëzime. Kjo nga njëra anë. Nga ana tjetër, gjë që përben edhe një argument me shumë në arritjen e përfundimit si me sipër, është edhe fakti i miratimit të ligjit të cituar «Për disa shtesa në ligjin nr.7905, datë 21.3.1995». Ishte pikerisht boshllëku ligjor që shihej në kërkesat e nenit 24 të Kodit të Procedurës Penale, që bëri rregullimin me ligj të të drejtës së prokurorit me të lartë, për të ndryshuar ose shfuqizuar vendimet e prokurorit me të ulët, kur e shihet të arsyeshme. Me fjale të tjera, ky rregullim ligjor, vërteton pikerisht faktin e mospasjes së kësaj të drejte me dispozitat e Kodit të Procedurës Penale, para ndryshimit në fjale.

Nga sa u tha dhe analizua pakica arrin në përfundimin se vendimi i Gjykates së Apelit

Durres, duhet te lihet ne fuqi si i mbeshtetur plotesisht ne ligj.

GJYQTARË: Z. Poda

VENDIM
Nr.5, date 10.10.2002

Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte ...ne seancen gjyqesore te dates 10.10.2002, mori ne shqyrtim ceshtjen penale qe i perket :

KERKUES: Prokuroria e Pergjitheshme,

OBJEKTI: Njohja e vendimit penal te Gjykates se Apelit Selanik (Greqi) Nr.651, date 21.9.1999, ne ngarkim te shtetasit shqiptar Lutfi Daci.

BAZA LIGJORE: Neni 512, paragrafi i trete i K.Pr.Penale.

Gjykata e Rrethit Tirane, me vendimin nr. 10 (Akti), date 05.10.2000, ka vendosur:

Njohjen e vendimit penal te Gjykates se Apelit Selanik Nr.651, date 21.09.1999, qe i perket shtetasit shqiptar Lutfi Daci.

Denimi i dhene nga Gjykata Greke me 19 vjet e 6 muaj burgim, per vepren penale te mbajtjes e transportimit te lendeve narkotike kryer ne bashkepunim e ate te kalimit te paligjshem te kufirit konvertohet duke e denuar ne baze te nenit 283/1 e 25 te K.Penal me 15 vjet burgim e ne baze te nenit 297 te K.Penal me 1 vit burgim.

Ne zbatim te nenit 55 te K.Penal, duke bere bashkimin e denimeve e denon perfundimisht me 15 vjet burgim.

Gjykata e Rrethit Tirane, mbi kerkesen e te denuarit Lutfi Daci, me vendim nr.616 (Akti), date 29.10.2001, ka rivendosur ne afat te drejten e ankimit te tij kundra vendimit te Gjykates se Rrethit Tirane nr.10 (Akti), date 05.10.2000, per njohjen e vendimit penal te Gjykates se Apelit Selanik nr.651, date 21.9.1999.

Gjykata e Apelit Tirane, me vendimin nr.46, date 8.2.2002, ka vendosur:

Lenien ne fuqi te vendimit te Gjykates se Rrethit Tirane, nr.10 (Akti), date 5.10.2000 per njohjen e vendimit te Gjykates se Apelit Selanik nr.651, date 21.9.1999, qe i perket shtetasit shqiptar Lutfi Daci.

Ndryshimin e ketij vendimi per pjesen qe ka bere konvertimin e denimit per vepren penale te mbajtjes e transportimit te lendeve narkotike ne bashkepunim e ne baze te nenit 283/1 e 25 te K.Penal denimin e Lutfi Dacit me 10 vjet burgim e lenien ne fuqi te vendimit lidhur me denimin per vepren penale te kalimit te paligjshem te kufirit.

Ne zbatim te nenit 55 te K.Penal, duke bere bashkimin e denimeve, denimin e Lutfi Dacit perfundimisht me 10 vjet burgim.

Kunder vendimit te mesiperm te gjykates se apelit ka bere rekurs avokati B. Rusi, i cili kerkon ndryshimin e ketij vendimi dhe caktimin per te denuarin Lutfi Daci te nje denimi me te pershtatshem per arsyet e meposhtme:

- Kualifikimi ligjor i vepres se kryer nga i denuari Lutfi Daci duhet te ndryshohet nga neni 283 ne nenin 285 te Kodit Penal qe ka nje denim me te bute, per arsye se ai eshte kapur me kanabis-sativa me forme xhufke qe perdoren per prodhimin e lendeve narkotike pra, me lende qe ne gjendjen qe eshte kapur nuk eshte lende narkotike.

- Duke mbajtur parasysh kete kualifikim ligjor te vepres, faktin qe dispozitat e konventes per transferimin e personave te denuar lene hapsire per vendin ku behet njohja e denimit, te mund te beje uljen e tij. Rrethanat qe lidhen me vete te denuarin Lutfi Daci lejojne

qe te behet ulje e metejshme e denimit, duke i caktuar nje denim me te pershtatshem.

Ndersa prokuroria nuk i ka apeluar vendimet e siperpermendura te shkalles se pare dhe as ka ushtruar rekurs kunder vendimit te gjykates se Apelit.

KOLEGJET E BASHKUARA TE GJYKATES SE LARTE, mbasi degjuan relatimin e gjyqtareve Bashkim Caka e Valentina Kondili, prokurorin Saliko Hajno qe kerkoi lenien ne fuqi te vendimit, mbrojtessin e te denuarit, avokat Baftjar Rusi, qe kerkoi ndryshimin e vendimit lidhur me masen e denimit, e pasi e diskutuan ceshtjen ne teresi,

VEREJNE :

Nga materialet e dosjes gjyqesore rezulton se me vendimin gjyqesor te formes se prere nr.651, date 21.09.1999 te Gjykates se Apelit Selanik, kerkuesi Lutfi Daci, shtetas shqiptar, eshte denuar me 19 vjet e gjashte muaj burgim per veprat penale te mbajtjes dhe transportimit te lendeve narkotike ne bashkepunim dhe kalim te paligjshem te kufirit shteteror.

I denuari Lutfi Daci ka kerkuar qe te transferohet ne Shqiperi per te vuajtur denimin e dhene nga gjykata e shtetit Grek, bazuar ne Konventen e Keshillit te Europes « Per transferimin e personave te denuar » dhe te marreveshjes bilaterale midis Greqise dhe Shqiperise date 17.5.1993 « Per ndihmen e ndersjellte gjyqesore ne fushen penale, civile dhe te transferimit te te burgosurve »

Gjykata e shkalles se pare Tirane, me vendimin nr.10 akti , date 29.10.2001 ka bere njohjen e vendimit penal te dhene nga gjykata e Selanikut te Greqise duke caktuar perfundimisht per te dy veprat penale 15 vjet burgim per te denuarin Lutfi Daci.

I denuari Lutfi Daci ka pretenduar se Gjykata e rrethit Tirane e ka marre vendimin e mesiperm ne mungese te tij, pa u perfaqesuar ai nga ndonje avokat mbrojtës i caktuar prej tij dhe as nga ndonje mbrojtës i caktuar kryesisht nga gjykata dhe, per rrjedhoje, ai ka marre dijeni per vendimin e dhene mbasi eshte bere transferimi i tij ne Shqiperi. Mbi bazen e ketij pretendimi i denuari ka kerkuar rivendosjen ne afat te ankimit.

Gjykata e shkalles se pare Tirane, me vendimin nr.616, akti, date 29.10.2001ka pranuar kerkesen e te denuarit dhe ka vendosur rivendosjen e tij ne afat per te bere ankim kunder vendimit nr.10 akti, date 29.10.2001 qe ka bere njohjen e vendimit penal te dhene nga gjykata e shtetit Grek. Gjykimi eshte zhvilluar pa pjesemarrjen e prokurorit dhe vendimi nuk i eshte komunikuar atij.

Gjykata e Apelit Tirane, me vendimin e saj nr.46, date 8.2.2002 ka vendosur ndryshimin e vendimit te gjykates se shkalles se pare lidhur me konvertimin e denimit dhe ka caktuar si mase denimi ndaj tij 10 vjet burgim duke arsyetuar se gjykata e rrethit ka vepruar drejt qe e ka kualifikuar krimin e kryer nga i denuari ne Greqi sipas nenit 283 te Kodit Penal te Shqiperise, por, sipas gjykates se Apelit, gjykata e rrethit ka gabuar qe e ka konvertuar denimin e dhene nga gjykata greke me maksimumin e denimit qe parashikon neni 283 i Kodit Penal shqiptar per krimin e mbrajtes e transportimit te lendeve narkotike. Ne uljen e mases se denimit gjykata e Apelit ka vleresuar si rrethana lehtesuese faktin qe i denuari nuk ka qene perserites, qe ai eshte i martuar dhe ka ne ngarkim dy femije te mitur, si dhe faktin qe ka manifestuar sjellje te mira gjate vuajtjes se denimit ne burgun grek.

Per kete kategori ceshtjesh, ne praktiken e deritanishme te gjykatave te rretheve e te

apeleve, kane dale disa probleme, qe kane te bejne me menyren e kuptimit dhe zbatimit te dispozitave te titullit te dhjete, kreut te trete, seksioni i pare i K.Pr.Penale, qe rregullojne ekzekutimin e vendimeve penale te huaja (nenet 512-518) dhe konkretisht:

1. Ne kuptim te neneve 407, 431, 432 dhe neneve 512 deri te 518 te K.Pr.Penale, a kane te drejte palet te bejne ankim kunder vendimit te shkalles se pare dhe rekurs kunder vendimit te gjykates se apelit, per rastet e vendimeve me te cilat eshte bere njohja e vendimeve penale te huaja dhe konvertimi i denimit?

2. A ka te drejte i pandehuri ose mbrojtessi i tij qe per kete kategori ceshtjesh qe kane te bejne me njohjen e vendimeve penale te huaja, ne zbatim te nenit 147 te K.Pr.Penale te kerkoje rivendosjen ne afat te ankimit per ne gjykaten e apelit ose te rekursit per ne Gjykaten e Larte?

3. Ne kuptim te neneve 512 deri 518 K.Pr.Penale, a ka te drejte gjykata e apelit te ndryshoje vendimin e gjykates se shkalles se pare qe ka bere njohjen e vendimit penal te huaj, duke ulur masen e denimit te konvertuar, e te dhene nga gjykata e rrethit, ne rastet kur ajo pranon shqyrtimin e ankimit?

Per keto arsye Kryetari i Gjykates se Larte, per te bere njesimin e praktikës gjyqesore, bazuar ne nenin 141 te Kushtetutes se Republikes se Shqiperise, nenin 438 te K.Pr.Penale dhe nenin 14 te Ligjit Nr.8588, date 15.03.2000 « Per organizimin dhe funksionimin e Gjykates se Larte te Republikes se Shqiperise », ka vendosur terheqjen nga Kolegji Penal te ceshtjes penale nr.304, qe i perket te denuarit Lutfi Daci dhe kalimin e saj per shqyrtim ne Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte per unifikim te praktikës gjyqesore.

Kolegjet e Bashkuar te Gjykates se Larte verejne se numuri i ceshtjeve te kesaj natyre eshte rritur dhe mund te rritet me tej ne te ardhmen, dhe ne praktiken e gjykatave jane mbajtur qendrimet te ndryshme, cka dikton nevojën e njesimit te praktikës gjyqesore ne drejtimet e mesiperme, per te siguruar nje kuptim e zbatim te drejte te dispozitave te mesiperme procedurale qe kane te bejne me njohjen e vendimeve penale te huaja.

Çeshtja ne shqyrtim, si dhe ceshtje te tjera te ngjashme me te, e gjen zgjidhjen nepermjet interpretimit e zbatimit te disa akteve normative, sic jane: Konventa Europiane “Per transferimin e personave te denuar”, ratifikuar me ligjin nr.8499, date 10.6.1999; Marrveshja bilaterale midis Republikes se Shqiperise dhe Republikes se Greqise “Per ndihmen e ndersjellte gjyqesore ne fushen penale, civile dhe ate te transferimit te te burgosurve”, date 17.5.1993, ratifikuar nga parlamentet e te dy vendeve, si dhe dispozitat perkatese te K.Pr.Penale (nenet 512 – 518 etj te ketij Kodi).

Ne lidhje me kete kuader ligjor problemi i pare qe shtrohet per diskutim eshte ne se keto akte normative (dispozitat korespondonjese) jane ne harmoni me njera – tjetren (kompatibile) apo kemi kontradiksione e ndeshje (kolizione) midis tyre.

Ne eventualitetin e dyte eshte e domosdoshme te gjendet norma (normat) e zbatueshme ne funksion te zgjidhjes se ceshtjes.

Per kete, para se gjithash, duhet te nisemi nga rregullimi qe behet me norma te Kushtetutes se Republikes se Shqiperise.

Duhet te kemi parasysh se, sipas nenit 122 te Kushtetutes, “1. Cdo marrveshje nderkombetare e ratifikuar perben pjese te sistemit te brendshem juridik pasi botohet ne Fletoren Zyrtare te Republikes se Shqiperise. Ajo zbatohet ne menyre te drejtperdrejte, pervec rasteve kur nuk eshte e vetezbatueshme dhe zbatimi i saj kerkon nxjerrjen e nje ligji

.....

2. Nje marrveshje nderkombetare e ratifikuar me ligj ka epersi mbi ligjet e vendit qe nuk pajtohen me te.

.....”

Nga permbajtja e dispozites Kushtetuese te sipercituar ka rendesi te nxirren ne pah keto perfundime:

1. Konventa Europiane (marrveshja kuader) dhe marrveshja bilaterale midis dy shteteve jane te inkluduara ne sistemin e brendshem juridik te Republikes se Shqiperise.

2. Keto dy akte normative kane zbatim te drejtperdrejte.

3. Ne rast mospajtimi, dispozitat e marrveshjeve nderkombetare te lartpermendura kane epersi mbi dispozitat e Kodit te Procedures Penale. Kjo do te thote se dispozitat e akteve juridike nderkombetare qendrojne me lart ne hierarkine e normave juridike te inkluduara ne te drejten e brendeshme te Republikes se Shqiperise, gje qe rezulton ne menyre implicite edhe prej nenit 116/1 te Kushtetutes.

Per sa parashtrohet me lart, nga studimi e vleresimi ne teresi i akteve juridike te lartpermendura, qe kane lidhje me ceshtjen ne shqyrtim, Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte cmojne se midis tyre nuk ka ndonje papajtueshmeri. Ato konsiderohen komplementare me njera – tjetren, gje qe konfirmohet edhe nga fakti qe deri me sot ne marredheniet midis dy shteteve, lidhur me transferimin e te denuarve, eshte zbatuar nje praktike administrative e gjyqesore e pranuar ne menyre te ndersjellte dhe e pakontestuar. Per transferimin ne Shqiperi te shtetasve shqiptare te denuar ne Greqi, zbatimi i dispozitave ne fjale, qe jane pjese e rendit juridik te brendshem te Shqiperise, sipas interpretimit qe u bejne gjykatat shqiptare, varet nga pelqimi i personit te denuar qe ka kerkuar te transferohet ne Shqiperi, si dhe kryesisht nga miratimi perfundimtar i autoriteteve kompetente te shtetit te huaj.

Megjithate, ne marredheniet juridiksionale midis te dy paleve te marrveshjes bilaterale mund te lindin ne te ardhmen probleme ne qofte se do te vazhdohet sipas disa praktikave te deritanishme te disa gjykatave te rretheve e te Apeleve, te cilat kane nderhyre ne vendimet e konvertimit te denimeve pasi eshte perfunduar edhe procedura administrative e transferimit te te denuarve per te vazhduar vuajtjen e denimit te konvertuar ne burgjet shqiptare.

1. Prej ceshtjes ne shqyrtim rezulton se vendimi i gjykates se shkalles se pare per konvertimin e denimit eshte ankimuar ne Apel sipas rregullave te pergjitheshme te ankimit kunder vendimeve te themelit qe nuk kane marre forme te prere.

Para se t'i jepet pergjigje pyetjes se shtruar ne se vendimi i gjykates se shkalles se pare, me te cilin eshte bere njohja e vendimit penal te huaj dhe konvertimi i denimit, mund te ankimohet sipas rregullave te pergjitheshme, duhet te sqarojme tiparet dhe vecantite e procedures qe zbatohet ne keto raste dhe sidomos natyren e ketyre vendimeve qe merren nga gjykatat shqiptare, lidhur me nje ceshtje qe eshte gjykuar nga nje gjykate e huaj sipas kuadrit ligjor penal te shtetit te vet, vendimi i se ciles ka marre forme te prere dhe eshte ekzekutuar rregullisht ne perputhje me ligjin e shtetit te huaj.

Sipas nenit 512/2 te K.Pr.Penale te Republikes se Shqiperise, “ ...Ministria e Drejtesise kerkon njohjen e nje vendimi penal te huaj edhe kur cmon se ne baze te nje marrveshjeje nderkombetare ky vendim duhet te ekzekutohet ose t'i njihen efekte te tjera ne shtetin shqiptar.”

Nisur nga permbajtja e dispozites se mesiperme rezulton se Ministria e Drejtesise

është autoriteti i vetëm i ngarkuar ligjrisht të mbajë marrëdhëniet juridiksionale me autoritetet e huaja për njohjen dhe ekzekutimin e vendimeve penale të huaja. Megjithatë Ministria e Drejtësisë nuk ka akses të drejtperdrejtë në gjykatat shqiptare. Në rastin e njohjes së një vendimi penal të huaj dhe ekzekutimit të tij në shtetin shqiptar (konvertimin) Ministria e Drejtësisë i paraqet gjithë dokumentacionin e nevojshëm me kërkesën përkatëse prokurorise, e cila është autoriteti i vetëm kompetent që legjitimohet për të vënë në levizje gjykatën (neni 512/3 të K.Pr.Penale).

Sipas Konventës Europiane për transferimin e personave të dënuar, organet kompetente të shtetit zbatues a) vazhdojnë ekzekutimin e vendimit të dhënë në shtetin dënuar menjëherë, ose b) konvertojnë denimin e dhënë në shtetin dënuar duke caktuar sanksione sipas legjislacionit të shtetit zbatues.

Shteti shqiptar, në rastin e ratifikimit të Konventës, nuk ka pranuar vazhdimin e ekzekutimit të menjëhershëm të denimit, sipas të cilit shteti zbatues është i detyruar t'i përmbahet natyrës ligjore dhe kohezgjatjes së denimit, sic është përcaktuar në shtetin dënuar, por ka pranuar konvertimin e denimit në përshatje me kërkesat e dispozitës homologe të Kodit Penal shqiptar.

Dispozitat e nënve 512 deri në 518 të Kodit të Procedurës Penale në rastin e njohjes së vendimeve penale të huaja trajtojnë konvertimin, i cili është në harmoni me trajtimin që i bën konvertimit të denimit edhe Konventa Europiane. Kriteret e gjykimit dhe natyra e vendimit që merret për konvertimin rezultojnë nga përmbajtja e nenit 516 të K.Pr.Penale.

Kur bën njohjen e një vendimi penal të huaj, sipas ligjit tone penal, gjykata cakton denimin që duhet të vuhet në shtetin shqiptar. Gjykata konverton denimin e caktuar në vendimin e huaj në një nga denimet e parashikuara për të njëjtin fakt nga ligji shqiptar, i cili duhet t'i përgjigjet nga natyra atij që është dhënë në vendimin e huaj. Masa e denimit nuk mund të kalojë kufirin maksimal të parashikuar për të njëjtin fakt nga ligji shqiptar. Ligji parashikon edhe rastin kur në vendimin e huaj nuk është caktuar masa e denimit dhe mban qëndrimin se është gjykata shqiptare ajo që cakton atë mbi bazën e kriterëve të treguara në Kodin Penal. Përveç ketyre, në nenin 516 të Kodit të Procedurës Penale trajtohen edhe rregullat e caktimit të denimit lidhur me vendime penale të shteteve të huaja që kanë të bëjnë me caktimin e denimeve me gjobe, konfiskimeve, kur i pandehuri është liruar me kusht ose kur ekzekutimi i vendimit të dhënë në shtetin e huaj është pezulluar me kusht.

Në rastin e konvertimit të denimit sipas Konventës, gjykata e shtetit zbatues nuk mund të konvertojë një denim me burgim në një denim me gjobe, gjykata mund të shkurtojë periudhën e plote të heqjes së lirise që vuhet nga personi i dënuar. Gjykata nuk e rëndon denimin e personit të dënuar dhe nuk është e detyruar t'i përmbahet ndonjë minimumi që mund të parashikojë ligji i vendit zbatues për veprën ose veprat e kryera.

Nga interpretimi i dispozitave të Konventës dhe ligjit tone procedural del e qartë se në rastin e konvertimit të denimit, zbatohen procedurat e parashikuara nga ligji i shtetit zbatues. Kur bëhet konvertimi i denimit gjykata duhet t'u përmbahet konstatimeve për faktet kur ato shfaqen shprehimisht ose nënkuptohen nga vendimi i dhënë nga shteti zbatues. Kolegjet e Bashkuara, edhe në një vendim të mëparshëm unifikues nr.154 datë 15.4.2000 kanë konkluduar se vendimi i gjykatës shqiptare që bën konvertimin nuk është një vendim i ri dhe se gjykata shqiptare nuk e shqyrton çështjen në themel dhe as nuk verifikon provat e marra nga gjykata e shtetit dënuar. Gjykata shqiptare verifikon nëse ekzistojnë kushtet për njohjen e

vendimit te huaj dhe i pergjigjet atij vendimi me nje vendim qe konverton denimin e huaj me nje denim te parashikuar nga legjislacioni shqiptar, duke percaktuar edhe dispozitat perkatese qe aplikohen.

Eshte e tepert qe ne kete vendim te citohet tere permbajtja e vendimit unifikues nr.154 date 15.4.2000 te Kolegjeve te Bashkuara te Gjykates se Larte. Edhe praktika e Kolegjit Penal te kesaj gjykate ne lidhje me problemin qe shqyrtojme ka qene dhe eshte konstante dhe konsekuente. P.sh. ne vendimin nr.57, date 23.1.2002, ne ceshtjen qe i perket te denuarit Hysni Tafili, Kolegji Penal i Gjykates se Larte ka vendosur te prishe vendimin nr.85, date 27.07.2001 te gjykates se Apelit Vlore, nder te tjera, me arsyetimin se « ... ne procesin e njohjes ese vendimit te huaj) dhe te caktimit te denimit e (qe duhet te vuhet ne shtetin shqiptar) gjykatat bejne kujdes qe denimi i cili do te vuhet ne territorin shqiptar t'i pergjigjet per nga natyra vendimit te huaj dhe jo ta rivleresoje kete te fundit ne komponentet e tij ».

Duke mos respektuar interpretimin unifikues te bere nga Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte ne zgjidhjen e nje ceshtjeje te ngjashme, gjykata e apelit i ka lejuar vehtes nje shkelje te rende te ligjit. Sipas nenit 438/4 te K.Pr.Penale , « Vendimi i Kolegjeve te Bashkuara eshte i detyrueshem per gjykatat ne gjykimin e ceshtjeve te ngjashme ».

*
* *

Le t'i kthehemi trajtimit te problemit te ankimit ndaj vendimit te konvertimit te denimit te huaj ne pershtatje me Kodin Penal shqiptar. As neni 516 i K.Pr.Penale e as ndonje dispozite vijuese nuk shprehet per te drejten e ankimit. Ne nenin 518 te K.Pr.Penale, permenden ne menyre te shprehur vetem dy momente: 1. Njohja e vendimit te huaj dhe 2. Ekzekutimi i vendimit nga prokurori sipas ligjit shqiptar.

Megjithate, pavaresisht nga sa me lart si dhe nga formulimi i nenit 407 te Kodit te Pr.Penale (« 1. Ligji cakton rastet ne te cilat vendimet dhe urdherat e gjykates mund te ankimohen, si dhe mjetin e ankimit.....

4. E drejta e ankimit i takon vetem atij qe ligji i a njej shprehimisht), Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte jane te mendimit qe si prokurorit, ashtu edhe mbrojtetit te te denuarit, per te cilin behet konvertimi i denimit te huaj, nuk mund t'u mohohet e drejta e ankimit kunder vendimit te gjykates per kete ceshtje, megjithese ky lloj gjykimi nuk eshte gjykim themeli, por nje gjykim i posacem (sui generis).

Vendimi i konvertimit te denimit te huaj ne pershtatje me legjislacionin shqiptar, qe jepet nga gjykata shqiptare, pavaresisht nga natyra e tij, eshte ne fund te fundit nje vendim gjyqesor dhe, sipas nenit 43 te Kushtetutes, « Kushdo ka te drejte te ankohet kunder nje vendimi gjyqesor ne nje gjykate me te larte, pervecse kur ne Kushtetute parashikohet ndryshe ».

Gjykimi i konvertimit, nga natyra e tij dhe rrethanat objektive ne te cilat zhvillohet, nuk mund te kete pranine e te denuarit qe u ka kerkuar autoriteteve te huaja kompetente te transferohet ne Shqiperi. I denuari qe eshte duke vuajtur denimin me burgim ne nje shtet te huaj objektivisht nuk mund te paraqitet ne gjykatën shqiptare, por ai ka te drejte dhe ka mundesi qe, ne momentin kur u drejtohet autoriteteve te huaja per te nisur proceduren e transferimit, te autorizojë nje mbrojtës të tij që ta përfaqësojë në gjykatën shqiptare. Ne qofte se ne fillim te gjykimit te konvertimit, gjykata shqiptare konstaton se mbrojtësi i caktuar nga i

denuari nuk eshte paraqitur pa shkaqe te arsyeshme, ose ai nuk ka autorizuar ndonje mbrojtes, atehere gjykata eshte e detyruar t'i caktojte nje te tille kryesisht. Vendimi i konvertimit mund te ankimohet nga palet ne Apel. Vetem pasi vendimi i konvertimit merr forme te prere prokurori ka te drejte te kryejte veprimet e ekzekutimit, nepermjet dergimit te akteve Ministrise se Drejtesise per te vazhduar kryerjen e veprimeve administrative me autoritetet e huaja nepermjet te cilave do te realizohet transferimi i te denuarit.

2. Ceshtja tjeter e shtruar para Kolegjeve te Bashkuara per unifikim te praktikes gjyqesore eshte nese ka te drejte i pandehuri ose mbrojtesi i tij qe per kete kategori ceshtjesh qe kane te bejne me njohjen e vendimeve penale te huaja, ne zbatim te nenit 147 te K.Pr.Penale, te kerkoje rivendosjen ne afat te ankimit.

Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte verejne se referimi per kete problem ne nenin 147/2 te K.Procedures Penale eshte i gabuar. Kjo dispozite zbatohet vetem per rivendosje ne afat per te bere ankim te te pandehurit te gjykuar ne mungese per shkak se gjykata ka konkluduar qe ai ishte larguar e i fshihej gjykimit, kur ky i fundit provon se nuk ka marre dijeni per vendimin. Pra, sipas kesaj dispozite kemi te bejme me rivendosje ne afat per te bere ankim kunder nje vendimi themeli, gje qe ndryshon teresisht, prej rastit ne shqyrtim. Eshte e vertete se i denuari Lutfi Daci ne gjykimin e konvertimit te denimit nuk eshte perfaqesuar nga ndonje mbrojtes dhe gjykata ishte e detyruar t'i caktonte nje te tille kryesisht. Megjithate pretendimi i tij per t'u rivendosur ne afatin e ankimit kunder ketij vendimi, per shkak se nuk ka marre dijeni per te, nuk qendron. Vendimi i konvertimit te denimit i dhene nga gjykata shqiptare u eshte transmetuar autoriteteve greke dhe i denuari, qe kish kerkuar transferimin, kishte te drejte te njihej me vendimin e konvertimit para fillimit te procedurave te transferimit.

Ne gofte se nuk do te ishte dakord me kete vendim te konvertuar, atehere ai nuk mund te sillej ne Shqiperi ne kundersiztim me deshiren e tij. Autoritetet e shtetit te huaj ishin te detyruara te prisnin deri sa i denuari te apelonte vendimin e gjykates shqiptare dhe deri sa vendimi i Apelit te merrte forme te prere.

Theksojme gjithashtu se vertetimi date 26.10.2001 i leshuar nga Drejtori i Burgut Vaqar, sipas te cilit i denuari Lutfi Daci ka marre dijeni per denimin e konvertuar pasi eshte transferuar ne Shqiperi me date 26.9.2001, nuk eshte i vlefshem per kete qellim, sepse eshte dhene jashte kompetencave te parashikuara ne ligj dhe nuk pasqyron te verteten. Komunikimet e vendimeve behen nga autoritetet e ngarkuara me ligj dhe ekzekutimi i tyre nga prokurori, i cili pergjigjet edhe per ligjshmerine e ekzekutimit.

Si perfundim, i denuari, ose mbrojtesi i tij, nuk kane te drejte te kerkojne rivendosjen ne afat te se drejtes per te ushtruar ankim kunder vendimit te konvertimit te vendimit te nje gjykate te huaj.

Duke qene se prokurori eshte i ngarkuar ligjerisht me ekzekutimin e vendimit, eshte detyre e tij qe te sigurohet ne se vendimi ka marre forme te prere, pastaj te veje ne levizje Ministrine e Drejtesise per transferimin e te burgosurit. Ishte detyre e prokurorit qe te ankimonte vendimin e rivendosjes ne afat nga gjykata e shkalles se pare, si dhe te ushtronte rekurs kunder vendimit te gjykates se Apelit, detyre te cilen nuk e ka kryer.

Prokurori eshte i detyruar ligjerisht te garantoje paraprakisht qe, kur i denuari te kete realizuar te drejten e transferimit nga vendi i huaj ne Shqiperi per te vazhduar te vuaje denimin e dhene nga gjykata e huaj dhe te konvertuar sipas legjislacionit shqiptar, te jene

kryer te gjitha veprimet procedurale dhe administrative midis autoriteteve shqiptare dhe atyre te huaja ne perputhje te plote me kuadrin ligjor ne fuqi, si dhe te jene respektuar rigorozisht te drejtat e te denuarit te transferuar, dhe, per rrjedhoje, ketij te fundit ne kohen e kthimit ne Shqiperi t'i jene mbyllur ligjerisht te gjitha rruget e zakonshme te ankimit.

3. Ne lidhje me ceshtjen e trete te shtruar per diskutim per efekt te unifikimit te praktikes gjyqesore, Kolegjet e Bashkuara jane te mendimit se gjykata e Apelit nuk duhet te dale jashte kufinjve te shqyrtimit te ceshtjes ne gjykatën e shkalles se pare dhe jashte shkaqeve te ankimit qe jane te pranueshme per t'u konsideruar, sipas natyres specifike te gjykimit te konvertimit te denimit ne pershtatje me kerkesat e kriteret e dispozitave analoge te Kodit Penal Shqiptar.

Gjykata e Apelit duhet te korigjoe gabimet ligjore eventuale te gjykates se shkalles se pare lidhur me zbatimin e kriterëve dhe rregullave te konvertimit te denimit. Ajo nuk mund t'i hyje shqyrtimit te problemeve te bazueshmerise faktike e ligjore te vendimit te huaj, as kriterëve te konsideruara nga gjykata e huaj per caktimin e denimit, si dhe cdo aspekti tjetër qe ka te beje me themelin e ceshtjes, vendimi i se ciles ka marre forme te prere dhe eshte ne proces ekzekutimi.

Gjykata e Apelit Tirane ka gabuar rende duke dale tej kufijve qe permenden me siper per kete lloj gjykimi. Ajo ne fakt ka dhene nje denim te ri me te zbutur duke prekur themelin e vendimit te gjykates se huaj, gje qe nuk ka te drejte ta beje.

Gjykata e Apelit nuk ka te drejte te marre prova, sic ka vepruar per kryerjen e ekspertimit per llojin e droges, as te beje vleresime te provave te marra nga gjykata e shtetit te huaj. Ajo nuk ka te drejte gjithashtu te marre ne konsiderate e te vleresojë si lehtesuese rrethana te caktuara, pavaresisht ne se jane marre ato ne shqyrtim e jane vleresuar, apo jo, nga gjykata e huaj.

I gabuar eshte edhe qendrimi i gjykates se Apelit qe justifikon uljen e mases se denimit me burgim me arsyetimin se denimi i dhene nga gjykata greke eshte konvertuar me maksimumin qe parashikon dispozita homologe e K.Penal shqiptar (neni 283). Neni 516/1 i K.Pr.Penale te Republikes se Shqiperise parashikon qarte e pa ekuivoke se, «... Masa e denimit nuk mund te kaloje kufirin maksimal te parashikuar per te njejtin fakt nga ligji shqiptar ». Ne kuptim te po kesaj dispozite denimi i konvertuar nga gjykata shqiptare e shkalles se pare nuk mund te konsiderohet se nuk i pergjigjet nga natyra atij te dhene ne vendimin e huaj.

Tranferimi i te denuarit per te vuajtur ne shtetin e tij denimin e dhene nga nje gjykate e huaj nuk perben nje lehtesi ne kuptim te uljes se mases se denimit, por nje lehtesi per efekte te reabilitimit me te shpejte te tij ne pershtatje me kushtet me te favorshme qe mund te ofroje ne kete drejtim rendi juridik shqiptar, por gjithesesi pa lejuar ne asnje rast rendimin e pozites se tij ne krahasim me qendrimin e mbajtur ne vendimin e gjykates se huaj.

Si perfundim, mbeshtetur ne interpretimin e mesiperm te nenit 516/1 te K.Pr.Penale, rezulton se gjykata e Apelit pa asnje shkak te perligjur ka ulur masen e denimit te caktuar pas konvertimit nga gjykata e shkalles se pare.

Nga sa me lart rezulton se vendimi i gjykates se shkalles se pare qe ka rivendosur ne afat ankimin e te denuarit, si dhe vendimi i gjykates se apelit Tirane, qe i ka zbritur te denuarit 5 vjet nga denimi i burgimit, jane haptazi te kundraligjshem. Megjithate keto vendime nuk mund te cenohen sepse nuk kemi reagim procedural te prokurorit. Me kete rast u behet

verejtje te dy gjykatave me qellim qe shkelje te tilla te mos perseriten me ne te ardhmen.

Arsyetimi si me siper i vendimit dhe argumentat e perdorura ne te rrezojne njekohesisht te gjitha pretendimet e avokatit te te denuarit te parashtruara ne rekurs.

PER KETO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte ne baze te nenit 141 te Kushtetutes dhe te nenit 438 te K.Pr.Penale.

VENDOSEN:

1. Lenien ne fuqi te vendimit nr.46, date 8.2.2002 te gjykates se Apelit Tirane.
2. Ky vendim per njesimin e praktikes gjyqesore dergohet per botim ne Fletoren Zyrtare.

VENDIM
Nr.6, datë 11.10.2002

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në seancën gjyqësore të datës 11.10.2002, morën në shqyrtim ceshtjen penale nr. 7, që i perket:

KERKUES: EDMIR GJOKICAJ, i biri i Xhevdetit, i datelindjes 1973, banues në Shkoder, i denuar.

OBJEKTI: Rishikimi i vendimit penal të formes së prere Nr. 85, datë 17.3.2000, të Gjykatës së rrethit Gjyqësor Shkoder.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkoder, me vendimin nr. 256, datë 22.10.2001, ka vendosur mospranimin e kërkesës për rishikimin e vendimit penal nr. 85, datë 17.3.2000 të po asaj gjykate, dhënë ndaj të denuarit Edmir Gjokicaj.

Gjykata e Apelit Shkoder, me vendimin Nr. 197, datë 21.12.2001 vendosi ndryshimin e vendimit të mesiperm, pranimin e kërkesës për rishikim dhe kthimin e akteve Gjykatës së shkalles së parë të rrethit gjyqësor Shkoder, për shqyrtimin e ceshtjes.

Kunder vendimit të Gjykatës së Apelit Shkoder ka ushtruar rekurs prokurori, i cili kërkon prishjen e tij dhe kthimin e ceshtjes po asaj gjykate për rishqyrtim duke parashtruar keto shkaqe:

- Në kërkesën për rishikim janë paraqitur si prova të reja tre deklarata noteriale mbi bazën e të cilave kerkohet shqyrtimi i ceshtjes e dhenia e pafajesisë. Keto tre deklarata gjykata i quan ligjore e të marra konform rregullave procedurale duke mos patur parasysh kërkesat e neneve 450 e 452 të K.Pr.Penale.

- Deklarat noteriale të paraqitura nuk mund të konsiderohen prova të reja e ato nuk mund të sjellin bindje për tu trajtuar në gjykimin e ceshtjes.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 353, datë 23.5.2002, vendosi kalimin e ceshtjes në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë për unifikim të praktikës gjyqësore në lidhje me ceshtjet e mëposhtme:

1. Në kuptim të nenit 453/2 të K.Pr.Penale, a ka të drejtë prokurori të bëjë ankim kunder vendimit të pranimit të kërkesës për rishikim dhe në përgjithësi, pala jo kerkuese, kunder vendimit të pranimit të kërkesës?

2. Çfarë do të kuptohet me rregullimin ligjor të parashikuar nga neni 450, pika 1, shkronja “c”, kur thuhet se: “Kur pas vendimit kanë dale, ose janë zbuluar prova të reja..”? Për këtë duhen patur parasysh edhe ato prova që nuk janë shqyrtuar gjatë gjykimit dhe që nuk janë kerkuar nga palet, megjithatë dihet prej tyre, apo vetëm ato që janë zbuluar pas dhenies së vendimit, me kusht që pala që e kërkon të mos kish dijeni për ekzistencën e tyre?

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË, pasi degjuan relacionet e anetareve Nikoleta Kita dhe Bashkim Caka, prokurorin Artur Selmani, i cili kerkoi lenien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit Shkoder, përfaqësuesin e kerkuesit avokat Fatos Shanaj, i cili kerkoi lenien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit Shkoder dhe pasi e biseduan ceshtjen në teresi,

VEREJNE:

Vendimi nr. 197, date 21.12.2001, i Gjykates se Apelit Shkoder eshte i pabazuar ne ligj dhe si i tille duhet te priset.

Gjate shqyrtimit te akteve qe ndodhen ne dosjen penale qe i perket kerkuesit Edmir Gjokicaj dhe gjate gjykimit te ceshtjes ne Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte, u konstatua se, me vendimin nr. 85, date 17.3.2000, kerkuesi eshte deklaruar fajtor per krimet e vrasjes me dashje dhe te mbajtjes pa leje te armeve luftarake, parashikuar nga nenet 76 dhe 278/II te Kodit Penal per te cilat u denua me 15 (pesembedhete) vjet burgim, vendim, i cili u la ne fuqi nga Gjykata e Apelit Shkoder, me vendimin e saj nr. 54, date 28.04.2000 dhe nga Kolegji Penal i Gjykates se Larte, me vendimin nr. 482, date 10.11.2000, te tij.

Me date 2.10.2001, avokatet Kujtim Capo e Bahri Piri paraqiten, ne Gjykatën e rrethit gjyqesor Shkoder, kerkese per rishikimin e vendimit te saj nr. 85, date 17.3.2000, me pretendimin se, pas dhenies se ketij vendimi, jane zbuluar prova te reja, te paditura me pare, qe hedhin drite mbi pafajesine e kerkuesit.

Bashke me kerkesen, si prova te reja, te zbuluara rishtazi, ne kuptim te nenit 450/c te K.Pr.Penale, u paraqiten tre deklarata ne emer te shtetasve Ruzhdi Tafili, Skender Mani dhe Nazmi Mehja, (pa shenuar daten e leshimit te tyre), nenshkrimet e te cileve jane vertetuar nga noteri Klement Radovani, me 12.10.2001.

Me ane te ketyre deklaratave, ata shprehen se, ditën dhe orën e vrasjes (per te cilen eshte deklaruar fajtor dhe denuar kerkuesi), e kane pare ate, duke festuar ditelindjen, duke ngrene e duke pire, ne fshatin Zus, vend ky i ndryshem nga vendi ku kishte ndodhur ngjarja.

Gjykata e rrethit gjyqesor Shkoder, me vendimin nr. 256, marre ne dhomen e keshillimit me date 22.10.2001, vendosi mospranimin e kerkeses me arsyetimin se ajo eshte bere jashte rasteve te parashikuara nga neni 450 i K.Pr.Penale dhe se kuptimi i shkronjes "c" te kesaj dispozite eshte qe prova e pretenduar te kete ekzistuar ne kohen e kryerjes se veprës penale, por objektivisht, ajo nuk njihej ose nuk mund te merrej.

Ky vendim u ndryshua nga Gjykata e Apelit Shkoder, duke vendosur pranimin e kerkeses per rishikim me arsyetimin se ajo eshte bere ne perputhje me kerkesat e nenit 450/c te K.Pr.Penale.

Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte arriten ne perfundimin se vendimi i Gjykates se Apelit Shkoder eshte marre jo ne perputhje me kerkesat e K.Pr.Penale.

Perveç kesaj, ne marrjen e vendimit nga ana e asaj gjykate (Gjykates se Apelit Shkoder) nuk jane patur parasysh edhe disa parregullsi ne dokumentacionin e paraqitur nga kerkuesi bashke me kerkesen per rishikim, parregullsi qe jane lejuar nga gjykata e shkalles se pare, qe ne fillim kur eshte depozituar ky dokumentacion ne sekretarine e asaj gjykate dhe te cilat jane anashkaluar, pa u vene ne dukje, edhe nga Gjykata e Apelit Shkoder.

Keshtu, nga shqyrtimi i akteve qe ndodhen ne dosje, konstatohet se, ne vete kerkesen qe eshte paraqitur, nga avokatet, per rishikim, nuk eshte shenuar data ne te cilen ajo eshte perpiluar. Nderkohe, konstatohet se, ne permbajtjen e kesaj kerkese, pervec te tjerave, thuhet se i paraqiten gjykates, bashkengjitur, deklaratat e shtetasve Ruzhdi Tafili, Skender Mani e Nazmi Nuh Mehja.

Mirepo, megjithese, ne te tre keto deklarata nuk eshte shenuar data e leshimit, ne shpinen e seciles prej tyre, figuron autentifikimi i nenshkrimit te deklaruesve nga noteri

Klement Radovani, autentifikim qe mban daten 12.10.2001, dmth 16 dite pas dates qe mban shenimi per ardhjen e kerkeses per rishikim ne gjykatën e shkalles se pare.

Keto parregullsi ngjallin dyshime se sekretaria gjyqesore ka lejuar qe edhe pas depozitimit te akteve e formimit te dosjes te behen nderhyrje ne to, duke kompromentuar rende rregullsine e procesit gjyqesor, mbasi nuk ka asnje garanci per nje proces te paanshem, objektiv e te ndershem.

Parregullsi te kesaj natyre diktonin kthimin, ne rruge administrative, pa veprim, te ketyre akteve, nga ana e sekretarise se gjykates dhe meqenese ato u lejuan derisa kerkesa u shqyrtua ne dhomen e keshillimit dhe ceshtja arriti per t'u gjykuar ne gjykatën e apelit, kjo e fundit duhej te vendoste mosmiratimin e ankimit, duke i vene ne dukje, ne vendimin e saj, keto parregullsi, si te meta serioze per gjykatën e shkalles se pare.

Persa u takon problemeve ligjore, qe kane lindur gjate gjykimit te ceshtjeve me objekt rishikimin e vendimeve penale te formes se prere, per unifikimin e te cilave kjo ceshtje ka ardhur ne Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte, keto kolegje arriten ne perfundimet e meposhtme:

Persa i perket ceshtjes se pare qe eshte shtruar per unifikimin e praktikës gjyqesore te deritanishme, sipas se ciles a ka te drejte prokurori, dhe ne pergjithesi pala jo kerkuese, te beje ankim kunder vendimit te pranimit te kerkeses per rishikim, Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte çmojne se kesaj çeshtjeje i duhet dhene pergjigje e kushtezuar me ndryshimet qe jane bere ne K.Pr.Penale, ne lidhje me institutin e rishikimit te vendimeve penale te formes se prere, me ligjin nr. 8813, date 13.6.2002, "Per disa shtesa e ndryshime ne ligjin nr. 7595, date 21.3.1995 "Kodi i Procedures Penale i Republikes se Shqiperise", ndryshime keto te bera nga ligjvenesit pasi per kerkesen per rishikim, objekt shqyrtimi ne keto kolegje, ishin marre vendimet perkatese si nga gjykata e shkalles se pare, ashtu edhe nga ajo e apelit. Kjo ka te beje sidomos me faktin se, ndryshe nga ç'parashikohej ne nenin 452 te K.Pr.Penale, (te pandryshuar) qe kerkesa e rishikimit paraqitej ne sekretarine e gjykates se rrethit qe kishte dhene vendimin, e cila e shqyrtonte ate ne dhomen e keshillimit, me ndryshimet qe ka pesuar kjo dispozite, kerkesa bashke me provat dhe dokumentet eventuale qe e perligjin ate, paraqitet ne sekretarine e Gjykates se Larte (neni 57 i ligjit nr. 8813, date 13.6.2002), Kolegji Penal i se ciles e shqyrton ate ne dhomen e keshillimit, pa pranine e paleve. Vendimi i ketij kolegji eshte i formes se prere, si kur vendoset mospranimi, ashtu edhe pranimi i kerkeses (neni 58 i ligjit nr. 8813, date 13.6.2002). Keshtuqe, problemi nese ka apo jo te drejte prokurori dhe ne pergjithesi pala jo kerkuese te beje ankim kunder vendimit te pranimit te kerkeses per rishikim, vetvetiu duhet te konsiderohet i kapercyer tashme.

Ne rastet kur Kolegji Penal i Gjykates se Larte pranon kerkesen per rishikim, vendos prishjen e vendimit te formes se prere dhe ceshtjen e dergon per rigjykim, nga nje tjetër trup gjykues, ne gjykatën e shkalles se pare qe ka dhene vendimin ose ne gjykatën e apelit, kur kerkesa eshte bere vetem kunder vendimit te kesaj te fundit.

Kuptohet qe, ne keto raste edhe prokurori dhe ne pergjithesi pala jo kerkuese, legjitimohet te ushtroje te gjitha te drejtat e pjesemarresve ne procesin penal, perfshire edhe te drejten e ankimit, ne gjykatën me te larte, kunder vendimit te gjykates se shkalles se pare dhe te apelit kur nuk eshte i te njejtit mendim me menyren e zgjidhjes se ceshtjes se rishikuar, tashme, prej tyre.

Ne kete perfundim arrihet duke u nisur nga permbajtja e dispozites se nenit 455/1 te

K.Pr.Penale, sipas se ciles ne gjykimin e rishikimit respektohen dispozitat e gjykimit te shkalles se pare brenda kufijve te shkaqeve te parashtruara ne kerkesen e rishikimit.

Ne lidhje me ceshtjen tjeter qe eshte shtruar per unifikim para Kolegjeve te Bashkuara te Gjykates se Larte, e cila ka te beje me kuptimin e shkronjes “c” te nenit 450 te K.Pr.Penale, per te arritur ne perfundime sa me te sakta e te drejta ne harmoni me frymen e pergjithshme te legjislacionit procedural penal ne fuqi ne Republiken e Shqiperise dhe me qellimin e ligjvenesit ne parashikimin e institutit te rishikimit te vendimeve penale te formes se prere, gjate shqyrtimit te kesaj ceshtjeje, Kolegjet e Bashkuara, çmojne se duhet patur parasysh jo thjesht dhe vetem kuptimi i permbajtjes se kesaj shkronje, por interpretimi teresor i kesaj dispozite ne frymen e kuptimit dhe qellimit te institutit te rishikimit, ne pergjithesi dhe te problemeve qe zgjidhen ne praktike nepermjet zbatimit drejt te dispozitave te ketij instituti rast pas rasti, ne veçanti, ne kuader te dhenies se drejtesise ne kuptimin e plote te kesaj fjale, dmth per dhenien dhe zbatimin perfundimtar te vendimeve penale qe i pergjigjen realisht te vertetes.

Dihet se, rishikimi i vendimeve penale te formes se prere eshte nje mjet i jashtezakonshem, madje i vetmi, qe parashikohet nga ligjvenesit ne K.Pr.Penale per te ndrequr gabimet e mundshme gjyqesore, (ne lidhje me vendimet e formes se prere).

Procesi gjyqesor qe zhvillohet nepermjet rishikimit, nuk eshte nje proces thjeshte revizionimi, (ne kuptimin e ngushte te fjales), te nje procesi te meparshem, por gjykata ne perfundim te tij, mbasi administron e vlereson faktet, rrethanat dhe provat qe jane paraqitur rishtaz nga palet, se bashku dhe ne harmoni me provat, rrethanat dhe faktet e administruara dhe te vleresuara ne perfundim te gjykimit te meparshem, mund te arrije ne perfundime te ndryshme, madje dhe krejtesisht te kunderta me ato qe kishte arritur ne gjykimin e pare dhe te jape vendim po krejtesisht te kundert. Nga vendim fajesie qe mund te jete dhene ne perfundim te gjykimit te pare, gjykata, ne perfundim te gjykimit te rishikimit mund te dale me vendim pafajesie (kur kerkesa e rishikimit behet nga pala e te denuarit) dhe anasjelltas (kur kerkesa e rishikimit behet nga prokurori).

Eshte pikerisht kjo arsyeja qe ligjvenesit rishikimin e vendimeve te formes se prere e ka lejuar vetem ne raste rigorozisht te percaktuara, te cilat i ka parashikuar, ne menyre te shprehur, ne nje dispozite te posacme te K.Pr.Penale, konkretisht ne nenin 450 te tij, te cilen e ka emertuar “Rastet e rishikimit”.

Sipas kesaj dispozite, rishikimi mund te kerkohet nga palet vetem neqoftese ekziston ndonjeri prej shkaqeve te parashikuara shprehimisht ne te dhe per asnje shkak dhe rast tjeter. Shkaqe te tilla jane: a) kur faktet e vena ne themel te vendimit nuk pajtohen me ato te nje vendimi tjeter te formes se prere; b) kur vendimi eshte bazuar ne nje vendim te gjykates civile, i cili eshte revokuar me pas; c) kur pas vendimit kane dale ose jane zbuluar prova te reja, te cilat vetem ose se bashku me ato qe jane vleresuar nje here, tregojne se vendimi eshte i gabuar dhe ç) kur vertetohet se vendimi eshte dhene si pasoje e falsifikimit te akteve te gjykimit, ose te nje fakti tjeter te parashikuar nga ligji si veper penale.

Ekzistenca, qofte edhe vetem e njerit prej ketyre rasteve, sherben si shkak per te kerkuar rishikimin e nje vendimi penal te formes se prere.

Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte, konstatojne se, ne praktiken e deritanishme, pas hyrjes ne fuqi te K.Pr.Penale, rishikimi eshte kerkuar nga palet, (kryesisht nga i denuari ose perfaqesuesi i autorizuar prej tij), me pretendimin se, pasi vendimi i dhene

ka marre forme te prere, kane dale ose jane zbuluar prova te reja dhe per kete eshte pretenduar se vendimi eshte i gabuar dhe duhet te rishikohet.

Gjate gjykimit te ketyre kerkesave, qofte ne dhomen e keshillimit (kur eshte vendosur mospranimi) ashtu edhe gjate shqyrtimit gjyqesor (kur kerkesat jane pranuar dhe çeshtja eshte rigjykuar) jane konstatuar interpretime te ndryshme ne lidhje me faktin se çdo te kuptohet me “prova te reja”, si dhe se kur do te quhet se ato kane dale ose zbuluar pas dhenies se vendimit. Per rrjedhoje, jane mbajtur qendrimet te ndryshme, shpesh edhe kontradiktore, sikurse ka ndodhur edhe midis qendrimeve qe jane mbajtur nga gjykata e rrethit gjyqesor dhe ajo e apelit Shkoder, ndaj kerkeses se perfaqesuesve te te denuarit Edmir Gjokicaj, çeshtje qe ka ardhur per zgjidhje dhe unifikim ne Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte.

Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte arriten ne perfundimin se vendimi nr. 197, date 21.12.2001, i Gjykates se Apelit Shkoder eshte i gabuar, pasi eshte marre ne kundërshtim me ligjin. Nga ana e kesaj gjykate eshte interpretuar gabim kuptimi i permbajtjes se shkronjes “c”, te nenit 450 te K.Pr.Penale, pasi kerkesa per rishikim qe eshte paraqitur nga perfaqesuesit e te denuarit Edmir, edhe sikur te mos ekzistonin parregullsitet qe u permenden ne pjesen e pare te ketij vendimi, nuk i plotesonte kushtet per t’u konsideruar si nje nga rastet qe ligjvenesit ka parashikuar se mund te kerkohet rishikimi i vendimeve penale te formes se prere.

Deklaratat e leshuara nga tre shtetas te ndryshem nuk mund te konsiderohen prova, ashtu sikurse kerkohet, ne forme qartesisht te shprehur, ne shkronjen “c” te nenit 450 te K.Pr.Penale.

Si shkrerat, dokumentat, ashtu edhe objektet te natyres materiale, per t’u paraqitur si shkak per rishikimin e vendimit duhet te plotesojne bashkerisht dy kushte: se pari, te kene dale ose te jene zbuluar pasi vendimi kishte marre forme te prere dhe se dyti, nga pikepamja e formes procedurale, te jene prova, ne kuptimin qe i jep proves ligjvenesit ne dispoziten e nenit 149 te K.Pr.Penale.

Ato, jo vetem qe duhet te permbajne njoftime mbi faktet e rrethanat qe lidhen me vepren penale per te cilat eshte deklaruar fajtor dhe denuar personi, por edhe te jene marre nga njeri prej burimeve te parashikuara ne ligjin procedural penal, ne perputhje me rregullat e caktuara prej tij dhe qe sherbejne per te vertetuar moskryerjen prej tij te vepres penale, kerkesa keto qe nuk i plotesojne deklaratat e paraqitura si shkak per rishikim ne rastin konkret.

Fakti qe, pasi jane leshuar, ato u autentifikuan nga ana e nje noteri, ashtu edhe sikurse ato te ishin redaktuar teresisht prej tij (noterit) nuk sjell asnje ndryshim ne ato qe u thane me lart, pasi deklarimet e bera para nje noteri nuk u japin atyre cilesine e proves ne kuptimin e nenit 149 te K.Pr.Penale.

Ne lidhje me ceshtjen tjeter qe shtrohet per unifikim para Kolegjeve te Bashkuara te Gjykates se Larte dhe qe ka te beje me shprehjen e perdorur nga ligjvenesit: “ Kur pas vendimit, kane dale, ose jane zbuluar prova te reja...”, duhen patur parasysh edhe ato prova qe nuk jane shqyrtuar gjate gjykimit dhe qe nuk jane kerkuar nga palet, megjithese dihet prej tyre, apo vetem ato qe jane zbuluar pas dhenies se vendimit, me kusht qe pala qe e kerkon te mos kish dijeni per ekzistencen e tyre, kolegjet, arriten ne perfundimin se prova qe sherben si shkak per rishikim duhet te jete e re, ne kuptimin qe ajo te kete dale ose te jete zbuluar pasi vendimi te kete marre forme te prere.

Ne lidhje me kete ligjvenesie ka perdorur shprehjet: "... kane dale" ose "jane zbuluar". Kuptimi i ketyre dy shprehjeve, nga pikepamja e qellimit te perdorimit te tyre, ne permbajtjen e shkronjes "c" te nenit 450 te K.Pr.Penale, eshte i njejte. Ne te dy rastet behet fjale per prova, te cilat, megjithese kane ekzistuar objektivisht ne kohen kur u shqyrtua ceshtja, ato nuk ishin paraqitur nga palet deri ne momentin qe vendimi ka marre forme te prere, pasi ekzistenca e tyre nuk dihej, deri ateher, prej tyre (paleve). Mosdijenja e paleve per ekzistencen e ketyre provave, ne keto raste e ka burimin ose ne mosthellimin e tyre ne procesin e zbulimit ose ne pamundesine dhe pengesat reale qe ato mund te kene hasur gjate ketij procesi.

Veshtiresite dhe pengesat ne keto raste mund ta kene burimin sa ne mosthellimin dhe mungesat profesionale te personave qe jane te ngarkuar me zbulimin dhe administrimin e provave, te nje vepre penale, aq edhe ne veprimtarine keqberese te personave te interesuar, per fshehjen, prishjen dhe manipulimin e tyre.

Dallimi midis shprehjeve "... kane dale..." dhe "... jane zbuluar", konsiston ne faktin se shprehja e pare perdoret ne rastin kur ekzistenca e provave te reja qe kane lidhje me nje vendim penal te formes se prere te meparshem evidentohet gjate nje procesi hetimor ose gjyqesor tjetër, i cili nuk ka lidhje me ceshtjen per te cilen eshte dhene vendimi qe kerkohet te rishikohet dhe jane fiksuar ne aktet procedurale (proces-verbalet) e dosjes perkatese. Kurse e dyta, kur palet e interesuara, per te verifikuar pretendimet ose dyshimet e tyre ne lidhje me vertetesine dhe drejtesine e vendimit te dhene, kryejne veprimtari verifikuese, mbasi ky vendim ka marre formen e prere.

Duke u bazuar ne sa u tha me lart, Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte arriten ne perfundimin se provat qe direshin prej paleve, qe para se vendimi te merrte formen e prere, nuk mund te konsiderohen prova te reja, ne kuptim te shkronjes "c" te nenit 450 te K.Pr.Penale, pavaresisht nga arsyeja e mosparaqitjes se tyre ne ate kohe.

PER KETO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte bazuar ne nenin 441/c te K.Pr.Penale,

VENDOSEN:

Prishjen e vendimit nr. 197, date 21.12.2001, te Gjykates se Apelit Shkoder dhe lenien ne fuqi te vendimit nr. 256, date 22.10.2001, te Gjykates se rrethit gjyqesor Shkoder.

Ky vendim unifikues te dergohet per botim ne Fletoren Zyrtare.

MENDIMI I PAKICES

Kemi mendimin se trajtimi i problemit dhe per pasoje zgjidhja e ceshtjes me vendimin e shumices nuk eshte i drejte.

Vendosja e institutit te "rishikimit" ne K.Pr.Penale miratuar me ligjin nr. 7905 date 21.3.1995, i cili ne vetvete eshte nje mjet i rendesishem ankimi qe jep mundesine per

rivendosjen e nje te drejte qe mund te jete shkelur, krijoi hapesire per palet ne gjykim qe ta ushtrojne kete te drejte ne perputhje me kriteret e percaktuara. Ky institut parashikohet ne kreun e IV te Kodit Penal ne 13 nene. Neni 449 percakton ne piken 1 se “ ne rastet e caktuara me ligj lejohet ne cdo kohe rishikimi i vendimit qe ka marre formen e prere, edhe kur denimi eshte ekzekutuar ose eshte shuar” dhe ne piken 2 “vendimet e pafajesise per krime mund te rishikohen me kerkesen e prokurorit, por me kusht qe te mos kene kaluar 5 vjet nga dhenia e vendimit”.

Nga permbajtja e ketij neni dhe e nenit 451 te K.Pr.Penale del qarte se kerkesa per rishikim mund te behet nga i denuari ose kujdestari i tij (dhe kur ai ka vdekur nga trashegimtari apo nje i aferm i tij) dhe nga prokurori prane gjykates qe ka dhene vendimin.

Pa dashur te trajtojme gjithë problemet qe parashikohen per rishikimin ne K.Pr.Penale, ashtu siç u trajtua ne shqyrtimin e ceshtjes nga Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte, problemin baze e perben neni 450 i K. Pr. Penale qe parashikon se kur mund te kerkohet rishikimi. Rastet qe parashikohen ne germen “a”, “b” te atij neni, jane te kuptueshme dhe nuk kane lindur probleme ne praktike (kur faktet e vena ne themel te vendimit nuk pajtohen me ato te nje vendimi tjeter te formes se prere dhe kur vendimi eshte bazuar ne nje vendim te gjykates civile, i cili eshte revokuar me pas). Po e njejta gje duhet thene edhe per rastin e parashikuar ne piken “ç” (kur vertetohet se vendimi eshte dhene si pasoje e falsifikimit te akteve te gjykimit ose te nje fakti tjeter te parashikuar nga ligji si veper penale).

Probleme kane lindur ne vazhdimesi ne praktiken gjyqesore lidhur me zbatimin e rasteve qe parashikohen ne germen “c” te nenit 450 te K.Pr.Penale ku thuhet:

“Kur pas vendimit kane dale ose jane zbuluar prova te reja, te cilat vetem ose se bashku me ato qe jane vleresuar njehere, tregojne se vendimi eshte i gabuar”.

Nga permbajtja e kesaj germe dalin disa probleme si :

a) ç’duhet te kuptohet me termat “kane dale ose jane zbuluar prova te reja”;

b) po termi prova te reja ne kete rast si duhet kuptuar, ne çforme do te merret, kush do ta marre, ne ç’forme do t’i paraqitet gjykates?

Duke qene nje mjet i vecante ankimi (por shume i rendesishem ne disa raste per menjanimin e shkeljeve qe kane sjelle si pasoje marrjen e nje vendimi penal gjyqesor jo te bazuar) dhe nga permbajtja qe ka neni 450, del qarte se rastet e ushtrimit te kesaj te drejte jane te kufizuara. Kryesisht, ne praktiken e gjykatave, vihet re se kerkesa per rishikim te vendimeve jane bere vetem ne mbeshtetje te gernes “c” dhe per kete qellim nga te pandehurit apo mbrojtësit e tyre jane marre deklarata me shkrim nga persona qe kane paraqitur rrethana te reja te ndryshme nga ato qe jane marre ne gjykimin e ceshtjes e qe vene ne dyshim permbajtjen e atij vendimi gje qe, nese e cmon e pranon gjykata, mund te sherbeje si baze per rishikimin apo dhe prishjen e nje vendimi gjyqesor te dhene me pare.

Per te ruajtur autenticitetin dhe saktësuar identifikimin e personave qe tregojne rrethana te reja, keto deklarime jane bere para noterit (gje qe tregon edhe faktin se i pandehuri apo mbrojtësi i tij ne kete menyre kerkon te rritin pergjegjesine e personit qe ka bere deklarime e qe ato me pas, ne gjykim, te mos shtremberohen), dhe i jane paraqitur gjykates si prova te reja. Gjykatat jane shprehur per pranimin apo jo te kerkeses per rishikim mbi keto deklarata.

Me te drejte Kolegji Penal i Gjykates se Larte, duke ndjekur praktiken gjyqesore, e ka

derguar kete ceshtje per shqyrtim dhe unifikim te praktikes ne Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte. Kjo per faktin qe u shtrua ne forme pyetjeje edhe me lart se çduhet kuptuar “me prova te reja e si do te merren keto” sepse ne kuptimin e mirefillte te fjales vete deklaratat qofshin apo jo te bera para noterit nuk mund te trajtohen si prova.

Rendesia e ketij vendimi unifikues ka vlerat e tij pavaresisht nga fakti se me ndryshimet e bera ne K.Pr.Penale me ligjin nr. 8813 date 13.6.2002 kompetente per gjykimin e kerkesave per rishikim eshte Gjykata e Larte. Kjo jo vetem per faktin e dhenies se vendimeve te drejta por edhe per te menjanuar rastet e berjes se kerkesave pa plotesuar kriteret per pranimin e tyre.

Ne kete aspekt jemi me te njejtin mendim te shumices per nevojën e unifikimit te praktikes. Po keshtu jemi me te njejtin mendim lidhur me te drejten e prokurorit per te bere ankim kunder vendimit te marre nga gjykata me te cilin eshte pranuar kerkesa per rishikim (siç eshte ne rastin ne shqyrtim qe prokurori me rekurs kerkon prishjen e vendimit nr. 197 date 21.12.2001 te Gjykates se Apelit Shkoder me te cilin eshte vendosur prishja e vendimit te Gjykates se Rrethit Gjyqesor Shkoder, pranimi i kerkeses se Edmir Gjokicajt per rishikim dhe kthimin e akteve gjykates se shkalles se pare per shqyrtimin e ceshtjes).

Sikurse permendem, eshte e nevojshme te dale qarte se çduhet kuptuar me shprehjen qe percakton germa “c” e nenit 450 te K.Pr.Penale “kane dale ose jane zbuluar prova te reja”. Kuptohet qarte se pari se pala qe kerkon rishikimin (i pandehuri apo prokurori) eshte e domosdoshme qe te paraqese prova te reja pra qe te mos jene administruar e mos i jene nenshtruar shqyrtimit me pare nga gjykata dhe qe te jete zbuluar mbas dhenies se nje vendimi penal qe ka marre forme te prere. Ne kete aspekt duhet pranuar se nuk mund te perbeje prove te re per te rishikuar vendimin nje prove qe eshte kerkuar gjate gjykimit te ceshtjes por qe per arsye te ndryshme nuk eshte marre nga gjykata dhe qe paraqet vlera provuese.

Nocionet “kane dale” ose “ jane zbuluar prova te reja” behen te qarta e te kuptueshme edhe nga vete termat qe perdoren por problemi kryesor qe shtrohet per diskutim e zgjidhje eshte se çduhet kuptuar me termin “prova te reja” e si do te merren ato.

Shumica ka mendimin se shkresat, dokumentat apo objektet e natyres materiale mund te paraqiten per rishikimin e vendimit vetem ne rast se ato marrin cilesine e proves sipas percaktimeve te bera ne K.Pr.Penale. Ne nenin 149 te K.Pr.Penale thuhet: “prova jane njoftimet mbi faktet e rrethanat qe lidhen me vepren penale, qe merren prej burimeve te parashikuara ne ligjin procedural penal, ne perputhje me rregullat e caktuara prej tij dhe qe sherbejne per te vertetuar kryerjen ose jo te vepres penale, pasojat e ardhura prej saj, fajesine ose pafajesine e te pandehurit dhe shkallen e pergjegjesise se tij”, ndersa ne nenin 151 thuhet se “gjate hetimeve paraprake provat merren nga organi qe procedon” e “ne gjykim provat merren me kerkesen e paleve”.

Duke mos e pare te nevojshme te trajtojme llojet e provave qe parashikohen ne Kreun e II te K.Pr.Penale kemi mendimin se ne se do te zbatohet mendimi i shumices per menyren e marrjes se proves, çdo i pandehur apo mbrojtës do te vihej ne pamundesie te plote per te ushtruar te drejten e rishikimit. Ne se do te pranohej qe prove eshte ajo qe merret nga organi qe procedon apo nga gjykata, atehere shtrohet pyetja: si do te merren prej tyre ato fakte qe i pandehuri pretendon t’i paraqese si prova te reja? A kane ndonje detyrim ligjor organi i procedimit dhe gjykata te marrin me cilesine e proves ato qe paraqet i pandehuri me qellim per te rishikuar nje vendim te formes se prere? Keto organe jo vetem qe s’kane asnje detyrim

por edhe provat merren prej tyre “gjate hetimeve paraprake” dhe “ne gjykim”. Duke ju referuar ketyre percaktimeve ligjore nuk do te ndodheshin para minimizimit te rasteve te rishikimit te vendimeve penale te formes se prere, por para moszbatimit teresor te gërmes “c” te nenit 450 te K.Pr.Penale.

Theksuam se ne praktike jane pranuar per tu diskutuar si prova ne gjykim deklaratat e leshuara nga persona te ndryshem (noteriale apo te thjeshta) te cilat i jane nenshtruar vleresimit te gjykates ne se jane te mjaftueshme apo jo per tu pranuar te merren si prova. Edhe Kolegji Penal i Gjykates se Larte, ne ato pak raste qe ka shqyrtuar mbi rekursin e ushtruar, eshte bazuar ne po ato deklarata.

Nese do tu qendronim strikt termave qe jep neni 450/c i K.Pr.Penale eshte e nevojshme qe te jepen edhe rruget se si do te gjeje zbatim ai nen e nese shihet se nuk hapet horizont edhe me vendimin e shumices, ne se duhet qe ai te zbatohet, te studiohet mundesia e permiresimit apo ndryshimit te ligjit gje qe do te ishte me e drejte dhe aspak e kontestuar.

Ne rastin ne shqyrtim, Gjykata e Apelit Shkoder, ne marrjen e vendimit per pranimin e kërkeses per rishikim te Edmir Gjokicajt, ka marre per baze deklaratat noteriale te paraqitura prej tij, gje qe bazohet ne eksperiencen dhe praktiken shumevjecare te gjykatave te rrethit, te apelit e te Gjykates se Larte. Per rrjedhoje, vendimi duhet te trajtohet per kohen qe eshte marre e nje vendim gjykate qofte ky edhe unifikues i Kolegjeve te Bashkuara te Gjykates se Larte nuk mund te shtrihe e te kete efekte prapavepruese por unifikon praktiken qe duhet te zbatohet ne te ardhmen. Per pasoje mendojme se nuk eshte i drejte edhe vendimi i marre per prishjen e vendimit te Gjykates se Apelit Shkoder.

GJYQTARET: V.Kondili, Y.Myrtja, K.Ngjela, A.Lamaj, N. Kita, V.Metani , Z.Poda, V.Bineri.

VENDIM
Nr.7, datë 11.10.2002

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në seancën gjyqësore të datës 11.10.2002, moren në shqyrtim ceshtjen penale nr. 8, që i perket:

TË DËNUARIT: Blerim Llukani

OBJEKTI I KËRKESËS: Mosekzekutim i vendimit penal të formës së prërë, duke u përjashtuar nga vuajtja e metejshme e denimit, për shkak të parashkrimit dhe shuarjes së tij.

BAZA LIGJORE : Nenët 68/c të K.Penal si dhe 480 e vijës të K.Pr.Penale.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan me vendimin nr. 114, datë 30.10.2001 ka vendosur:

“Rrezimin e kërkesës së paraqitur nga i denuari Blerim Llukani me objekt mosekzekutimin e vendimit të denimit penal nr. 141 datë 24.7.1996 të Gjykatës së Rrethit Elbasan, për përjashtimin nga vuajtja e metejshme e denimit për shkak të parashkrimit dhe shuarjes së denimit, si të pabazuar në ligj”.

Gjykata e Apelit Durrës, mbi ankimin e të denuarit, me vendimin nr. 280 datë 20.12.2001, ka vendosur:

“Lenien në fuqi të vendimit Nr. 114 datë 30.10.2001 të Gjykatës së Rrethit Elbasan”.

Kunder vendimit të Gjykatës së Apelit Durrës dhe Gjykatës Rrethit Gjyqësor Elbasan, ka paraqitur rekurs në bazë të nenit 432 të K.Pr.Penale i denuari Blerim Llukani, i cili kërkon prishjen e tyre dhe pranimin e kërkesës, duke parashtruar keto shkaqe:

Nga gjykatat është zbatuar gabim ligja, kur:

- Konform nenit 68 të K.Penal është parashkruar ekzekutimi i denimit, pasi nga dita që vendimi ka marrë formë të prërë ka kaluar mbi 5 vjet.

- Në kreun VIII të K.Penal, ku është dhe neni 68, por që harmonizohet dhe me nenin 480 të K.Pr.Penale, gjithçka kufizohet taksativisht me afatet e shuarjes dhe parashkrimit të denimit, afate të cilat fillojnë nga dita që vendimi ka marrë formë të prërë.

- Në K.Pr.Penale për keto afate nuk ka dhe nuk parashikohen pezullime apo ndërprerje etj. për mosekzekutimin e denimit dhe për pasoje neni 68 i K.Penal ka karakter detyrues për të zbatuar dhe nuk kushtezon këtë ekzekutim vendimi, që nuk është kryer për faj ose pakujdesi të organeve kompetente që merren me këtë ceshtje.

- Ligja mund të ketë vakumë ligjorë, por ligji nr. 8202 datë 27.3.1997 dhe ligji nr. 8268 datë 22.12.1997 “Për amnistinë” nuk ndryshuan nenin 68 të K.Penal, për të pezulluar apo ndërprerë ekzekutimin e vuajtjes së denimit për shkak të hapjes së burgjeve, i cili nuk u bë për faj të të denuarve.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË, pasi degjuan relacionin e anetareve Ylvi Myrtja e Vladimir Bineri,

pasi degjuan prokurorin e Prokurorisë së Përgjithshme Artur Selmani, që kërkoj prishjen e vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe të gjykatës së apelit dhe pranimin e kërkesës së të denuarit,

pasi degjuan avokatin e të denuarit z. Hysen Kovaci, i cili kërkoj prishjen e vendimit

te gjykates se shkalles se pare dhe te gjykates se apelit dhe pranimin e kerkeses,

VEREJNE:

Me vendim Nr. 141 date 24.7.1996 te Gjykates se Rrethit Elbasan eshte vendosur: “Deklarimi fajtor i te pandehurit Blerim Llukani per vepren penale te vjedhjes me dhune ne bashkepunim dhe ne baze te neneve 139 e 25 dhe 50/gj te K.Penal e 406 te K.Pr.Penale eshte denuar me 6 vjet burgim, duke i filluar vuajtja e denimit nga data e arrestimit 17.12.1995”. Ky vendim, ne baze te vendimit nr.707 date 11.9.1996 te Gjykates se Apelit Tirane, eshte lene ne fuqi, duke u ndryshuar vetem masa e denimit te te gjykuarit nga 6 vjet ne 4 vjet burgim. Vendimi i gjykates se apelit eshte lene ne fuqi me vendimin nr. 333 date 4.12.1997 te Kolegjit Penal te Gjykates se Kasacionit.

Organi i Prokurorise Elbasan, ne baze te nenit 464/3 te K.Pr.Penale, me date 8.10.1996 ka nxjerr urdherin per ekzekutimin e vendimit penal nr.141. Vuajtja e denimit per te denuarin, ashtu sic eshte shprehur dhe gjykata ne vendimin e saj, por dhe ne urdherin e ekzekutimit te prokurorit, ka filluar me date 17.12.1995. I denuari ka filluar vuajtjen e denimit ne Institucionin e Riedukimit 325 Tirane deri me date 13.3.1997, dite kur vuajtja e metejshe e denimit eshte nderprere nga trazirat ne vend. Pas kesaj date i denuari nuk eshte kthyer vullnetarisht me per vazhdimin e metejshe te vuajtjes se denimit penal dhe as eshte bere e mundur rivenia ne ekzekutim e denimit, duke ngelur pa vuajtur ende 2 vjet, 4 muaj e 22 dite burgim.

I denuari ne kerkesen e tij drejtuar gjykates kerkon mosekzekutimin e metejshe te vuajtjes se denimit ne baze te nenit 68 te K.Penal, me pretendimin se ai eshte parashkruar sepse kane kaluar 5 vjet nga dita qe vendimi ka marre forme te prere, pra nga data 11.9.1996.

Gjykata e rrethit gjyqesor Elbasan ka rrezuar kerkesen e tij dhe vendimi eshte lene ne fuqi nga Gjykata e Apelit Dures, me arsyetimin se instituti i shuarjes se denimit dhe mos ekzekutimit te vendimeve penale per shkak te parashkrimit, ben fjale per vendime penale, te cilat nuk jane vene ne ekzekutim dhe jo per vendime penale qe kane filluar te ekzekutohen.

Kolegji Penal i Gjykates se Larte me vendimin nr. 279 date 18.04.2002 ka vendosur kalimin e ceshtjes ne Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte per unifikimin e praktikës gjyqesore.

Problemet ligjore, te cilat duhet te gjejne nje trajtim juridik, ne kete ceshtje jane :

Kur eshte i zbatueshem instituti i parashkrimit te ekzekutimit te denimit:

a) vetem ne rast se vendimi penal nuk eshte vene asnjehere ne ekzekutim;
b) apo edhe ne rastet kur vendimi eshte vene ne ekzekutim dhe nuk eshte permbushur plotesisht;

c) a do te pranohet koncepti i nderprerjes dhe i pezullimit te parashkrimit te ekzekutimit te denimit?

Kolegjet e Bashkuara çmojne se vendimet e te dy gjykatave nuk jane te drejta, pasi ato nuk trajtojne si duhet kuptimin e institutit te parashkrimit te denimit parashikuar nga neni 68 i Kodit Penal.

Ne kete perfundim Kolegjet e Bashkuara edhe pse deri tani nuk ka patur jurisprudence ne lidhje me kete ceshtje, arriten duke u nisur nga interpretimi i gjithanshem qe u “kane” bere dispozitave te Kodit Penal ne lidhje me parashkrimin.

Ne kreun e VIII-te te Kodit Penal ligjvenesit ka parashikuar nje institut me vete ne lidhje me shuarjen e ndjekjes penale, te denimeve dhe mosekzekutimin e tyre.

Brenda kuadrit te ketij instituti jane perfshire dispozita te vecanta ne lidhje me parashkrimin e ndjekjes penale, (neni 66 i K.Penal); ne lidhje me parashkrimin e ekzekutimit te denimit, (neni 68 i Kodit Penal) dhe shuarjen e denimit ose, sikurse e ka emertuar vete ligjvenesit, rehabilitimin, (neni 69 i Kodit Penal).

Keto dispozita permbajne rregullimin ligjor te ketij instituti ne tre aspekte te vecanta te tij.

Keshtu, dispozita e nenit 66 te Kodit Penal ben fjale per parashkrimin e ndjekjes penale me te cilin duhet kuptuar ndalimi qe ekziston me ligj per te bere ndjekje penale, ne qofte se, nga koha kur eshte kryer vepra penale, deri ne momentin e marrjes si te pandehur te autorit te saj, kane kaluar afatet e parashikuara ne kete dispozite.

Ne dispoziten e nenit 68 te Kodit Penal ligjvenesit ka parashikuar afatet, me kalimin e te cileve, vendimi i denimit, dhene ndaj nje personi per vepra penale te kryera prej tij, nuk mund te ekzekutohet me.

Kurse ne dispoziten e nenit 69 te Kodit Penal jane parashikuar afatet, me kalimin e te cileve, personi i denuar per vepra penale te kryera prej tij, do te quhet i padenuar ose, sic e ka vete ligji i rehabilituar.

Nga sa u parashtrua shkurtimisht me lart, arrihet ne perfundimin se, ne rastin e pare, (neni 66 i Kodit Penal) ndodhemi para rastit te parashkrimit te se drejtes se organeve kompetente te ndjekjes penale; ne rastin e dyte (neni 68 i Kodit Penal), ndodhemi para parashkrimit te se drejtes se organeve kompetente shteterore, te ngarkuara me ekzekutimin e vendimeve te denimit per te ekzekutuar keto vendime. Kurse, ne rastin e trete, (neni 69 i Kodit Penal) ndodhemi para shuarjes se denimit te dhene ndaj nje personi per vepra penale te kryera prej tij dmth, para rehabilitimit te ketij personi qe sjell si pasoje ndryshimin e gjendjes gjyqesore te tij, nga i denuar ne i padenuar.

Çeshtja objekt gjykimi ne Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte ka te beje me aspektin e dyte te institutit te parashkrimit, dmth me parashkrimin e ekzekutimit te denimit, parashikuar nga neni 68 i Kodit Penal.

Nga permbajtja e kesaj dispozite, del se vendimi i denimit nuk ekzekutohet kur nga dita qe ka marre forme te prere kane kaluar : njezet vjet per vendimin qe permban denim pesembedhete gjer ne njezetepese vjet; dhjete vjet per vendimin qe permban denim pese gjer ne pesembedhete vjet dhe pese vjet per vendime qe permbajne denim me burgim gjer ne pese vjet ose denime te tjera me te lehta.

Duket qarte se, ligjvenesit, nepermjet kesaj dispozite, ka vene perpara organeve kompetente shteterore te ngarkuara me ekzekutimin e vendimeve te denimit nje kufizim kohor brenda te cilit keto organe kane te drejte qe te vene ne ekzekutim nje vendim penal te formes se prere. Ky kufizim kohor, perben ne te njejten kohe edhe nje ndalim te shprehur per keto organe, i cili nuk u lejon atyre qe te ekzekutojne vendime penale tej afateve te percaktuara, sipas rastit, ne shkronjat “a”, “b” dhe “c” te dispozites se nenit 68 te Kodit Penal.

Qellimi i ligjvenesit ne vendosjen e ketij kufizimi kohor dhe ndalimi ka qene se pari, realizimi ne praktike i efektit te pergjithshem dhe te vecante parandalues te denimit ne cdo rast konkret dhe se dyti, disiplinimi i procesit te ekzekutimit te vendimeve te denimit ne pergjithesi dhe ne menyre te vecante ne rastet kur personi i denuar, per njeran apo tjetren

arsye i shmanget apo i fshihet ketij procesi.

Te drejten dhe njekohesisht detyren qe kane organet kompetente shteterore, te ngarkuara me ekzekutimin e vendimeve te denimit, ligjvenesit e ka kushtezuar se pari me momentin kur vendimi i denimit ka marre formen e prere dhe se dyti, ne vartesi te masave dhe llojeve te denimit te dhene, me afatet, (njetzet, dhjete dhe pese vjet), qe parashikohen ne dispoziten e permendur te Kodit Penal.

Nga sa u parashtruan ne paragrafin e mesiperm, arrihet ne perfundimin se, organet kompetente shteterore te ngarkuara me ekzekutimin e vendimeve te denimit, kane te drejte dhe njekohesisht detyre qe menjehere, sapo vendimi i denimit te kete marre forme te prere, ta vene ne ekzekutim ate.

Kete te drejte ato vazhdojne ta kene derisa pa u plotesuar akoma afatet, njetzet, dhjete dhe pese vjet te parashikuara respektivisht nga shkronjat “a”, “b” dhe “c” te nenit 68 te Kodit Penal.

Nga kjo del se vendimi i denimit nuk mund te ekzekutohet as para se ai te kete marre forme te prere, as pasi te jene plotesuar afatet njetzete, dhjete dhe pese vjet qe u permenden dhe kjo perben ndalimin qe u permend me lart.

I denuari Blerim Llukani eshte denuar me vendimin nr. 141 date 24.7.1996 te Gjykates se shkalles se pare Elbasan. Vendimi i dhene nga Gjykata e Elbasanit ka marre forme te prere me date 11.9.1996 ditën kur ka shpallur vendimin e saj gjykata e apelit. Denimi i dhene per te denuarin Blerim Llukani ka qene me i ulet se 5 vjet burgim.

Me kalimin e pese vjeteve e konkretisht me 12.9.2001 i denuari Blerim Llukani ka hartuar dhe depozituar ne Gjykatën e rrethit Elbasan kerkesen objekt gjykimi me pretendimin se vendimi i denimit te dhene kunder tij nuk mund te ekzekutohej me per faktin se kishin kaluar pese vjet nga dita qe vendimi kishte marre forme te prere. Nepermjet kerkeses objekt gjykimi i denuari ka kerkuar nga gjykata deklarimin si te parashkruar te denimit te dhene kunder tij. Kerkimet i denuari pervec nenit 68 te Kodit Penal te analizuar me siper i bazon edhe ne nenet 470, 471 e 480 te Kodit te Procedures Penale.

Dispozitat procedurale te sipercituara sanksionojne gjykatën kompetente ne fazen e ekzekutimit (neni 470 i K.Pr.Penale) menyren e procedimit (neni 471 i K.Pr.Penale) dhe kompetencat e gjykates (neni 480 i K.Pr.Penale). Sipas nenit 480 te K.Pr.Penale: “Ne fazen e ekzekutimit, gjykata eshte kompetente te vendose per shuarjen e vepres penale pas denimit, per shuarjen e denimit, per denimet plotesuese, per konfiskimin dhe kthimin e sendeve te sekuestruara, si dhe per çdo rast te parashikuar me ligj”.

Ne kundërshtim me sa u analizua me siper, gjykatat e kane rrezuar padrejtesisht kerkesen e te denuarit Blerim Llukani megjithese kishin kaluar pese vjet nga dita qe vendimi kishte marre forme te prere. Me kalimin e pese vjeteve vendimi i denimit nuk mund te ekzekutohet (neni 68/c i Kodit Penal). Si gjykata e shkalles se pare dhe ajo e apelit ishin te detyruara te deklaroronin se denimi i dhene kunder te denuarit Blerim Llukani nuk mund te ekzekutohej me per faktin se ai ishte parashkruar.

Nga leximi i vete tekstit te dispozites se nenit 68 te Kodit Penal shihet fare qarte qe ligjvenesit jo vetem qe nuk ka parashikuar, por as ka lene te nenkuptohet se ekzistojne shkaqe apo faktore qe mund te sjellin si pasoje zgjatjen e afateve te parashkrimit qe jane parashikuar prej tij ne lidhje me ekzekutimin e vendimit te denimit.

Gjykata e shkalles se pare Elbasan dhe Gjykata e Apelit Durrës e kane rrezuar

kerkesen e te denuarit Blerim Llukani me arsyetimin: “se me date 13.3.1997 eshte nderprere vuajtja e denimit”. Ky konkluzion i gjykatave nuk gjen mbeshtetje ne asnje dispozite ligjore te se drejtes penale. Ne Kodin Penal dhe ne Kodin e Procedures Penale nuk parashikohet nderprerja e ekzekutimit te vendimeve. Megjithese ne legjislacionin penal shqiptar nuk parashikohet nderprerja e ekzekutimit te vendimit, gjykatat i referohen parimeve te pergjithshme te se drejtes e sidomos te drejtes civile qe e parashikon nderprerjen si nje institut ligjor. Nje qendrim i tille vjen ne kundërshtim me parimet e Kodit Penal shqiptar. Ne te drejten penale shqiptare eshte sanksionuar: “Kodi Penal bazohet ne parimet kushtetuese te shtetit te se drejtes, te barazise perpara ligjit, te drejtesise ne caktimin e fajesise dhe te denimit, si dhe te humanizmit. Zbatimi i ligjit penal me analogji nuk lejohet.

Siç shihet menyra e arsyetimit qe mbështetet ne disa parime te pergjithshme per te nxjerr perfundime te njejta eshte kategorikisht e ndaluar per te drejten penale. Per kete arsye ligjvenesit ka sanksionuar ne Kodin Penal parimin e moszbatimit te ligjit penal me analogji (neni 1/c i Kodit Penal).

Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte arriten ne perfundimin se edhe duke u nisur nga interpretimi logjik i shprehjes se perdorur nga ligjvenesit ne dispoziten e ketij neni ku thuhet: “Vendimi i denimit nuk ekzekutohet kur nga dita qe ka marre forme te prere kane kaluar...”, nuk mund te kete zgjatje te afateve te parashkrimit te ekzekutimit te denimit per asnjelloj shkak. Kjo vlen si per rastet kur vendimi i denimit nuk eshte vene fare ne ekzekutim, ashtu edhe per rastet kur ky vendim eshte vene ne ekzekutim dhe pasi i denuari ka filluar te vuaje denimin, vuajtja e metejshme e tij nderpritet per cfaredolloj shkak, sikurse mund te jete edhe largimi i te denuarit nga vuajtja e denimit, sic ka ndodhur me te denuarin Blerim Llukani.

Fakti qe vendimi i denimit qe i perket ketij te denuari ishte vene ne ekzekutim dhe ai, deri me 13.3.1997 kur u largua nga vendi i vuajtjes se denimit, kishte vuajtur rreth 21 muaj nga denimi i dhene, nuk mund te sherbeje si rrethane per t’i bere dispozites se nenit 68 te Kodit Penal nje interpretim te ndryshem nga ai qe i u be nga Kolegjet e Bashkuara, ne pjeset e meparshme te ketij vendimi. Vetem fakti, qe i denuari Blerim ka vuajtur nje pjese te denimit nuk mund ta vendos ate ne pozita me te disfavorshme ne raport me cdo te denuar tjetër, vendimi penal ndaj te cilit nuk eshte vene ende ne ekzekutim. Ishte detyra e organeve kompetente shtetërore, te ngarkuara me ekzekutimin e vendimeve penale qe te merrte masat e duhura per te gjetur dhe kapur kete te denuar dhe per ta detyruar ate qe te vazhdonte vuajtjen e metejshme te denimit. Per kete kategori te denuarish duhet te aplikohet i njejti rregull. Nisur nga parimi i barazise para ligjit (neni 18 i Kushtetutes) instituti i parashkrimit te ekzekutimit te denimit duhet te zbatohet njelloj per te gjithë te denuarit, si per ata ekzekutimi ndaj te cileve nuk ka filluar si dhe per ata ekzekutimi ndaj te cileve nuk eshte permblusur plotesisht. Eshte e padrejte qe te perfitoje nje person qe nuk ka vuajtur as nje dite burg dhe te mos perfitoje nje person qe ka vuajtur nje pjese te denimit. Ne favor te ketij konkluzioni shkon dhe fakti se qellimi i institutit te parashkrimit te ekzekutimit te denimit eshte i njejte per te gjithë shtetasit, te cilet jane denuar penalisht me burgim.

PER KETO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në bazë të nenit 442 të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSËN:

Prishjen e vendimit nr. 114 datë 30.10.2001 të Gjykatës së rrethit gjyqësor Elbasan dhe vendimit nr. 280 datë 20.12.2001 të Gjykatës së Apelit Durrës, pranimin e kërkesës së të dënuarit Blerim Llukani duke deklaruar dënimin e tij të shuar.

Ky vendim për unifikimin e praktikës gjyqësore dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare.

MENDIMI I PAKICËS

Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë, në kreun e tetë të tij, nën titullin e përbashkët “Shuarja e ndjekjes penale, e dënimeve dhe mosekzekutimi i tyre”, parashikon dhe rregullon edhe parashkrimin e ekzekutimit të dënimit penal.

Parashkrimi i ekzekutimit të dënimit penal, si çdo rast tjetër parashkrimi, përmban dy elemente: 1. mosveprimin e shtetit për të realizuar një të drejtë e përmbushur një detyrim (ekzekutimin e vendimit të dënimit penal); 2. afatin kohor pas kalimit të të cilit organi i ekzekutimit nuk mund të kryejë më veprime ekzekutimi.

Pas kalimit të afatit të parashkrimit nuk shuhet automatikisht vetë dënimi, sepse personi përkatës vazhdon të quhet i dënuar (nuk quhet i rehabilituar). Afati i rehabilitimit, sipas nenit 69 të Kodit Penal, fillon të ecë kur i dënuari e ka përfunduar vuajtjen e dënimit. Me momentin e përfundimit të vuajtjes së dënimit barazohet për këtë efekt edhe momenti kur dënimi nuk mund të vazhdojë të vuhet më për çfarëdo lloj shkakui të përligjur.

Shumica ka arritur në përfundimin se, në rastin në shqyrtim, afati 5-vjeçar i parashkrimit të ekzekutimit të vendimit të dënimit ka filluar kur vendimi ka marrë formë të prerë (datë 11.9.1996) dhe se në kohën kur është gjykuar kërkesa në gjykatën e shkallës së parë, e për më tepër në gjykatën e apelit, ky afat ka qenë i plotësuar.

Shumica ka arritur në këtë përfundim duke arsyetuar se “në Kodin Penal dhe në Kodin e Procedurës Penale nuk parashikohet ndërprerja e parashkrimit të ekzekutimit të vendimeve” dhe se “zbatimi i ligjit penal me analogji nuk lejohet”.

Pakica për këtë problem ka mendim të kundërt. Për këtë nuk nisemi vetëm nga fakti që doktrina juridike ka pranuar se instituti i parashkrimit është institut shumëdegësh dhe për këtë arsye parimet dhe konceptet themelore që lidhen me të, të përpunuara gjerësisht nga e drejta civile, janë të zbatueshme, për aq sa kanë sens, edhe nga degë të tjera të së drejtës, siç është edhe e drejta penale. Një koncept i tillë bazë është edhe koncepti i ndërprerjes së parashkrimit.

Vendimi i dënimit penal duhet të ekzekutohet pasi merr formë të prerë. Kur quhet se një vendim merr formë të prerë është e tepërt të analizohet me këtë rast. Duke u nisur nga formulimi i nenit 68 të Kodit Penal se: “Vendimi i dënimit nuk ekzekutohet kur nga dita që ka marrë formë të prerë kanë kaluar:...”, arrihet në përfundimin se afati i parashkrimit të ekzekutimit të vendimit fillon të ecë (të llogaritet) nga momenti që vendimi ka marrë formë të prerë. Me këtë rast shtrohet pyetja se çfarë bëhet me afatin e parashkrimit në momentin kur

vendimi vihet në ekzekutim, d.m.th. kur i dënuari fillon të vuajë dënimin e dhënë ndaj tij. Përgjigja e kësaj pyetjeje është e thjeshtë, evidente dhe e natyrshme: Afati i parashkrimit ndërpritet. Edhe pse në Kodin Penal ndërprerja e parashkrimit të ekzekutimit të dënimit nuk është parashikuar si koncept juridik, përsëri nuk mund të mohohet që ndërprerja e parashkrimit ekziston si gjendje faktike. Ky fakt nuk mund të mos merret parasysh, ndryshe do të krijohet një non sens. Në qoftë se për një arsye apo një tjetër, për shkaqe objektive apo subjektive, do të ndërpritet procesi i vuajtjes së dënimit penal, gjë që do të thotë ndërprerja e ekzekutimit të vendimit të dënimit atëherë natyrshëm do të fillojë të llogaritet afati i parashkrimit të ekzekutimit të vendimit penal dhe po natyrshëm ky afat do të rifillojë të llogaritet nga momenti i ndërprerjes së ekzekutimit.

Në arsyetimin e saj, shumica operon edhe me termat “pezullim” dhe “zgjatje” e afatit të parashkrimit, të cilat si terma juridike të përdorura në degë të tjera të së drejtës (jo në të drejtën penale) marrin kuptime të veçanta e të ndryshme nga termi “ndërprerja e parashkrimit”. Pezullimi dhe zgjatja e e afatit të parashkrimit nuk kanë sens të pranohen si të barazvlefshme me konceptin e ndërprerjes së parashkrimit dhe as si gjendje fakti të lidhura me konceptin juridik të parashkrimit të ekzekutimit të vendimit të dënimit penal. Për rrjedhojë, përdorimi i tyre në këtë çështje në çfarëdo lloj konteksti nuk mund të jetë i pranueshëm.

Shumica ka plotësist të drejtë kur citon se “zbatimi i ligjit penal me analogji nuk lejohet”, por përse i përket problemit të pranimit ose jo të konceptit të ndërprerjes së parashkrimit, përdorimi i këtij pohimi nuk ka vend, thjesht sepse nuk ka lidhje me të. Ndalimi i zbatimit të ligjit penal me analogji, rezulton jo vetëm i parashikuar në mënyrë të shprehur në nenin 1/c të Kodit Penal, por del edhe nga interpretimi në tërësi i përmbajtjes së neneve 1, 2, 3 etj. të Kodit Penal dhe vepron brenda kuadrit të këtyre dispozitave themelore, që përcaktojnë kuptimin e veprës penale e të dënimit; padënueshmërinë e personit për një vepër që më parë nuk është e parashikuar shprehimisht në ligj si e tillë, pse me një lloj apo masë dënimi të paparashikuar shprehimisht në dispozitën përkatëse; kuptimin e veprimit të ligjit penal në kohë, hapësirë e ndaj personave; ndalimin e fuqisë prapavepruese të ligjit penal etj.

Pakica nuk është dakord edhe në përfundimin e nxjerrë nga shumica, sipas të cilit, po të pranohet ndërprerja e parashkrimit të ekzekutimit të vendimit, do të krijohet një pabarazi përpara ligjit midis personave që vuajnë rregullisht dënimin pa ndërprerje, nga njëra anë, dhe atyre që e kanë ndërprerë vazhdimin e mëtejshëm të vuajtjes së dënimit për çfarëdo lloj shkak, nga ana tjetër.

Rregulli është i njëjtë për të gjithë: kushdo që është dënuar me një vendim penal të formës së prerë duhet t’i nënshtrohet plotësisht vuajtjes së këtij dënimi, sipas llojit dhe masës së dënimit të dhënë. Mosekzekutimi i vendimit apo ndërprerja e ekzekutimit janë raste përjashtimore të imponuara nga shkaqe apo rrethana jo normale në funksionimin e shtetit apo të strukturave të caktuara të tij. Sidoqoftë këto struktura të shtetit kanë të drejtë dhe janë të detyruara të marrin të gjitha masat e duhura për të mundësuar vënien në ekzekutim apo rivënien në ekzekutim të një vendimi dënimi brenda afatit përkatës të parashkrimit. Koha e vënies apo e rivënies në ekzekutim të një vendimi pas ndërprerjes së ekzekutimit, nuk ndikon në, e as kushtëzohet nga sasia e dënimit të vuajtur apo të mbetur ende pa u vuajtur. I vetmi ndryshim është që dikush do ta vuajë më shpejt e dikush më vonë dënimin përkatës që i ka dhënë gjykata. Dënimi do të fillojë të vuhet apo pjesa e mbetur e tij do të rifillojë të vuhet,

gjersa ekzekutimi nuk është parashkruar apo nuk është vërtetuar ndonjë shkak tjetër i përligjur që do ta pengonte një gjë të tillë.

Edhe pse shkaqe e rrethana të caktuara, jashtë vullnetit të ligjvënësit, në këto raste krijojnë gjendje fakti të pabarabarta përsa i përket vuajtjes së dënimit nga grupe të caktuara të dënuesish, këto pabarazi nuk përbëjnë ndonjë diskriminim negativ në kuptim të nenit 18 të Kushtetutës. Në këto raste, për diskriminimin ekziston një përligje objektive. Vetë instituti i parashkrimit të ekzekutimit të vendimit penal përbën në vetvete një përjashtim nga rregulli i përgjithshëm për ekzekutimin e vendimeve. Është e padiskutueshme që çdo përjashtim nga rregullat e përgjithshme përbën në thelb një trajtim të pabarabartë për kategori të caktuar personash. P.sh. ndër dy të dënuar të gjykuar në mungesë, për shkak se i janë fshehur gjykimit, njeri dorëzohet vullnetarisht dhe i nënshtrohet ekzekutimit të dënimit, ndërsa tjetri vazhdon të fshihet për një kohë të gjatë gjersa të plotësohet afati i parashkrimit.

Por në qoftë se kapet, edhe kur ka mbetur vetëm një ditë para se të jetë plotësuar afati i parashkrimit ai do t'i nënshtrohet vuajtjes së plotë të dënimit që i është dhënë. Mund të jepen shembuj të ndryshëm, të cilët tregojnë për një trajtim të pabarabartë, megjithatë nuk mund të pranojmë se është shkelur parimi kushtetues i barazisë para ligjit. Për më tepër diskriminimi qëndron në mohimin e një të drejte për një person apo grupim të caktuar në raport me të tjerët, dhe jo me përmbushjen e një detyrimi ligjor, siç është në rastin konkret detyrimi për ekzekutimin e një vendimi gjyqësor. Sidoqoftë parabarazia e krijuar si rezultat i zbatimit të institutit të parashkrimit dhe i situatave të ndryshme që mund të krijohen në këtë proces zbatimi, ekziston si një përligje e arsyeshme dhe objektive (neni 18/3 i Kushtetutës).

Bazuar në arsyetimin e mësipërm, pakica konkludon që si vendimi i shkallës së parë, ashtu edhe vendimi i gjykatës së apelit, në kohën që janë dhënë, e kanë zgjidhur drejt çështjen, prandaj duhej të ishin lënë në fuqi.

Duke qenë se afati i parashkrimit të ekzekutimit të vendimit ka rifilluar të ecë më datë 13.3.1997, kur i dënuari Blerim Llukani është larguar nga burgu (është ndërprerë vuajtja e dënimit), ky afat është plotësuar në datën 13.3.2002.

Zgjidhja e çështjes në këtë mënyrë do të shërbente si motiv nxitës për të dënuarit që janë larguar nga burgjet gjatë trazirave të marsit 1997 për t'u kthyer vullnetarisht në vendet e vuajtjes së dënimit.

Përsa i përket të dënuarit Blerim Llukani, Kolegjet e Bashkuara duhej të ishin shprehur duke përcaktuar si datë të parashkrimit të ekzekutimit të dënimit datën 13.3.2002, gjë që duhej ta bënte vetë Kolegji Penal më datë 18.4.2002 kur ka gjykuar çështjen.

GJYQTARËT: P.Zaharia, TH.Kondi, Z.Poda, N.Kita

VENDIM
Nr.1, datë 30.1.2003

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë morën në shqyrtim çështjen civile me palë:
KËRKUES: PROKURORIA E PËRGJITHSHME, përfaqësuar nga prokurori Bilbil Mete.

OBJEKTI: Njohje e vendimit penal të Gjykatës së Parë Penale të Apelit të Milanos Itali, nr.6/01 e nr.39/00, datë 2.2.2001, në ngarkim të shtetasit shqiptar Arben Grori.

BAZA LIGJORE: Neni 512 i Kodit të Procedurës Penale.

I dënuari Arben Grori përfaqësohet nga avokatët Vladimir Meçe e Mark Pëllumbi.

Gjykata e Rrethit Tiranë, me vendimin nr.555, datë 20.6.2002 ka vendosur:

Mospranimin e kërkesës së Prokurorisë së Përgjithshme për njohjen e vendimit penal nr.6/01 dhe nr.39/00, datë 2.2.2001 të Gjykatës së Parë Penale të Apelit të Milanos Itali.

Gjykata e Apelit Tiranë, mbi apelin e prokurorit, me vendimin nr.384, datë 24.7.2002, ka vendosur:

Lënien në fuqi të vendimit nr.555 akti, datë 20.6.2002 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

Kundër vendimeve të mësipërme, ka bërë rekurs Prokuroria e Përgjithshme, e cila kërkon ndryshimin e vendimeve dhe pranimin e kërkesës për njohjen e vendimit penal të huaj, për arsyet e mëposhtme:

Nuk ekziston asnjë shkak ligjor për mosnjohjen e vendimit penal të autoriteteve gjyqësore italiane për dënimin e Arben Grorit.

- Germa “e” e nenit 514, pika 1 e Kodit të Procedurës Penale, që parashikonte kushtin absurd të pëlqimit të të dënuarit ose të përfaqësuesit të tij ligjor, është shfuqizuar me ligjin nr.8813, datë 13.6.2002 dhe ky ligj ka qenë në fuqi në momentin e gjykimit të çështjes në Gjykatën e Apelit Tiranë.

- Gjykatat kanë vendosur në kundërshtim me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, nenet 3, 4, 5, 6 e 21 të saj, pasi, nëse ato çmonin se për njohjen e vendimit të autoriteteve gjyqësore italiane bëhej pengesë germa “e” e nenit 514 të Kodit të Procedurës Penale, në mbështetje të nenit 145, pika 2 të Kushtetutës, duhet të pezullonin gjykimin dhe t’ia dërgonin çështjen Gjykatës Kushtetuese, pasi nuk mund të mos vlerësohej se përmbajtja e kësaj dispozite binte ndesh me ligjin themelor të shtetit.

- Gjykatat kanë vepruar në kundërshtim me vendimin unifikues të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, nr.154, datë 15.4.2000, pasi kushtet e përmendura në këtë vendim ekzistojnë plotësisht në rastin objekt gjykimi.

- Gjykata e apelit ka shkelur parimin e njohur dhe të pranuar botërisht për zbatimin e ligjit procedural penal “tempus regit actum”, sipas të cilit zbatohen ato dispozita procedurale që janë në fuqi në kohën e gjykimit të çështjes dhe përjashtim nga ky rregull është vetëm rasti kur ligjvënësi përcakton afate për aplikimin e ligjit procedural penal.

- Nga përmbajtja e vendimit të gjykatës së apelit arrihet në përfundimin absurd se autorët e krimit kanë vetëm të drejta e jo detyrime dhe se vendimet e autoriteteve gjyqësore të huaja në Shqipëri janë të pazbatueshme, fakt që flet se kjo gjykatë ka mbajtur anën e

mbrojtjes, duke shkelur parimin e paanësisë në gjykim.

- Arsytet e gjykatës së apelit janë deduksione hipotetike e të pambështetura në dispozitat e posaçme të ligjit procedural penal.

Me qëllim njësimit e praktikës gjyqësore bazuar në nenin 438 të Kodit të Procedurës Penale dhe nenin 14 të ligjit nr.8588, datë 15.3.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë të Republikës së Shqipërisë”, Kryetari i Gjykatës së Lartë ka vendosur tërheqjen e çështjes për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara. Ky vendim është marrë nisur nga fakti se, lidhur me këtë kategori çështjesh, në praktikën e gjykatave të rretheve gjyqësore e të apeleve kanë lindur probleme përsa i përket kuptimit, interpretimit e zbatimit të dispozitave të titullit X, kreut III, seksioni I të Kodit të Procedurës Penale, që rregullojnë ekzekutimin e vendimeve penale të huaja (nenet 512 – 518).

Në mënyrë të veçantë ka lindur e nevojshme të sqarohen e të njësohen qëndrimet për problemet e mëposhtme:

1. Në marrëdhëniet me autoritetet e huaja në fushën penale, cilat norma kanë përparësi në zbatim, ato të marrëveshjeve ndërkombëtare, të pranuar nga shteti shqiptar ose parimet e normat përgjithësisht të pranuar të së drejtës ndërkombëtare, apo ato të legjislacionit të brendshëm kombëtar?

2. Cili është dallimi midis: 1) transferimit të të dënuarve, që janë dënuar dhe vuajnë dënimin në një shtet të huaj, në shtetin e tyre të origjinës, d.m.th. në shtetin, shtetas të të cilit ata janë; 2) ekzekutimit të vendimit penal të huaj ndaj një shtetasi shqiptar të dënuar, që ndodhet pas dhënies së dënimit në territorin e Republikës së Shqipërisë; 3) ekstradimit?

3. Në varësi të qenies ose jo nën kufizim të lirisë së një të dënuari me burgim, shtetas shqiptar, si rezultat i një vendimi penal të huaj, a jemi para proceseve të ndryshme ekzekutimi dhe, për efekt të këtij ekzekutimi, në njohjen e vendimit penal të huaj, a përbën kusht për njohje pëlqimi i të dënuarit në të gjitha rastet?

Dhënia e pëlqimit të të dënuarit prej gjykatës së huaj duhet për faktin nëse ai dëshiron ta vuajë apo jo dënimin (siç pranon gjykata e rrethit dhe ajo e apelit), apo se ku dëshiron ta vuajë dënimin, në burgjet e shtetit dënues, apo në burgjet e shtetit, shtetas i të cilit ai është?

4. Për problemet e mësipërme a ka ndeshje midis dispozitave të konventave dhe dispozitave të Kodit të Procedurës Penale të Republikës së Shqipërisë.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË, pasi dëgjuan relatimin e çështjes nga gjyqtarët Thimjo Kondi e Kristaq Ngjela, pasi dëgjuan prokurorin Bilbil Mete, që kërkoi prishjen e të dy vendimeve dhe njohjen e vendimit të Gjykatës së Apelit të Milanos - Itali, avokatët Vladimir Meçe e Mark Pëllumbi që kërkuan lënien në fuqi të vendimeve e pasi e biseduan çështjen në tërësi,

VËREJNË:

Vendimi nr.384, datë 24.7.2002 i Gjykatës së Apelit Tiranë dhe vendimi nr.555, datë 20.6.2002 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, që i përkasin të dënuarit Arben Grori, janë të pabazuar në ligj, prandaj duhet të prishen dhe çështja të dërgohet për rishqyrtim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë. Nga aktet e gjykimit në shkallë të parë e në apel ka rezultuar si më poshtë:

Gjykata e Pestë Penale e Milanos në Republikën e Italisë me vendimin e datës 21.12.1999 ka vendosur deklarinimin fajtor dhe dënimin me burgim të përjetshëm të shtetasit shqiptar Arben Grori, për krimet e parashikuara nga nenet 110, 575, 577/3 etj. të Kodit Penal Italian.

Vendimi i mësipërm është konfirmuar me vendimin nr.6/01 dhe nr.39/00 të regj.përgj., të Apelit të Milanos në Republikën e Italisë.

Kundër vendimeve të mësipërme është ushtruar rekurs në Gjykatën e Kasacionit të Republikës së Italisë, i cili është hedhur poshtë me sentencën e datës 30.1.2002 të seksionit të parë të asaj gjykate.

Duke qenë se shtetasi shqiptar Arben Grori është gjykuar e dënuar në mungesë dhe, sipas të dhënave që kishin autoritetet italiane, ai ndodhej në territorin e Republikës së Shqipërisë, ato kanë kërkuar njohjen e vendimit penal të mësipërm nga autoritetet gjyqësore shqiptare. Ministria e Drejtësisë e Italisë ia ka përcjellë dokumentacionin e nevojshëm Ministrisë së Drejtësisë të Shqipërisë dhe kjo e fundit, Prokurorisë së Përgjithshme, e cila, konform nenit 512/1 të Kodit të Procedurës Penale, ka vënë në lëvizje Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë nuk e ka pranuar këtë kërkesë për njohjen e vendimit penal të huaj me arsyetimin se ekzistonte pengesa ligjore e parashikuar në nenin 514, pika “e”, të Kodi i Procedurës Penale, sipas të cilit “Vendimi i gjykatës së huaj nuk mund të njihet kur: ...

e – nuk është dhënë pëlqimi nga i dënuari ose përfaqësuesi ligjor i tij”.

Kjo gjykatë në arsyetimin e vendimit të saj u referohet edhe disa vendimeve të Gjykatës së Lartë, që kanë të bëjnë me probleme të ekstradimit dhe të transferimit të personave të dënuar nga shteti ku vuajnë dënimin në shtetin, shtetas të të cilit ata janë.

Lidhur me sa më lart, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë vërejnë se referencat në praktikën e kësaj gjykate, të parashtruara në vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, janë të gabuara.

Këto vendime nuk japin zgjidhje për çështjen në fjalë, sepse problematika në shqyrtim është e ndryshme.

Gjykata e Apelit Tiranë në vendimin e saj shprehet në mënyrë të përgjithshme se kërkesa e prokurorisë për njohjen e vendimit penal të gjykatës së huaj është e papranueshme, sepse, sipas saj, ajo bie ndesh me parimet e sanksionuara në Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë dhe në Konventat Ndërkombëtare, ku Shqipëria ka aderuar apo është palë, si dhe në Kodin Penal e në Kodin e Procedurës Penale. Megjithatë kjo gjykatë nuk bën ndonjë analizë në bazë të atyre parimeve. Madje nuk kuptohet fare se për cilat parime bëhet fjalë.

Në pjesën e fundit të vendimit të saj gjykata e apelit përmend edhe njëherë në mënyrë të përgjithshme ekzistencën e parimeve bazë të kreut të Kushtetutës “Për të drejtat dhe liritë themelore të njeriut”, si dhe u referohet neneve 3 e 15 e vijues të Kushtetutës, nenit 3/3 të Kodit Penal, si dhe nenit 10 të Kodit të Procedurës Penale, sipas të cilit “Marrëdhëniet me autoritetet e huaja në fushën penale rregullohen nga marrëveshjet ndërkombëtare, të pranura nga shteti shqiptar, nga parimet dhe normat përgjithësisht të pranura të së drejtës ndërkombëtare, si dhe dispozitat e këtij kodi”.

Gjykata e Apelit Tiranë konstaton me të drejtë se shteti shqiptar dhe shteti italian ende nuk kanë lidhur ndonjë marrëveshje për njohjen dhe ekzekutimin e vendimeve penale, por

arsyetimi i saj për normat përgjithësisht të pranuar të së drejtës ndërkombëtare, si dhe normat përkatëse të Kodit të Procedurës Penale, që kanë lidhje me çështjen në shqyrtim, është tërësisht dhe qartësisht i gabuar, mbështetur nga argumentet që do të parashtrojmë më poshtë në këtë vendim.

Gjykata e apelit në vendimin e saj përmend parimin e moskeqësimit të pozitës së të pandehurit, si dhe detyrimin e gjykatës për të zbatuar dispozitat favorizuese. Kjo gjykatë jo vetëm që i përmend përciptazi dhe në mënyrë jokorrekte këto parime, por, për më tepër, ato nuk kanë lidhje me lëndën në shqyrtim.

Në mënyrë të veçantë Gjykata e Lartë e Republikës së Shqipërisë nuk mund të pajtohet me pohime të tilla si: “...janë pranuar këto parime edhe në të drejtën ndërkombëtare, por që nga gjyqtarët e huaj nuk mbahen parasysh kur ata deklarojnë fajtorë dhe japin dënime të rënda për shtetasit shqiptarë, krahasuar me ato të dhëna shtetasve të tyre të dënuar për të njëjtat vepra penale”.

Konkluzione të tilla jo vetëm që nuk bazohen në fakte e argumente dhe nuk mund të bindin askënd, por, për më tepër, ato nuk kanë kurrfarë lidhje me natyrën e përmbajtjen e një vendimi gjyqësor. Shprehje të tilla janë diskredituese për figurën e gjyqtarit dhe ulin kredibilitetin e drejtësisë shqiptare, prandaj i bëhet vërejtje gjykatës së apelit, me qëllim që këto dukuri të mos përsëriten më në të ardhmen.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë konkludojnë se të dy vendimet duhet të prishen për zbatim të gabuar të ligjit procedural mbështetur në arsyetimin si më poshtë:

1. Që në kohën e miratimit të ligjit nr.7491, datë 29.4.1991 “Për dispozitat kryesore kushtetuese” është pranuar se “Legjislacioni i Republikës së Shqipërisë merr parasysh, njeh dhe respekton parimet dhe normat përgjithësisht të pranuar të së drejtës ndërkombëtare” (neni 8/1). Me miratimin e Kodit të Procedurës Penale, me ligjin nr.7905 datë 21.3.1995, në nenin 10 të tij u parashikua në mënyrë të shprehur se “Marrëdhëniet me autoritetet e huaja në fushën penale rregullohen nga marrëveshjet ndërkombëtare të pranuar nga shteti shqiptar, nga parimet dhe normat përgjithësisht të pranuar të së drejtës ndërkombëtare, si dhe dispozitat e këtij kodi”.

Deri në miratimin dhe hyrjen në fuqi të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë ekzistonte vetëm një angazhim i shprehur dhe i përgjithshëm për të zbatuar parimet e normat përgjithësisht të pranuar të së drejtës ndërkombëtare, në këtë kuadër edhe normat që rregullojnë marrëdhëniet juridiksionale midis shteteve në fushën penale e procedurale penale, si dhe për të ndërtuar e përshtatur të gjithë legjislacionin në këto norma e parime.

Në nenin 5 të Kushtetutës është parashikuar se “Republika e Shqipërisë zbaton të drejtën ndërkombëtare të detyrueshme për të”.

Nenet 116/b, c dhe 122 të Kushtetutës parashikojnë në mënyrë të shprehur se marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara dhe të botuara në Fletoren Zyrtare përbëjnë pjesë të sistemit të brendshëm juridik, se ato zbatohen në mënyrë të drejtpërdrejtë, përveç rasteve kur nuk janë të vetëzbatueshme dhe zbatimi i tyre kërkon nxjerrjen e një ligji, dhe se marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara me ligj kanë epërsi mbi ligjet e vendit që nuk pajtohen me to.

Nga sa më lart rezulton se në marrëdhëniet juridiksionale me autoritetet e huaja në fushën penale përparësi ka Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë dhe marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara, pajtueshmëria (kompatibiliteti) e të cilave me Kushtetutën mund të vlerësohet nga Gjykata Kushtetuese para ratifikimit të tyre (neni 131/b i Kushtetutës).

Duke qenë se marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara kanë epërsi mbi ligjet e vendit, atëherë, në rast papajtueshmërie, kuptohet që gjykatat duhet të zbatojnë normat e marrëveshjes ndërkombëtare dhe jo të ligjit që nuk pajtohet me të.

2. Lidhur me zbatimin e vendimeve penale me kufizim të lirisë së një të dënuari, si dhe së masave shtrënguese penale që kufizojnë lirinë e një personi, në marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara (Konventat e Këshillit të Europës) dhe në Kodin e Procedurës Penale, parashikohen: a) Transferimi në shtetin e origjinës (në shtetin, shtetas të të cilit janë) i të dënuarve, që janë dënuar dhe vuajnë dënimin penal me burgim në një shtet të huaj; b) Ekzekutimi nga autoritetet shqiptare i një vendimi penal të dhënë nga një gjykatë e huaj ndaj një shtetasi shqiptar të dënuar, që ndodhet pas dhënies së dënimin në territorin e Republikës së Shqipërisë; c) Ekstradimi.

Ekstradimi për jashtë shtetit sipas nenit 488 të Kodit të Procedurës Penale, është dorëzimi i një personi një shteti të huaj për ekzekutimin e një vendimi me burgim ose të një akti që vërteton procedimin e tij për një vepër penale.

Në këtë rast procedimi penal dhe/ose dënimi me burgim i personit, që ndodhet në Shqipëri dhe që kërkohet të ekstradohet, është bërë në shtetin e huaj që kërkon ekstradimin.

Ndërsa ekstradimi nga jashtë shtetit është marrja në dorëzim prej autoriteteve kompetente të huaja të një personi të proceduar ose të dënuar penalisht, ndaj të cilit duhet të ekzekutohet një masë që kufizon lirinë personale në territorin e Republikës së Shqipërisë (neni 504 i Kodit të Procedurës Penale).

Ekstradimi, në të dy format e sipërpërmendura, nuk ka të bëjë me çështjen në shqyrtim, por sqarimi i kuptimit të tij ka rëndësi për ta dalluar prej ekzekutimit të një vendimi penal të huaj nga autoritetet shqiptare dhe prej transferimit të të burgosurve shqiptarë nga një shtet i huaj, në Shqipëri.

3. Të dy këto masa me karakter proceduralo-penal gjejnë rregullim të përgjithshëm në nenet 512 – 518 të Kodit të Procedurës Penale, nën titullin e përbashkët “Ekzekutimi i vendimeve penale të huaja”.

Transferimi i të burgosurve ka gjetur rregullim edhe në Konventën Europiane “Për transferimin e personave të dënuar me heqje lirie” të ratifikuar nga Kuvendi i Republikës së Shqipërisë e të botuar në Fletoren Zyrtare nr.22 të vitit 1999, si dhe në disa marrëveshje bilaterale me shtete të tjera, ndërsa Konventa e Këshillit të Europës “Për vlerën ndërkombëtare të gjyqimeve penale” është nënshkruar nga shteti shqiptar, por ende nuk është ratifikuar nga Kuvendi. Si e tillë kjo Konventë nuk mund të konsiderohet pjesë e sistemit juridik (legjislacionit) të brendshëm dhe nuk mund të ketë aplikim të drejtpërdrejtë. Megjithatë fakti i nënshkrimit të kësaj Konvente, si dhe miratimi i dispozitës angazhuese sipas të cilës shteti njeh dhe respekton parimet dhe normat përgjithësisht të pranura të së drejtës ndërkombëtare, na ndihmojnë për të kuptuar, interpretuar dhe zbatuar drejt dispozitat e Kodit të Procedurës Penale që kanë lidhje me çështjen në shqyrtim. Këto dispozita nuk mund të kuptohen e të interpretohen ndryshe, veçse sipas kuptimit dhe përmbajtjes së parimeve e normave të gjithëpranuara të së drejtës ndërkombëtare dhe të konventave ndërkombëtare.

Rregullimi ligjor në lidhje me njohjen e vendimeve penale të gjykatave të huaja bëhet me anë të dispozitave të neneve 512 – 518 të Kodit të Procedurës Penale, që përfshihen në seksionin e I-rë të kreut të III-të të këtij kodi dhe që titullohet “Ekzekutimi i vendimeve penale të huaja”. Rëndësi për trajtimin e rastit objekt shqyrtimi në Kolegjet e Bashkuara të

Gjykatës së Lartë, kanë sidomos dispozitat e neneve 512 dhe 514 të Kodit të Procedurës Penale, në të cilat bëhet fjalë, respektivisht, për njohjen e vendimeve penale të huaja dhe për kushtet e kësaj njohjeje.

Nga përmbajtja e dispozitës së nenit 512 të Kodit të Procedurës Penale, rezulton se bëhet fjalë për njohjen e vendimeve penale të dhëna nga gjykatat e huaja ndaj shtetasve shqiptarë, shtetasve të huaj ose personave pa shtetësi, por, të cilët në kohën kur kërkohet të bëhet njohja, që janë me banim në shtetin shqiptar. Procedimi penal i këtyre personave mund të ketë nisur në shtetin e huaj ose edhe në shtetin shqiptar, por, në të dy rastet, të jetë bërë nga një gjykatë e huaj.

Nevoja e njohjes së vendimeve penale të gjykatave të huaja, nga gjykatat shqiptare, lind vetëm në rastet kur i dënuari është shtetas shqiptar, ndërsa kur ai është shtetas i huaj apo person pa shtetësi, problemi, sikurse u trajtua më lart, zgjidhet nëpërmjet ekstradimit.

Duke u nisur nga përmbajtja e pikës 1 të dispozitës së nenit 512 të Kodit të Procedurës Penale, sipas së cilës, Ministria e Drejtësisë, kur i vjen një vendim penal i dhënë jashtë shtetit ndaj shtetasve shqiptarë, por me banim në shtetin shqiptar, ndjek procedurat e parashikuara, po në këtë dispozitë, që nevojiten për njohjen e këtyre vendimeve në Shqipëri, arrihet në përfundimin se këtu bëhet fjalë si për të dënuarit, shtetas shqiptarë, vendimi penal i dhënë për të cilët ka filluar të vihet në ekzekutim në shtetin e huaj, ashtu edhe për të dënuarit, shtetas shqiptarë për të cilët, vendimi penal i formës së prerë nuk ka filluar ende të vihet në ekzekutim.

Njohja e vendimeve penale të formës së prerë të gjykatave të huaja për kategorinë e parë, domethënë për të dënuarit shqiptarë, kur ka filluar në fakt ekzekutimi i tyre në shtetin e huaj, kërkohet dhe bëhet, si rregull, me qëllim që i dënuari të vazhdojë vuajtjen e pjesës së pavuajtur të dënimit, në Shqipëri.

Kurse njohja e vendimeve penale të formës së prerë të gjykatave të huaja për kategorinë e dytë, domethënë, për të dënuarit, shtetas shqiptarë, për të cilët vendimi penal i formës së prerë nuk ka filluar të vihet në ekzekutim dhe që janë me banim në shtetin shqiptar, si rregull, bëhet kur kërkohet për të dënuar të cilët ose janë dënuar në mungesë nga gjykata e huaj, ose duke qenë në gjendje të lirë, pas dënimit, kanë lënë vendin e huaj dhe kanë ardhur në Shqipëri. Në këtë kategori, duhet të përfshihen edhe të dënuarit, shtetas shqiptarë, të cilët, megjithëse vendimi penal ndaj tyre ka filluar të vihet në ekzekutim në shtetin e huaj, vuajtja e mëtejshme e dënimit, atje, është ndërprerë, pavarësisht nga shkaku (arratisja e të dënuarit nga burg, moskthimi i tij nga leja etj.).

Edhe neni 514 i Kodit të Procedurës Penale, që titullohet “Kushtet e njohjes [së një vendimi penal të huaj]” dhe që parashikon në mënyrë taksative rastet kur një vendim penal i huaj nuk mund të njihet nga gjykatat shqiptare, përfshin në rregullimin e tij të dy format (rastet) e njohjes: a) Konvertimin e dënimit penal të dhënë nga një gjykatë e huaj kundër një shtetasi shqiptar, që është duke e vuajtur atë dënim në shtetin e huaj, kur ky i dënuar ka kërkuar që atë dënim ta vuajë ose të vazhdojë ta vuajë në të ardhmen në shtetin e tij; b) Njohjen dhe ekzekutimin e një vendimi penal të dhënë nga një gjykatë e huaj kundër një shtetasi shqiptar (ose edhe shtetasi të huaj ose personi pa shtetësi) me banim në Shqipëri. Në rastin e dytë shtetasi shqiptar nuk mund të ekstradohet pa pëlqimin e tij në shtetin që ka dhënë kundër tij një dënim penal, në mungesë të një marrëveshjeje bilaterale, që lejon ekstradimin

edhe kundër vullnetit të tij.

Në rastin e parë pëlqimi i personit të dënuar është i domosdoshëm dhe përbën kusht *sine qua non* për transferimin e tij në shtetin e origjinës, në pajtim me nenin 3 pika “d” të Konventës Europiane “Për transferimin e personave të dënuar me heqje lirie”, si dhe me nenin 514 pika “e” (para shfuqizimit) të Kodit të Procedurës Penale të Republikës së Shqipërisë. Përsa i përket rastit të transferimit të të dënuarve, shfuqizimi i pikës “e” të nenit 514 i bën ndesh dispozitës së sipërpërmendur të Konventës, duke krijuar një papajtueshmëri. Megjithatë në këtë rast kjo nuk sjell efekte negative në praktikë, sepse, siç e kemi përmendur edhe më lart, konventa është direkt e zbatueshme si pjesë e sistemit juridik të brendshëm dhe zbatimi i saj ka përparësi ndaj Kodit të Procedurës Penale.

Në rastin e dytë, d.m.th. të njohjes dhe ekzekutimit të një vendimi penal të huaj, referimi në, dhe zgjidhja e çështjes sipas pikës “e” të nenit 514 të Kodit të Procedurës Penale, në kohën kur kjo ishte në fuqi, do të përbënte një nonsens. Në zgjidhjen që do të pranonte si domosdoshmëri pranimin edhe në këtë rast të pëlqimit të personit të dënuar do të na çonte vetëm interpretimi gramatikor (*ad literam*) i kësaj dispozite, ashtu siç ka vepruar gjykata e shkallës së parë dhe ajo e apelit. Mirëpo, interpretimi i një dispozite ligjore është kompleks. Sidomos në rastet kur interpretimi fillestar gramatikor mund të çojë në një nonsens, përparësi merr interpretimi logjik e sistematik. Sipas këtij interpretimi, dispozitës në fjalë do t’i jepet ai kuptim që është i arsyeshëm. Kjo do të thotë që nocionit të “pëlqimit të të dënuarit” nuk mund t’i jepet kuptim i gjerë që të përfshijë të dy rastet e njohjes së vendimit penal të huaj, por kuptim i ngushtë, që të përfshijë vetëm një rast, d.m.th. atë që nuk të çon në një absurditet, sikurse do të ishte dhënia e pëlqimit nga i dënuari për të vuajtur dënimin penal në shtetin e tij, sikurse në rastin e të dënuarit Arben Gori, i cili siç del nga aktet, gjykimi i tij është zhvilluar në mungesë, pasi ai iu shmang drejtësisë italiane.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë e vlerësojnë të drejtë arsyetimin e prokurorëve si më poshtë: “ ... ekzekutimi i vendimit penal të huaj është një formë e marrëdhënieve juridiksionale me shtetet e huaja, qëllimi kryesor i të cilit është parandalimi i personit të dënuar për t’i shpëtuar vuajtjes së dënimit. Në rast se do të pranohej pëlqimi i të dënuarit si kusht për të njohur vendimin penal të huaj, atëherë ky vendim do të bëhej i pazbatueshëm dhe do të minohej qëllimi kryesor i dispozitave të kreut të Kodit të Procedurës Penale të ekzekutimit të vendimeve penale dhe fryma e marrëdhënieve juridiksionale me shtetet e huaja. I dënuari nuk mund të pyetet se a ka dëshirë të vuajë dënimin, por vetëm se ku ka dëshirë ta vuajë atë. Në të kundërt jemi para një paradoksi, pasi asnjë i dënuar nuk do të pranonte me dëshirë që të shkonte në burg për të vuajtur dënimin, dhe aq më tepër dënimin me burgim të përjetshëm.

... shteti italian është në pamundësi të ekzekutimit të vendimit penal objekt njohjeje, pasi i dënuari Arben Gori është shtetas shqiptar dhe nuk mund të ekstradohet. Në rast mosnjohjeje të këtij vendimi, atëherë ngelet që Shqipëria të kthehet në vend të qetë e të sigurt për të gjithë të dënuarit, që kryejnë krime jashtë vendit tonë dhe që arrijnë të futen sërish në Shqipëri...”

Dhënia e pëlqimit të një personi të dënuar penalisht prej një gjykate të huaj është kusht i domosdoshëm vetëm për të përcaktuar nëse dënimi do të kryhet në shtetin ku është kryer krimi, është gjykuar çështja dhe është dhënë dënimi apo në shtetin e origjinës së të dënuarit, d.m.th. në burgjet e shtetit, shtetas i të cilit ai është.

Ky është një parim i njohur dhe i gjithëpranuar në konventat ndërkombëtare dhe kjo frymë përshkon kuptimin e përmbajtjen e dispozitave përkatëse të Kodit tonë të Procedurës Penale në tërësi. Për analogji, kjo linjë është ndjekur edhe në nenin 519 të Kodit të Procedurës Penale, që rregullon kushtet e ekzekutimit jashtë shtetit të një vendimi penal të një gjykate shqiptare.

Nga përmbajtja e nenit 519/3 të Kodit të Procedurës Penale rezulton se pëlqimi i të dënuarit nuk është i domosdoshëm kur “ekstradimi është mohuar ose sidoqoftë nuk është i mundur”.

Ndonëse kjo dispozitë nuk ka lidhje me rastin në shqyrtim, zgjidhja që jepet për një situatë të ngjashme jep një argument më tepër në favor të përfundimeve të parashtruara më lart.

4. Për sa parashtrohet në analizat e mësipërme në tërësi Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arrijnë në përfundimin se nuk vërehet ndonjë ndeshje (kolizion) midis dispozitave përkatëse të Kodit të Procedurës Penale dhe dispozitave korresponduese të konventave ndërkombëtare, megjithëse Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë është miratuar e ka hyrë në fuqi më vonë se Kodi i Procedurës Penale dhe, gjithashtu, konventat europiane janë nënshkruar e ratifikuar më vonë.

Në parashtrimet dhe konkluzionet e mësipërme Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë janë unanime. Mendimet ndahen për zgjidhjen nëse Gjykata e Lartë mundet dhe duhet ta bëjë vetë njohjen e vendimit penal të huaj apo duhet ta dërgojë çështjen për rishqyrtim. Shumica është e mendimit se duhet të zbatohet optionsi i dytë për dy arsye:

1. Gjykata e Lartë nuk mund të zgjerojë juridiksionin e saj fillestar, veç rastit të parashikuar në nenin 141/1 të Kushtetutës.

2. Gjykata e Lartë, po të vendoste vetë, do të shkelte parimin e vendosur në nenin 43 të Kushtetutës, sipas të cilit “Kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe”.

Vendimi i gjykatës së shkallës së parë për njohjen e një vendimi penal të një gjykate të huaj mund të ankimohet në rrugën e zakonshme të ankimit si të gjithë vendimet e tjera.

Ky vendim i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë i jep zgjidhje të plotë e përfundimtare problemit që mosdhënia e pëlqimit për njohjen e vendimit prej personit të dënuar nga një gjykatë e huaj nuk është pengesë për gjykatën shqiptare për të proceduar për njohjen e këtij vendimi.

Gjatë gjyimit të kësaj çështjeje avokatët kanë theksuar faktin që midis shtetit shqiptar dhe atij italian nuk është lidhur ndonjë marrëveshje dypalëshe për njohjen dhe ekzekutimin e vendimeve penale, prandaj, sipas tyre, njohja dhe ekzekutimi i një vendimi penal i një gjykate italiane do të cenonte sovranitetin e shtetit shqiptar, të cilin e ushtron vetëm Kuvendi i Shqipërisë, në rastin konkret nëpërmjet ratifikimit të një konvente ndërkombëtare ose marrëveshjeje dypalëshe. Ky pretendim është i gabuar. Parlamenti shqiptar e ka shprehur vullnetin e tij sovran nëpërmjet miratimit të Kodit të Procedurës Penale, dispozitat e të cilit, që kanë lidhje me këtë çështje, duhet të zbatohen sipas kuptimit që ato kanë dhe interpretimit të unifikuar të tyre prej Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, të parashtruara më lart.

Duhet të theksojmë gjithashtu se në mungesë të instrumenteve juridike të nënshkruara e të ratifikuara, normat përgjithësisht të pranura të së drejtës ndërkombëtare mund të zbatohen edhe sipas parimit të vullnetit të mirë dhe të reciprocitetit. Marrëdhëniet

juridiksionale me autoritetet e huaja, ndër to edhe me ato italiane, Kodi i Procedurës Penale ia ka ngarkuar Ministrisë së Drejtësisë.

Sipas nenit 512 të Kodit të Procedurës Penale, nëse kjo ministri do të procedojë ose jo për të kërkuar në gjykatë, nëpërmjet prokurorisë, njohjen në Shqipëri të një vendimi penal që ndodhet në Shqipëri, kjo është në diskrecionin e plotë të saj si shprehje e një vullneti politik të shtetit shqiptar. Ky lloj diskrecioni nuk mund të vlerësohet gjyqësisht. Gjykata në këtë fazë ka të drejtë të vlerësojë vetëm nëse kërkesa është bërë nga organi kompetent sipas ligjit dhe nëse dokumentacioni është i plotë dhe të kërkojë që ai të plotësohet sipas ligjit.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, mbështetur në nenin 141/2 të Kushtetutës, në nenin 14 germa “c” të ligjit nr.8588, datë 15.3.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë të Republikës së Shqipërisë” dhe në nenin 438 e 441 pika 1 germa “ç” të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSËN:

1. Prishjen e vendimit nr.384, datë 24.7.2002 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe të vendimit nr.555, datë 20.6.2002 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë.

2. Ky vendim për njësimin e praktikës gjyqësore dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare.

MENDIMI I PAKICËS

Lidhur me çështjen penale Prokuroria e Përgjithshme, për njohje vendimi penal në ngarkim të shtetasit Arben Gori.

Kam mendimin se kërkesa e organit të prokurorisë është në kundërshtim me parimet themelore kushtetuese të një shteti dhe kryesisht me parimin e sovranitetit të shtetit.

Në bazë të nenit 2 të Kushtetutës, sovraniteti i takon popullit, i cili e ushtron këtë nëpërmjet përfaqësuesve të tij.

Në rastin që paraqitet, sovraniteti i shtetit tonë cenohet, pasi ai detyrohet të kryejë një veprim të cilin nuk ia ka autorizuar sovrani i tij dhe që cenon interesat dhe të drejtat e shtetasit të tij.

Po ashtu edhe e drejta ka sovranitetin e saj dhe ajo zbatohet në kufijtë e shtetit të saj. Asnjë organ i huaj, qoftë edhe i drejtësisë nuk mundet të veprojë në shtetin tonë, nëse nuk ka shfaqje të vullnetit nga organi përfaqësues, domethënë nëse nuk ka një marrëveshje ndërkombëtare, multi ose bilaterale.

Nëse interesat janë të tilla që duhet të kryhet një veprim, atëherë duhet të gjendet rruga e ligjshme për kryerjen e atij veprimi, pra qeveritë e të dy shteteve të lidhin marrëveshjet përkatëse, që t’i hapin rrugë realizimit të veprimtarisë së organeve të tjera.

Kjo praktikë është e njohur jo vetëm në shkallë botërore, por edhe në marrëdhëniet e

shtetit tonë me vende të tjera. Si shembull për këtë marrim marrëveshjet e ndryshme të lidhura me shtetin grek.

Në rrethanat e mësipërme, çmoj se gjykimi i çështjes duhet të pushohet, përse kohë nuk ka marrëveshje dy ose shumëpalëshe.

Agron Lamaj

MENDIMI I PAKICËS

Jemi dakord me mendimin e shumicës së anëtarëve të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, përse i takon trajtimit në parim të problemit që shtrohet për unifikim, në lidhje me njohjen e vendimeve penale të gjykatave të huaja, në Republikën e Shqipërisë, si dhe me përfundimet unifikuese (sentencat) që u arritën në këtë vendim.

Jemi dakord, gjithashtu, edhe për trajtimin që i bëhet, nga shumica, njohjes së vendimit penal të Gjykatës së Parë Penale të Apelit të Milanos (Itali), nr. 6/01 e nr. 39/00, datë 2.2.2001, në ngarkim të të dënuarit, shtetas shqiptar, Arben Gori.

Por, sikurse është shprehur edhe në fund të pjesës arsyetuese të këtij vendimi, ku thuhet se mendimet ndahen për zgjidhjen nëse Gjykata e Lartë mundet dhe duhet ta bëjë vetë njohjen e vendimit penal të huaj apo duhet ta dërgojë çështjen për rishqyrtim, nuk jemi dakord me zgjidhjen që i ka dhënë shumica këtij problemi, duke vendosur dërgimin e çështjes për rishqyrtim, Gjykatës së shkallës së Parë Tiranë, për arsytet e mëposhtme:

Shumica shprehet se Gjykata e Lartë nuk mund të zgjerojë juridiksionin e saj fillestar, veç rastit të parashikuar në nenin 141/1 të Kushtetutës, argument që, për mendimin tonë, nuk është bindës, pasi nuk gjen mbështetje në dispozitat e Kodit të Procedurës Penale në fuqi në Republikën e Shqipërisë, si dhe përmban një keqinterpretim të dispozitës së referuar të Kushtetutës, nga ana e vetë shumicës.

Nisur nga kjo e fundit, duhet thënë se në pikën 1 të nenit 141 të Kushtetutës ku përcaktohen rastet, në të cilat Gjykata e Lartë ka juridiksion fillestar dhe rishikues, bëhet fjalë për rastet kur Gjykata e Lartë gjykon si gjykatë e shkallës së parë çështjen penale në tërësinë e saj. Në rastet e përcaktuara, saktësisht, në këtë dispozitë, Gjykata e Lartë gjykon themelin e çështjes penale, akuzën e cila përbën objektin e gjykimit të çështjes e ku bëhet fjalë për një kategori të kufizuar personalitetesh dhe funksionarësh të lartë sikurse janë: Presidenti i Republikës, Kryetari dhe anëtarët e Këshillit të Ministrave, deputetët, gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese dhe gjyqtarët e Gjykatës së Lartë.

Kurse për themelin në rastin e çështjes, objekt shqyrtimi në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, janë shprehur instancat gjyqësore të Republikës Italiane, sikurse janë: Gjykata e Pestë Penale e Milanos, vendimi i së cilës është konfirmuar me vendimin nr. 6/01 dhe nr. 39/00 regj. përgj. të Apelit të Milanos dhe Gjykata e Kasacionit të Italisë.

Kështu që kërkuesit Arben Gori, megjithëse në mungesë, (me dëshirën e tij për t'iu shmangur drejtësisë), i janë krijuar të gjitha mundësitë ligjore për të ushtruar të drejtën e tij të mbrojtjes, mundësi, të cilën ai edhe e ka shfrytëzuar, efektivisht, nëpërmjet ankimit të vendimit të dënimit me burgim të përjetshëm, në ngarkim të tij, në instancat përkatëse gjyqësore të shtetit italian, gjersa vendimi mori formë të prerë dhe pas kësaj, organet e ngarkuara me ekzekutimin e tij të mund ta vinin atë në ekzekutim.

Mirëpo, ky vendim nuk u arrit që të vihet në ekzekutim në Itali, pasi kërkuesi ndodhej

në Shqipëri dhe pikërisht kjo që edhe arsyeja, që, duke zbatuar kërkesat e ligjit, u kërkuar njohja e këtij vendimi nga gjykata shqiptare.

Dihet se gjykimi i zhvilluar nga gjykatat shqiptare për njohjen e një vendimi penal të huaj nuk ka të bëjë me objektin e gjykimit që është zhvilluar nga gjykata e huaj, në kuptimin që nuk ka të bëjë me themelin e çështjes për të cilën i gjykuari është deklaruar fajtor dhe dënuar nga ajo gjykatë (gykata e huaj). Kështu që edhe vendimi për njohjen e vendimit të gjykatës së huaj, kur plotësohen urdhërimet e dispozitave të neneve 512 e 514 të Kodit të Procedurës Penale, marrë nga gjykatat shqiptare nuk është vendim i ri, por ka karakterin e një vendimi deklarativ, në kuptimin që shprehet nëse e njeh ose jo vendimin penal të gjykatës së huaj.

Në rastin kur vendoset pozitivisht, domethënë në favor të kërkesës së prokurorit për njohjen e vendimit penal të huaj, mbaron faza e parë e këtij gjykimi. Në fazën e dytë, sipas urdhërimeve të dispozitës së nenit 516 të Kodit të Procedurës Penale, gjykata cakton dënimin që duhet të vuajë i gjykuari në shtetin shqiptar, duke bërë konvertimin e dënimit të dhënë për të nga gjykata e huaj në një nga dënimet e parashikuara për të njëjtin fakt nga ligji shqiptar, dënim që, nga natyra e tij, duhet t'i përgjigjet atij që është dhënë në vendimin e huaj, me kusht që masa e dënimit të mos kalojë kufirin maksimal, të parashikuar për të njëjtin fakt, nga ligji shqiptar. Këto urdhërimet, sikurse shihet nga natyra dhe përmbajtja e tyre, kanë karakter tekniko-ligjor, madje do të thoshim më tepër teknik, gjë që na bind në për të mos u pajtuar me shumicën për mënyrën përfundimtare të zgjidhjes së çështjes në ngarkim të kërkuarit, duke e dërguar atë në gjykatën e shkallës së parë, në një kohë kur, përderisa u pranua se ekzistojnë kushtet e njohjes së vendimit penal të huaj, konvertimi i dënimit, sipas urdhërimeve të dispozitës së nenit 516 të Kodit të Procedurës Penale, nuk ka pengesë ligjore që të bëhet nga vetë Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë. Përkundrazi, zgjidhja përfundimisht e çështjes nga këto kolegje do të evitonte zvarritjen e çështjes, pa cenuar të drejtat kushtetuese të kërkuarit, të cilat, sikurse u tha janë realizuar që në gjykimin në themel të çështjes në ngarkim të tij.

Vladimir Metani, Spiro Spiro

VENDIM
Nr.2, datë 29.1.2003

Në seancën gjyqësore të datës 29.1.2003 morën në shqyrtim çështjen penale nr.3/1, që i përket:

TË PANDEHURVE: Fotaq Zaharia, Elidon Laze, Ridvan Lera, Saimir osmani

AKUZUAR:Për veprën penale të rrëmbimit e mbajtjes peng të personit me qëllim fitimi, kryer në bashkëpunim, parashikuar nga nenet 109/2 e 25 të Kodit Penal dhe i pandehuri Elidon edhe për veprën penale të armëmbajtjes pa leje, parashikuar nga neni 278/2 i Kodit Penal.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë, me vendimin nr.112, datë 21.5.2001 ka vendosur:

Deklarimin fajtor të të pandehurit Fotaq Zaharia për veprën penale të parashikuar nga nenet 109/2 e 25 të Kodit Penal dhe e dënon atë me 25 vjet burgim. Në zbatim të nenit 406 të Kodit të Procedurës Penale urdhërohet zbritja e 1/3 së dënimit.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Elidon Laze për veprën penale të parashikuar nga nenet 109/2 e 25 të Kodi Penal dhe e dënon me 21 vjet burgim.

Deklarimin fajtor për armëmbajtje pa leje dhe në bazë të nenit 278/2 të Kodit Penal e dënon me 1 vit burgim.

Në bashkim të dënimeve e dënon me 21 vjet burgim.

Në zbatim të nenit 406 të Kodit të Procedurës Penale urdhërohet ulja e 1/3 së dënimit.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Ridvan Lera për veprën penale të parashikuar nga nenet 109/2 e 25 të Kodit Penal dhe e dënon me 21 vjet burgim.

Në bazë të nenit 406 të Kodit të Procedurës Penale urdhërohet ulja e 1/3 se dënimit.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Saimir Osmani për veprën penale të parashikuar nga nenet 109/2 e 25 të Kodit Penal dhe e dënon me 15 vjet burgim.

Gjykata Apelit Vlorë, me vendimin nr.187, datë 24.7.2001 ka vendosur:

Lënien në fuqi të vendimit nr.112, datë 21.5.2001 të Gjykatës së rrethit gjyqësor Vlorë për të pandehurin Fotaq Zaharia, Elidon Laze dhe Ridvan Lera.

Ndryshimin e këtij vendimi lidhur me të pandehurin Saimir Osmani dhe duke e gjykuar çështjen në fakt e ka deklaruar fajtor për veprën penale të përkrahjes së autorit të krimit, parashikuar nga neni 302 i Kodit Penal dhe e ka dënuar me 2 vjet e 7 muaj burgim.

Kundër vendimit të gjykatës së apelit kanë bërë rekurs Prokurori Përgjithshëm dhe i gjykuari.

Prokurori parashtron këto shkaqe:

1. Në kundërshtim me dispozitat e Kodit të Procedurës Penale, që parashikojnë gjykimin e shkurtuar, si dhe me nenin 93 të këtij Kodi, është aplikuar gjykimi i shkurtuar dhe nuk është zbatuar vendimi i ndërmjetëm për veçimin e çështjes në ngarkim të të pandehurit Saimir Osmani.

2. Nuk mund të zhvillohen së bashku edhe gjykimi i shkurtuar edhe gjykimi i zakonshëm.

3. Pranimi i gjykimit të shkurtuar në rastin konkret, është në kundërshtim me natyrën ligjore të këtij gjykimi, i cili ka si qëllim të vetëm ekonominë gjyqësore dhe zgjidhjen e çështjes në gjendjen që janë aktet, kurse në këtë çështje është pranuar kërkesa për gjykim të

shkurtuar pas 30 seancash dhe pasi janë marrë gjithë provat nga të cilat fajësia e të pandehurve është e provuar plotësisht. Prandaj, vendimi i ndërmjetëm, që pranon gjykimin e shkurtuar duhet të priset.

4. Ndryshimi i cilësimit ligjor të veprës për të pandehurin Saimir Osmani, nga gjykata e apelit është i gabuar.

I gjykuari Fotaq Zaharia parashtroi këto shkaqe:

Gjykimi është bërë i njëanshëm, sepse janë marrë parasysh vetëm thëniet e të pandehurit Elidon Laze, që kanë shumë kontradikta të cilat gjykata nuk i analizoi. Në këto rrethana kërkohet ndryshimi i cilësimit ligjor të veprës nga rrëmbim personi, në moskallëzim krimi.

I pandehuri Elidon Laze parashtroi këto shkaqe:

Gjykatat nuk kanë marrë parasysh në dhënien e vendimit rrezikshmërinë më të ulët të tij, shkallën e fajit dhe rrethanat lehtësuese. Prandaj kërkon ndryshimin e vendimit përse i përket masës së dënimit me një masë më të butë.

I pandehuri Ridvan Lera parashtroi këto shkaqe:

Gjykatat kanë gabuar përse i përket cilësimit juridik të veprës dhe caktimit të masës së dënimit. Nuk është marrë parasysh personaliteti i mirë i tij, pendimi i thellë, implikimi rastësisht i tij në këtë krim, etj. Kërkon zbutjen e dënimit.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.87, datë 6.2.2002 ka vendosur:

Dërgimin e çështjes për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë për unifikimin e praktikës gjyqësore lidhur me aplikimin e gjykimit të shkurtuar.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË pasi dëgjuan relacionin e gjyqtarëve Artan Hoxha dhe Metush Saraçi, prokurorin pranë Gjykatës së Lartë Artan Bajrami, i cili kërkoi pranimin e rekursit, mbrojtësin e të gjykuarit Ridvan Lera, avokatin Virgjin Karaj, i cili kërkoi pranimin e rekursit të paraqitur prej të gjykuarit dhe pasi biseduan çështjen në tërësi,

VËREJNË:

Vendimet e të dy gjykatave janë marrë në aplikim të gabuar të ligjit e për këtë shkak janë të cenueshme.

Nga aktet e ndodhura në dosje rezulton se të gjykuarit Fotaq Zaharia, Elidon Laze, Ridvan Lera dhe Sajmir Osmani janë akuzuar për veprën penale të rrëmbimit dhe mbajtjes peng të një të mituri me qëllim fitimi, vepër penale e parashikuar nga nenet 109/2 e 25 të Kodit Penal, kurse i gjykuari Elidon Laze edhe për veprën penale të armëmbajtjes pa leje, parashikuar nga neni 278/2 i Kodit Penal.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë, në përfundim të gjykimit, pasi ka administruar provat në seancë gjyqësore, ka arritur në përfundimin se është e provuar akuza në ngarkim të të gjykuarve dhe i ka dënuar respektivisht të gjykuarit Fotaq Zaharia me 25 vjet burgim, Elidon Laze me 21 vjet burgim, Ridvan Lera me 21 vjet burgim, por ua ka ulur dënimin me 1/3 në aplikim të nenit 406 të Kodit të Procedurës Penale. Po ashtu, ka deklaruar fajtor të gjykuarin Sajmir Osmani dhe e ka dënuar me 15 vjet burgim, për shkak se ai nuk ka kërkuar gjykim të shkurtuar, ky ka qenë edhe dënimi përfundimtar.

Mbi ankimin e të gjykuarve, por edhe të prokurorit, i cili e ka konsideruar të gabuar aplikimin e gjykimit të shkurtuar nga Gjykata e Shkallës së Parë Vlorë, Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr.187, datë 24.7.2001, ka lënë në fuqi vendimin e gjykatës së shkallës së parë për tre të gjykuarit e parë dhe ka ndryshuar atë për cilësimin juridik të veprës për të gjykuarin Sajmir Osmani, duke e deklaruar fajtor për veprën penale të përkrahjes së autorit të krimit, parashikuar nga neni 302 i Kodit Penal dhe e ka dënuar përfundimisht me 2 vjet e 7 muaj burgim.

Mbi rekursin e prokurorit dhe të gjykuarve kjo çështje ka ardhur për shqyrtim në Kolegjin Penal të Gjykatës së Lartë për shkaqe të paraqitura në pjesën hyrëse të këtij vendimi. Nisur nga fakti se për gjykimin e shkurtuar në praktikën tonë gjyqësore janë mbajtur qëndrime të ndryshme që kanë sjellë edhe vendime të gabuara, Kolegji Penal në mbështetje të nenit 141/2 të Kushtetutës dhe nenit 438 të Kodit të Procedurës Penale, me vendimin nr.87, datë 6.2.2002 e ka kaluar në Kolegjet e Bashkuara këtë çështje, për të njehsuar praktikën gjyqësore lidhur me:

1. Cilat janë kriteret nga të cilat duhet të udhëhiqen gjykatat për të vendosur pranimin e kërkesës për gjykim të shkurtuar ?

2. A mundet që në të njëjtën çështje e cila u përket disa të pandehurve, për një apo për disa prej tyre të aplikohet gjykimi i shkurtuar dhe për të tjerat gjykimi i zakonshëm ?

3. Kur të pandehurit janë sjellë për t'u gjykuar për më shumë se një akuzë dhe gjykata, mbasi ka pranuar kërkesën e tyre për gjykim të shkurtuar, në vendimin përfundimtar, në zbatim të nenit 406 të Kodit të Procedurës Penale ul dënimin me burgim me një të tretën, si duhet të veprojë?

4. A mund të revokohet vendimi i ndërmjetëm i gjykatës me të cilin është vendosur pranimi i kërkesës së të pandehurit ose përfaqësuesit të posaçëm të tij për gjykim të shkurtuar dhe nëse po, në cilat raste dhe cilat duhet të jenë kriteret nga të cilat duhet të nisët gjykata për të vendosur revokimin e këtij vendimi?

5. A mund të shfuqizohet vendimi i ndërmjetëm i gjykatës së shkallës së parë me të cilën pranohet kërkesa për gjykim të shkurtuar nga gjykata e apelit, kur ndaj tij është paraqitur ankim bashkë me ankimin kundër vendimit përfundimtar ?

Nga shqyrtimi në tërësi i akteve të ndodhura në dosje dhe ashtu sikurse kanë pranuar të dyja gjykatat në vendimet e tyre, rezulton se të gjykuarit Fotaq Zaharia, Elidon Laze, Ridvan Lera, banorë të qytetit të Vlorës, shokë mes tyre, në datën 24.10.1999, rreth orës 18.00, në afërsi të njësisë tregtare të shtetasit Pajtim Xhelaj kanë rrëmbyer fëmijën e këtij të fundit, Denis Xhelaj, i moshës 6 vjeç, duke e futur në makinën e të gjykuarit Elidon Laze. Pasi i kanë mbuluar kokën me një xhup, ata janë larguar nga vendi i ngjarjes dhe kanë qëndruar në kodrat e fshatit Kaninë ku me fëmijën ka ndenjur i gjykuari Ridvan Lera, ndërsa dy të tjerët janë kthyer në Vlorë. Pajtim Xhelaj ka konstatuar mungesën e fëmijës dhe është vënë në kërkim të tij, duke njoftuar të afërm e të njohur dhe pas disa orësh ai ka vënë në dijeni edhe policinë, organet e shtypit dhe prokurorinë. Ndër personave që ai u ka kërkuar ndihmë ka qenë dhe i gjykuari Fotaq Zaharia, me të cilin kishte njohje të mëparshme, por që në momentin kur ai e ka kërkuar, rreth orës 23 të datës 24.10.1999, nuk gjendej në shtëpi. Fëmija Denis Xhelaj nga kodrat pranë fshatit Kaninë, është çuar në banesën (ku nuk banonte njeri) e dajës së të gjykuarit Elidon Laze, në lagjen “Kushtrimi” të qytetit të Vlorës, me qëllim që,

derisa të realizohej përfitimi nga rrëmbimi, të mbahej i fshehur.

Ka rezultuar e provuar se i gjykuari Elidon Laze, i diktuar nga i gjykuari Fotaq Zaharia, ka hartuar një letër, me të cilën i paraqiste kushte babait të fëmijës së rrëmbyer që në shkëmbim të djalit të tij, Pajtim Xhelaj duhet të paguante 18 milionë lekë. Kjo letër i dorëzohet dy ditë më vonë, më 26.10.1999, rreth orës 19.15 nga dëshmitarja Alketa Mustafaj, dëshmitarit Pajtim Xhelaj. Ndërkohë, këtij të fundit, në numrin e telefonit të vjehrrit të tij, nga të gjykuarit, i jepeshin porosi për dërgimin e parave, duke e kërcënuar se në të kundërt nuk do ta shihte më fëmijën. Dy prej këtyre bisedave janë regjistruar dhe kanë shërbyer si provë në gjykim.

Duke qenë se rrëmbimi i fëmijës Denis u bë një ngjarje publike në media dhe në opinion dhe për shkak se policia po intensifikonte kërkimin për gjetjen e tij, të gjykuarit kanë vendosur ta largojnë fëmijën nga rrethinat e Vlorës. Pasi e futën në bagazhin e një makine, e kanë çuar në qytetin e Fierit dhe kur nuk kanë gjetur një shok të të gjykuarit Fotaq, e kanë çuar në shtëpinë e të gjykuarit Sajmir Osmani. Dy të gjykuarit, Fotaq dhe Elidon, janë kthyer përsëri në Vlorë për të kontaktuar me familjen e fëmijës së rrëmbyer, kurse i gjykuari Ridvan ka qëndruar me fëmijën. Në datën 2.11.1999, rreth orës 4.00 të mëngjesit, dy të gjykuarit, Elidon Laze dhe Fotaq Zaharia i kanë telefonuar babait të të miturit nga një kabinë, por si rezultat i interceptimit telefonik nga policia, është bërë e mundur të identifikohet vendi se nga telefonohej dhe kështu është arritur të kapet në flagrancë i gjykuari Elidon Elezi, ndërsa i gjykuari tjetër Fotaq Zaharia ka mundur të largohet. I gjykuari Elidon Laze ka treguar lidhur me veprimtarinë kriminale, bashkëpunëtorët e tij, si dhe vendin ku mbahej fëmija dhe kështu është bërë e mundur që në mëngjesin e kësaj dite të kapet në flagrancë i gjykuari Ridvan Lera dhe Sajmir Osmani, në shtëpinë e këtij të fundit, si dhe të lirohej fëmija i rrëmbyer, Denis Xhelaj. Nga kontrolli që i është bërë banesës së Elidon Lazes në datën 2.11.1999, është gjetur një armë zjarri automatike model 56 në gjendje të mirë teknike e për këtë shkak është akuzuar dhe dënuar edhe për veprën penale të armëmbajtjes pa leje, parashikuar nga neni 278/2 i Kodit Penal.

Në këto kushte, drejt ka vepruar gjykata e shkallës së parë kur ka deklaruar fajtorë për akuzën e rrëmbimit të personit të gjithë të gjykuarit, ndërkohë gjykata e apelit ka gabuar lidhur me ndryshimin e cilësimit juridik të veprës nga rrëmbim personi, në përkrahje të autorit të krimit, për të gjykuarin Sajmir Osmani.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se veprimet e të gjykuarit Sajmir Osmani përbëjnë figurën e krimit të rrëmbimit të personit dhe jo atë të përkrahjes së autorit të krimit, parashikuar nga neni 302 i Kodit Penal. Sipas kësaj dispozite, përkrahja e autorit të krimit lidhet me veprime të kryera në favor të tij, pasi ai të ketë përfunduar veprën penale dhe të ketë arritur qëllimin kriminal. Nga ana objektive kryerja e kësaj vepre realizohet nëpërmjet furnizimit të autorit me ushqime apo me mjete të tjera, siguri banese ose vend qëndrimi, me qëllim që personi që ka kryer një krim, t'i shpëtojë arrestimit apo kapjes së tij. Sikurse shihet, për të konsumuar këtë figurë vepre penale kërkohet që autorit të kryerjes së një krimi t'i jepet ndihmë, me qëllim që të pengohet kapja ose arrestimi i tij. Pra, veprimtaria kriminale e autorit të krimit që përkrahet ka mbaruar, kurse krimi i rrëmbimit, megjithëse është konsumuar që në momentin e rrëmbimit, pavarësisht nëse e sjell pasojën realizimin e fitimit, është një vepër në vazhdimësi. Me fjalë të tjera, veprimtaria kriminale, megjithëse e konsumuar që me heqjen e

lirisë nëpërmjet rrëmbimit ose mbajtjes peng, vazhdon të jetë e tillë për të gjithë kohën sa vazhdon kjo gjendje. Bashkimi i të tjerëve në këtë situatë kriminale, sikurse është rasti, pavarësisht se nuk është marrë pjesë në momentin e rrëmbimit, e bën të gjykuarin Sajmir Osmani bashkautor në kryerjen e veprës.

Për të arritur në këtë përfundim, veç sa më sipër, Kolegjet e Bashkuara kanë parasysht faktin se neni 109 i Kodit Penal, parashikon kryerjen e krimit në dy forma, në atë të rrëmbimit të personit dhe në atë të mbajtjes peng të tij. Në rastin e parë, personi largohet nga vendi i tij me forcë dhe mbahet diku tjetër, derisa të arrihet qëllimi kriminal. Në rastin e dytë, personi izolohet dhe mbahet peng në ambientet ku ai është, derisa të realizohet qëllimi kriminal. Kur dikush tjetër do të ofrohej për të realizuar mbajtjen peng në vazhdimësi, edhe pse nuk ka marrë pjesë që në fillim të pengmarrjes, ai do të përgjigjet për të njëjtën figurë krimi dhe jo për përkrahje të autorit pas kryerjes së krimit. Mbajtja peng, megjithëse është konsumuar që me momentin e parë, vazhdon në gjendje latente, derisa të ketë përfunduar veprimtaria kriminale.

Ndodhur në këto kushte, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë të drejtë vendimin e Gjykatës së Shkallës së Parë Vlorë, e cila e ka deklaruar fajtor të gjykuarin Sajmir Osmani për veprën penale të rrëmbimit të kryer ndaj një të mituri në bashkëpunim me tre të gjykuarit e tjerë, po ashtu edhe masën e dënimit të caktuar për të nga ajo gjykatë.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, çmojnë se të gjitha pretendimet e ngritura nga të gjykuarit lidhur me fajësinë e tyre dhe masat e dënimit, janë të pambështetura në ligj dhe aktet e administruara. Vepra penale është provuar plotësisht se është kryer nga të gjykuarit, rrezikshmëria shoqërore e saj dhe e autorëve është e lartë dhe se gjykata e shkallës së parë në raport me rolin e tyre në këtë veprimtari, si dhe qëndrimin që ata kanë mbajtur gjatë procedimit, ka individualizuar drejt masat e dënimit duke zbatuar kërkesat e neneve 48, 49 e 50 të Kodit Penal.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, gjejnë me vend rekursin e prokurorit lidhur me aplikimin e gabuar të nenit 403 e në vazhdim të Kodit të Procedurës Penale. Rezulton se të tre të gjykuarit, Fotaq Zaharia, Elidon Laze e Ridvan Lera përpara fillimit të shqyrtimit gjyqësor në bazë të nenit 403 të Kodit të Procedurës Penale, kanë kërkuar që të procedohet me gjykim të shkurtuar, ndërsa i gjykuari Sajmir Osmani nuk e ka bërë një kërkesë të tillë. Gjatë kohës që procedohej me këtë çështje, dispozitat e Kodit të Procedurës Penale që rregullojnë gjykimin e shkurtuar dhe që kanë përcaktuar në mënyrë të shprehur se kur mund të paraqitet kërkesa për gjykim të shkurtuar nuk kishin pësuar ndryshimet që janë bërë me ligjin nr.8813, datë 13.6.2002. Ndërkohë, sipas nenit 404 të Kodit të Procedurës Penale në fuqi, atë në kohë, kërkesa e refuzuar mund të riparaqitet, derisa nuk ishin bërë konkluzionet përfundimtare të palëve. Kërkesa e refuzuar, pas 30 seancash gjyqësore dhe pasi janë marrë provat, është përsëritur dhe gjykata, në seancën e datës 9.5.2001 ka vendosur të procedohet me gjykim të shkurtuar, duke revokuar vendimin e mëparshëm të saj. Po në këtë seancë, bazuar në nenit 93 të Kodit të Procedurës Penale, ka veçuar çështjen për të gjykuarin Sajmir Osmani dhe i ka dhënë fund shqyrtimit gjyqësor. Më tej, me kërkesë të palëve, ka vendosur të procedojë me administrimin e akteve shkresore dhe administrimin e fashikullit të dosjes hetimore. Gjykata i ka ftuar palët që të vazhdojnë me diskutimet përfundimtare, por mbi kërkesën e prokurorit të seancës dhe mbrojtësve të të gjykuarve, është vendosur që të jepet kohë për përgatitje. Në datat 14 dhe 15.5.2001, gjykata, i ka dëgjuar ato dhe në datë 21.5.2001 ka shpallur vendimin

përfundimtar. Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arrijnë në përfundimin se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë ka gabuar në vazhdimin e gjykimit bashkërisht për katër të gjykuarit, kur me vendim të ndërmjetëm ka pranuar veçimin e çështjes për njërin prej tyre. Vazhdimi i gjykimit me parashtrimin e konkluzioneve përfundimtare të palëve, mosreagimi i mbrojtësve për këtë dhe ndjekja e procedurës së një gjykimi të zakonshëm dhe të pandarë për të gjithë të gjykuarit, e ka bërë pa vlerë vendimin e ndërmjetëm. Gjykata, edhe pse nuk e ka revokuar atë nga pikëpamja formale, në fakt e ka bërë këtë duke e shqyrtuar çështjen në vazhdim e të pandarë për të katër të gjykuarit. Pra, gjykimi i çështjes është përfunduar nga e njëjta gjykatë edhe për të gjykuarin Sajmir Osmani, pavarësisht nga mosrevokimi formal i vendimit të veçimit të akteve për të.

Edhe pse neni 404 i Kodit të Procedurës Penale, në paragrafin e dytë, tashmë të shfuqizuar, parashikonte të drejtën për ta riparaqitur kërkesën e refuzuar përpara se palët të jepnin konkluzionet përfundimtare, nuk ka pasur për qëllim përzierjen e gjykimit të posaçëm (gjykimit të shkurtuar), me gjykimin e zakonshëm. Dispozitat e Kodit të Procedurës Penale, duhen parë të lidhura dhe në harmoni me njëra-tjetrën, me qëllim që të kuptohet thelbi dhe dallimi ndërmjet këtyre gjykimeve. Praktika dhe eksperiencia e vendeve të tjera, të cilat kanë njohur gjykimet e posaçme dhe efektet pozitive të tyre, ka bindur ligjvënësin shqiptar të pranojë gjykimin e drejtpërdrejtë dhe gjykimin e shkurtuar.

Gjykimi i shkurtuar ka vlerë për ekonomi gjyqësore, sepse thjeshton dhe shkurton procedurat, rrit shpejtësinë dhe efektivitetin e gjykimit dhe sjell si pasojë një përfitim për të pandehurin në uljen e 1/3 të masës së dënimit dhe mosaplikimin e dënimit me burgim të përjetshëm.

Është e rëndësishme të theksohet fakti që ky përfitim nuk duhet të shkojë në dëm të dhënies së drejtësisë. Për këtë qëllim, kërkesën e të pandehurit ose mbrojtësit të posaçëm të tij, gjykata e pranon vetëm atëherë kur ajo paraprakisht bindet se mund ta përfundojë çështjen në gjendjen që janë aktet, pa qenë nevoja për t'ia nënshtruar ato shqyrtimit gjyqësor. Jo pa qëllim, në nenin 403/2 të Kodit të Procedurës Penale, parashikohet se kërkesa depozitohet të paktën tri ditë përpara datës të caktuar për seancë ose përpara fillimit të shqyrtimit gjyqësor, duke i dhënë kështu mundësi gjykatës që ajo të vlerësojë se si duhet të procedojë më tej në gjykimin e çështjes. Gjykimi i shkurtuar, si gjykim i posaçëm, në thelb të tij ka pranimin e akteve të grumbulluara gjatë fazës së hetimit paraprak dhe eviton marrjen e provave në seancë gjyqësore dhe debatin lidhur me to. Ky gjykim eviton fazën e hetimit gjyqësor e për pasojë, edhe atëherë kur ligji e parashikonte të drejtën e riparaqitjes së kërkesës, në thelb ka pasur për qëllim që të procedohej me gjykim të posaçëm, duke prezumuar se gjykimi i zakonshëm për shkaqe të ndryshme nuk ishte bërë i mundur. Megjithatë, për të evituar këtë paqartësi apo ndoshta një kontradiktë të ligjit, ndërmjet asaj që kërkohej të arrihej dhe asaj që parashikonte neni 404/2 i Kodit të Procedurës Penale, me ligjin nr.8813, datë 13.6.2002, ky paragraf është shfuqizuar dhe përfundimisht është konsoliduar ligjërisht fakti se kërkesa për gjykimin e shkurtuar bëhet derisa të mos jetë filluar shqyrtimi gjyqësor dhe se nuk mund të riparaqitet më, kur ai ka filluar.

Bazuar sa më sipër, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, duke unifikuar praktikën gjyqësore arrijnë në përfundimin se kur shqyrtimi gjyqësor ka filluar me gjykim të zakonshëm, nuk mund të vazhdohet më tej me gjykim të shkurtuar.

Në gjykimin e kësaj çështjeje, kanë qenë katër të pandehur, prej të cilëve tre kanë

kërkuar gjykim të shkurtuar, ndërsa i katërti ka kërkuar të vazhdojë me gjykim të zakonshëm. Gjykata ka vepruar drejt kur ka vendosur fillimisht mospranimin e kërkesës për gjykim të shkurtuar, por ka gabuar kur, pasi ka zhvilluar gjithë hetimin gjyqësor dhe debatin mbi provat e administruara, ka pranuar gjykim të shkurtuar për të tre nga të pandehurit dhe të vazhdojë me gjykim të zakonshëm, për të gjykuarin Sajmir Osmani. Gjykata, në këtë rast, jo vetëm ka kuptuar gabim konceptin e gjykimit të posaçëm, duke e konsideruar atë vetëm si një përfitim për të pandehurin në uljen e masës së dënimit, por padrejtësisht ka pranuar dy lloj gjykimesh në të njëjtin procedim.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, duke unifikuar praktikën gjyqësore arrijnë në përfundimin se në një gjykim me disa të pandehur nuk mund të procedohet për disa me gjykim të posaçëm dhe për të tjerët me gjykim të zakonshëm.

Vetëm në rastin kur në kushtet e nenit 93 të Kodit të Procedurës Penale, vendoset ndarja e çështjes, mund të lejohet gjykimi i shkurtuar për të pandehurit që e kanë kërkuar një gjykim të tillë dhe çështja të veçohet për të pandehurit e tjerë që kërkojnë gjykimin e zakonshëm. Është konceptualisht e gabuar kur gjykimi i shkurtuar aplikohet vetëm si përfitim për të pandehurin, pavarësisht nga fakti se është proceduar me gjykimin të zakonshëm.

Duke marrë shkas nga praktika jo të njëjta gjyqësore, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë me këtë vendim unifikues sqarojnë edhe disa momente të tjera, që lidhen me gjykimin e shkurtuar.

Këtij gjykimi në dallim nga gjykimi i zakonshëm i mungon faza e marrjes së provave dhe kërkesat lidhur me pavlefshmërinë e tyre.

Ligji parashikon që çështja zgjidhet në gjendjen që janë aktet, që nënkupton pranimin e tyre nga palët, ashtu sikurse janë. Është detyrim i gjykatës të vlerësojë nëse në atë gjendje që janë aktet mund të japë vendim pa cenuar drejtësinë dhe interesat e ligjshme të të pandehurit. Gjykimi vazhdon me paraqitjen e konkluzioneve përfundimtare, të cilat i referohen akteve të pranuar nga palët, sikurse parashikojnë nenet 405/5 dhe 6 i Kodit të Procedurës Penale dhe gjykata jep vendim bazuar në to.

Në rast se palët kanë pretendime lidhur me pavlefshmërinë e akteve, qofshin pavlefshmëri absolute ose relative dhe kërkojnë konstatimin ose deklarin e kësaj pavlefshmërie, gjykata duhet të revokojë vendimin për gjykim të shkurtuar dhe të urdhërojë vazhdimin e procedimit me gjykim të zakonshëm.

Kur ligji parashikon se gjykata vendos të procedojë me gjykim të shkurtuar në gjendjen që janë aktet, nënkupton se gjykata ka detyrimin që përpara se të marrë vendimin për pranimin e kërkesës, duhet të shqyrtojë me imtësi aktet dhe në qoftë se ajo konstaton paraprakisht pavlefshmëri të tyre dhe e vënë atë përpara pamundësisë për të dhënë një vendim të bazuar, ajo duhet të mos e pranojë që në fillim kërkesën për gjykim të shkurtuar.

Kur për një të pandehur ka më shumë se një akuzë mund të lejohet gjykimi i shkurtuar për një ose më shumë prej tyre, kur një gjë e tillë kërkohet me kushtin që çështja të ndahet dhe të gjykohet më vete, pa u dëmtuar procedimi për çështjet e tjera, sikurse parashikon neni 93 i Kodit të Procedurës Penale.

Në interpretim të pikës 6 të nenit 404 të Kodit të Procedurës Penale, konsensusi i prokurorit nuk është kusht i domosdoshëm që gjykata të pranojë kërkesën e të gjykuarit për të

proceduar me gjykim të shkurtuar. Kjo justifikon edhe të drejtën që ka prokurori për të bërë ankim kundër vendimit të gjykatës për pranimin e gjykimit të shkurtuar, ankim që mund të paraqitet së bashku me ankimin kundër vendimit përfundimtar.

Lloji i gjykimit i ndjekur nga gjykata e shkallës së parë, pavarësisht nga vendimi i saj i ndërmjetëm lidhur me kërkesën për gjykim të shkurtuar, është i rëndësishëm për qëndrimin që duhet të mbajë gjykata e apelit për ankimin e palëve të parashikuar nga neni 406/3 i Kodit të Procedurës Penale.

Me pranimin e kërkesës për të vazhduar me gjykim të shkurtuar, dosja e prokurorit kthehet në dosje gjyqësore dhe shërben për t'u bazuar në parashtrimin e konkluzioneve përfundimtare të palëve dhe për dhënien e vendimit nga gjykata.

Lidhur me mënyrën e aplikimit të uljes së dënimit, duhet fillimisht të caktohet dënimi për veprën penale dhe më pas aplikohet zbritja e një të tretës së tij.

Kur i pandehuri deklarohet fajtor për disa vepra penale, duhet të caktohet fillimisht dënimi për çdo njërën prej tyre dhe pasi aplikohet bashkimi i dënimeve sipas nenit 55 të Kodit Penal, bëhet zbritja nga dënimi i bashkuar me një të tretën.

Marrë për bazë sa u arsyetua më sipër, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, çmojnë se aplikimi i nenit 406 të Kodit të Procedurës Penale nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë për të gjykuarit Fotaq Zaharia, Elidon Laze dhe Ridvan Lera është në kundërshtim me nenin 403, 404, 405 të Kodit të Procedurës Penale e për pasojë në këtë pjesë të tij, vendimi duhet ndryshuar. Aplikimi i gabuar i ligjit, padrejtësisht ka krijuar nonsensin që megjithëse roli i të gjykuarit Sajmir Osmani në këtë veprimtari kriminale, në raport me tre të gjykuarit e tjerë, të jetë me më pak rrezikshmëri shoqërore, ky i fundit duhej të vuante një dënim më të lartë ose të njëjtë me ta.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në mbështetje të nenit 141/2 të Kushtetutës, nenit 17/a të ligjit nr.8588, datë 15.3.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë” dhe nenit 441/d të Kodit të Procedurës Penale.

VENDOSËN:

Prishjen e vendimit nr.187, datë 24.7.2001 të Gjykatës së Apelit Vlorë dhe lënien në fuqi të vendimit nr.112, datë 21.5.2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë, duke e ndryshuar në pjesën që bën fjalë për aplikimin e nenit 406 të Kodit të Procedurës Penale dhe përfundimisht Fotaq Zaharia dënohet me 25 vjet burgim, Elidon Laze me 21 vjet burgim, Ridvan Lera me 21 vjet burgim dhe Sajmir Osmani me 15 vjet burgim.

Njoftohet prokurori pranë Gjykatës së Lartë për ekzekutimin e këtij vendimi.

Ky vendim për njehsimin e praktikës gjyqësore, dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare.

VENDIM
Nr.3, datë 27.3.2003

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë morën në shqyrtim çështjen penale që i përket:

KËRKUES: Gjon Biba, i biri i Markut, i datëlindjes 1969, lindur në fshatin Markatomaj (Lezhë), aktualisht banues në Itali.

PERSON I INTERESUAR: Prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë Lezhë.

OBJEKTI:Kompensim për burgim të padrejtë për periudhën 25.2.1993 deri 16.9.1993 dhe rivendosje në afat e kërkesës

Gjykata e Shkallës së Parë Lezhë, me vendimin nr.17, datë 23.4.2002 vendosi:

- Rivendosjen në afat të së drejtës së kërkuesit Gjon Mark Biba për t'u kompensuar për burgim të padrejtë.

- Kërkuesi Gjon Mark Biba të kompensohet për burgim të padrejtë për 202 ditë, në shumën prej 1.010.000 (një milion e dhjetë mijë) lekë.

- U ngarkua seksioni i financës pranë Bashkisë Lezhë për pagimin e këtij detyrimi.

Gjykata e Apelit Shkodër, me vendimin nr.29, datë 9.9.2002 të saj, la në fuqi vendimin e mësipërm.

Kundër të dy vendimeve ka paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë, Kryetari i Bashkisë Lezhë, kurse prokurori i apelit Shkodër ka paraqitur rekurs vetëm kundër vendimit të Gjykatës së Apelit, Shkodër.

Kryetari i Bashkisë Lezhë, kërkon prishjen e të dy vendimeve për shkelje të ligjit procedural e material, duke parashtruar shkaqet e mëposhtme:

- Gjykata ka zhvilluar gjykimin pa palë, por vetëm me kërkues, në një kohë kur kemi të bëjmë me një kërkesë për dëmshpërblim për burgim të padrejtë.

- Gjykata nuk ka pasur parasysh faktin se detyrimin për dëmshpërblim, në kuptimin e nenit 268 të Kodit të Procedurës Penale, e ka shteti, që praktikisht, përfaqësohet nga Ministria e Financave dhe organet e saj vartëse në rreth, siç është dega e thesarit. Për rrjedhojë, si palë e paditur në këtë proces duhej të ishte dega e buxhetit Lezhë.

Prokuroria e Apelit Shkodër kërkon prishjen e vendimit të gjykatës së apelit dhe kthimin e çështjes për rigjykim, duke parashtruar shkaqet e mëposhtme:

- Ndërgjyqësia është ndërtuar gabim, pasi sipas vendimit të Këshillit të Ministrave nr.335, datë 2.6.1998, përcaktohet qartë se kush institucion përgjigjet për detyrimet si më sipër.

- Kërkesa sipas nenit 269 të Kodit të Procedurës Penale, duhej të ishte bërë brenda afatit 3-vjeçar dhe nuk ekzistonin kushtet për ta rivendosur në afat kërkuesin Gjon Biba.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË pasi dëgjuan relacionin e anëtarëve Agron A. Lamaj e Ylvi Myrtja, përfaqësuesin e personit të interesuar, prokurorin Alfred Progonati, i cili kërkoi prishjen e të dy vendimeve e pushimin e gjykimit të çështjes, si dhe pasi biseduan çështjen në tërësi,

VËREJNË:

Nga studimi i akteve që ndodhen në fashikullin e çështjes që i përket kërkuesit Gjon Biba dhe gjatë shqyrtimit të saj në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, u konstatua se nga ana e Prokurorisë së Rrethit Lezhë, ishte dërguar për t'u gjykuar një çështje penale për një vrasje të kryer dhe për një tjetër të mbetur në tentativë për të cilat, veç të gjykuarit Gjergj Biba, i cili u deklarua fajtor dhe u dënua, ishte akuzuar edhe vëllai i tij, kërkuesi Gjon. Për këtë të fundit, Gjykata e Rrethit Lezhë, me vendimin nr.54, datë 16.9.1993 vendosi pushimin e çështjes, deklarimin e pafajshëm dhe lirimin e menjëhershëm të tij, vendim, i cili u la në fuqi edhe nga Gjykata e Apelit Shkodër, me vendimin nr.77, datë 1.11.1993 të saj.

Më 3.4.2003, Gjon Biba paraqiti kërkesë pranë Gjykatës së Shkallës së Parë Lezhë, me objekt kompensim për burgim të padrejtë, për periudhën 25 shkurt deri 16 shtator 1993 dhe rivendosjen në afat të këtij kërkimi.

Me vendimin nr.17, datë 23.4.2002 Gjykata e Shkallës së Parë Lezhë, me arsyetimin se kërkuesi ishte larguar nga Shqipëria që para vitit 1995 (kohë kur hyri në fuqi Kodi i ri i Procedurës Penale, me të cilin është njohur e drejta e kompensimit për burgim të padrejtë), vendosi rivendosjen në afat të së drejtës së kërkuesit për t'u kompensuar për burgim të padrejtë dhe kompensimin faktik të tij në shumën 1.010.000 lekë për 202 ditë që ai kishte qenë i paraburgosur, vendim, i cili u la në fuqi edhe nga Gjykata e Apelit Shkodër, me vendimin nr.29, datë 9.9.2002 të saj me të njëjtin arsyetim.

Gjatë shqyrtimit të rekurseve që paraqiti prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë Lezhë, si person i interesuar dhe Kryetari i Bashkisë Lezhë, si përfaqësues i institucionit i cili, me vendim gjykatë, ishte detyruar që të bënte kompensimin faktik në favor të kërkuesit kundër të dy vendimeve të përmendura më lart, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin e tij nr.92, datë 26.2.2003, vendosi kalimin e akteve të kësaj çështjeje Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, për njehsimin e praktikës gjyqësore, në drejtimet e mëposhtme:

1- Kush e ka juridiksionin për gjykimin e çështjeve që kanë të bëjnë me kompensime për burgim të padrejtë, gjykata penale apo civile e, në përputhje me këtë, çështjet do të gjykohen mbi bazën e kërkesave të Kodit të Procedurës Penale apo të Kodit të Procedurës Civile?

2- Duhet të bëhet kërkesëpadi me paditës të përcaktuar apo vetëm kërkesë dhe, nëse duhet bërë kërkesëpadi, kush do të jetë i padituri?

3- Pasi merret vendimi përkatës për pushimin e çështjes apo dhënien e pafajësisë, personi që ka bërë burgim të padrejtë duhet t'i drejtohet për kompensim Ministrisë së Financave apo duhet të kërkojë zgjidhjen e çështjes gjyqësisht?

4- Në paragrafin e dytë të nenit 269 të Kodit të Procedurës Penale përcaktohet se masa e kompensimit dhe mënyra e llogaritjes, si dhe rastet e kompensimit për arrestin në shtëpi, caktohen me ligj të veçantë. Në kushtet kur nuk ka dalë ligji i veçantë, si do të përcaktohet mënyra dhe masa e kompensimit?

Mbas shqyrtimit në tërësi që iu bënë shkaqeve të parashtruara në rekursin e paraqitura dhe çështjeve të shtruara për njehsimin e praktikës gjyqësore, në drejtimet e parashtruara më lart, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, arritën në përfundimin se si vendimi nr.17, datë 23.4.2002 i Gjykatës së Shkallës së Parë Lezhë, ashtu edhe vendimi nr.29, datë 9.9.2002

i Gjykatës së Apelit Shkodër, janë marrë duke mos u zbatuar drejt kërkesat e Kodit të Procedurës Penale, në lidhje me rivendosjen në afat dhe për këtë shkak, ato duhet të prishen.

Kështu, përsa i përket paraqitjes, nga ana e të interesuarve të kërkesës për kompensim për burgim të padrejtë, ligjvënësi ka parashikuar një afat, brenda të cilit ajo duhet të paraqitet, sepse ndryshe d.m.th me kalimin e këtij afati, kërkesa nuk pranohet. Sipas përmbajtjes së dispozitës së nenit 269 të Kodit të Procedurës Penale, ky afat është brenda tre vjetëve nga data në të cilën vendimi i pafajësisë ose i pushimit të çështjes ka marrë formë të prerë.

Të dy gjykatat që morën në shqyrtim çështjen në lidhje me kërkesën e paraqitur nga kërkuesi Gjon Biba, megjithëse nga dita që vendimi i pushimit të çështjes penale në ngarkim të tij dhe deklarimi i pafajshëm e lirimi nga paraburgimi i tij, ka marrë formë të prerë deri ditën e paraqitjes së kërkesës për kompensim për burgim të padrejtë, kishin kaluar 9 vjet 1 muaj e 8 ditë, e rivendosën atë në afat në kundërshtim me frymën e kërkesave të dispozitës së nenit 147 të Kodit të Procedurës Penale. Kjo, sepse nga shqyrtimi i akteve që ndodhen në dosje, bazuar në shprehjen "... deklarimin e pafajshëm të të pandehurit Gjon Biba dhe lirimin e tij në sallë", që ka përdorur Gjykata e Rrethit Lezhë në dispozitivin e vendimit nr.54, datë 16.9.1993 të saj, rezulton që kërkuesi ka qenë i pranishëm gjatë gjykimit të çështjes penale në ngarkim të tij, përfshirë edhe ditën e shpalljes së vendimit të pafajësisë në favor të tij. Kështu që, arsyetimi i përdorur nga të dyja gjykatat, sipas të cilit ai që larguar nga Shqipëria para vitit 1995, kohë kur hyri në fuqi Kodi i ri i Procedurës Penale dhe që u përdor si argument për të justifikuar shkakun e rivendosjes në afat për të paraqitur kërkesën për kompensim për burgim të padrejtë, nuk gjen mbështetje ligjore.

Pretendimi sipas të cilit ai (kërkuesi) gjatë periudhës 9-vjeçare, nuk mund të vinte në Shqipëri nga frika e gjakmarrjes, edhe sikur të ketë pasur bazë reale, në kushtet kur, sipas legjislacionit në fuqi, të drejtën për ta paraqitur kërkesën mund ta kishte ushtruar edhe nëpërmjet një përfaqësuesi të ngarkuar prej tij sipas ligjit, nuk qëndron.

Pasi zgjidhen si më sipër, në themel çështjen objekt gjykimi, në zgjidhjen më tej të problemeve që përbëjnë drejtimit për të cilat ajo ka ardhur për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, këto Kolegje vlerësojnë nevojën e trajtimit të tyre, duke mos u kufizuar thjesht dhe vetëm në rrethanat e çështjes që Kolegji Penal i kësaj gjykate çmoi se duhen unifikuar për të orientuar drejt praktikën gjyqësore në aspektin praktik të çështjeve, që do të kenë për objekt, kërkesa për kompensim për burgim të padrejtë, por duke u nisur nga fakti që e drejta e zhdëmtimit, në përputhje me ligjin, të çdo personi për dëmin që ai ka pësuar për shkak të një akti të paligjshëm, sikurse mund të jetë edhe vendimi i organit të procedurës për burgimin e tij, në kuptimin e gjerë të kësaj fjale, nuk është e drejtë, që parashikohet vetëm në Kodin e Procedurës Penale, por është e drejtë kushtetuese dhe si e tillë ajo përfshihet në kreun mbi liritë dhe të drejtat vetjake të Kushtetutës në fuqi të Republikës së Shqipërisë.

Parë lidhur ngushtë me këtë mënyrë vlerësimi të çështjeve objekt unifikimi dhe me rëndësinë që ato paraqesin, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se gjatë trajtimit të tyre duhet të jepet kuptimi i vërtetë i dispozitave të ligjit procedural penal, të cilat bëjnë fjalë për kompensim për burgim të padrejtë nga njëra anë, si dhe për gjykatën në juridiksionin e së cilës duhen përfshirë çështjet me këtë objekt dhe që është kompetente për gjykimin e tyre nga ana tjetër.

Lidhur me këtë të fundit, domethënë me gjykatën kompetente, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, konkluduan se kompetente për shqyrtimin e kërkesave për kompensim për

burgim të padrejtë është gjykata civile dhe kërkesa drejtuar asaj duhet të plotësojë të gjitha kërkesat e parashikuara nga dispozitat e përfshira në titullin e V-të të Kodit të Procedurës Civile, në lidhje me ngritjen e padisë.

Edhe lidhur me rregullat procedurale që duhet të ndiqen nga gjykatat, gjatë shqyrtimit të çështjes me objekt kërkesat për kompensimin për burgim të padrejtë, Kolegjet e Bashkuara, pavarësisht nga fakti që si shkak për ngritjen e padive të këtij lloji, shërben vendimi penal i formës së prerë me të cilin pushohet çështja në ngarkim të të pandehurit ose ai deklarohet i pafajshëm se nuk provohet se është autor i veprës penale për të cilën është akuzuar, si dhe vendimi i prokurorit për pushimin e çështjes për të njëjtat shkaqe, konkludojnë se gjatë gjykimit të këtyre çështjeve, duhen zbatuar kërkesat e Kodit të Procedurës Civile, duke filluar që nga ato për hartimin dhe paraqitjen e padisë, shqyrtimin e saj dhe deri tek ankimet kundër vendimeve të dhëna, paraqitja dhe shqyrtimi i tyre.

Ndërsa, në lidhje me palët, që do të formojnë ndërgjyqësinë në proceset gjyqësore të kësaj natyre, Kolegjet çmojnë se ato, veç ish-të pandehurit ose trashëgimtarëve të tij (për trashëgimtarët shih nenin 460 të Kodit të Procedurës Penale) që legjitimohen të jenë paditës, si të paditur do të jenë përfaqësuesit e organeve ose institucioneve shtetërore që, me akte nënligjore ngarkohen për të ndjekur dhe zbatuar procedurat për zbatimin e vendimeve gjyqësore për detyrimet që prekin Buxhetin e Shtetit. (I tillë, sipas vendimit nr.355, datë 2.6.1998 të Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë shkronja “c” e tij, aktualisht është institucioni i Ministrisë së Financave dhe strukturat e saj, sikurse janë aktualisht zyrat e thesarit nëpër rrethe.)

Meqenëse, sikurse u theksua, si shkak i proceseve gjyqësore të këtij lloji shërbejnë vendimet gjyqësore të formës së prerë apo ato të pushimit të çështjes nga ana e prokurorit, çmohet e nevojshme pjesëmarrja në këto gjykime edhe e përfaqësuesit të prokurorisë për çështje të vëna në lëvizje prej saj ose edhe e të dëmtuarit akuzues për çështje, të cilat, sipas parashikimeve të dispozitës së nenit 284 të Kodit të Procedurës Penale, ndjekja penale mund të fillojë vetëm me ankimin e tij si persona të interesuar.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se e veçanta e çështjeve me objekt kërkesat për kompensim për burgim të padrejtë konsiston në faktin se nga njëra anë, vetë e drejta për të kërkuar kompensimin për burgim të padrejtë, buron nga ligji procedural penal. Në këtë ligj parashikohen rastet në të cilat mund të bëhet një kërkesë e kësaj natyre, kushtet e zbatimit të saj (neni 268 i Kodit të Procedurës Penale), afatet e paraqitjes së tyre, masa e kompensimit dhe mënyra e llogaritjes së tij (neni 269 i Kodit të Procedurës Penale). Ndërsa nga ana tjetër, nga vetë përmbajtja e tyre, për shkak të karakterit pasuror që kanë, ato dalin nga natyra e marrëdhënieve juridiko-penale, thelbin e të cilave e përbëjnë ato veprime ose mosveprime të kryera me faj që vetë ligjvënësi, për shkak të rrezikshmërisë që paraqesin, i ka konsideruar vepra penale, si dhe dënimet që janë parashikuar për autorët e këtyre veprave.

Karakterit pasuror i kërkesave për kompensim për burgim të padrejtë, spikat dukshëm duke e parë çështjen, jo vetëm nga qëllimi që ka dashur të realizojë ligjvënësi nëpërmjet parashikimit për këtë kategori personash, (personat që deklarohen të pafajshëm me vendim të formës së prerë ose çështja e të cilëve është pushuar) të dispozitave të posaçme për rehabilitimin e tyre, por edhe nga vet termi “kompensim” që është përdorur kur është fjala për rehabilitimin jo në kuptimin e gjerë të kësaj fjale, por për rehabilitimin në kuptimin e përmirësimit të arsyeshëm të nivelit të gjendjes ekonomike të kësaj kategorie personash, e cila

padryshim që është dëmtuar gjatë kohës që ata kanë qëndruar padrejtësisht në burg, për shkak të një akti të paligjshëm të organeve shtetërore.

Akte të tilla, për rastin në shqyrtim, mund të jenë ose vendime të gabuara të gjykatave për caktimin e masës së sigurimit arrest në burg, ose vendime të gabuara të prokurorit ose të oficerit të policisë gjyqësore për arrestimin në flagrancë ose ndalimin e personit, ose deri edhe vendime të gjykatave që deklarojnë fajtor dhe dënojnë me burgim persona që kur gjykohen janë në gjendje të lirë dhe që më vonë deklarohen të pafajshëm ose pushohen çështjet penale në ngarkim të tyre, me vendim gjyqësor të formës së prerë.

Megjithatë Kolegjet e Bashkuara çmojnë se natyra e dëmtimeve të karakterit pasuror që pëson personi gjatë kohës së qëndrimit padrejtësisht në burg, nuk është e njëjtë me dëmin që i shkaktohet një personi në mënyrë të paligjshme dhe me faj, në kuptimin që ka termi “dëm” në të drejtën civile. Për rrjedhojë, këto Kolegje, arrijnë në përfundimin se midis kompensimit nga ana e shtetit të personit të burgosur pa të drejtë, për dëmet pasurore që ai ka pësuar gjatë kohës që ka qëndruar në burg pa të drejtë dhe për shkak të këtij qëndrimi nga njëra anë dhe shpërblimit të dëmit si institut i së drejtës civile nga ana tjetër, nuk mund të vihet shenja e barazimit. Prandaj edhe mënyra e llogaritjes dhe kriteret që duhen ndjekur gjatë këtij procesi (procesit të llogaritjes), në rastin e shqyrtimit nga gjykatat të kërkesave për kompensim për burgim të padrejtë, edhe pse sikundër u theksua, këto janë çështje që hyjnë në juridiksionin e gjykatave civile, ato i nënshtrohen një rregullimi ligjor tjetër dhe jo atij të parashikuar nga nenet 640 e vijues të Kodit Civil në lidhje me shpërblimin e dëmit, rregullim ligjor ky i posaçëm, veçantitë e të cilit burojnë nga përmbajtja e pikës 2 të nenit 269 të Kodit të Procedurës Penale, sipas së cilës, masa e kompensimit për burgim të padrejtë dhe mënyra e llogaritjes së tij, caktohen me ligj të veçantë.

Mirëpo, vakuumi i krijuar në legjislacion për shkak të mosmiratimit ende të një ligji të veçantë me objekt përcaktimin e masës së kompensimit për burgim të padrejtë dhe mënyrën e llogaritjes së tij, i ka vënë gjykatat në vështirësi kur gjykojnë kërkesa të kësaj natyre, duke u detyruar që, megjithëse, jo krejtësisht me baza teoriko-ligjore, të llogarisin masën e kompensimit, duke iu referuar, nga nevoja, paragrafit të tretë të nenit 57 të Kodit Penal, sipas të cilit, një ditë paraburgim është baras me 5 (pesë) mijë lekë.

Thuhet nga nevoja, sepse, sikurse del nga përmbajtja e dispozitës së nenit 57 të Kodit Penal, e cila bën fjalë për llogaritjen e paraburgimit, këtu është fjala për rastet kur, në përfundim të gjyimit të çështjes penale në ngarkim të tij, i paraburgosuri, deklarohet fajtor dhe dënohet ose me burgim ose me gjobë dhe gjykata bën përllogaritjen, duke konvertuar ditët e kaluara në paraburgim, me kohën që ai do të vuajë në burg dhe në rastet kur dënohet me gjobë, duke llogaritur një ditë të kaluar në paraburgim, me 5 mijë lekë gjobë.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, bazuar në përmbajtjen e dispozitave të Kodit të Procedurës Penale, që bëjnë fjalë për kompensimin për burgim të padrejtë (nenet 268, 269, 459 dhe 460 të Kodit të Procedurës Penale), konstatojnë se, sipas legjislacionit shqiptar në fuqi, kompensimi për burgim të padrejtë i personave të cilëve u lind kjo e drejtë, nuk realizohet vetvetiu, që në momentin kur është marrë vendimi i organit procedues kompetent mbi bazën e të cilit ajo lind. Ligjvënësi, realizimin e kësaj të drejte, e ka kushtëzuar me bërjen e kërkesës për kompensim nga ana e personit që ka të drejtë ta përfitojë atë, e cila duhet të bëhet brenda tre vjetëve nga data në të cilën vendimi i pafajësisë ose i pushimit të çështjes ka marrë formë të prerë (në rastet e zakonshme) brenda dy vjetësh nga

dita që vendimi i rishikimit ka marrë formë të prerë (në rastet kur vendimi i pafajësisë ose i pushimit të çështjes, në favor të përfituesit, merret pas rishikimit të vendimit penal të formës së prerë) dhe në të gjitha rastet, realizimi faktik i kësaj të drejte arrihet pasi, për kërkesën e të interesuarit për kompensim për burgim të padrejtë, të jetë marrë një vendim i veçantë në favor të tij nga ana e gjykatës.

Në këtë përfundim, megjithëse nga dispozita e nenit 269 të Kodit të Procedurës Penale, në të cilën bëhet fjalë posaçërisht për kërkesën për kompensim për burgim të padrejtë, nuk del, që të jetë përmendur, në formë të shprehur, e drejta dhe njëkohësisht detyrimi i përfituesit për t'iu drejtuar gjykatës, Kolegjet e Bashkuara arrijnë duke i bërë interpretimin logjik përmbajtjes së saj dhe njëkohësisht duke e parë atë në lidhje me përmbajtjen e pikës 3 të dispozitës së nenit 459 të këtij Kodi, sipas së cilës kërkesa për kompensim paraqitet në sekretarinë e gjykatës që ka dhënë vendimin.

Gjykata, së cilës i paraqitet kërkesa për kompensim për burgim të padrejtë, gjatë shqyrtimit të saj, përveç verifikimit të respektimit ose jo të afateve të paraqitjes së saj dhe ekzistencës ose jo të ndonjëres prej rrethanave, prania e të cilave, sipas ligjit, përjashtojnë të drejtën për kompensim, bën edhe llogaritjet dhe përcakton përfundimisht masën, të shprehur në të holla, të kompensimit që do të përfitojë kërkuesi.

Përsa i përket rrethanave që shërbejnë si shkak për të përjashtuar kërkuetin nga e drejta e përfitimit si rrjedhojë e kompensimit për burgim të padrejtë, megjithëse, në të gjitha rastet, ligjvënësi ato i ka kushtëzuar me qëndrimin subjektiv të kërkuetit, kur ai ishte në pozitën e të pandehurit, në kohën kur është marrë vendimi gjyqësor i formës së prerë, në të cilin ai bazon kërkesën për kompensim për burgim të padrejtë, ato (rrethanat e përjashtimit) nuk janë krejtësisht të njëjta si në rastet e zakonshme, ashtu edhe në rastet kur ndodhemi para vendimit penal të formës së prerë të pafajësisë ose pushimit të çështjes, pas rishikimit të një vendimi penal të formës së prerë.

Në rastin e parë, sipas përmbajtjes së pikës 1 të dispozitës së nenit 268 të Kodit të Procedurës Penale, personi që ka marrë pafajësi ose ndaj të cilit është pushuar çështja, përjashtohet nga e drejta për kompensim për burgim të padrejtë kur: a) është provuar që vendimi është i gabuar, tërësisht ose pjesërisht, për fajin e tij dhe b) moszbulimi në kohën e duhur i fakteve të panjohura, administrimi i të cilave, nga gjykata penale, nuk do ta çonte atë në marrjen e një vendimi fajësie për kërkuetin, ka ndodhur tërësisht ose pjesërisht për fajin e këtij të fundit.

Kurse, në rastin e kërkesës, bërë për kompensim për burgim të padrejtë nga personi që ka marrë pafajësi pas rishikimit të vendimit penal të formës së prerë me të cilin ai ishte deklaruar fajtor dhe dënuar me burgim, sipas përmbajtjes së pikës 1 të nenit 459 të Kodit të Procedurës Penale, personi që ka marrë pafajësi, përjashtohet nga e drejta për burgim të padrejtë, kur kishte dhënë shkak me dashje ose pakujdesi të rëndë për gabimin gjyqësor që u vërtetua mbas rishikimit të çështjes, se kishte qenë ai që kishte ndikuar në marrjen e vendimit të fajësisë në dëm të tij.

Evidentimi, administrimi dhe konkretizimi, rast pas rasti, i ekzistencës së këtyre rrethanave është detyrë e gjykatës penale ose prokurorit që, përkatësisht, jep vendimin e pafajësisë ose pushon çështjen.

Nga sa u parashtrua më lart, vërehet se, në të gjitha rastet e kërkesave për kompensim për burgim të padrejtë, ndodhemi para vendimeve të gabuara të organit procedues (gjykatës,

prokurorit, oficerit të policisë gjyqësore), por personit që është dëmtuar nga ky vendim duke u burgosur padrejtësisht, i lind e drejta për t'u kompensuar për këtë burgim vetëm në qoftë se ai nuk ka vepruar me faj (dashje ose pakujdesi të rëndë) në dhënien e vendimit të fajësisë në dëm të tij.

Përfundimin nëse kërkuesi ka qenë ose jo me faj, në raport me vendimin e burgimit të padrejtë, gjykata që shqyrton kërkesën për kompensim për burgim të padrejtë paraqitur prej tij e arrin, duke u nisur rast pas rasti, nga tërësia e vendimit mbi bazën e të cilit ai u burgos (apo edhe u paraburgos) dhe sidomos, nga pjesa arsyetuese e tij, në të cilën gjykatat, sipas kërkesave të Kodit të Procedurës Penale, janë të detyruara të parashtrojnë, në mënyrë sa më të hollësishme, të qartë e bindëse, si provat e fajësisë ashtu edhe të pafajësisë dhe të pasqyrojnë qëndrimin e të pandehurit në raport me to e në përgjithësi me akuzën në ngarkim të tij, si dhe në raport me tërësinë e rrethanave të çështjes që përbëjnë objektin e të provuarit në gjykimin e çdo çështjeje penale (çfarë ka ndodhur, ku ka ndodhur, kur ka ndodhur, me ç'mjet ka ndodhur, si ka ndodhur, kush dhe pse e ka kryer atë).

Duke u bazuar në përmbajtjen e dispozitave të Kodit të Procedurës Penale, të cilat bëjnë fjalë drejtpërdrejt ose që kanë lidhje me kërkesën për kompensim për burgim të padrejtë, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë konstatojnë se rrethi i personave që legjitimohen të ngrenë padi me objekt kërkesën për kompensim për burgim të padrejtë, përbëhet nga:

1. Personat që deklarohen të pafajshëm me vendim të formës së prerë.
2. Të dënuarit që kanë qenë të paraburgosur me vendim të formës së prerë, kur vërtetohet se akti me të cilin është caktuar masa e sigurimit personal arrest në burg, është nxjerrë pa qenë kushtet e parashikuara nga nenet 228 e 229 të Kodit të Procedurës Penale që bëjnë fjalë, respektivisht, për kushtet dhe kriteret për caktimin e masave të sigurimit personal.
3. Të paraburgosurit, që ishin arrestuar në flagrancë, me vendim të oficerit ose agjentëve të policisë gjyqësore, kur çështja në ngarkim të tyre është pushuar nga gjykata ose prokurori, përjashtojt rastet e pushimit të çështjes për shkak amnistie.
4. Të paraburgosurit që ishin ndaluar me urdhër të prokurorit kur çështja në ngarkim të tyre është pushuar nga gjykata ose prokurori, përjashtojt rastet e pushimit të çështjes për shkak amnistie.
5. Të paraburgosurit që lirohen me vendim të gjykatës, sipas të cilit vërtetohet që fakti për të cilin ata ishin arrestuar, nuk përbën vepër penale për shkak të shfuqizimit të dispozitës përkatëse, të cilët kompensohen për atë pjesë të paraburgimit të vuajtur pas shfuqizimit të dispozitës.
6. Personat që marrin pafajësinë gjatë rishqyrtimit të një vendimi penal të formës së prerë dhe trashëgimtarët e personit të burgosur padrejtësisht, kur i dënuari vdes gjatë, mbas ose edhe para procedimit të rishikimit penal të formës së prerë me të cilin ai ishte deklaruar fajtor dhe dënuar me burgim.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë mbështetur në nenin 485/ "c" të Kodit të Procedurës Civile

VENDOSËN:

Prishjen e vendimit nr.17, datë 23.4.2002 të Gjykatës së Shkallës së Parë Lezhë dhe vendimit nr.29, datë 29.9.2002 të Gjykatës së Apelit Shkodër dhe pushimin e gjykimit të çështjes.

Ky vendim është unifikues. Një kopje e tij të dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare.

MENDIMI I PAKICËS

Ne si pakicë kemi mendimin se ligji procedural penal përmban disa dispozita që bëjnë fjalë për kompensimin për burgim të padrejtë, të cilat në zgjidhjen që i jepet çështjes nga shumica kapërcehen. Për këtë shkak ne kemi mendim të kundërt bazuar në arsyetimin e mëposhtëm:

Kodi i Procedurës Penale, në kreun e V-të, nëntitullin “Kompensim për burgim të padrejtë” në nenin 268, parashikon kushtet e zbatimit ku sipas përcaktimit të bërë në këtë dispozitë, ka të drejtën për kompensim për burgim të padrejtë:

- personi që është deklaruar i pafajshëm me vendim të formës së prerë, për paraburgimin e vuajtur;

- i dënuari që ka qenë i paraburgosur, kur me vendim të formës së prerë vërtetohet se akti me të cilin është caktuar masa është nxjerrë pa qenë kushtet e parashikuara nga nenet 228 dhe 229

- personat e mësipërm e përfitojnë këtë të drejtë edhe kur është vendosur pushimi i çështjes nga gjykata ose prokurori;

- e përfitojnë këtë të drejtë edhe personat e mbajtur padrejtësisht në arrest shtëpie.

Në paragrafin e parë të nenit 268 theksohet se personi nuk e përfiton këtë të drejtë, *kur është provuar që vendimi i gabuar ose moszbulimi në kohën e duhur të faktit të panjohur është shkaktuar tërësisht ose pjesërisht prej tij*. Ky qëndrim i ligjit tonë është në përputhje me përmbajtjen e nenit 3 të protokollit nr.7 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut, në të cilin parashikohet e drejta për zhdëmtimin në rast gabimi gjyqësor, si dhe kufizimi i kësaj të drejte, i cili ka formulim të njëjtë me përkufizimin e përfitimit të kësaj të drejte në ligjin shqiptar.

Ligji ynë procedural (neni 459) parashikon edhe **kompensimin për dënim të padrejtë**, duke përcaktuar se ka të drejtë për një kompensim në përpjesëtim me kohëzgjatjen e dënimit dhe me pasojat personale dhe familjare që rrjedhin nga dënimi, personi që ka marrë pafajësinë gjatë rishikimit të vendimit të formës së prerë, me kusht kur nuk ka dhënë shkak me dashje ose pakujdesi të rëndë për gabimin gjyqësor.

Nga interpretimi i përmbajtjes së ligjeve të mësipërme, del shumë qartë se që një person të përfitojë kompensim për burgim apo dënim të padrejtë, nuk mjafton që ai deklarohet i pafajshëm me vendim të formës së prerë apo që çështja në ngarkim të tij të jetë pushuar, *por duhet që të vërtetohet që vendimi i gabuar gjyqësor nuk është shkaktuar qoftë tërësisht apo pjesërisht për faj të tij*, çka do të thotë se vërtetimi i këtyre të fundit sjell përjashtim të personit nga e drejta për të përfituar këtë kompensim.

Përcaktimi i kësaj rrethane, që në çdo rast konkret mund të jetë lejuese ose

përfundimi se është ky legjislacion baza ligjore e zgjidhjes së çështjes dhe për rrjedhojë **është gjykata penale** ajo që do të vendosë për të drejtën e personit për të fituar kompensimin për burgim të padrejtë, që mund të jetë sipas rastit gjykata e rrethit gjyqësor, gjykata ushtarake apo gjykata e krimeve të rënda, kur të krijohet. Qëllimi i ligjvënësit që për të përfituar kompensimin për burgim të padrejtë duhet që të vendosë më parë gjykata penale, rezulton edhe nga disa rregulla procedurale të vendosura në nenet 278, 269 dhe 459 të Kodit të Procedurës Penale, në të cilat përmendet kërkesa për kompensimin, afati i paraqitjes, fakti se kompensimi është në përpjesëtim me kohëzgjatjen e dënimit, me pasojat personale dhe familjare që rrjedhin nga dënimi, se kompensimi bëhet me pagimin e një shume parash ose me dhënien e një të ardhure jetësore, se masa e kompensimit dhe mënyra e llogaritjes, si dhe rastet e kompensimit për arrestin në shtëpi caktohen me ligj të veçantë, se kërkesa për kompensim i komunikohet prokurorit dhe të gjithë të interesuarve e të tjera.

Këto përcaktime tregojnë se ligjvënësi ka marrë parasysh caktimin e gjykatës penale si gjykatë kompetente për të vendosur për kompensimin për burgim të padrejtë, për shkak të natyrës të këtij lloj gjykimi. Ligjvënësi nuk mund të linte në kompetencë të gjykatës civile, që të përcaktonte ajo faktin nëse personi që kërkon kompensim ka shkaktuar me dashje apo pakujdesi gabimin gjyqësor në ngarkim të tij. Procedura Penale, duke parashikuar se kërkesa për kompensim i njoftohet prokurorit dhe të gjithë personave të interesuar, rithekson qëllimin e ligjit që përcakton si kompetente gjykatën penale.

Personi i deklaruar i pafajshëm me vendim të formës së prerë apo që është pushuar çështja në ngarkim të tij, nuk mund t'i drejtohet drejtpërdrejt për të kërkuar kompensimin për burgim të padrejtë, organi të administratës që mund të ketë detyrimin për të bërë pagimin e tij. Kjo rezulton e shprehur në KPP, ku përcaktohet se personi që pretendon duhet të paraqesë **një kërkesë për kompensim** dhe se ajo paraqitet në **sekretarinë e gjykatës që ka dhënë vendimin**.

Parashikimi në mënyrë të shprehur i këtyre momenteve në ligjin procedural penal, pra të faktit se duhet të paraqitet kërkesa dhe se ajo duhet të paraqitet në sekretarinë e gjykatës që ka dhënë vendimin, tregon edhe njëherë, përveç pamundësisë që personi t'i drejtohet direkt organit të administratës që të realizojë detyrimin, ashtu edhe faktin se është gjykata penale organi ku do të paraqitet dhe do të gjykohet kërkesa për kompensim.

Ligji procedural penal nuk parashikon mënyrën e gjykimit të çështjes nga gjykata penale që gjykon mbi bazën e kërkesës për kompensim për burgim të padrejtë dhe nuk specifikon vendimin që ka të drejtë të marrë kjo gjykatë. Por bazuar në përmbajtjen e dispozitave të përmendura dhe në tërësi në ligjin procedural penal, ne si pakicë kemi mendimin se:

- Gjykatë kompetente për gjykimin e kërkesave për kompensim për burgim të padrejtë është gjykata penale që ka dhënë vendimin e pafajësisë apo të pushimit të çështjes.

- Personi i interesuar mund ta drejtojë kërkesën për kompensim për burgim edhe njëkohësisht me kërkimin e tij për pafajësi të bërë gjatë gjykimit në themel të çështjes. Gjykata penale vendos për *detyrimin për zhdëmtim (kompensim)* me vendimin që zgjidh çështjen në themel, dhe në rast se kjo nuk është e mundur, për shkak të vështirësive që mund

të krijohen, gjykata vendos në një seancë tjetër.

- Në rastet e tjera, kërkesa duhet të paraqitet në gjykatën penale brenda afateve të përcaktuara në nenin 269/1 të Kodit të Procedurës Penale, që është tre vjet nga data në të cilin vendimi i pafajësisë ose i pushimit të çështjes ka marrë formë të prerë dhe afatit të përcaktuar në nenin 459 pika 3 të Kodit të Procedurës Penale, që është brenda dy vjetëve nga dita që vendimi i rishikimit ka marrë formë të prerë.

Sipas edhe standardeve ndërkombëtare, shteti nuk është i detyruar të paguajë kompensim në qoftë se vërtetohet që vetë personi ka lejuar marrjen e vendimit të padrejtë në ngarkim të tij. Por i bie barra shtetit që të vërtetojë një gjë të tillë. Pra, nuk kërkohet që shteti të paguajë kompensim bazuar vetëm në faktin se personi është arrestuar apo dënuar në mënyrë të padrejtë, qëndrim ky që mbahet edhe nga legjislacioni shqiptar. Shteti duhet të miratojë ligjin lidhur me kompensimin për burgim të padrejtë, i cili mund të rregullojë procedurat për dhënien e kompensimit dhe mënyrën e shumat e dëmshpërblimit, por fakti që ky ligj ende nuk ka dalë nuk e mënjanon shtetin nga detyrimi që të paguajë kompensimin.

Dëmshpërblimi për burgim të padrejtë jepet mbi bazën e kërkesës së personit të interesuar dhe gjykata penale, kur e gjen kërkesën të bazuar vendos **detyrimin e shtetit** (Ministrisë së Financave) **për zhdëmtim** (kompensim). Vendimi duhet të përmbajë llojin e masës shtrënguese të padrejtë të marrë ndaj personit dhe kohëzgjatjen e saj, për të cilën personi duhet të kompensohet.

Mbasi ky vendim gjyqësor të marrë formën e prerë, shteti është i detyruar që të realizojë kompensimin për burgim të padrejtë. Kundër vendimit të kompensimit (si për vendimin që refuzon të bëjë kompensimin, ashtu dhe për masën dhe mënyrën e kompensimit) të organit shtetëror (Ministrisë së Financave) personi i interesuar ka të drejtë që të ankohe në gjykatën civile. Nuk përbën asnjë pengesë për gjykatën civile fakti që ende nuk ka dalë një ligj i posaçëm për kompensimin për burgim të padrejtë, që parashikon edhe Kodi i Procedurës Penale në nenin 269/2, sepse sipas nenit 2 të Kodit të Procedurës Civile gjykata nuk mund të refuzojë të shqyrtojë dhe të japë vendime për çështjet që i paraqiten për shqyrtim, me arsyetimin se ligji mungon, nuk është i plotë, ka kundërshtime ose është i paqartë.

GJYQTARË: Y. Myrtja, A. A.Lamaj, V. Bineri, V. Metani, B. Caka

VENDIM
Nr.4, datë 27.3.2003

Në seancën gjyqësore të datës 27.3.2003 morën në shqyrtim çështjen që i përket:
KËRKUES:Juan Kondi, përfaqësuar nga avokat N. Duro
OBJEKTI:Konvertimi i dënimit, në bazë të nenit 283/1 të Kodi Penal ndryshuar me ligjin nr.8733, datë 24.1.2001
BAZA LIGJORE: Neni 3.3 i Kodit Penal, si dhe neni 2 i ligjit nr.7942, datë 31.5.1995.

Gjykata e Shkallës së Parë Elbasan, me vendimin nr.111, datë 12.4.2002 ka vendosur:
Rrëzimin e kërkesës së bërë nga i padituri Juan Kondi për një konvertim të ri të dënimit.

Gjykata e Apelit Durrës, me vendimin nr.215, datë 6.9.2002 ka vendosur:
Lënien në fuqi të vendimit nr.111, datë 12.4.2002 të Gjykatës së Shkallës së Parë Elbasan.

Kundër vendimit nr.215, datë 6.9.2002 të Gjykatës së Apelit Durrës, ka ushtruar rekurs kërkuesi duke parashtruar këto shkaqe:

Ligji i ri ka fuqi prapavepruese edhe ndaj personave të dënuar.

Masa e dënimit nuk mund të kalojë kufirin maksimal, sipas ligjit shqiptar (neni 516/1 i Kodit të Procedurës Penale)

Neni 11 i ligjit nr.7942, datë 31.5.1995 njeh të drejtën që personat t'i drejtohen gjykatës për pretendimet lidhur me efektet juridike të hyrjes në fuqi të Kodit Penal.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë me vendimin nr.91 Akti, datë 19.2.2003 ka vendosur: Kalimin e çështjes Kolegjeve të Bashkuara për të unifikuar praktikën gjyqësore, duke parashtruar:

a) Cili është kuptimi i nenit 3.3 të Kodit Penal në raport me nenin 7 të Konventës Europiane për të Drejtat Themelore të Njeriut dhe nenit 29/3 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë. Në themel këto dispozita parashikojnë se, kur ligji i kohës kur është kryer vepra penale dhe ligji i mëvonshëm janë të ndryshëm, ai që është më favorizuesi është edhe ligji i aplikueshëm për personin që ka kryer veprën penale.

b) Në cilën fazë të procedimit është e aplikueshme kjo dispozitë.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË pasi dëgjuan relacionin e anëtarëve Z. Poda e V. Metani, pasi dëgjuan prokurorin Artur Selmani, i cili kërkoi lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit Durrës, pasi dëgjuan avokatin N.Duro, që kërkoi prishjen e vendimeve dhe pranimin e kërkesës,

VËREJNË:

Nga shqyrtimi i akteve që ndodhen në fashikullin e kërkuetit Juan Kondi, rezulton se ai me vendim nr.3014, datë 15.10.1999 të Gjykatës së Athinës (Greqi) është deklaruar fajtor dhe dënuar me 17 (shtatëmbëdhjetë) vjet burgim, për krimin e mbajtjes dhe transportimit të lëndëve narkotike, të kryer në bashkëpunim.

Pasi ky vendim kishte marrë formë të prerë, Gjykata e Shkallës së Parë Fier me vendimin nr.307, datë 27.9.2000, në zbatim të urdhërimeve të parashikuara në dispozitat e neneve 512-516 të Kodit të Procedurës Penale, bëri njohjen e tij, duke e cilësuar veprën e kryer nga i dënuari Juan, me nenin 283/I të Kodit Penal të Republikës së Shqipërisë dhe masën e dënimit e konvertoi në 15 (pesëmbëdhjetë) vjet burgim, që është edhe maksimumi i dënimit me burgim, që parashikohej për këtë vepër nga kjo dispozitë (neni 283/I i Kodit Penal), para ndryshimeve që ajo ka pësuar me ligjin nr.8733, datë 24.1.2001.

Pas transferimit të tij në Shqipëri, i dënuari Juan, ndërsa ishte duke vuajtur dënimin në Institutin e Riedukimit Kosovë, më 6.3.2002 paraqiti kërkesë për uljen e kësaj mase në 10 (dhjetë) vjet burgim, aq sa është maksimumi i parashikuar për këtë vepër nga paragrafi i parë i nenit 283 të Kodit Penal, pas ndryshimeve që iu bënë kësaj dispozite me ligjin e përmendur më lart.

Gjykata e Shkallës së Parë Elbasan, me vendimin nr.111, datë 12.4.2002, vendosi rrëzimin e kërkesës, me arsyetimin se dispozitat e nenit 3/III të Kodit Penal dhe nenit 2 të ligjit nr.7942, datë 31.5.1995 “Për hyrjen në fuqi të ligjit nr.7895, datë 27.1.1995 “Për Kodin Penal të Republikës së Shqipërisë” nuk e shtrijnë efektin e tyre pas njohjes së vendimeve penale të huaja, vendim i cili u la në fuqi edhe nga Gjykata e Apelit Durrës, me vendimin nr.215, datë 6.9.2002 të saj, me të njëjtin arsyetim.

Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Durrës ka paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë mbrojtësi i kërkesit, avokat Niko Duro, me të cilin kërkon prishjen dhe ndryshimin e tij, sipas kërkesës, duke parashtruar si shkak uljen që iu bë maksimumit të dënimit nga pesëmbëdhjetë në dhjetë vjet burgim, me ndryshimet që me ligjin nr.8733, datë 24.1.2001, iu bënë dispozitës së nenit 283 të Kodit Penal, në përgjithësi dhe paragrafit të parë të saj, në veçanti, duke paraqitur si argument detyrimin për t’u zbatuar nga gjykata paragrafi i III-të i nenit 3 të Kodit Penal dhe ligji nr.7942, datë 31.5.1995.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë nisur nga fakti që pranë kësaj gjykate ndodhen edhe disa kërkesa të tjera të kësaj natyre, çmoi se është vendi që të njehsohet praktika gjyqësore lidhur me kuptimin e përmbajtjes së paragrafit të tretë të nenit 3 të Kodit Penal, e parë kjo në raport me përmbajtjen e nenit 7 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut dhe nenit 29/3 të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë, me vendimin nr.91, datë 19.2.2003 të tij, vendosi kalimin e çështjes në Kolegjet e Bashkuara për t’u unifikuar fakti se në cilën fazë të procedimit është i aplikueshëm paragrafi i tretë i nenit 3 të Kodit Penal.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë duke pasur parasysh kuptimin e vërtetë të përmbajtjes së paragrafit të tretë të nenit 3 të Kodit Penal, qëllimin konkret të ligjvënësit që e miratoi atë, frymën e përgjithshme të përmbajtjes së dispozitës së nenit 3 të Kodit Penal, në lidhje me veprimin në kohë, në përgjithësi të ligjit penal, të marra këto në raport me rrethanat faktike në të cilat është bërë njohja e vendimit penal të huaj, që bën fjalë për deklarimin fajtor dhe dënimin e kërkesit Juan Kondi, arriti në përfundimin se si vendimi nr.111, datë 12.4.2002 i Gjykatës së Shkallës së Parë Elbasan, ashtu edhe vendimi nr.215, datë 6.9.2002 i Gjykatës së Apelit Durrës janë të drejta të bazuara në ligj. Ato gjejnë mbështetje të plotë në rrethanat faktike të çështjes dhe si të tillë duhet të lihen në fuqi.

Në këtë përfundim u arrit, duke u interpretuar nga Kolegjet e Bashkuara kuptimi i përmbajtjes së dispozitës së nenit 3 të Kodit Penal dhe veçanërisht i paragrafit të tretë të saj, parë jo në kuadër vetëm të kësaj dispozite, por në një rrafsh akoma më të gjerë, sikurse është

nxjerrja në pah e kuptimit të vërtetë të përmbajtjes së këtij paragrafi në raport me imperativin kushtetues të fuqisë prapavepruese të ligjit favorizues, që buron nga përmbajtja e pikës 3 të nenit 29 të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë dhe fryma e përgjithshme e kuptimit të nenit 7 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut.

Nisur nga fakti që ligjvënësi shqiptar në një dispozitë të vetme, sikurse është ajo e nenit 3 të Kodit Penal, ka përcaktuar veprimin e ligjit penal në kohë, jo vetëm në përgjithësi, sipas parimit që askush nuk mund të dënohet për një vepër që sipas ligjit të kohës kur është kryer, nuk përbënte vepër penale, por edhe duke dhënë përjashtimet nga ky parim, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se lidhje me çështjen objekt shqyrtimi, ka përmbajtja e paragrafëve të dytë dhe të tretë të kësaj dispozite, në të cilat parashikohen përjashtimet nga rregulli i përgjithshëm i veprimit në kohë të ligjit penal dhe brenda tyre, lidhje më të drejtpërdrejtë me këtë çështje, pa dyshim, që ka paragrafi i tretë i saj.

Nga përmbajtja e këtij paragrafi, sipas të cilit, kur ligji i kohës kur është kryer vepra penale dhe ligji i mëvonshëm janë të ndryshëm, zbatohet ai ligj, dispozitat e të cilit janë më të favorshme për personin që ka kryer veprën penale, arrihet në përfundimin se, në rastet kur, ligji që ka qenë në fuqi në kohën e kryerjes së veprës penale, është më i disfavorshëm se ligji që është në fuqi në kohën e gjykimit të çështjes penale në ngarkim të personit që e ka kryer atë, gjykatat detyrohen të zbatojnë këtë të dytin d.m.th. ligjin e mëvonshëm, i cili është në fuqi në kohën e gjykimit të çështjes.

Ky detyrim rrjedh nga fakti që, në rastin konkret, ligji i mëvonshëm përmban dispozita, të cilat janë më të favorshme për personin që ka kryer veprën penale ose, duke përdorur terminologjinë kushtetuese, duhet thënë se ligji i mëvonshëm është ligj penal favorizues dhe pikërisht për këtë arsye, ai ka fuqi prapavepruese.

Megjithatë, duhet vënë në dukje fakti që fuqia prapavepruese e ligjit penal favorizues, në raport me momentin kohor të zbatimit të tij, nuk është e pakufizuar, pasi ky moment është i kushtëzuar nga faza në të cilën gjendet procedimi penal, që i përket personit të akuzuar për kryerjen e veprës penale, fazë e cila, duke u bazuar në sa u thanë me hollësi më lart, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, arrijnë në përfundimin se nuk mund të jetë tej momentit kohor kur vendimi i dënimit penal të personit të akuzuar, ka marrë formë të prerë, gjë që vlen edhe për personat e dënuar me vendim penal të formës së prerë të gjykatave të huaja penale, sikurse është rasti objekt gjykimi.

Të gjitha çështjet e tjera, që mund të lindin pas këtij momenti, i përkasin një faze tjetër, asaj të ekzekutimit të vendimit penal.

Dihet se ndryshe nga fuqia prapavepruese e ligjit penal, që përfshihet në institutin e veprimit penal në kohë, institut, i cili rregullimin e tij ligjor e gjen në normat e ligjit penal material, faza e ekzekutimit të vendimeve penale rregullohet nga normat e ligjit procedural penal, nocione këto që konfondohen në kërkesën e paraqitur nga mbrojtësi i kërkuarit Juan.

Bazuar në sa u parashtrua me hollësi në pjesët e përparshme të këtij vendimi, Kolegjet e Bashkuara arrijnë në përfundimin e përgjithshëm se paragrafi i tretë i nenit 3 të Kodit Penal është i zbatueshëm në procedimet penale të vëna në lëvizje pas hyrjes në fuqi të ligjit favorizues, si dhe në procedimet penale, të cilat, megjithëse janë vënë në lëvizje para hyrjes në fuqi të ligjit favorizues, gjykimi për to nuk ka përfunduar ende me vendim të formës së prerë.

Kështu që, personat, vendimi i dënimit penal për të cilët ka marrë formë të prerë,

sikurse është rasti i kërkuesit Juan, nuk mund të përfitojnë nga ligji i mëvonshëm, edhe pse ai mund të jetë favorizues në raport me ligjin penal që u zbatua nga gjykatat në kohën e dënimit të tyre.

I vetmi përjashtim nga ky rregull, në kushtet e zakonshme të zbatimit të Kodit Penal, bëhet vetëm për personat e dënuar me vendim të formës së prerë, kur ligji i ri, veprën për të cilën ata janë deklaruar fajtorë dhe dënuar, nuk e konsideron më vepër penale.

Dhe këtë përjashtim e ka bërë vetë ligjvënësi në paragrafin e dytë të nenit 3 të Kodit Penal, sipas të cilit, ligji i ri që nuk dënon veprën penale ka fuqi prapavepruese dhe në rast se personi është dënuar, ekzekutimi i dënimit nuk mund të fillojë dhe në qoftë se ka filluar, pushon.

Thuhet, “në kushtet e zakonshme të zbatimit të Kodit Penal”, pasi ligjvënësi, mbas miratimit të ligjit nr.7895, datë 27.1.1995 “Për Kodin Penal të Republikës së Shqipërisë me dy ligje të veçanta, të miratuara ad`hoc me nr.7942 dhe 7984 të datave, respektivisht, 31.5.1995 dhe 28.7.1995, miratuar për hyrjen në fuqi të Kodit Penal, ka parashikuar shprehimisht që personave të cilët janë dënuar me vendim të formës së prerë për një ose më shumë vepra penale me masa dënimi, për një ose më shumë prej tyre, më të larta sesa maksimumi që parashikon për to Kodi i ri Penal, ju mbetet për secilën prej tyre, ky maksimum (nenet 2 dhe 1 të ligjeve respektive).

Nëpërmjet këtyre dy ligjeve, kanë përfituar vetëm personat që ishin dënuar para hyrjes në fuqi të Kodit të ri Penal, d.m.th. me kodet e mëparshme penale dhe një gjë e tillë ishte jo vetëm e domosdoshme, por edhe e kuptueshme, për shkak të disa ndryshimeve jo pak të rëndësishme, që pësoi instituti juridik i përgjegjësisë penale dhe elemente përbërëse të tij në Kodin e ri Penal, në krahasim me të mëparshmet.

Pikërisht, për këtë shkak, dy dispozitat e përmendura të dy ligjeve që u miratuan për hyrjen në fuqi të Kodit të ri Penal, ashtu sikurse edhe vetë këto dy ligje, për nga përmbajtja dhe qëllimi për të cilin u miratuan, ishin kalimtare. Ato shërbyen, ekskluzivisht, për rregullimin nga pikëpamja ligjore të gjendjes faktike të ndryshimeve që ekzistonin, përsa i takonte maksimumit të masave të dënimit që ishin dhënë nga gjykatat ndaj personave të dënuar para hyrjes në fuqi të Kodit të ri Penal për vepra, të cilat, edhe sipas këtij të fundit, vazhdojnë të konsiderohen vepra penale dhe nuk mund të zbatohen edhe në raste të tjera, sikurse, pa të drejtë, pretendohet në rekursin e paraqitur nga mbrojtësi i caktuar nga kërkuesi Juan.

Po kështu, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, çmojnë se duhet të vihet në dukje edhe fakti që, veç sa u përmendën në pjesën e mëparshme të këtij vendimi, pretendimi i mbrojtësit të të dënuarit Juan për uljen e masës së dënimit nga pesëmbëdhjetë në dhjetë vjet burgim, nuk qëndron edhe për shkak se, megjithëse maksimumi i dënimit me burgim, që parashikohet nga paragrafi i parë i nenit 283 (të ndryshuar) të Kodit Penal, është jo pesëmbëdhjetë, që e kishte dispozita e pandryshuar, por dhjetë vjet burgim, bazuar në faktin që, sipas vendimit penal nr.3014, datë 15.10.1999 të Gjykatës së Athinës (Greqi), vepra penale e mbajtjes dhe e transportimit të lëndëve narkotike është kryer në bashkëpunim, pas ndryshimeve që iu bënë dispozitës së nenit 283 të Kodit Penal, vepra e tij nuk do të cilësohej me paragrafin e parë, por me paragrafin e dytë (i cili bashkëpunimin nuk e parashikon si rrethanë thjesht të anës objektive të figurës së kësaj vepre penale, por edhe si rrethanë cilësonjëse), në të cilin kufijtë e dënimit variojnë nga shtatë deri në pesëmbëdhjetë vjet

burgim d.m.th. janë më të disfavorshme (më të rënda), në raport me marzhet e dënimit, nga pesë deri në pesëmbëdhjetë vjet, që parashikonte kjo dispozitë e Kodit Penal, para ndryshimeve që iu bënë asaj me ligjin e përmendur disa herë më lart.

PËR KËTO ARSYE:

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, mbështetur në nenin 441/a të Kushtetutës dhe 441 pika “a” të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSËN:

Lënien në fuqi të vendimit nr.215, datë 6.9.2002 të Gjykatës së Apelit Durrës. Ky vendim është unifikues. Një kopje e tij të dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare.

VENDIM
Nr.5, datë 11.11.2003

Në seancën gjyqësore, shqyrtuan çështjen penale nr.3, që i përket:

TË GJYKUARVE: Fation Ndreu, i biri Muharremi dhe i Baftijes i datëlindjes 1981, lindur dhe banues në Tiranë.

FATMIR KEÇI, i biri Muhametit dhe Shpresës, i datëlindjes 1978, lindur e banues në Arapaj-Durrës.

TË AKUZUAR: Për kryerjen e veprës penale të vjedhjes në bashkëpunim, parashikuar nga neni 134/2 i Kodit Penal.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës, me vendimin nr.204, datë 14.6.2002, ka vendosur:

“Deklarimin fajtor të të pandehurit Fation Ndreu për veprën penale të vjedhjes në shumën 700 000 lekë, e në bazë të nenit 134/1 e 50 “b” të Kodit Penal e dënon me 1 vit e 6 muaj burg.

Vuajtja e dënimit i fillon nga data 26.1.2002, që është arrestuar.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Fatmir Keçi për veprën penale të moskallëzimit të krimit, e në bazë të nenit 300/1 të Kodit Penal e dënon me 9 muaj burg.

Vuajtja e dënimit fillon nga data 26.1.2002, që është arrestuar.

Në zbatim të nenit 190/ç të Kodit të Procedurës Penale, automjeti i bllokuar BMW t’i kthehet pronarit të ligjshëm.”.

Gjykata e Apelit Durrës, mbi apelin e prokurorit dhe të të pandehurit Fatmir Keçi, me vendimin nr.242, datë 26.9.2002, ka vendosur:

“Lënien në fuqi të vendimit penal nr.204, datë 14.6.2002 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës”.

Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Durrës dhe vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës, ka paraqitur rekurs, në bazë të nenit 432 të Kodit të Procedurës Penale, Prokuroria e Apelit Durrës, e cila kërkon ndryshimin e tyre dhe deklarin fajtorë të të pandehurve për veprën penale të parashikuar nga neni 134/2 i Kodit Penal e dënimin e tyre me 5 vjet burgim secili, duke parashtruar këto shkaqe:

- Gjykatat nuk kanë vlerësuar drejt provat e administruara dhe në këtë mënyrë nuk kanë arritur në një konkluzion të drejtë.

- Nga shpjegimet e dëshmitarëve, të cilat përputhen me ato të të pandehurit Fation Ndreu gjatë hetimit, provohet kryerja e vjedhjes në bashkëpunim.

- Gjykata gabimisht ka ndryshuar cilësimin juridik të akuzës.

- Edhe sikur të merret i mirëqenë fakti se autor i vjedhjes është vetëm i pandehuri Fation Ndreu, ai duhej deklaruar fajtor për veprën penale të vjedhjes me pasoja të rënda, parashikuar nga neni 134/2 i Kodit Penal, pasi vlera prej 700 000 lekësh e autoveturës duhet të konsiderohet pasojë e rëndë, nisur nga niveli ekonomik i familjeve shqiptare, niveli i pagave dhe i të ardhurave të punonjësve dhe nuk mund të bëhet rast pas rasti, siç argumenton gjykata.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.93, datë 26.2.2003, ka vendosur:

“Kalimin e akteve Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë për njësimin e praktikës gjyqësore”.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË, pasi dëgjuan relatimin e çështjes nga gjyqtarët Kristaq Ngjela dhe Perikli Zaharia, prokurorin Saliko Hajno, që kërkoj prishjen e vendimit të gjykatës së apelit dhe kthimin e çështjes për rigjykim dhe pasi shqyrtuan çështjen në tërësi,

VËREJNË:

Të pandehurit Fation Ndreu e Fatmir Keçi janë dërguar për gjykim me akuzën e vjedhjes së pasurisë në bashkëpunim, parashikuar nga neni 134/2 i Kodit Penal. Ata janë akuzuar se më datë 25.1.2002 kanë vjedhur një automjet veturë tip BMW, që, sipas aktit të vlerësimit të datës 15.3.2002, ka një vlerë prej 700 000 lekësh.

Në përfundim të gjykimit, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës ka vendosur të ndryshojë cilësimin ligjor të veprës, në ngarkim të të pandehurit Fation Ndreu, nga paragrafi i dytë në paragrafin e parë të nenit 134 të Kodit Penal. Në këtë përfundim ka arritur duke arsyetuar se nuk provohet që vjedhja është kryer në bashkëpunim me të pandehurin Fatmir Keçi, i cili është deklaruar i dënuar përfundimisht për veprën penale të moskallëzimit të krimit, parashikuar nga neni 300/1 i Kodit Penal me 9 muaj burgim.

Gjykata e Apelit Durrës, që ka gjykuar çështjen mbi ankimin e prokurorit dhe të të pandehurit Fatmir Keçi, me vendimin nr.242, datë 26.9.2002, ka lënë në fuqi vendimin e gjykatës së rrethit me të njëjtat argumente, duke u shprehur se mungon bashkëpunimi në kryerjen e veprës dhe se përcaktimi i ndryshëm juridik që ka bërë gjykata e rrethit, bazuar në nenin 375 të Kodit të Procedurës Penale, duke ndryshuar kualifikimin ligjor të veprës për të dy të pandehurit, është i drejtë.

Në ankimin e bërë kundër vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës dhe gjatë gjykimit në gjykatën e apelit, prokurori ka pretenduar se, edhe në qoftë se nuk pranohet se vjedhja është kryer në bashkëpunim, i pandehuri Fation Ndreu duhet të deklarohet fajtor e të dënohet, në bazë të nenit 134/2 të Kodit Penal, pasi, duke qenë vlera e makinës 700 000 lekë, ka sjellë pasoja të rënda, pretendim i cili është ngritur edhe në rekursin e paraqitur në Gjykatën e Lartë.

Në lidhje me këtë, gjykata e apelit arsyeton se ky pretendim nuk qëndron pasi në ekonominë e tregut kjo vlerë nuk mund të konsiderohet pasojë e rëndë dhe në praktikën gjyqësore apo në ligj nuk ka një përcaktim të tillë. Gjithashtu, kjo gjykatë shprehet se për të përcaktuar pasojën e rëndë ndaj personit të dëmtuar nga vepra, nga prokuroria duhet të hetohet dhe të silleshin prova për gjendjen ekonomike të të dëmtuarit, ndikimin në gjendjen e përgjithshme që ka sjellë vepra, për çfarë përdorej mjeti, si burim të ardhurash apo përdorim dhe se dëmi i është zëvendësuar të dëmtuarit pasi i është kthyer mjeti.

Në këto kushte, ndodhur para faktit që gjykatat jo rrallë janë ndeshur me vështirësi praktike, për zbatimin e paragrafit të dytë të dispozitës së nenit 134 të Kodit Penal në lidhje me elementin “pasoja të rënda” që përmban ky paragraf, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë çmoi me vend që për kuptimin dhe përmbajtjen e shprehjes “pasoja të rënda”, çështja t’i dërgohej Kolegjeve të Bashkuara të kësaj gjykate për ta bërë një gjë të tillë.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, duke pasur parasysh rastet e zbatimit të paragrafit të dytë të kësaj dispozite në lidhje me rrethanën “pasoja të rënda”, qëndrimet jo të njëjta që janë mbajtur në praktikën gjyqësore, faktin që ka qëndrime të ndryshme brenda

gjykatave dhe gjykatave të ndryshme në drejtim të interpretimit të saj dhe në funksion të shqyrtimit të çështjes objekt gjykimi, arritën në përfundimet e mëposhtme:

Nisur nga formulimi i bërë në nenin 134/2 të Kodit Penal, duhet pranuar se ekzistenca qoftë dhe vetëm e rrethanës “pasojë e rëndë”, në rastin e vjedhjes së pasurisë, është e mjaftueshme që vepra penale e kryer nga personi të cilësohet sipas këtij paragrafi. Vetëm fakti që vjedhja e pasurisë të ketë sjellë pasoja të rënda, bën që ajo të konsiderohet e cilësuar.

Interpretimi i termit “pasoja të rënda” duhet parë në raport me vetë figurën e veprës penale, me raportet shoqërore që ajo mbron dhe duhet analizuar në çdo rast me disa rrethana që lidhen me dëmin e shkaktuar nga vjedhja.

Duke u nisur nga fakti që figura e veprës penale të vjedhjes ka pasojë pakësimin e pasurisë së tjetrit në mënyrë të kundërligjshme, Kolegjet e Bashkuara evidentojnë faktin se një ndër kriteret bazë për të përcaktuar pasojën e rëndë është vlera e pasurisë së vjedhur, e cila do të merret në çdo rast e lidhur me rrethanat e tjera që kanë ndikuar te subjekti i dëmtuar.

Ligjvënisi nuk e kushtëzon vjedhjen me vlerën dhe në paragrafin e dytë të nenit 134 nuk përmendet fjala vlerë, prandaj për të përcaktuar “pasojën e rëndë” duhet pasur parasysh se ajo do të jetë e ndryshme mes subjekteve që dëmtohen nga vepra penale e vjedhjes, që ndahen në: individë, persona juridikë dhe shteti. Në raport me zhvillimin aktual ekonomik e gjendjen ekonomike të individit e të shoqërisë, Kolegjet e Bashkuara përcaktojnë si kriterie orientuese për vlerën si pasojë të rëndë në rastet e vjedhjes së parashikuar nga neni 134/2 i Kodit Penal:

1. Shuma ose sende me vlerë mbi 1 000 000 lekë, kur ato u vidhen individëve.

2. Shuma ose sende me vlerë mbi 2 000 000 lekë, kur vjedhja është realizuar në dëm të personave juridikë dhe pasurisë shtetërore.

Këto vlera do të jenë relative, duke pasur parasysh edhe pasojat e tjera që mund të shkaktohen nga kryerja e kësaj vepre penale, dhe gjykatat, rast pas rasti, duhet ta marrin atë lidhur me vendin e kryerjes së veprës penale, kohën e kryerjes së saj, me subjektin e dëmtuar dhe me pasoja të tjera joekonomike që mund të vijnë, të cilat, kur rëndojnë rrethanat e faktit, pavarësisht se vlerat mund të jenë më të vogla nga përcaktimet e mësipërme, mund ta çojnë gjykatën në përfundimin se vjedhja ka sjellë pasoja të rënda e ta kualifikojnë atë në bazë të nenit 134/2 të Kodit Penal. Në këtë përfundim arrihet duke u nisur nga vetë formulimi i paragrafit të dytë të nenit 134 të Kodit Penal, ku thuhet: “po kjo vepër kur ka sjellë pasoja të rënda” dhe nga terminologjia që ka përdorur ligjvënisi për këtë qëllim në lidhje me pasojën si element të anës objektive të kësaj figure krimi dhe që duhen kuptuar jo pasoja të çfarëdoshme që vijnë në çdo rast vjedhjeje të pasurisë, por pasoja të një natyre të veçantë, që duhen trajtuar të rënda, duke mbajtur parasysh edhe shkallën e efektit negativ që pëson i dëmtuari nga vepra penale. Kështu mund të sillen si shembuj vjedhja e një pjese ose detaji të linjës teknologjike të një fabrike ose të një aparature elektromjekësore etj., të cilat, pavarësisht nga vlera e tyre e shprehur në të holla, shkakton sipas rastit ndërprerjen e procesit teknologjik, lë pa punë një numër të konsiderueshëm punonjësish, lë pacientët pa mjekimin e domosdoshëm jetik, lë pa energji elektrike apo ujë një zonë qyteti ose fshati etj.

Duke iu përmbajtur kriterëve të përcaktuara me vend në kuptim të kryerjes së veprës penale të vjedhjes duhet mbajtur në konsideratë territori konkret ku ajo kryhet e zhvillimi ekonomiko-social i tij, në raport me zonat apo pjesët e tjera të territorit.

Për të arritur në përfundimin nëse koha e kryerjes së veprës penale është apo jo cilësuese, ajo duhet lidhur me situatën faktike në atë vend ku ka ndodhur vepra penale, në

raport me territorin dhe individin. Ajo mund të ndikojë në rëndimin e pasojave ekzistuese, në raport me një situatë të caktuar të rëndë, siç mund të jetë gjendja e jashtëzakonshme, situata e rënduar nga fatkeqësitë natyrore, por edhe me vetë individin, si p.sh. fatkeqësi të rënda familjare, gjendje e rënduar shëndetësore, fatkeqësi me pasoja ekonomike (p.sh. i është djegur shtëpia) etj., të cilat duhet të provohen rast pas rasti.

Për ta pasur vjedhjen të cilësuar në raport me subjektin e dëmtuar, duhen pasur parasysh problemet që kanë të bëjnë me gjendjen e tij ekonomike, me pasojën direkte që sjell vjedhja në situatën e tij ekonomike apo të familjes së tij, si dhe efekte të tjera negative që mund të evidentohen rast pas rasti.

Duhet pasur parasysh edhe personi të cilit i shkaktohet pasoja, pasi nuk mund të barazohen personat nga pikëpamja e efektit negativ që ushtron vjedhja në njërin apo tjetrin subjekt, rrethanat individuale të të cilit do të shërbejnë edhe për caktimin e masës së dënimit brenda marzheve që parashikohen në nenin 134/2 të Kodit Penal. Kështu, nuk mund të barazohet vjedhja e pasurisë që i bëhet një pensionisti që siguron jetesën vetëm me pensionin që merr me një person tjetër që siguron të ardhura nga veprimtaria e tij ekonomiko-private.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, duke pasur parasysh këto kritere orientuese dhe rrethana të veçanta që mund të dalin gjatë shqyrtimit të çështjeve penale e që paraqesin rëndësi për kualifikimin ligjor të veprës, thekson se **gjykatat, detyrimisht, kur arrijnë në përfundimin se ndodhemi para pasojës së rëndë, duhet të evidentojnë rrethanat konkrete që ndikojnë në një përcaktim të tillë e t'i arsyetojnë hollësisht në vendimet e tyre.**

Përsa i përket vjedhjes së kryer nga të gjykuarit Fation e Fatmir, në gjendjen që janë aktet, nisur nga fakti që të dy gjykatat nuk kanë kryer veprime në drejtim të vërtetimit të ekzistencës ose jo të rrethanave të përmendura më lart, në lidhje me vjedhjen e autoveturës me vlerë 700 000 lekë, Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë nuk iu krijua mundësia praktike për t'u shprehur nëse në rastin konkret ndodhemi ose jo para vjedhjes së pasurisë që ka sjellë pasoja të rënda.

Megjithatë, Kolegjet, bazuar në faktin që ligjvënësi në paragrafin e dytë të dispozitës së nenit 134 të Kodit Penal, përveç pasojave të rënda ka parashikuar edhe dy rrethana të tjera, sikurse është ajo e bashkëpunimit dhe kryerja e dy ose më shumë vjedhjeve, rrethana këto që secila prej tyre qëndron krejtësisht më vete, dhe duke shqyrtuar rrethanat konkrete, në të cilat është kryer vepra në rastin e të gjykuarve Fation e Fatmir, arritën në përfundimin se vendimi nr.242, datë 26.9.2002 i Gjykatës së Apelit Durrës është rezultat i zbatimit të gabuar të ligjit dhe, për rrjedhojë, duhet të prishet.

Në këtë përfundim u arrit pasi në analizën e provave gjykata duhet të niset nga parimet bazë për vlerësimin objektiv të tyre dhe kërkesat e nenit 152 të Kodit të Procedurës Penale, sipas të cilit përcaktimi i vërtetësisë dhe fuqisë provuese të provave i nënshtrohet shqyrtimit gjyqësor, nuk ka vlerë të paracaktuar dhe se ekzistenca e një fakti mund të nxirret edhe nga indiciet kur ato janë të rëndësishme dhe në përputhje me njëra-tjetrën.

Akuza në ngarkim të të pandehurve Fation Ndreu e Fatmir Keçi për vjedhje të kryer në bashkëpunim, parashikuar nga neni 134/2 i Kodit Penal, nuk është ngritur vetëm mbi deklaratimet e bëra para oficerit të policisë gjyqësore nga i pandehuri Fation Ndreu, por edhe duke iu referuar deklaratimeve të personave të tjerë të marra gjatë hetimit paraprak. Është e kuptueshme që, në bazë të nenit 380 të Kodit të Procedurës Penale për të marrë vendimin,

gjykata nuk mund të përdorë prova të tjera veç atyre që janë marrë ose janë verifikuar në shqyrtimin gjyqësor, por njëkohësisht gjykata është e detyruar që të paraqesë e arsyetojë në vendimin e saj krahas provave mbi të cilat bazon vendimin edhe provat e tjera që i konsideron të papranueshme për akuzën.

Në procesverbalin e mbajtur në datën 26.1.2002 mbi deklaratimet e personit mbi të cilin zhvillohen hetimet, Fation Ndreu ka shpjeguar hollësisht mekanizmin e kryerjes së vjedhjes së autoveturës tip BMW, në bashkëpunim me të pandehurin Fatmir Keçi, dhe veprimet e kryera deri në ditën e kapjes nga organet e policisë, ndërsa Fatmir Keçi, i pyetur po në atë datë e me të njëjtën cilësi, ka mohuar të ketë marrë pjesë në vjedhjen e autoveturës. Mbi deklaratimet e të pandehurit Fation, janë pyetur edhe disa persona si Demir Merhati, Arben Kadrimi, Leonard Ndreu, deklaratimet e të cilëve janë në tërësi të njëjta me ato që ka deklaruar Fation Ndreu (në pjesën që lidhet me ta).

Gjykata e rrethit arsyeton në vendimin e saj se nuk rezultojnë që të pandehurit të kenë bashkëpunuar për vjedhjen e makinës, pasi edhe i pandehuri Fation Ndreu nuk pranon vjedhjen në bashkëpunim e se i pandehuri Fatmir Keçi nuk mund të ngarkohet me fajësi vetëm mbi deklaratimet e të pandehurit tjetër, të bëra në organet e policisë, të cilat në bazë të nenit 151/4 nuk mund të përdoren pasi janë marrë në shkelje të ndalimeve të parashikuara nga ligji.

Rezultojnë nga aktet e administruara se deklaratimet nga Fation Ndreu janë marrë pa praninë e mbrojtësit e në seancën e datës 24.5.2002 mbrojtësi ka kërkuar pavlefshmërinë e procesverbalit. Po kështu, rezultojnë se në seancën e datës 13.6.2002 i pandehuri Fation ka deklaruar se vjedhjen e ka kryer i vetëm pa bashkëpunimin me të pandehurin Fatmir Keçi, duke shpjeguar se në polici është shprehur për bashkëpunimin se e detyruan me zor.

Gjykatat nuk kanë pasur parasysh kërkesat e nenit 296 të Kodit të Procedurës Penale, sipas të cilit në vendin e ngjarjes ose në veprat penale të dukshme oficerët e policisë gjyqësore, edhe pa praninë e mbrojtësit, mund të marrin nga personi ndaj të cilit zhvillohen hetimet të dhëna të nevojshme për vazhdimin e hetimeve. Përveç kësaj, gjykata e rrethit, në arsyetimin e vendimit për ndryshimin e cilësimit juridik të veprës për të dy të pandehurit, iu drejtohet vetëm deklaratimeve të të pandehurit Fation Ndreu (ndërsa i pandehuri Fatmir Keçi nuk ka pranuar të japë shpjegime), pa marrë për bazë shpjegimet e dëshmitarëve të pyetur në seancë gjyqësore dhe pa u shprehur fare për faktet e rrethanat që ata kanë shpjeguar. Ky qëndrim i mbajtur nga gjykata vjen në kundërshtim me kërkesat e nenit 152/3 të Kodit të Procedurës Penale sipas të cilit deklaratimet e bëra nga i bashkëpandehuri në të njëjtën vepër penale vlerësohen në unitet me provat e tjera që konfirmojnë vërtetësinë e tyre.

Gjykata e Apelit Durrës mban të njëjtin arsyetim në vendimin e saj sikurse dhe gjykata e rrethit, pa marrë në analizë e pa arsyetuar faktin që dëshmitë e dëshmitarëve nuk janë marrë në analizë e pa iu përgjigjur problemeve të ngritura në ankimin e prokurorit, gjë që e bën vendimin e saj të cenueshëm.

Në rigjykim, Gjykata e Apelit Durrës duhet të përsërisë pjesërisht hetimin gjyqësor në bazë të nenit 427/3 të Kodit të Procedurës Penale, duke ripyetur dëshmitarët, të zbatojë kërkesat procedurale për vlerësimin në tërësi të provave, si dhe kërkesat e nenit 362 të Kodit të Procedurës Penale në rastet e kundërshtimit të dëshmisë, gjë që do të ndikojë në përcaktimin e drejtë të kualifikimit ligjor të veprës së kryer nga të pandehurit.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në bazë të nenit 141/2 të Kushtetutës, nenit 17/a të ligjit nr.8588, datë 15.3.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë” dhe nenit 441/ç të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSËN:

Prishjen e vendimit nr.242, datë 26.9.2002 të Gjykatës së Apelit Durrës dhe kthimin e akteve për rishqyrtim po asaj gjykate me tjetër trup gjykues.

Ky vendim për njehsimin e praktikës gjyqësore dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare.

MENDIMI I PAKICËS

Nuk jemi dakord me mendimin e shumicës së anëtarëve të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë në lidhje, së pari: me tejkalimin e kompetencave që i janë dhënë Kolegjeve të Bashkuara, kur është fjala për njehsimin e praktikës gjyqësore dhe së dyti: përsa i takon kuptimit, nga pikëpamja e përmbajtjes, që i është dhënë prej saj (shumicës) termit “pasoja të rënda”, që ka përdorur ligjvënësi në formulimin e përmbajtjes së paragrafit të II-të të dispozitës së nenit 134 të Kodit Penal, drejtime këto të cilat pakica mendon se nuk mund të merren të shprehura nga njëra-tjetra.

Në lidhje me të parën, pakica mendon se, duke përcaktuar kufijtë në vlera absolute, të shprehura në shuma lekësh (një dhe dy milionë lekë), shumica, në një kohë kur duhej t’i jepte zgjidhje problemit të vështirë me të cilin ndeshen gjykatat përsa i takon zbatimit të paragrafit të II-të të dispozitës së nenit 134 të Kodit Penal, duke i orientuar ato se në cilat raste do të konsiderohej prej tyre se vjedhja e pasurisë ka sjellë pasoja të rënda, kanë marrë përsipër një detyrë, të cilën vetë ligjvënësi, kuptohet që jo pa qëllim, e ka shmangur atë.

Për më tepër, edhe vetë formulimi i kësaj pjese të vendimit, ku thuhet se: “... Kolegjet e Bashkuara përcaktojnë si kritere orientuese për vlerën si pasojë të rëndë në rastet e vjedhjes së parashikuar nga neni 134/II i Kodit Penal: 1. Për vlera ose sende me vlerë në 1 000 000 lekë, kur ato u vidhen individëve. 2. Për vlera ose sende me vlerë 2 000 000 lekë, kur vjedhja është realizuar në dëm të personave juridikë dhe pasurisë shtetërore”, jo vetëm që bën përcaktime shumë pa sjellë argumentet në të cilat ato bazohen, por, në vetvete, përmban edhe pasaktësi që mund të çorientojnë gjykatat dhe të sjellin si rrjedhojë prishjen e vendimeve të tyre nga gjykatat më të larta. Kjo, për shkak të shprehjes së përdorur që u përmend “... me vlerë në 1 000 000 lekë” në një kohë kur mund të interpretohet edhe në kuptimin “... me vlerë 1 milionë lekë e lart në pikën 1 ose 2 milionë lekë e lart në pikën 2 të shprehjes së cituar”.

Përveç kësaj, në lidhje me përcaktimin e këtyre shumave, nga përmbajtja e tërësisë së vendimit rezulton se vetë shumica nuk u është përmbajtur atyre kur në paragrafin e gjashtë të faqes 4778 të tij u jep përgjigje pretendimeve të rekursit në lidhje me zgjidhjen e çështjes konkrete objekt gjykimi në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, e cila, normalisht, duhej të përbënte edhe thelbin nga i cili duhej të buronin përcaktimet unifikuese të vendimit

unifikues të tyre.

Dhe së fundi, pasaktësia në vendimin e shumicës konsiston edhe në faktin që, duke bërë përcaktimin e shumave absolute si më sipër, nuk është pasur parasysh prej saj jo vetëm shkalla e inflacionit në vend, e cila, sikurse dihet është e ndryshueshme në varësi të shumë faktorëve ekonomikë në periudha të ndryshme kohe, por as edhe indeksimi i herëpashershëm i çmimeve dhe ndryshueshmëria e konvertimit të lekut me monedhat e huaja në tregun e brendshëm dhe atë të jashtëm, të lirë e bankar.

Përsa i përket kuptimit, nga pikëpamja e përmbajtjes, që i duhet dhënë termit “pasoja të rënda” që ka përdorur ligjvënësi në formulimin e përmbajtjes së paragrafit të II-të të dispozitës së nenit 134 të Kodit Penal, pakica mendon se, për efekte të unifikimit të praktikës gjyqësore, ai duhet të ishte si më poshtë:

Nisur nga formulimi i paragrafit të II-të dispozitës së nenit 134 të Kodit Penal, arrihet në përfundimin se ekzistenca qoftë edhe vetëm e rrethanës “pasoja të rënda”, në rastin e vjedhjes së pasurisë, është e mjaftueshme që vepra e personit që e ka kryer atë, të cilësohet sipas këtij paragrafi. Vetëm fakti që vjedhja e pasurisë të ketë sjellë pasoja të rënda, bën që ajo të konsiderohet e cilësuar.

Mirëpo, në praktikën e gjykatave vështirësi paraqet përcaktimi i kushteve dhe rrethanave nga të cilat duhet të udhëhiqen gjykatat për të arritur në një përfundim të drejtë e të bazuar nëse vjedhja e pasurisë, në njërin apo tjetrin rast, ka sjellë ose jo “pasoja të rënda”.

Lidhur me këtë, që në fillim duhet thënë që Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se si kriter nga i cili duhet të nisen gjykatat për të përcaktuar nëse vjedhja e pasurisë ka sjellë ose jo “pasoja të rënda”, nuk duhet të shërbejë vetëm vlera e sendit (pasurisë) të vjedhur.

Përfundim duhet bërë vetëm në rastet kur shuma e parave ose vlera në vetvete e sendeve të vjedhura, e shprehur në të holla, është dukshëm e madhe, në kuptimin që ajo ndikon ndjeshëm në keqësimin e gjendjes ekonomiko-financiare të të dëmtuarit ose në pakësimin e bilancit financiar të tij.

Në të gjitha rastet e tjera, për të përcaktuar nëse ndodhen ose jo para rastit, kur vjedhja e pasurisë ka sjellë pasoja të rënda, gjykatat duhet që vlerën e pasurisë së vjedhur ta marrin në konsideratë në raport me disa faktorë të tjerë që i përkasin, kryesisht, anës objektive të figurës së krimit të vjedhjes së pasurisë.

Në këtë përfundim arrihet duke u nisur së pari nga vetë formulimi i dispozitës (paragrafit të II të nenit 134 të Kodit Penal) ku thuhet: “Po kjo vepër... kur ka sjellë pasoja të rënda” dhe së dyti nga terminologjia që ka përdorur ligjvënësi për këtë qëllim në lidhje me pasojën, si element të anës objektive të kësaj figure krimi.

Përsa i përket formulimit, ligjvënësi është shprehur me fjalët “...ka sjellë pasoja të rënda”, me të cilat duhet kuptuar që, si rrjedhojë e vjedhjes së pasurisë, të dëmtuarit nga kjo vepër, person fizik apo juridik qoftë ai, t’i jenë shkaktuar jo pasoja të çfarëdoshme, (për të cilat dihet se vijnë në çdo rast vjedhjeje të pasurisë, pavarësisht nga vlera e saj), por pasoja të një natyre të veçantë, të cilat ligjvënësi i ka quajtur të rënda.

Me këtë duhet kuptuar që rëndësia (në kuptimin negativ të saj) e vjedhjes së pasurisë për personin e dëmtuar prej saj të jetë e madhe, në kuptimin që ai të ketë ndjerë ndikimin e saj në një masë të konsiderueshme jo thjesht dhe vetëm për shkak të dëmit material që ka pësuar,

i cili sigurisht që ka lidhje edhe me vlerën e sendit të vjedhur (dëm që në doktrinën e së drejtës penale shprehet me fjalët “pakësim i pasurisë”), por edhe me rrethana të tjera që lidhen sidomos me anën funksionale dhe qëllimin e përdorimit të sendit të vjedhur prej tij.

Prandaj arrihet në përfundimin se nga mënyra se si është formuluar kjo dispozitë në paragrafin e dytë të saj, në përcaktimin e faktit nëse nga vjedhja e pasurisë kanë ardhur apo jo pasoja të rënda, gjykatat, në çdo rast, duhet të mbajnë parasysh edhe shkallën e efektit negativ të vjedhjes tek i dëmtuari nga vepra penale.

Për ilustrim të këtij përfundimi, si shembuj hipotetik mund të sillen p.sh. vjedhja e një pjese ose detaji të linjës teknologjike të një fabrike ose të një aparature elektromjekësore etj., e cila pavarësisht nga vlera e saj e shprehur në të holla, shkakton sipas rastit ndërprerjen e procesit teknologjik të prodhimit; lënien pa punë të një numri të konsiderueshëm punonjësish; lënien pa mjekimin e domosdoshëm jetik të një apo më shumë personave; lënien pa energji elektrike apo pa ujë të një zone qyteti, fshati apo komuniteti të caktuar etj.

Ndërsa, përsa i përket terminologjisë, ligjvënësi termin “pasoja të rënda” e ka përdorur edhe në disa dispozita të tjera të pjesës së posaçme të Kodit Penal, duke e vendosur atë si element përbërës të anës objektive të figurave të cilësuarat të veprave penale që parashikohen prej tyre.

Mirëpo, për t’i dalluar pasojat e rënda në kuptimin e përgjithshëm të tyre, sikurse u dha ai më lart, në disa prej këtyre dispozitave (nenet 151/II, 152/II, 154/II, 155/II, 161, 162, 228 dhe 282/II të Kodit Penal), vetë ligjvënësi ka specifikuar natyrën e pasojave të rënda, me përmendjen në vetë këto dispozita të karakterit material të tyre, duke i emërtuar “pasoja të rënda materiale”.

Përsa i përket zgjidhjes konkrete të çështjeve, në drejtim të procesit të përcaktimit të faktit nëse vjedhja e pasurisë, në njërin apo tjetrin rast, ka sjellë apo jo pasoja të rënda, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se, veç sa u parashtruan më lart, gjykatat duhet të marrin parasysh edhe një seri rrethanash të tjera që kanë të bëjnë sidomos me llojin e natyrën e sendit të vjedhur, vlerën e tij jo vetëm në kuptimin e ngushtë të saj, por edhe në raport me fuqinë ekonomike të personit (fizik apo juridik, publik apo privat qoftë ai) të dëmtuar; kur është e nevojshme, me vendin dhe kohën kur është kryer vjedhja dhe rrethana të tjera, për të cilat ato çmojnë se duhet të merren parasysh, rast pas rasti, në arritjen e një përfundimi të tillë.

Por në të gjithë rastet kur çmojnë se nga vjedhja e pasurisë kanë ardhur pasoja të rënda dhe arrijnë në përfundimin se vepra duhet cilësuar me paragrafin e dytë të dispozitës së nenit 134 të Kodit Penal, për shkak të këtyre pasojave, gjykatat duhet të evidentojnë rrethanat konkrete në të cilat janë bazuar për arritjen në këtë përfundim.

GJYQTARËT: S. Spiro, B. Caka, V. Metani, P. Zaharia, N. Sheshi, A. Lamaj

VENDIM
Nr.6, datë 11.11.2003

Në seancën gjyqësore të datës 11.11.2003, morën në shqyrtim çështjen penale nr.6, që i përket:

TË PANDEHURVE: Ferdinand Xhango, Julian Guga dhe Baftjar Allaraj.

AKUZA: I pandehuri Ferdinand Xhango, për veprën penale të vjedhjes me armë në bashkëpunim dhe dezertimit, të parashikuar nga nenet 140 e 25 të Kodit Penal dhe 33/1 të Kodit Penal Ushtarak.

I pandehuri Julian Guga, për veprat penale të vjedhjes me armë në bashkëpunim dhe të marrëdhënieve seksuale me të mitur të mbetur në tentativë, parashikuar nga nenet 140 e 25 dhe 102 e 22 të Kodit Penal.

I pandehuri Baftjar Allaraj, për veprat penale të vjedhjes me armë në bashkëpunim dhe armëmbajtje pa leje, parashikuar nga nenet 140 e 22 dhe 278/2 të Kodit Penal.

OBJEKTI: Revokim i masës së sigurimit “arrest në burg” për të pandehurit dhe lirimi i menjëhershëm i tyre.

BAZA LIGJORE: Nenet 260/1 e 263 të Kodit të Procedurës Penale.

Gjykata Ushtarake e Shkallës së Parë Gjirokastër, me vendimin nr.77, datë 30.9.2002, ka vendosur:

Rrëzimin e kërkesës së të pandehurve Julian Guga, Ferdinand Xhango dhe Baftjar Allaraj për shuarjen e masës së sigurimit arrest në burg.

Gjykata Ushtarake e Apelit Tiranë, me vendimin nr.8, datë 28.1.2003, ka lënë në fuqi vendimin nr.77, datë 30.9.2002 të Gjykatës Ushtarake të Shkallës së Parë.

Kundër këtyre dy vendimeve kanë paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë kërkuesit nëpërmjet mbrojtësit me prokurë, avokat Gjet Kola, me të cilin kërkojnë prishjen e të dy vendimeve dhe pranimin e kërkesës, duke parashtruar këto shkaqe:

1. Gjykata qëllimisht i është shmangur kërkesës, pasi revokimi nuk është kërkuar për shkak të humbjes së fuqisë së paraburgimit për kalimin e afateve të gjykimit e të dhënies së vendimit në shkallë të parë, por është kërkuar se në datën 27.6.2002, kur kemi depozituar kërkesën për humbjen e fuqisë së paraburgimit dhe lirimin e të pandehurve në Gjykatën e Shkallës së Parë Gjirokastër, kishin kaluar afatet tërësore të paraburgimit për 1 vit 7 muaj e 19 ditë. Masa e sigurimit për këta të pandehur duhet të trajtohet me afatin 1-vjeçar të kohëzgjatjes tërësore të paraburgimit, pasi janë arrestuar më 8.11.1999, para hyrjes në fuqi të ndryshimeve të nenit 263 të Kodit të Procedurës Penale, që zgjat afatet e paraburgimit.

2. Si Gjykata Ushtarake e Shkallës së Parë, dhe Gjykata Ushtarake e Apelit e ka gjykuar këtë çështje secila rreth 3 muaj jashtë afatit ligjor. Kjo bën që, deri ditën e sotme, kohëzgjatja tërësore e paraburgimit për të tre të pandehurit të jetë 2 vjet 3 muaj e 28 ditë më e madhe se ajo e parashikuar në ligj.

3. Të pandehurit kanë plotësuar 5 vjet paraburgim, kohë kjo që dhe me deklarinin fajtor e dënimin e tyre është kryer dënimi përfundimtar.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.26, datë 5.3.2003 e ka kaluar çështjen në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë për të bërë unifikimin e praktikës

gjyqësore si më poshtë:

1. Në rastet kur vendimi priset nga Gjykata e Lartë dhe çështja i dërgohet gjykatës së shkallës së parë ose apelit, si dhe kur vendimi priset nga gjykata e apelit dhe i dërgohet gjykatës së shkallës së parë, si duhet të interpretohen fjalët e nenit 264/2 të Kodit të Procedurës Penale "... nga dita e dhënies së vendimit të Gjykatës së Lartë apo të apelit, fillojnë përsëri afatet e parashikuara për secilën shkallë të procedimit". Fillojnë përsëri afatet e parashikuara vetëm për shkallën e procedimit së cilës i dërgohen aktet pas prishjes së vendimit apo fillojnë përsëri afatet e parashikuara për të gjitha fazat e procedimit të çështjes deri në dhënien e vendimit përfundimtar. Kur Gjykata e Lartë prish si vendimin e gjykatës së apelit, ashtu edhe atë të shkallës së parë dhe aktet ia kthen për rishqyrtim kësaj të fundit, fillojnë nga e para vetëm afatet e paraburgimit, që janë parashikuar për gjykimin në shkallë të parë apo edhe afatet e parashikuara për gjykimin në apel.

2. Pika 4 e nenit 263 të Kodit të Procedurës Penale, para ndryshimeve që i janë bërë Kodit të Procedurës Penale me ligjin nr.8570, datë 20.1.2000, bënte fjalë për rifillimin e afateve të parashikuara për secilën shkallë të procedimit, vetëm në rastet kur vendimi priset nga Gjykata e Kasacionit, ndërsa pas ndryshimeve këto afate fillojnë përsëri edhe kur vendimi priset nga gjykata e apelit. Si do të vendoset në lidhje me kërkesat e të pandehurve për plotësim të afateve të paraburgimit, kur vendimi i çështjes që i përket atyre ka qenë prishur jo nga Gjykata e Kasacionit (ose edhe Gjykata e Lartë), por nga gjykata e apelit, para hyrjes në fuqi të ligjit të përmendur?

3. Si duhet interpretuar kuptimi i shprehjes "Kohëzgjatja e paraburgimit nuk mund të kalojë gjysmën e maksimales së dënimit të parashikuar për veprën penale që procedohet", që përdor ligjvënësi në pikën 3 të nenit 264 të Kodit të Procedurës Penale?

Në rastet kur kohëzgjatja tërësore, përveç kohës që ka kaluar për shkak të zhvillimit normal të shkallëve të procedimit, përfshirë edhe kohën e llogaritur mbi pezullimet që u janë bërë afateve të paraburgimit, në zbatim të nenit 265 të Kodit të Procedurës Penale, tejkalon afatet tërësore të paraburgimit, a mund të kalojë tej atyre, kur afati tërësor nuk ka kaluar gjysmën e maksimales së dënimit të parashikuar për veprën penale që procedohet.

4. Në dispozitën e nenit 265 të Kodit të Procedurës Penale, ku parashikohet pezullimi i afateve të paraburgimit, përcaktohen rrethanat konkrete, të cilat shërbejnë si shkak për pezullimin e këtyre afateve si në rastin kur gjykatat ndodhen para rrethanave të parashikuara në shkronjën "a", ashtu edhe atyre të parashikuara në shkronjën "b" të kësaj dispozite, ligjvënësi përdor shprehjen "... gjatë kohës shqyrtimi gjyqësor është pezulluar ose shtyrë...". Në këto kushte, kur ligjvënësi përdor në mënyrë alternative fjalët "pezulluar" dhe "shtyrë", afatet e paraburgimit do të konsiderohen ligjërisht të pezulluara si atëherë kur gjykata, në vendimin e ndërmjetëm të saj, ka përdorur në formë të shprehur termin "pezullohen afatet e paraburgimit" apo edhe kur në vendimin për shtyrjen e seancave përdor vetëm shprehjen "... seanca shtyhet për një nga shkaqet e parashikuara nga shkronjat "a" dhe "b" të dispozitës së nenit 265 të Kodit të Procedurës Penale ".

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË, pasi dëgjuan relacionin e gjyqtarëve Artan Hoxha dhe Perikli Zaharia, prokurorin pranë kësaj gjykate, Artur Selmani dhe mbrojtësin e të pandehurve, avokat Gjet Kola, të cilët kërkuan prishjen e të dy vendimeve, pranimin e kërkesës së të pandehurve, lirimin e tyre nga paraburgimi dhe pasi

biseduan çështjen në tërësi,

VËREJNË:

Vendimet e të dyja gjykatave janë marrë në kundërshtim me ligjin e për këtë shkak ato duhet të prishen.

Në aktet e ndodhura në dosje rezulton se të pandehurit janë arrestuar në flagrancë në datën 8.11.1999 për veprat penale për të cilat janë akuzuar, sikurse përshkruhet në pjesën hyrëse të vendimit, arrestim ky që nuk është vlerësuar i ligjshëm nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Sarandë. Me vendimin nr.95, datë 11.11.1999 ajo gjykatë ka caktuar për të tre të pandehurit masën e sigurimit arrest me burg, pasi kanë ekzistuar shkaqet dhe kriteret për caktimin e kësaj mase.

Meqenëse i pandehuri Ferdinand Xhango akuzohej edhe për dezertim nga shërbimi ushtarak, nga ana e Prokurorisë së Rrethit Sarandë është shpallur moskompetenca dhe aktet i janë dërguar prokurorisë pranë Gjykatës Ushtarake Gjirokastrë për vazhdimin e hetimeve. Në datën 8.6.2000 çështja është dërguar për gjykim dhe Gjykata Ushtarake e Shkallës së Parë Gjirokastrë, me vendimin nr.12, datë 23.5.2001, i ka deklaruar fajtorë të pandehurit për sa janë akuzuar. Vendimi i mësipërm është prishur nga Gjykata Ushtarake e Apelit Tiranë me vendimin nr.93, datë 2.4.2002 dhe aktet i janë dërguar për gjykim Gjykatës Ushtarake të Shkallës së Parë Gjirokastrë me tjetër trup gjykues. Kundër këtij vendimi është paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë, e cila ka vendosur mospranimin e tij me vendimin nr.354, datë 7.5.2002, duke mbetur çështja për t'u rigjykuar në shkallë të parë.

Gjatë kohës që pritej komandimi nga KLD-ja i gjyqtarëve që do të gjykonin çështjen në themel, në datën 26.6.2002 nga mbrojtësi i të pandehurve është paraqitur kërkesë në Gjykatën Ushtarake Gjirokastrë për revokimin e masës së sigurimit dhe nga ana e kësaj gjykate, me vendimin nr.60, datë 17.7.2002, është shpallur moskompetenca, duke ia dërguar aktet Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Sarandë, me arsyetimin se ajo ka vendosur masën e sigurimit, e për pasojë edhe kërkesa për revokimin e masës duhet të shqyrtohej prej saj.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Sarandë, me vendimin nr.32, datë 23.7.2002, ka vendosur parashtrimin e mosmarrëveshjes për kompetencë në Gjykatën e Lartë. Kolegji Penal, me vendimin nr.494, datë 31.7.2002, ka prishur vendimin nr.60, datë 17.7.2002 të Gjykatës Ushtarake të Shkallës së Parë Gjirokastrë dhe ia dërgon çështjen asaj gjykate, si gjykatë kompetente.

Gjykata Ushtarake e Shkallës së Parë Gjirokastrë, me vendimin nr.77, datë 30.9.2002, ka rrëzuar kërkesën e të pandehurve për shuarjen e masës së sigurimit arrest në burg, vendim i cili është lënë në fuqi nga Gjykata Ushtarake e Apelit me vendimin nr.8, datë 28.1.2003.

Duke u nisur nga sa më sipër dhe aktet e ndodhura në dosje, rezulton se të pandehurit kanë qëndruar të paraburgosur deri në dorëzimin e akteve nga organi i prokurorisë në gjykatë, nga data 8.11.1999 deri në datën 8.6.2000 ose 7 muaj, kohë e cila kapërcen afatin e paraburgimit, të parashikuar nga neni 263 pika 1 germa "b" të Kodit të Procedurës Penale, që është 6 muaj në maksimum. Nga dita e dorëzimit të akteve në gjykatën e shkallës së parë deri në marrjen e vendimit prej saj në datën 23.5.2001, të pandehurit kanë qëndruar të paraburgosur 11 muaj e 15 ditë, kohë më e gjatë prej 3 muajsh se afati maksimal i parashikuar në nenin 263 pika 2 germa "b" të Kodit të Procedurës Penale. Nga dita e marrjes së vendimit

në gjykatën e shkallës së parë deri në marrjen e vendimit nga gjykata e apelit në datën 2.4.2002, të pandehurit kanë qëndruar të paraburgosur 10 muaj e 10 ditë, duke kapërcyer afatin prej 2 muajsh të parashikuar në nenin 263 pika 3 germa “b” të Kodit të Procedurës Penale. Gjykata e apelit ka vendosur në disa raste pezullimin e afateve të paraburgimit që sipas përlllogaritjeve janë gjithsej 53 ditë. Pra, duke aplikuar zbritjen për shkak të pezullimeve të mësipërme të afateve të paraburgimit, del se në datën 2.4.2002, kur është marrë vendimi nga gjykata e apelit, të pandehurve duhet t’u llogaritet si kohë paraburgimi nga data e marrjes së vendimit nga gjykata e shkallës së parë, 8 muaj e 27 ditë, duke bërë që afati për këtë fazë të procedimit të kalohet.

Ndodhur në këto kushte, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë konstatojnë se afatet e paraburgimit janë kaluar si përsa i përket atyre që lidhen me fazat e gjykimit, ashtu edhe afati tërësor që parashikon neni 263/6 germa “b” i Kodit të Procedurës Penale, i pandryshuar, i cili parashikonte se kohëzgjatja tërësore e paraburgimit nuk mund të kalojë 1 vit kur procedohet për krim. Kjo për faktin se ndryshimet në nenin 263 të Kodit të Procedurës Penale janë bërë me ligjin nr.8570, datë 20.1.2000, pra pasi të pandehurit janë arrestuar. Sipas dispozitës kalimtare të ligjit në fjalë përcaktohet se afatet e kohëzgjatjes së paraburgimit, sipas këtij ligji, do të zbatohen ndaj personave që paraburgosen pas hyrjes në fuqi të tij.

Dispozita e ndryshuar e nenit 263 të Kodit të Procedurës Penale ka sjellë dy elemente të reja, krahasuar me atë të mëparshmen: së pari, përcaktimi i kohëzgjatjes së paraburgimit lidhet me masën e dënimit që parashikon dispozita dhe së dyti, përcakton afate kohore më të gjata paraburgimi, për fazat e procedimit, ashtu edhe atë tërësor.

Po ashtu, lidhur me afatet e paraburgimit, element i ri i kësaj dispozite është rifillimi i tyre jo vetëm kur vendimi priset dhe kthehet për rigjykim nga Gjykata e Lartë, por edhe kur këtë e vendos gjykata e apelit.

Në praktikën gjyqësore ka pasur qëndrime të ndryshme në kuptimin dhe aplikimin e afateve të paraburgimit, rifillimin e tyre, pezullimin e afateve të paraburgimit, raportin e afatit tërësor të paraburgimit me gjysmën e maksimale së dënimit të parashikuar për veprën penale për të cilën procedohet, e të tjera si këto, të cilat çuan Kolegjin Penal në përfundimin e nevojës së unifikimit të praktikës gjyqësore nga Kolegjet e Bashkuara.

Kolegjet e Bashkuara, për efekte të unifikimit të praktikës gjyqësore, do t’u referohen dispozitave aktuale të Kodit të Procedurës Penale pra, ndryshimeve që ato kanë pësuar me ligjin nr.8570, datë 20.1.2000, pavarësisht se ato nuk janë të aplikueshme në gjykimin e çështjes që ka për shqyrtim. Kjo, pasi për arrestimet e kryera para ndryshimeve të Kodit të Procedurës Penale duhet të zbatohen dispozitat e mëparshme, të cilat në rastin në shqyrtim janë tejkaluar.

Aktualisht, neni 263/6 i Kodit të Procedurës Penale përcakton se *“kohëzgjatja tërësore e paraburgimit, duke marrë parasysh dhe zgjatjen e parashikuar nga neni 264 pika 2, nuk mund t’i kalojë këto afate:*

- a) dhjetë muaj, kur procedohet për kundërvajtje penale;*
- b) dy vjet, kur procedohet për krime që dënohen në maksimum deri në dhjetë vjet burgim;*
- c) tre vjet, kur procedohet për krime që dënohen në minimum jo më pak se dhjetë vjet burgim ose me burgim të përjetshëm”.*

Neni 264/2 i Kodit të Procedurës Penale, të cilit i referohet dispozita e mësipërme,

parashikon që afati i paraburgimit në fazën e hetimit paraprak mund të zgjatet për një kohë jo më shumë se tre muaj dhe vetëm një herë. Shtrohet për interpretim nëse në kohëzgjatjen tërësore të paraburgimit do të përfshihen edhe pezullimet e afateve të paraburgimit, që parashikohen në nenin 265 të Kodit të Procedurës Penale të ndryshuar.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se në kohëzgjatjen tërësore të paraburgimit nuk duhet të llogariten afatet e paraburgimit të pezulluara me vendim të gjykatës.

Për të arritur në këtë përfundim, Kolegjet kanë parasysh vetë përcaktimin e dispozitës së nenit 263 pika 6 të Kodit të Procedurës Penale, e cila i referohet në kohëzgjatjen tërësore bashkimit të afateve të paraburgimit për çdo fazë të procedimit, duke i shtuar edhe maksimumin e zgjatjes së këtij afati me tre muaj gjatë hetimit paraprak. Pra, po të mblidhen afatet e paraburgimit për çdo fazë të procedimit, shtuar edhe zgjatjen e tyre aritmetikisht, rezultojnë afatet tërësore të kohëzgjatjes së paraburgimit që parashikon dispozita. Nga ana tjetër, vetë neni 263 i Kodit të Procedurës Penale nuk ka përfshirë në kohëzgjatjen e afateve rastet e pezullimit të tyre, të cilat parashikohen nga neni 265 i Kodit të Procedurës Penale. Në qoftë se ligjvënësi do ta kishte për qëllim një gjë të tillë, atëherë ai do të shprehej duke iu referuar dispozitës në fjalë, gjë që s’e ka bërë.

Pezullimi është ndërprerje e afateve për shkaqe të parashikuara shprehimisht në ligj dhe sipas të drejtës penale, këto afate rifillojnë pasi të ketë mbaruar ose të jetë hequr shkaku i pezullimit dhe vazhdojnë për pjesën e pakonsumuar të tyre. Kur gjykata disponon për një nga shkaqet që ligji parashikon për pezullim të afateve të paraburgimit, këto afate nuk ecin, por rifillojnë pas heqjes së pezullimit. Kjo do të thotë se vetë afati maksimal i paraburgimit nuk tejkalohet proceduralisht, por koha fizike e paraburgimit mund të jetë më e gjatë se afati tërësor. Qëllimi i ligjvënësit, me riformulimin e dispozitës së nenit 265 të Kodit të Procedurës Penale, ka qenë frenimi i veprimeve spekulative në fazën e gjykitimit për të plotësuar afatet e paraburgimit nëpërmjet mënyrave dhe kërkesave të paligjshme. Po t’u referohemi shkaqeve të pezullimit të afateve të paraburgimit, ato lidhen me veprime dhe kërkesa të padrejta të mbrojtësit ose të pandehurit apo me mosparaqitjen ose largimin e mbrojtësit nga gjykimi. Pra, pezullimi i afateve të paraburgimit vendoset për shkaqe që kanë të bëjnë me sjelljen e të pandehurve e mbrojtësve të tyre dhe jo me ato të organit të akuzës apo të gjykatës.

Fakti që në çështjen në shqyrtim është ngritur konflikti i kompetencës midis gjykatës civile dhe asaj ushtarake apo se gjykata ushtarake nuk formonte dot trupin gjykues dhe ishte në pritje të vendimit të Këshillit të Lartë të Drejtësisë për komandimin e gjyqtarëve, nuk janë shkaqe të ligjshme për pezullimin e afateve të paraburgimit, ashtu si padrejtësisht kanë pranuar gjykatat.

Ligjvënësi, për të evituar qëndrimet joligjore dhe për t’i dhënë një kuptim më të drejtë dispozitës, ka shtuar dy elemente të rëndësishme me riformulimin e nenit 265 të Kodit të Procedurës Penale. Së pari, përcaktohet në mënyrë të qartë se për pezullimin e afateve të paraburgimit, gjykata duhet domosdoshmërisht të shprehet me vendim, dhe këtë ajo e bën kur shtyn seancën gjyqësore. Pra, vetë shtyrja e seancës gjyqësore nuk është e mjaftueshme për efekt të pezullimit të afateve të paraburgimit, në qoftë se nuk është shoqëruar edhe me vendimin përkatës të pezullimit të këtyre afateve. Së dyti, ka përcaktuar se kundër vendimit që pezullon afatet e paraburgimit mund të bëhet ankim në gjykatën më të lartë veçmas dhe jo së bashku me vendimin përfundimtar. Me këtë, ligjvënësi ka dashur të garantojë, nëpërmjet

verifikimit nga gjykatat më të larta se afatet e paraburgimit janë pezulluar për ato shkaqe të posaçme të parashikuara në ligj dhe jo për të tjera arsye, tej atyre që përcakton neni 265 i Kodit të Procedurës Penale.

Vendimi i pezullimit, si vendim i ndërmjetëm dhe që ankimohet veçmas, duhet të merret i arsyetuar nga gjykata dhe duhet t'u njoftohet palëve në proces. Në veçanti, rëndësi ka njoftimi i të pandehurit, që nuk ka marrë pjesë në seancën ku është vendosur pezullimi i afateve të paraburgimit, me qëllim që të bëhet e mundur që ai të përfitojë nga e drejta e ankimit të vendimit në gjykatën më të lartë dhe që ligji ia njeh. Sa më sipër, çmohet e nevojshme të unifikohet praktika gjyqësore përsa i përket afatit të ankimit dhe, nëse gjykimi i çështjes në themel kur vendimi i pezullimit ankimohet, vazhdon pavarësisht nga ankimi, apo edhe ai pezullohet.

Megjithëse në dispozitë nuk është përcaktuar afati kohor i ankimit, bazuar në nenin 415 të Kodit të Procedurës Penale, por edhe në dispozita të tjera që rregullojnë raste të ankimeve veçmas të vendimeve të ndërmjetme të gjykatës, Kolegjet çmojnë se afati i ankimit kundër vendimit të pezullimit do të jetë 10 ditë, duke filluar nga e nesërmja e shpalljes ose njoftimit të vendimit. Vetë ankimi kundër vendimit nuk pezullon gjykimin e çështjes në themel.

Në praktikën gjyqësore konstatohet jo rrallë që kur pezullohen afatet e paraburgimit dhe shtyhet seanca gjyqësore për shkaqet e parashikuara nga neni 265 i Kodit të Procedurës Penale, gjykatat caktojnë datë relativisht të largët për seancën e ardhme. Ky qëndrim është i pambështetur në ligj dhe i pamotivuar në raport me shkakun e shtyrjes së seancës. Kur flitet për pezullim të afateve të paraburgimit, ato janë të lidhura me ndodhjen e një fakti, i cili e shtyn gjykatën të vendosë pezullimin e afateve. Kjo duhet kuptuar se kohëzgjatja e pezullimit duhet të vazhdojë derisa të hiqet pengesa ose shkak i pezullimit dhe jo kur gjykata, në mënyrë të njëanshme, të vendosë një afat sipas gjykimit të saj subjektiv. Gjykatat, megjithëse seancën e ardhme e caktojnë ndonjëherë edhe pas një ose dy muajve, ato nuk argumentojnë arsyet e kësaj kohëzgjatjeje, apo bazohen në shkaqe të pajustificuara ligjërisht.

Ky qëndrim është i gabuar edhe po t'i referohesh parimeve të përgjithshme të gjykimit, ku një ndër ato më të rëndësishmet dhe që garanton një procedim të shpejtë dhe afërsinë e dhënies së drejtësisë nga koha e ndodhjes së krimit, është gjykimi i pandërprerë. Në nenin 342 të Kodit të Procedurës Penale është përcaktuar se, kur shqyrtimi gjyqësor nuk mund të përfundohet në një seancë të vetme, gjykata vendos që të vazhdojë ditën e mëpasme të punës. Gjykata lejohet ta ndërpresë shqyrtimin gjyqësor deri në 15 ditë, vetëm për raste të veçanta. Kjo dispozitë e marrë në raport me rëndësinë e faktit që ka privimi i lirisë së individit është mjaft e rëndësishme për t'u zbatuar nga gjykatat në shtyrjen e seancave gjyqësore, kur ato vendosin pezullimin e afateve të paraburgimit. Afatet e paraburgimit janë parashikuar si garanci për mbrojtjen e të drejtave procedurale të të pandehurit, të cilat e detyrojnë organin e procedurës, sipas rastit, të përfundojë hetimin ose gjykimin e çështjes në një kohë të arsyeshme.

Ligjvënësi ka parashikuar në nenin 263 të Kodit të Procedurës Penale se afatet e paraburgimit, të parashikuara për secilën shkallë të procedimit, rifillojnë kur vendimi priset nga Gjykata e Lartë ose gjykata e apelit dhe çështja dërgohet për rishqyrtim sipas rastit në gjykatën e shkallës së parë apo të apelit.

Kolegjeve të Bashkuara u është shtruar për interpretim se çfarë duhet kuptuar me

fillim përsëri të afateve të paraburgimit për secilën shkallë të procedimit në raport me ato të konsumuara më parë. A janë këto afate të rifilluara të tilla që të tejkalojnë kohëzgjatjen tërësore të paraburgimit?

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se në rigjykim, afatet e paraburgimit nuk mund të rinisin, në qoftë se kohëzgjatja tërësore është konsumuar plotësisht. Në rastet e tjera, kohëzgjatja e paraburgimit rifillon për çdo shkallë të procedimit, me kushtin që kohëzgjatja tërësore e paraburgimit të mos tejkalohet.

Kur çështja kthehet për rigjykim, pavarësisht nga afatet e paraburgimit që parashikon ligji për çdo fazë të gjyqimit, këto afate nuk llogariten më nga e para si bashkim aritmetik i tyre, por në dispozicion të gjykatës mbetet pjesa e pakonsumuar nga afati tërësor i paraburgimit.

Kolegjet, me arritjen e këtij përfundimi, tërheqin vëmendje lidhur me mënyrën e përdorimit të afateve të kohëzgjatjeve të procedimit në të gjitha fazat e tij. Fakti që në nenin 263 të Kodit të Procedurës Penale, për rastet kur procedohet me të paraburgosur, janë përcaktuar afate pjesore dhe tërësore, brenda të cilave duhet të përfundojë hetimi dhe gjykimi i çështjes në gjendje paraburgimi, ka pasur parasysh maksimalet e këtyre afateve, tejkalimi i të cilave nuk lejon vazhdimin e mëtejshëm të paraburgimit, pasi ai ligjërisht e humbet fuqinë e tij. Ligji, duke përcaktuar maksimalet e këtyre afateve, tregon kufijtë e pakalueshëm për organin procedues, por kjo nuk do të thotë se ato detyrimisht janë përcaktuar për t'u konsumuar plotësisht. Parimi i gjyqimit të pandërprerë apo shpejtësisë së hetimit detyrojnë si gjykatën, ashtu edhe organin e prokurorisë t'i përfundojnë çështjet në një kohë sa më të arsyeshme. Konsumimi deri në maksimum i kohës për hetimin dhe gjykimin e çështjeve lë pa vlerë rifillimin e afateve të paraburgimit, kur vendimet e gjykatave më të ulëta prishen nga ato më të larta. Marrë për bazë sa më sipër dhe faktin se kjo ka ndodhur edhe në çështjen në shqyrtim, Kolegjet e Bashkuara tërheqin vëmendje lidhur me atë se organi procedues në hetimin dhe gjykimin e çështjeve penale nuk duhet të ketë si pikë referimi maksimumet e afateve të paraburgimit sipas fazave të procedimit, por zgjidhjen në kohën më të shpejtë të mundshme të çështjes prej tij.

Në nenin 264 pika 3 të Kodit të Procedurës Penale është përcaktuar se *“kohëzgjatja e paraburgimit nuk mund të kalojë gjysmën e maksimales së dënimit të parashikuar për veprën penale që procedohet”*. Përpara Kolegjeve të Bashkuara është parashtruar për interpretim se si qëndron kjo dispozitë në raport me kohëzgjatjen tërësore të paraburgimit që parashikon neni 263/6 i Kodit të Procedurës Penale.

Kolegjet e Bashkuara çmojnë se neni 263/6 i Kodit të Procedurës Penale është një dispozitë e përgjithshme, e cila përcakton, sipas kategorive të veprave penale, kohëzgjatjen tërësore të paraburgimit. Kësaj dispozite i është vënë një kufizim i posaçëm, që lidhet me veprën penale konkrete për të cilën është akuzuar dhe qëndron i paraburgosur i pandehuri. Në këto raste, megjithëse afati maksimal e lejon, kohëzgjatja e paraburgimit nuk mund të kalojë 1/2 e maksimumit të dënimit që parashikon vepra penale.

Marrë për bazë këtë, Kolegjet arrijnë në përfundimin se kohëzgjatja e paraburgimit nuk mund të kalojë 1/2 e maksimumit të dënimit të parashikuar për veprën penale për të cilën procedohet, edhe pse afati tërësor i përcaktuar nga neni 263 i Kodit të Procedurës Penale, e lejon paraburgimin tej kësaj kohe.

Më e dukshme kjo është në rastet e kundërvajtjeve penale kur, megjithëse kohëzgjatja tërësore në maksimum mund të shkojë deri në dhjetë muaj paraburgim, vetë dispozitat e veçanta parashikojnë dënime të ulëta me burgim, të cilat shkojnë me aplikimin e 1/2, më pak sesa kohëzgjatja tërësore e parashikuar nga neni 263 i Kodit të Procedurës Penale.

Në çështjen në shqyrtim, Kolegjet e Bashkuara, pavarësisht se konstatojnë humbjen e fuqisë së paraburgimit për të pandehurit për shkak të kalimit të afateve, nuk vendosin të urdhërojnë lirimin e menjëhershëm të tyre. Kjo për faktin se, aktualisht, të pandehurit Julian Guga e Ferdinand Xhanga janë të dënuar me vendim të formës së prerë nr.62, datë 16.9.2003 të Gjykatës Ushtarake të Apelit Tiranë me burgim, respektivisht shtatë vjet dhe gjashtë vjet e tetë muaj. Po ashtu, i gjykuari Baftjar Allaraj është deklaruar fajtor dhe dënuar me vendimin nr.11, datë 6.5.2003 të Gjykatës Ushtarake të Shkallës së Parë Gjirokastër, i cili ka marrë formë të prerë në datën 16.5.2003, me gjashtë vjet e tetë muaj burgim.

Megjithatë, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se perioda e kaluar me paraburgim tej afatit maksimal të tij, në ekzekutim të vendimit të dënimit duhet të llogaritet sipas përcaktimeve të neni 57 të Kodit Penal.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në mbështetje të nenit 141/2 të Kushtetutës, nenit 17/a të ligjit nr.8588, datë 15.3.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë” dhe nenit 263 të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSËN:

1. Prishjen e të dy vendimeve dhe konstatimin e humbjes së fuqisë së paraburgimit për të gjykuarit Ferdinand Xhango, Julian Guga dhe Baftjar Allaraj.
2. Unifikimin e praktikës gjyqësore, sikurse përcaktohet në këtë vendim.
3. Dërgimin për botim në Fletoren Zyrtare të këtij vendimi që njëson praktikën gjyqësore.

MENDIM PARALEL

Përfundimin e Kolegjeve të Bashkuara se “ në rigjykim afatet e paraburgimit nuk mund të rinisin, në qoftë se kohëzgjatja tërësore është konsumuar plotësisht. Në rastet e tjera, kohëzgjatja e paraburgimit rifillon për çdo shkallë të procedimit, duke vazhduar për pjesën e pakonsumuar, me kushtin që kohëzgjatja tërësore e paraburgimit të mos tejkalohet” e çmojmë jo konform përmbajtjes së nenit 263 pika 4 të Kodit të Procedurës Penale.

Kjo dispozitë shpreh qartë faktin se “kur vendimi prishet nga Gjykata e Lartë dhe çështja i dërgohet gjykatës së shkallës së parë ose apelit, si dhe kur vendimi prishet nga gjykata e apelit dhe i dërgohet gjykatës së shkallës së parë, nga dita e dhënies së vendimit të Gjykatës së Lartë apo të apelit, fillojnë përsëri afatet e parashikuara për secilën shkallë të procedimit”.

Kjo dispozitë rifillimin e afateve të paraburgimit nuk e kondicionon me faktin e

pranuar nga Kolegjet e Bashkuara vetëm për pjesën e pakonsumuar të tij (paraburgimit), por me prishjen e vendimit nga Gjykata e Lartë (të gjykatës së shkallës së parë dhe të apelit) dhe nga gjykata e apelit (të gjykatës së shkallës së parë) dhe çështja dërgohet në gjykatën e shkallës së parë apo të apelit.

Në këtë rast do të kemi një rillogaritje të kohëzgjatjes tërësore të paraburgimit në kuptim të pikës 6 të nenit 263 të Kodit të Procedurës Penale. Në këtë rast, afatet e konsumuara para prishjes së vendimit apo vendimeve dhe ato më pas nuk mund të kalojnë “gjysmën e maksimales së dënimit të parashikuar për veprën penale që procedohet”.

Sa është pranuar nga Kolegjet e Bashkuara mbeten të pazbatueshme pika 4 e nenit 263 dhe pika 3 e nenit 264 të Kodit të Procedurës Penale.

GJYQTARËT: V. Metani, B. Caka

VENDIM
Nr.1, datë 16.4.2004

Në seancën gjyqësore të datës 16.4.2004 morën në shqyrtim çështjen për mosmarrëveshjen e kompetencës së gjykimit në shkallë të dytë, që i përket:

TË PANDEHURIT: EDUARD NDREU

AKUZA: Kryerjen e veprës penale të trafikimit të femrave për prostitucion, parashikuar në nenin 114/b/2 të Kodit Penal.

Gjykata e Shkallës së Parë Mirditë, me vendimin nr.104, datë 24.11.2003, e ka dënuar të pandehurin për veprën penale për të cilën akuzohet duke caktuar një dënim prej 10 vjet burgim.

Gjykata e Apelit Tiranë me vendimin nr.5, datë 8.1.2004 ia ka dërguar çështjen Gjykatës së Lartë për t'u shprehur lidhur me kompetencën e gjykimit, me arsyetimin se:

Bazuar në nenin 75/a të Kodit të Procedurës Penale, gjykimi i kësaj çështjeje është në kompetencën e Gjykatës së Apelit të Krimeve të Rënda.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.65, datë 30.1.2004, ka vendosur:

Prishjen e vendimit nr.5, datë 8.1.2004 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe kthimin e akteve asaj gjykate, duke arsyetuar se në rastin konkret nuk ka mosmarrëveshje në lidhje me kompetencën, në kuptim të nenit 89/1 të Kodit të Procedurës Penale.

Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr.89, datë 17.2.2004 ka vendosur:

Moskompetencën e gjykimit të çështjes penale në ngarkim të të pandehurit Eduard Ndreu dhe dërgimin e çështjes për gjykim gjykatës kompetente, Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda.

Gjykata e Apelit e Krimeve të Rënda, me vendimin nr.1, datë 1.3.2004 ka vendosur:

Moskompetencën e gjykimit të çështjes penale në ngarkim të të pandehurit Eduard Ndreu, i akuzuar për veprën penale të parashikuar nga neni 114/b/2 të Kodit Penal dhe dërgimin e çështjes në Gjykatën e Lartë për zgjidhjen e mosmarrëveshjes në lidhje me kompetencën.

Kryetari i Gjykatës së Lartë Thimjo Kondi, pasi studioi vendimin nr.1, datë 1.3.2004 të Gjykatës së Apelit të Krimeve të Rënda vendosi:

Kalimin për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë të çështjes për konflikt kompetence midis Gjykatës së Apelit Tiranë dhe Gjykatës së Apelit të Krimeve të Rënda, që i përket të pandehurit Eduard Ndreu, akuzuar për veprën penale të trafikimit të femrave për prostitucion në bazë të nenit 114/b/2 të Kodit Penal.

Duke pasur parasysh:

- *Se midis Gjykatës së Apelit Tiranë dhe Gjykatës së Apelit të Krimeve të Rënda ka lindur mosmarrëveshja e kompetencës, sepse këto dy gjykata e kuptojnë, interpretojnë dhe zbatojnë në mënyrë të ndryshme nenin 11/2 të ligjit nr.9110, datë 24.7.2003 "Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave të krimeve të rënda";*

- *Se kuptimi, interpretimi dhe zbatimi i ndryshëm i kësaj dispozite në raste të tilla të ngjashme, që do të paraqiten në të ardhmen në këto dy gjykata dhe në gjykata të tjera të apelit, rrezikon të sjellë konfuzion dhe zvarritje të çështjeve të krimeve të rënda dhe mungesë efektiviteti të gjykimit të tyre;*

Duke vërejtur se edhe në Kolegjin Penal të Gjykatës së Lartë ka mendime të ndryshme e të kundërta lidhur me këtë mosmarrëveshje kompetence,

Kryetari i Gjykatës së Lartë ka kërkuar nga Kolegjet e Bashkuara njehsimin e praktikës gjyqësore për problemet e mëposhtme:

1. Gjykata e Apelit e Krimeve të Rënda a mund të shqyrtojë në shkallë të dytë, qoftë edhe përjashtimisht, çështje që janë shqyrtuar në shkallë të parë nga gjykatat e rretheve gjyqësore para datës 1.1.2004, të cilat sipas nenit 75/a të Kodit të Procedurës Penale janë në kompetencë të gjykatave të krimeve të rënda?

2. A ka ndeshje (kolizion) midis rregullimit të përgjithshëm për kompetencën e Gjykatës së Apelit të Krimeve të Rënda sipas nenit 14/3 të Kodit të Procedurës Penale dhe nenit 11/2 të ligjit nr.9110, datë 24.7.2003?

Në qoftë se do të konkludohet për mospërputhje, kontradikte apo ndeshje midis këtyre dy dispozitave, cila prej tyre merr përparësi në zbatim?

Përgjigjet e pyetjeve të mësipërme duhet të jenë rrjedhojë e interpretimit të nenit 11/2 të ligjit nr.9110, datë 24.7.2003, sipas të cilit “Çështjet penale, që do të jenë në gjykim në gjykatat e shkallës së parë e të apelit deri në ditën e fillimit të funksionimit të gjykatave për krime të rënda, do të përfundohen nga këto gjykata” dhe të nenit 13/3 (të ndryshuar) të Kodit të Procedurës Penale, sipas të cilit “gjykatat e apelit për krimet e rënda shqyrtojnë në shkallë të dytë, me trup gjykues të përbërë nga pesë gjyqtarë, çështjet e gjykuara nga gjykata e krimeve të rënda”.

Interpretimet e këtyre dispozitave duhet të pajtohen e harmonizohen me frymën dhe qëllimet e ligjit nr.9110, datë 24.7.2003 dhe të ndryshimeve përkatëse në Kodin e Procedurës Penale.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË, pasi dëgjuan relatimin e çështjes nga gjyqtarët Thimjo Kondi dhe Perikli Zaharia, pasi dëgjuan prokurorin Saliko Hajno, që u shpreh për kompetencën e Gjykatës së Apelit Tiranë, e pasi e biseduan çështjen në tërësi,

VËREJNË:

I. Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur shpalljen e moskompetencës për gjykimin në shkallë të dytë të çështjes me të pandehur Eduard Ndreu, akuzuar për veprën penale të parashikuar nga neni 113/b/2 të Kodit Penal, duke iu referuar nenit 75/a të Kodit të Procedurës Penale, që përcakton kompetencën lëndore të gjykatave për krime të rënda.

Kjo gjykatë ka bërë në favor të qëndrimit të saj edhe interpretimin e nenit 11/2 të ligjit nr.9110, datë 24.7.2003 “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave të krimeve të rënda”, duke arsyetuar se për këtë çështje nuk kishte filluar gjykimin në Gjykatën e Apelit Tiranë në kohën kur, sipas ligjit, ka filluar funksionimi i Gjykatës së Apelit të Krimeve të Rënda (1.1.2004). Regjistrimi i çështjes nuk nënkupton fillimin e procesit të gjykimit.

Sipas nenit 11/2 të ligjit nr.9110, datë 24.7.2003, “Çështjet penale, që do të jenë në gjykim në gjykatat e shkallës së parë dhe të apelit deri në ditën e fillimit të funksionimit të gjykatave për krime të rënda, do të përfundohen nga këto gjykata”.

Shtojmë se Gjykata e Apelit Tiranë, në vendimin e saj nuk e ka përmendur fare nenin

13/3 (të ndryshuar) të Kodit të Procedurës Penale, sipas të cilit “Gjykatat e Apelit për Krimet e Rënda shqyrtojnë në shkallë të dytë, me trup gjykues të përbërë nga pesë gjyqtarë, çështjet e gjykuara nga gjykata e krimeve të rënda”.

II. Gjykata e Apelit të Krimeve të Rënda ka vendosur moskompetencën e saj duke e interpretuar e zbatuar ndryshe nenin 11/2 të ligjit nr.9110, datë 24.7.2003, të sipërcituar.

Sipas kësaj gjykate, në kuptim të nenit 11/2, përderisa çështja është regjistruar për gjykim në Gjykatën e Apelit Tiranë, është hedhur shorti e është bërë shpallja e gjykimit, pavarësisht nëse janë bërë veprime procedurale apo jo, çështja duhet të konsiderohet çështje në gjykim në Gjykatën e Apelit Tiranë, prandaj kjo gjykatë duhet të konsiderohet kompetente.

Gjykata e Apelit të Krimeve të Rënda arsyeton më tej se edhe çështjet e tjera penale, të cilat duke iu referuar akuzës janë në kompetencë gjykimi të Gjykatës së Krimeve të Rënda, nëse janë gjykuar në shkallë të parë nga gjykatat e rretheve gjyqësore, do të vazhdojnë të gjykohen në shkallë të dytë nga gjykatat respektive të apeleve, sepse janë në vazhdimësinë normale të procedurës së zakonshme.

Sipas Gjykatës së Apelit të Krimeve të Rënda, edhe në rastet kur një gjykatë apeli prish një vendim, që aktualisht çështja i takon Gjykatës së Krimeve të Rënda, por është gjykuar në shkallë të parë nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, çështja do të rishqyrtohet nga gjykata e shkallës së parë, nga një trup gjykues tjetër i asaj gjykate (nenet 428/ç e 429/1 të Kodit të Procedurës Penale).

Sipas Gjykatës së Apelit të Krimeve të Rënda, kjo gjykatë është kompetente për të shqyrtuar në shkallë të dytë vetëm çështjet që janë paraqitur për gjykim në Gjykatën e Shkallës së Parë të Krimeve të Rënda (që janë regjistruar për gjykim në atë gjykatë pas datës 1.1.2004).

1. Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë vlerësojnë të drejtë dhe të bazuar në ligj qëndrimin e Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda. Kompetenca funksionale e kësaj gjykate përcaktohet nga neni 14/3 i Kodit të Procedurës Penale. Sipas kësaj dispozite kjo gjykatë shqyrton në shkallë të dytë çështjet e gjykuara në shkallë të parë nga Gjykata e Krimeve të Rënda. Ndërsa dispozita procedurale në fjalë është dispozitë që rregullon kompetencën e gjykimit, neni 11 i ligjit nr.9100, datë 24.7.2003 “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave të krimeve të rënda” është dispozita që përcakton kohën e vënies në funksionim të gjykatave të krimeve të rënda. Data e fillimit të veprimtarisë së këtyre gjykatave, sipas përcaktimit që ka bërë ligjvënësi është data 1.1.2004. Nëpërmjet paragrafit të dytë të nenit 11, që është një dispozitë kalimtare, ligjvënësi ka përcaktuar cila do të jetë ecuria e çështjeve të kompetencës lëndore të gjykatave të krimeve të rënda, të përcaktuar në nenin 75/a të Kodit të Procedurës Penale, çështje të cilat më datën 1.1.2004 do të jenë në gjykim në gjykatat ekzistuese të shkallës së parë e të apeleve.

Kjo dispozitë përcakton në mënyrë të shprehur se këto çështje do të përfundohen nga këto gjykata. Përsa u përket çështjeve në gjykim në gjykatat e shkallës së parë deri tani nuk ka lindur ndonjë paqartësi, e jo më të jenë mbajtur qëndrime të kundërta. Qëndrime të kundërta, siç parashtrohet më lart, janë mbajtur për “çështjet në gjykim në gjykatat e apelit”. Shtrohet pyetja: *Cilat çështje do të konsiderohen çështje që janë në gjykim në gjykatat e apelit?*

Shumica është e mendimit që çështje të tilla konsiderohen ato çështje, gjykimi i të cilave ka përfunduar në shkallë të parë, d.m.th. ato çështje për të cilat gjykatat e shkallës së

parë kanë dalë me një vendim përfundimtar pas shqyrtimit të themelit të tyre, dhe që kundër vendimit është bërë apel.

Kjo është arsyeja që ligjvënësi ka përdorur termin “*çështje në gjykim*” dhe jo “*çështje të regjistruara*”.

Një çështje konsiderohet çështje në gjykim në gjykatën e apelit jo në momentin e veprimit administrativ të regjistrimit të saj në regjistrat e kësaj gjykate, por që në momentin kur është ushtruar apeli kundër vendimit të gjykatës së shkallës së parë.

Po me çështjet që janë në gjykim në gjykatat e shkallës së parë përpara datës 1.1.2004 çfarë do të bëhet? Neni 11/2 i ligjit nuk lë asnjë dyshim që këto çështje do të vazhdojnë të gjykohen nga këto gjykata deri në përfundimin e tyre. Po kështu, në rast apeli kundër vendimit përfundimtar të shkallës së parë, çështjet do të gjykohen në gjykatat ekzistuese të apelit dhe jo në Gjykatën e Apelit të Krimeve të Rënda.

Në qoftë se do të pranohej e kundërta, atëherë do të shkelej rregullimi i nenit 14/3 të Kodit të Procedurës Penale. Kjo dispozitë, duke parashikuar që Gjykata e Apelit e Krimeve të Rënda shqyrton në shkallë të dytë çështjet e gjykuara nga Gjykata e Krimeve të Rënda, në të njëjtën kohë nënkupton nëpërmjet interpretimit nga e kundërta (ad contrario) se një çështje që nuk është gjykuar në shkallë të parë nga gjykata e krimeve të rënda, (sepse gjykimi i saj në shkallë të parë ka filluar para datës 1.1.2004), nuk mund të gjykohej në shkallë të dytë nga Gjykata e Apelit e Krimeve të Rënda. Është kjo arsyeja që ligjvënësi në nenin 11/2 të ligjit nr.9110, datë 24.7.2003, që është një dispozitë kalimtare, i ka përfshirë në një formulim të vetëm “*çështjet penale që do të jenë në gjykim në gjykatat e shkallës së parë dhe të apelit deri në ditën e fillimit të funksionimit të gjykatave për krime të rënda*”, duke iu përmbajtur parimit të vazhdimësisë së gjyimit.

Si përfundim: *Gjykata e Apelit e Krimeve të Rënda nuk mund të shqyrtojë në shkallë të dytë çështje që janë shqyrtuar në shkallë të parë nga gjykatat e rretheve gjyqësore para datës 1.1.2004, të cilat, sipas nenit 75/a të Kodit të Procedurës Penale, janë në kompetencë të gjykatave të krimeve të rënda.*

2. Më lart parashitohet se problematikat e rregullimit prej nenit 14/3 të Kodit të Procedurës Penale dhe ajo e nenit 11/2 të ligjit nr.9110, datë 24.07.2003, janë të ndryshme: Ndërsa neni 14/3 i Kodit të Procedurës Penale është një dispozitë procedurale që parashikon kompetencën lëndore të gjykatave të krimeve të rënda, neni 11/2 i ligjit nr.9110, datë 24.7.2003 është dispozitë kalimtare që siguron vazhdimësinë e gjyimit të çështjeve, të filluara para datës 1.1.2004 në gjykatën e shkallës së parë e mandej në atë të apelit.

Duke qenë dispozita me karakter të ndryshëm e me objekt rregullimi të ndryshëm, nuk bëhet fjalë për mospërputhje, kontradiktë apo ndeshje midis tyre, as për përparësi në zbatim. Ato plotësojnë njëra-tjetrën.

Neni 14/3 i Kodit të Procedurës Penale është një dispozitë procedurale, që rregullon kompetencën lëndore, me karakter të përgjithshëm dhe me fuqi për të ardhmen (pas datës 1.1.2004), ndërsa neni 11/2 i ligjit nr.9110, datë 24.7.2003, si dispozitë kalimtare, ka karakter të përkohshëm dhe të kufizuar deri në përfundimin në shkallë të parë e në apel të çështjeve në proces gjykimi para datës kur fillon zyrtarisht veprimtaria e gjykatave të krimeve të rënda.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në bazë të nenit 141/2 të Kushtetutës, të neneve 14/c dhe 17/b të ligjit “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë të Republikës së Shqipërisë” dhe të nenit 438 të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSËN:

Të zgjidhin mosmarrëveshjen midis Gjykatës së Apelit Tiranë dhe Gjykatës së Apelit të Krimeve të Rënda për kompetencën e gjyimit të çështjes me të pandehur Eduard Ndreu duke caktuar si gjykatë kompetente për gjykimin e kësaj çështjeje Gjykatën e Apelit Tiranë.

Ky vendim për njësimin e praktikës gjyqësore të dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare.

MENDIMI I PAKICËS

Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur shpalljen e moskompetencës për gjykimin në shkallë të dytë të çështjes me të pandehur Eduard Ndreu, akuzuar për veprën penale të trafikimit të femrave për prostitucion, të parashikuar nga neni 114/b/2 të Kodit Penal, duke iu referuar për këtë nenit 75/a të Kodit të Procedurës Penale, i cili përcakton kompetencën lëndore të gjykatave për krimet e rënda.

Kjo gjykatë ka interpretuar në favor të qëndrimit të saj nenin 11/2 të ligjit nr.9110, datë 24.7.2003 “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave për krimet e rënda”, duke arsyetuar se:

- Për këtë çështje nuk kishte filluar gjykimi në Gjykatën e Apelit Tiranë në kohën kur, sipas ligjit, ka filluar funksionimi i Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda, më 1 janar 2004.

- Regjistrimi i çështjes nuk nënkupton gjykimin e saj.

- Sipas nenit 11/2 të ligjit të mësipërm nr.9110, datë 24.7.2003, “çështjet penale që janë në gjykim në gjykatat e shkallës së parë dhe të apelit deri në ditën e fillimit të funksionimit të gjykatave për krimet e rënda, do të përfundohen nga këto gjykata.”

Gjykata e Apelit për Krimet e Rënda ka vendosur moskompetencën e saj, duke e interpretuar dhe zbatuar ndryshe nenin 11/2 të ligjit e lartpërmendur nr.9110, datë 24.7.2003.

Sipas kësaj gjyqate, në kuptim të nenit 11/2 të ligjit të mësipërm, përderisa çështja është regjistruar për gjykim në Gjykatën e Apelit Tiranë, pavarësisht nëse janë bërë ose jo veprime procedurale, çështja duhet të konsiderohet çështje në gjykim në Gjykatën e Apelit Tiranë, prandaj kjo gjykatë duhet të konsiderohet kompetente.

Sipas Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda, kjo gjykatë është kompetente për të shqyrtuar në shkallë të dytë vetëm çështjet që janë paraqitur për gjykim në Gjykatën e Shkallës së Parë për Krime të Rënda (që janë regjistruar për gjykim në atë gjykatë pas datës 1.1.2004).

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë me shumicë votash vendosën të zgjidhin mosmarrëveshjen midis gjykatave të mësipërme për kompetencën e gjyimit të kësaj çështjeje, duke caktuar si gjykatë kompetente Gjykatën e Apelit Tiranë.

Qëndrimi i mbajtur nga shumica në këtë rast nuk na duket i drejtë, sepse vjen në kundërshtim me kuptimin, interpretimin dhe zbatimin e dispozitave ligjore që rregullojnë ecurinë e gjyimit të çështjeve të kompetencës lëndore të gjykatave për krimet e rënda, të regjistruara, por ende të pagjykuara para datës 1 janar 2004 në gjykatat e apelit. Prandaj

parashatrojmë sa vijon:

Në ligjin nr.9085, datë 19.6.2003 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr.7905, datë 21.3.1995” Kodi i Procedurës Penale të Republikës së Shqipërisë, në nenin 1, me të cilin është ndryshuar pika 3 e nenit 14 të Kodit të Procedurës Penale, është parashikuar **rregulli i përgjithshëm** se: Gjykatat e apelit për krimet e rënda shqyrtojnë në shkallë të dytë, me trup gjykues të përbërë nga pesë gjyqtarë, çështjet e gjykuara nga gjykata e krimeve të rënda.

Në ligjin e mëvonshëm nr.9110, datë 24.7.2003 “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave për krime të rënda”, në nenin 11 që bën fjalë për dispozitat e fundit, pika 1, është parashikuar se: “Gjykatat për krime të rënda dhe gjykatat e apelit për krime të rënda fillojnë funksionimin e tyre në datën 1 janar 2004.”

Ndërkohë, ligjvënësi nuk ka lënë jashtë vëmendjes rregullimin ligjor të situatës kalimtare të çështjeve që deri në kohën e fillimit të funksionimit të gjykatave të krimeve të rënda ndodheshin për gjykim pranë gjykatave të zakonshme të shkallës së parë dhe të apelit. Duke mbajtur parasysh këtë situatë, ligjvënësi ka pranuar të bëjë një përjashtim nga rregulli i përgjithshëm që përcakton neni 1 i lartpërmendur i ligjit nr.9085, datë 19.6.2003.

Kështu, në nenin 11 pika 2 të ligjit nr.9110, datë 24.7.2003 “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave për krime të rënda”, ka parashikuar se: Çështjet penale, që do të jenë në gjykim në gjykatat e shkallës së parë dhe të apelit deri në ditën e fillimit të funksionimit të gjykatave për krime të rënda, do të përfundohen nga këto gjykata”.

Konflikti për kompetencën që ka lindur midis gjykatave të zakonshme dhe atyre për krime të rënda është i lidhur pikërisht me kuptimin, interpretimin dhe zbatimin e drejtë të kësaj dispozite dhe në varësi të kësaj duhet t’u jepet përgjigje edhe pyetjeve të parashtruara në vendimin për kalimin e çështjes për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

Ndryshe nga qëndrimi i mbajtur nga shumica, mendojmë se dispozitat e fundit dhe kalimtare jo pa qëllim bëjnë një përjashtim nga rregulli i përgjithshëm i gjykimit të çështjeve që sipas nenit 75/a të Kodit të Procedurës Penale janë në kompetencë të gjykatave të krimeve të rënda.

Ky konkluzion mbështetet në disa argumente:

Së pari, ligjvënësi nuk ka bërë ndonjë ndarje në lidhje me kohën e funksionimit të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda dhe asaj të Apelit për Krime të Rënda. Meqenëse sipas nenit 11 pika 1, të lartpërmendur të ligjit nr.9110, datë 24.7.2003 “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave për krime të rënda” është përcaktuar që të dyja këto instanca të ndryshme gjyqësore do të fillojnë funksionimin në të njëjtën datë, pra më 1 janar 2004; kjo nënkupton që ligjvënësi ka përcaktuar edhe se me çfarë do të merret Gjykata e Apelit të Krimeve të Rënda duke filluar nga ajo datë.

Pra, shtrohet pyetja: Mos vallë ligjvënësi me funksionim të Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda, ndryshe me atë të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krimet e Rënda, nënkupton vetëm ngritjen (krijimin) dhe jo zhvillimin e gjykimit prej saj?

Përgjigja nga ana jonë do të ishte “jo”, sepse nuk do të ishte e arsyeshme që Gjykata e Apelit për Krime të Rënda, mbështetur në rregullin e përgjithshëm të lartpërmendur, të rrinte në pritje deri sa t’i vinin për gjykim, nëpërmjet apelit, çështjet e gjykuara nga Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda, pra praktikisht pas disa muajve që të ketë përfunduar gjykimi në atë gjykatë dhe pasi të jetë bërë njoftimi i palës kundërshtare për apelimin e bërë ndaj vendimit përkatës.

Në qoftë se do të pranohej kjo, natyrshëm lind pyetja tjetër:

Përse duhej që këto gjykata të niveleve të ndryshme të ngriheshin dhe të kompletoheshin *me urgjencë* në të njëjtën kohë dhe për rrjedhojë të kërkohej funksionimi i tyre në të njëjtën datë, më 1 janar 2004?

Jo vetëm kaq, por nisur nga fakti që numri i gjyqtarëve të vendit nuk ka ndryshuar, (pra pikërisht Gjykata e Apelit të Krimeve të Rënda u plotësua nga ky numër), si mund të pranohet se ligjvënësi ka lejuar që gjyqtarët e Apelit të Krimeve të Rënda të rrinë në pritje për të gjykuar pas disa muajve, ndërsa gjykatat e zakonshme të apelit, në kushtet e mungesës së krijuar nga lëvizja e gjyqtarëve të tyre në Gjykatën e Apelit të Krimeve të Rënda, të përballojnë edhe ngarkesën e këtyre gjyqtarëve në gjykimin e çështjeve që sipas nenit 75/a të Kodit të Procedurës Penale i takojnë Gjykatës së Krimeve të Rënda për t'i gjykuar.

Së dyti, ndryshe nga arsyetimi i vendimit të Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda, me çështje penale që do të jenë në gjykim nuk mund të kuptohen edhe çështjet penale që janë regjistruar në sekretarinë e gjykatës, sepse regjistrimi, mbështetur në dispozitat e Kodit të Procedurës Penale, është një veprim administrativ dhe jo një veprim procedural.

Që çështja të konsiderohet në gjykim nuk mjafton vetëm regjistrimi i saj, por detyrimisht, pas respektimit të radhës së çështjeve të ardhura dhe të regjistruara, caktimi me short i trupit gjykues që do ta gjykojë atë, standard ky i detyrueshëm për funksionimin e pushtetit gjyqësor në mënyrë të pavarur dhe të paanshëm, në zbatim të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë dhe Konventës Europiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut (KEMDNJ) (neni 6).

Përveç kësaj, *vetëm pasi procedohet me veprimet paraprake të gjykit, sipas nenit 426 të Kodit të Procedurës Penale, i cili parashikon urdhërimin për thirrjen e të pandehurit, paditësit civil dhe të paditurit civil, si dhe të mbrojtësve e të përfaqësuesve të tyre, brenda një afati paraqitjeje jo më të vogël se 10 ditë*, çështja konsiderohet se është në gjykim.

Në rast se me çështjet në gjykim do të kuptohen edhe çështjet që vetëm sa janë regjistruar, atëherë duhet të pranohet paradoksi se çështjet që janë regjistruar në Gjykatën e Apelit Tiranë në prag të fillimit të vitit 2004 duhet të përfundonin nga kjo gjykatë, pavarësisht se për to nuk ishte ndërmarrë asnjë veprim procedural dhe pavarësisht se objektivisht ato nuk mund të futeshin në gjykim deri më datën e fillimit të funksionimit të Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda, më 1 janar 2004.

Për rrjedhojë, çështjet e regjistruara në gjykatën e apelit nuk mund të konsiderohen në kuptim të nenit 11 pika 2 të ligjit nr.9110, datë 24.7.2003 “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave për krime të rënda”, si çështje në gjykim.

Në këtë vështrim, aq më i papranueshëm është qëndrimi i shumicës se çështje në gjykim në gjykatën e apelit konsiderohen ato çështje, gjykimi i të cilave ka përfunduar në shkallë të parë, d.m.th. ato çështje për të cilat gjykata e shkallës së parë ka dalë me një vendim përfundimtar pas shqyrtimit të themelit të tyre dhe që kundër vendimit është bërë apel.

Ushtrimi i apelit i jep mundësi apeluesit që çështja e tij të shqyrtohet nga gjykata e shkallës së dytë, por cila gjykatë duhet ta shqyrtojë atë kjo nuk varet nga ai, por nga rregulli i vendosur me ligj.

Apeli është i nevojshëm të regjistrohet, por kjo nuk do të thotë se që me regjistrimin e tij si veprim administrativ, çështja konsiderohet se është në gjykim në shkallë të dytë. Nga ana tjetër, vetëm ushtrimi i së drejtës së apelit nuk presupozon se çështja është në gjykim në

shkallë të dytë, pa u ndërmarrë veprimet e nevojshme procedurale në zbatim të kërkesave të Kodit të Procedurës Penale për gjykimin e çështjes në këtë shkallë.

Së treti, edhe në ligjin nr.9110, datë 24.7.2003 “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave për krime të rënda”, në nenin 5 është përcaktuar kompetenca e gjykatave për krime të rënda. Sipas pikës 1 të këtij ligji është parashikuar se: Gjykata për Krime të Rënda dhe Gjykata e Apelit për Krime të Rënda gjykojnë në shkallë të parë dhe në shkallë të dytë veprat penale të parashikuara nga neni 75 shkronja “a” të Kodit të Procedurës Penale.

Por, a ka raste kur gjykata e krimeve të rënda gjykon çështje jo të kompetencës së saj?

Pikërisht në pikën 2 të këtij neni është pranuar përjashtimi nga ky rregull i përgjithshëm.

Sipas kësaj pike, kur gjatë gjykimit ndryshohet cilësimi ligjor i veprës penale dhe për këtë shkak kompetente është një gjykatë tjetër, gjykimi vazhdon dhe përfundohet nga gjykata e krimeve të rënda, duke zbatuar dispozitat e Kodit të Procedurës Penale.

Pra, vetë ligjvënësi ka pranuar se në raste të veçanta këto gjykata nuk mund të gjykojnë vetëm veprat penale të parashikuara nga neni 75, shkronja “a” të Kodit të Procedurës Penale.

Po të qëndronte strikt në parimin e vazhdimësisë së gjykimit të atyre çështjeve që janë në kompetencë të gjykatës së krimeve të rënda, atëherë ligjvënësi nuk kishte përse në këtë rast ta jepte këtë zgjidhje, “duke rënduar pozitën e të pandehurit”, siç përmend shumica në favor të qëndrimit të saj për rastin në gjykim.

Siç shihet, edhe në këtë dispozitë ligjvënësi ka pranuar përjashtimin nga rregulli i përgjithshëm.

Me këtë rast i jepet përgjigje edhe pyetjes nr.3 të paraqitur në vendimin për kalimin e çështjes për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë. Kështu, kur ligji i mëvonshëm parashikon përjashtimin nga rregulli i përgjithshëm për të rregulluar një gjendje kalimtare të gjykimit të çështjeve, atëherë nuk ka përse ky përjashtim të merret dhe të kuptohet se bie ndesh me rregullin e vendosur nga ligjvënësi në nenin 75 shkronja “a” të Kodit të Procedurës Penale, lidhur me kompetencat e gjykatës për krime të rënda.

Së katërti, duke mbajtur parasysh statusin e gjyqtarëve të gjykatës së krimeve të rënda, që lidhet jo vetëm me për zgjedhjen, por edhe me masat e sigurimit dhe trajtimit të tyre, si dhe përbërjen e trupit gjykues të kësaj gjykate prej pesë gjyqtarësh të kësaj kategorie, ky është një tjetër argument që mbështet qëndrimin e pakicës se, veprat penale të parashikuara nga neni 75 shkronja “a” të Kodit të Procedurës Penale, duhet të gjykohen nga kjo gjykatë apeli, pavarësisht se në shkallë të parë janë gjykuar nga gjykata e zakonshme. Kjo është një garanci me tepër për të pandehurit dhe jo rëndim i pozitës së tyre.

Në mbështetje të argumenteve të mësipërme dhe duke iu përgjigjur pyetjes nr.2 të parashtruar në vendimin për kalimin e çështjes për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, konkludojmë se:

Gjykata e Apelit për Krime të Rënda mund të shqyrtojë në fazën kalimtare çështje që janë shqyrtuar në shkallë të parë nga gjykatat e rretheve gjyqësore para datës 1.1.2004 dhe që sipas nenit 75/a të Kodit të Procedurës Penale, janë në kompetencë të gjykatave të krimeve të rënda, në përmbushje të qëllimit për të cilin ato janë krijuar.

Përgjigja e pyetjes nr.3 është e lidhur me sa më sipër.

Pra, në rastet kur një gjykatë apeli (jo e krimeve të rënda), e cila është duke gjykuar

një çështje të kompetencës së gjykatës për krime të rënda, e prish vendimin dhe vendos dërgimin e çështjes për rishqyrtim, çështjen duhet t’ia dërgojë gjykatës për krime të rënda, për shkak se në këtë rast, nga njëra anë gjykimi do të konsiderohej se fillonte nga e para, me tjetër trup gjykues dhe nga ana tjetër kjo do të ishte në përmbushje të qëllimit për të cilin këto gjykata janë krijuar.

Kështu, sipas nenit 1 të ligjit nr.9110, datë 24.7.2003 “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave për krime të rënda” synimi i këtij ligji është jo vetëm rritja e efektivitetit të luftës kundër krimit të organizuar dhe krimeve të rënda, por edhe përmirësimi i cilësisë së gjykimit të tyre.

Në përfundim, mendojmë se Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, për të zgjidhur mosmarrëveshjen midis Gjykatës së Apelit Tiranë dhe Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda lidhur me kompetencën e gjykimit të çështjes me të pandehur Eduard Ndreu, akuzuar për veprën penale të trafikimit të femrave për prostitucion, në bazë të nenit 114/b/2 të Kodit Penal, duhet të caktojë si gjykatë kompetente për gjykimin e kësaj çështjeje Gjykatën e Apelit për Krimet e Rënda.

Anëtarë: Perikli Zaharia, Shpresa Beça, Kristaq Ngjela

MENDIMI I PAKICËS KUNDËR

Në lidhje me vendimin nr.1, datë 16.4.2004 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

Nuk jam dakord me vendimin nr.1, datë 16.4.2004 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, jo thjesht përse i takon zgjidhjes përfundimtare që i është bërë çështjes objekt gjykimi dhe përcaktimeve unifikuere (sentencave) që janë pranuar prej saj, por sidomos për faktin që kjo çështje është tërhequr me vendim të Kryetarit të Gjykatës së Lartë, për t’u gjykuar nga këto Kolegje, për arsyt e mëposhtme:

Në lidhje me gjykimin në Kolegjet e Bashkuara, në legjislacionin në fuqi në Republikën e Shqipërisë, bëhet fjalë në Kushtetutë, në Kodin e Procedurës Penale dhe në ligjin nr.8588, datë 15.3.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë të Republikës së Shqipërisë”.

Konkretisht, në pikën 2 të nenit 141 të Kushtetutës thuhet: **“Për njehsimin ose ndryshimin e praktikës gjyqësore, Gjykata e Lartë ka të drejtë të tërheqë për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara çështje të caktuara gjyqësore”.**

Në pikën 1 të nenit 438 të Kodit të Procedurës Penale thuhet:

“Kur lind nevoja për njehsimin ose ndryshimin e praktikës gjyqësore, Gjykata e Lartë ka të drejtë të tërheqë për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara çështje të ardhura për shqyrtim në Kolegjin Penal, kurse në pikën 2 të tij thuhet: “Tërheqja e çështjeve bëhet me vendim të Kryetarit të Gjykatës së Lartë ose të Kolegjit Penal”.

Në shkronjën “c” të nenit 14 të ligjit organik të Gjykatës së Lartë, në të cilin përcaktohen çështjet që gjykohen në Kolegjet e Bashkuara, thuhet: “Kërkesat për njehsimin ose ndryshimin e praktikës gjyqësore”.

Siç shihet, rastet në të cilat kolegjeve të veçanta të Gjykatës së Lartë apo dhe kryetarit

të kësaj gjykate, i lind e drejta për të tërhequr çështje në gjykim në Kolegjet e Bashkuara, janë qartësisht të përcaktuara në mënyrë të tillë që nuk lihet shteg për rritjen e numrit të tyre (rasteve). Ato janë dy: a) **njehsimi** dhe b) **ndryshimi i praktikës gjyqësore**.

Po kështu, nga vetë formulimi i dispozitave të përmendura, del fare qartë se, nevoja për njehsim ose ndryshim është e kushtëzuar domosdoshmërisht **me ekzistencën e praktikës gjyqësore**, në lidhje me çështje të ndryshme që kanë pasur për zgjidhje të njëjtin objekt gjykimi. Në kuptimin që, **për të pasur praktikë gjyqësore**, numri i çështjeve të gjykuara më parë nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ose nga gjykatat e shkallëve të tjera të gjyimit nuk ka rëndësi, mjafton që të jenë dhënë më parë disa vendime të formës së prerë për çështje analoge.

Ndryshe nga sa më sipër, në rastin objekt shqyrtimi në Kolegjet e Bashkuara, kjo ishte çështja e parë që erdhi për t'u gjykuar, jo vetëm në Gjykatën e Lartë, por edhe në vetë dy gjykatat e apelit (Gjykata e Apelit Tiranë dhe ajo për Krime të Rënda) midis të cilave ka lindur mosmarrëveshja e kompetencës.

Në këto kushte, megjithëse zgjidhja e shpejtë në përputhje me kërkesat e ligjit e kësaj mosmarrëveshjeje, mund të ndikojë në evadimin e çështjeve të mbartura, që për shkak të keqkuptimeve apo keqinterpretimit të ndryshimeve të Kodit të Procedurës Penale dhe pikës 2 të dispozitës së nenit 11 të ligjit nr.9110, datë 24.7.2003 “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave për krime të rënda”, vazhdojnë të qëndrojnë pezull, nuk i lind e drejta Kryetarit të Gjykatës së Lartë që të tërhiqte çështjen nga Kolegji Penal dhe ta dërgonte për gjykim në Kolegjet e Bashkuara.

Investimi pa vend, në kundërshtim me ligjin, sikurse në rastin konkret, i Kolegjeve të Bashkuara për të zgjidhur nevoja të karakterit organizativ midis gjykatave, mendoj se përbën precedent negativ me pasoja të dëmshme për pavarësinë e gjykatave në të ardhmen.

Besoj se kjo duhet të ketë qenë edhe arsyeja që, në ndryshimet që iu bënë dispozitës së nenit 438 të Kodit të Procedurës Penale me ligjin nr.8813, datë 13.6.2002, i është hequr e drejta Kryetarit të Gjykatës së Lartë për të dërguar në Kolegjet e Bashkuara çështje, të cilat, sipas formulimit të mëparshëm të kësaj dispozite, konsideroheshin me rëndësi të veçantë.

Për arsyet e parashtruara më lart, jam i mendimit që kjo çështje nuk duhej të vazhdonte të gjykohej nga Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, por të dërgohej për shqyrtim në Kolegjin Penal të saj.

Spiro Spiro

VENDIM
Nr.2, datë 30.6.2004

Në seancën gjyqësore të datës 30.6.2004 morën në shqyrtim çështjen penale nr.2, që i përket:

TË PANDEHURVE:

AKUZA: Shpërdorim detyre, parashikuar nga neni 70/2 i Kodi Penal Ushtarak, shpërdorim detyre, parashikuar nga neni 248 i Kodi Penal, dhe shkelje të rregullave të shërbimit të rojës, parashikuar nga neni 41/2 i Kodit Penal Ushtarak.

Gjykata Ushtarake e Rrethit Tiranë, me vendimin nr.217, datë 23.7.2003, ka vendosur: Deklarimin fajtor të të pandehurit Kujtim Gjura për veprën penale të shpërdorimit të detyrës dhe në bazë të nenit 70/2 të Kodit Penal Ushtarak, dënimin e tij me 3 vjet burg, duke i filluar vuajtja e dënimit nga data e ndalimit 8.8.2002.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Kujtim Dervishi për veprën penale të shpërdorimit të detyrës dhe në bazë të nenit 70/2 të Kodit Penal Ushtarak, dënimin e tij me 3 vjet burg, duke urdhëruar që në bazë të nenit 59 të Kodit Penal ky dënim të mos ekzekutohet për një kohë prej 2 vjetësh, që është koha e provës.

Deklarimin e pafajshëm të të pandehurit Nazmi Çela për veprën penale të shpërdorimit të detyrës, parashikuar nga neni 248 i Kodit Penal.

Deklarimin fajtor të të pandehurve Agim Demaj, Ilir Topi dhe Ilir Dauti për veprën penale të shkeljes së rregullave të shërbimit të rojës dhe në bazë të nenit 41/2 të Kodit Penal Ushtarak dënimin e secilit prej tyre me nga 1 vit e 9 muaj burg, duke u filluar vuajtja e dënimit nga data 8.8.2002.

Gjykata Ushtarake e Apelit Tiranë, me vendimin nr.72, datë 21.10.2003,

Ka lënë në fuqi vendimin nr.217, datë 23.7.2003 të Gjykatës Ushtarake të Rrethit Tiranë.

Kundër vendimit të Gjykatës Ushtarake të Apelit dhe Gjykatës Ushtarake të Shkallës së Parë, kanë paraqitur rekurs të gjykuarit, të cilët kërkojnë prishjen e vendimit dhe pafajësi, duke parashtuar këto shkaqe:

I gjykuari Agim Demaj:

- Nuk janë zbatuar nga gjykata kërkesat e nenit 3 dhe 380 të Kodit të Procedurës Penale, të cilat përcaktojnë detyrimin e gjykatës për të marrë vendimin vetëm mbi bazën e atyre provave që janë marrë, ose verifikuar në seancë gjyqësore gjatë shqyrtimit të çështjes.

- Vendimit i mungojnë elementet e përcaktuara në nenin 383 germa “ç” e Kodit të Procedurës Penale. Po ashtu edhe gjykata e apelit nuk e ka arsyetuar vendimin e saj.

- Nga ana e të dyja gjykatave nuk janë marrë prova të rëndësishme të kërkuara nga ana jonë dhe që kanë të bëjnë drejtpërdrejt me gjykimin e kësaj çështje siç është administrimi i kasetave të regjistrimit të veprimtarisë së punonjësve edhe të të pandehurve, gjë që do të provonte pafajësinë e tij.

- I gjykuari akuzohet për veprën penale të shkeljes së rregullave të shërbimit të rojës që ka sjellë pasoja të rënda, parashikuar nga neni 41/2 i Kodit Penal Ushtarak. Duke iu referuar kësaj dispozite, element i domosdoshëm i anës objektive është ekzistenca e pasojës së rëndë. Pra në rastin konkret nuk ka ardhur pasojë dhe nuk kemi vepër penale.

- Nuk janë respektuar kërkesat e nenit 14 e vijues të Kodit Penal. Nuk u provua asnjë nga format e fajit dashja, apo pakujdesia në kryerjen e detyrës nga i gjykuari, por përkundrazi u provua se ai ka qenë korrekt në kryerjen e detyrës, profesional dhe si rezultat i veprimeve të tij u bë e mundur parandalimi i pasojës, largimi i të dënuarve. Pra veprës i mungon edhe ana subjektive.

I gjykuari Kujtim Dervishi:

- Vendimi i gjykatës së apelit është i padrejtë dhe alogjik sepse ai është rrjedhojë e mosrespektimit dhe interpretimit të gabuar të ligjit material.

- I pandehuri, për veprën penale që është akuzuar dhe dënuar, nuk është subjekt i juridiksionit penal ushtarak, por i nënshtrohet juridiksionit të zakonshëm. Ai nuk është subjekt i dispozitës së parashikuar nga neni 70/2 i Kodit Penal Ushtarak, sepse ai nuk ka qenë i inkuadruar me shërbim në kohën kur ka ndodhur vepra penale dhe për rrjedhojë, duhet të përgjigjet sipas nenit 248 të Kodit Penal (Civil).

- Si përsa i përket nenit 248 të Kodit Penal, ashtu edhe nenit 70/2 të Kodit Penal Ushtarak, i gjykuari Kujtim nuk ka konsumuar asnjëherë nga veprat penale, pasi mungon një nga elementet e saj, pasoja.

I Gjykuari Kujtim Gjura:

- Është zbatuar gabim ligji material. Oficeri i policisë së burgjeve nuk mund të jetë subjekt i një vepre penale ushtarake. Objekti i cenuar nuk është i fushës së mbrojtjes, por i një fushe civile.

- Nga ana objektive, vepra penale e shpërdorimit të detyrës qoftë ushtarake, qoftë civile, kërkon domosdoshmërisht ardhjen e një pasoje të rëndë. Me pasojë të rëndë gjykatat kanë pranuar atë që është çrregulluar veprimtaria normale e institucionit. Kuptimi i pasojës së rëndë duhet të jetë real, i dukshëm dhe jo abstrakt.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.264 akti, datë 19.5.2004, ka vendosur:

Dërgimin e çështjes në Kolegjet e Bashkuara për njehsimin e praktikës gjyqësore për t'u mbajtur qëndrim i unifikuar sa më poshtë:

Punonjësit e Policisë së Burgjeve barazohen apo jo me ushtarakët për efekt të zbatimit të përkohshëm të Kodit Penal Ushtarak.

Nëse punonjësit e policisë e gëzojnë apo jo cilësinë e ushtarakut.

Cilësimi juridik i veprave penale të kryera nga të pandehurit do të bëhet në bazë të nenit 248 të Kodit Penal Ushtarak apo në bazë të nenit 70 të Kodit Penal Ushtarak.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË, pasi dëgjuan relacionin e gjyqtarëve Artan Hoxha dhe Kristaq Ngjela, prokurorin, Skënder Breca, i cili kërkoi lënien në fuqi të vendimeve, mbrojtësin e të gjykuarit Kujtim Dervishi, avokatin Ridvan Shkëmbi, i cili kërkoi deklarinimin e pafajshëm të të gjykuarit, dhe pasi biseduan çështjen në tërësi,

VËREJNË:

Vendimet e të dy gjykatave duhet të prishen për shkak të aplikimit të gabuar të ligjit penal.

Rezulton se të gjykuarit janë akuzuar për veprat penale të shpërdorimit të detyrës nga ushtaraku, shpërdorimit të detyrës, shkeljes së rregullave të shërbimit të rojës, sikurse është paraqitur në pjesën hyrëse të vendimit, për shkak se në datën 6.8.2002, në Burgun e Sigurisë së Lartë 302 në Tiranë, të burgosurit Gazmend Braka, Viktor Ymeri dhe Taulant Balliu, kanë tentuar të largohen prej tij. Nga gjykimi, ka rezultuar se të burgosurit kanë hapur murin ndërmjet dhomave 10 e 11, si dhe të banjove të këtyre dhomave dhe kanë dalë në ambiente të tjera të burgut, por në tentativë për t'u larguar, ata janë kapur. Sipas organit të akuzës ngjarja ka ndodhur edhe për shkak se të gjykuarit, duke shkelur rregullat e caktuara për ta në aktet ligjore e nënligjore, kanë krijuar kushte të favorshme, me moszbatimin e detyrës së tyre, që të burgosurit të tentojnë të largohen nga vendi i vuajtjes së dënimit.

Gjykatat, me përjashtim të Drejtorit të Burgut 302, të gjykuarit Nazmi Çela, të cilit i kanë dhënë pafajësi, për akuzën e shpërdorimit të detyrës, parashikuar nga neni 248 i Kodit Penal, të gjykuarit e tjerë i kanë deklaruar fajtorë për akuzat në ngarkim të tyre sipas dispozitave të Kodit Penal Ushtarak. Konkretisht, të gjykuarin Kujtim Gjura, me detyrën e specialistit të policisë për regjimin e brendshëm në burg dhe Kujtim Dervishin, shef i policisë së burgut, i ka deklaruar fajtorë për shpërdorimin e detyrës nga ushtaraku, parashikuar nga neni 70/2 i Kodit Penal Ushtarak, ndërsa të gjykuarit Agim Demaj, me detyrën e inspektorit të informacionit dhe të gjykuarit Ilir Topi dhe Ilir Dauti, me detyrën e policit të regjimit të brendshëm, i ka gjetur fajtorë dhe dënuar për veprën penale të shkeljes së rregullave të shërbimit të rojës, parashikuar nga neni 41/2 i Kodit Penal Ushtarak.

Kundër vendimit të Gjykatës Ushtarake të Shkallës së Parë Tiranë, nr.217, datë 23.7.2003 dhe të Gjykatës Ushtarake të Apelit nr.72, datë 21.10.2003, kanë paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë të gjykuarit Agim Demaj, Kujtim Dervishi e Kujtim Gjura, të cilët kërkojnë të deklarohen të pafajshëm. Veç shkaqeve të tjera, ata kanë parashtruar edhe se gabimisht si organi i prokurorisë, ashtu edhe gjykatat, kanë pranuar t'i trajtojnë ata si subjekte të procedimit penal ushtarak, ndërkohë që nuk janë subjekte të tij.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë në seancën gjyqësore të datës 19.5.2004, vendosi ta kalojë çështjen për gjykim në Kolegjet e Bashkuara, për të unifikuar praktikën gjyqësore lidhur me sa pretendohet prej të gjykuarve, nëse ata si punonjës të policisë së burgjeve, do të trajtohen si subjekte ushtarake për efekte të përgjegjësisë penale, ose jo.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, e gjejnë të bazuar pretendimin e të gjykuarve lidhur me faktin se ata nuk janë subjekt i posaçëm dhe për pasojë ata nuk kanë përgjegjësi penale sipas dispozitave të Kodit Penal Ushtarak. Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, e cila shfuqizoi dispozitat kryesore kushtetuese të vitit 1991, ka bërë një ndryshim thelbësor lidhur me përcaktimin e strukturës së Forcave të Armatosura. Sipas dispozitave kryesore kushtetuese, në Forcat e Armatosura përfshiheshin ushtria, forcat e Ministrisë së Brendshme dhe forcat e Shërbimit Informativ Kombëtar. Ndërsa sipas nenit 168 të Kushtetutës, Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë përbëhen nga forcat tokësore, detare dhe ajrore. Si rezultat i këtij ndryshimi kushtetues, tashmë në Forcat e Armatosura nuk bëjnë me pjesë forcat e Ministrisë së Rendit, Shërbimit Informativ dhe struktura të tjera policore që funksionojnë në Shqipëri. Ky ndryshim kushtetues sjell efekte edhe lidhur me

pozitën e posaçme të subjekteve lidhur me përgjegjësinë penale.

Fakti që në Forcat e Armatosura përfshihen vetëm ato të ushtrisë, vë për diskutim nëse personat e barazuar me ushtarakët dhe që kanë natyrë të përafërt funksionale, a duhet të konsiderohen të barabartë edhe për efekte të përgjegjësisë penale për vepra penale të kryera në detyrë.

Neni 6 i Kodit Penal Ushtarak i pandryshuar, me ushtarak kupton ata persona që bëjnë pjesë në Forcat e Armatosura, si dhe ata persona që ligji i barazon me ushtarakët. Bazuar mbi këtë dispozitë e cila ka qenë në fuqi deri në korrik të vitit 2002, edhe pse Kushtetuta kishte bërë përcaktime të ndryshme të përbërjes së Forcave të Armatosura, subjekte si Policia e Shtetit, Policia e Burgjeve apo të barazuara me ta, janë trajtuar si subjekte të posaçme të procedimit penal ushtarak, për vepra të kryera në detyrë.

Me ligjin nr.8919, datë 4.7.2002, në Kodin Penal Ushtarak janë bërë ndryshime të rëndësishme, të cilat kanë pasqyruar dallimin thelbësor që Kushtetuta e vitit 1998 ka në raport me atë të vitit 1991, lidhur me përbërjen e Forcave të Armatosura. Kështu në nenin 6 të ndryshuar të Kodit Penal Ushtarak është përcaktuar se me ushtarak kuptohen ata persona që bëjnë pjesë në Forcat e Armatosura. Po ashtu, në këtë nen përcaktohet se subjekte të këtij Kodi janë edhe persona të tjerë të përcaktuar si të tillë sipas ligjit të veçantë.

Këto ndryshime të bëra në Kodin Penal Ushtarak kanë përcaktuar tashmë qartë se dispozitat e këtij Kodi aplikohen vetëm për ushtarakët e Forcave të Armatosura, të tjerë që ligji i posaçëm i përcakton si subjekte të përgjegjësisë penale ushtarake, si dhe ata që kryejnë vepra penale në bashkëpunim me ushtarakët (neni 2 dhe 5 i Kodit Penal Ushtarak).

Për të arritur në përfundimet e veta, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, veç ndryshimeve të bëra në Kodin Penal Ushtarak, analizuan edhe legjislacionin që rregullon veprimtarinë e Policisë së Shtetit, statusin e ushtarakut të Forcave të Armatosura, ligjin për Policinë e Burgjeve dhe akte të tjera nënligjore të dala në bazë e për zbatim të tyre. Në nenin 56 të ligjit nr.8553, datë 25.11.1999 “Për Policinë e Shtetit”, është përcaktuar se *“punonjësi i policisë i nënshtrohet juridiksionit penal të zakonshëm, ndërsa për veprat penale të kryera në shërbim, përgjigjet sipas dispozitave të veçanta të Kodit Penal”*. Ndërsa në nenin 68/2, është përcaktuar që *“deri në miratimin e dispozitave të parashikuara në nenin 56 të këtij ligji, punonjësi i policisë, për vepra penale të kryera në shërbim, përgjigjet sipas dispozitave të Kodit Penal Ushtarak të Republikës së Shqipërisë”*. Sikurse rezulton nga këto dy dispozita, por edhe nga ligji në tërësi, edhe pse trajtimi i punonjësve të Policisë së Shtetit bëhet sipas statusit të ushtarakut të Forcave të Armatosura, ata janë subjekte të juridiksionit penal të zakonshëm dhe jo të atij ushtarak. Megjithatë, duke marrë në konsideratë veçantinë e funksioneve të Policisë së Shtetit, ligji ka vënë detyrë që të plotësohet Kodi Penal me dispozita të posaçme, të cilat të rregullojnë përgjegjësinë penale të punonjësit të policisë. Deri më sot, këto dispozita akoma nuk i janë shtuar këtij Kodi e për pasojë, deri me daljen e tyre, për veprat penale të kryera në detyrë nga punonjësit e Policisë së Shtetit, do të aplikohen dispozitat e Kodit Penal Ushtarak. Kjo parashikohet në mënyrë të shprehur në ligj, sikurse citohet me lart.

Ky status transitor i pozitës së punonjësit të Policisë së Shtetit lidhur me përgjegjësinë e tij penale, përcaktuar në ligj, i çon Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në përfundimin unifikues se, punonjësit e Policisë së Shtetit që kryejnë vepra penale gjatë ushtrimit të detyrës së tyre deri në daljen e dispozitave të posaçme për ta në Kodin Penal, do

të jenë subjekte dhe do të përgjigjen sipas dispozitave të Kodit Penal Ushtarak. Aktualisht ata janë subjekte të procedimit penal sipas Kodit Penal Ushtarak, për vepra të kryera gjatë shërbimit.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë nuk mbajnë të njëjtin qëndrim lidhur me punonjësit e Policisë së Burgjeve, apo subjekte të tjera që për efekte të statusit gëzojnë të drejta të njëjta me atë të Policisë së Shtetit. Në nenin 1 të ligjit nr.8321, datë 2.4.1998 “Për Policinë e Burgjeve”, është bërë një ndryshim i mëvonshëm, me të cilin Policia e Burgjeve gëzon të gjitha të drejtat që parashikon ligji për Policinë e Shtetit, në vend të rregullimit të mëparshëm, i cili përcaktonte barazinë në të drejta, me ushtarakun e Forcave të Armatosura. Në këto ndryshime të vitit 2001, nuk ka ndonjë dispozitë që të përcaktojë pozitë të posaçme lidhur me përgjegjësinë penale të punonjësve të Policisë së Burgjeve, sikurse ka bërë ligji për Policinë e Shtetit.

Nga kjo, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se barazimi në të drejta i Policisë së Burgjeve me Policinë e Shtetit nuk passjell edhe juridiksion penal të njëjtë për ta. Edhe po t'i referohemi rregullimeve të bëra në dispozitën e nenit 6 të Kodit Penal Ushtarak, rezulton se është shfuqizuar pjesa që përcaktonte se subjekte të këtij Kodi, veç ushtarakëve, janë edhe personat që ligji i barazon me ta. Po ashtu, në mënyrë me eksplicite kjo dispozitë kalon nga barazia me ushtarakët, te përcaktimi i shprehur se subjekte të këtij Kodi, veç ushtarakëve, janë edhe persona të tjerë të përcaktuar si të tillë me ligj të veçantë.

Në një vështrim më të përgjithshëm, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arrijnë përfundimin unifikues se, përgjegjësia penale është kurdoherë e përcaktuar në mënyrë të shprehur në dispozita të veçanta, ajo nuk mund të jetë kurrë e nënkuptuar dhe të nxirret me analogji. Për pasojë, derisa nuk ka një dispozitë të posaçme me karakter penal në ligjin për Policinë e Burgjeve, punonjësit e saj për vepra penale që kryejnë në detyrë, duhet të përgjigjen sipas dispozitave të Kodit Penal e jo atij Penal Ushtarak. Barazia në status nuk nënkupton edhe juridiksion të njëjtë penal.

Kolegjet e Bashkuara bazuar në parimin kushtetues dhe procedural të mosrëndimit të pozitës, për shkak se çështja është shqyrtuar nga gjykata e apelit, po ashtu edhe nga Gjykata e Lartë vetëm mbi ankimin e të gjykuarve, në eventualitetin se ata gjenden fajtorë për vepra penale që lidhen me detyrën sipas Kodit Penal (Civil), dënimi nuk duhet të kalojë dënimet e dhëna me parë.

Gjykata në rishqyrtim nuk mund të rëndojnë pozitën e të gjykuarve (*reformatio in peius*).

PËR KËTO ARSYE:

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në mbështetje të nenit 141/2 të Kushtetutës, nenit 441 germa “ç” të Kodit të Procedurës Penale dhe nenit 17 të ligjit nr.8588, datë 15.3.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë”,

VENDOSËN:

- Prishjen e vendimit nr.217, datë 23.7.2003 të Gjykatës Ushtarake të Rrethit Tiranë dhe vendimit nr.72, datë 21.10.2003 të Gjykatës Ushtarake të Apelit Tiranë dhe dërgimin e çështjes për rigjykim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë.

- Unifikimin e praktikës gjyqësore, sikurse përcaktohet në këtë vendim.
- Dërgimin për botim në Fletoren Zyrtare të këtij vendimi që njehson praktikën gjyqësore.

MENDIMI I PAKICËS

Në lidhje me vendimin nr.2, datë 30.6.2004 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë,

Nuk jemi dakord me mendimin e shumicës së Kolegjeve të Bashkuara, shprehur në vendimin nr.2, datë 30.6.2004, të tyre, jo në tërësi, por vetëm pjesa e përket moszbatimit të Kodit Penal Ushtarak, kuptohet, *përkohësisht*, për veprat penale që kryhen nga punonjësit e Policisë së Burgjeve gjatë shërbimit, në zbatim të ligjit nr.8321, datë 2.4.1998 ndryshuar me ligjin nr.8757, datë 26.3.2001 “Për Policinë e Burgjeve”.

Shumica, me arsyetimin se përgjegjësia penale nuk është e nënkuptuar dhe nuk mund të nxirret me analogji, pohim ky që, edhe për mendimin tonë, *si rregull, është teorikisht i drejtë*, arrin në përfundimin se: “. . . derisa nuk ka një dispozitë të posaçme në ligjin për Policinë e Burgjeve, punonjësit e saj për veprat penale që kryejnë në detyrë, duhet të përgjigjen sipas dispozitave të Kodit Penal e jo atij Penal Ushtarak” dhe se “Barazia në status nuk nënkupton edhe juridiksion të njëjtë penal”.

Këto përfundime në kushtet e mangësive, jo aq të ligjit të përmendur për Policinë e Burgjeve, por, më tepër, të mosplotësimit të Kodit Penal edhe me dispozita të veçanta për vepra penale të kryera, si nga punonjësit e kësaj policie, ashtu edhe të Policisë së Shtetit, për shkak të disa detyrave specifike që ato kryejnë, i konsiderojmë të parakohshme dhe, pjesa e përket rastit kur ato kryhen nga të parët (punonjësit e Policisë së Burgjeve) me pasojë në drejtim të dobësimit të rolit parandalues që duhet të luajë dënimi penal për forcimin e disiplinës së punës në një sektor sa të rëndësishëm, aq edhe delikat për interesat e shtetit e të shoqërisë, sikurse janë burgjet.

Në fillim nënvizuam faktin se nuk jemi dakord pjesa e përket moszbatimit, përkohësisht, të Kodit Penal Ushtarak për këtë kategori personash, pasi çmojmë nevojë urgjente plotësimin e Kodit Penal me dispozita të posaçme që të parashikojnë, si vepra penale, disa raste specifike moskryerje të detyrës funksionale nga ana e punonjësve të Policisë së Burgjeve që kanë të bëjnë: me ruajtjen e vendeve të vuajtjes së dënimit me burgim dhe zbatimin e rregullave të brendshme në to, në përgjithësi dhe me ruajtjen perimetrike; hyrjet e daljet në institucionet e vuajtjes së dënimit, sigurimin e zbatimit të rregullave të brendshme dhe të sigurisë brenda këtyre institucioneve; shoqërimin e të dënuarit gjatë transferimeve, në lejet speciale dhe në lëvizjet jashtë institucionit, si dhe në sigurimin e ruajtjes së të dënuarve në spitale ose qendra të tjera mjekësore, në veçanti, raste këto që kanë të bëjnë me masat që duhet të merren për kryerjen me korrektësi të detyrave funksionale që parashikohen nga neni 5 i ligjit për Policinë e Burgjeve.

Sjellim në vëmendje se në Kodin Penal Ushtarak, në nenet 41, 42/1, 44 dhe 45 të tij parashikohen, përkatësisht, veprat penale të shkeljes së rregullave të shërbimit të rojës; shkelja e rregullave të shërbimit të rojës në objekte të rëndësishme (theksojmë se burgjet si tek ne, edhe kudo gjetkë janë konsideruar dhe vazhdojnë të konsiderohen objekte të tilla);

shkelja e rregullave të shoqërimit dhe mosçaktimi i rojeve.

Këto, për nga natyra e tyre, janë përafërsisht të të njëjtit lloj me ato që u renditën në një paragraf më lart dhe në kushtet aktuale, (të mungesës së dispozitave të posaçme, analoge, në Kodin Penal) nëse do të pranohet si i drejtë mendimi i shumicës, do të mbeteshin pa u ndëshkuar, përveç masave disiplinore, edhe me masa penale.

Prandaj, nisur nga barazimi jo vetëm ligjor, por edhe faktik që, në kushtet aktuale, i është bërë statusit të këtyre dy policive (Policisë së Shtetit dhe asaj të Burgjeve) pa devijuar nga rregulli që përgjegjësia penale nuk është e nënkuptuar dhe nuk mund të nxirret me analogji, mendojmë se do të ishte më e drejtë dhe me vlera praktike që për punonjës me të njëjtin status, *deri në plotësimin e Kodit Penal*, të zbatohet urdhërimi kalimtar i nenit 68/II të ligjit “Për Policinë e Shtetit” edhe për punonjësit e Policisë së Burgjeve, urdhërim ky nëpërmjet të cilit vetë ligjvënësi ka shprehur vullnetin për të bërë përjashtim të përkohshëm nga rregulli i përmendur.

Perikli Zaharia, Spiro Spiro

VENDIM
Nr.1, datë 25.3.2005

AKUZA: Kryerja e veprave penale të rrëmbimit të personit, në bashkëpunim, dhe mbajtje e armëve pa leje, parashikuar nga nenet 109, paragrafi i parë, nenet 25 dhe 279, paragrafi i dytë të Kodit Penal.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Mirditë, me vendimin nr.100, datë 10.11.2003, ka vendosur:

Pushimin e gjykimit të çështjes penale për të pandehurin Edi Biba, për veprën penale të vetëgjyqësisë, të kryer në bashkëpunim, sipas nenit 277 e 25 të Kodit Penal, pasi është amnistuar.

Pushimin e gjykimit të çështjes penale për të pandehurin Tonin Pjetri, për veprën penale të vetëgjyqësisë, të kryer në bashkëpunim, sipas nenit 277 e 25 të Kodit Penal, pasi është amnistuar.

Pushimin e gjykimit të çështjes penale për të pandehurin Paulin Prenga, për veprën penale të vetëgjyqësisë, të kryer në bashkëpunim, sipas nenit 277 e 25 të Kodit Penal, pasi është amnistuar.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Paulin Prenga për veprën penale të mbajtjes pa leje të armëve luftarake dhe, në bazë të nenit 278 paragrafi i dytë i Kodit Penal, dënimin e tij me 5 muaj burgim, dënim i cili është vuajtur.

Deklarimin e pafajshëm të të pandehurve Edi Biba e Tonin Pjetri për veprën penale të mbajtjes pa leje të armëve luftarake, të parashikuar nga neni 278, paragrafi i dytë i Kodit Penal.

Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr.163, datë 11.3.2004 ka lënë në fuqi vendimin nr.100, datë 10.11.2003 të Gjykatës së Rrethit gjyqësor Mirditë. Kundër këtyre vendimeve ka paraqitur rekurs prokurori, i cili kërkon ndryshimin e tyre dhe deklarimin fajtor të tre të pandehurve për veprën e heqjes së paligjshme të lirisë në bashkëpunim, parashikuar nga neni 110, paragrafi i dytë i Kodit Penal dhe dënimin e secilit me 3 vjet burgim, duke parashtruar këto shkaqe:

- Të dyja gjykatat nuk kanë marrë në analizë elementet e veprës penale të heqjes së paligjshme të lirisë dhe ndryshimet që kjo vepër ka me atë të vetëgjyqësisë, si dhe konkurrimin e veprave në rastin konkret.

- Të pandehurit, në bashkëpunim me njëri-tjetrin, i kanë hequr në mënyrë të paligjshme lirinë të dëmtuarit Besnik Lleshi, duke e marrë, futur me dhunë në makinë, më pas e kanë nxjerrë nga makina dhe kanë ecur rrugës së malit së bashku, dhe e kanë lëshuar vetëm nga frika e policisë. Po të mos ishte ndërhyrja e policisë, të pandehurit nuk kishin për ta lëshuar të dëmtuarin.

- Vetëgjyqësia, parashikuar nga neni 277 i Kodit Penal, si vepër, drejtohet kundër pasurisë apo interesave të tjera që i pandehuri mendon se i takon, pa i zgjidhur në rrugë ligjore, por jo kundër personit. Po qe se gjatë kryerjes së veprës së vetëgjyqësisë ushtrohet dhunë në formë të ndryshme ndaj personit, ku mund të shkaktohen dëmtime trupore, apo hiqet liria, këto veprime konkurrojnë me vetëgjyqësinë, prandaj të pandehurit duhet të përgjigjen

për veprën penale të vetëgjyqësisë dhe heqjes së paligjshme të lirisë, të kryer në bashkëpunim, të parashikuara nga nenet 277 e 25, si dhe 110 paragrafi i dytë i Kodit Penal.

Në gjykimin e çështjes në Kolegjin Penal të Gjykatës së Lartë, prokurori ndryshoi përsëri qëndrim lidhur me kualifikimin e veprës penale nga heqje e paligjshme e lirisë dhe vetëgjyqësi, në rrëmbim personi të kryer në bashkëpunim, neni 109 e 25 të Kodit Penal. Ai arsyeton se veprimet e të gjykuarve i përgjigjen plotësisht elementeve të anës objektive të veprës penale të rrëmbimit të personit, që bëhet jo vetëm për të fituar pasuri, por edhe për të realizuar kushte a kërkesa të tjera e çdo qëllim tjetër.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.506/6 Akti, datë 26.1.2005, e ka dërguar çështjen në Kolegjet e Bashkuara për përcaktimin e saktë të praktikës gjyqësore, lidhur me cilësimin juridik të veprës penale dhe të interpretimit gjyqësor të dispozitave të nenit 109, 110 dhe 277 të Kodit Penal.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË, pasi dëgjuan relatimin e çështjes nga gjyqtarët Artan Hoxha dhe Valentina Kondili, prokurorin Bujar Sheshi, i cili kërkoi ndryshimin e vendimit të gjykatës së apelit dhe deklarin fajtorë të të gjykuarve për veprën penale të rrëmbimit të personit të kryer në bashkëpunim, neni 109/1 e 25 i Kodit Penal, mbrojtësin e të gjykuarit Tonin Pjetri, avokatin Viktor Ikonimi, i cili kërkoi lënien në fuqi të vendimit, dhe pasi e biseduan çështjen në tërësi,

VËREJNË:

Nga gjykimi i çështjes në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Mirditë dhe Gjykatën e Apelit Tiranë, rezultojnë të provuara faktet dhe rrethanat e mëposhtme:

I dëmtuari Besnik Lleshi kishte punuar në Itali me vëllanë e të gjykuarit Tonin Pjetri, Altin Pjetrin, i cili i kishte dhënë 10 milionë lireta që t'ia dërgonte familjes së tij. Njëkohësisht, Altini kishte njoftuar familjarët nëpërmjet telefonit për dërgimin e parave dhe i kishte sqaruar që një pjesë të shumës t'ia jepnin të gjykuarit Edi Biba, për shlyerjen e një borxhi.

Duke parë se i dëmtuari nuk po i sillte të hollat, pasi me to kishte blerë një makinë, i gjykuari Tonin Pjetri, së bashku me dy të gjykuarit e tjerë Edi Biba dhe Paulin Prenga, më datë 25.9.2001, kanë shkuar në një lokal në fshatin Fierzë, ku i dëmtuari drekonte me dy shokë të tij, me forcë dhe nën kërcënimin e armës e kanë marrë me vete. Në vijim të veprimeve të tyre, kanë hipur në dy makina, në atë tip "BMW" të vetë të dëmtuarit dhe një tjetër tip "Golf" dhe janë nisur në drejtim të fshatit Pllane, Lezhë. Duke qenë se policia, e lajmëruar nga shokët e të dëmtuarit, është vënë në ndjekje të tyre, në fshatin Pllane ata kanë lënë makinat dhe janë ngjitur një pjesë rruge me këmbë në drejtim të malit. Më pas, duke qenë të ndjekur nga policia, e kanë lënë të lirë dhe pasi kanë hedhur armën dhe janë larguar duke iu fshehur ndjekjes.

Për sa më sipër, të gjykuarit janë akuzuar nga organi i prokurorisë për veprën penale të rrëmbimit të personit të kryer në bashkëpunim, si dhe armëmbajtjes pa leje.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Mirditë, duke i pranuar rrethanat e çështjes si më sipër, i ka bërë një cilësim të ri juridik veprës nga rrëmbim i personit në vetëgjyqësisë, me arsyetimin se të tre të gjykuarit nuk e rrëmbyen të dëmtuarin për të realizuar ndonjë përfitim në të holla, por

vetëm për të bërë të mundur dhënien prej tij të shumës së të hollave të dërguara nga Italia dhe që u përkisnin atyre. Nga ky fakt që nuk mohohet nga i dëmtuari, rezulton se mungon qëllimi i përfitimit në dëm të një tjetri, që në veprën e rrëmbimit duhet të jetë i pranishëm.

Të njëjtin arsyetim ka bërë edhe Gjykata e Apelit Tiranë, e cila ka lënë në fuqi vendimin e shkallës së parë.

Organi i prokurorisë në rekurs ka pretenduar se vepra penale e vetëgjyqësisë konkurren me atë të heqjes së paligjshme të lirisë, për faktin së gjatë vetëgjyqësisë është ushtruar dhunë ndaj personit dhe i është hequr liria, prandaj të gjykuarit duhet të dënohen edhe për këtë veprë.

Ndryshe sa është parashtruar në rekurs, prokurori i seancës në Kolegjin Penal, kërkoi përsëri ndryshimin e kualifikimit të veprës në rrëmbim personi, neni 109/1 dhe 25 i Kodit Penal, duke arsyetuar se veprimet e të gjykuarve i përgjigjen plotësisht elementeve të anës objektive të veprës së rrëmbimit të personit, që bëhet jo vetëm për të fituar pasuri, por edhe për të realizuar kushte a kërkesa të tjera, a çdo qëllim tjetër.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë diskutoi çështjen në fjalë dhe vëren se ka mendime të kundërta lidhur me interpretimin dhe cilësimin ligjor të veprës së kryer nga të gjykuarit, nëse është “rrëmbim personi”, “heqje e paligjshme e lirisë”, “vetëgjyqësi”, apo konkurrim i tyre me njëra-tjetrën.

Për sa më sipër, nisur nga mendimet e kundërta që ekzistojnë ndërmjet gjykatave, organit të prokurorisë dhe në praktikën gjyqësore në tërësi, Kolegji Penal çmoi se kjo çështje duhet të kalojë për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara për unifikim të praktikës gjyqësore.

Nisur nga këto fakte dhe rrethana, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se vendimet e të dy gjykatave janë rrjedhojë e interpretimit dhe zbatimit të gabuar të ligjit.

Nga analiza dhe interpretimi i dispozitave të Kodit Penal, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se vepra penale e kryer nga të gjykuarit nuk është ajo e rrëmbimit ose mbajtjes peng të personit parashikuar në nenin 109 të Kodit Penal, por ajo e heqjes së paligjshme të lirisë dhe vetëgjyqësia, parashikuar nga nenet 110 dhe 277 në lidhje me nenin 25 të Kodit Penal. I gjykuari Paulin Prenga ka konsumuar edhe veprën penale të mbajtjes së armës pa leje parashikuar në nenin 279, paragrafi i dytë i Kodit Penal.

Në arritjen e përfundimeve të saj, në gjykimin e kësaj çështje, Kolegjet çmojnë se analiza e anës subjektive të veprave penale është vendimtare për të bërë kualifikimin e saktë të veprës penale të kryer nga të gjykuarit. Nga vendimet e gjykatave rezulton e pranuar dhe e provuar se qëllimi i veprimeve kriminale të kryera nga të gjykuarit ishte ushtrimi i një të drejte, pa iu drejtuar organeve kompetente apo gjykatës, për të marrë një shumë të hollash që, ndonëse njëhej si detyrim kundrejt tyre, i dëmtuari nuk ua kish dhënë dhe e mbante padrejtësisht.

Këto elemente dhe rrethana të anës subjektive, duke u shqyrtuar dhe analizuar së bashku me elemente e rrethana të tjera të anës objektive, gjithashtu bëjnë të mundur dallimin ndërmjet veprave penale të lartpërmendura, si dhe konkurrimin ose jo ndërmjet tyre.

Kolegjet e Bashkuara, për të arritur në përfundimet e saj dhe për qëllime të njehsimit të praktikës gjyqësore, çmojnë të domosdoshme analizën dhe interpretimin e elementeve të figurës së të tri veprave penale, atë të rrëmbimit ose mbajtjes peng të personit, neni 109, heqjen e paligjshme të lirisë, neni 110 dhe vetëgjyqësinë, neni 277.

Heqja e paligjshme e lirisë, neni 110 i Kodit Penal, parashikon mbrojtjen e

përgjithshme të lirisë së personit kundrejt çdo lloj privimi të saj, dhunimit dhe nënshtrimit të detyrueshëm fizik nga cilido, veprime këto që nuk janë të autorizuar apo të lejuara nga ligji.

Motivi, veprimet a mosveprimet e autorit të kësaj vepre penale nuk janë të një natyre të përcaktuar shprehimisht prej saj. Heqja e paligjshme e lirisë mund të realizohet nëpërmjet veprimeve (aktive) duke përfshirë, por pa u kufizuar vetëm në to: ushtrimi i dhunës mbi personin duke e rrëmbyer, mbajtur peng, e shoqëruar me bllokimin, prangosjen etj. ose në forma të tilla si injektimi i substancave narkotike që pamundësojnë reagimin dhe sjelljen normale të viktimës, dhunës psikike dhe kanosjeve nëpërmjet përdorimit dhe drejtimit të armëve ndaj viktimës.

Nuk përjashtohen në heqjen e paligjshme të lirisë edhe përdorimi i formave të mashtrimit dhe gënjeshtëris me synim dhunimin e lirisë apo vetëprivimin e viktimës nga liria personale për gjendjen e tij në situata të një sëmundjeje të pashërueshme, të rëndë, ngjithëse etj., në situata të një rreziku (që në fakt nuk ekziston), vendosjen në gjendje sugjestionimi a supersticioziteti etj.

Kjo vepër mund të kryhet edhe nëpërmjet mosveprimeve, kur nëpërmjet tyre mund të shkaktohet dhe realizohet heqja e paligjshme e lirisë. Në këto raste zbatimi i dispozitës shtrihet mbi ata persona (autorë) që kanë në ngarkim apo si detyrë të përcaktueshme mbrojtjen dhe garantimin e lirisë individuale të viktimës.

Heqja e paligjshme e lirisë (neni 110 i Kodit Penal), nga pikëpamja e anës subjektive realizohet për qëllime dhe motive që nuk janë nga ato të përfshira në nenin 109 të Kodit Penal, pavarësisht nëse janë a pretendohen të jenë të drejta a të ligjshme dhe pavarësisht nëse ato janë me natyrë pasurore, materiale ose të një natyre a marrëdhënie tjetër, që nuk kualifikohen si të tilla.

Nga pikëpamja e anës objektive heqja e paligjshme e lirisë (nënkuptohet rrëmbimi dhe mbajtja peng), pavarësisht nga mënyra e kryerjes, do të kuptohet si privim i lirisë së lëvizjes së personit në hapësirë sipas rrethanave dhe çmimit subjektiv të tij. Paprekshmëria e personit, liria e lëvizjes personale, për të mos u penguar a mbajtur fizikisht, por edhe psikologjikisht i lidhur nga një rrethanë e paligjshme dhe e dhunshme, është një e drejtë universale, natyrale, një nga liritë themelore të garantuar nga Kushtetuta.

Përsa i përket përcaktimit të heqjes së paligjshme të lirisë, ardhjes së pasojës dhe shkallës së tyre, është e rëndësishme të vërtetohet një kohëzgjatje e matshme dhe e mjaftueshme e privimit të lirisë, e cila jo domosdoshmërisht duhet të jetë e gjatë. Nuk përbën heqje të paligjshme të lirisë vërtetimi i kësaj gjendje objektive në një çast të caktuar ose kalimtar, me motivim dhe në kryerje e sipër të një veprimi të caktuar.

Gjithashtu, në kualifikimin e veprës penale të heqjes së paligjshme të lirisë, nuk ndikon shkalla relative apo absolute e heqjes së lirisë dhe as natyra e pengesave, bllokimit e përdorimit të mënyrave të tjera që bëjnë relativisht a plotësisht të përjashtuar ose të pamundur kapërcimin e tyre nga viktima apo mundësinë e vetëlirimit të tij.

Vepra penale e heqjes së paligjshme të lirisë, pavarësisht nga kohëzgjatja dhe shpjegimet e parashtruara më sipër, quhet e kryer që në çastin kur vërtetohet koha dhe vendi i realizimit të privimit dhe dhunimit të lirisë së personit.

Rrëmbimi ose mbajtja peng e personit, neni 109 i Kodit Penal, synon të mbrojë në radhë të parë lirinë e personit. Interpretimi dhe zbatimi korrekt i kësaj dispozite kërkon të mbahen parasysh ndërmjet të tjerave, dy elemente thelbësore:

a) përfitimi i padrejtë e realizimi i interesave të tjera të paligjshme në kuptim të rasteve të parashikuara nga dispozita dhe

b) lirimi i viktimës përkundrejt marrjes së këtij përfitimi.

Edhe pse është e vendosur në seksionin VII “veprat penale kundër lirisë së personit”, neni 109 ka për objekt jo thjesht mbrojtjen e lirisë personale, por edhe paprekshmërinë dhe mbrojtjen e pasurisë. Veprimet dhe motivet e autorëve të veprës penale e kthejnë viktimën në një instrument, “send” të cenuar si qenie njerëzore dhe në interesat e tij pasurore e jopasurore. Ekziston një lidhje e ngushtë midis qëllimit të veprës, përfitimit dhe lirimit të personit për këtë shkak. Ai shkëmbehet, pra lihet i lirë, vetëm përkundrejt realizimit të përfitimit të pasurisë, përfitimeve dhe qëllimeve të tjera të parashikuara në dispozitë.

Në aspektin subjektiv, ekzistenca ose jo e një marrëveshjeje apo marrëdhënie të mëparshme mes viktimës dhe autorit të veprës penale mund të përbëjnë edhe shkakun për kryerjen e veprës penale të rrëmbimit a mbajtjes peng të personit, por ky aspekt duhet të konsiderohet i përfshirë në qëllimin final të realizimit të një përfitimi të padrejtë e të paligjshëm, si një çmim, kompensim për lirimin e viktimës apo edhe për të lehtësuar gjendjen e të dëmtuarit që i është hequr liria në mënyrë të paligjshme.

Neni 109 është i qartë në këtë drejtim, sepse ligjvënësi ka përcaktuar vendimtar në kuptim të anës subjektive realizimin e qëllimit “... për të fituar pasuri ose çdo lloj përfitimi tjetër ...” dhe jo shkakun e saj. Pra qëllimi i përfitimit dhe lirimi i viktimës përkundrejt realizimit të këtij qëllimi, përbëjnë në mënyrë të njëkohshme elemente thelbësore të kësaj vepre penale.

Neni 109 i Kodit Penal (ashtu sikurse edhe neni 110 i tij), duhet të konsiderohet i kryer me heqjen e paligjshme të lirisë, rrëmbimin a mbajtjen peng të viktimës, pavarësisht nëse autori ka arritur ose jo të realizojë përfitimet dhe qëllimet e parashikuara në vepër dhe përkundrejt të cilave ai do të lirojë viktimën.

Nëse gjatë gjykimit vërtetohet natyra e padrejtë e përfitimit si motiv për rrëmbimin a mbajtjen peng, jemi përpara rastit kur një person privohet nga liria, pra, rrëmbehet a mbahet peng dhe i kërkohet një përfitim i padrejtë përkundrejt lirimit të tij. Në këtë rast është evidente lidhja e ngushtë ndërmjet veprimeve të kryera, qëllimit të përfitimit të padrejtë dhe kërkesës për të dhënë përfitimin përkundrejt lirimit të viktimës. Prandaj, në këto raste Kolegjet çmojnë se figura e veprës penale që duhet të gjejë zbatim është ajo e rrëmbimit ose marrjes peng të personit, neni 109 i Kodit Penal.

Po ashtu, fakti që ka ekzistuar një kërkim a marrëdhënie e mëparshme qoftë edhe e paligjshme ndërmjet autorit të veprës dhe viktimës, shërben vetëm për të individualizuar llojin dhe masën e dënimit, por jo aspektet e tjera të anës subjektive që kërkon neni 109 i Kodit Penal, realizimi i një përfitimi të padrejtë përkundrejt lirimit të viktimës.

Një nga elementet specifike që është dalluese dhe përcaktuese në kualifikimin e veprës, sipas nenit 109 apo nenit 110 të Kodit Penal, lidhet me anën subjektive të tyre, pikërisht me qëllimin, motivin e autorit të veprës penale dhe që ka të bëjë me realizimin e një përfitimi pasuror, përfitimeve a qëllimeve të tjera (të ngjashme). Kjo situatë del nga vetë kuptimi në tërësi i nenit 109 të Kodit Penal ku përfitimet dhe qëllimet duhet të jenë të padrejta, të përbëjnë një interes të paligjshëm, për vete ose për të tjerët, përkundrejt lirimit të viktimës. Motivi dhe qëllimi i veprës sipas nenit 109 të Kodit Penal, lidhet me realizimin në mënyrë të padrejtë të një përfitimi pasuror, të një qëllimi tjetër të paligjshëm a në rrugë të

paligjshme, përfshirë edhe qëllime të tjera të ngjashme me ato të përmendura shprehimisht në këtë dispozitë.

Ndërkohë, heqja e paligjshme e lirisë nuk i ka të përcaktuara motivet në kuptim të anës subjektive, gjë që do të thotë se ato janë të tilla që nuk përfshihen në nenin 109 të Kodit Penal ose në vepra të tjera penale.

Duke analizuar përmbajtjen e nenit 109 të Kodit Penal rezultojnë dy çështje thelbësore për anën objektive të kësaj vepre. Kështu, sjellja dhe veprimet e autorit sipas nenit 109 të Kodit Penal janë “rrëmbimi ose mbajtja peng e personit”, që në vetvete nuk janë gjë tjetër veçse veprime që kanë kuptim të njëjtë ose sjellin si pasojë heqjen e paligjshme të lirisë së viktimës. Nga ana objektive, kjo vepër penale nuk ka dallim substancial me atë të rrëmbimit të personit, pavarësisht se dy dispozitat përmbajnë fjalë e terma të ndryshme në pikëpamjen gjuhësore: “rrëmbim ose mbajtja peng” dhe “heqje e paligjshme e lirisë”. Edhe në rastin e nenit 110, nga pikëpamja e anës objektive, është e nënkuptuar se heqja e paligjshme e lirisë e përmban në vetvete ushtrimin e dhunës, kryerjen e veprimeve të tilla që çojnë në heqjen e lirisë dhe pamundësinë e personit për të “lëvizur” në liri. Këto veprime jo vetëm nuk përjashtojnë, por përfshijnë si rastet e mbajtjes peng e rrëmbimit të personit, ashtu edhe forma të tjera të privimit të lirisë pa ushtrim dhune fizike të përmendura më sipër në interpretimin e nenit 110 të Kodit Penal.

Në vijim të këtij interpretimi mund të bëhet edhe dallimi ndërmjet nenit 109 dhe nenit 109/b të Kodit Penal. Në rastin e nenit 109/b, ligjvënësi ka përcaktuar qartë se realizimi i anës subjektive, kryerja a moskryerja nga personi i një veprimi të caktuar, përfitimi ndaj tij ose në dëm të tij, padrejtësisht, i pasurisë ose çdo përftimi tjetër, për vete ose të tretët, nga pikëpamje të anës objektive realizohet nëpërmjet kanosjes dhe formave të tjera të dhunës fizike, por që nuk sjellin si pasojë privimin, heqjen e paligjshme të lirisë personale të personit (viktimës). Ndërkohë që, në nenin 109, realizimin e anës subjektive ligjvënësi e lidh shprehimisht me ushtrimin e formave të veçanta të dhunës: rrëmbimit ose mbajtjes peng me pasojë privimin, heqjen e paligjshme të lirisë personale të viktimës.

Si në rastin e nenit 109, ashtu edhe për nenin 110 (por edhe neni 109/b) të Kodit Penal, vërtetimi i realizimit të qëllimit dhe motivit përkatës, ardhja e pasojave të parashikuara prej tyre, nuk përbëjnë elemente përcaktuese, për ekzistencën ose jo të veprës penale, por ajo quhet e kryer që nga momenti i heqjes së lirisë së personit.

Vetëgjyqësia, neni 277 i Kodit Penal parashikon ushtrimin e një të drejte nga personi që i përket ose që kujton se i përket dhe që nuk njihet nga tjetri, pa iu drejtuar organit kompetent shtetëror.

Kjo dispozitë synon jo vetëm të mbrojë ushtrimin e autoritetit shtetëror, por edhe që të parandalojë e ndëshkojë sjelljet dhe veprimet shoqërisht të rrezikshme me të cilat autori i atribuon vetvetes të drejtën për të realizuar një të drejtë a zgjidhur një mosmarrëveshje që ka me të dëmtuarin, duke shmangur rrugën e parashikuar nga ligji për t’iu drejtuar organit kompetent shtetëror. Në këtë kuptim, autori i veprës vepron duke shkelur dhe “zëvendësuar” veprimin e organit kompetent, i cili, nga ana e tij, ka juridiksionin, kompetencën dhe detyrën që të zgjidhë konfliktin mes palëve sipas ligjit, me objektivitet dhe paanshmëri. Ky veprim i autorit, në vetvete është i paligjshëm dhe arbitrar.

Nuk do të jemi përpara rastit të vetëgjyqësisë, ushtrimit arbitrar, të paligjshëm të së drejtës, nëse autori vepron, mbi sendin me synimin për të mbrojtur posedimin e ligjshëm dhe

aktual të tij, të cenuar apo shqetësuar nga veprimi i paligjshëm i një personi të tretë, përderisa nuk jemi përpara detyrimit ligjor ose mundësisë për t'iu drejtuar organit kompetent shtetëror a gjykatës.

Pavarësisht se nuk përmendet shprehimisht në dispozitë, nga pikëpamja e anës objektive vetëgjyqësia kryhet nga autori nëpërmjet ushtrimit arbitrar të së drejtës, me forma të ndryshme të dhunës fizike a psikike (kanosjes, etj.), drejtpërdrejt mbi personin ose indirekt, duke vepruar mbi sendin a interesin mbi të cilin ekziston apo pretendohet se ekziston e drejta (e ligjshme) e autorit të veprës. Objekti mbi të cilin vepron autori jo domosdoshmërisht është ai për të cilin ushtron vetëgjyqësinë, mbi të cilin ai ka të drejtën a interesin e ligjshëm ose të pretenduar se i përket autorit.

Gjithashtu, është e rëndësishme që të ekzistojë mjeti, rruga ligjore dhe mundësia për autorin që të realizojë të drejtën e tij duke iu drejtuar organit kompetent shtetëror, e në veçanti gjykatës.

Duke analizuar sa më sipër rrethanat e faktit dhe elementet e figurës së veprave penale të vëna në shqyrtim, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arrijnë në përfundimet e mëposhtme unifikuese:

Nëse mungon përfitimi i padrejtë, pra synohet a pretendohet të realizohet një interes i ligjshëm, përkundrejt ndërprerjes dhe dhunimit të lirisë (rreëmbimit a marrjes peng të viktimës), atëherë jemi përpara veprës penale të heqjes së paligjshme të lirisë, neni 110 i Kodit Penal, e cila konkurren me veprën penale të vetëgjyqësisë, neni 277 i Kodit Penal. Natyra e drejtë apo e padrejtë e përfitimit a interesit duhet të çmohet jo mbi bazën e vlerësimit personal të autorit të veprës, por nisur nga vlerësimi objektiv i tërësisë së rrethanave që rezultojnë në gjykimin e çështjes.

Nga pikëpamja e anës subjektive, vetëgjyqësia dallon edhe nga shtrëngimi me anë të kanosjes ose dhunës për dhënien e pasurisë, neni 109/b i Kodit Penal në rastin e nenit 109/b, autori synon një përfitim të padrejtë, është në dijeni dhe parashikon se ajo që synon të përfitojë apo pretendon të fitojë është e paligjshme dhe e padrejtë. Ndërsa autori i veprës në vetëgjyqësi synon të realizojë një të drejtë që i përket apo sipas rrethanave, pretendon se i përket atij dhe është i bindur sipas këtyre rrethanave (edhe pse mund të mos ketë të drejtë) se ajo që pretendon se i përket atij është e drejtë.

Dispozitat e neneve 109, 110 dhe 277 të Kodit Penal, parashikojnë mbrojtjen e marrëdhënieve shoqërore që cenojnë personin dhe pasurinë. Ndërkohë, në rastin e vetëgjyqësisë, mbrohen marrëdhëniet që lidhen me rendin dhe sigurinë publike. Është e kuptueshme se ligjvënësi bën një rregullim specifik, por edhe të ndërsjellë të marrëdhënieve të mbrojtura nëpërmjet këtyre dispozitave penale.

Në rastet e neneve 109 dhe 110, personi është cenuar në të drejtën e tij për të gëzuar lirinë personale. Rrëmbimi ose mbajtja peng janë forma të ushtrimit të dhunës fizike të shoqëruara ose jo me elemente të tjera të natyrës së dhunës psikike dhe që synojnë e sjellin si pasojë, një rezultat të vetëm: heqjen e paligjshme të lirisë personale. Për këto arsye, pavarësisht nga dallimi përse i përket anës subjektive, këto dy vepra penale nuk konkurrojnë me njëra-tjetrën.

Ndryshe nga nenet 109 dhe 109/b të Kodit Penal, në kuptim të anës subjektive, në nenin 277 të këtij Kodi, motivi dhe qëllimi lidhen me pretendimin për të mbrojtur një qëllim të drejtë a interes të ligjshëm. Në këtë rast, veprimet e njëjta a të ngjashme në kuptim të anës

objektive nuk ndikojnë në përfundimin që neni 109 (por edhe neni 109/b) nuk konkurren me nenin 277 të Kodit Penal.

Në nenin 109, vepra kryhet nëpërmjet rrëmbimit a mbajtjes peng (që janë në vetvete elemente të heqjes së paligjshme të lirisë personale), ndërsa në nenin 109/b parashikohen elementet e tjera të dhunës psikike a fizike, që nuk janë ato të përmbajtura në nenin 109 të Kodit Penal. Në këtë kuptim, neni 109 nuk konkurren me nenin 109/b.

Nuk konkurrojnë me njëri-tjetrin as neni 109/b dhe neni 110 i Kodit Penal, për arsye se në rastin e parë kemi të bëjmë me veprime a mosveprime të autorit të veprës me motiv sigurimin e përfitimeve të padrejta, por pa i hequr lirinë viktimës së tij. Ndërsa në rastin e nenit 110, edhe pse motivi i kryerjes së veprës është i pakonkretizuar (raste që nuk përfshihen në nenin 109), thelbësor është kryerja e saj duke i hequr në mënyrë të paligjshme lirinë viktimës.

Ndërkohë që konkurrojnë me njëri-tjetrin neni 110 me nenin 277, për arsyen thelbësore që vetëgjyqësia, neni 277, konsumohet për motive të mbrojtjes së një të drejte a interesi të ligjshëm, pa iu drejtuar organit kompetent. Pavarësisht nga e drejta dhe interesi i ligjshëm që mbrohet, veprimet e autorit, të çdo forme qofshin, drejtohen ndaj personit ose sendeve, në mënyrë arbitrare. Nëse këto veprime bëhen duke u shoqëruar me format e privimit të lirisë së personit, atëherë autori ka konsumuar edhe një vepër tjetër penale, atë të heqjes së paligjshme të lirisë, neni 110 i Kodit Penal.

Bazuar në arsyetimin e mësipërm, rezulton se të gjykuarit kanë konsumuar veprat penale të heqjes së paligjshme të lirisë dhe vetëgjyqësisë, në bashkëpunim me njëri-tjetrin, parashikuar nga nenet 110/2 dhe 277 e 25 të Kodit Penal.

Gjykata, në analizë të rrethanave të faktit, personalitetit të secilit të gjykuar dhe rrezikshmërisë së tyre ashtu sikurse kanë pranuar gjykatat e tjera në arritjen e përfundimeve të tyre, çmon se të gjykuarit Edi Biba dhe Tonin Pjetri duhet të dënohen për veprën penale të heqjes së paligjshme të lirisë me nga 3 vjet burgim, ndërsa i gjykuari Paulin Prenga me 3 vjet e 6 muaj burgim, ndërsa për pjesët e tjera vendimi i gjykatës se apelit duhet të lihet në fuqi.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në bazë të nenit 141/2 të Kushtetutës, të neneve 14/c dhe 17/b të ligjit “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë të Republikës së Shqipërisë” dhe të nenit 438 të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSËN:

Lënien në fuqi të vendimit nr.163, datë 11.3.2004 të Gjykatës së Apelit Tiranë, lidhur me deklarinimin fajtor të të gjykuarve për veprën penale të vetëgjyqësisë dhe për të gjykuarin Paulin Prenga edhe për mbajtje arme pa leje.

Ndryshimin e vendimit përsa i përket cilësimit juridik të veprës penale, duke i deklaruar të tre të gjykuarit fajtorë për veprën penale të heqjes së paligjshme të lirisë sipas nenit 110/2 të Kodit Penal.

Dënimin e të gjykuarve Edi Biba dhe Tonin Pjetri me tre vjet burgim dhe të gjykuarin

Paulin Prenga me 3 vjet e gjashtë muaj burgim. Në zbatim të nenit 55 të Kodit Penal, në bashkim të dënimit, i gjykuari Paulin Prenga dënohet përfundimisht me 3 vjet e gjashtë muaj burgim.

Ky vendim për njehsimin e praktikës gjyqësore dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare.

MENDIMI I PAKICËS

Në vendimin unifikues nr.1, datë 25.3.2005 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

Pakica nuk është dakord me vendimin e shumicës së Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, si përsa i përket zgjidhjes që u dha prej saj në këtë çështje (dispozitivit), ashtu edhe pjesës arsyetuese të tij, rrjedhojë e së cilës është kjo zgjidhje.

Nga aktet e dosjes rezulton se ditën e ngjarjes, gjatë kohës që i dëmtuari Besnik Lleshi ishte duke drekuar me dy shokë të tij në një lokal në fshatin Fierzë (Kurbini), tre të gjykuarit, duke qenë të armatosur me lloje të ndryshme armësh luftarake, (pistoletë, automatik dhe pushkë të gjatë), kanë shkuar atje, me automjetin e tyre dhe, pa bërë ndonjë bisedë të mëparshme me këtë të dëmtuar, duke i drejtuar armën, e detyruan që t'i shoqëronte në automjetin e tij që ndodhej i ndaluar në rrugë, para lokalit. Me çelësat që i morën të dëmtuarit, nën kërcënimin e armës, hapën derën e automjetit të këtij të fundit dhe, pasi, po me kërcënimin e armëve, e hipën në sediljen e përparme të pasagjerit, mbrapa së cilës, me armë të drejtuar mbrapa kokës së tij, u ul i gjykuari Pjetri, i gjykuari Biba nisi automjetin në drejtim të qytetit të Lezhës, kurse i gjykuari i tretë, Prenga, i ndiqte nga mbrapa me automjetin me të cilin ata kishin shkuar në vendin e fillimit të kësaj ngjarjeje.

Pa arritur ende në fshatin Pllan, të gjykuarit e urdhëruan të dëmtuarin, që t'u jepte 10 milionë lireta italiane, (sipas të dëmtuarit për t'ia dhënë një personi me emrin Altin Nikolli, të cilin ata e quanin "Kapo", kurse, sipas gjykatave, për llogari të një borxhi). Ndërkohë, nën kërcënimin e armëve, i grabitën 500 mijë lireta që i kishte me vete.

Gjykatat, përfshirë edhe shumicën e Kolegjeve të Bashkuara, pranojnë se, duke qenë që policia, e lajmëruar nga shokët e të dëmtuarit, ishte vënë në ndjekje, për t'i shpëtuar kapjes, të gjykuarit lanë automjetet në një rrugë dytësore dhe për t'u shmangur, filluan të ngjiten në një rrugë malore fshati, ku, duke qenë vazhdimisht të ndjekur nga policia, u detyruan ta lënë të lirë të dëmtuarin dhe vetë u larguan me shpejtësi, për t'u fshehur, duke u rënë, madje, dhe njëra nga armët, në vendin e ngjarjes.

Duke e reduktuar ngjarjen vetëm në shpjegimet e të gjykuarve, sipas të cilave veprimet, si më sipër, i kishin kryer për të marrë nga i dëmtuari një sasi të hollash që, njërit prej tyre, ia kishte dërguar, nëpërmjet tij, vëllai nga Italia, shumica i cilësoi ato si vetëgjyqësi, heqje të paligjshme të lirisë dhe mbajtje pa leje të armëve luftarake, vepra penale këto të parashikuara nga nenet 277, 110/II dhe 278/II të Kodit Penal. Prokuroria i kishte akuzuar ata për krimet e rrëmbimit të personit dhe të mbajtjes pa leje të armëve luftarake, të parashikuara nga neni 109 i Kodit Penal, në lidhje me nenin 25 të tij dhe neni 278/II i këtij Kodi, qëndrim që u mbajt edhe nga përfaqësuesi i Prokurorisë së Përgjithshme, gjatë shqyrtimit të çështjes, si në Kolegjin Penal, ashtu edhe në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

Pakica është e mendimit se kërkesa e prokurorit është e drejtë dhe duhej të ishte pranuar.

Në këtë përfundim pakica, ndryshe nga mënyra e copëzuar që përdor shumica për të bërë interpretimin e dispozitave të neneve 109, 110/II dhe 277 të Kodit Penal, në të cilat janë parashikuar, përkatësisht figurat e veprave penale të rrëmbimit ose mbajtjes peng të personit, të heqjes së paligjshme të lirisë dhe vetëgjyqësisë arriti, duke ballafaquar, përmbajtjen e secilës prej tyre, me njëra-tjetrën (interpretimi sistematik).

Pakica niset, së pari, nga përmbajtja e dispozitës së nenit 109 të Kodit Penal, në të cilën parashikohet figura e krimit të rrëmbimit ose mbajtjes peng të personit, dispozitë në të cilën, në mënyrë qartësisht të shprehur, përshkruhen format dhe mënyrat nëpërmjet të cilave kryhet kjo vepër penale, nga ana objektive.

Ligjvënisi në këtë dispozitë ka përcaktuar dy format nëpërmjet të cilave kryhet kjo figurë krimi, nga ana objektive, që janë: a) rrëmbimi i personit dhe b) mbajtja peng e tij. Mjafton ekzistenca e njëres prej tyre për të pasur të plotësuar anën objektive të saj. Dhe, për të dalluar figurën e krimit të rrëmbimit ose mbajtjes peng të personit (neni 109 i Kodit Penal) nga figura e veprave penale të heqjes së paligjshme të lirisë dhe vetëgjyqësisë (nenet 110 dhe 277 të Kodit Penal), i ka kushtëzuar, si rrëmbimin, ashtu edhe mbajtjen peng, me anën subjektive të autorit të tyre (rrëmbimit apo mbajtjes peng i personit). Kushtëzimi konsiston në faktin që, jo çdo lloj rrëmbimi apo mbajtje peng i personit (pavarësisht nga mënyra dhe mjetet e përdorura), do të përbëjë rrëmbim apo mbajtje peng, si element të anës objektive të figurës së krimit, të parashikuar nga neni 109 i Kodit Penal.

Sipas kësaj dispozite, (nenit 109 të Kodit Penal), këto veprime (rrëmbimi dhe mbajtja peng e personit) do të përbëjnë anën objektive të figurës së krimit që parashikohet prej saj, me kushtin dhe vetëm atëherë *kur kryhen për të arritur një nga qëllimet e renditura shprehimisht në përmbajtjen e vetë kësaj dispozite*. Pikërisht këto qëllime përbëjnë edhe qëllimin e posaçëm që është elementi karakteristik, i cili, përveç dashjes direkte përbën anën subjektive të figurës së krimit të parashikuar në nenin 109 të Kodit Penal. Ky është edhe elementi bazë që dallon këtë figurë krimi nga figura e veprës penale të heqjes së paligjshme të lirisë (neni 110 i Kodit Penal). Po të niseshim vetëm nga ana objektive, vështirë se do bëhej i mundur dallimi midis tyre, pasi si rrëmbimi, (në kuptimin e përgjithshëm të kësaj fjale), ashtu edhe mbajtja peng e personit, janë dy nga mënyrat që ndeshen më shpesh në praktikën e gjykatave, nëpërmjet të cilave, realizohet vepra penale e heqjes së paligjshme të lirisë. Kjo e fundit mund të kryhet nisur nga motive dhe për të arritur qëllime nga më të ndryshmet, përjashtuar qëllimet dhe motivet, të cilat ligjvënisi i ka përmendur, në mënyrë alternative, në përmbajtjen e dispozitës së nenit 109 të Kodit Penal.

Si qëllime të kësaj natyre, ligjvënisi ka renditur:

- a) për të fituar pasuri ose çdo lloj përfitimi tjetër;
- b) për të përgatitur krijimin e kushteve lehtësuese për kryerjen e një krimi;
- c) për të ndihmuar fshehjen ose largimin e autorëve ose bashkëpunëtorëve në kryerjen e një krimi;
- ç) për t'iu shmangur dënimit;
- d) për të detyruar realizimin e kërkesave a kushteve të caktuara;
- dh) për qëllime politike dhe;
- e) për çdo qëllim tjetër.

Këtë arrihet lehtë në përfundimin se edhe ushtrimi i një të drejte prej personit që i përket ose që kujton se i përket dhe që nuk i njihet nga tjetri, pa iu drejtuar organit kompetent shtetëror, (që përbën thelbin e figurës së kundërvajtjes penale të vetëgjyqësisë, parashikuar nga neni 277 i Kodit Penal), kur nuk shoqërohet me veprime që përbëjnë rrëmbim apo mbajtje peng të personit, përbën figurën e kundërvajtjes penale të vetëgjyqësisë. Kurse në rastet kur ushtrimi i kësaj të drejte (që i përket ose që kujton se i përket) shoqërohet me veprime të subjektivit, të cilat përbëjnë ose rrëmbim, ose mbajtje peng të personit nga i cili kërkohej realizimi i një të drejte të tillë, vepra cilësohet jo më si vetëgjyqësi (neni 277 i Kodit Penal), por si rrëmbim apo mbajtje peng e personit. Ushtrimi i një të drejte prej personit që i përket ose që kujton se i përket dhe që nuk njihet nga tjetri, pa iu drejtuar organit kompetent shtetëror, në këtë rast, përbën një nga format e konkretizimit të qëllimeve - element i anës subjektive të figurës së krimit të parashikuar nga neni 109 i Kodit Penal. Me këtë duhet kuptuar që vetë figura e kundërvajtjes penale të vetëgjyqësisë, në këtë rast, përbën anën subjektive të figurës së krimit të rrëmbimit apo mbajtjes peng të personit-qëllimit të saj. Për rrjedhojë, e para, në këtë rast, thithet nga figura e krimit të rrëmbimit apo mbajtjes peng të personit.

Pakica është e mendimit që, sa u vunë në dukje në këto dy paragrafë, duhej të përbënin edhe një nga përcaktimet unifikuese (sentencat) e këtij vendimi, përcaktime që, për hir të së vërtetës, duhet thënë që, në mos i mungojnë, nuk mund të dallohen qartë midis rreshtave të vendimit të shumicës së Kolegjeve të Bashkuara.

Përcaktimin e dytë unifikues, sipas pakicës, duhej ta përbënte përfundimi, sipas të cilit edhe *pse rrëmbimi apo mbajtja peng e personit*, në rrethana të zakonshme, janë nga ato veprime që, *zakonisht, përbëjnë anën objektive të figurës së veprës penale të heqjes së paligjshme të lirisë, parashikuar nga neni 110 i Kodit Penal, kur kryhen për realizimin e ndonjërit prej qëllimeve që përmenden në dispozitën e nenit 109 të këtij Kodi, duhet të cilësohen si rrëmbim apo mbajtje peng të personit, figurë krimi kjo që parashikohet, pikërisht nga kjo dispozitë.*

Kështu që, ndërsa në rastin e parë, veprimet e vetëgjyqësisë përbënin anën subjektive të figurës së krimit të rrëmbimit apo mbajtjes peng të të dëmtuarit Besnik Lleshi, në rastin e dytë, veprimet që konsistojnë në heqjen e paligjshme të lirisë së tij, përbëjnë anën objektive të kësaj figure krimi (nenit 109 të Kodit Penal).

Pakica është e mendimit se nuk mund të ketë konkurrencë as midis figurës së veprës penale të heqjes së paligjshme të lirisë (kur veprimet drejtohen ndaj të njëjtëve persona) dhe figurës së krimit të rrëmbimit apo mbajtjes peng; as midis kësaj të fundit dhe figurës së kundërvajtjes penale të vetëgjyqësisë (kur si në rrëmbimin apo mbajtjen peng, ashtu edhe nga vetëgjyqësia dëmtohen të njëjtët persona). Për rrjedhojë, duke qenë se në të drejtën penale vepron parimi që, në këto raste, vepra më e lehtë thithet nga ajo më e rënda, Kolegjet e Bashkuara duhej të prishnin vendimet e dy gjykatave dhe t'i deklaronin fajtorë të gjykuarit për krimin e parashikuar nga neni 109 i Kodit Penal, në lidhje me nenin 25 të tij.

Përsa i përket krimit të mbajtjes pa leje të armëve luftarake, të tre të gjykuarit duhej të ishin deklaruar fajtorë.

GJYQTARË: Spiro Spiro, Perikli Zaharia, Valentina Kondili, Vladimir Bineri, Besnik Imeraj, Irma Bala

VENDIM
Nr.1. datë 25.1.2007

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë morën në shqyrtim çështjen penale me nr.2/2, me:

KËRKUES: PROKURORIA PRANË GJYKATËS SË SHKALLËS SË PARË PËR KRIMET E RËNDA TIRANË, *përfaqësuar nga prokurori Artur Selmani.*

KUNDËR: PERSONIT NËN HETIM XHEVDET TROPLINI, *përfaqësuar nga avokati Skënder Demiraj.*

PERSONA TË TRETË: SHEFQET TROPLINI, LULE TROPLINI, MAJLINDA TROPLINI, *të përfaqësuar nga avokati Skënder Demiraj.*

OBJEKTI: *Sekuestrim i pasurive: objektet e ish-Ndërmarrjes së Rritjes dhe Zënies së Peshkut Durrës, me sipërfaqe të përgjithshme prej 9.900 m², vlerat monetare prej 23.726.600 lekë, 20.505 euro dhe 203 dollarë amerikanë.*

Baza ligjore: *Nenet 7 dhe 13 të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004 “Për parandalimin dhe goditjen e krimit të organizuar”.*

Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë, me vendimin nr.39, datë 12.6.2006, ka vendosur:

Vendosjen e masës së sekuestros mbi pasuritë e personit nën hetim Xhevdet Troplini, si më poshtë: Pasuria e paluajtshme, ndodhur në zonën kadastrale nr.8517, me nr.147/1 pasurie, me adresë në Spitallë Durrës, ish-“Ndërmarrja e Rritjes dhe Zënies së Peshkut” Durrës, me objektet që ndodhen në të, me sipërfaqe totale 9900 m², nga të cilat 1850 m² janë nën objekt dhe 8050 m² truall i lirë, me kufizime: Veri-pasuria nr.147/12, lindje-pasuria nr.217, jug-pasuria nr.238/1, perëndim- pasuria nr.147/12.

Sasia në vlerë monetare prej 23.726.600 (njëzet e tre milion e shtatëqind e njëzet e gjashtë mijë e gjashtëqind) lekë, 20.505 (njëzet mijë e pesë qind e pesë) euro, 203 (dyqind e tre) dollarë amerikanë.

Për administrimin dhe përdorimin e kësaj pasurie caktohet agjencia për administrimin e pasurive të sekuestruara dhe të konfiskuara pranë Ministrisë së Financave, Tiranë.

Gjykata e Apelit për Krime të Rënda Tiranë, me vendimin nr.37, datë 10.7.2006, ka vendosur:

Lënien në fuqi të vendimit nr.39, datë 12.6.2006 të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë.

Kundër këtij vendimi ka paraqitur rekurs personi nën hetim Xhevdet Troplini, duke kërkuar prishjen e këtij vendimi dhe duke e gjykuar çështjen në fakt të vendoset rrëzimi i kërkesës së prokurorit për sekuestrimin e pasurisë, duke parashtruar këto shkaqe:

Shkelje të ligjit procedural:

- Ligji ku mbështetet prokurori dhe dy gjykatat është ligji nr.9284, datë 30.9.2004 “Për parandalimin dhe goditjen e krimit të organizuar”. Prokurori duhej t’i referohej nenit 35 të Kodit të Procedurës Civile, ku përcaktohet se objekti mbi 10 milion lekë gjykohej nga tre gjyqtarë. Prandaj, përbërja e gjykatës për gjykimin e kësaj çështjeje është në kundërshtim me ligjin, pasi ligji nr.9284, datë 30.9.2004 nuk të referon te Kodi i Procedurës Penale, por te Kodi i Procedurës Civile. Çështja duhet të gjykohej me 5 gjyqtarë.

Shkelje të ligjit material:

- Gjykatës iu paraqitën të gjitha dokumentet zyrtare se familja Troplini është një familje bujqësore që nga viti 1992. Ne i kërkuam gjykatës së shkallës së parë dhe prokurorit që të bënte verifikimin në vend të kësaj pasurie. Organet e pushtetit vendor mbi kërkesën tonë verifikuan në vend pasurinë e kësaj familjeje ku rezultoi ekzistenca e familjes bujqësore.

- Meqenëse e gjithë pasuria e familjes Troplini është pronë e familjes bujqësore sipas nenit 207 e 222 vijues të Kodit Civil, nuk është i mbështetur në ligj dhe prova përfundimi i gjykatës se mjetet monetare të gjetura në banesë janë të Xhevdet Troplinit. Në atë banesë banojnë edhe Shefqeti, Lulja, Majlinda dhe 2 fëmijët e tij.

- Gjykata e Apelit për Krime të Rënda, në mbrojtje të vendimit të gjykatës së shkallës së parë, mundohet të interpretojë nenin 13 të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004, duke arsyetuar se prokurori mund t'i kërkojë gjykatës të sekuestrojë çdo pasuri të personave që kanë lidhje gjaku e krushqie me personin nën hetim, pavarësisht se pasuria e tyre është vënë në rrugë krejt të ligjshme dhe nuk ka asnjë lidhje me krimin.

Kundër këtij vendimi kanë paraqitur rekurs personat e tretë, duke kërkuar prishjen e këtij vendimi dhe duke e gjykuar çështjen në fakt të vendoset rrëzimi i kërkesës së prokurorit për sekuestrimin e pasurisë, duke parashtruar këto shkaqe:

- Kërkesa e prokurorit për vënien në sekuestro është për objekte me vlerë mbi 35 milionë lekë, prandaj kompetente për ta gjykuar nuk është gjyqtari, por gjykata me trup gjykues.

- Familja Troplini është familje bujqësore që nga viti 1992, me mbi 15 krerë lopë, mbi 300 krerë dele, mbi 1000 krerë pula, të gjitha këto të provuara me dokumente shkresore. E gjithë kjo pasuri na përket të gjithëve dhe jo vetëm personit nën hetim Xhevdet Troplini. Edhe objektet e sekuestruara, ish-Ndërmarrja e Peshkimit Durrës, janë pasuri e familjes sonë bujqësore, pasi janë blerë në vitin 2002 dhe paguar me këste duke shitur nga pasuria jonë, të vërtetuara me dokumente zyrtare.

- Pasuria e familjes nuk rrjedh nga burime të kundërligjshme. Gjykata shprehet se edhe vlerat monetare janë të personit nën hetim, Xhevdet Troplinit. Por ato nuk kanë emër, ndonëse janë gjetur në banesë. Nëse ky person është marrë me veprimtari kriminale, të identifikohet pasuria e tij e lidhur me krimin dhe të ndahet nga ajo që i përket familjes bujqësore.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në seancën gjyqësore të datës 25.10.2006, vendosi ta kalojë çështjen për gjykim në Kolegjet e Bashkuara, për të unifikuar praktikën gjyqësore lidhur me sa më poshtë:

1. Të sqarohet dhe të interpretohet kuptimi i nenit 4 pika 3 dhe nenit 28 pika 1 të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004 "Për parandalimin dhe goditjen e krimit të organizuar". Sipas këtij ligji dhe, më posaçërisht, në kuptim e zbatim të dispozitave të mësipërme, cila do të jetë gjykata kompetente për hetimin e gjykimin e masave parandaluese pasurore të sekuestrimit dhe konfiskimit të pasurive: gjykata penale për krime të rënda, duke hetuar e gjykuar çështjen sipas rregullave të procedurës civile, apo është gjykata civile. Nëse është Gjykata e Krimeve të Rënda, a mund të veprojë si gjykatë civile? Po kështu, nëse ky gjykim do të jetë në kompetencë të Gjykatës për Krime të Rënda, a do të gjykohet çështja me një gjyqtar, në bazë të nenit 13 pika 3 paragrafi 2 të Kodit të Procedurës Penale, si një kërkesë e prokurorit e

bërë në fazën e hetimit paraprak, apo do të gjykohet në bazë të kriterëve ligjore të përcaktuara nga neni 35/2 të Kodit të Procedurës Civile.

2. Cili është kuptimi dhe interpretimi i neneve 7 e 10 të këtij ligji, nëse sekuestrimi paraprak (neni 7) dhe sekuestrimi (neni 10) janë faza të domosdoshme të një procesi që i paraprin konfiskimit, apo janë masa të shkëputura nga njëra-tjetra dhe si të tilla veprojnë në mënyrë të pavarur.

3. Nëse konfiskimi bëhet vetëm në rastet pasi më parë është vendosur pezullimi dhe sekuestro (neni 9 e 10), apo edhe në rastet kur më parë është vendosur vetëm sekuestro paraprake, neni 7.

4. Cili është kuptimi i "pezullimit të përkohshëm të administrimit dhe disponimit të pasurive" (neni 9) dhe lidhja e tij me sekuestrimin (neni 10). Nëse janë hallka të një procesi që duhen zbatuar patjetër për të arritur te konfiskimi, apo mund të veprojnë pavarësisht nga njëra-tjetra.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË, pasi dëgjuan relatimin e çështjes nga gjyqtarët Gani Dizdari dhe Thimjo Kondi; prokurorin Artur Selmani, që kërkoi lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda; mbrojtësin e personit nën hetim Xhevdet Troplini dhe të personave të tretë, avokatin Skënder Demiraj, i cili kërkoj prishjen e vendimeve të dhëna në të dy shkallët e gjykimit dhe duke e gjykuar çështjen në fakt rrëzimin e kërkesës së prokurorit për sekuestrimin e pasurisë; dhe pasi e bisedoi çështjen në tërësi,

VËREJNË:

Vendimi nr.37, datë 10.7.2006 i Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda Tiranë, është dhënë në respektim të ligjit, prandaj duhet të mbetet në fuqi.

Nga gjykimi i çështjes në Gjykatën e Shkallës së Parë për Krimet e Rënda dhe Gjykatën e Apelit për Krimet e Rënda, rezultojnë të provuara faktet dhe rrethanat e mëposhtme:

Në datën 14.10.2005 Prokuroria pranë Gjykatës së Barit Itali ka përcjellë në Prokurorinë e Përgjithshme kopjen e dosjes penale që lidhet me veprimtarinë kriminale të shtetasit shqiptar Xhevdet Troplini. Sipas akteve të vëna në dispozicion nga autoritetet italiane, rezultonte që ky shtetas, në bashkëpunim me të tjerë, të kenë trafikuar në drejtim të Italisë lëndë narkotike të tipit heroinë në sasinë prej 11 kg, e cila është sekuestruar nga autoritetet italiane në datën 8.3.2004.

Mbi këtë bazë Prokuroria e Krimeve të Rënda, me vendimin e saj të datës 2.11.2005, ka filluar procedimin penal nr.88, në ngarkim të shtetasit Xhevdet Troplini, duke e akuzuar për veprën penale të "Trafikimit të narkotikëve" në bashkëpunim, parashikuar nga neni 283/a paragrafi 3 i Kodit Penal. Në vijim të procedimit penal, ndaj personit nën hetim Xhevdet Troplini, në datën 17.1.2006, gjykata ka vendosur masën e sigurimit arrest në burg, ndërkohë që po në këtë datë, pas kryerjes së kontrollit në banesën e tij, i janë sekuestruar në cilësinë e provës materiale 23.726.600 lekë, 20.505 euro dhe 203 dollarë amerikanë.

Në rrethana të tilla, ndërkohë që vijon procedimi penal, duke e konsideruar personin nën hetim, Xhevdet Troplini, edhe si "person të dyshuar", subjekt të nenit 3 pika 1 të ligjit

nr.9284, datë 30.9.2004 “Për parandalimin dhe goditjen e krimit të organizuar”, Prokuroria e Krimeve të Rënda ka filluar e zhvilluar verifikimin dhe hetimin mbi pasuritë e disponuara prej tij sipas kriterëve dhe procedurave të këtij ligji.

Fillimisht, prokurori ka kërkuar para gjykatës sekuestrimin paraprak të një pasurie të paluajtshme që rezulton të jetë privatizuar dhe në pronësi të personit nën hetim Xhevdet Troplini, e cila përbëhet nga objekte të ish-Ndërmarrjes së Rritjes dhe Zënies së Peshkut Durrës, me një sipërfaqe të përgjithshme 9900 m².

Gjykata e Shkallës së Parë për Krimet e Rënda, me vendimin nr.39, datë 10.4.2006 ka shqyrtuar kërkesën e prokurorit dhe ka vendosur sekuestrimin paraprak të kësaj pasurie të paluajtshme, duke caktuar kryesisht edhe datën e seancës gjyqësore (26.04.2006) për shqyrtimin e vendosjes së masës së sekuestros, sipas ligjit të lartpërmendur.

Gjatë shqyrtimit të çështjes në këtë seancë gjyqësore, prokurori i ka kërkuar gjykatës jo vetëm që të konfirmojë sekuestron paraprak, pra të vendosë masën e sekuestros mbi pasuritë e paluajtshme, objektet e ish-Ndërmarrjes së Rritjes dhe Zënies së Peshkut Durrës, por edhe sekuestrimin, sipas procedurave dhe standardeve të këtij ligji, të vlerave monetare prej 23.726.600 lekë, 20.505 euro e 203 dollarë amerikanë, mbi të cilat në procedimin penal ishte vendosur më parë masa e sekuestrimit të tyre si prova materiale.

Gjykata e Shkallës së Parë për Krimet e Rënda, me vendimin nr.39, datë 12.6.2006, ka vendosur të pranojë kërkesat e prokurorit, duke sekuestruar pasuritë e lartpërmendura. Gjykata e Apelit për Krimet e Rënda, me vendimin nr.37, datë 10.7.2006, ka lënë në fuqi vendimin e gjykatës së shkallës së parë duke çmuar të pambështetura në prova dhe në ligj pretendimet e personit nën hetim Xhevdet Troplini dhe ato të personave të tretë të parashtruara në ankimet përkatëse drejtuar kësaj gjykate.

Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit për Krimet e Renda Tiranë, kanë ushtruar rekurs si person nën hetim Xhevdet Troplini, ashtu edhe personat e tretë, duke i parashtruar Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë pretendime se gjykatat kanë zbatuar në mënyrë të gabuar ligjin material dhe procedural.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, pasi ka shqyrtuar çështjen në seancën gjyqësore të datës 25.10.2006, ka vendosur ta kalojë çështjen për gjykim në Kolegjet e Bashkuara, për të unifikuar praktikën gjyqësore.

Pasi shqyrtuan çështjen, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë i gjejnë të pambështetura në ligj pretendimet e parashtruara në rekurs nga personi nën hetim dhe atë të personave të tretë dhe vlerësojnë të drejtë e të bazuar në ligj vendimin e Gjykatës së Apelit së Krimeve të Rënda.

Sipas rekursit, referuar nenit 4 pika 3 dhe nenit 28 të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004, ligji procedural i zbatueshëm në këtë gjykim është ai procedural civil, në të gjitha aspektet e tij, përfshirë kompetencën e gjykatës civile për gjykimin e çështjes, përbërjen e detyrueshme kolegjiale të trupës gjykuese (sipas nenit 35 të Kodit të Procedurës Civile). Por edhe nëse është gjykata penale, përsëri përbërja duhet të jetë kolegjiale, pra nga gjykata e krimeve të rënda gjykimi duhet të bëhet me 5 gjyqtarë.

Lidhur me këtë pretendim, të ngritur edhe në ankim, Gjykata e Apelit për Krimet e Rënda ka arsyetuar se nuk jemi përpara një padie civile, por një kërkesë për vendosje të një mase provizore sekuestro. Sipas nenit 13 të Kodit të Procedurës Penale, gjykata e krimeve të

rënda i shqyrton kërkesat e prokurorit me gjyqtar të vetëm, sikurse është edhe kjo kërkesë e prokurorit e bërë në fazën e hetimit paraprak. Prandaj edhe Gjykata e Apelit për Krimet e Rënda i gjykon këto kërkesa me tre gjyqtarë.

Në këtë kontekst, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka shtruar si çështje për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara, për efekte të unifikimit të praktikës gjyqësore, sqarimin dhe interpretimin e kuptimit të nenit 4 pika 3 dhe nenit 28 pika 1 të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se, pavarësisht nga formulimi dhe gjuha e përdorur, në përmbajtje pika 3 e nenit 4 të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004 përbën një normë me karakter rregullues të përgjithshëm që duhet kuptuar e interpretuar jo në mënyrë literale, por sipas qëllimit dhe vullnetit të ligjvënësit, duke marrë parasysh edhe përmbajtjen në tërësi të dispozitave të këtij ligji.

Ky ligj lidhet me zbatimin e një regjimi juridik të posaçëm për sekuestrimin dhe konfiskimin e pasurive që burojnë apo lidhen me disa nga fenomenet më të rënda kriminale, me një lloj procedimi të posaçëm të natyrës parandaluese dhe goditëse ndaj këtyre fenomeneve. Ndonëse nuk është procedim penal, me anë të të cilit caktohen rregulla për mënyrën e ushtrimit të ndjekjes penale, për hetimin dhe gjykimin e veprave penale, etj., në çdo rast, procedimi parandalues është i lidhur me ekzistencën dhe përfundimet e atij penal.

Prandaj Kolegjet e Bashkuara arrijnë në përfundimin se, në kuptim dhe interpretim të pikës 3 të nenit 4 përveç parimeve dhe rregullimeve të parashikuara shprehimisht në këtë ligj, hetimi dhe gjykimi parandalues mbështetet, sipas referimeve konkrete, apo sipas rastit, edhe në norma të procedimit administrativ, civil dhe penal që lidhen apo i shërbejnë zhvillimit të një procesi të rregullt ligjor në procedimin parandalues. Pra si rregull zbatohen kriteret, procedurat, kompetencat e parashikuara apo të referuara nga ky ligj dhe, si plotësim e përjashtim, ato të dispozitave të tjera ligjore. Ndonëse ky është një gjykim i veçantë, thelbësore është që nëpërmjet njohjes e zbatimit të këtyre dispozitave të garantohet zhvillimi i një procesi të rregullt ligjor.

Gjithashtu, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se në pajtim me qëllimin dhe rregullimin e përgjithshëm të dispozitës së nenit 4 pika 3 të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004, neni 28 është pikërisht njëra nga dispozitat e këtij ligji që bën një referim konkret për zbatimin në gjykimin parandalues të disa prej rregullave të parashikuara nga Kodit të Procedurës Civile, vetëm lidhur me disa elemente të përmbajtjes dhe procedurës së paraqitjes së ankimit ndaj vendimit të Gjykatës së Shkallës së Parë të Krimeve të Rënda, si dhe për aspekte të caktuara të shqyrtimit të çështjes në shkallë të dytë nga Gjykata e Apelit për Krime të Rënda (neni 424/3 i Kodit të Procedurës Penale).

Këto rregulla procedurale civile janë të zbatueshme në gjykimin parandalues vetëm në shkallë të dytë dhe vetëm për aq sa janë të pajtueshme e në funksion me natyrën dhe qëllimin e këtij lloj procedimi. Përveç kësaj, “afatet” dhe “kushtet e gjykimit” sipas Kodit të Procedurës Civile, të treguara në pikën 1 të nenit 28 të ligjit, gjejnë zbatim atëherë kur nuk parashikohet ndryshe në këtë ligj.

Prandaj në këtë dispozitë parashikohet, në mënyrë origjinale, shprehimisht se: “ankimi nuk pezullon zbatimin e vendimit”, pra qoftë i ndërmjetëm (sekuestro apo pezullimi i administrimit), qoftë përfundimtar (konfiskimi). Ky rregullim përjashton zbatimin e parimit të përgjithshëm të pezullimit të ekzekutimit të një vendimi themeli në gjykimin civil (neni 449 i Kodit të Procedurës Civile), apo në atë penal (neni 417 i Kodit të Procedurës Penale), duke

aplikuar në çdo rast vetëm rregullin e mospezullimit të ekzekutimit sikurse ndodh me vendimet e ndërmjetme (neni 471 i Kodit të Procedurës Civile) apo të masës së sigurimit (neni 276 i Kodit të Procedurës Penale).

Po kështu, nisur nga natyra, qëllimi, objekti i ndryshëm i hetimit e gjykimit krahasuar me procedimin penal, si dhe nga dispozitat e neneve 4/3 dhe 28 të ligjit, në gjykimin parandalues nuk gjen zbatim parimi i mosrëndimit të pozitës së personit (të dyshuar apo të tretë) që ka paraqitur ankimin (neni 425/3 i Kodit të Procedurës Penale), parimi procedural penal për shqyrtimin në tërësi të çështjes në apel pa u kufizuar vetëm në shkaqet e ankimit (neni 425/1 i Kodit të Procedurës Penale). Përkundrazi, gjykata e apelit, në gjykimin parandalues, i jep përgjigje vetëm çështjeve të ngritura në ankim (neni 6, 20, 28, 29 i Kodit të Procedurës Civile), afati i paraqitjes së ankimit është 15 ditë dhe jo 10 ditë si në procedimin penal, etj.

Në rekurs, personi nën hetim dhe personat e tjerë kanë ngritur pretendimin se çështja objekt gjykimi është në juridiksionin civil dhe në kompetencën e gjykatës civile, pretendim i cili nuk është pranuar si i mbështetur në ligj nga Gjykata e Apelit për Krime të Rënda.

Njëkohësisht, Kolegjeve të Bashkuara i janë parashtruar nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë për shqyrtim për efekt të unifikimit të praktikës gjyqësore çështja se cila është gjykata kompetente për hetimin e gjykimin e masave parandaluese pasurore të sekuestrimit dhe konfiskimit të pasurive: gjykata civile apo gjykata penale për krime të rënda, duke hetuar e gjykuar çështjen sipas rregullave të procedurës civile. Nëse është Gjykata e Krimeve të Rënda a mund të veprojë ajo si gjykatë civile?

Gjykata civile nuk mund të ketë juridiksion dhe kompetence për gjykimin e masave parandaluese sipas ligjit nr.9284, datë 30.9.2004. Ky ligj nuk ka për objekt çështje të së drejtës civile, konflikte mbi marrëdhëniet pasurore e personale jopasurore mes subjekteve të së drejtës (civile), pra nuk trajton zgjidhjen e mosmarrëveshjeve civile, administrative, etj., ndërmjet tyre, në kuptim të nenit 1 dhe 36 të Kodit të Procedurës Civile. Ky ligj synon zbatimin e masave të natyrës parandaluese e goditëse që drejtohen ndaj pasurisë së pajustificuar ligjërisht të një kategorie të posaçme të personave shoqërisht të rrezikshëm, për shkak të pjesëmarrjes në veprimtari kriminale, të njohura edhe për konvencion si fenomene të krimit të organizuar.

Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë se masat parandaluese pasurore të parashikuara nga ky ligj, në parim, mund të gjejnë zbatim pasi ka filluar një procedim penal, ashtu edhe pas përfundimit të tij. Zbatimi i tyre është i lidhur me ekzistencën e të dhënave të mjaftueshme, pra të dyshimit të arsyeshëm për kryerjen nga personi i dyshuar të njëjës prej veprave penale të treguara në nenin 3 të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004, apo edhe me vërtetimin e fajësisë së tij për kryerjen e këtyre veprave penale. Pra, këto masa zbatohen ndaj pasurisë së një personi të dyshuar, i cili, si rregull, i është nënshtruar apo i nënshtrohet hetimit a gjykimit për kryerjen e këtyre veprave penale. Madje, në këto raste, kur ka të dhëna të bazuara për kryerjen e një veprimtarie kriminale-të veprave penale të lartpërmendura-masat parandaluese pasurore gjejnë zbatim jo vetëm ndaj personit të dyshuar, por edhe ndaj familjareve, të afërmeve e personave të tjerë të tretë të lidhur me të, sipas kriterëve dhe kushteve të caktuara në këtë ligj të posaçëm.

Prandaj Kolegjet e Bashkuara arrijnë në përfundimin se, duke qenë se masat parandaluese pasurore janë të lidhura me dyshimin për kryerjen nga personi të një

vepre penale (neni 3 pika 1 e ligjit nr.9284, datë 30.9.2004), me dyshimin dhe prezumimin për zotërimin e prejardhjen e paligjshme të pasurisë për shkak e në lidhje me këtë veprimtari kriminale, si dhe me ekzistencën e një procedimi penal, me ecurinë dhe përfundimet e tij, atëherë edhe në procedimin parandalues hetimi dhe gjykimi i çështjes së masave parandaluese pasurore janë kompetencë e gjykatës penale.

Në gjykimin parandalues, krahas dispozitave të posaçme të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004, njëkohësisht, gjejnë zbatim edhe norma të caktuara të ligjit procedural civil dhe të atij procedural penal. Prandaj, në këtë kuptim, gjykimin e masave preventive sipas këtij ligji nuk mund ta zhvillojë gjykata civile, por vetëm ajo penale.

Nga ana tjetër, ndonëse nuk tregohet në mënyrë të shprehur gjykata penale dhe prokuroria përkatëse kompetente, ligji nr.9284, datë 30.9.2004 nuk ndalon që shqyrtimin e kërkesave të prokurorit për vendosjen e masave parandaluese të jenë në kompetencë të gjykatës së krimeve të rënda. **Për sa kohë në ligj nuk parashikohet ndryshe, atëherë për gjykimin e këtyre masave do të jetë kompetente gjykata, e cila, sipas Kodit të Procedurës Penale (neni 75/a), ka në kompetencë gjykimin e krimeve të rënda, si dhe të atyre veprave penale (neni 3 pika 1 e ligjit) për të cilat gjejnë zbatim masat parandaluese të parashikuara nga ligji nr.9284, datë 30.9.2004. Pra, kompetente për gjykimin e kërkesës për vendosjen e masave parandaluese është gjykata e krimeve të rënda.**

Në rekursin e personit nën hetim dhe personave të tjerë parashtrohet pretendimi se përbërja e gjykatave në të dy shkallët e gjykimit është në kundërshtim me ligjin, sepse si gjykatë civile duhet të shqyrtonte me trup gjykues të përbërë nga 3 gjyqtarë në shkallë të parë dhe me pesë gjyqtarë në shkallë të dytë.

Kolegji Penal, për efekte të unifikimit të praktikës gjyqësore, ka shtruar përpara Kolegjeve të Bashkuara pyetjet se nëse ky gjykim është në kompetencë të Gjykatës për Krime të Rënda, a do të gjykohej me një gjyqtar në bazë të nenit 13 pika 3 paragrafi "2" të Kodit të Procedurës Penale, si një kërkesë e prokurorit e bërë në fazën e hetimit paraprak, apo gjejnë zbatim kriteret ligjore për përbërjen kolegjiale të gjykatës të përcaktuara nga neni 35/2 i Kodit të Procedurës Civile.

Gjykata e Apelit për Krimet e Rënda, për këtë çështje arsyeton se: “Neni 35/2 i Kodit të Procedurës Civile parashikon rastet kur paditë gjykohen me trup gjyqësor kolegjial në shkallë të parë. Por çështja objekt gjykimi nuk është padi, por kërkesë për vendosje të një mase provizore sekuestro. Ndërsa sipas nenit 13 të Kodit të Procedurës Penale, gjykata e krimeve të rënda i shqyrton kërkesat e prokurorit me gjyqtar të vetëm, sikurse është kjo kërkesë e prokurorit e bërë në fazën e hetimit paraprak. Prandaj edhe gjykata e apelit për krimet e rënda i gjykon këto kërkesa me tre gjyqtarë.”.

Kolegjet e Bashkuara, për të arritur në përfundimet e tyre mbi këtë pretendim dhe për qëllime të njësimi të praktikës gjyqësore, çmojnë të nevojshme interpretimin sistematik të dispozitave të lartpërmendura në lidhje me qëllimin, përmbajtjen dhe zbatimin në tërësi të dispozitave të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004 “Për parandalimin dhe goditjen e krimit të organizuar”.

Sipas nenit 13 të Kodit të Procedurës Penale, gjykata penale gjykon me trupë kolegjiale përveç kur, shprehimisht, ligji kërkon një përbërje me trup gjykues monokratik. E kundërta sanksionohet në gjykimin civil, ku gjykata e shkallës së parë shqyrton çështjen me

gjyqtar të vetëm përveç kur në Kodit të Procedurës Civile (neni 35), apo në ligje të veçanta parashikohet shprehimisht gjykimi me trup kolegjal.

Ndërsa në gjykimin parandalues, për sa kohë në ligj nuk parashikohet shprehimisht ndryshe, shqyrtimi i çështjes në gjykatën e shkallës së parë për krimet e rënda bëhet me trup gjykues monokratik, ndërsa në shkallë të dytë me trup gjykues të përbërë nga tre gjyqtarë.

Gjykimi parandalues nuk kushtëzohet nga parimet dhe rregullat e shqyrtimit të kërkesave të palëve gjatë hetimeve paraprake (neni 13/2/b i Kodit të Procedurës Penale), sepse gjykimi parandalues është një procedim autonom, nuk është pjesë e ushtrimit të ndjekjes penale, pra nuk është as fazë hetimesh paraprake e procedimit penal. Në këtë kuptim, megjithëse ka zgjidhur drejt çështjen, nuk përbën një interpretim të drejtë të ligjit arsyetimi i gjykatës së apelit që referon gjykimin e saj në lidhje me fazën e hetimeve paraprake të procedimit penal. Njëkohësisht, procedimi parandalues është autonom edhe në raport me procedimin civil, pasi nuk ka për objekt zgjidhjen e mosmarrëveshjeve civile. Prandaj përbërja e trupit gjykues në procedimin parandalues nuk mbështetet, nuk referohet drejtpërdrejt në nenin 13 të Kodit të Procedurës Penale apo në nenin 35 të Kodit të Procedurës Civile.

Prandaj, **Kolegjet e Bashkuara arrijnë në përfundimin unifikues se gjykimi i kërkesave për vendosjen e masave parandaluese sipas ligjit nr.9284, datë 30.9.2004 realizohet në gjykatën për krimet e rënda nga gjyqtari i vetëm në shkallë të parë dhe trup gjykues të përbërë nga tre gjyqtarë në shkallë të dytë.** Kjo përbërje e gjykatës vlerësohet se respekton dhe është në pajtim të plotë me standardet për garantimin e një procesi të rregullt ligjor edhe në gjykimin parandalues.

Ky përfundim gjen mbështetje edhe në praktikën tonë gjyqësore lidhur me shqyrtimin e kërtimeve të veçanta për vendosjen e masave preventive që drejtohen ndaj pasurisë, në mungesën e parashikimit të shprehur në ligj për gjykimin e këtyre çështjeve me trup kolegjal, pavarësisht nga vlera e pasurisë (Kodi i Procedurës Civile), apo në parashikimin e shprehur për shqyrtimin e tyre nga gjyqtari i vetëm (Kodi i Procedurës Penale).

Gjithashtu, duke qenë se, sipas neneve 19 e vijues të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004, gjykata e krimeve të rënda ka në kompetencë edhe çështje që lidhen me administrimin e sendit të sekuestruar, **Kolegjet e Bashkuara çmojnë se nuk përbën shkelje të ligjit që e njëjta gjykatë të shqyrtojë e vendosë si për kërkesat lidhur me masat parandaluese pasurore, ashtu edhe për ato që kanë të bëjnë me çështje të administrimit të pasurive të sekuestruara në zbatim të këtyre masave, për shkak se vendimet që jepen lidhur me këto të fundit nuk janë të tilla që mund të ndikojnë në motivimin ligjor dhe në fakt të vendimit eventual për konfiskimin e pasurive të sekuestruara.**

Kolegjet e Bashkuara, gjatë shqyrtimit të çështjes objekt gjykimi, çmuan të vënë në diskutim dhe të shprehen lidhur me ekzistencën dhe respektimin e ligjit përsa i përket autonomisë dhe lidhjeve eventuale të procedimit parandalues dhe procedimit penal.

Ligji nr.9284, datë 30.9.2004 ka për objekt zbatimin e masave parandaluese pasurore ndaj personave të dyshuar për kryerjen e një kategorie të caktuar veprash penale. Në këtë kuptim, procedimi parandalues sipas këtij ligji është i lidhur domosdoshmërisht me qenien e një procedimi penal, pavarësisht se në cilën fazë ndodhet ky i fundit, apo nëse ka përfunduar.

Masat ndaj pasurisë (sekuestrimi, pezullimi i përkohshëm i administrimit dhe disponimit, konfiskimi), që vendosen në procedimin parandalues nuk mbështeten, nuk i

referohen, nuk janë pjesë dhe as nuk i nënshtrohen ndonjë procedure vleftësimi në procedimin penal. Në këtë kuptim, përveç të tjerave, procedimi parandalues vijon në mënyrë autonome, pavarësisht nga ecuria e hetimit paraprak apo shkalla e shqyrtimit gjyqësor të çështjes penale, sepse nuk është pjesë e fazës së hetimeve paraprake në procedimin penal, nuk është një masë e sigurimit pasuror në zbatim të neneve 270-276 të Kodit të Procedurës Penale.

Prandaj, Kolegjet e Bashkuara arrijnë në përfundimin se procedimi parandalues sipas ligjit nr.9284, datë 30.9.2004, është autonom në raport me procedimin penal (dhe atë civil). Procedimi preventiv mund të fillojë, vazhdojë e përfundojë, si gjatë ashtu edhe pas përfundimit të një procedimi penal. Nga ana tjetër, duke qenë procedime autonome ato nuk janë procedime të tilla që përjashtojnë fillimin, vazhdimin dhe përfundimin e njëra-tjetrës, përsa kohë pretendohet a vërtetohet se ka një person të dyshuar në kuptim të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004 për kryerjen e një veprë penale, ndaj të cilit është duke u zhvilluar apo ka përfunduar një procedim penal.

Autonomia e procedimit penal dhe atij parandalues rezulton edhe nga përmbajtja e dispozitës së nenit 27 të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004. Kjo dispozitë ndër të tjera konfirmon edhe faktin që këto dy procedime nuk e përjashtojnë njëra-tjetrën, përkundrazi. **Nga dispozita e nenit 27 rezulton se procedimi penal ka përparësi, përderisa masat përkatëse pasurore të vendosura gjatë gjykimit parandalues mbeten të pezulluara, nuk ekzekutohen, derisa të përfundojë procedimi penal dhe gjykata penale të shprehet, ndërmjet të tjerave, edhe për masat e sigurimit pasuror të vendosura në atë gjykim penal.**

Në zbatim të nenit 27, masat pasurore të vendosura në procedimin parandalues shuhen vetvetiu vetëm nëse gjykata penale vendos konfiskimin për të njëjtat pasuri. Por këto masa nuk shuhen në këtë mënyrë nëse gjykata e procedimit penal nuk vendos konfiskimin, apo vendos heqjen e masave të sigurimit pasuror. Ato mbeten në fuqi, mund të kthehen në masa konfiskimi, apo mund të rishikohen pas shqyrtimit autonom të çështjes nga gjykata e procedimit parandalues, e cila çmon në tërësi të gjitha rrethanat dhe provat e paraqitura nga subjektet pjesëmarrëse në gjykimin parandalues, përveç atyre që kanë të bëjnë me cilësinë e personit të dyshuar, të rezultuara në përfundimet e arritura nga gjykata e procedimit penal lidhur me dhënien e një vendimi dënimi, pafajësie a pushimi të çështjes në ngarkim të personit të dyshuar.

Në rekurs, personi i dyshuar (nën hetim) dhe personat e tjerë kanë pretenduar se, në hetimin dhe gjykimin e çështjes, prokurori dhe gjykata, megjithëse kishin detyrimin të vërtetimit të kundërtën, nuk kanë bërë verifikimin e pretendimeve të tyre lidhur me origjinën e ligjshme të pasurisë së sekuestruar.

Lidhur me këtë pretendim, gjykatat e shkallës së parë dhe ajo e apelit për krimet e rënda kanë arsyetuar se, sipas nenit 13 të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004, personi në hetim dhe personat e tjerë kanë barrën e provës të provojnë se pasuria e tyre është vënë në mënyrë të ligjshme. Të ardhurat e tyre, edhe sipas akteve e provave që kanë paraqitur vetë në gjykim, janë shumë më të ulëta sesa vlera e pasurive të vendosura nën masën e sekuestros. Pra, ata nuk provuan se pasuritë objekt gjykimi u përgjigjen të ardhurave të deklaruara.

Në këtë kontekst, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë konstatojnë se në ligjin nr.9284, datë 30.9.2004 parashikohen rregulla të posaçme mbi kompetencat dhe procedurën, të drejtat dhe detyrimet e pjesëmarrësve në procedimin parandalues, ndërmjet të cilave

evidentohet përcaktimi i barrës së provës së personave të dyshuar dhe personave të tjerë lidhur me justifikimin e origjinës së ligjshme të pasurisë së tyre.

Për efekte të gjykimit parandalues, nëse prokurori arrin të vërtetojë se ndaj një personi ka një procedim penal, masa sigurimi apo një vendim dënimi për njërën nga veprat penale të parashikuara nga neni 3 pika 1 të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004, atëherë kjo përbën provë me vlerë të plotë për të vërtetuar para gjykatës “dyshimin e arsyeshëm të bazuar në prova” për kryerjen e këtyre veprave penale, pra subjekti i procedimit penal ka edhe cilësitë e “personit të dyshuar” (nenet 1, 2, 3 të ligjit).

Sa më sipër sjellin Kolegjet e Bashkuara në përfundimet se i përket prokurorit barra e provës për të vërtetuar në gjykatë se një person në hetim apo i dënuar përmbush kushtet për t’u cilësuar si “person i dyshuar” për kryerjen e veprave penale të parashikuara nga pika 1 e nenit 3 të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004.

Në procedimin parandalues mjafton të vërtetohet dyshimi i arsyeshëm për qenien si “person i dyshuar”, mundësia e zotërimit të pasurive prej tij dhe mosjustifikimi i prejardhjes së ligjshme të këtyre pasurive në raport me veprimtarinë, sjelljen, të ardhurat dhe mënyrën e jetesës, me kohën dhe llojin e veprës që i atribuohet, apo vërtetohet se ka kryer personi i dyshuar. **Por në gjykimin dhe dhënien e vendimit për vendosjen e masave pasurore, gjykata nuk mund t’i hyjë bazueshmërisë së përfundimeve që janë arritur në procedimin penal lidhur me ato elemente që në fakt justifikojnë vendosjen e masës preventive pasurore, veçanërisht përsa i përket kualifikimit të personit si "person i dyshuar".** Në këtë aspekt, në objektin e hetimit dhe gjykimit preventiv është vërtetimi i "dyshimit të arsyeshëm" për pjesëmarrje, kryerje të veprave penale sipas nenit 3 të ligjit nr.9284, por jo edhe vërtetimi lidhjes shkakësore të veprimeve të tij me pasojat e ardhura për efekt të përgjegjësisë penale të tij. Ndërsa procedimi penal është i lidhur me një fakt të caktuar që përbën, apo i atribuon personit kryerjen e një veprë penale, procedimi preventiv është i lidhur me vlerësimin e rrethanave, rrezikshmërisë së një personi të dyshuar, që shfaqet edhe në veprimtari, sjellje e qëndrime të cilat jo domosdoshmërisht janë të lidhura me përgjegjësinë penale, domethënë përbëjnë vepër penale.

Prandaj gjykata preventive, për qëllime të vendosjes së masës parandaluese pasurore, duhet të shqyrtojë dhe vlerësojë në mënyrë autonome të gjitha faktet, rrethanat, indiciet, etj., për të nxjerrë përfundimet e saj mbi elementet që mbështesin në ligj e në fakt vendosjen e masës preventive pasurore.

Nga ana tjetër, në kuptim të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004, në ndryshim nga procedimi penal, prezumohet se pasuritë e personit të dyshuar kanë një lidhje me pjesëmarrjen, kryerjen e veprave penale të parashikuara në pikën 1 të nenit 3 të këtij ligji. **Prandaj, Kolegjet e Bashkuara vijnë në përfundimin se personi i dyshuar (neni 3, pika 1) dhe personat e tjerë (neni 3, pika 2 dhe neni 8) kanë barrën e provës për të justifikuar origjinën e ligjshme të pasurisë së tyre, për të provuar mungesën e lidhjes së pasurisë me cilësimin si produkte të veprave penale a investim të tyre dhe, vetëm për "personat e tjerë" të provojnë se, jo vetëm nga pikëpamja formale, por edhe në fakt, nuk jemi përpara zotërimit në çdo mënyrë të këtyre pasurive prej personit të dyshuar.**

Por, për zbatimin e drejtë të ligjit, mbështetur në hetimet e kryera, edhe prokurori ka detyrime për të parashtruar kërtime të motivuara dhe prova mbështetëse përpara gjykatës, lidhur me identifikimin e pasurive të personit të dyshuar e të

personave të tjerë, të tregojë nga ana e tij se ka bazë për dyshime të arsyeshme dhe, në këtë mënyrë të dhëna, prova të mjaftueshme për efekte të gjykimit parandalues, se ato nuk janë pasuri të fituara në rrugë të ligjshme, gjë që motivon ekzistencën e prezumimit që buron nga ligji nr.9284, datë 30.9.2004 dhe, si rezultat, kërkesën për zbatimin e masave pasurore të sekuestrimit, pezullimit të përkohshëm dhe konfiskimit, duke i kërkuar gjykatës t'i kalojë në këtë mënyrë edhe barrën e provës personave të dyshuar dhe personave të tjerë (neni 8, neni 13). Nga ana e saj, gjykata duhet të sigurojë zhvillimin e një procesi të rregullt ligjor, të kryejë një hetim të gjithanshëm dhe të plotë, për dhënien e një vendimi të mbështetur në prova dhe në ligj.

Në zbatim të normave materiale e procedurale penale, gjykata që shqyrton një çështje penale, me dhënien e vendimit të dënimit dhe, kur janë rrethanat, edhe në rast të një vendimi për pushimin e çështjes apo të pafajësisë, mund të urdhërojë konfiskimin e pasurive. Masa e konfiskimit jepet nëse vërtetohet se ka një lidhje shkakësore, logjike e kronologjike, ndërmjet pasurisë që konfiskohet dhe veprës penale të kryer.

Ndryshe nga standardet e të provuarit dhe përgjegjësisë në dhënien e një vendimi penal, përfshirë urdhërimin për konfiskimin ose jo të sendeve të sekuestruara, në procedimin parandalues, sipas ligjit nr.9284, datë 30.9.2004, vendosja e masës pasurore ka në themel të saj mundësinë, dyshimin e arsyeshëm, të mbështetur në të dhëna të mjaftueshme që rezultojnë nga tërësia e provave të marra dhe të verifikuara gjatë shqyrtimit gjyqësor të çështjes.

Prandaj Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë se ligji ka parashikuar prezumimin që, për shkak e pasojë të kryerjes së një veprimtarie kriminale (vepre penale) e cila i atribuohet apo është vërtetuar kundrejt personit të dyshuar, kemi të bëjmë me pasuri të cilat lidhen apo janë produkt i veprimtarisë kriminale, a përbëjnë përdorimin e tyre, të zotëruara direkt apo indirekt nga personi i dyshuar, të cilat formalisht, fiktivisht mund të mbahen edhe nga persona të tjerë (neni 3, pika 2, dhe neni 8), të fituara në mënyrë të paligjshme, pra që nuk justifikohen ligjërisht dhe që janë në shpërpjesëtim vleror me veprimtarinë e mundësitë ekonomike, me të ardhurat e deklaruara për qëllime fiskale, etj., nga ana e këtyre personave.

Pra, në ndryshim nga procedimi penal, gjykimi parandalues mbështetet në dyshime të arsyeshme, prova të mjaftueshme e prezumime, duke iu ngarkuar personit të dyshuar dhe personave të tjerë barra e provës për të vërtetuar ligjshmërinë, për justifikimin e origjinës së pasurisë. Në procedimin parandalues nuk ka vend për vërtetimin domosdoshmërisht nga prokurori e gjykata të lidhjes shkakësore, të drejtpërdrejtë, të dukshme e imediate, logjike e kronologjike, ndërmjet pasurisë, prejardhjes së saj dhe veprës penale për të cilën së paku ekziston dyshimi i arsyeshëm si e kryer nga personi i dyshuar.

Në rekurs, si personi i dyshuar dhe personat e tjerët kanë parashtruar edhe pretendime për zbatim të gabuar të ligjit material, si dhe për çmimin e provave nga gjykata. Sipas tyre është e vërtetë se pasuritë objekt i masës së sekuestros janë në emër të tij, por ato nuk janë produkt i veprës penale, as investim i tyre, por vijnë nga puna e ligjshme e tij dhe e familjes. Ish-Ndërmarrja e Rritjes dhe e Zënies së Peshkut është blerë përpara vitit 2004, kohë kur akuza pretendon se ai ka kryer veprën penale. Pasuria nuk i përket vetëm atij, por të gjithë familjes bujqësore. Përveç kësaj personat e tretë pretenduan se në çdo rast pjesët takuese të tyre nuk duhet të sekuestrohen, sepse, përsa i përket së paku pjesës së tyre, ato janë

vënë në rrugë të ligjshme, përfshirë vlerat monetare.

Gjykata e shkallës së parë dhe ajo e Apelit për Krimet e Rënda, në përfundim të shqyrtimit gjyqësor të provave dhe pretendimeve të pjesëmarrësve në gjykim, kanë çmuar dhe arritur në përfundimin se shtetasi Xhevdet Troplini është person nën hetim në gjendje arresti në burg në procedimin penal në ngarkim të tij për kryerjen e veprës penale të trafikimit të narkotikëve (neni 283/a paragrafi i tretë i Kodit Penal). Kjo vepër penale përfshihet në nenin 3 pika 1/ç të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004, prandaj edhe pasuritë e rezultuara në emër të tij duhet t'u nënshtrohen masave të parashikuara nga ky ligj. Po kështu, personat e tretë bëjnë pjesë në rrethin e personave të dyshuar, ndaj edhe janë subjekte të zbatimit të ligjit.

Gjykatat kanë çmuar se nga të gjitha provat shkresore dhe aktet zyrtare rezulton se objektet e ish-Ndërmarrjes së Peshkimit të jenë blerë nga personi nën hetim në vitin 2002 dhe 2003 dhe të jenë në pronësi të tij. Ndërkohë, në procedimin penal janë sekuestruar në cilësinë e provës materiale në banesën e personit nën hetim vlera monetare që, sipas ligjit nr.9284, datë 30.9.2004, i nënshtrohen edhe masës së sekuestros në procedimin parandalues.

Sipas gjykatave, pretendimet e personit në hetim dhe personit të tretë nuk gjejnë mbështetje në ligj dhe në prova, sepse nuk provohet që kemi të bëjmë me një familje bujqësore me tiparet e saj ligjore dhe ekonomike. Nëse pasuritë do të ishin pronë e familjes bujqësore ato do të figuronin në emër të personit tjetër Shefqet Troplini dhe jo në emër të personit të dyshuar nën hetim Xhevdet Troplini. Jo vetëm në këtë rast, por për të gjitha pasuritë objekt i sekuestros në këtë gjykim, personi nën hetim dhe personat e tjerë nuk provuan se janë të justifikuara me të ardhurat e deklaruara ndër vite deri në kohën e gjykimit.

Së fundi, gjykatat kanë çmuar se personi në hetim është i dyshuar për një veprimtari kriminale, e cila nga provat e shqyrtuara, pra nga të dhënat e hetimit, rezulton se ka dyshime të bazuara që kjo veprimtari ka filluar përpara vitit 2004 dhe vlera e trafikimit të narkotikëve e ka kaluar shumë 800.000 euro. Ky është një dyshim i arsyeshëm dhe përfundimet në këtë gjykim mund të ndryshojnë vetëm nëse në procedimin penal rezulton se rrethanat janë të ndryshme nga ato që pranon gjykata.

Kolegjet e Bashkuara konstatojnë se qëndrimi i gjykatës së shkallës së parë dhe të Apelit për Krime të Rënda janë të mbështetura në ligj dhe, nisur nga arsyetimi i rekuruesve e qëndrimi përkatës i gjykatave në lidhje me pasuritë që mund të jenë objekt i masave pasurore preventive, në vijim çmojnë të shprehen lidhur me disa aspekte thelbësore të tyre për efekte të unifikimit të praktikës gjyqësore.

Ligji nr.9284, datë 30.9.2004 parashikon se masat parandaluese pasurore ndaj personave të dyshuar zbatohen për pasuritë mbi të cilat, ky i fundit, disponon apo mund të disponojë direkt apo indirekt, vlera e të cilave është e pajustificuar ligjërisht krahasuar me të ardhurat, ose me veprimtaritë ekonomike të deklaruara ose që janë produkt i veprës penale, apo përbëjnë vënien në përdorim të tyre.

Megjithatë, hetimi dhe gjykimi preventiv duhet të jetë më i thelluar në rastin e dyshimit të arsyeshëm, të dhënave të mjaftueshme, për vënien në përdorim (investimin) të pasurive që janë produkt i veprave penale apo në rastin e pasurive që në aspektin formal, në shfaqjen e jashtme, i përkasin personave të tjerë, por në fakt zotërohen nga personi i dyshuar për pjesëmarrjen, kryerjen e veprave penale (neni 3, pika 1).

Kolegjet e Bashkuara çmojnë se, në rastin e parë, meqenëse vënia në përdorim e pasurive produkt i veprës penale (sipas nenit 287 të Kodit Penal) realizohet edhe me anë

të shtimit, rritjes, transformimit, përmirësimit, etj., mbi pasuri që tashmë janë në disponim të ligjshëm të personit të dyshuar, zbatimi i masave parandaluese pasurore duhet të kufizohet në ato vlera të pasurisë që janë arritur si pasojë e vënies në përdorim të pasurisë produkt i veprës penale, pra, vetëm mbi atë pjesë të pasurisë që rezulton të jetë rezultat i rritjes në mënyrë të pajustificuar ligjërisht të saj.

Në rastin e dytë, ekziston prezumimi që mbështetet në dyshimin e arsyeshëm, bazuar në të dhëna të mjaftueshme se, pasuria formalisht i përket personave të tjerë, por në fakt, është në disponim të personit të dyshuar dhe ka një lidhje, rrjedh nga veprimtaria e tij kriminale. Pavarësisht nga ky prezumim, në gjykim duhet të vërtetohet lidhur me çdo pasuri të veçantë, se cilat prej tyre janë apo mund të jenë në kontrollin, disponimin faktik të personit të dyshuar dhe cilat realisht e jo thjesht formalisht në atë të personave të tjerë të treguar në pikën 2 të nenit 3 dhe në nenin 8 të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004.

Gjithashtu, për zbatimin e masave pasurore ndaj personave të tjerë në gjykim nuk është e mjaftueshme të vërtetohet thjesht fakti i lidhjes familjare, gjinore, të krushqisë, etj., për të provuar ekzistencën e zotërimit në fakt të pasurisë nga personi i dyshuar dhe vendosjen fiktive të saj në emër të personave të tjerë.

Gjykata, përpara se të vendosë masën pasurore, duhet të verifikojë dhe të arrijë në përfundime të mbështetura në prova se ekziston një shfaqje e jashtme, formale, e zotërimit, titullit të pronësisë së pasurisë në emër të personave të tjerë, ndërkohë që nga tërësia e rrethanave disponimi autonom, efektiv, i pjesshëm a i plotë, direkt a i tërthortë, sikur të ishte pronar i tyre është i personit të dyshuar. Këto prova duhet të përmbajnë të dhëna të mjaftueshme, jo thjesht në trajtën e dyshimeve, indicieve, por edhe fakte e rrethana konkrete, të sakta, të cilat në harmoni me njëra tjetrën përbëjnë prova indirekte që mbështesin këtë prezumim të parashtruar nga prokurori në kërkesën e tij drejtuar gjykatës së procedimit preventiv.

Nëse rezulton e kundërta, duke mos qenë vetë persona të dyshuar sipas këtij ligji, ndaj pasurisë së personave të tjerë nuk mund të gjejnë zbatim masat e parashikuara nga ligji nr.9284, datë 30.9.2004.

Po kështu, duke qenë se personat e tjerë janë subjekte të këtij ligji për shkak të prezumimeve lidhur me personin e dyshuar, këto masa nuk gjejnë zbatim edhe kur vërtetohet se nuk kemi të bëjmë më me një person të dyshuar në kuptim të nenit 3 pika 1 të ligjit, qoftë edhe sikur të ketë rezultuar në hetim e gjykim se personat e tjerë nuk justifikojnë prejardhjen e ligjshme të pasurisë, apo se ajo pasuri është produkt i një veprë tjetër penale.

Në kuptim të nenit 8 dhe 13 të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004, prokurori ka detyrimin të parashtojë përpara gjykatës dhe të kërkojë të shqyrtohen prej saj provat në mbështetje të kërkesës për vendosjen e masës pasurore ndaj pasurisë së personave të tjerë. Mbi këtë bazë, ligji i njeh prokurorit edhe të drejtën që, në mënyrë të motivuar, t'i kërkojë gjykatës të detyrojë personat e tjerë, pra t'u kalojë atyre barrën e provës, që të justifikojnë mënyrën e fitimit, prejardhjen e ligjshme të pasurisë së tyre, se kjo pasuri nuk ka lidhje me veprimtarinë kriminale të personit të dyshuar, se ajo pasuri është në zotërimin efektiv, pra jo në mënyrë fiktive (formale) në emër të personave të tjerë. Sipas këtij ligji ekziston prezumimi se edhe në këto raste kemi të bëjmë me pasuri të fituara në mënyrë të paligjshme nga personi i dyshuar. Në këtë mënyrë rrjedh, formësohet, edhe

prezumimi se pasuri të cilat formalisht janë në emër të personave të tjerë, në fakt, janë në zotërimin direkt a të tërthortë të personit të dyshuar për kryerjen e veprave penale të treguara në nenin 3 pika 1 të ligjit.

Nga ana tjetër, në interpretim dhe zbatim të drejtë të ligjit, në rastin kur rezulton se personi i dyshuar zotëron një numër pasurish, masa preventive pasurore nuk vendoset vetvetiu mbi të gjitha pasuritë e tij, por çmohet e vendoset për secilën prej tyre dhe vetëm për ato që, nga hetimi dhe gjykimi, rezulton se nuk u justifikohet origjina, prejardhja e ligjshme. Kjo për shkak se nuk mund të përjashtohet mundësia që një person i dyshuar sipas këtij ligji, të disponojë edhe pasuri të fituara në mënyrë të ligjshme.

Gjithashtu, për gjykatën nuk mund të jetë i mjaftueshëm thjesht përfundimi se ekziston mospërputhje ndërmjet të ardhurave të personit të dyshuar dhe pasurive të fituara prej tij, për të çmuar se të gjitha pasuritë duhet të sekuestrohen dhe konfiskohen. Krahas kësaj, gjykata duhet të individualizojë, sipas rrethanave, në mënyrë të mjaftueshme për efekte vetëm të procedimit parandalues, edhe ekzistencën e një lidhjeje shkakësore të caktuar ndërmjet veprimtarisë kriminale të personit të dyshuar (sipas nenit 3 pika 1) dhe përfitimit të pajustificuar ligjërisht të pasurisë prej tij.

Pra, masat preventive pasurore sipas ligjit nr.9284, datë 30.9.2004 gjejnë zbatim nëse mënyra e fitimit, prejardhja e pasurisë së personit të dyshuar apo personave të tjerë (neni 3), e cila zotërohet direkt a tërthorazi prej personit të dyshuar, nuk është e justifikuar ligjërisht, si dhe ka lidhje me pjesëmarrjen, kryerjen nga personi i dyshuar të një kategorie të caktuar veprash penale.

Në këtë kuptim, pavarësisht nga përmbajtja e nenit 3 pika 3 të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004, këto masa nuk mund të zbatohen nëse nga procedimi parandalues dhe gjykimi i kërkesës së prokurorit për vendosjen e tyre rezulton se pasuria është fituar (në mënyrë të justifikuar ligjërisht ose jo), është vendosur në çdo mënyrë në zotërim të personit të dyshuar përpara kryerjes së veprës penale që i atribuohet apo për të cilin ai është dënuar (neni 3 pika 1 e ligjit).

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka parashtruar si çështje për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara, për efekt të unifikimit të praktikës gjyqësore, edhe interpretimin e neneve 7 e 10 të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004, nëse sekuestrimi paraprak (neni 7) dhe sekuestrimi (neni 10) janë faza të domosdoshme të një procesi që duhet kryer për të arritur te konfiskimi, apo janë koncepte të shkëputura nga njëri-tjetri dhe si të tilla veprojnë pavarësisht njëri-tjetrit. Po kështu, nëse konfiskimi bëhet vetëm në rastet pasi më parë është vendosur pezullimi dhe sekuestro (neni 9 e 10), apo edhe në rastet kur më parë është vendosur vetëm sekuestro paraprake (neni 7).

Në çështjen objekt i këtij gjykimi, rezulton se Gjykata e Shkallës së Parë për Krimet e Rënda, me kërkesën dhe praninë vetëm të prokurorit, ka vendosur masën e sekuestros paraprake mbi pasuri të personit të dyshuar Xhevdet Tropolini, duke caktuar datën e seancës së shqyrtimit (vleftësimit) të saj në praninë edhe të personit të dyshuar. Në datën e caktuar, duke thirrur edhe personat e tjerë të lidhur me personin e dyshuar dhe pasuritë subjekt i masave pasurore, gjykata çmoi të vendosë masën e sekuestros mbi pasuritë pasi u dha në gjykim pjesëmarrësve në proces mundësinë të parashtronin provat e pretendimet e tyre, sipas

detyrimeve dhe barrës përkatëse të provës.

Në zbatim të drejtë të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004, procedimi parandalues fillon me nismën e prokurorit, i cili kryen të gjitha veprimet e çmuara prej tij për të verifikuar ekzistencën ose jo të rrethanave dhe kushteve të lartpërmendura. Por, sipas këtij ligji, prokurori në asnjë rast nuk mund të vendosë masa mbi pasuritë që i nënshtrohen hetimit parandalues. Këto masa, me kërkesën e tij, vendosen vetëm nga gjykata.

Si pjesë e domosdoshme e procedimit parandalues, nëse ekzistojnë rrethana dhe kriteret të verifikueshme “për të cilat parashikohet zbatimi i masës së konfiskimit” (neni 7, pika 1) si dhe ato të nenit 13, me kërkesën e prokurorit, gjykata mund të vendosë si masë sigurimi pasuror **atë të sekuestrimit të pasurisë (neni 13).**

Por, duke mbajtur parasysh kriteret e mësipërme, me kërkesë të motivuar posaçërisht nga ana e prokurorit, gjykata mund të vendosë më parë edhe masën e **sekuestrimit paraprak** të pasurisë, për shkak se, deri në plotësimin e hetimeve mbi një pasuri konkrete, rrezikohet që ajo të humbasë, përvetësohet, tjetërsohet e të tjera rreziqe që lidhen me natyrën e një sekuestroje preventive (neni 7 pika 1) (neni 10).

Prandaj, Kolegjet e Bashkuara arrijnë në përfundimin se, në çdo procedim parandalues, sekuestrimi paraprak (neni 7 pika 1) dhe sekuestrimi (neni 10), (neni 13), nuk janë masa sigurimi pasuror të domosdoshme, në kuptimin që, edhe kronologjikisht, duhet t’i kërkohej e vendosen nga gjykata njëra pas tjetrës, përpara se prokurori t’i kërkojë gjykatës konfiskimin e pasurisë. Sekuestrimi paraprak, sipas këtij ligji, vendoset vetëm nëse ekzistojnë rrethana të posaçme (neni 7 pika 1), masë e cila ka efekte të përkohshme deri në konfirmimin ose jo të saj në sekuestro, në seancën gjyqësore të caktuar për këtë qëllim nga gjykata që ka dhënë vendimin e sekuestros paraprake.

Nenet 7 dhe 10 të ligjit nr.9284, datë 30.9.2004 kanë të përbashkët, trajtojnë, çështje që lidhen me kriteret e procedura për vendosjen e masës së sekuestros. Por, nga ana tjetër, lidhur me natyrën e pasurisë, neni 7 gjen zbatim për çdo lloj pasurie, përveç atyre që lidhen me rrethanat, subjektet dhe masat e parashikuara në nenet 8 dhe 9 të ligjit, për të cilat zbatohet neni 10.

Masa e sekuestros sipas nenit 10, nëse çmohet e bazuar, zbatohet pasi të jetë vendosur më parë ajo e pezullimit të përkohshëm të administrimit të pasurisë (neni 9, pika 1). Nga ana tjetër, masa e sekuestros, sipas nenit 10, kur ekzistojnë rrethanat e treguara në nenin 7, pika 1, mund të paraprihet nga ajo e sekuestros paraprake.

Prandaj, Kolegjet e Bashkuara arrijnë në përfundimin unifikues se masa e konfiskimit të pasurisë jepet nga gjykata mbi kërkesën e motivuar të prokurorit, nëse përmbushen kriteret ligjore të treguara në nenet 24 deri 26 të ligjit, pasi të jetë vendosur më parë masa e sekuestrimit mbi pasurinë (neni 13), ndërsa në rastin e pasurive sipas nenit 8, pasi të jetë vendosur më parë masa e pezullimit të përkohshëm të administrimit dhe disponimit të pasurisë (neni 9 pika 1), apo nëse është urdhëruar më pas, eventualisht, edhe ajo e sekuestrimit të tyre (nenet 10, 13).

Sekuestro paraprake vendoset nga gjykata nëse janë të mbështetura në ligj motivet dhe rrethanat që përmban kërkesa e posaçme për këtë qëllim nga ana e prokurorit (neni 7 pika 1 në lidhje me nenet 13 e 26). Gjukata, brenda 5 ditëve nga paraqitja e kërkesës, mund të vendosë sekuestron paraprake, në një seancë gjyqësore, të zhvilluar vetëm me “praninë e prokurorit” (neni 7 pika 2), pra “përpara caktimit të

datës së seancës gjyqësore” (neni 7 pika 1). Në këtë vendim, gjykata përcakton edhe datën e zhvillimit të seancës pasardhëse gjyqësore.

Ndonëse ligji nuk parashikon ndonjë afat konkret, nisur nga natyra dhe efektet e procedimit parandalues, parimet universale të gjyqimit të pandërprerë, afatet e përgjithshme të vlefshmërisë së masave të sigurimit pasuror, si dhe emergjenca, përkohshmëria e motiveve ku mbështetet vendosja e sekuestros paraprake, duke çmuar edhe rrethanat konkrete të çështjes dhe kohën objektive në dispozicion të palëve për pjesëmarrje në gjykim, gjykata duhet të caktojë datën e seancës gjyqësore dhe atyre eventualisht pasardhëse në një afat sa më të shkurtër. Në afatin e vlefshmërisë së masës së sekuestros (neni 13) llogaritet edhe periudha që ka kaluar nga dita e vendosjes së sekuestros paraprake (neni 7, pika 4 dhe 5, 9, 10, 13, 14).

Këto seanca gjyqësore mundësojnë që prokurori të parashtrojë në mënyrë të detajuar motivet dhe provat që mbështetin kërkimet e tij, mbrojtjen e personit të dyshuar, thirrjen për të ndërhyrë në proces, edhe kryesisht, të personave të tretë që rezultojnë të jenë subjekt i masave të sigurimit pasuror, nëse kërkohet nga prokurori, kohën e nevojshme në dispozicion të tyre për përmbushjen e detyrimit për të justifikuar prejardhjen e ligjshme të pasurisë, si dhe veprime të tjera në funksion të zhvillimit të një procesi të rregull ligjor, në një afat sa më të shkurtër, për dhënien e një vendimi të mbështetur në ligj dhe në prova lidhur me vendosjen ose jo të masës së sekuestros (nenet 7, pika 1 dhe 3, 10, 13, 14 dhe 16).

Së fundi Kolegji Penal, në vendimin e tij ka parashtruar si çështje për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara për efekt të unifikimit të praktikës gjyqësore edhe atë për interpretimin e masës "pezullim i përkohshëm i administrimit dhe disponimit të pasurive" (neni 9) dhe lidhja e tij me sekuestrimin (neni 10), nëse janë hallka të një procesi që duhen zbatuar patjetër për të arritur të konfiskimi, apo mund të veprojnë pavarësisht nga njëra-tjetra.

Masat pasurore, sipas ligjit nr.9284, datë 30.09.2004, zbatohen, së pari: ndaj personave të dyshuar dhe personave të tjerë (neni 3, pika 1, dhe neni 3), së dyti: ndaj personave dhe veçanërisht subjekteve të tjera juridike që nuk përfshihen në nenin 3, por ndodhen në rrethana kërcënimi e ndikimi nga personat e dyshuar. Në rastin e dytë gjejnë zbatim të posaçëm edhe dispozitat e neneve 8 deri 13 të ligjit.

Në këtë kontekst, Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë se, në rastin e personave juridikë, pavarësisht nga respektimi i formës në strukturimin dhe mënyrën e funksionimit, në procedimin parandalues synohet e duhet të provohet që organet drejtuese të tij, persona konkretë që ushtrojnë funksionet përkatëse në këto organe, janë në gjendje, në kushtet juridike e faktike që të drejtojnë subjektin, pra dhe të veprojnë për llogari të personave të dyshuar, duke treguar kështu se ky subjekt kontrollohet, disponohet në fakt nga personi i dyshuar, shërben si një mjet, një bazë, për të lehtësuar dhe realizuar qëllimet dhe produktet e veprimtarisë së tij kriminale sipas nenit 3 pika 1 të ligjit.

Mbështetur në të dhënat e mjaftueshme që rezultojnë nga hetimet e kryera, prokurori i kërkon në mënyrë të motivuar gjykatës që, në gjykimin i cili zhvillohet ndaj personit të dyshuar, të thirren edhe ata persona që janë pronarë e zotërues të të drejtave pasurore të subjektit juridik, anëtarët e organeve drejtuese të tij etj., duke i detyruar që të justifikojnë ligjshmërinë e disponimeve pasurore dhe të veprimtarisë të tyre, si dhe të paraqesin prova se subjekti nuk është nën ndikimin dhe kërcënimin e personave të dyshuar (neni 8).

Në vijim, nëse rezultojnë të dhëna të mjaftueshme të kërcënimit, ndikimit, kontrollit mbi subjektin nga personi i dyshuar, prokurori mund t'i kërkojë gjykatës edhe vendosjen e masës së pezullimit të përkohshëm të administrimit dhe disponimit të veprimtarisë dhe pasurive të subjektit (neni 9, pika 1). Në përfundim të shqyrtimit gjyqësor, gjykata mund të vendosë konfiskimin e këtyre pasurive dhe veprimtarive.

Prandaj Kolegjet e Bashkuara vijnë në përfundimin se, nëse në hetim dhe gjykim rezultojnë të dhëna të mjaftueshme dhe motive të tjera se ekzistojnë rreziqe reale për humbjen, përvetësimin, tjetërsimin etj. e pasurive dhe të drejtave të subjektit, prokurori mund të kërkojë edhe sekuestrimin e tyre (neni 10), pa përjashtuar edhe sekuestron paraprake (neni 7). Por masat e sekuestros nuk janë hallkë, masë e domosdoshme përpara se t'i paraqitet gjykatës kërkesa për konfiskimin e pasurisë dhe veprimtarive të personave dhe subjekteve të treguar në nenin 8 të ligjit.

PËR KËTO ARSYE:

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në mbështetje të nenit 141, pika 2 të Kushtetutës, nenit 17 shkronja "a" të ligjit nr.8588, datë 15.3.2000 "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë" dhe të nenit 263 të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSËN:

1. Lënien në fuqi të vendimit nr.37, datë 10.7.2006 të Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda.
2. Unifikimin e praktikës gjyqësore sikurse përcaktohet në këtë vendim.
3. Dërgimin për botim në Fletoren Zyrtare të këtij vendimi që njëson praktikën gjyqësore.

Kryesues: Thimjo Kondi

Anëtarë: S. Spiro, P.Zaharia, I.Bala, Sh.Beçaj, A.Dvorani, F.Lulo

MENDIM I GJYQTARËVE NË PAKICË

Nga aktet e ndodhura në dosje rezulton që ndaj shtetasit Xhevdet Troplini, mbi bazën e një bashkëpunimi me autoritetet italiane, në datën 2.11.2005 ka filluar çështja penale regjistruar me nr.88, me të cilin Xhevdet Troplini është marrë i pandehur dhe është arrestuar për veprën penale të trafikimit të lëndëve narkotike, parashikuar nga neni 283/a, paragrafi i tretë i Kodit Penal. Gjatë vazhdimit të hetimit për veprimtarinë kriminale të të pandehurit, pasi prokuroria e krimeve të rënda ka evidentuar se i pandehuri kishte pasuri të luajtshme dhe të paluajtshme dhe duke vlerësuar se ajo rridhte nga veprimtaria e tij kriminale, i ka kërkuar Gjykatës së Krimeve të Rënda në datën 7.4.2006 sekuestrimin e kësaj pasurie dhe me vendimin nr.39 akti, datë 10.4.2006, Gjykata e Krimeve të Rënda ka vendosur të sekuestrojë pasurinë e të pandehurit Xhevdet Troplini.

Si prokuroria, ashtu edhe Gjykata e Krimeve të Rënda, kan mbështetur respektivisht

kërkesën dhe vendimin në ligjin nr.9284, datë 30.9.2004, nenet 3, 7, 13 të tij. Këtë vendim e kanë ankimuar si i pandehuri, ashtu edhe familjarët e tij, kërkuarit Shëfqet Troplini, Lule Troplini dhe Majlinda Troplini, duke pretenduar se pasuria nuk rrjedh nga krimi dhe se ajo pasuri nuk është vetëm e të pandehurit, por edhe e familjarëve të tij. Vendimi i Gjykatës së Krimeve të Rënda është lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit të Krimeve të Rënda dhe po ashtu u la në fuqi nga Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

Gjyqtarët në pakicë nuk janë dakord me të gjitha këto vendime, për shkakun se të tria gjykatat kanë aplikuar gabim ligjin e për rrjedhojë edhe përfundimet e tyre janë të kundërligjshme. Ligji, mbi të cilin janë bazuar për të arritur në përfundimin se pasuria e të pandehurit duhet sekuestruar, është ligji nr.9284, datë 30.9.2004, “Për parandalimin dhe goditjen e krimit të organizuar”. Sipas këtij ligji, personave të dyshuar si pjesëmarrës në krimin e organizuar dhe personave të lidhur me ta, mund t’iu sekuestrohet e më pas konfiskohet pasuria që lidhet me këto krime.

Kemi mendimin se ligji në fjalë nuk është i aplikueshëm për rastet kur ndaj personit që dyshohet për pjesëmarrje në krim të organizuar ka filluar çështja penale. Mendojmë se ky ligj ka efekte për të gjitha rastet e tjera që nuk lidhen me procedimin penal. Në momentin e marrjes së personit me cilësinë e të pandehurit apo personit nën hetim apo personit të cilit i atribuohet vepra penale, të cilët sipas nenit 34 të Kodit të Procedurës Penale barazohen në pozitë procedurale, i bën ata subjekte të procedimit penal sipas kreut IV të Kodit të Procedurës Penale, seksioni i II-të i titullit I-rë, e për pasojë, ndaj tyre aplikohen të gjitha të drejtat dhe detyrimet që kodi parashikon për të pandehurin. Të gjitha rregullimet e tjera që kodi ka në raport me pozita të caktuara procedurale të të pandehurit, gjatë gjithë fazave të procedimit të tij, janë të parashikuara në vetë përmbajtjen e kodit dhe në dispozita të posaçme të tij. Ndërkohë që një nga parimet themelore mbi të cilin ngrihet procedimi penal përcaktohet në nenin 1 të kodit, i cili ka sanksionuar se *“Legjislacioni procedural penal ka për detyrë të sigurojë një procedim të drejtë, të barabartë e të rregullt ligjor, të mbrojtë liritë personale, të drejtat dhe interesat e ligjshme të shtetasve, të ndihmojë për forcimin e rendit juridik dhe zbatimin e Kushtetutës e të ligjeve të shtetit”*.

Brenda këtij parimi, kodi ka bërë rregullime të tija për të garantuar një proces të barabartë për të gjitha subjektet që i nënshtrohen atij, duke përcaktuar kufizime të cilat lidhen kryesisht me mbrojtjen e dëshmitarëve dhe bashkëpunëtorëve me drejtësinë, në mënyrë të veçantë në raport me të akuzuarit për vepra penale që lidhen me trafiket dhe krimin e organizuar. Gjithsesi, në të gjitha rastet e rregullimeve të posaçme ato janë të parashikuara brenda këtij korpusi normash që përbëjnë Kodin e Procedurës Penale që, sipas Kushtetutës, është një ligj që miratohet me votë të cilësuar dhe që në hierarkinë e normave vjen pas Kushtetutës së Shqipërisë, neni 81 i saj.

Në këto kushte, kemi mendimin se në këtë çështje, derisa për të pandehurin e arrestuar ka filluar një procedim penal, çdo kërkesë dhe vendimmarrje për lirinë dhe të drejtat e tij, përfshi dhe ato pasurore, duhet të mbështetet në dispozitat e Kodit të Procedurës Penale.

Neni 208 e në vazhdim i këtij kodi dhe dispozita të tjera të tij nuk parashikojnë rregullime të posaçme për kategori të caktuara të personave të akuzuar për vepra të ndryshme penale, por kanë përcaktuar rregullat se si veprohet si përsa i përket sekuestrimit dhe më pas, konfiskimit, kur rezultojnë kushtet që parashikon ligji ndaj pasurisë që rrjedh apo lidhet me një krim.

Edhe pse çështja penale kishte 6 muaj që kishte filluar për të pandehurin Xhevdet Troplini dhe ndaj tij po zbatoheshin normat e Kodit të Procedurës Penale, sekuestrimi i pasurisë së të pandehurit në kundërshtim me këto norma është kërkuar të bëhet me një ligj të posaçëm dhe jo brenda korpusit të dispozitave të cilat udhëheqin dhe mbi të cilat bazohet procedimi penal. Kjo mënyrë e të vepruarit, të pranuar edhe nga gjykatat, padrejtësisht dhe në mënyrë të kundërligjshme e ka vënë të pandehurin në pozitë të pabarabartë dhe në mënyrë të diskriminuar në raport me pozitën e tij procedurale dhe të drejtave që burojnë për personin e pandehur.

Ky qëndrim shkel parimin themelor mbi të cilin ngrihet procedimi penal, të sanksionuar në nenin 1 të Kodit të Procedurës Penale. Lënia në vlerësim të organit të akuzës që në rastet analoge, për të cilat ka filluar një çështje penale, të kërkojë sekuestrimin e pasurisë së të pandehurit apo personit nën hetim që të aplikojë dispozitat e Kodit të Procedurës Penale apo dispozitat e ligjit nr.9284, date 30.09.2004, mendojmë se është shumë e rrezikshme dhe i hap rrugën një subjektivizmi me pasojë të drejtpërdrejte diskriminimi dhe vendosjeje në pozita të pabarabarta të subjekteve të njëjta procedurale, duke shkelur parimin themelor të ndjekjes penale dhe të drejtat dhe liritë procedurale e kushtetuese, për personat që dyshohen të kenë kryer vepra penale.

Ligji për parandalimin dhe goditjen e krimit të organizuar i vitit 2004, sipas mendimit të gjyqtarëve në pakicë, duhet të interpretohet si një ligj që aplikohet për personat e dyshuar si pjesëmarrës në krimin e organizuar, ku futen jo vetëm drejtpërdrejt ata që janë pjesëmarrës në këto organizata kriminale, por edhe të tjerë, që edhe pse nuk janë drejtpërdrejt pjesëmarrës, kanë lidhje të afërta me ta, sikurse janë bashkëshorti, fëmijët, personat gjini e krushqi të afërt, por edhe personat fizikë e juridike pasuritë e të cilëve zotërohen drejtpërdrejt, pjesërisht ose plotësisht nga personat që dyshohen të kenë kryer krim të kësaj natyre.

Sikurse lehtësisht konstatohet në nenin 3 të ligjit, të titulluar *“rrethi i personave të dyshuar”*, sekuestrimi i pasurisë shtrihet edhe ndaj personave dhe subjekteve të cilët nuk kanë kryer vepra që lidhen me krimin e organizuar, duke treguar kështu se aplikimi i këtij ligji nuk lidhet me vetë procedimin penal, por është jashtë tij. Këtë qëndrim me të drejtën mbajnë edhe Kolegjet e Bashkuara në unifikim të praktikës gjyqësore, duke e konsideruar procedim parandalues dhe autonom me procedimin penal dhe atë civil. Ky ligj, duke qenë me karakter të fortë represiv dhe që është bazuar në nevojën për të parandaluar dhe luftuar më mirë krimin e organizuar, ka efekte të kufizuara në kohë duke përcaktuar afate më të shkurtra sesa ato të Kodit të Procedurës Penale për kohën e vënies së sekuestros mbi pasurinë, por nga ana tjetër, ka lehtësuar mundësinë e vënies së saj në raport me dispozitat e Kodit të Procedurës Penale. Mendojmë se ky është edhe shkak që ligjvënësi ka kufizuar kohën gjatë të cilës pasuria mbahet në sekuestro. Që ky ligj nuk lidhet me rastet kur ka një procedim penal, e tregon qartë, ndryshe nga sa pranon shumica, neni 27 i tij, ku në paragrafin e parë përcaktohet se masa e sekuestrimit ose e konfiskimit mund të vendoset edhe ndaj pasurive të sekuestruara në një procedim penal. Akontrario, duhet kuptuar se në një procedim penal aplikohen dispozita të tjera, Kodi i Procedurës Penale dhe vetëm në një rast ky ligj bën lidhjen me procedimin penal kur i jep të drejtë gjykatës që të vendosë sekuestro apo të konfiskojë pasuri mbi të cilat ajo ka disponuar më parë në procedimin penal, duke bërë kështu të mundur zbatimin e normave të këtij ligji të lidhura me ato të Kodit të Procedurës Penale. Sipas mendimit të pakicës, ky është i vetmi rast kur këto dy ligje mund aplikohen së bashku në një procedim penal. Pra në thelb ai

është një ligj parandalues, ashtu sikurse ka edhe titullin dhe nuk është një ligj që shtrihet gjate procedimit penal.

Pakica ka mendimin se në eventualitetin që Kodi i Procedurës Penale dhe ligji nr.9284, datë 30.9.2004, aplikohen së bashku, sikurse praktikisht kanë vendosur dhe unifikuar praktikën gjyqësore edhe Kolegjet e Bashkuara, duke qenë se dispozitat e këtij ligji rëndojnë dukshëm pozitën e të pandehurit që dyshohet të jetë pjesëmarrës në një krim të organizuar, duhet vlerësuar paraprakisht kushtetueshmëria e ligjit dhe çështja i duhej referuar Gjykatës Kushtetuese.

Nga ana tjetër, pakica ka mendimin se edhe sikur të pranohet që të dy këto janë ligje të aplikueshme, por që në thelb kanë rregullime me diferenca të mëdha në raport me liritë dhe të drejtat e të pandehurit, ligji i aplikueshëm jo vetëm për shkak të rëndësisë së tij sipas hierarkisë që përcakton neni 81 i Kushtetutës, por edhe për shkak të aplikimit të ligjit favorizues, bën që Kodi i Procedurës Penale të jetë ligji i zbatueshëm.

Ligji shqiptar nuk është një ligj origjinal. Për hartimin e tij ka shërbyer ligji italian, por situata ligjore dhe kushtetuese mes dy vendeve është e ndryshme. Italia, për të gjitha kodet e saj parashikon që të shoqërohen me ligje aplikues, të cilat shpjegojnë dhe zhvillojnë me tej dispozita edhe institute të kodeve, duke i plotësuar ato në aspekte të caktuara, duke i bërë normat e ligjit të barasvlershme me ato të kodeve. Në këto kushte, ligjet komplementare lejohen të vënë rregulla të reja ose të detajuara në raport me kodet, por pa u konsideruar ato kontradiktore me kodin për shkak të diferencës së hierarkisë së normës juridike.

Në sistemin ligjor shqiptar, një gjë e tillë nuk lejohet nga Kushtetuta. Në qoftë se ligjvënësi do të donte të ndryshonte standardet e sekuestrimit dhe konfiskimit të pasurisë që rrjedh nga një krim, për disa vepra penale të rënda, siç është rrethi i atyre që rregullon ligji në shqyrtim, ato duhet të bëheshin në vetë Kodin e Procedurës Penale dhe jo me një ligj që miratohet me shumicë të thjeshtë në Kuvend. Në të kundërt, nuk mund të ndryshohen apo të vihen norma represive në raport me ato të kodit, me një ligj të posaçëm. Nëse kjo ndodh, prevalon zbatimi i normave të Kodit të Procedurës Penale, si ligj më i lartë në hierarki.

Në këto kushte, pakica ka mendimin se: **Në rastet kur është aplikuar ligji nr.9284, datë 30.9.2004, dhe më pas fillon procedimi penal ndaj personave të akuzuar apo dyshuar për veprat penale për të cilat zbatohet ky ligj, pas këtij momenti, të gjitha veprimet lidhur me sekuestrimin, konfiskimin e pronës dhe të drejtat e personit nën hetim, duhet të mbështeten në dispozitat e Kodit të Procedurës Penale.**

Bazuar mbi këtë afirmim, duke konstatuar se si kërkimi, ashtu edhe vendimmarrja për sekuestrimin e pasurisë së të pandehurit Xhevdet Troplini është bazuar në zbatim të gabuar të ligjit, kemi mendimin se të dy vendimet gjyqësore duhej të ishin prishur e për pasojë masa e sekuestros mbi pasurinë duhej hequr. Organi i akuzës, në çdo kohë, bazuar në prova se pasuria është e lidhur me veprat penale për të cilat i pandehuri Xhevdet Troplini akuzohet, mund të kërkojë vënien e masave të sekuestros mbi to, duke i dhënë atij mundësi, por edhe të tretëve që preken në interesat e tyre pasurore, për të kundërshtuar dhe kërkuar verifikimin e vendimeve në gjykatat më të larta.

Anëtarë: A. Hoxha, G. Dizdari, K. Ngjela, B. Imeraj, A.A Lamaj, E. Sinojmeri

VENDIM
Nr.1, datë 27.3.2008

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në seancën gjyqësore të datës 27.3.2008, mori në shqyrtim çështjen penale me:

TË GJYKUAR: Emiljano Zerellari.

AKUZUAR: Për veprën penale të prodhimit dhe shitjes së narkotikëve, parashikuar nga neni 283/1 i Kodit Penal.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Berat, me vendimin nr.208, datë 28.12.2005, ka vendosur:

- Deklarimin fajtor të të pandehurit Emiljano Zerellari për kryerjen e veprës penale të prodhimit dhe mbajtjes së lëndëve narkotike, të parashikuar nga neni 283/1 i Kodit Penal dhe në bazë të këtij neni dënimin e tij me 5 (pesë) vjet burgim.

- Në aplikim të nenit 406 të Kodit të Procedurës Penale, e dënon përfundimisht me 3 (tre) vjet e 4 (katër) muaj burgim.

Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr.89, datë 10.3.2006, ka vendosur:

- Prishjen e vendimit nr.208, datë 28.12.2005 të Gjykatës së Shkallës së Parë Berat dhe kthimin e çështjes për rigjykim në atë gjykatë, me tjetër trup gjykues.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Berat, me vendimin nr.125, datë 28.9.2006, ka vendosur:

- Pushimin e çështjes penale në ngarkim të të pandehurit Emiljano Zerellari, akuzuar për veprën penale të prodhimit dhe mbajtjes së lëndëve narkotike, parashikuar nga neni 283/1 i Kodit Penal, pasi ndjekja penale nuk duhet të vazhdojë dhe mbajtja e lëndës narkotike ka qenë për përdorim vetjak dhe në sasi të vogla.

- Urdhërohet lirimi i menjëhershëm i të pandehurit Emiljano Zerellari, nëse nuk mbahet për ndonjë vepër tjetër.

Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr.517, datë 26.12.2006, ka vendosur:

- Ndryshimin e vendimit nr.125, datë 28.9.2006 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat dhe duke e gjykuar çështjen në fakt.

- Deklarimin fajtor të të pandehurit Emiljano Zerellari për kryerjen e veprës penale të prodhimit dhe mbajtjes së lëndëve narkotike, të parashikuar nga neni 283/1 i Kodit Penal dhe në bazë të këtij neni dënimin e tij me 5 (pesë) vjet burgim.

Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Vlorë **ka paraqitur rekurs i gjykuari Emiljano Zerellari**, nëpërmjet avokatit të tij, i cili ka kërkuar prishjen e tij dhe lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë, duke parashtruar këto shkaqe:

1. Vendimi i Gjykatës së Apelit Vlorë është rezultat i zbatimit të keq të nenit 283/1 të Kodit Penal, pasi veprimet e kryera nga i pandehuri nuk përbëjnë elemente të veprës penale, meqenëse ai ka mbajtur një sasi lëndë narkotike prej 1,9 gram, që është dozë për përdorim vetjak, është përdorues i rregullt i lëndës narkotike, prandaj dhe ligjvënësi ka përjashtuar nga përgjegjësia penale përdoruesit që mbajnë doza të vogla.

2. Meqenëse në ligj nuk është përcaktuar se sa mund të jetë sasia për përdorim vetjak që përjashtohet nga përgjegjësia penale, gjykata duhet të mbante parasysh faktin se i

pandehuri është përdorues prej 3-4 vjetësh i heroinës, është shtruar dhe në Spitalin Ushtarak dhe ka marrë mjekim të specializuar për t'u shëruar nga kjo sëmundje, por nuk ia ka arritur dhe ka vazhduar ta përdorë rregullisht lëndën narkotike.

3. Përderisa, sipas mendimit të ekspertit, dozat përdoren të gjitha nga i pandehuri brenda ditës, duke mos qenë fillestar si përdorues i lëndës narkotike, për më tepër që, dhe në raste analoge, gjykata e apelit ka përjashtuar nga dënimi persona të cilëve i janë gjetur doza deri në 2 gram lëndë narkotike, siç është rasti i shtetasit Artan Hoxha nga Berati, edhe në rastin konkret gjykata e apelit duhet të kishte lënë në fuqi vendimin e gjykatës së shkallës së parë, dhe jo ta ndryshonte atë duke deklaruar fajtor të pandehurin Emiljano Zerellari, për më tepër që dhe mosha e të pandehurve në të dy rastet është e ngjashme.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, duke çmuar se dispozita e nenit 283/1 të Kodit Penal është zbatuar dhe interpretuar në mënyrë të ndryshme nga gjykatat e faktit, si dhe vetë Kolegji Penal ka mbajtur qëndrime të ndryshme lidhur me kuptimin që ka shprehja "... përveç rastit të përdorimit vetjak dhe në doza të vogla ...", vendosi që ta kalojë çështjen në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë për të unifikuar praktikën gjyqësore lidhur me:

1. Mbi cilat kritere duhet të bazohet gjykata për të përcaktuar nëse bëhet fjalë për "dozë të vogël" dhe a mund të përcaktohet konkretisht sasia maksimale e lëndës narkotike që do të konsiderohet "dozë e vogël"?

2. Kur doza çmohet jo e vogël, por mjekët e konsiderojnë për përdorim vetjak ditor, a do konsiderohet mbajtja e saj si "për përdorim vetjak"?

3. Sasia e lëndës narkotike, që përjashton nga dënimi personin, për shkak të faktit që e ka për përdorim vetjak, a duhet të ndryshojë në lidhje me llojin e lëndës narkotike?

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË, pasi dëgjuan relatimin e gjyqtarëve Besnik Imeraj dhe Spiro Spiro, prokurorin pranë Gjykatës së Lartë, Artur Selmani, i cili kërkoi lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit Vlorë, avokatin Shuaip Syri, që kërkoi prishjen e vendimit të Gjykatës së Apelit vlorë dhe lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës Shkallës së Parë Berat, si dhe pasi shqyrtoi në tërësi çështjen,

VËREJNË:

Se i gjykuari Emiljano Zarellari u arrestua në flagrancë, pasi më 22.9.2005 është kapur me 1,9 gr. pluhur, të ndarë në gjashtë qese. Rezultoi e provuar që lënda përmbante heroinë, acetilkodeinë, monoacetilmorfinë, substanca këto, të cilat bëjnë pjesë në grupin e lëndëve narkotike. sipas aktit të ekspertimit toksikologjik, në urinën e të pandehurit u zbulua prania e po këtyre substancave.

Rezultoi, gjithashtu, i provuar fakti që i gjykuari Emiljano ishte përdorues që prej 4 vjetësh i lëndëve narkotike, kurse, sipas specialistit të thirrur si ekspert, sasia e lëndës narkotike që iu kap atij ishte e mjaftueshme për t'u përdorur prej tij, brenda 24 orëve.

Gjykata e Rrethit Berat, me argumentin se doza e gjetur të gjykuarit ishte për përdorim vetjak dhe se nuk provohej që ai të ishte shpërndarës i saj, e ka deklaruar të gjykuarin të pafajshëm. Kurse Gjykata e Apelit Vlorë, me arsyetimin se lënda e gjetur të gjykuarit ishte në sasi jo të vogël, edhe pse ai e kishte për përdorim vetjak, ndryshoi vendimin e mësipërm, duke e deklaruar fajtor dhe dënuar të gjykuarin për krimin e parashikuar në nenin 283/I të Kodit

Penal, vendim ky për të cilin Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arritën në përfundimin se është i drejtë, i bazuar në ligj.

Gjatë shqyrtimit të pretendimeve që përmban rekursi i të gjykuarit Emiljano dhe në funksion të zgjidhjes së çështjes penale, objekt shqyrtimi në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, këto Kolegje vunë në bisedim edhe problemet për të cilat Kolegji Penal e kaloi çështjen penale për njësim të praktikës gjyqësore, për të cilat arriti në përfundimet e mëposhtme.

Krimi i prodhimit dhe shitjes së lëndëve narkotike, që parashikohet në nenin 283 të Kodit Penal (me paragrafin e parë të të cilit është deklaruar fajtor e dënuar i gjykuari Emiljano), përveç shitjes, ofrimit për shitje, marrjes në çdo formë, shpërndarjes, tregtimit, transportimit, dërgimit dhe dorëzimit të substancave narkotike dhe psikotrope, si dhe i farërave të bimëve narkotike, në kundërshtim me ligjin ose në kapërcim të përmbajtjes së tyre, nga ana objektive, kryhet edhe në formën e mbajtjes së këtyre lëndëve, substancave e farërave, në kundërshtim me ligjin ose në kapërcim të përmbajtjes së tyre. Lidhur me këtë formë (mbajtjen) të anës objektive të kësaj figure krimi, ligjvënësi, si kriter përcaktues për ekzistencën e vetë figurës së krimit dhe, për pasojë, të bazës së përgjegjësisë penale për personat që e konsumojnë atë, ka parashikuar dy rrethana specifike: së pari, mbajtjen e substancave narkotike dhe psikotrope, si dhe të farave të bimëve narkotike jo për përdorim vetjak dhe së dyti, edhe kur rezulton i provuar fakti që këto lëndë mbahen nga personi për përdorim vetjak, në aspektin sasior, ato nuk duhet të jenë në doza të vogla.

Përsa i përket rrethanës së parë, Kolegjet vënë në dukje se ajo është rrethanë fakti - rezultat i procesit të të provuarit nëpërmjet analizës, në zbatim të kërkesave të dispozitës së nenit 152 të Kodit të Procedurës Penale, të provave dhe indicieve, në të cilat duhet të bazohet gjykata për të arritur në përfundime të drejta, nëse lënda narkotike dhe psikotrope, etj. mbahet nga personi për përdorim vetjak apo për të kryer në vijim, (pavarësisht se kur), ndonjërin apo disa nga veprimet e tjera (shitje, ofrim për shitje, dhënie ose marrje në çdo formë, shpërndarje, tregtim, transportim, dërgim dhe dorëzim të saj), që janë elemente të anës objektive të figurës së krimit të prodhimit dhe shitjes së narkotikëve.

E veçanta e rrethanës së “... përdorimit vetjak” është se ajo nuk qëndron më vete. Ajo nuk mund të shërbejë e vetme, për të arritur në përfundimin se, duke u bazuar vetëm në ekzistencën e saj (të faktit të provuar tashmë, sipas të cilit lënda narkotike dhe psikotrope, etj. mbahet për përdorim vetjak), nuk ekziston edhe figura e krimit të parashikuar në nenin 283 të Kodit Penal. Kësisoj, ajo nuk mund të shërbejë e vetme për të arritur në përfundimin se nuk ekziston baza ligjore (figura e krimit) për të marrë mbajtësin e tyre në përgjegjësi penale. Përkundrazi, për të mos u marrë mbajtësi i lëndëve të tilla në përgjegjësi penale duhet të provohet se ekziston edhe rrethana e dytë, që ka lidhje me sasinë e këtyre lëndëve, e cila, sikurse shprehet ligjvënësi në vetë dispozitën e përmendur, duhet të jetë “në doza të vogla”.

Nocioni juridiko-penal që është shprehur nga ligjvënësi me togfjalëshin “në doza të vogla”, edhe pse nuk mund të bëhet ndonjë përcaktim numerik i sasisë së lëndëve të ndaluara që do të shprehte në peshë sasinë e dozës për t’u konsideruar e vogël, duhet të interpretohet në kuptimin që, në aspektin sasior, lënda narkotike dhe psikotrope etj., duhet të jetë në atë masë sa të konsiderohet realisht e vogël për përdorim vetjak nga ana e individit konkret, dhe jo në përgjithësi. Ajo nuk duhet të tejkalojë aftësitë fiziko-biologjike të individit përdorues dhe brenda kufijve të tolerancës që paraqet organizmi i tij për llojin konkret të lëndës narkotike,

në momentin dhe kushtet e përdorimit të kësaj lëndë, për të mos krijuar tek ai efekte tej asaj shkalle që do t'i dëmtonin shëndetin. Marrë për bazë këtë analizë, Kolegjet e Bashkuara arrijnë në përfundimin unifikues se: **“Doza e vogël, në kuptimin ligjor të saj, konsiderohet jo ndarja fizike në disa të tilla, por sasia e lëndës apo substancës narkotike e psikotrope që ajo përmban si e tërë dhe që sipas ekspertëve vlerësohet si dozë e vogël.”**

Përcaktim i tillë i nocionit “në doza të vogla”, për efekte të zbatimit të dispozitës së nenit 283 të Kodit Penal, veç rolit parandalues që luan për ruajtjen e shëndetit të përdoruesve dhe personave që kanë vartësi nga droga, luan dhe rolin e parandalimit të përgjithshëm në drejtim të luftës kundër fenomenit të përdorimit të kundërligjshëm të këtyre lëndëve, i cili ku gjen përhapje në përmasa të mëdha, shndërrohet në patologji sociale. Në kushtet kur tek ne ende nuk janë përcaktuar, me ligj të posaçëm apo me akte nënligjore, rastet e përdorimit të lëndëve narkotike dhe psikotrope “në përputhje me ligjin dhe jo në kapërcim të tyre” (nevojë kjo për të cilën Kolegjet e Bashkuara çmojnë se diktohet nga vetë mënyra se si është formuluar dispozita e sipërpërmendur), përcaktimi si më sipër i nocionit juridiko-penal “në doza të vogla” shërben edhe për ngushtimin, në një masë të arsyeshme, të hapësirave, shfrytëzimi i të cilave, në forma të padrejta, nga keqbërësit, do të ndikonte në shmangien pa të drejtë nga përgjegjësia penale të përdoruesve të lëndëve narkotike dhe psikotrope, të cilët shpesh konstatohet se janë edhe shpërndarës të këtyre lëndëve.

Për shkak të njohurive të posaçme që kërkohen në fushën e toksikologjisë, gjykata, për zgjidhjen e çështjes që lidhet me sasinë e lëndës narkotike të nevojshme për përdorim vetjak, duhet të thërrasë në çdo rast specialistë të fushës, si toksikologë apo mjekë terapistë, mendimi shkencor i të cilëve do të shërbejë si njëri prej kriterëve ku ajo do të mbështesë arsyetimin e vendimit të saj.

Por, për zgjidhjen përfundimisht të çështjes, gjykata duhet të mbështetet edhe në kriterin tjetër, me të cilin lidhet ngushtësisht ai i pari, kriter ky që konkretizohet nëpërmjet sqarimit të rrethanave faktike të mbajtjes së sasisë konkrete të lëndës narkotike apo psikotrope nga personi konkret (pikërisht në momentin e gjetjes së saj tek ose pranë tij), nëpërmjet zbatimit të kërkesave ligjore të Kodit të Procedurës Penale, që vlejnë për realizimin me sukses të procesit të të provuarit, në përgjithësi.

Bazuar në sa më sipër, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se: **“Përdoruesi i lëndëve narkotike, i cili e mban atë jo për përdorim vetjak, qoftë edhe në doza të vogla, kur është shpërndarës i saj në një nga format që parashikon neni 283/1 i Kodit Penal, ka përgjegjësi penale sipas kësaj dispozite. Çmojnë gjithashtu se përcaktimi i dozës së vogël të lëndës narkotike e psikotrope, për efekt të zbatimit të dispozitës së nenit 283 të Kodit Penal, duhet të bëhet me ndihmën e specialistëve të fushës (toksikologë etj.), të thirrur si ekspertë dhe rast pas rasti, jo vetëm sipas llojit të lëndës narkotike e psikotrope, por edhe të cilësive fiziko-biologjike dhe shkallës së vartësisë nga droga të personit konkret-mbajtës i lëndës narkotike dhe psikotrope.”**

Duke i dhënë kuptimin, si më sipër, togfjalëshit “për përdorim vetjak dhe në doza të vogla”, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se në këtë mënyrë jo vetëm që gjen zbatim të drejtë dispozita e nenit 283 të Kodit Penal që e përmban atë, por, në të njëjtën kohë, japin edhe kontributin e tyre në drejtim të kuptimit jo si një e drejtë e pakushtëzuar të përjashtimit të përdoruesve në sasi relativisht të vogla të lëndëve narkotike e psikotrope nga përgjegjësia penale. E kundërta do t'u krijonte hapësira ligjore dhe mundësi praktike më të shumta

individëve, të cilët, të kamufluar pas termit formalo-juridik “doza të vogla”, t’i shmangeshin, pa të drejtë, përgjegjësisë penale, për mbajtjen e tyre.

Bazuar në arsyetimin e mësipërm, referuar akteve dhe përfundimeve të gjykatës në çështjen në shqyrtim, rezulton se i gjykuari Emiljano Zerellari, në momentin që është arrestuar nga policia ka pasur në posedim 1.9 gram lëndë narkotike të llojit “heroinë”, të ndarë në gjashtë paketa, me afërsisht 0.31 gram secila. Sipas përfundimeve të ekspertëve, sasia prej 1.9 gram e kësaj lënde shërben për përdorim ditor për të gjykuarin, duke krahasuar nivelin e lëndës narkotike që atij i është gjendur në analizën e urinës. Por sipas mendimit të ekspertëve, e gjithë kjo sasi nuk është vetëm për një përdorim, por për disa të tilla dhe gjatë gjithë ditës, dukë bërë kështu të kuptohet se Emiljano Zerellari ka pasur në dispozicion, në momentin e ndalimit, disa doza të vogla dhe për disa përdorime gjatë 24 orëve. Ky fakt, referuar interpretimit të dispozitës së nenit 283/1 të Kodit Penal dhe të unifikuar sipas këtij vendimi të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, çon në përfundimin se Emiljano Zarellari e ka kryer veprën penale të mbajtjes së lëndëve narkotike, sikurse ka pranuar Gjykata e Apelit Vlorë në vendimin e saj, për shkak se ai ka tejkaluar dozën e vogël të mbajtjes për përdorim, që parashikon dispozita e nenit 283/1 të Kodit Penal.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, bazuar në nenet 438 E 441/a të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSËN:

- Lënien në fuqi të vendimit nr.517, datë 26.12.2006 të Gjykatës së Apelit Vlorë.
- Unifikimin e praktikës gjyqësore sikurse përcaktohet në këtë vendim.
- Dërgimin për botim në Fletoren Zyrtare të këtij vendimi që njëson praktikën gjyqësore.

VENDIM
Nr.1, datë 8.1.2009

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në seancën gjyqësore të datës 8.1.2009 morën në shqyrtim çështjen penale që i përket:

KËRKUESI: Rexhep Cuku, i biri i Osmanit, i datëlindjes 15.1.1960, lindur e banues në Tiranë, i padënuar, përfaqësuar nga avokat Ilir Murati.

OBJEKTI: Revokim i masës së sigurimit “Arrest në burg” dhe lirimin e menjëhershëm të kërkuesit.

BAZA LIGJORE:Nenet 246 pika 6, 260 pika 1 dhe vijues të Kodit të Procedurës Penale.

Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë, me vendimin nr.94, datë 20.5.2008 ka vendosur:

“1.Rrëzimin e kërkesës së kërkuesit Rexhep Cuku, me objekt revokimin e masës së sigurimit si të pabazuar në prova e ligj”.

Gjykata e Apelit për Krime të Rënda Tiranë, me vendimin nr.31, datë 23.6.2008 ka vendosur:

“Lënien në fuqi të vendimit nr.94, datë 20.5.2008 të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda”.

Kundër vendimit nr.31, datë 23.6.2008 të Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda Tiranë, brenda afatit ligjor, në mbështetje të nenit 432 të Kodit të Procedurës Penale, ka paraqitur rekurs kërkuesi Rexhep Cuku, nëpërmjet mbrojtësit të tij, duke kërkuar ndryshimin e vendimeve gjyqësore të lartpërmendura, revokimin e masës së sigurimit “arrest në burg” dhe lirimin e menjëhershëm të kërkuesit ose zëvendësimin e asaj mase me një masë më të lehtë, për këto shkaqe:

- Në gjykimet e zhvilluara në Gjykatën e Shkallës së Parë dhe atë të Apelit për Krimet e Rënda është provuar se nga ana e Prokurorisë për Krime të Rënda nuk është marrë në pyetje i pandehuri, nuk janë kryer veprime të tjera të mëtijshme hetimore, ndërkohë që në gjendjen që janë aktet e tjera të këtij procedimi rezulton se nevojat e sigurimit për këtë të pandehur nuk ekzistojnë.

- Në gjykim është vërtetuar se nga ana e Prokurorisë për Krime të Rënda nuk është dërguar në gjykatë asnjë informacion mbi veprimet hetimore të kryera në lidhje me të arrestuarin, kërkuesin Rexhep Cuku. Sa më sipër përbën shkelje të hapur të kërkesave të nenit 246 pika 6 të Kodit të Procedurës Penale. Si rrjedhojë e mospërbushjes, qoftë edhe vetëm të këtij detyrimi ligjor dhe pasojave që vijnë prej tij, vetvetiu, gjykatat ishin të detyruara të revokonin masën e sigurimit “arrest me burg” apo ta zëvendësonin atë me një masë tjetër më të lehtë. Sa më sipër, njëkohësisht përbën cenim të të drejtave dhe lirive themelore të njeriut të garantuara në Kushtetute dhe në Konventën Europiane të të Drejtave të Njeriut, si dhe të atyre që parashikohen në nenin 248 e vijues të Kodit të Procedurës Penale.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në seancën gjyqësore të datës 29.9.2008, ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, për të unifikuar praktikën gjyqësore.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË, pasi dëgjuan relatimin e çështjes nga gjyqtarët Ardian Dvorani dhe Aleksandër Muskaj; prokurorin pranë Prokurorisë së Përgjithshme Bujar Sheshi, që kërkoi lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda; mbrojtësin e të pandehurit Rexhep Cuku, avokatin Ilir Murati, i cili kërkoi ndryshimin e vendimeve gjyqësore të dhëna në të dy shkallët e gjykimit, revokimin e masës së sigurimit arrest në burg dhe lirimimin e menjëhershëm të kërkuesit ose zëvendësimin e saj me një masë më të lehtë dhe pasi e biseduan çështjen në tërësi,

VËREJNË:

Vendimi nr.31, datë 23.6.2008 i Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda Tiranë është dhënë në respektim të ligjit, prandaj duhet të mbetet në fuqi.

Nga gjykimi i çështjes në Gjykatën e Shkallës së Parë për Krimet e Rënda dhe Gjykatën e Apelit për Krimet e Rënda Tiranë, rezultojnë të provuara faktet dhe rrethanat e mëposhtme:

Prokuroria për Krime të Rënda në vitin 2007 ka regjistruar procedimin penal nr.50, për veprën penale të parashikuar nga neni 283/a paragrafi i dytë në lidhje me nenin 25 të Kodit Penal. Nga hetimet e zhvilluara, ndërmjet të tjerave, ka rezultuar se edhe kërkuesi në këtë gjykim, Rexhep Cuku, dyshohet që me veprimet e tij ka kryer veprën penale të dhënies ndihmë për kalim të paligjshëm të kufirit në bashkëpunim me persona të tjerë në formën e grupit të strukturuar kriminal, të parashikuar nga nenet 298/3 e 333/a të Kodit Penal.

Mbi bazën e provave të paraqitura dhe shqyrtuara në seancë gjyqësore, Gjykata për Krime të Rënda, me vendimin nr.20, datë 23.1.2008, ka vendosur caktimin e masës së sigurimit personal “arrest në burg” ndaj kërkuesit Rexhep Cuku, pasi ka krijuar bindjen për ekzistencën e dyshimit të arsyeshëm të bazuar në prova për kryerjen e veprës penale të dhënies ndihmë për kalim të paligjshëm të kufirit në bashkëpunim me persona të tjerë në formën e grupit të strukturuar kriminal, të parashikuar nga nenet 298/3 e 333/a të Kodit Penal. Kjo gjykatë ka konstatuar ekzistencën e kushteve të përgjithshme dhe të veçanta për caktimin e masës së sigurimit personal sipas nenit 228 e 229 të Kodit të Procedurës Penale, përfshirë ato mbi përshtatshmërinë e llojit e të masës së sigurimit në raport me nevojat e sigurisë, rëndësinë e faktit, rrezikshmërisë së lartë të veprës penale e të personit nën hetim, si dhe të sanksioneve të parashikuara në dispozitën përkatëse materiale penale.

Me vendimin nr.10, datë 23.2.2008 Gjykata e Apelit për Krime të Rënda Tiranë ka vendosur miratimin e vendimit të dhënë nga Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë.

Në datë 2.5.2008, mbrojtësi i shtetasit Rexhep Cuku ka kërkuar revokimin e masës së sigurimit personal “arrest në burg”, lirimimin e menjëhershëm të të mbrojturit prej tij apo zëvendësimin e kësaj mase me një masë më të lehtë të parashikuara prej neneve 234 e 237 të Kodit të Procedurës Penale. Këtë kërkesë e mbështet në urdhërimet që përmbahen në dispozitën e pikës 6 të nenit 246 të këtij Kodi. Sipas mbrojtjes, organi i prokurorisë nuk ka përmbushur detyrimin e parashikuar nga ligjvënësi për të informuar gjykatën çdo dy muaj nga zbatimi i vendimit të arrestit. Këtë rrethanë mbrojtja e pretendon si shkak të ligjshëm për revokimin a zëvendësimin e masës së sigurimit personal për subjektin Rexhep Cuku, vetvetiu dhe në mënyrë të menjëhershme, si përmbushje e kriterëve të parashikuara nga neni 260, pikat

1 e 2 të Kodit të Procedurës Penale.

Gjatë shqyrtimit gjyqësor të kësaj kërkesë Gjykata për Krime të Rënda ka vlerësuar se organi i prokurorisë nuk e ka informuar me shkrim gjykatën mbi gjendjen e procedimit, në afatin ligjor dymujor, sipas parashikimeve të pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale. Në interpretim të kësaj dispozite, në seancë gjyqësore, gjykata ka urdhëruar organin e prokurorisë që të paraqesë informacion me shkrim për gjendjen e procedimit në ngarkim të kërkuesit së bashku me aktet përkatëse nga fashikulli i dosjes hetimore. Duke zbatuar urdhërimin e gjykatës, prokurori ka paraqitur në seancë informacionin përkatës, me shkrim, si dhe kopje të akteve procedurale që lidhen me procedimin në ngarkim të shtetasit Rexhep Cuku.

Në përfundim të gjyqimit të çështjes, Gjykata për Krime të Rënda me vendimin nr.94, datë 20.5.2008 ka vendosur rrëzimin e kërkesës. Kjo gjykatë arsyeton se mospërmbushja nga prokuroria e detyrimit ligjor të parashikuar në pikën 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale për dërgimin në gjykatë të informacionit periodik dymujor mbi gjendjen e procedimit në ngarkim të kërkuesit, nuk passjell automatikisht revokimin apo zëvendësimin e masës së sigurimit. Ligji procedural penal, në veçanti neni 260 i këtij Kodi, kërkon që njëkohësisht të vërtetohet se me kalimin e periudhës dymujore nuk ekzistojnë apo kanë ndryshuar rrethanat e pranuar më parë lidhur me nevojat e sigurimit për zbatimin e masës së arrestit në burg, ose këto nevoja siguri apo masa e sigurimit personal të mos i përgjigjet më rëndësisë së faktit a masës së dënimit për të pandehurin. Në gjykim nga provat e administruara nuk vërtetohet ndryshimi i rrethanave në lidhje me kushtet dhe kriteret mbi bazën e të cilave ishte caktuar masa e sigurimit personal arrest në burg.

E investuar mbi ankimin e kërkuesit Rexhep Cuku, Gjykata e Apelit për Krime të Rënda, me vendimin nr.31, datë 23.6.2008, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Shkallës së Parë.

Duke çmuar të mbështetur në ligj arsyetimin e Gjykatës së Shkallës së Parë, Gjykata e Apelit për Krime të Rënda shton se bazuar në informacionin dhe aktet e paraqitura në atë gjykim nga prokuroria, provohet se gjatë hetimit janë kryer disa veprime hetimore të nevojshme për çështjen dhe janë duke u kryer disa të tjera, ndërkohë që kërkuesi nuk parashtroi ndonjë provë që të vërtetojë se nuk ekzistojnë apo janë zbutur nevojat e sigurimit. Po kështu, gjykata e apelit arsyeton se nuk qëndron pretendimi për zbatimin e pikave 1 e 2 të nenit 260 të Kodit të Procedurës Penale, si rrjedhojë e mosrespektimit të pikës 6 të nenit 246 të tij, sepse këto dy dispozita përfaqësojnë në vetvete institute të ndryshme të së drejtës procedurale penale. Neni 246 zbatohet kryesisht nga gjykata, pa kërkesë të palëve, ndërsa neni 260 kërkohet prej palëve, gjë që bën të pavend vendosjen e tyre së bashku në një bazë ligjore për kërkesën.

Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda Tiranë ka ushtruar rekurs kërkuesi Rexhep Cuku me anë të mbrojtësit të tij, duke i parashtruar Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë të njëjtat pretendime si në gjykimin e shkallës së parë e në apel në lidhje me zbatimin e gabuar të ligjit procedural penal nga gjykatat.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në seancën gjyqësore të datës 29.9.2008, duke çmuar rëndësinë dhe mungesën e praktikës gjyqësore të njësuar në zbatimin e dispozitës së pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, ka vendosur që çështja të kalojë për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë duke parashtruar për shqyrtim sa vijon:

“1. Mungesa e paraqitjes së informacionit nga ana e prokurorisë, në afatin e përcaktuar nga neni 246/6 i KPP-së, për zbatimin e masës së sigurimit të arrestit, të caktuar me një vendim gjyqësor, a legjitimon paraqitjen e kërkesës për revokimin e masës së sigurimit me arrest nga ana e subjektit ndaj të cilit është vendosur kjo masë?

2. Në të njëjtat kushte (mungon informacioni i organit të prokurorisë), në rast se mungon një kërkesë e tillë nga ana e subjektit ndaj të cilit është vendosur masa, a duhet që gjykata kryesisht të kërkojë informimin e saj nga ana e prokurorisë?

3. Në rast se vetë gjykata legjitimohet të kërkojë këtë informacion nga ana e organit të prokurorisë, shqyrtimi i këtij informacioni, që shoqërohet me aktet e parashikuara nga neni 246/6 i KPP-së, a do të kryhet në rrugë administrative apo në seance gjyqësore?

4. Në kushtet kur gjykata merr në shqyrtim zbatimin e vendimit të arrestit sipas dispozitës së nenit 246/6 të KPP, në interpretim të shprehjes “mund të revokojë ose të zëvendësojë masën e sigurimit” do të kuptohet analizimi i rasteve të parashikuara nga neni 260 i KPP-së?”

Pasi shqyrtuan çështjen, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë i gjejnë të pambështetura në ligj pretendimet e parashtruara në rekurs nga kërkuuesi Rexhep Cuku për revokimin ose zëvendësimin e masës së sigurimit dhe vlerësojnë të drejtë e të bazuar në ligj vendimin e dhënë nga Gjykata e Apelit për Krime të Rënda Tiranë.

Ushtrimi i së drejtës për të kërkuar revokimin a zëvendësimin e masës së sigurimit sipas pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, si dhe mënyra e procedura e ndjekur për shqyrtimin, gjykimin dhe dhënien e vendimit për zgjidhjen e çështjes, në tërësi, janë zhvilluar duke respektuar parimet e procedimit penal dhe dispozitat procedurale penale. Por, ndonëse nuk cenojnë drejtësinë e vendimit të dhënë përse i përket zgjidhjes në themel të çështjes, Kolegjet e Bashkuara vërejnë se, sikurse në kërkimet e qëndrimet e palëve, ashtu edhe në arsyetimet e gjykatave ka edhe interpretime të gabuara të ligjit. Prandaj, duke i analizuar këto kërkime e qëndrime në funksion të zgjidhjes së çështjes, Kolegjet e Bashkuara do të shprehen edhe për interpretimin e unifikuar mbi qëllimin dhe mënyrën e zbatimit të drejtë të dispozitës së pikës 6 të nenit 246 të këtij Kodi.

Në kërkesën për revokimin ose zëvendësimin e masës së arrestit drejtuar Gjykatës së Shkallës së Parë, por edhe në ankimin drejtuar Gjykatës së Apelit dhe në rekurs, krahas pretendimit se nuk është marrë në pyetje dhe as janë kryer veprime të tjera hetimore lidhur me të, kërkuuesi Rexhep Cuku parashtron edhe se organi i prokurorisë, në kundërshtim me dispozitën e pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, nuk ka përmbushur detyrimin për të informuar Gjykatën çdo dy muaj nga zbatimi i vendimit të arrestit. Këtë rrethanë mbrojtja e pretendon si shkak të ligjshëm për revokimin a zëvendësimin e masës së sigurimit personal për subjektin Rexhep Cuku, vetvetiu dhe në mënyrë të menjëhershme, si përmbushje e kriterëve të parashikuara nga neni 260, pikat 1 e 2 të këtij Kodi. Ky qëndrim i prokurorisë, sipas kërkuarit, njëkohësisht përbën cenim të të drejtave dhe lirive themelore të njeriut të garantuara në Kushtetutë dhe në Konventën Evropiane të të Drejtave të Njeriut, si dhe të atyre që parashikohen në nenin 248 e vijues të Kodit të Procedurës Penale.

Gjatë shqyrtimit të çështjes në të gjitha shkallët e gjyimit, edhe përpara Kolegjeve të Bashkuara, përfaqësuesi i organit të prokurorisë ka pranuar se në rastin konkret janë lejuar mangësi në përmbushjen e detyrimit që i ngarkon organit të prokurorisë dispozita e pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale. Megjithatë, sipas prokurorit, kjo mangësi nuk mund

të interpretohet si shkak për revokimin vetvetiu të masës së sigurimit personal të arrestit në burg të caktuar nga gjykata ndaj të pandehurit Rexhep Cuku, për të cilin, edhe pas caktimit të kësaj masë, kanë vijuar hetimet duke u realizuar veprime të tjera hetimore për kryerje të veprës penale të dhënies ndihmë për kalim të paligjshëm të kufirit në formën e grupit të strukturuar me persona të tjerë, të parashikuar nga nenet 298/3 dhe 333/a të Kodit Penal.

Ndërsa Gjykata e Shkallës së Parë dhe ajo e Apelit për Krime të Rënda Tiranë, kanë arsyetuar se tejkalimi i afatit dymujor për informimin mbi gjendjen e procedimit sipas pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale nuk passjell automatikisht revokimin apo zëvendësimin e masës së sigurimit, sepse, njëkohësisht, duhet të vërtetohen edhe rrethanat e parashikuara nga pikat 1 e 2 të nenit 260 të këtij Kodi.

Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë se duhet të mbahet parasysh që kushtet, kriteret dhe procedurat për caktimin, zbatimin, rivlerësimin dhe përgjithësisht kontrollin gjyqësor mbi masat e sigurimit, veçanërisht atyre të arrestit, janë posaçërisht dhe drejtpërdrejt të lidhura me respektimin e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore, konkretisht me lirinë e personit. Prandaj, për arritjen e përfundimeve të nevojshme për zgjidhjen e drejtë të çështjes, përfshirë edhe ato me natyrë unifikuese, Kolegjet e Bashkuara çmojnë të domosdoshme edhe analizën dhe interpretimin e dispozitave përkatëse të Kushtetutës, Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore e atyre të Kodit të Procedurës Penale, duke u fokusuar edhe në jurisprudencën shumë të pasur për këtë fushë të Gjykatës Europiane të të Drejtave të Njeriut.

Kushtetuta, në parimet e përgjithshme të saj, parashikon se “të drejtat dhe liritë themelore të njeriut janë të pandashme, të patjetërsueshme e të padhunueshme dhe qëndrojnë në themel të të gjithë rendit juridik” (neni 15). Këto të drejta mund të kufizohen, në përpjesëtim me gjendjen që ka diktuar kufizimin, vetëm me ligj, për një interes publik ose për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve. Nga ana tjetër,” këto kufizime nuk mund të cenojnë thelbin e lirive dhe të të drejtave dhe në asnjë rast nuk mund të tejkalojnë kufizimet e parashikuara në Konventën Europiane për të Drejtat e Njeriut” (neni 17).

Lidhur me garantimin e lirisë së personit, në nenin 27 të Kushtetutës parashikohet se “askujt nuk mund t’i hiqet liria, përveçse në rastet dhe sipas procedurave të parashikuara me ligj”. Liria e personit nuk mund të kufizohet, përveçse në rastet e treguara në këtë dispozitë. Ndërmjet rasteve të tjera është ai i parashikuar në shkronjën “c”: “kur ka dyshime të arsyeshme se ka kryer një vepër penale ose për të parandaluar kryerjen prej tij të veprës penale ose largimin e tij pas kryerjes së saj;”.

Në dispozitat vijuese të Kushtetutës, parashikohen garancitë për personin që i nënshtrohet kufizimit të lirisë dhe ndjekjes penale në tërësi. Ndërmjet të tjerave, në nenin 28 parashikohet se: “Kushdo, të cilit i hiqet liria, ka të drejtë të njoftohet.....për shkaqet e kësaj mase, si dhe për akuzën që i bëhet. Personi, të cilit i është hequr liria, duhet t’i jepet mundësia për realizimin e të drejtave të tij” (pika 1). Po kështu “i paraburgosuri ka të drejtë të ankohet kundër vendimit të gjyqtarit. Ai ka të drejtë të gjykohet brenda një afati të arsyeshëm ose të procedohet i lirë përkundrejt një garancie pasurore sipas ligjit”(pika 3).

Në kontekstin e kufizimit të lirisë së personit vlen të evidentohet rëndësia e garancisë kushtetuese se “Kushdo quhet i pafajshëm përderisa nuk i është provuar fajësia me vendim gjyqësor të formës së prerë” (neni 30).

Ndërsa në nenin 6 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive

Themelore sanksionohen parime të përgjithshme për të drejtën e një procesi të rregullt ligjor, garancitë për personin që kufizohet në të drejtën e lirisë personale parashikohen më hollësisht në nenin 5 të saj.

Sipas kësaj dispozite, kufizimi i lirisë legjitimohet vetëm në rrugë përjashtimore dhe "... në përputhje me procedurën e parashikuar me ligj...". Një nga rastet është ai i parashikuar në pikën 1 shkronja "c": "...kur ka arsye të besueshme për të dyshuar se ai ka kryer një vepër penale ose kur ka motive të arsyeshme për të besuar se është e nevojshme që të pengohet të kryejë një vepër penale ose të largohet pas kryerjes së saj". Konventa, në pikat 3 dhe 4 ofron disa garanci të tjera thelbësore lidhur me kufizimin e lirisë, pikërisht ato të kontrollit efektiv gjyqësor, të ushtruar nga gjykata të pavarura brenda afateve të shkurtra dhe të arsyeshme:

"3. Çdo person i arrestuar ose i paraburgosur në rrethanat e parashikuara në paragrafin 1/c të këtij neni, duhet të çohet menjëherë përpara një gjykatësi dhe ka të drejtë të gjykohet brenda një afati të arsyeshëm ose të lirohet në gjykim e sipër...."

"4. Çdo person, të cilit i është hequr liria me arrestim..... ka të drejtë të bëjë ankim në gjykatë me qëllim që kjo e fundit të vendosë, brenda një afati të shkurtër, për ligjshmërinë e burgimit të tij dhe të urdhërojë lirimin, në qoftë se burgimi është i paligjshëm."

Në zbatim të këtyre parimeve dhe dispozitave të Kushtetutës e Konventës, Kodi i Procedurës Penale, veçanërisht në titullin VI "Masat e sigurimit", parashikon rregulla të hollësishme edhe për masat e sigurimit personal. Nenet 228 e 229 parashikojnë kushtet dhe kriteret e përgjithshme për caktimin e masës së sigurimit. Ndërsa neni 230 parashikon disa kriteret të veçanta lidhur me caktimin e masës së sigurimit "arrest në burg". Këtu vlen të theksohet natyra përjashtimore e masës arrest në burg, e cila "...mund të vendoset vetëm kur çdo masë tjetër është e papërshtatshme...". Në nenet 244 deri 249 parashikohen caktimi dhe zbatimi i masave të sigurimit, të drejtat dhe detyrimet e subjekteve të procedimit penal, përfshirë ankimin kundër vendosjes e zbatimit të tyre. Përveç të tjerave, në këto dispozita sanksionohet kontrolli rigoroz gjyqësor në caktimin dhe zbatimin e masave të sigurimit, përfshirë detyrimin thelbësor të gjykatave për t'i shqyrtuar dhe vendosur mbi kërkesat e ankimet me shpejtësi (në një kohë të shkurtër) dhe brenda një afati të arsyeshëm.

Në nenin 260 parashikohet revokimi dhe zëvendësimi i masave të sigurimit, përkatësisht nëse mungojnë apo janë zbutur kushtet dhe kriteret e lartpërmendura të zbatimit të tyre. Ankimi e kërkesat përkatëse të prokurorit dhe të pandehurit mund të paraqiten në çdo kohë dhe duhet të shqyrtohen brenda afateve të shkurtra nga ana e gjykatës.

Vlerësuar në këtë kontekst, vjen përfundimi se Kodi i Procedurës Penale parashikon të drejtën e palëve për të kërkuar në çdo kohë revokimin a zëvendësimin e masës së sigurimit. Por, në respektim të garancisë së lirisë së personit dhe të parimit mbi prezumimin e pafajësisë, duke u nisur nga natyra përjashtimore dhe e përkohshme e caktimit dhe zbatimit të masës së arrestit në burg, nga natyra jo ndëshkimore e domosdoshmëria për justifikimin kohë pas kohe e në vijimësi të përshtatshmërisë (proporcionalitetit) së caktimit të kësaj mase në raport me veprën e pandehur, ligjvënësi ka nxjerrë gjithashtu, edhe një dispozitë me natyrë të veçantë. Me anë të kësaj dispozite ligjvënësi synon që ekzistencën e ligjshmërisë së vijimit të zbatimit të masës së sigurimit "arrest në burg" t'ia nënshtrojë verifikimit të detyrueshëm, periodik, në rrugë gjyqësore. Prandaj, në pikën 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale parashikohet se: "Çdo dy muaj nga zbatimi i vendimit të arrestit, gjykata që ka dhënë vendimin duhet të

informohet nga prokurori për të arrestuarin. Informacioni jepet me shkrim dhe përmban të dhëna për gjendjen e procedimit, për pyetjen e të pandehurit dhe të personave të tjerë, për përshkrimin e të dhënave të marra dhe shoqërohet me kopje të akteve të fashikullit. Kur është rasti, gjykata mund të revokojë ose të zëvendësojë masën e sigurimit.”

Në çështjen objekt gjykimi, Kolegjet e Bashkuara vërejnë se në interpretim të drejtë të ligjit, gjykatat kanë marrë në shqyrtim dhe gjykuar kërkesën për revokim ose zëvendësim të masës së sigurimit të paraqitur sipas pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, duke zbatuar të njëjtat procedura e garanci, sikurse edhe në rastet e tjera të ankimimit kundër masave të sigurimit (neni 249), përfshirë këtu garancinë e lidhur me të drejtat e liritë themelore të njeriut për zhvillimin e një gjykimi të kujdesshëm (diligjent) dhe me shpejtësi të çështjeve të kësaj natyre. Po kështu, shqyrtimi i kërkesës dhe pretendimeve janë bërë në seancë gjyqësore.

Me të drejtë gjykatat kanë pranuar pretendimin e kërkuarit dhe vlerësuar si shkelje të ligjit procedural nga ana e prokurorisë, mosrespektimin e afatit dhe mosdërgimin e informacionit të prokurorit mbi gjendjen e procedimit në lidhje me kërkuarin. Më tej, me të drejtë gjykatat kanë çmuar riparimin e menjëhershëm të kësaj shkeljeje, duke urdhëruar prokurorin të paraqesë në seancë informacionin me shkrim dhe kopjet e akteve përkatëse, duke ia vënë në dispozicion edhe kërkuarit për t'i krijuar mundësinë të parashtrorë qëndimin e kërkesat. Më të drejtë gjykatat kanë krijuar në këtë mënyrë kushtet për lejimin e zhvillimin e debatit mes palëve mbi materialin e paraqitur. Pasi kanë çmuar dhe analizuar në vendimin e tyre nëse mbi bazën e informacionit ka apo jo vend për revokim a zëvendësim të masës së sigurimit, me të drejtë gjykatat kanë çmuar se është vendi për rrëzimin e kërkesës, mes të tjerave duke arsyetuar edhe se vetëm mosrespektimi i detyrimit për informim apo dërgimi me vonesë i tij, nuk sjellin vetvetiu revokimin a zëvendësimin e masës së sigurimit.

Por, nga ana tjetër, Kolegjet e Bashkuara vërejnë se në interpretim të gabuar të ligjit, pa pasur parasysh qëllimin dhe veçantitë e normës së zbatueshme, gjykatat e lidhin pranimin e kërkesës për revokimin a zëvendësimin e masës së sigurimit sipas pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, në çdo rast e vetëm me vërtetimin e mungesës apo zbutjen e rrethanave të pranura më parë prej tyre në caktimin e masës së sigurimit, të parashikuara shprehimisht në pikat 1 e 2 të nenit 260 të këtij Kodi. Po kështu, gjykata e apelit interpreton në mënyrë të gabuar ligjin kur arsyeton se nuk mund të bëhet kërkesë për zbatimin e nenit 260 si rrjedhojë e mosrespektimit të pikës 6 të nenit 246 të tij, meqenëse në rastin e fundit norma zbatohet kryesisht nga gjykata, pa kërkesë të palëve, ndërsa për zbatimin e nenit 260 nismën e kanë palët nëpërmjet paraqitjes së kërkesës përkatëse.

Kolegjet e Bashkuara vërejnë se dispozitat e neneve 27, 28 dhe 30 të Kushtetutës sonë përkohë me qëllimin dhe interpretimin e nenit 5 të Konventës, e cila, së bashku me nenet 2, 3 e 4 të saj janë themeli i të drejtave themelore të njeriut, përse i përket mbrojtjes së sigurisë fizike të individit, posaçërisht edhe të lirisë së personit. Duke interpretuar këto dispozita, Gjykata Europiane të të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ) është shprehur se: “Qëllimi kryesor i tyre është të parandalojnë deprivimin arbitrar ose të pajustificuar të lirisë.” (Castravet kundër Moldavisë, 2007).

Pikat 1 dhe 2 të nenit 28 të Kushtetutës dhe pika 3 e nenit 5 të Konventës sanksionojnë të drejtën e njeriut që, nëse parashtron kërkesa e pretendime të lidhura me heqjen apo ndryshimin e masës së sigurimit personal, veçanërisht asaj të arrestit, “ato duhet t'i

nënshtrohen shqyrtimit gjyqësor nga gjykata”. Kontrolli gjyqësor lidhur me veprimet e organit të akuzës që prekin të drejtën e lirisë personale, përbën një element thelbësor të garancisë së parashikuar në pikën 3 të nenit 5 të Konventës kundrejt mundësisë së ushtrimit arbitrar dhe të pabazuar në ligj të kompetencave nga organi i akuzës (Schiesser kundër Zvicrës, 1979). Prandaj, nisur nga këto përfundime, duke pasur parasysh se veprimi i parimit të kontrollit gjyqësor mbi masën e arrestit mishërohet mes të tjerave edhe në rastin e parashikuar nga pika 6 e nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, gjykata kompetente duhet ta shqyrtojë me shpejtësi çështjen në seancë gjyqësore, duke dëgjuar prokurorin dhe pretendimet përkatëse të individit ndaj të cilit është caktuar masa e sigurimit ose mbrojtësin e tij. Në përfundim të shqyrtimit gjyqësor, mbështetur në parimet e normat kushtetuese dhe ndërkombëtare të detyrueshme si më sipër, si dhe kriteret ligjore të parashikuara në Kodin e Procedurës Penale, gjykata duhet të vendosë nëse kufizimi i lirisë për të arrestuarin është ose jo e justifikuar ligjërisht.

Mjeti procedural garantues i parashikuar nga pika 6 e nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, i cili duhet të respektohet rigorozisht nga palët e tjera në procedimin penal dhe gjykata, gjen zbatim krahas garancisë tjetër kushtetuese e ligjore që i njihet në mënyrë të pavarur vetë të arrestuarit për të kërkuar në çdo kohë e rrethanë në gjykatë revokimin apo zëvendësimin e masës së sigurimit. Në të dy këto raste, procedura përkatëse e gjykimit duhet të ofrojë garancitë e duhura në kontekstin e një gjykimi që ka për objekt shqyrtimin e një kërkesë që lidhet me caktimin dhe vazhdimin e zbatimit të një masë që ka të bëjë me kufizimin e lirisë së individit. (Assenov e të tjerë kundër Bullgarisë, 1998).

Përsa i përket natyrës dhe llojit të gjykimit, në interpretim të drejtë të pikës 6 të nenit 246 në harmoni me dispozitat e tjera të Kodi të Procedurës Penale, duhet të mbahet parasysh se synimi i saj nuk është të vendosë një komunikim të qëndrueshëm në linjën gjykatë-prokurori. Qëllimi i ligjvënësit është që prokurori të detyrohet të informojë periodikisht Gjykatën për gjendjen e procedimit, në mënyrë që kjo e fundit të garantojë se ky informacion, kjo gjendje, të bëhet objekt i shqyrtimit gjyqësor. Kështu, në përfundim të gjykimit, mbi kërkesat e pretendimet e palëve apo kryesisht, gjykata duhet të çmojë nëse është vendi për revokim apo zëvendësim të masës së sigurimit “arrest në burg”. Në këtë kuptim, sikurse shprehet GJEDNJ-ja, kjo procedurë duhet të jetë të natyrës kontradiktore për të garantuar edhe “barazinë e armëve” ndërmjet palëve. Në rastin kur një person i nënshtrohet një mase “arresti në burg”, që përfshihet në kuptimin e nenit 5/1 (c), duhet të zhvillohet një seancë gjyqësore (Reinprecht kundër Austrisë, 2005).

Prandaj Kolegjet e Bashkuara arrijnë në përfundimin unifikues se Kushtetuta dhe ligji i kanë caktuar organit të prokurorisë funksionin e ushtrimit të ndjekjes penale, që përfshin edhe detyrimin për ta ushtruar atë në respektim të të drejtave të njeriut e lirive themelore. Prandaj, është në përgjegjësinë e prokurorit kompetent të ndërmarrë nismën e të përmbushë, në afat dhe në përmbajtje, detyrimet përkatëse sipas afateve e procedurave që parashikohen nga pika 6 e nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, në mënyrë që gjykata të rishqyrtojë periodikisht legjitimitetin e zbatimit të masës së sigurimit të arrestit, të cilën ajo gjykatë ia ka caktuar individit pikërisht mbi kërkesën e vetë organit të prokurorisë.

Gjykata nuk vihet në lëvizje kryesisht për të kërkuar nga prokurori kompetent përmbushjen e detyrimit të informimit dymujor sipas dispozitës procedurale të lartpërmendur. Detyrimin për vënien në lëvizje të gjykatës, nëpërmjet paraqitjes së informacionit mbi të

arrestuarin dhe gjendjen e procedimit, ligjvënësi ia ngarkon prokurorit. Nëse ky i fundit nuk përmbush detyrimin në afat, i arrestuari legjitimohet të kërkojë rishqyrtimin e masës së sigurimit. Gjatë shqyrtimit gjyqësor të kërkesës, gjykata urdhëron prokurorin të riparojë shkeljen e ligjit duke depozituar menjëherë informacionin dhe të dhënat mbi gjendjen e procedimit, të cilat i nënshtrohen hetimit gjyqësor dhe debatit mes palëve.

Në këtë kuadër, Kolegjet e Bashkuara vijnë në përfundimin tjetër unifikues se edhe në rastin e parashikuar nga pika 6 e nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, sikurse në rastet e tjera kur paraqitet kërkesë nga vetë i arrestuari, në interpretim e zbatim të drejtë të pikës 2 të nenit 28 të Kushtetutës dhe të pikës 4 të nenit 5 të Konventës, gjykata e shqyrton çështjen në seancë gjyqësore dhe duhet të vendosë, me shpejtësi, për vijimin, revokimin ose zëvendësimin e masës së sigurimit.

Gjithashtu, lidhur me legjitimitetin e masës së sigurimit të caktuar më parë, veçanërisht asaj të arrestit në burg, normat e lartpërmendura sanksionojnë edhe detyrimin që gjykimi të caktohet, zhvillohet e përfundojë në një kohë të shpejtë e të arsyeshme, duke verifikuar nëse kërkuesi (i arrestuari) është duke u mbajtur në gjendje arresti për një kohë të gjatë, jo të arsyeshme, aq më shumë nëse autoritetet nuk veprojnë në lidhje me hetimin me diligjencën e duhur (Assenov dhe të tjerë v. Bullgarisë, 1998).

Në këtë kontekst, nëpërmjet zbatimit të dispozitës së pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, synohet edhe që nga ana e subjekteve të procedimit penal të mbahet parasysh se rrethanat e çështjes penale mund të ndryshojnë me kalimin e kohës, gjë që bën të domosdoshëm zbatimin e një mekanizmi të rishqyrtimit periodik, të detyrueshëm, të masës së sigurimit nga ana e gjykatës, me qëllim që të çmohet nëse masa e arrestit vijon të jetë e justifikuar ligjërisht dhe nuk cenon të drejtat e njeriut.

Prandaj, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se i përket në radhë të parë Gjykatës detyrimi që të sigurojë zbatimin efektiv të garancive kushtetuese të lidhura me respektimin e së drejtës themelore të lirisë së personit, në kuptimin që caktimi e zbatimi i masave të sigurimit, veçanërisht asaj të arrestit, të mos tejkalojnë kohën e arsyeshme. Për këtë qëllim, edhe pas caktimit të masës “arrest në burg”, pavarësisht nga mënyra e vënies së saj në lëvizje, në çdo rast, gjykata duhet të shqyrtojë në seancë gjyqësore të gjitha rrethanat e lidhura me ekzistencën ose jo të interesit publik real që justifikon vazhdimin e zbatimit të kësaj mase. Në këtë gjykim ajo mban parasysh edhe respektimin e parimit të prezumimit të pafajësisë, si dhe natyrën e masës së arrestit si përjashtim nga rregulli kushtetues i respektimit të lirisë individuale.

Kushtetuta dhe Konventa garantojnë të drejtën e individit për të kërkuar në gjykatë verifikimin e ligjshmërisë së ndalimit dhe të masës së arrestit në burg, pavarësisht nga motivet e vendosjes së saj, si dhe për të fituar revokimin e zëvendësimin e saj nëse nuk është e ligjshme. Praktika jonë gjyqësore është e pasur në lidhje me kuptimin dhe zbatimin e kushteve dhe kriterëve të përgjithshme e të veçanta për caktimin dhe zbatimin e masave të sigurimit, si dhe për revokimin a zëvendësimin e tyre, veçanërisht në interpretim të neneve 228, 229, 230 dhe 260 të Kodit të Procedurës Penale.

Megjithatë, në kuadër të respektimit të së drejtës themelore të njeriut për lirinë e personit dhe garancive përkatëse në lidhje me të, të sanksionuara nga Kushtetuta e Konventa, Kolegjet e Bashkuara çmojnë të nevojshme të evidentojnë domosdoshmërinë e interpretimit të drejtë të dispozitave të lartpërmendura, e veçanërisht asaj të pikës 6 të nenit 246, përsa i

përket interpretimit kushtetues e ligjor të “gjendjes së procedimit” në ngarkim të një personi ndaj të cilit zbatohen masa sigurimi, sidomos ajo e arrestit në burg.

Pika 3 e nenit 28 të Kushtetutës, ku përfshihet edhe qëllimi i përmbajtjes së pikës 3 të nenit 5 të Konventës, nuk mund të interpretohen si një mjet autorizues për të kufizuar lirinë e personit nëpërmjet arrestit në burg në një mënyrë të pakushtëzuar, pavarësisht se Kodi i Procedurës Penale në nenet 263 e vijues të tij ka përcaktuar afatet maksimale përkatëse të kohëzgjatjes së paraburgimit sipas llojit të veprës penale dhe rrethanave të çështjes. Prandaj, GJEDNJ-ja ka vlerësuar se për çdo periudhë paraburgimi, pavarësisht sa e shkurtër të jetë caktuar ajo, autoritetet duhet të parashtrojnë përpara Gjykatës motive të besueshme që e justifikojnë atë periudhë (Belchev kundër Bullgarisë, 2004).

Derisa nuk është dhënë vendim i dënimit, edhe i arrestuari prezumohet i pafajshëm. Pika 3 të nenit 28 të Kushtetutës, përkatësisht pika 3 e nenit 5 të Konventës, janë garanci thelbësore për individin e arrestuar, të cilat në thelb synojnë të mundësojnë lirimin e përkohshëm të tij përderisa vijimi i zbatimit të masës së arrestit ka pushuar se qeni e arsyeshme (McKay kundër Mbretërisë së Bashkuar, 2006)

Pra, jo vetëm në caktimin e masës “arrest në burg”, por edhe në shqyrtimin gjyqësor të kërkesës për revokim ose zëvendësimin e kësaj mase në të ardhmen, gjykata duhet të mbajë parasysh se “prezumimi është në favor të lirit” të të arrestuarit. Neni 5/3 i Konventës nuk i jep autoritetit gjyqësor të drejtën të zgjedhë në mënyrë alternative midis dërgimit të të akuzuarit në gjyq brenda një kohe të arsyeshme ose dhënies atij të lirisë së përkohshme deri në kohën e gjykimit. (Neumeister kundër Austrisë, 1968)

Gjithashtu, gjykata nuk mund të mjaftohet në arsyetimin e saj për caktimin e masës së arrestit në burg apo për zgjatjen e afatit të paraburgimit duke u kufizuar thjesht e vetëm në perifrime standarde, më tepër referuese mbi dispozita të Kodit të Procedurës Penale që parashikojnë kushtet e kriteret për caktimin e masave të sigurimit, pa arsyetuar në mënyrë ezauruese sesi e përse gjejnë ato zbatim në çështjen konkrete (Sarban kundër Moldavisë, 2005). Pra, në arsyetimin e vendimit të Gjykatës duhet të analizohen në mënyrë ezauruese e reale motivet konkrete të pranimin ose jo të kërkesës/ankesës për revokim a zëvendësim të masës së sigurimit dhe jo të bëhet një përshkrim ritual e formal i shkaqeve e kriterëve të parashikuara nga ligji. (Mansur kundër Turqisë, 1995) (Smirnova kundër Rusisë, 2003).

Nisur nga arsyetimet e mësipërme, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se vijimësia e ekzistencës së dyshimit të arsyeshëm që personi i arrestuar ka kryer një vepër penale mbetet një kusht *sine qua non* për vlefshmërinë e vazhdimësisë së zbatimit të masës së arrestit. Por, pas kalimit të një kohe të arsyeshme, edhe ky motiv nuk mund të qëndrojë më i vetëm si justifikim për zbatimin e masës së arrestit. Prandaj, në një gjykim me objekt rivlerësimin e kësaj mase, gjykata duhet të çmojë e vendosë edhe në vartësi të vërtetimit ose jo të motiveve të tjera të parashtruara nga organi i akuzës për justifikimin e vazhdimin të kufizimit të lirisë së individit.

Në këtë kontekst, sikurse shprehet GJEDNJ-ja, është thelbësore që të mbahet parasysh se për të çmuar nëse motivet fillestare mbeten apo jo “relevante” dhe “suficiente”, gjykata duhet gjithashtu të verifikojë dhe të sigurohet se organet kompetente për ndjekjen penale kanë shfaqur në kryerjen e veprimeve hetimore në atë procedim penal “diligjencë të posaçme”(Labita kundër Italisë, 2000) (Castravet kundër Moldavisë, 2007).

Edhe në këndvështrimin e ligjshmërisë së caktimit dhe vijimit të zbatimit të masës së

sigurimit, posaçërisht asaj të arrestit në burg, diligenca, pra kujdesi dhe përpjekjet e duhura, të posaçme, nga ana e organit të akuzës në ushtrimin e ndjekjes penale në një çështje konkrete, është një element dhe aspekt thelbësor i vlerësimit të ekzistencës ose jo të procesit të rregullt ligjor. Madje, nga ky vlerësim nuk bën përjashtim edhe sjellja e Gjykatës në raport me detyrimet e saj procedurale lidhur me pranimin, caktimin për gjykim, shqyrtimin gjyqësor dhe dhënien e vendimit përkatës mbi kërkesat për caktimin e masave të sigurimit apo revokimin a zëvendësimin e tyre.

Në lidhje më sa më sipër, në çështjen objekt gjykimi, në Gjykatën e Shkallës së Parë dhe të Apelit, ashtu edhe në rekurs, nga ana e kërkuarit Cuku është pretenduar se, pas caktimit të masës “arrest në burg”, nga prokuroria nuk janë kryer veprime hetimore me kërkuarin, në mënyrë që të justifikohet kohëzgjatja e zbatimit të kësaj mase në ngarkim të tij. Ndërsa prokurori pretendoi dhe paraqiti të dhëna të procedimit penal, sipas të cilave ekzistojnë një numër i madh veprimesh hetimore të lidhura me fazën e hetimit të kësaj çështjeje penale në ngarkim jo vetëm të kërkuarit, por edhe personave të tjerë, të akuzuar për kryerje të veprës penale në bashkëpunim në formën e grupit të strukturuar kriminal.

Kolegjet e Bashkuara çmojnë se, në vështrim të vlerësimit të respektimit të detyrimit për përkujdesje dhe përpjekje të duhura (diligence) për hetimin e çështjes nga organi i akuzës, me të drejtë gjykatat e faktit kanë rrëzuar këtë pretendim të kërkuarit Cuku. Ato kanë arsyetuar se mbi bazën e provave të administruara lidhur me këtë çështje penale, nga organi i akuzës janë kryer e vijnë një numër i madh veprimesh hetimore që lidhen edhe me akuzën në ngarkim të të arrestuarit Cuku, për veprën penale të dhënies ndihmë për kalim të paligjshëm të kufirit në formën e grupit të strukturuar me persona të tjerë, të parashikuar nga nenet 298/3 dhe 333/a të Kodit Penal.

Kolegjet vlerësojnë se, ndonëse e kanë zgjidhur drejt çështjen, gjykatat e faktit arsyetojnë në mënyrë të gabuar kur vetëkufizohen dhe lidhin shqyrtimin e informacionit dhe të kërkesave sipas pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale vetëm me mosvërtetimin e asnjërit prej rasteve të parashikuara në nenin 260 të këtij Kodi. Në fakt, interpretimi i drejtë i pikës 6 të nenit 246 lidhet jo vetëm thjesht me vlerësimin nga gjykata të gjendjes së të arrestuarit, në kuptim të ekzistencës, ndryshimit a shuarjes, me kalimin e kohës, të kushteve e kriterëve të parashikuara në nenet 228, 229, 230 e 260 të këtij Kodi.

Gjykata shqyrton dhe vlerëson informacionin për të arrestuarin, të lidhur dhe me gjendjen e procedimit në tërësi, edhe në këndvështrimin e respektimit të procesit të rregullt ligjor përsa i përket ushtrimit ose jo nga ana e prokurorit të ndjekjes penale me përkujdesje dhe përpjekje të duhura, pra si në aspektin e kohëzgjatjes, ashtu edhe të përmbajtjes së veprimeve hetimore të kryera, të cilat e justifikojnë ose jo kohëzgjatjen dhe vazhdimin e zbatimit të masës së arrestit. Në këtë kuadër, gjykata shqyrton dhe vendos mbi informacionin për të arrestuarin në harmoni me përfundimet që nxjerr nga shqyrtimi i gjendjes së procedimit në tërësi, pra jo domosdoshmërisht e vetëm lidhur me veprimin hetimor të pyetjes ose jo të të arrestuarit, por edhe të personave të tjerë, si edhe me veprime të tjera hetimore efektivisht të lidhura me ta dhe hetimin e çështjes penale konkrete.

Caktimi i masës së sigurimit “arrest në burg” kërkon domosdoshmërisht vërtetimin e ekzistencës së kushteve përkatëse, pra të dyshimit të bazuar në prova, rrezikut për marrjen ose vërtetësinë e provës, për largimin e të pandehurit apo kryerjen e veprave të tjera penale prej tij, shkallën e rrezikshmërisë shoqërore të veprës penale të pandehur apo të vetë të pandehurit

të parashikuara nga neni 228 i Kodit të Procedurës Penale, si edhe të kriterëve të neneve 229 e 230 të këtij Kodi.

Por, nga ana tjetër, në pikëpamje të ligjshmërisë së saj, vazhdimi i zbatimit të masës së sigurimit “arrest në burg”, nuk mund të jetë i pakufizuar dhe i pakushtëzuar nga detyrimi për justifikimin e kryerjes së veprimeve hetimore të domosdoshme në pikëpamje të kohëzgjatjes dhe përmbajtjes së tyre. Në interpretim të Kushtetutës dhe Konventës, caktimi dhe vazhdimi i zbatimit të masës së arrestit në burg janë të lidhura me garantimin e interesit publik për ushtrimin e ndjekjes penale, i cili, nga ana e tij, në mënyrë proporcionale, duhet të justifikohet me zhvillimin e një procesi të rregullt ligjor, pra me respektimin e të drejtave të njeriut, ku padyshim bën pjesë e drejta e lirisë së personit, natyra rigorozisht përjashtimore dhe e përkohshme e kufizimit të lirisë së tij, si dhe prezumimi i pafajësisë. Mosveprimi, zvarritjet, mungesa e diligjencës për të kryer në afate të arsyeshme veprimet hetimore të duhura dhe realisht të lidhura me akuzën në ngarkim të të arrestuarit në një çështje konkrete, përbëjnë ushtrim arbitrar të kompetencës nga prokurori me pasojë cenimin e të drejtave themelore të tij dhe shkeljen e procesit të rregullt ligjor. Në vijim të analizës së mësipërme, mbështetur në të gjitha normat kushtetuese e të Konventës të përmendura në këtë vendim lidhur me garantimin e lirisë personale dhe zbatimin përjashtimisht të kufizimit të saj për një kohë rigorozisht të caktuar, në dispozitat procedurale penale të nxjerra në zbatim të tyre, edhe në kontekstin e zbatimit të drejtë të pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, Kolegjet e Bashkuara arrijnë në përfundimin unifikues se: Organi i prokurorisë ka barrën e provës për të vërtetuar përpara Gjykatës se ende ka bazë të justifikuar për vijimin e zbatimit të masës së arrestit. Objekti i informacionit të detyrueshëm nga prokurori, parashtrimi i kërkesave të palëve për revokim a zëvendësim të masës së arrestit, si dhe objekti i gjykimit mund të shtrihen edhe përtej ekzistencës ose jo të motiveve fillestare që kanë justifikuar caktimin e masës së arrestit në burg, nga ato që parashikohen në kushtet dhe kriteret e neneve 228, 229, 230 e vijues të Kodit të Procedurës Penale.

Në kuptim të pikës 6 të nenit 246 të këtij Kodi, në shqyrtimin gjyqësor dhe dhënien e vendimit për secilën çështje konkrete, gjykata nuk kufizohet vetëm në rrethanat që parashikohen në shkronjën “c” të pikës 2 të nenit 27 të Kushtetutës (shkronja “c” e pikës 1 të nenit 5 të Konventës), kryesisht të materializuara në nenet 228-230, si edhe në dispozitën e nenit 260 të Kodit të Procedurës Penale. Njëkohësisht, gjykata duhet të mundësojë një gjykim ku të realizohet efektivisht verifikimi ezaurues, jo formal, i “gjendjes së procedimit” në tërësi, pra i të gjitha rrethanave dhe kushteve thelbësore për ligjshmërinë e vazhimit të zbatimit të masës së arrestit në burg, ku përfshihet edhe vlerësimi mbi diligjencën e posaçme-kujdesin dhe përpjekjet e duhura, të justifikueshme, të organit të prokurorisë për përmbushjen si në kohë ashtu edhe në substancë të veprimeve hetimore sipas ligjit posaçërisht në raport me rrethanat e procedimit penal objekt i atij gjykimi.

Kur vërtetohet në gjykim, në vartësi të shkallës së mungesës së diligjencës në hetim, qoftë edhe vetëm për këtë shkak, gjykata mund të vendosë revokimin ose zëvendësimin e masës së sigurimit. Në dhënien e këtij vendimi, gjykata duhet të mbajë parasysh edhe rrethanat e tjera të çështjes konkrete, të lidhura me kushtet e kriteret e parashikuara në ligj mbi caktimin e masave të sigurimit.

Në zbatim të pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, në gjykim, të arrestuarit dhe mbrojtësit të tij duhet t’i garantohet mundësia për t’u njohur me informacionin

e paraqitur nga prokurori dhe kopjet e akteve të fashikullit që shoqërojnë atë dhe që lidhen me të arrestuarin, si dhe me ato që eventualisht paraqiten nga prokurori në seancë për të justifikuar vazhdimin e zbatimit të masës së sigurimit arrest në burg.

Respektimi i kësaj garancie lidhet me të drejtën e një procesi të rregullt ligjor, garanci që parashikohet shprehimisht nga dispozita e pikës 3 të nenit 28 të Kushtetutës dhe pikës 4 të nenit 5 e nenit 6 të Konventës. Njëkohësisht në interpretim të dispozitës së nenit 279 të këtij Kodi, prokurori ka të drejtën që të dhëna të caktuara t'i parashtrijë në informacione të gjykim në mënyrën e përshtatshme që nuk dëmton hetimin, duke i njoftuar Gjykatës nevojën e ruajtjes së sekretit për këto veprime hetimore të caktuara. Sikurse shprehet GJEDNJ-ja, i arrestuari duhet të njihet me qëndrimet e prokurorisë dhe të ketë mundësi reale për t'u shprehur mbi to..... të dhënat që janë thelbësore për të vlerësuar ligjshmërinë duhet t'i bëhen të njohura në çfarëdo forme të përshtatshme të arrestuarit dhe mbrojtësit të tij..... Ndërkohë që mund të jetë e nevojshme për të mbajtur sekretin mbi disa të dhëna e prova në fazën e hetimit paraprak për të parandaluar që të dyshuarit të dëmtojnë dhënien e drejtësisë (Garcia Alva kundër Gjermanisë, 2001).

Në këtë gjykim, me anë të kërkesës së paraqitur në gjykatë, kërkesi Cuku ka pretenduar se masa e arrestit që i ishte caktuar duhet revokohej ose zëvendësohej për shkak të mosrespektimit nga prokurori të detyrimit për informim në gjykata dy muaj pas caktimit të masës së sigurimit. Nisur edhe nga qëndrimet e mbajtura nga gjykatat, Kolegjet e Bashkuara çmojnë të shprehen lidhur me kuptimin dhe interpretimin e drejtë ligjor të pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale përse i përket qëllimit e nevojës së respektimit të afatit dymujor të informimit, si dhe pasojave përkatëse nëse prokurori sillet në shkelje të këtij detyrimi.

Sikurse është përmendur më sipër, me kalimin e kohës, rrethanat lidhur me kushtet dhe kriteret mbi të cilat ishte mbështetur gjykata në caktimin e masës së sigurimit “arrest në burg” mund të ndryshojnë. Prandaj ligjvënësi ka parashikuar të drejtën e të arrestuarit që t'i drejtohet në çdo kohë Gjykatës për revokimin a zëvendësimin e masës, sikurse edhe detyrimin e prokurorit që, pavarësisht nga ushtrimi i së drejtës për rishqyrtim nga vetë i arrestuari, të informojë brenda çdo periudhe kohore të shkurtër dymujore mbi gjendjen e procedimit përse i përket të arrestuarit. Dispozita e pikës 3 të nenit 28 të Kushtetutës, sikundër edhe ajo e pikës 4 të nenit 5 të Konventës, sanksionojnë të drejtën e njeriut, që i është caktuar një mase sigurimi, veçanërisht ajo e arrestit, për të pasur mundësinë jo vetëm që të kërkojë e të dëgjohet në seancë gjyqësore nga gjykata në lidhje me ligjshmërinë e masës së sigurimit të caktuar ndaj tij gjatë hetimit paraprak, por kjo e drejtë të realizohet vijimësisht në mënyrë periodike e në intervale kohore sa më të shkurtra. (Bezicheri kundër Italisë, 1989) (Hutchison Reid kundër Mbretërisë së Bashkuar, 2003).

Në lidhje me domosdoshmërinë e garantimit të mjeteve efektive të rishqyrtimit të masave të sigurimit, duhet të mbahet parasysh që natyra e arrestit kërkon zbatimin e afateve kohore të ndërmjetme të shkurtra. Konventa sanksionon prezumimin se kjo lloj mase duhet të zbatohet për një afat kohor rigorozisht të kufizuar (neni 5 paragrafi 3), sepse ekzistenca e tij në thelb është e lidhur me kërkesat për një hetim i cili duhet të realizohet në një kohë sa më të shpejtë (Bezicheri kundër Italisë, 1989).

Për këto arsye, Kolegjet e Bashkuara vijnë në përfundimet unifikuese se dispozita e pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, nëpërmjet parashikimit të intervalit dymujor ndërmjet dy gjykimeve për rivlerësimin e ligjshmërisë së masës së arrestit, synon që

i arrestuari të ketë të garantuar të drejtën për të kërkuar shqyrtimin e vlefshmërisë së ligjshmërisë së masës ndaj tij në intervale kohore të arsyeshme. Mosrespektimi apo vonesa nga prokurori në përmbushjen e detyrimit për informim nuk përbën në vetëvete shkak për të legjitimuar pranimin e kërkesës për revokimin a zëvendësimin e masës së sigurimit. Nga ana tjetër, kjo shkelje e ligjit nga ana e prokurorit legjitimon të drejtën e të arrestuarit për t'i kërkuar Gjykatës përmbushjen menjëherë të detyrimit për informim nga prokurori. Duke qenë pjesë e respektimit të procesit të rregullt ligjor, gjykata e mban parasysh edhe këtë rrethanë, duke e çmuar atë në harmoni me rrethanat e tjera që rezultojnë në gjykim nga informimi për të arrestuarin dhe të dhënat në lidhje me gjendjen procedimit, për të ardhur në përfundimin nëse është vendi për revokim a ndryshim të masës së sigurimit.

Së fundi, ndryshe nga sa pretendon kërkuesi, si Gjykata e Shkallës së Parë dhe ajo e Apelit, kanë marrë në shqyrtim dhe dhënë vendimet në lidhje me pretendimet e parashtruara nga kërkuesi Cuku në kohë të shpejtë dhe të arsyeshme, duke respektuar parimet dhe afatet e parashikuara nga Kodi i Procedurës Penale (nenet 249, 260).

Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë që është vendi të theksohet se, sikurse në rastin e procedurave për caktimin e masës së sigurimit arrest në burg, ashtu edhe në shqyrtimin gjyqësor të kërkesave dhe ankesave të lidhura me pretendime për revokimin ose zëvendësimin e kësaj mase, në funksion të zhvillimit të një procesi të rregullt ligjor, gjykata duhet të garantojë gjykimin me shpejtësi dhe brenda një afati të arsyeshëm të çështjes.

Pika 3 e nenit 28 të Kushtetutës, sikurse pika 4 e nenit 5 të Konventës, lidhur me shqyrtimin e çështjeve për caktimin ose revokimin a zëvendësimin e masës “arrest në burg” sanksionojnë detyrimin e realizmit të tyre me shpejtësi, brenda një afati të shkurtër. Sikurse shprehet GJEDNJ-ja këto dispozita nuk kanë për qëllim të garantojnë vetëm të drejtën e ankimit, gjithsesi ato garantojnë detyrimin e prokurorit dhe Gjykatës që ankimet të shqyrtohen me shpejtësi (Laidin kundër Francës, 2002).

Nga ana tjetër, në interpretim të drejtë të dispozitave të lartpërmendura, në funksion të respektimit e vlerësimit nëse afati i shqyrtimit është i arsyeshëm, në shpejtësinë e gjykimit përfshihet së pari afati brenda të cilit të arrestuarit i mundësohet e drejta për të ankimuar ligjshmërinë e zbatimit të masës “arrest në burg”.

Së dyti, afati brenda të cilit kërkesa ose ankimi merret në shqyrtim nga gjykatat, i cili duhet të jetë sa më i shkurtër që të jetë e mundshme. Respektimi i shpejtësisë së gjykimit çmohet sipas rrethanave të çdo çështjeje konkrete, ku përfshihet natyra dhe kompleksiteti i saj. (Luberti kundër Italisë, 1984) (Letellier kundër Francë, 1991) (G.B. kundër Zvicrës, 2000).

Në çështjen objekt gjykimi, kërkesa për revokim të masës së sigurimit është paraqitur në gjykatë në datën 2.5.2008, shqyrtimi i saj ka filluar menjëherë dhe vendimi i Gjykatës së Shkallës së Parë është dhënë në datën 20.5.2008. Ndërsa në Gjykatën e Apelit vendimi është dhënë në datën 23.6.2008. Prandaj, në rrethanat e çështjes konkrete, duke e shqyrtuar atë brenda një afati të përgjithshëm dymujor, Kolegjet e Bashkuara çmojnë së të dy gjykatat kanë zbatuar drejt ligjin duke gjykuar çështjen në afat të shkurtër dhe të arsyeshëm.

Si përfundim Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë se, mbështetur në analizën mbi zbatimin e ligjit e përfundimet unifikuese të lartpërmendura, duke pasur parasysh përfundimet në lidhje me provat e çmuara nga Gjykata e Shkallës së Parë dhe të Apelit, pretendimet e parashtruara në rekursin e kërkuetit Rexhep Cuku nuk janë të mbështetura në ligj. Prandaj,

vendimi i Gjykatës së apelit duhet të lihet në fuqi.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në mbështetje të pikës 2 të nenit 141 të Kushtetutës, të shkronjës “a” të nenit 17 të ligjit nr.8588, datë 15.3.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë” dhe të nenit 263 të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSI:

1. Lënien në fuqi të vendimit nr.31, datë 23.6.2008 të Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda.
2. Unifikimin e praktikës gjyqësore sikurse përcaktohet në këtë vendim.
3. Dërgimin për botim në Fletoren Zyrtare të këtij vendimi, që njëson praktikën gjyqësore.

Anëtarë: Shpresa Beçaj (kryesuese), Gani Dizdari, Perikli Zaharia, Spiro Spiro, Evjeni Sinoimeri, Irma Bala, Fatos Lulo, Besnik Imeraj, Ardian Dvorani, Evelina Qirjako, Arjana Fullani, Ardian Nuni, Majlinda Andrea, Guxim Zenelaj, Aleksandër Muskaj, Andi Çeliku.

VENDIM
Nr.2, datë 6.2.2009

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në seancën gjyqësore të datës 6.2.2009 morën në shqyrtim çështjen penale, që u përket:

TË PANDEHURVE: 1. Nderim Deliu, i biri i Belulit i datëlindjes 1965, banues në fshatin Otlak (Berat), i dënuar, i arrestuar.

2. Leonard Zeka, i biri i Rrapit, i datëlindjes 1975, banues në fshatin Otlak (Berat), i dënuar, i arrestuar.

3. Petrit Deliu, i biri Belulit, i datëlindjes..., banues në fshatin Otlak (Berat), i dënuar, i arrestuar.

AKUZUAR: Të tre- për krimet e rrëmbimit ose mbajtjes peng të personit, të kryer në bashkëpunim dhe të vjedhjes, të kryer në bashkëpunim, që parashikohen në nenet: 109/I, në lidhje me nenin 25 dhe 134, në lidhje me nenin 25 të Kodit Penal; kurse të pandehurit Leonard e Petrit - edhe për krimin e prodhimit dhe mbajtjes pa leje të armëve luftarake dhe të municionit, që parashikohet në nenin 278/II të Kodit Penal

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Berat, me vendimin nr.2, datë 13.1.2003, ka vendosur:

Deklarimin fajtor të të pandehurit Nderim Deliu për veprën penale të rrëmbimit ose të mbajtjes peng të personit, të kryer në bashkëpunim, parashikuar nga neni 109/1 dhe 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 10 vjet burgim.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Nderim Deliu për veprën penale të vjedhjes në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 134 e 25 të Kodit Penal, e dënimin e tij me 2 vjet burgim.

Në bazë të nenit 55/1 të Kodit Penal, dënimin e të pandehurit Nderim Deliu me 11 vjet burgim.

Në bazë të nenit 56/1 e 55/1 të Kodit Penal, bashkimin e dënimit më sipër me dënimin prej 5 vjetësh burgim të dhënë me vendimin nr.90, datë 30.4.2002 të Gjykatës së Apelit Vlorë dhe dënimin përfundimisht të të pandehurit Nderim Deliu me 14 vjet burgim, duke i filluar vuajtja e dënimit nga data 18.5.2000.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Leonard Zeka për veprën penale të rrëmbimit ose të mbajtjes peng të personit në rrethana lehtësuese të kryer në bashkëpunim, parashikuar nga neni 109/a dhe 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 3 vjet burgim.

Deklarimin fajtor të të pandehurit për veprën penale të vjedhjes në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 134 e 25 të Kodit Penal e dënimin e tij me 1 vit burgim.

Në bazë të nenit 55 të Kodit Penal, dënimin e të pandehurit Leonard Zeka me 3 vjet burgim.

Në bazë të nenit 56/1 e 55/1 të Kodit Penal, bashkimin e dënimit më sipër me dënimin prej 7 vjetësh burgim të dhënë me vendimin nr.75 datë 17.7.2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat (të formës së prerë) dhe dënimin përfundimisht të të pandehurit Nderim Deliu me 9 vjet burgim, duke i filluar vuajtja e dënimit nga data 26.10.2000.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Petrit Deliu për veprën penale të rrëmbimit ose të mbajtjes peng të personit në rrethana lehtësuese të kryer në bashkëpunim, parashikuar nga neni 109/a dhe 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 3 vjet burgim.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Petrit Deliu për veprën penale të vjedhjes në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 134 e 25 të Kodit Penal e dënimin e tij me 1 vit burgim.

Në bazë të nenit 55 të Kodit Penal, dënimin e të pandehurit Petrit Deliu me 3 vjet burgim.

Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr.147, datë 27.5.2003, ka vendosur:

Prishjen e vendimit nr.2, datë 13.1.2003 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat dhe kthimin e çështjes për rigjykim në po atë gjykatë me trup tjetër gjykues.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Berat, me vendimin nr.11, datë 25.1.2005, ka vendosur:

Deklarimin fajtor të të pandehurit Nderim Deliu për veprën penale të rrëmbimit ose të mbajtjes peng të personit të kryer në bashkëpunim, parashikuar nga neni 109/1 dhe 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 10 vjet burgim.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Nderim Deliu për veprën penale të vjedhjes në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 134 e 25 të Kodit Penal e dënimin e tij me 1 vit burgim.

Në bazë të nenit 56 të Kodit Penal, dënimin e të pandehurit Nderim Deliu me 10 vjet burgim.

Pushimin e gjykimit për veprën penale të “prodhimit dhe mbajtjes pa leje të armëve luftarake dhe municionit”, parashikuar nga neni 278/2 i Kodit Penal për të pandehurin Nderim Deliu.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Leonard Zeka për veprën penale të rrëmbimit ose të mbajtjes peng të personit, të kryer në bashkëpunim, parashikuar nga neni 109/1 dhe 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 10 vjet burgim.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Leonard Zeka për veprën penale të vjedhjes në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 134 e 25 të Kodit Penal e dënimin e tij me 1 vit burgim.

Të deklarojë fajtor të pandehurin Leonard Zeka për veprën penale të “Prodhimit dhe mbajtjes pa leje të armëve luftarake dhe municionit”, të parashikuar nga neni 278/2 i Kodit Penal dhe në bazë të këtij neni e dënon me 1 vit burgim.

Në bazë të nenit 55 të Kodit Penal, dënimin e të pandehurit Leonard Zeka me 11 vjet burgim.

Në bazë të nenit 56/1 e 55/1 të Kodit Penal, bashkimin e dënimit më sipër me dënimin prej 7 vjetësh e 6 muaj burgim të dhënë me vendimin nr.72, datë 1.07.2003 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat (të formës së prerë) dhe dënimin përfundimisht të të pandehurit Leonard Zeka me 16 vjet burgim, duke i filluar vuajtja e dënimit nga data 26.10.2000.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Petrit Deliu për veprën penale të rrëmbimit ose të mbajtjes peng të personit të kryer në bashkëpunim, parashikuar nga neni 109/1 dhe 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 10 vjet burgim.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Petrit Deliu për veprën penale të vjedhjes në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 134 e 25 të Kodit Penal e dënimin e tij me 1 vit burgim.

Të deklarojë fajtor të pandehurin Petrit Deliu për veprën penale të “Prodhimit dhe mbajtjes pa leje të armëve luftarake dhe të municionit”, të parashikuar nga neni 278/2 i Kodit Penal dhe në bazë të këtij neni e dënon me 1 vit burgim.

Në bazë të nenit 56/1 e 55/1 të Kodit Penal, bashkimin e dënimit më sipër me dënimin

prej 4 muaj burgim të dhënë me vendimin nr.72, datë 1.7.2003 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat (të formës së prerë) dhe dënimin përfundimisht të të pandehurit Petrit Deliu me 11 vjet burgim duke i filluar vuajtja e dënimit nga data 26.10.2000.

Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr.(s'ka) datë 24.3.2006, ka vendosur:

Lënien në fuqi të vendimit penal nr.11, datë 25.1.2005 të Gjykatës së Shkallës së Parë Berat, për sa i përket cilësimit juridik të veprave penale, deklarimit fajtor, si dhe për sa i përket masës së dënimit për të pandehurit Nderim Deliu dhe Petrit Deliu dhe për vendin e vuajtjes së dënimit.

Ndryshimin e këtij vendimi për sa i përket masës së dënimit për të pandehurin Leonard Zeka si më poshtë:

Dënimin e të pandehurit Leonard Zeka në bazë të nenit 109/1 e 25 të Kodit Penal me 10 vjet burgim.

Dënimin e të pandehurit Leonard Zeka në bazë të nenit 134 e 25 të Kodit Penal me një vit burgim.

Dënimin e të pandehurit Leonard Zeka në bazë të nenit 278/2 të Kodit Penal me 1 vit burgim.

Në zbatim të nenit 55 të Kodit Penal, në bashkim të dënimit të mësipërm me dënimin e dhënë me vendimin nr.72, datë 1.7.2003 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat (të formës së prerë) me 7 vjet e 6 muaj burgim, e dënon përfundimisht të pandehurin Leonard Zeka me 11 vjet burgim, duke i filluar ecja e afatit nga data 26.10.200 që është dita e ndalimit të tij, duke i llogaritur pjesën e pavuajtur të dënimit me dënimin e ri.

Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Vlorë kanë bërë **rekurs të gjykuarit Petrit Deliu dhe Nderim Deliu** për shkaqet:

- Gjykatat kanë gabuar me cilësimin ligjor të veprës penale, e cila duhet të ishte kualifikuar sipas veprës penale të “rëmbimit ose mbajtjes peng të personit në rrethana lehtësuese”.

- Dëshmitari Flamur Subashi ka deklaruar se “ .. i pandehuri Nderim ka ndikuar e negociuar në lirimin e tij dhe se ai ka qenë pa maskë dhe i paarmatosur”.

- I gjykuari është ndodhur rastësisht dhe nën frikën dhe influencën e Ilir Jaupit dhe Dritan Zhukës, të cilët janë të njohur për egërsinë e tyre në qytetin e Beratit.

- Gjykatat kanë përkeqësuar pozitën e të pandehurit Nderim, duke shkelur nenin 425 të Kodit të Procedurës Penale.

- Nuk ka prova për të vërtetuar vjedhjen për të cilën akuzohen të gjykuarit.

- Mund të jetë i vërtetë fakti që rreth dy orë pas lirimit të të dëmtuarit Flamur, ai është kapur dhe ndaluar nga persona të tjerë, siç janë Dritan Zhupa Ilir Jaupi dhe persona të tjerë, por në këtë veprimtari nuk ka rezultuar të jetë në rolin e bashkëpunëtorit i pandehuri Petrit.

Me vendimin nr.1129 Akti, datë 19.11.2008 të Kolegjit Penal, në zbatim të nenit 438/2 të Kodit të Procedurës Penale, kjo çështje u dërgua në Kolegjet e Bashkuara të kësaj Gjykate për njësimin e praktikës gjyqësore për sa më poshtë:

1. Nëse parimi i ndalimit të keqësimit (rëndimit) të pozitës (*reformatio in peius*) duhet të zbatohet vetëm nga gjykata e apelit apo edhe nga gjykata e shkallës së parë (gjykata e rigjyimit), mbas kthimit të çështjes penale asaj, për rigjykim, nga gjykata e apelit apo Gjykata e Lartë, në rastet kur apelues apo rekursues është vetëm, sipas rastit, i pandehuri, apo i gjykuari?

2. Nëse ky parim do të gjejë zbatim vetëm për të pandehurin/të gjykuarin që ka paraqitur apel/rekurs apo edhe për bashkëtpandehurit/bashkëtëgjykuarit e tjerë?

3. Ndalimi i keqësimit të pozitës u referohet vetëm dispozitave materiale-penale apo edhe atyre proceduralo-penale?

4. Parimi i ndalimit të keqësimit të pozitës u referohet vetëm pasojave (llojit dhe lartësisë së tyre), që përfshihen në përmbajtjen e pikës 3 të dispozitës së nenit 425 të Kodit të Procedurës Penale, apo edhe çështjeve të natyrës së mirëfilltë juridiko-materiale-penale, sikurse është cilësimi ligjor i veprës penale (pa përjashtuar edhe natyrën e saj)?

Çështja ka ardhur në Gjykatën e Lartë me recurs të të gjykuarve Nderim e Petrit Deliu dhe mbrojtësit të tyre-avokat M.Breçani, bërë kundër vendimit 11/25.1.2005 të Gjykatës së Shkallës së Parë Berat dhe vendimit -/24.3.2006 të Gjykatës së Apelit Vlorë, me pretendimin për cilësim të gabuar ligjor të veprës penale të rrëmbimit, parashikuar në nenin 109/1 të Kodit Penal dhe për keqësim të pozitës së tyre.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË, pasi dëgjuan relatimin e gjyqtarëve Majlinda Andrea dhe Guxim Zenelaj; prokurorin Bujar Sheshi, i cili kërkoi lënien në fuqi të vendimeve; mbrojtësin e të gjykuarve Nderim e Petrit Deliu, avokat Arenc Berati, i cili kërkoi deklarin e pafajshëm të të gjykuarit Nderim Deliu, si dhe pasi e biseduan çështjen në tërësi,

VËREJNË:

Se, gjatë shqyrtimit të akteve të procedimit penal që u përket të gjykuarve: Nderim Deliu, Leonard Zeka e Petrit Deliu (të akuzuar, të tre, për krimet e rrëmbimit ose mbajtjes peng të personit, të kryer në bashkëpunim, parashikuar në nenin 109 të Kodit Penal, në lidhje me nenin 25 të tij, dhe të vjedhjes, të kryer në bashkëpunim, parashikuar në nenin 134 të Kodit Penal, në lidhje me nenin 25 të tij, kurse të gjykuarit Leonard Zeka e Petrit Deliu, edhe për krimin e mbajtjes pa leje të armëve luftarake dhe të municionit, të kryer në bashkëpunim, parashikuar në nenin 278/II të Kodit Penal, në lidhje me nenin 25 të tij), u konstatua që çështja penale në ngarkim të tyre u gjykua nga dy herë si në Gjykatën e Shkallës së Parë Berat, ashtu edhe në Gjykatën e Apelit Vlorë.

Kështu, me vendimin 2/13.1.2003 të Gjykatës së Shkallës së Parë Berat, është vendosur që:

- I gjykuari Nderim: të deklarohej fajtor për krimet për të cilat ishte akuzuar, duke u dënuar: për krimin e parashikuar në nenin 109/I të Kodit Penal (rrëmbim personi), të kryer në bashkëpunim - me 10 (dhjetë) vjet burgim, ndërsa për krimin e parashikuar në nenin 134 të Kodit Penal (vjedhja e pasurisë), në lidhje me nenin 25 të tij, u dënua me 2 (dy) vjet burgim. Në bashkim të dënimeve, sipas nenit 55 të Kodit Penal, u dënua me 11 (njëmbëdhjetë) vjet burgim. Duke u bërë bashkimi i këtij dënimi me dënimin e dhënë ndaj tij me një vendim të mëparshëm (vendimi 90/30.4.2002 i Gjykatës së Apelit Vlorë), ky i gjykuar ishte dënuar përfundimisht me 14 (katërmëdhjetë) vjet burgim.

- I gjykuari Leonard: të deklarohej fajtor për krimin e parashikuar në nenin 109/a të Kodit Penal (rrëmbim personi në rrethana lehtësuese), në lidhje me nenin 25 të tij, duke u dënuar me 3 (tre) vjet burgim dhe për krimin e parashikuar në nenin 134 të Kodit Penal

(vjedhja e pasurisë), në lidhje me nenin 25 të tij, për të cilin u dënua me 1 (një) vit burgim. Në bashkim të dënimeve, sipas nenit 55 të Kodit Penal, u dënua me 3 (tre) vjet, burgim. Kurse, mbas bashkimit të dënimit prej 7 (shtatë) vjetësh, burgim dhënë ndaj tij, me vendimin 75/17.7.2001, të Gjykatës së Shkallës së Parë Berat, u dënua, përfundimisht, me 9 (nëntë) vjet burgim.

- I gjykuari Petrit: të deklarohet fajtor për krimin e parashikuar në nenin 109/a të Kodit Penal (rrethim personi në rrethana lehtësuese), në lidhje me nenin 25 të tij, për të cilin u dënua me 3 (tre) vjet burgim dhe për krimin e parashikuar në nenin 134 të Kodit Penal (vjedhja e pasurisë), në lidhje me nenin 25 të tij, për të cilin u dënua me 1 (një) vit burgim. Në bashkim të dënimeve, sipas nenit 55 të Kodit Penal, u dënua, përfundimisht, me 3 (tre) vjet burgim.

Mbi ankimin e mbrojtësit të tre të gjykuarve – avokat F.Doja, me vendimin 147/27.5.2003, Gjykata e Apelit Vlorë prishi vendimin e Gjykatës së Shkallës së Parë Berat dhe aktet i ktheu për rishqyrtim në po atë gjykatë, me trup gjykues tjetër.

Sipas vendimit, gjykata e apelit arriti në përfundimin si më sipër, pasi konstatoi pavlefshmëri absolute të akteve në lidhje me ushtrimin e ndjekjes penale nga prokurori dhe ushtrimin e të drejtës së mbrojtjes, në gjykim.

Mbas rigjykimit, me vendimin 11/25.11.2005, Gjykata e Shkallës së Parë Berat i deklaroi përsëri fajtorë të tre të gjykuarit dhe i dënoi si më poshtë:

- **Të gjykuarin Nderim**, përsëri për krimin që parashikohet në nenin 109/I të Kodit Penal, në lidhje me nenin 25 të tij, duke e dënua, përsëri, me 10 (dhjetë) vjet burgim, si edhe për atë të parashikuar në nenin 134 të Kodit Penal, në lidhje me nenin 25 të tij, duke e dënua me 1 (një) vit burgim (d.m.th. një vit më pak se në gjykimin e parë). Në bashkim të dënimeve, sipas nenit 55 të Kodit Penal, e dënoi me 10 (dhjetë) vjet burgim (d.m.th. një vit më pak se në gjykimin e parë), masë dënimi kjo përfundimtare.

Meqenëse dënimi i dhënë me vendimin e mëparshëm ishte vuajtur plotësisht, neni 56 i Kodit Penal nuk u aplikua.

- **Të gjykuarin Leonard**, për krimin e parashikuar në nenin 109/I të Kodit Penal, në lidhje me nenin 25 të tij (për të cilin ligji i kohës parashikonte dënim me burgim, nga dhjetë gjer në njëzet vjet - nga tre gjer në pesë vjet që parashikonte neni 109/a i Kodit Penal, sipas ligjit të kohës), për të cilin e dënoi me 10 (dhjetë) vjet burgim (d.m.th. shtatë vjet më shumë se gjykimi i mëparshëm). E deklaroi fajtor përsëri edhe për krimin e parashikuar në nenin 134 të Kodit Penal, në lidhje me nenin 25 të tij, për të cilin e dënoi përsëri me 1 (një) vit burgim. E deklaroi përsëri fajtor edhe për krimin e mbajtjes pa leje të armëve luftarake dhe të municionit, që parashikohet në nenin 278/II të Kodit Penal (vepër penale për të cilën, megjithëse ishte një nga akuzat që përmbante kërkesa e prokurorit për gjykim, në gjykimin e parë ishte ometuar si gjatë shqyrtimit gjyqësor, ashtu edhe në vendimin përfundimtar), për të cilën e dënoi me 1 (një) vit burgim. Në bashkim të dënimeve, sipas nenit 55 të Kodit Penal, e dënoi me 11 (njëmbëdhjetë) vjet burgim (d.m.th. tetë vjet më shumë se në gjykimin e parë), kurse duke zbatuar nenin 56 të Kodit Penal, e dënoi, përfundimisht, me 16 (gjashtëmbëdhjetë) vjet burgim.

Vihet në dukje fakti që, në rigjykim, u aplikua neni 56 i Kodit Penal për bashkimin me dënimin e përmendur më lart, të 7 (shtatë) vjet e 6 (gjashtë) muajve burgim, që ishte dhënë ndaj këtij të gjykuari, me vendimin 72/1.7.2003, d.m.th. pas datës 13.1.2003, që mban

vendimi 2/13.1.2003 i gjykimit të mëparshëm.

- **Të gjykuarin Petrit**, për krimin e parashikuar në nenin 109/I të Kodit Penal, në lidhje me nenin 25 të tij (për të cilin ligji i kohës parashikonte dënim me burgim nga dhjetë gjer në njëzet vjet - nga tre gjer në pesë vjet që parashikonte neni 109/a i Kodit Penal, sipas ligjit të kohës), për të cilin e dënoi me 10 (dhjetë) vjet burgim (d.m.th. shtatë vjet më shumë se në gjykimin e mëparshëm). E deklaroi fajtor edhe për krimin e mbajtjes pa leje të armëve luftarake e municionit, që parashikohet në nenin 278/II të Kodit Penal (vepër për të cilën, megjithëse është një nga akuzat që parashikonte kërkesa për gjykim, në gjykimin e parë ishte ometuar, si gjatë shqyrtimit gjyqësor, ashtu edhe në vendimin përfundimtar), për të cilin e dënoi me 1 (një) vit burgim. Në bashkim të dënimeve, sipas nenit 55 të Kodit Penal, e dënoi me 11 (njëmbëdhjetë) vjet burgim (d.m.th. tetë vjet më shumë se në gjykimin e mëparshëm), kurse, duke zbatuar nenin 56 të Kodit Penal, e dënoi, përfundimisht, po me 11 (njëmbëdhjetë) vjet burgim (d.m.th. po tetë vjet më shumë se në gjykimin e mëparshëm).

Vihet në dukje fakti që në rigjykim u aplikua neni 56 i Kodit Penal, për bashkimin me dënimin e përmendur më lart, të 4 (katër) muajve burgim, që ishte dhënë ndaj këtij të gjykuari me vendimin 72/1.7.2003, d.m.th. pas datës 13.1.2003, që mban vendimi (nr.2) i gjykimit të mëparshëm.

Vendimi 11/25.1.2005 i gjykatës së shkallës së parë u apelua si nga mbrojtësi i të gjykuarit Nderim e Petrit, ashtu edhe nga prokurori. Mbrojtësi kërkonte pafajësi, kurse prokurori vetëm rritjen e masave të dënimit, për të tre të gjykuarit.

Me vendimin 108/24.3.2006 të saj, ndërsa la në fuqi vendimin e dhënë nga Gjykata e Shkallës së Parë Berat (pas rigjykimit), për të gjykuarit Nderim e Petrit, në tërësi dhe për të gjykuarin Leonard - për cilësimin ligjor të veprave penale, për të cilat ishte deklaruar fajtor dhe masat e dënimit, si dhe dënimin, pas aplikimit të nenit 55 të Kodit Penal, për to (njëmbëdhjetë vjet burgim), e ndryshoi, përse i përket aplikimit të nenit 56 të Kodit Penal, duke e dënuar, përfundimisht, atë, nga 16 (gjashtëmbëdhjetë) vjet, që ishte dënuar mbas rigjykimit, në 11 (njëmbëdhjetë) vjet burgim.

Si vendimi 11/25.1.2005 i Gjykatës së Shkallës së Parë Berat, ashtu edhe ai 108/24.3.2006 i Gjykatës së Apelit Vlorë, u rekursuan nga mbrojtësit e të gjykuarve Nderim e Petrit.

Në dy rekurset e paraqitura pretendohet për cilësim të gabuar të veprës penale të rrëmbimit ose të mbajtjes peng të personit dhe për mospjesëmarrje në vjedhje, kurse ai i të gjykuarit Petrit - edhe për mosprovueshmërinë, sipas tij, të bashkëpunimit në këtë vepër.

Pretendimi tjetër i mbrojtësve është se, sipas tyre, të mbrojturve prej tyre, mbas rigjykimit të çështjes, u është keqësuar pozita.

Bazuar në sa kanë pranuar të provuar, të dyja gjykatat (lidhur me mekanizmin, kronologjinë dhe episodet e ngjarjes në të cilën u rrëmbye dhe u mbajt peng, për disa ditë me radhë, i dëmtuari Flamur Subashi. Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arritën në përfundimin se një pjesë e pretendimeve, si më sipër, të mbrojtësve të të gjykuarve, gjejnë mbështetje në aktet e dosjes dhe në ligjin material e procedural penal.

Përse i përket pretendimit për cilësim të gabuar të veprës penale të rrëmbimit të Flamur Subashit, si rrëmbim ose mbajtje peng të personit, figurë krimi kjo që parashikohet në nenin 109/I të Kodit Penal (dispozitë me të cilën është cilësuar edhe vepra nga të dy gjykatat, mbas rigjykimit të çështjes), ai gjen mbështetje të plotë në aktet e këtij procedimi penal dhe, si

i tillë, duhet të pranohet.

Kështu, gjykatat kanë pranuar të provuar që rrëmbimi i shtetasit R.Subashi u bë në orët e paradites të datës 2.7.1997, para filialit të shoqërisë “Vefa” Berat, nga një grup personash, midis të cilëve ishin edhe të gjykuarit Leonard e Petrit. Kanë pranuar të provuar gjithashtu që, personin e rrëmbyer fillimisht e çuan tek “Serrat e H.Gishtit”, pranë rrugës nacionale Berat-Ura Vajgurore; mbas kësaj, në mbrëmje, në fshatin Otlak, kurse të nesërmen (datë 3.7.1997) në mëngjes shkuan (duke pasur me vete dhe personin e rrëmbyer, tashmë dhe të mbajtur peng) në fshatin Moravë, te shtëpia e B.Plakut, ku pinë kafe dhe qëndruan tre-katër orë, dhe që andej në qytetin e Beratit, ku në vendin e quajtur “Agjencia”, e lanë të lirë.

Mbas këtij momenti, gjykatat pranojnë të provuar që, në kohën kur i dëmtuari ishte duke hipur në një autobus, persona të tjerë, në mesin e të cilëve ishte edhe i gjykuari Nderim, e rrëmbyen përsëri, deri momentin kur mbasi kishin marrë një pjesë të parave që kishin kërkuar, (kohë gjatë së cilës të gjykuarit Leonard e Petrit jo vetëm nuk kanë bashkëpunuar me këta të fundit, por as nuk është provuar që të kenë kryer ndonjë veprim apo të kenë qenë, qoftë edhe të pranishëm gjatë kohës kur personat e tjerë (përfshirë edhe të gjykuarin Nderim), kryen rrëmbimin, për së dyti, të F.Subashit, të cilin e mbajtën peng deri në **momentin kur, mbas realizimit pjesërisht të qëllimit, e liruan atë.**

Në kundërshtim me sa më sipër, sipas vendimit të gjykatës së apelit, “...pjesëmarrja e të tre të pandehurve (N.Deliu, L.Zeka e P.Deliu), në kryerjen e veprimeve të kundërligjshme ndaj të dëmtuarit Flamur, si futja në makinë me forcë, goditjet në trup, marrja e lekëve, qenia e tyre të armatosur, janë provuar në gjykim si me deklaratimet e dëshmitarëve okularë, por edhe të vetë të dëmtuarit ...”, duke i marrë kështu, pa të drejtë, pa respektuar kërkesat e dispozitës së nenit 152 të Kodit të Procedurës Penale, të provuara, të gjitha episodet e veçanta që e përbëjnë ngjarjen objekt gjykimi.

Kështu, përsa i përket episodit të marrjes së 100 mijë lekëve (episod ky, i cili pranohet edhe nga gjykata e shkallës së parë), sipas vendimit të gjykatës së shkallës së parë, kjo shumë të hollash është marrë mbas momentit të shkëputjes së të gjykuarve Leonard e Petrit, nga i gjykuari Nderim dhe personat e tjerë, që u bashkuan më pas me të. Kurse, përsa u përket goditjeve në trup, përveç deklaratimeve të të dëmtuarit Flamur, nuk ka asnjë provë apo indicje tjetër, që mund të shërbejë si bazë për të përcaktuar vërtetësinë ose jo të tyre (neni 152 i Kodit të Procedurës Penale).

Përsa i përket pretendimit për rëndim të pozitës, bazuar në përfundimin për ndryshim të gabuar të cilësimit ligjor të veprës penale të rrëmbimit ose mbajtjes peng të personit - nga kryerja e saj në rrethana lehtësuese, parashikuar në nenin 109/a të Kodit Penal (me të cilin kishte cilësuar veprën e të gjykuarve Leonard e Petrit gjykata e shkallës së parë, në gjykimin e parë), në rrëmbim ose mbajtje peng të personit pa këto rrethana (lehtësuese), parashikuar në nenin 109/I të Kodit Penal (me të cilin u cilësua vepra mbas rigjyimit), përfundim ky që u përshkrua me hollësi më lart, Kolegjet e Bashkuara arritën edhe në përfundimin tjetër, sipas të cilit ky pretendim është i drejtë dhe duhet pranuar.

Për të qartësuar kuptimin ligjor të rëndimit të pozitës në këtë rast, çmohet me vend, së pari, të krahasohen si sanksionet e dispozitave të neneve 109/I dhe 109/a të Kodit Penal, të cilat janë dukshëm të ndryshme, ashtu edhe vetë natyra e ndryshme e këtyre dy figurave krimi, të rrëmbimit ose mbajtjes peng të personit, në lidhje me pranimin e një rrethane specifike të anës subjektive të subjektit të figurës së krimit, që parashikohet në nenin 109/a të

Kodit Penal.

Përsa u përket sanksioneve, për veprën penale të rrëmbimit ose mbajtjes peng të personit pa rrethana lehtësuese (neni 109/1 i Kodit Penal) parashikohet (si sanksion) dënimi kumulativ-me burgim dhe me gjobë (lloj i veçantë ky sanksioni në Kodit Penal), në të cilin minimumi i dënimit me burgim është dhjetë dhe maksimumi njëzet vjet, ndërsa minimumi i gjobës është dy milionë dhe maksimumi pesë milionë lekë, në një kohë kur për veprën penale të rrëmbimit të personit në rrethana lehtësuese (neni 109/a i Kodit Penal), parashikohet si lloj dënimi, vetëm ai me burgim, masa minimale e të cilit është tre, kurse ajo maksimalja, pesë vjet.

Përsa i përket rrethanës specifike të anës subjektive të autorit të veprës penale që parashikohet në nenin 109/a të Kodit Penal, vihet në dukje fakti që ajo ka të bëjë me mosqarjen deri në fund të veprimtarisë shoqërisht të rrezikshme të autorit të rrëmbimit; ka të bëjë me moskryerjen prej tij të të gjitha atyre veprimeve që do të shpinin në arritjen e qëllimit për të fituar pasuri (ose çdonjërin prej qëllimeve të tjera që, në formë qartësisht të shprehur, përshkruhen në dispozitën e nenit 109/1 të Kodit Penal), veprime këto të cilat ndërpriten dhe nuk përfundohen, (pra vepra mbetet në tentativë, në raport jo me vetë rrëmbimin apo mbajtjen peng të personit, por me pasojën-arritjen e ndonjërit prej qëllimeve që parashikohen në paragrafin e parë të dispozitës së nenit 109 të Kodit Penal), për shkak të lirit, me vullnetin e lirë të autorit, të personit, para mbarimit të shtatë ditëve nga dita që u krye rrëmbimi ose marrja peng e tij, sikundër ka ndodhur nga ana e të gjykuarve Leonard e Petrit, në çështjen objekt gjykimi.

Së dyti, çmohet me vend të theksohet që zbatimi i parimit të moskeqësimit të pozitës.....” (*reformatio in peius*), si një nga parimet e pranura gjerësisht, thuhet universale, të së drejtës procedurale penale, të trajtohet duke pasur parasysh rrethanat specifike të çështjes penale konkrete objekt shqyrtimi, gjatë gjithë ecurisë së gjykimeve dhe rigjykimeve të saj. Si rrethanë specifike në çështjen objekt shqyrtimi, Kolegjet e Bashkuara veçojnë faktin që, sikurse është përmendur në pjesët e para të këtij vendimi, mbas përfundimit të gjykimit të parë të saj, në Gjykatën e Shkallës së Parë Berat, vendimi 2/13.01.2003 i asaj gjykate u apelua vetëm nga të gjykuarit, duke u pretenduar prej vetë atyre pavlefshmëria e akteve në lidhje me ushtrimin e ndjekjes penale nga prokurori dhe ushtrimin e së drejtës së mbrojtjes, shkaqe për të cilat edhe u vendos prishja tërësore e tij. Veçojnë gjithashtu edhe faktin që, mbi të njëjtat fakte dhe prova, gjykata e rigjykimit rëndoi pozitën e të gjykuarve Leonard e Petrit si në lidhje me cilësimin ligjor të veprës së rrëmbimit (nga rrëmbim ose mbajtje peng të personit në rrethana lehtësuese, parashikuar në nenin 109/a të Kodit Penal, në rrëmbim ose mbajtje peng të personit, pa këto rrethana që parashikohet në nenin 109/I të këtij Kodi) dhe rrjedhimisht edhe dënimin për këtë vepër, ashtu edhe duke i deklaruar fajtorë e dënuar ata edhe për një akuzë tjetër, e cila, sikurse u përmend, ishte ometuar gjatë gjykimit të parë, **kuptohet për gabimin e prokurorit të seancës gjyqësore dhe të vetë gjykatës që gjykoi këtë çështje.** Fakti që vendimi i mëparshëm (2/13.1.2003), në këtë rast, u prish për shkelje procedurale, të cilat, sipas dispozitës së nenit 128 të Kodit të Procedurës Penale, sjellin pavlefshmëri absolute të akteve të atij gjykimi, **nuk do të thotë që edhe interesat thelbësorë të personave të deklaruar fajtorë me vendimin përfundimtar të atij gjykimi, i cili, në pikëpamje formalo-juridike, edhe ai, u shpall i pavlefshëm (sikurse janë lloji i veprës penale për të cilën ata ishin deklaruar fajtorë, nga njëra anë dhe sidomos lloji e masa e dënimit,**

caktuar për ta, nga ana tjetër) pësojnë fatin e atyre akteve. Po të pranohej e kundërta, e drejta e ankimit të të gjykuarve në procesin penal, e gjithëpranuar si nga KEDNJ-ja, Kushtetuta e Shqipërisë dhe legjislacioni procedural penal shqiptar, do të zhvishej nga thelbi i saj, nga kushtet reale që duhet t'u garantohen atyre (të gjykuarve), për t'u realizuar, prej tyre, në mënyrë efektive, e drejta për t'iu drejtuar gjykatës më të lartë, me ankim kundër vendimeve të gjykatës më të ulët. Për këto arsye, Kolegjet e Bashkuara çmojnë që **ndreqja e gabimeve të lejuara nga gjykata e gjykimit të mëparshëm, gjatë rigjykimit të çështjes, kur vendimi prishet mbi ankimin vetëm të të gjykuarit (pavarësisht shkaqeve të prishjes), nuk duhet të rëndojë pozitën e tij, sikurse ka ndodhur në çështjen objekt shqyrtimi, me të gjykuarit Leonard e Petrit.**

Në përfundim të këtij rregulli unifikues, këto Kolegje sjellin si argument edhe faktin e njohur që në procesin penal individ ndodhet përballë shtetit. Ai ndodhet përballë organit të akuzës, që sikurse dihet ka barrën e provës. Por edhe kur është para gjykatës që shqyrton akuzën e ngritur kundër tij, si dhe provat e sjella nga prokurori për ta provuar këtë akuzë, mundësitë dhe mjetet që ka në dispozicion individ i akuzuar, për të realizuar një mbrojtje efektive përballë tyre, jo rrallë ndodh që të mos jenë të ekuilibruara me ato të organit të akuzës, që përfaqëson shtetin. Po në emër të shtetit, si pjesë e njërit prej tre pushteteve të sistemit të qeverisjes, që është gjykata, kjo e fundit jep drejtësi dhe nuk ka se si të pranohet që, kur individ ankohet kundër vendimit të dhënë kundër tij dhe ky vendim prishet për gabimet e lejuara në gjykim, po prej gjykatës që e ka dhënë vendimin e ankimit, në rigjykim të rëndohet pozita e tij, në çastin e paraqitjes së ankimit. **Po të pranohej e kundërta, nuk do të ishin të pakta rastet kur, për të mos riskuar, edhe kur mund të kishin realisht bazë për të pretenduar aspekte të veçanta paligjshmërie të vendimeve gjyqësore, në dëm të tyre, të gjykuarit do të tërhiqeshin nga ushtrimi i një të drejte themelore të tyre Kushtetuese, sikundër është e drejta e ankimit.**

Në vijim të arsyetimit si më sipër, Kolegjet e Bashkuara arritën në përfundimin se pretendimi i parashtruar nga prokurori, gjatë shqyrtimit të çështjes prej tyre, sipas të cilit vendimi i gjykatës së shkallës së parë, në pjesën në të cilën bëhet fjalë për cilësimin ligjor të veprës, edhe për të gjykuarit Leonard e Petrit, u la në fuqi edhe nga gjykata e apelit dhe (po sipas këtij pretendimi) se, meqenëse rekursues ishte edhe prokurori, bazuar në përmbajtjen e pikës 2 të dispozitës së nenit 425 të Kodit të Procedurës Penale, atyre nuk u është rënduar pozita, nuk është i bazuar. Edhe pse, sipas kësaj dispozite, kur apelues është (edhe) prokurori, gjykata e apelit mund t'i japë faktit një cilësim juridik më të rëndë, të japë lloj më të rëndë dënimi ose të rrisë masën e tij apo në vend të pafajësisë, ta deklarojë personin e akuzuar fajtor etj., përcaktime këto të cilat janë zbatuar edhe me praktikën tonë gjyqësore (përfshirë edhe atë të Gjykatës së Lartë), në çështjen objekt gjykimi, këto përcaktime nuk mund të gjejnë zbatim, **pasi sikurse u përshkrua me hollësi më lart, keqësimi i pozitës procedurale të të gjykuarve Leonard e Petrit kishte ndodhur që me vendimin 11/25.1.2005 të gjykatës së rigjykimit (Gjykatës së Shkallës së Parë Berat), mbas prishjes të vendimit të mëparshëm-2/13.1.2003 të saj nga gjykata e apelit), kurse gjykata e apelit vetëm se e konfirmoi këtë formë rëndimi të pozitës së tyre.**

Të pabazuar këto Kolegje gjejnë edhe pretendimin tjetër të përfaqësuesit të akuzës, sipas të cilit, bazuar në përmbajtjen e pikës 3 të dispozitës së nenit 425 të Kodit të Procedurës Penale, parimi i moskeqësimit të pozitës së të pandehurit duhet të gjejë zbatim vetëm gjatë

gjkimit të çështjes në apel, dhe jo edhe në shkallët e tjera të gjykimit.

Lidhur me këtë, **Kolegjet e Bashkuara, megjithëse konstatojnë që në Kodin e Procedurës Penale, vetëm në pikën 3 të dispozitës së nenit 425 të tij është sanksionuar, shprehimisht me ligj, parimi i mosrëndimit të pozitës** (që gjykata nuk mund të caktojë një dënim më të rëndë, të zbatojë një masë sigurimi më të rëndë, t'i jap pafajësisë një shkak më pak të favorshëm nga ai i vendimit të apeluar, kur apelues është vetëm i pandehuri), **edhe pse nuk gjendet, në formë të shprehur qartë (eksplicite), arritën në përfundimin, sipas të cilit parimi i mosrëndimit të pozitës së të pandehurit duhet të gjejë zbatim në të gjitha shkallët e gjykimit të çështjes (d.m.th. edhe gjatë gjykimit dhe rigjykimit të saj në Gjykatën e Lartë apo gjatë rigjykimit në gjykatën e shkallës së parë).**

Baza juridike për zbatimin e këtij parimi gjendet si në Konventën Europiane të të drejtave të Njeriut (neni 7: “Nuk mund të jepet një dënim më i rëndë se ai që është zbatueshëm në çastin kur vepra ka qenë kryer”), në Kushtetutën e Shqipërisë (neni 29: “Nuk mund të jepet një dënim më i rëndë se ai që ka qenë parashikuar në ligj në kohën e kryerjes së veprës penale.”, pika 2 dhe “Ligji penal favorizues ka fuqi prapavepruese.”, pika 3), ashtu edhe në Kodin Penal të saj (neni 3: “Ligji i ri që nuk dënon veprën penale ka fuqi prapavepruese” - paragrafi i II-të dhe “Kur ligji i kohës kur është kryer vepra penale dhe ligji i mëvonshëm janë të ndryshëm, zbatohet ai ligj, dispozitat e të cilit janë më të favorshme për personin që ka kryer veprën penale” - paragrafi i III-të), në të cilat mëshirohet një nga parimet më të rëndësishme të së drejtës materiale dhe procedurale penale, sikurse është parimi i humanizmit. Parimin e mosrëndimit të pozitës së të pandehurit, jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese e konsideron standard kushtetues, parim i cili si në këndvështrimin e KEDNJ-së, ashtu edhe në Kushtetutë përmban dimension kushtetues dhe e shtrin atë në të gjitha shkallët e gjykimit, duke përfshirë edhe atë në Gjykatën e Lartë (vendimi 15/22.7.2008 i Gjykatës Kushtetuese) konsideron “...parim të lidhur me garancitë e aksesit në gjykatë, si element i procesit të rregullt” dhe shprehet se “...Zbatimi i këtij parimi është një garanci më shumë për të gjykuarin, me qëllim që ai të realizojë, në mënyrë efektive, të drejtën për t’iu drejtuar me ankim gjykatës”, si dhe se “...ekzistenca e këtij parimi u jep mundësi të gjykuarve që të mos heqin dorë nga garancitë, që ofron Kushtetuta, vetëm nga frika se mund të dëmtohen rëndë interesat e tyre - kupto: (vetëm nga frika se mund t’u rëndohet pozita” (vendimi 13/2003 i Gjykatës Kushtetuese).

Përsa i përket zbatimit të parimit të mosrëndimit të pozitës...në çështjen objekt gjykimi, Kolegjet e Bashkuara, edhe pse rekurs ka paraqitur vetëm i gjykuari Petrit, përderisa në të njëjtat kushte me të konstatohet që ndodhet edhe i bashkëgjykuari Leonard, duke pasur parasysh faktin që kufijtë e shqyrtimit të çështjes, të përcaktuara në dispozitën e nenit 425/1 të Kodit të Procedurës Penale, për gjykatën e apelit, sipas jurisprudencës së Gjykatës së Lartë, vlejnë njëjloj edhe për këtë të fundit, arritën në përfundimin se ky parim duhet të zbatohet edhe për të.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, bazuar në nenet 438 dhe 441/”b”, 490 të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSËN:

- Prishjen e pjesshme të vendimit nr.108, datë 24.3.2006 të Gjykatës së Apelit Vlorë, për të pandehurit Petrit Deliu e Leonard Zeka, në lidhje me cilësimin juridik të veprave penale dhe masat e dënimit dhe lënien në fuqi të vendimit nr.2, datë 13.1.2003 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat për këta të gjykuar, si më poshtë:

1. Deklarimin fajtor të të pandehurit Leonard Zeka për veprën penale të “rrëmbimit ose të mbajtjes peng të personit në rrethana lehtësuese” në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 109/a e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 3 (tre) vjet burg.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Leonard Zeka për veprën penale të “vjedhjes” në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 134 e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 1 (një) vit burg.

Në zbatim të nenit 55 të Kodit Penal, dënimin e të pandehurit Leonard Zeka me 3 (tre) vjet burg.

Në bazë të nenit 56/1 e 55/1 të Kodit Penal, bashkimin e dënimit më sipër me dënimin prej 7 (shtatë) vjet burg të dhënë me vendimin nr.75, datë 17.7.2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat e të mbetur në fuqi me vendimin nr.275, datë 15.11.2001 të Gjykatës së Apelit Vlorë dhe dënimin përfundimisht të të pandehurit Leonard Zeka me 9 (nëntë) vjet burg, duke filluar vuajtja e dënimit nga dita e ndalimit datë 26.10.2000.

2. Deklarimin fajtor të të pandehurit Petrit Deliu, për veprën penale të “rrëmbimit ose të mbajtjes peng të personit në rrethana lehtësuese” në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 109/a e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 3 (tre) vjet burg.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Petrit Deliu, për veprën penale të “vjedhjes” në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 134 e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 1 (një) vit burg.

Në zbatim të nenit 55 të Kodit Penal, dënimin e të pandehurit Leonard Zeka me 3 (tre) vjet burg, duke i filluar vuajtja e dënimit nga dita e ndalimit, datë 26.10.2000.

Lënien në fuqi të vendimit nr.108, datë 24.3.2006 të Gjykatës së Apelit Vlorë për të gjykuarin Nderim Deliu.

Ky vendim është unifikues dhe dërgohet për t’u botuar në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Shpresa Beçaj (kryesuese), Irma Bala, Perikli Zaharia, Evjeni Sinoimeri, Spiro Spiro, Fatos Lulo, Guxim Zenelaj, Andi Çeliku, Gani Dizdari

Anëtarë kundër: Besnik Imeraj, Ardian Dvorani, Aleksandër Muskaj, Arjana Fullani, Ardian Nuni, Majlinda Andrea, Evelina Qirjako

MENDIMI I PAKICËS

Pakica është e mendimit se vendimi nr.108, datë 24.3 2006 i Gjykatës së Apelit Vlorë ishte dhënë në zbatim të drejtë të ligjit dhe duhet të ishte lënë në fuqi.

Gjykata e Apelit Vlorë, e investuar mbi ankimin e të pandehurve, me vendimin nr.147,

datë 27.5.2003, ka prishur vendimin nr.2, datë 13.01.2003 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat, duke e dërguar çështjen për rigjykim po në atë gjykatë, me tjetër trup gjykues. Gjykata e apelit ka disponuar në këtë mënyrë, pasi ka çmuar se vendimi i gjykatës së shkallës së parë është dhënë në shkelje të rëndë të normave procedurale penale me pasojë pavlefshmërinë absolute të atij vendimi, në interpretim të dispozitave të shkronjave "b" dhe "c" të nenit 128 të Kodit të Procedurës Penale.

Gjykata e apelit, mbështetur në çmimin e provave dhe të akteve të gjykimit, me të drejtë ka konstatuar se në gjykimin në shkallë të parë janë lejuar shkelje të rënda, që kanë të bëjnë me të drejtën e prokurorit për ushtrimin e ndjekjes penale dhe pjesëmarrjen e tij në atë procedim (neni 128/1/b). Prokurori i çështjes ka marrë pjesë në këtë procedim dhe gjykim në shkelje të detyrimeve që parashikohen në nenet 15/3, 17 dhe 26 të Kodit të Procedurës Penale, për shkak se kishte qenë më parë avokati i njërit prej të pandehurve në atë procedim.

Po kështu, Gjykata e Apelit Vlorë ka çmuar se jemi edhe përpara shkeljeve të rënda procedurale në gjykimin në shkallë të parë, të cilat kanë të bëjnë me thirrjen dhe garantimin e së drejtës së mbrojtjes (neni 128/c), sepse të gjithë të pandehurit janë mbrojtur nga i njëjti avokat, ndërkohë që në gjykim ishte konstatuar papajtueshmëria e dukshme e interesave ndërmjet të pandehurve (neni 54).

Në rigjykim, duke filluar shqyrtimin gjyqësor nga e para, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Berat, pasi ka riparuar shkeljet e rënda procedurale të lartpërmendura, ka dhënë vendimin nr.11, datë 25.1.2005, nga ku rezulton se për dy nga të pandehurit është bërë një cilësim i ri juridik i veprës, duke caktuar edhe masa dënimi më të rënda nga ai i dhënë nga gjykata e shkallës së parë me vendimin e mëparshëm (i cilësuar si absolutisht të pavlefshëm nga gjykata e apelit). E investuar mbi apelin e të gjykuarve dhe të prokurorit, Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr.108, datë 24.3.2006, ka disponuar për lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë, duke e ndryshuar atë vetëm përsa i përket masës së dënimit për njërin prej të pandehurve.

Shumica e Kolegjeve të Bashkuara ka vendosur prishjen e pjesshme të vendimit të lartpërmendur të gjykatës së apelit, në lidhje me dy nga të pandehurit, përsa i përket cilësimit juridik të veprës penale dhe masës së dënimit, duke lënë në fuqi vendimin e gjykatës së shkallës së parë nr.2, datë 13.1.2003, me disponimin përkatës.

Shumica arsyeton që, duke bërë një cilësim të ndryshëm ligjor të veprave penale dhe, për pasojë, duke dhënë dënime më të rënda, gjykata e shkallës së parë, në rigjykim, ka vendosur në kundërshtim me parimin e mosrëndimit të pozitës së të pandehurit, si një garanci kushtetuese që gjen pasqyrim edhe në dispozitën e nenit 425/3 të Kodit të Procedurës Penale. Ky qëndrim mbështetet në argumentin se çështja është rigjykuar në shkallë të parë, pasi gjykata e apelit kishte prishur vendimin e mëparshëm mbi ankimin përkatës vetëm të të pandehurve. Sipas shumicës, në rigjykim nuk mund të rëndohet pozita e të pandehurit duke u bërë një cilësim juridik i veprës penale dhe duke dhënë një masë dënimi më e rëndë sesa ajo e caktuar me vendimin gjyqësor që është prishur nga gjykata e apelit apo Gjykata e Lartë. Pra, shumica ka ardhur në përfundimin unifikues që parimi i mosrëndimit të pozitës së të pandehurit, i parashikuar edhe nga pika 3 e nenit 425 të Kodit të Procedurës Penale, gjen zbatim në çdo rast dhe rrethanë, pavarësisht nga shkaqet e prishjes së vendimit të gjykatës së shkallës së parë që ka dhënë dënimin, përfshirë edhe ato që lidhen me rastet e cilësimit (konstatimit) të vendimit gjyqësor si absolutisht të pavlefshëm (neni 128).

Edhe pakica mban qëndrimin se respektimi i parimit të mosrëndimit të pozitës së të gjykuarit përbën një nga garancitë kushtetuese më të rëndësishme të individit, që është subjekt i një procedimi penal. Por, në ndryshim nga shumica, jemi të mendimit se ekziston një përjashtim nga rregulli i përgjithshëm. Ky parim nuk gjen zbatim atëherë kur ka një vendim gjyqësor dënimi të dhënë nga një gjykatë më e ulët, i cili prishet nga një gjykatë më e lartë, sepse cilësohet si absolutisht i pavlefshëm në rastin e vërtetimit të një apo disa prej shkaqeve përkatëse që parashikon ligji, si në rastin e nenit 128 të Kodit të Procedurës Penale, pavarësisht se gjykata më e lartë është investuar vetëm mbi ankimin e të gjykuarit.

Së pari, në pikën 3 të nenit 425 të Kodit të Procedurës Penale parashikohet se: "Kur apelues është vetëm i pandehuri, gjykata nuk mund të caktojë një dënim më të rëndë ... nga ai i vendimit të apeluar". Megjithëse kjo normë përfshihet në kreun që trajton ankimin përpara gjykatës së apelit, duke interpretuar qëllimin dhe përmbajtjen e normave kushtetuese e procedurale penale në tërësi dhe harmoni me njëra-tjetrën, pakica vjen në përfundimin se kjo dispozitë, parimi i përgjithshëm i mosrëndimit të pozitës së të pandehurit, gjen zbatim edhe në rastin kur vendimi i gjykatës së shkallës së parë, së bashku me atë të gjykatës së apelit, prishet nga Gjykata e Lartë.

Së dyti, në interpretim e zbatim të shkronjës "ç" të pikës 1 të nenit 428 të Kodit të Procedurës Penale, gjykata e apelit jep vendim për prishjen e vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe kthimin e akteve po asaj gjykate, për disa raste që, në thelb, janë ato të pavlefshmërisë absolute të parashikuara nga neni 128 i këtij Kodi, apo me dispozita të tjera të veçanta. Nga kjo rrjedh përfundimi se, në lidhje me raste të tjera të pavlefshmërive (relative) apo të vlerësimit të gabuar të provave e të ligjit në gjykimin dhe dhënien e vendimit nga gjykata e shkallës së parë, edhe nëpërmjet përsëritjes së hetimit gjyqësor, gjykata e apelit vendos sipas shkronjave "a", "b" dhe "c" të pikës 1 të nenit 428. Pra, përkatësisht, vendimi që jep gjykata e apelit varet nga fakti nëse gjendet përpara konstatimit të pavlefshmërisë absolute të akteve apo deklaramit të pavlefshëm të tyre, si dhe çështjeve të tjera të lidhura me marrjen dhe vlerësimin e provave. Ndërkohë që Gjykata e Lartë si gjykatë ligji, nëse çmon se ndodhet përpara rasteve të pavlefshmërisë të çdo lloji (absolute apo relative), në çdo rast duhet të disponojë prishjen e vendimit të ankimit, duke orientuar gjykatat më të ulëta lidhur me pasojat e ndryshme që rrjedhin nga ato pavlefshmëri.

Së treti, në interpretim të drejtë të pikës 3 të nenit 425 të Kodit të Procedurës Penale, parimi i mosrëndimit të pozitës së të pandehurit gjen zbatim në të gjitha rastet e ankimeve të parashikuara në atë dispozitë. Nga ana tjetër, pakica është e mendimit se dispozita e pikës 3 të nenit 425 duhet të gjejë zbatim vetëm atëherë kur kemi të bëjmë me një rigjykim të çështjes në shkallë të parë, i cili nuk përbën në vetvete një gjykim të ri, por që është në vijimësi i lidhur me vendimin e prishur nga gjykata më e lartë.

Pakica është e mendimit se në rigjykim të çështjes, jemi përpara rastit të një "gjykimi të ri" atëherë kur, ndonëse e investuar vetëm mbi ankimin (rekursin) e të pandehurit, prishja e të dy vendimeve nga Gjykata e Lartë apo prishja e vendimit të gjykatës së shkallës së parë nga gjykata e apelit bëhet për motivet e pavlefshmërisë absolute të akteve procedurale të parashikuara në rastet që përmbahen në nenet 128 dhe 428/1/ç të Kodit të Procedurës Penale.

Në këtë kuptim, parimi i mosrëndimit të pozitës së të pandehurit (*reformatio in pejus*) nuk përjashton mundësinë që ndaj tij të caktohet një masë dënimi më e rëndë, nëse vendimi i dhënë nga gjykata e shkallës së parë prishet për shkak të konstatimit të pavlefshmërive

absolute të lartpërmendura, të cilat bëjnë që i gjithë gjykimi i zhvilluar në shkallë të parë të jetë i pavlefshëm, duke detyruar gjykatën e shkallës së parë që në rigjykim të zhvillojë një gjykim të ri. Gjykimi i ri është i tillë që nuk mund të konsiderohet si një rigjykim që vazhdon si rrjedhë, fazë e një procedimi të ankimuar.

Për rrjedhojë, në kushtet e nulitetit të gjyqësorit të mëparshëm në thelbin dhe fillesën e tij, duke u ndodhur përpara një gjykimi të ri, gjendemi edhe përpara mungesës së plotë të një "pozite" të të pandehurit, mbi bazën e së cilës të mund të çmohej prej tij dhe gjykatës pozita më e favorshme apo e rënduar në atë procedim, përse i përket masës së sigurimit apo llojit e masës së dënimit të caktuar. Kjo për faktin se parimi i mosrëndimit të pozitës së të pandehurit kërkon domosdoshmërisht që kjo "pozitë" të jetë e vlerësueshme, e krahasueshme me atë që do të rezultonte nga një vendim gjyqësor i mëparshëm, i cili nuk duhet të jetë një vendim i prishur për shkak të nulitetit të tij, si një akt që vjen në përfundim të një shqyrtimi gjyqësor absolutisht të pavlefshëm, pra pa asnjë efekt juridik.

Së fundi, shumica mban qëndrimin se mosrëndimi i pozitës së të pandehurit në rastet kur gjykata investohet vetëm mbi ankimin e tij është i lidhur me nevojën që atij t'i garantohej parashtrimi i kërtimeve në gjykatën më të lartë pa riskuar dënim më të rëndë, përndryshe ai do të tërhiqej ose pengohej në ushtrimin e së drejtës kushtetuese të ankimit të vendimit në një gjykatë më të lartë, veçanërisht në rastet e pretendimeve për shkelje të rënda procedurale.

Por pakica është e mendimit se e drejta kushtetuese e ankimit të një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, në vetvete, nuk lidhet me rëndimin ose jo të pozitës së ankimesit (të pandehurit) në procesin penal. Kjo garanci kushtetuese, në thelbin dhe qëllimin e saj të vërtetë, ka të bëjë me dhënien e mundësisë që, nëpërmjet ankimit, të pretendohet mbrojtja e interesave të të gjykuarit dhe veçanërisht të drejtave të njeriut, në mënyrë që të vendoset nga gjykata më e lartë prishja e vendimit të dhënë nga gjykata më e ulët në shkelje të ligjit, aq më tepër kjo në rastet kur ky gjykim është bërë në shkelje të rënda të normave që garantojnë të drejtat e njeriut e procesin e rregullt ligjor, shkelje që bëjnë të pavlefshëm gjykimin në tërësi, duke përjashtuar kështu edhe çdo të dhënë, prove e përfundim të arritur në gjykimin e pavlefshëm në ngarkim të të pandehurit që ka parashtruar ankimin.

Prandaj, pakica ka arritur në përfundimin se, në mënyrë përjashtimore, parimi i mosrëndimit të pozitës së të pandehurit nuk gjen zbatim në rastet e zhvillimit të një gjykimi të ri në shkallë të parë apo në apel, si rrjedhojë e prishjes së vendimeve të mëparshme të tyre përkatësisht nga gjykata e apelit apo Gjykata e Lartë, për shkak të pavlefshmërisë absolute (neni 128 dhe neni 428/1/ç i Kodit të Procedurës Penale) të vendimit gjyqësor, apo të akteve mbi të cilat është mbështetur ai vendim gjyqësor, që e bëjnë në tërësi gjykimin të pavlefshëm, pra pa asnjë efekt juridik.

Në rrethana të tilla, pakica çmon se ishte vendi për të lënë në fuqi vendimin nr.108, datë 24.3.2006 të Gjykatës së Apelit Vlorë.

Anëtarë: Majlinda Andrea, Ardian Dvorani, Besnik Imeraj, Evelina Qirjako, Arjana Fullani, Ardian Nuni, Aleksandër Muskaj.

VENDIM
Nr.2/1, datë 2.10.2009

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në dhomën e këshillimit të datës - 02.10.2009, morën në shqyrtim çështjen penale, që i përket të gjykuarve Leonard Zeka, Nderim Deliu dhe Petrit Deliu.

OBJEKTI: *Ndreqja e vendimit nr.02, datë 06.02.2009 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë.*

Baza Ligjore: *Nenet 385 pika 1 e Kodit të Procedurës Penale*

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.2, datë 06.02.2009 kanë vendosur:

- Prishjen e pjesshme të vendimit nr.108, datë 24.03.2006 të Gjykatës së Apelit Vlorë, për të pandehurit Petrit Deliu e Leonard Zeka, në lidhje me cilësimin juridik të veprave penale dhe masat e dënimit dhe lënien në fuqi të vendimit nr.2, datë 13.01.2003 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat për këta të gjykuar, si më poshtë:

1. Deklarimin fajtor të të pandehurit Leonard Zeka për veprën penale të “rrëmbimit ose mbajtjes peng të personit në rrethana lehtësuese” në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 109/a e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 3 (tre) vjet burg.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Leonard Zeka për veprën penale të “vjedhjes” në bashkëpunim, të parashikuar nga nenet 134 e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 1 (një) vit burg.

Në zbatim të nenit 55 të Kodit Penal, dënimin e të pandehurit Leonard Zeka me 3 (tre) vjet burg.

Në bazë të nenit 56/1 e 55/1 të Kodit Penal, bashkimin e dënimit më sipër me dënimin prej 7 (shtatë) vjet burg të dhënë me vendimin nr.75, datë 17.07.2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat e të mbetur në fuqi me vendimin nr.275, datë 15.11.2001 të Gjykatës së Apelit Vlorë dhe dënimin përfundimisht të të pandehurit Leonard Zeka me 9 (nëntë) vjet burg, duke filluar vuajtja e dënimit nga dita e ndalimit datë 26.10.2000.

2. Deklarimin fajtor të të pandehurit Petrit Deliu, për veprën penale të “rrëmbimit ose mbajtjes peng të personit në rrethana lehtësuese” në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 109/a e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 3 (tre) vjet burg.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Petrit Deliu, për veprën penale të “vjedhjes” në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 134 e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 1 (një) vit burg.

Në zbatim të nenit 55 të Kodit Penal, dënimin e të pandehurit Leonard Zeka me 3 (tre) vjet burg, duke i filluar vuajtja e dënimit nga dita e ndalimit datë 26.10.2000.

Lënien në fuqi të vendimit nr.108, datë 24.03.2006 të Gjykatës së Apelit Vlorë, për të gjykuarin Nderim Deliu.

Ky vendim është unifikues dhe është dërguar për botim në Fletoren Zyrtare.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË

VËREJNË:

Se, në dispozitivin e vendimit nr.2, datë 06.02.2009 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, është konstatuar ekzistenca e dy gabimeve materiale, ndaj në zbatim të kërkesave të nenit 385/1 të Kodit të Procedurës Penale, kryesisht procedojnë për ndreqjen e këtij vendimi (dispozitivi), duke i korrigjuar këto gabime materiale.

Kolegjet e Bashkuara konstatojnë se të dy gabimet materiale gjenden në dispozitivin e vendimit të sipërpërmendur nr.2, datë 6.02.2009 dhe pikërisht në pjesën ;

...- Prishjen e pjesshme të vendimit nr.108, datë 24.03.2006 të Gjykatës së Apelit Vlorë, për të pandehurit Petrit Deliu e Leonard Zeka, në lidhje me cilësimin juridik të veprave penale dhe masat e dënimit dhe lënien në fuqi të vendimit nr.2, datë 13.01.2003 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat për këta të gjykuar, si më poshtë:...

Në këtë paragraf gabimi material konsiston në faktin se në pjesën ku thuhet ... lënien në fuqi të vendimit nr.2, datë 13.01.2003 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat, në vend të këtij vendimi duhet të vendoset vendimi **nr.11, datë 25.01.2005** i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat, pasi për këtë vendim bëhet fjalë që është lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit dhe këtë vendim kanë pasur parasysh dhe Kolegjet e Bashkuara në dhënien e vendimit.

Ndërsa në paragrafin tjetër ku thuhet:

...- Në zbatim të nenit 55 të Kodit Penal, dënimin e të pandehurit Leonard Zeka me 3 (tre) vjet burg, duke i filluar vuajtja e dënimit nga dita e ndalimit datë 26.10.2000.

Kolegjet e Bashkuara konstatojnë se në këtë pjesë të dispozitivit të vendimit në vend të emrit të të pandehurit Leonard Zeka që është vënë gabimisht, duhet të vendoset emri i të pandehurit **Petrit Deliu**.

Bazuar sa më sipër, dhe mbështetur në nenin 385/1 të Kodit të Procedurës Penale, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë bëjnë ndreqjen e këtyre gabimeve materiale, duke bërë dy korrigjimet e sipërpërmendura në dispozitivin e vendimit nr.2, datë 6.02.2009, të këtyre Kolegjeve.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, mbështetur në nenin 385 të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSËN:

- Ndreqjen e vendimit nr.2, datë 6.02.2009 si vijon:

- Prishjen e pjesshme të vendimit nr.108, datë 24.03.2006 të Gjykatës së Apelit Vlorë, për të pandehurit Petrit Deliu e Leonard Zeka, në lidhje me cilësimin juridik të veprave penale dhe masat e dënimit dhe lënien në fuqi të vendimit nr.11, datë 25.01.2005 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat për këta të gjykuar, si më poshtë:

1. Deklarimin fajtor të të pandehurit Leonard Zeka për veprën penale të “rrëmbimit ose mbajtjes peng të personit në rrethana lehtësuese” në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 109/a e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 3 (tre) vjet burg.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Leonard Zeka për veprën penale të “vjedhjes” në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 134 e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 1 (një) vit burg.

Në zbatim të nenit 55 të Kodit Penal, dënimin e të pandehurit Leonard Zeka me 3 (tre) vjet burg.

Në bazë të nenit 56/1 e 55/1 të Kodit Penal, bashkimin e dënimit me sipër me dënimin prej 7 (shtatë) vjet burg të dhënë me vendimin nr.75, datë 17.07.2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat e të mbetur në fuqi me vendimin nr.275, datë 15.11.2001 të Gjykatës së Apelit Vlorë dhe dënimin përfundimisht të të pandehurit Leonard Zeka me 9 (nëntë) vjet burg, duke filluar vuajtja e dënimit nga dita e ndalimit datë 26.10.2000.

2. Deklarimin fajtor të të pandehurit Petrit Deliu, për veprën penale të “rrëmbimit ose mbajtjes peng të personit në rrethana lehtësuese” në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 109/a e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 3 (tre) vjet burg.

Deklarimin fajtor të të pandehurit Petrit Deliu, për veprën penale të “vjedhjes” në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 134 e 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 1 (një) vit burg.

Në zbatim të nenit 55 të Kodit Penal, dënimin e të pandehurit Petrit Deliu me 3 (tre) vjet burg, duke i filluar vuajtja e dënimit nga dita e ndalimit datë 26.10.2000.

Lënien në fuqi të vendimit nr.108, datë 24.03.2006 të Gjykatës së Apelit Vlorë, për të gjykuarin Nderim Deliu.

Anëtarë: Gani Dizdari, Ardian Dvorani, Shpresa Beçaj (kryesuese), Evjeni Sinoimeri, Spiro Spiro, Irma Bala, Andi Çeliku, Fato Lulo, Besnik Imeraj, Aleksandër Muskaj, Arjana Fullani, Ardian Nuni, Majlinda Andrea, Evelina Qirjako, Guxim Zenelaj.

VENDIM
Nr.4, datë 24.6.2009

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në seancën gjyqësore të datës 24.6.2009 morën në shqyrtim çështjen penale me:

KËRKUES: Erjon Dulaj

OBJEKTI: Kundërshtimi i vendimit nr.2, datë 6.1.2009 të Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda Tiranë për caktimin e masës së sigurimit.

AKUZUAR: Për veprën penale të parashikuar nga nenet 283/a/2 dhe 278/a/2 të Kodit Penal.

Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë, me vendimin nr.252, datë 11.12.2008, ka vendosur:

- Caktimin e masës së sigurimit personal “Arrest në burg” ndaj personit nën hetim Erjon Dule, pasi dyshohet se ka kryer veprat penale të parashikuara nga nenet 283-a/2 dhe 278-a/2 të Kodit Penal.

- Kundër këtij vendimi lejohet ankimi në Gjykatën e Apelit për Krime të Rënda Tiranë, brenda 10 ditëve, duke filluar ky afat nga dita e zbatimit të vendimit.

Gjykata e Apelit për Krime të Rënda Tiranë, me vendimin nr.2, datë 6.1.2009, ka vendosur:

- Mospranimin e ankimit ndaj vendimit nr.252, datë 11.12.2008 të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë.

Kundër këtij vendimi ka paraqitur rekurs mbrojtësi i caktuar kryesisht nga personi nën hetim Erjon Dule dhe ka kërkuar prishjen e tij, duke paraqitur këto shkaqe:

- Është shkelur një nga të drejtat themelore të shtetasve dhe që lidhet me një proces të drejtë, të hapur dhe të barabartë.

- Gjykata e Apelit duhet ta shqyrtonte çështjen, pasi ankimi është paraqitur brenda afatit dhe pasi kemi marrë dijeni për vendimin e shkallës së parë.

- Masa e sigurimit personal është vendosur jashtë afateve procedurale të hetimit.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË, pasi dëgjuan relacionin e anëtarëve Spiro Spiro dhe Ardian Dvorani, prokurorin Artur Selmani që kërkoj lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda Tiranë, avokatin Sazan Aliko që kërkoj prishjen e të dy vendimeve dhe rrëzimin e kërkesës për caktim të masës së sigurimit personal “arrest në burg” për të pandehurin Erjon Dulaj dhe si shqyrtoi në tërësi çështjen,

VËREJNË:

Organi i prokurorisë Vlorë ka filluar procedimin penal në ngarkim të shtetasit Erjon Dulaj, duke e akuzuar për kryerjen e veprës penale të parashikuar nga nenet 283/a-2 dhe 278/a-2 të Kodit Penal. Duke arsyetuar se ekzistojnë dyshime të bazuara në prova se ky shtetas, në bashkëpunim edhe me persona të tjerë, ka tentuar të trafikojë lëndë narkotike dhe armë, organi akuzës ka kërkuar në gjykatë që ndaj tij të caktohet si masë sigurimi personal ajo

266

e arrestit në burg.

Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë, duke çmuar se ekzistojnë kushtet që kërkon dispozita e nenit 228/1 të Kodit të Procedurës Penale dhe pasi ka vlerësuar kriteret që kërkon dispozita e nenit 229 dhe 230 të Kodit të Procedurës Penale, ka caktuar ndaj personit nën hetim si masë të sigurimit personal atë të “arrestit në burg”. Vendimi është dhënë në mungesë të personit nën hetim.

Pasi është vënë në dijeni të këtij vendimi (sipas mbrojtjes, dijenia është marrë pasi organet e policisë kanë shkuar në shtëpinë e tij për të ekzekutuar vendimin e gjykatës), mbrojtësi i caktuar kryesisht nga personi nën hetim Erjon Dulaj ka paraqitur ankim në Gjykatën e Apelit për Krime të Rënda Tiranë.

Kjo Gjykatë, me arsyetimin se ndaj këtij vendimi mbrojtësi nuk legjitimohej për të ushtruar ankim pasi nuk ishte njoftuar sipas dispozitave procedurale penale, ka vendosur mospranimin e ankimit.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, duke konstatuar se në praktikën e disa gjykatave, por edhe nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, interpretimi i pikave 1 dhe 2 të nenit 249 të Kodit të Procedurës Penale është i ndryshëm, vendosi ta dërgojë çështjen për gjykim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë për njësimin e praktikës duke shtruar për unifikim:

1. Vendimi për caktimin e masës së sigurimit personal ndaj një personi në mungesë a është i ankimeshëm para se të ekzekutohet?

2. Nëse personi ndaj të cilit është vendosur masa e sigurimit personal vihet në dijeni të vendimit të gjykatës jo në mënyrën që përcakton neni 141 i Kodit të Procedurës Penale dhe i fshihet ekzekutimit të këtij vendimi, a ka të drejtë ta ankimojë atë para se të ekzekutohet?

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se përfundimi i arritur nga Gjykata e Apelit për Krime të Rënda Tiranë, e cila ka vendosur mospranimin e ankimit kundër vendimit nr.252, datë 11.12.2008 të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë, vjen si rezultat i kuptimit dhe zbatimit të gabuar të dispozitave ligjore që lidhen me mënyrën e caktimit të masave të sigurimit, verifikimit të tyre nga gjykata dhe së drejtës së ankimit që kanë palët në këtë lloj gjykimi.

Kodi i Procedurës Penale ka parashikuar dy mënyra për caktimin e masave të sigurimit personal. Mënyra e parë dhe që është rregulli për caktimin e masave të sigurimit është ajo që parashikohet nga neni 244 e vijues i këtij kodi. Sipas këtij rregullimi është prokurori i cili, mbasi ka vlerësuar në mënyrë të njëanshme se në ngarkim të personit ndaj të cilit zhvillohen hetimet për një vepër të caktuar penale ekziston dyshimi i bazuar në prova për kryerjen e veprës penale, duke pasur parasysh kushtet dhe kriteret që parashikon Kodi i Procedurës Penale, në nenet 228 e vijues të tij, i bën kërkesë gjykatës që të caktojë një masë sigurimi personal me qëllim që të garantojë nevojat e sigurimit. Në këtë rast gjykata verifikon nëse ekzistojnë realisht nevojat e sigurimit dhe nëse ekzistojnë kushtet për caktimin e masës së sigurimit personal dhe duke verifikuar rrethanat faktike, përcakton llojin e masës së sigurimit në përputhje me kriteret ligjore, me kushtin e vetëm që masa të mos jetë më e rëndë se ajo që kërkohet nga prokurori.

Kjo procedurë që ndiqet për caktimin e masës së sigurimit nuk bazohet në parimin e kontradiktorialitetit dhe nuk garantohen të drejta themelore që ka personi ndaj të cilit caktohet masa e sigurimit për t’u dëgjuar, për t’u mbrojtur vetë ose me avokat, për të ngritur

pretendime dhe paraqitur prova, pasi në vetvete kjo procedurë e caktimit të masës së sigurimit nuk është një gjykim i mirëfilltë me elementet që ai ka të përcaktuara sipas Kodit të Procedurës Penale, për shkak se nevojat e sigurimit, këtë fazë të procedimit e konsiderojnë sekret dhe nuk e detyrojnë as prokurorin dhe as gjykatën të njoftojnë të pandehurin dhe mbrojtësin e tij lidhur me këtë veprim procedural. Ky rregullim ligjor është logjik, sepse në themel do të garantojë që një person që dyshohet të ketë kryer një vepër penale, të mos kryejë një vepër tjetër, të mos vërë në rrezik marrjen ose vërtetësinë e provës apo t'i largohet dhe shmanget procedimit penal. Këto janë dhe shkaqet që prokurori, edhe pse nuk kemi një gjykim me palë, duhet t'u parashtrijë dhe provojë gjykatës se ekzistojnë, së bashku ose veçmas, kushtet dhe kriteret për caktimin e një mase të sigurimit personal.

Të drejtat e të pandehurit, për t'i garantuar një proces të rregullt me zbatimin e normave kushtetuese dhe atyre ndërkombëtare, për të mbrojtur dhe garantuar liritë në një procedim penal, ligjvënësi i ka përcaktuar në një fazë të dytë, e cila parashikohet në nenin 248 të Kodit të Procedurës Penale, sipas së cilës gjykata detyrohet që jo më vonë se tri ditë nga zbatimi i masës, të marrë në pyetje personin për të cilin është vendosur arresti në burg ose në shtëpi dhe nëpërmjet kësaj të verifikojë kushtet dhe kriteret për zbatimin e kësaj mase në raport me nevojat e sigurimit. Mënyra e dytë që Kodi i Procedurës Penale parashikon për caktimin e masave të sigurimit, përgjithësisht, është nëpërmjet verifikimit të veprimeve me iniciativë të policisë gjyqësore në rastet e arrestimit në flagrancë apo të ndalimit të personit të dyshuar për një vepër penale, i cili ka rrezik ikjeje. Në këtë rast, gjykata kryen dy funksione brenda një gjykimi, së pari verifikon nëse veprimet për heqjen e lirisë së personit janë ose jo në përputhje me ligjin, nga ana tjetër mbi kërkesën e prokurorisë, gjykata verifikon nëse nevojat e sigurimit e kërkojnë ose jo që ndaj personit të caktohet një masë e sigurimit personal. Ky gjykim si për fazën e parë të tij, ashtu dhe për fazën e dytë është një gjykim që bazohet mbi parimet e procedimit penal dhe gjykata e zhvillon gjykimin me prezencën si të prokurorit, ashtu edhe të personit të ndaluar ose të arrestuar, ku të dyja palëve, si akuzës edhe mbrojtjes, i garantohet e drejta që pretendimet e tyre t'i parashtrijë gjykatës në mënyrë të barabartë, duke iu dhënë e drejta të paraqesin prova dhe të kundërshtojnë njëra-tjetrën, bazuar në parimin e një procesi të rregullt gjyqësor.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë e çmuan të parashtrijë sa më sipër, në mënyrë të përmbledhur, procedurat e ndryshme të caktimit të masës së sigurimit, me qëllim që të evidentojnë dallimin thelbësor që ato kanë me njëra-tjetrën, por që pavarësisht nga kjo, në thelb, në asnjërin rast, e drejta kushtetuese për të ankuar vendimin e gjykatës, nuk mohohet.

Është e vërtetë se në rastin e caktimit të masës së sigurimit personal jo si përjashtim, pra jo në kushtet e flagrancës, kërkesa e prokurorit dhe vendimi i gjykatës nuk i njoftohen personit ndaj të cilit kërkohet apo vendoset caktimi i një mase sigurimi. Këto janë veprime sekrete të cilat për shkak se masa duhet të ekzekutohet dhe për shkak se marrja dijeni përpara ekzekutimit nga personi ndaj të cilit është caktuar një masë mund ta bënte të pamundur ekzekutimin e saj, nuk kërkojnë njoftimin paraprak të personit. Jo pa qëllim ligjvënësi ka parashikuar që të drejtat, personi ndaj të cilit është caktuar një masë sigurimi në këto kushte, mund t'i mbrojë gjatë gjyqimit të vleftësimit të masës nga gjykata brenda tre ditëve nga ekzekutimi i saj.

Megjithatë, çdo rregull ka përjashtimin e tij dhe këtë ka parashikuar ligjvënësi kur ka

formuluar paragrafin e parë të nenit 249, nëpërmjet të cilit ka parashikuar që palët, përfshi këtu edhe të pandehurin dhe mbrojtësin e tij, kanë të drejtë që, brenda një afati 10-ditor nga zbatimi ose njoftimi i vendimit të gjykatës, të ankojnë vendimin në gjykatën më të lartë. Në këtë dispozitë ka dy momente të rëndësishme lidhur me të drejtën e ankimit, atë të zbatimit të masës dhe të njoftimit të saj. Zbatimi, pra, ekzekutimi i masës së sigurimit është rrjedha logjike e rregullit që ky vendim i marrë pa prezencën e personit të sjellë efektet që ligji dhe fakti kërkon, pra arrestimin e tij. Nga ana tjetër, ligjvënësi ka bërë përjashtimin edhe këtu nga rregulli kur ka përcaktuar se nuk është vetëm momenti i ekzekutimit ai që merret në konsideratë, por edhe njoftimi i personit ndaj të cilit është caktuar masa. Nëse në rastin e ekzekutimit situata është e qartë dhe nuk ka vend për të interpretuar në mënyrë unifikuese, momenti i dytë që lidhet me pamundësinë e ekzekutimit të saj dhe se çfarë ndodh më pas, vlerësojmë se është e nevojshme që praktika gjyqësore të jetë e unifikuar në kuptimin e dispozitave përkatëse ligjore, me qëllim që të evitohen qëndrime të ndryshme në situata të ngjashme.

Kolegjet e Bashkuara, për të interpretuar kuptimin që ka dispozita e nenit 249, paragrafi i parë dhe i dytë, vlerëson se ajo duhet parë në unison me dispozita të tjera të Kodit të Procedurës Penale dhe bazuar mbi parimet e procedimit penal, si dhe të drejtat dhe liritë themelore të njeriut.

Në nenin 8 të Deklaratës Universale për të Drejtat e Njeriut, si dhe në nenin 13 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut, parashikohet e drejta e ankimit efektiv ndaj vendimit të gjykatës. Kurse në nenin 2 të Paktit Ndërkombëtar për të Drejtat Civile e Politike, përcaktohet për shtetet detyrimi që të garantojnë nëpërmjet organeve kompetente gjyqësore, administrative ose legjislativë të drejtën e individit për të ushtruar ankim, si dhe krijimin e mundësive për gjykimin e tij. Të njëjtin qëndrim mban edhe Kushtetuta e Shqipërisë, e cila në nenin 43 ka parashikuar se: “Kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe.” Për të garantuar këtë të drejtë, Kodi i Procedurës Penale ka një sërë dispozitash të cilat e bëjnë efektive atë. Sipas nenit 242 të Kodit të Procedurës Penale, kur personi ndaj të cilit është marrë një masë sigurimi personal nuk gjendet nga oficeri ose agjenti i policisë gjyqësore, mbahet një procesverbal, i cili duhet të tregojë në mënyrë të hollësishme veprimet që janë bërë me qëllim gjetjen e personit dhe vënien në ekzekutim të vendimit të gjykatës. Ky procesverbal i dërgohet gjykatës që ka dhënë vendimin, e cila verifikon nëse kërkimet e bëra kanë qenë të plota ose jo dhe, në eventualitetin se ato kanë qenë të mjaftueshme, gjykata vendos deklarin e ikjes së personit. Nga ky moment nuk ka më një vendim sekret për t’iu vënë në ekzekutim dhe ky është momenti që gjykata, me aktin e deklaramit të ikjes, është e detyruar që personit të deklaruar i ikur t’i caktojë mbrojtës dhe urdhëron depozitimin e vendimit në sekretarinë e gjykatës. Qëllimi që ligjvënësi ka bërë këtë rregullim është që ta garantojë individin nga një masë sigurimi që i privon lirinë personale, e cila nuk mundet të zgjasë pafundësisht pa iu nënshtruar verifikimit real të drejtësisë dhe ligjshmërisë së saj. Kjo pasi, sikurse arsyetuar më sipër është një masë e caktuar pa praninë e të pandehurit dhe mbrojtësit të tij. Një masë e tillë, duke riafirmuar qëndrimin që kanë mbajtur Kolegjet e Bashkuara se masa e sigurimit nuk është dënim apo ndëshkim për personin që dyshohet se ka kryer një vepër penale, por është një masë që jepet mbi kushte dhe kritere saktësisht të përcaktuara, nuk mund të qëndrojë pa u verifikuar duke u lidhur vetëm me ekzekutimin e saj. Pranuar se kjo është një masë, e cila

caktohet pa praninë e personit dhe mbrojtësit të tij dhe se vetëm mbas ekzekutimit të saj, gjykata verifikon kushtet dhe kriteret e caktimit të kësaj mase. Në qoftë se do të pranohet edhe se vetëm mbas ekzekutimit dhe verifikimit nga gjykata të kushteve dhe kriterëve të caktimit të masës lind e drejta e personit për ta ankuar vendimin në gjykatën më të lartë, do të pranohet që vendimi i gjykatës për caktimin e masës së sigurimit pa prezencën e të pandehurit të mos verifikohet nga gjykata më e lartë për të gjithë periudhën deri në ekzekutimin e saj, e cila mund të ishte edhe disavjeçare. Kjo bie ndesh jo vetëm me të drejtat që ka individit në procesin penal, por edhe me kuptimin që ka vetë masa e sigurimit personal, kushtet, kriteret e caktimit të saj, si dhe nevojat e sigurimit për mbajtjen, ndryshimin apo heqjen e saj gjatë gjithë fazave të procedimit penal. Një vendim i njëanshëm në këtë rast do të kishte efekte më të gjata se sa një vendim i marrë në kushte kur të gjitha palët janë prezent. Nga ana tjetër, nëse do pranohet që ky vendim është i paankimueshëm derisa nuk është ekzekutuar, do të mohohet disa nga elementet thelbësore të institutit të caktimit dhe të vazhdimit të masave të sigurimit personal. Kjo do të sillte automatikisht jo vetëm pamundësinë e personit ndaj të cilit është caktuar masa për t'u ankuar ndaj saj, por edhe pamundësinë e gjykatës që në zbatim të detyrimeve të parashikuara nga neni 249/6 i Kodit të Procedurës Penale të bënte verifikimin periodik të kushteve të zbatimit të masës, si dhe do të transformonte vendimin e gjykatës së dhënë pa praninë e personit në një vendim dënimi, dhe jo caktimi mase sigurimi.

Për të evituar këtë, ligjvënësi ka përcaktuar detyrime ndaj organit që merret me ekzekutimin e vendimeve gjyqësore. Ai duhet ta vërë në ekzekutim vendimin e caktimit të masës së sigurimit dhe në pamundësi të kësaj, të plotësojë procedurat për të bërë të mundur që vazhdimi i procedimit të jetë në përputhje me të gjitha kërkesat që parashikon Kodi i Procedurës Penale për garantimin e një procesi të rregullt. Jo pa qëllim ligjvënësi e ka lidhur në paragrafin e dytë të nenit 249 të Kodit të Procedurës Penale me rregullimet që parashikon neni 141 i Kodit të Procedurës Penale, për mënyrën e njoftimit të personit ndaj të cilit është caktuar një masë sigurimi pa prezencën e tij dhe që është deklaruar i ikur me vendim gjyqësor. Këto dispozita duhen parë të lidhura me njëra-tjetrën dhe veprimet që kryhen kalojnë në disa faza. Së pari, mbi kërkesën e prokurorit, në mënyrë sekrete, caktohet një masë sigurimi personal me qëllim që ajo të ekzekutohet dhe më pas, nëse një gjë e tillë nuk bëhet dot e mundur, ligji parashikon që mbi njoftimin e organit që ekzekuton masën, gjykata është e detyruar të deklarojë ikjen dhe të caktojë mbrojtës për të pandehurin dhe së fundi, mënyra sesi njoftohet personi i ikur dhe detyrimi për ta bërë atë përcaktohet sipas dispozitës së nenit 141 që referon vetë neni 249/2 i Kodit të Procedurës Penale. Pra njoftimi i personit mbasi ai është deklaruar i ikur nuk është me vlerësim, por detyrim i organit procedues sipas kërkesave që parashikon ligji.

Marrë për bazë sa më sipër, rezulton se dispozita e nenit 249 të Kodit të Procedurës Penale, kur bën fjalë për të drejtën e ankimit brenda 10 ditëve nga zbatimi ose njoftimi i vendimit të gjykatës merr kuptim të plotë jo vetëm për zbatimin, por edhe për njoftimin e vendimit. Është lehtësisht e kuptueshme se ndjekja e procedurës nga organet e procedimit në rastet e moszbatimit të vendimit për caktimin e masës së sigurimit sjell si përfundim detyrimin për njoftim të të pandehurit lidhur me këtë masë, e për rrjedhojë, automatikisht edhe të drejtën kushtetuese dhe ligjore që brenda një afati të caktuar ai të ankimojë vendimin në një gjykatë më të lartë.

Bazuar sa më sipër, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arrijnë në përfundimin unifikues se **vendimi për caktimin e masës së sigurimit personal është një vendim i ankimueshëm edhe nëse ai nuk është zbatuar, me kushtin që personi ndaj të cilit është dhënë vendimi të jetë vënë në dijeni, pasi të jetë deklaruar me vendim gjykate ikja e tij.**

Në çështjen në shqyrtim rezulton se si organi i hetimit, ashtu edhe gjykata nuk kanë zbatuar detyrimet që vijnë si më sipër nga Kodi i Procedurës Penale. Ato nuk kanë kuptuar, e për pasojë nuk kanë ndjekur rregullimin që parashikon ligji lidhur me zbatimin e masës së sigurimit dhe efekteve që vijnë, e për pasojë detyrimeve që lindin kur masa nuk mund të zbatohet pasi personi nuk gjendet. Ndërkohë i pandehuri Erjon Dule ka marrë dijeni në rrethana të caktuara (sipas tij, mbasi oficerët e policisë gjyqësore kanë shkuar për të ekzekutuar vendimin e gjykatës në vendin e banimit të tij), gjë që e provon me ankimin që ka paraqitur në gjykatë me të cilin kundërshton masën e sigurimit personal. Lind pyetja se si do të veprohet, a ka të njëjtat efekte sentenca unifikuese, edhe pse në rastin në shqyrtim nuk janë kryer veprimet dhe nuk janë marrë vendimet që ligji parashikon kur masa e sigurimit nuk mund të zbatohet për shkak se personi nuk gjendet? A mund të kuptohet në mënyrë të njëjtë njoftimi i të pandehurit për vendimin me marrjen dijeni prej tij të vendimit dhe pasojat që vijnë me këtë rast?

Kolegjet e Bashkuara çmojnë se e rëndësishme për të garantuar liritë e individit në procesin penal është që ai të ushtrojë të drejtat e tij dhe që këto duhet t'i garantojë organi procedues, por me eventualitetin kur ky organ nuk e ka bërë dhe personi gjithsesi bie në dijeni të një vendimi, i cili është i ankimueshëm, ai ose mbrojtësi i tij kanë të drejtë të kërkojnë verifikimin e vendimit në fjalë nga gjykata më e lartë. Nga tërësia e tyre, rregullimet procedurale penale dhe që lidhen me njoftimin e akteve të pandehurit, janë detyrime që ligjvënësi i ka ngarkuar organit procedues me qëllim garantimin e së drejtës së personit për t'u vënë në dijeni për të gjitha aktet procedurale në ngarkim të tij. Nëse do të rezultonte e provuar se personi i interesuar ka marrë dijeni për aktin, e veçanërisht kur është ai vetë që e pranon një fakt të tillë, njoftimi i aktit konsiderohet i realizuar.

Është në detyrimin e vetë personit ose mbrojtësit të tij të provojë momentin e marrjes dijeni e lidhur kjo me afatin 10-ditor për të ankimuar vendimin e gjykatës. Pranimi i së kundërtës do të sillte efektin që ka sjellë në këtë çështje, ku edhe pse organet proceduese kanë pasur detyrimin ta njoftojnë të pandehurin lidhur me vendimin, nuk e kanë bërë duke i mohuar të drejtën e një ankimi. Kjo vjen ndesh me dispozitat e nenit 247, 249, si dhe nenit 43 të Kushtetutës.

Bazuar në arsyetimin e mësipërm, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arrijnë në përfundimin unifikues se **e drejta për të ankuar vendimin e caktimit të masës së sigurimit nga personi ndaj të cilit është caktuar kjo masë në mungesë lind brenda 10 ditëve nga njoftimi apo marrja dijeni e vendimit prej tij ose mbrojtësit.**

Në çështjen në ngarkim të të pandehurit Erjon Dulaj, Gjykata e Apelit për Krime të Rënda Tiranë, duke mos pranuar të shqyrtojë ankimin e paraqitur nga mbrojtësi i të pandehurit, ka vepruar ndesh me dispozitën e nenit 420/1-a të Kodit të Procedurës Penale. Mbrojtësi i të pandehurit Erjon Dulaj është i legjitimuar të bëjë ankim ndaj vendimit të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë, e për këtë shkak, vendimi i Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda Tiranë duhet të priset dhe aktet t'i dërgohen për rishqyrtim asaj gjykate për ta gjykuar me një tjetër trup gjykues. Duke pranuar që i pandehuri ka të drejtë të

ankohet ndaj vendimit të gjykatës për caktimin e masës së sigurimit edhe pa u zbatuar kjo masë, në rast se provon marrjen dijeni, gjykata nuk mund t'i mohojë këtë të drejtë mbrojtësit të të pandehurit, i cili, për efekt të ligjit barazohet me të. Në këtë përfundim Kolegjet e Bashkuara arrijnë bazuar edhe në vendimin nr.15, datë 17.4.2003 të Gjykatës Kushtetuese, sipas të cilit, ndër të tjera, është theksuar se : "...moslejimi i mbrojtësit për të bërë ankim ndaj vendimit të gjykatës, të dhënë në mungesë të të akuzuarit, në kushtet e nenit 410/2 të Kodit të Procedurës Penale, e vë njërën palë në pozitë të pabarabartë me palën tjetër.”.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, mbështetur në nenin 438 dhe 441/ç të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSI:

Prishjen e vendimit nr.2 datë, 2.1.2009 të Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda Tiranë dhe kthimin e akteve për rishqyrtim në atë gjykatë me tjetër trup gjykues.

Ky vendim të dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare për njësimin e praktikës gjyqësore.

Anëtarë pro: Shpresa Beçaj (kryesuese), Evjeni Sinoimeri, Evelina Qirjako, Arjana Fullani, Gani Dizdari, Besnik Imeraj, Fatos Lulo, Ardian Nuni, Guxim Zenelaj.

Anëtarë kundër: Majlinda Andrea, Mirela Fana, Spiro Spiro, Ardian Dvorani, Andi Çeliku.

MENDIM PAKICE

Në vendimin nr.4, datë 24.6.2009 (unifikues) të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë,

Ne, Spiro Spiro, Ardian Dvorani, Majlinda Andrea, Mirela Fana dhe Andi Çeliku - gjyqtarë në pakicë, nuk jemi dakord me vendimin 4/24.06.2009 (unifikues) të marrë me votat e shumicës së Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë (me të cilin u prish vendimi 2.1.2009 i Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda Tiranë dhe iu kthyen aktet për rishqyrtim po asaj gjykate), për arsyet si më poshtë:

Sipas mendimit të pakicës, duke pranuar legjitimitimin e mbrojtësit të të arrestuarit Erjon Dulaj, për të bërë ankim kundër vendimit 252/11.12.2008 të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë, shumica ka tejkaluar kufijtë e kuptimit të dispozitave të neneve 246 dhe 249 të Kodit të Procedurës Penale.

Ndërsa, me të drejtë, shumica, teorikisht, pranon që, sipas nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, "...kur personi ndaj të cilit është marrë masa e sigurimit (gabimisht shprehet: një masë sigurimi)" nuk gjendet, nga oficeri ose agjenti i policisë gjyqësore mbahet një procesverbal, i cili duhet të tregojë, në mënyrë të hollësishme, veprimet që janë bërë me

qëllim gjetjen e personit dhe vënien në ekzekutim të vendimit të gjykatës, procesverbal i cili i dërgohet gjykatës që ka dhënë vendimin, për të vendosur deklarin e ikjes së këtij personi”, në zbatimin e përmbajtjes së kësaj dispozite në çështjen objekt shqyrtimi, praktikisht, ka tejkaluar kufijtë e përmbajtjes shumë të qartë të saj.

Kështu, nga aktet rezulton që mbrojtësi i të arrestuarit Erjon ka paraqitur ankim kundër vendimit të gjykatës së shkallës së parë, ende pa u vënë në dijeni të faktit që ekzistonte një vendim arresti kundër tij, nëpërmes, pikërisht, procedurave të ligjshme që parashikohen në nenin 246 të Kodit të Procedurës Penale.

Pretendimi, sipas të cilit i arrestuari u vu në dijeni të këtij fakti, pasi, sipas tij, punonjës të policisë kishin shkuar në banesë, jo vetëm që nuk u shoqërua me ndonjë dokument të lënë prej tyre apo ndonjë provë tjetër, por, bazuar në kronologjinë e dokumenteve që lidhen me ankimin e paraqitur nga mbrojtësi i tij, është i papranueshëm.

Përpos faktit që nuk përmban asnjë shkak dhe pikë të vendimit që kundërshtohet, kërkesë kjo e dispozitës së nenit 242 të Kodit të Procedurës Penale, ankimi ka edhe pasaktësi lidhur me datën që mban vendimi i Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda me të cilin u vendos masa e sigurimit personal. Kështu, ndërsa vendimi mban datën 11.2.2008, në ankim është shënuar data 17.2.2008, pasaktësi të cilat nuk kishte si të ndodhnin nëse do të ishte e vërtetë që punonjësit e policisë kishin shkuar në banesë për ekzekutimin e vendimit.

Pavarësisht kësaj, shumica përdor si argument garantimin e së drejtës për t’u mbrojtur të individit (në rastin konkret, të të arrestuarit Erjon) ndaj një vendimi gjyqësor, në përgjithësi, duke anashkaluar kërkesat e ligjit procedural penal për momentin e fillimit të kësaj të drejte, kërkesa këto të cilat sipas pakicës, parashikohen qartësisht në dispozitat e neneve 246 dhe 249 të Kodit të Procedurës Penale.

Në nenin 249 të Kodit të Procedurës Penale parashikohet e drejta (afati) e ankimit si në rastet e marrjes dijeni, *de facto*, nga vetë personi, ndaj të cilit është vendosur masa (pika 1 e nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale), ashtu edhe në rastet e marrjes dijeni *de jure*, prej tij (neni 247 i Kodit të Procedurës Penale). Në të dy këto raste bëhet fjalë vetëm për marrjen dijeni në mënyrë të ligjshme.

Bazuar pikërisht në këtë arsyetim, kur caktimi i masës bëhet në mungesë të personit të cilit i përket, pakica është e mendimit që gjykata nuk mund të pranojë si të ligjshëm ankimin që bëhet jashtë këtyre dy rasteve të marrjes dijeni për vendimin e caktimit të saj. Pranimi i së kundërtës do ta çonte gjykatën në ligjërimin e palejueshëm të veprimeve të jashtëligjshme të personave që kryejnë detyra shtetërore, nga të cilat rrjedh informacioni për ekzistencën e një vendimi arresti të marrë nga gjykata në mungesë të individit përkatës, vendim ky, sikundër pranohet edhe nga shumica, për shkak të rëndësisë që ka, përbën sekret.

Pakica është e mendimit që mbajtja sekret e ekzistencës së një vendimi të këtij lloji, duhet të zgjasë deri në momentin kur i interesuari vihet në dijeni nëpërmes rrugëve ligjore që u përshkruan më lart.

Në favor të këtij mendimi është edhe përcaktimi që përmban pika 2 e nenit 249 të Kodit të Procedurës Penale, sipas së cilës, për të pandehurin e ikur, afati fillon të ecë nga dita e njoftimit, të bërë sipas nenit 141, dispozitë kjo në të cilën përcaktohen qartësisht dhe në formë detyruese, procedurat që duhet të ndiqen për njoftimet e të pandehurit kur nuk gjendet.

Si teoria e së drejtës procedurale penale, ashtu edhe praktika gjyqësore, lidhur me

nocionin “njoftim”, në procesin penal kanë mbajtur qëndrim konsekuent ligjor. Kanë konsideruar të tillë jo marrjen dijeni apo vënien në dijeni të personit (i pandehur, dëshmitarët), pavarësisht formës, por vetëm atëherë kur ky proces realizohet në ndonjërin prej formave që përcaktohen, qartësisht, në ndonjërin prej dispozitave që përfshihen në kreun e II-të të Kodit të Procedurës Penale, që titullohet “Njoftimet”.

Anëtarë: Majlinda Andrea, Mirela Fana, Spiro, Spiro, Ardian Dvorani, Andi Çeliku.

VENDIM
Nr.5, datë 15.9.2009

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në seancën gjyqësore të datës 15.09.2009 morën në shqyrtim çështjen civile nr. 2/1 Akti, që u përket palëve:

TË GJYKUAR: NEKI DREDHA, përfaqësuar nga av.B.Fejzaj MEDIN XHELILI, përfaqësuar nga av.E.Xhelili LLAMBRO BERBERI, në mungesë DHIMITËR SPIROPALI, përfaqësuar nga av.E.Bushi

AKUZUAR: *Për kryerjen e veprës penale të shpërdorimit të detyrës dhe falsifikimit të dokumenteve*

BAZA LIGJORE: *Nenet 248 dhe 186/2 të Kodit Penal*

E GJYKUAR: GJYZELA MURATI

AKUZUAR: *Për kryerjen e veprës penale të shpërdorimit të detyrës*

BAZA LIGJORE: *Neni 248 i Kodit Penal*

Gjykata e shkallës së Parë Vlorë me vendimin nr.223, datë 24.11.2004 ka vendosur:

Deklarimin fajtores të pandehurve Medin Xhelili, Neki Dredha, Dhimitër Spiropali, Gjyzela Murati për kryerjen e veprës penale të shpërdorimit të detyrës, parashikuar nga neni 248 i KP dhe dënimin:

Të pandehurin Medin Xhelili, sipas nenit 248 të Kodit Penal me 800 000 lekë gjobë, e cila të paguhet brenda 2 muajve pasi vendimi të marrë formë të prerë.

Të pandehurin Neki Dredha, sipas nenit 248 të Kodit Penal me 800 000 lekë gjobë, e cila të paguhet brenda 2 muajve pasi vendimi të marrë formë të prerë.

Të pandehurin Dhimiter Spiropali, sipas nenit 248 të Kodi i Penal me 300 000 lekë gjobë, e cila të paguhet brenda një muaji pasi vendimi të marrë formë të prerë.

Të pandehurën Gjyzela Murati, sipas nenit 248 të Kodit Penal me 200 000 lekë gjobë, e cila të paguhet brenda një muaji pasi vendimi të marrë formë të prerë.

Deklarimin të pafajshëm të pandehurit Llambro Berberi për kryerjen e veprës penale të shpërdorimit të detyrës në zbatim të neneve 21, 24 të Kodit Penal e 388 germa “ç” të Kodit të Procedurës Penale.

Deklarimin të pafajshëm të pandehurve Neki Dredha, Medin Xhelili, Dhimiter Spiropali e Llambro Berberi për veprën penale të falsifikimit të dokumenteve zyrtare, parashikuar nga neni 186/2 i Kodit Penal, sipas nenit 377 e 388 të Kodit të Procedurës Penale.

Gjykata e Apelit Vlorë me vendimin nr.143, datë 14.5.2004 ka vendosur:

Prishjen e vendimit nr.233, datë 24.11.2003 të Gjykatës së Shkallës së Parë, Vlorë dhe kthimin e çështjes për rigjykim në atë gjykatë, me tjetër trup gjykues.

Gjykata e Lartë me vendimin nr.337, datë 18.5.2005 ka vendosur:

Prishjen e vendimit nr.143, datë 14.0.2004 të Gjykatës së Apelit Vlorë dhe dërgimin e akteve për rishqyrtim në atë gjykatë me tjetër trup gjykues.

Gjykata e Apelit Vlorë me vendimin nr.107, datë 24.3.2006, ka vendosur:

Lënien në fuqi të vendimit nr.223, datë 24.11.2003 të Gjykatës së Shkallës së Parë Vlorë.

Kundër këtij vendimi kanë paraqitur rekurs të gjykuarit, të cilët parashtrojnë këto

shkaqe për prishjen e tyre:

I gjykuari Dhimitraq Spiropali:

- Nuk qëndrojnë pretendimet se, është dhënë tokë në përdorim në 66 raste, pasi këta persona nuk e kanë disponuar tokën bujqësore, gjë që është vërtetuar gjatë azhurnimit të tokës. Asnjëherë sipërfaqja e tokës në pronësi nuk ka qenë më e madhe se ajo e dhënë në përdorim.

- Ish-punonjësve të NB Ullishta nuk u është dhënë tokë bujqësore në pronësi, pa u dhënë më parë në përdorim.

I gjykuari Neki Dredha:

- Të gjitha vendimet e dhënies së tokës nga përdorimi në pronësi i ka vendosur komisioni i tokës së rrethit, më parë se unë të zgjidhesha kryetar bashkie. Asnjë nga vendimet e regjistruara nuk ka nënshkrimin tim. Nënshkrimi i formularit 6 nuk ka sjellë asnjë pasojë.

- Të gjitha vendimet e marra nga komisioni i tokës së rrethit të vitit 2000 janë anuluar dhe nuk janë regjistruar në ZRPP Vlorë.

I gjykuari Medin Xhelili:

- Nga mbledhja dhe sistemimi i dokumentacioneve nuk i ka ardhur asnjë pasojë qoftë individit qoftë shtetit.

- Praktika dokumentare ka qenë transparente dhe kolegjiale.

E gjykuara Gjyzela Murataj:

- Rastet për të cilat akuzohem kanë ndodhur në vitet kur unë nuk kam qenë në marrëdhënie pune. Jam larguar nga puna në vitin 1998, duke mos pasur asnjë mundësi konkrete që të shpërdoroj detyrën në vitin 2000 kur është bërë ndarja e tokave në Ujë të Ftohtë.

- Për asnjë nga rastet që akuzohem nuk ndodhet nënshkrimi im.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin datë 18.6.2008, ka vendosur:

Kalimin e çështjes në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, me qëllim unifikimin e praktikës gjyqësore lidhur me kuptimin e pikës 2 të nenit 435 të Kodit të Procedurës Penale duke shtruar para Kolegjeve të Bashkuara për zgjidhje:

1. A duhen pranuar rekursat e paraqitura pranë Gjykatës së Lartë vetëm me nënshkrimin e mbrojtësit të të pandehurit apo dhe me nënshkrimin e të pandehurit?

2. Në rastin kur i pandehuri nuk ka mbrojtjes a duhet që gjykata të caktojë një mbrojtës kryesisht?

KOLEGJET E BASHKUARA të Gjykatës së Lartë, pasi dëgjuan relatimin e gjyqtarëve Besnik Imeraj e Majlinda Andrea, prokurorin Bujar Sheshi, i cili në kërkesa paraprake kërkoi mospranimin e rekurseve, av. E.Bushi që kërkoi pranimin e rekursit të të gjykuarit Dhimitraq Spiropali pasi është në formën e kërkuar nga ligji, av.B.Veizaj që kërkoi pranimin e rekursit të të gjykuarit Neki Dredha pasi edhe pse jashtë afatit çështja duhet të shqyrtohet në tërësi për gjithë të gjykuarit,

VËREJNË:

Të gjykuarit Medin Xhelili, Neki Dredha, Dhimitër Spiropali, Gjyzela Murati janë deklaruar fajtorë dhe dënuar nga gjykatat e faktit për kryerjen e veprës penale të shpërdorimit

të detyrës, parashikuar nga neni 248 i Kodit Penal dhe dënimin.

Gjykatat e faktit kanë pranuar së gjatë ushtrimin të detyrës së tyre, ata kanë nënshkruar akte të marrjes së tokës në përdorim, kur sipas akteve ligjore e nënligjore, afati për dhënien e akteve ka qenë deri në muajin shkurt të vitit 1996 dhe organi kompetent për dhënien e këtyre akteve ka qenë vetëm komisioni i caktuar nga ish-NB-të. Si pasojë e këtyre veprimeve, shumë përfitues të tokës kanë marrë sipërfaqe toke më shumë dhe mbivendosja midis sipërfaqeve ka sjelle si pasojë një sërë konfliktesh gjyqësore.

Kundër të dy vendimeve të gjykuarit kanë bërë rekurs në Gjykatën e Lartë dhe Kolegji Penal, pas kërkesave paraprake të organit të akuzës për mospranimin e rekurseve, e ka dërguar çështjen për gjykim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë të cilat, në seancën e datës 15.9.2009, u tërhoqën për vendim për t’iu dhënë përgjigje kërkesave paraprake të prokurorit, lidhur me mospranimin e rekursve dhe konstatuan se:

Rekursi i të gjykuarve Neki Dredha e Mehdi Xhelili rezulton të jenë paraqitur në sekretarinë e Gjykatës së Shkallës së Parë Vlorë jashtë afatit 30 ditor që parashikon dispozita e nenit 435/1 të Kodit të Procedurës Penale. Të dy këto rekurse janë depozituar në datën 25.4.2006, ndërkohë që vendimi i Gjykatës së Apelit Vlorë është shpallur në datën 24.3.2006. Paraqitja e rekurseve të këtyre të gjykuarve jashtë afatit 30 ditor është një prej shkaqeve që në kuptim të detyrimeve që rrjedh nga dispozita e nenit 420/c të Kodit të Procedurës Penale e detyron gjykatën të mos pranojë shqyrtimin e tyre.

Sipas pretendimit të organit të akuzës, duke qenë se rekursat e të gjykuarve Dhimitraq Spiropali e Gjyzela Murataj nuk janë të nënshkruar nga mbrojtësit e tyre edhe ato nuk duhet të pranohen pasi në paraqitjen e tyre janë shkelur kërkesat e nenit 435/2 të Kodit të Procedurës Penale.

Ndryshe nga akuza, mbrojtësit e të gjykuarve pretenduan se duke qenë se kjo dispozitë vjen ndesh me të drejtën kushtetuese për t’u ankuar në një gjykatë më të lartë ndaj një vendimi gjyqësor, duke zbatuar drejtpërsëdrejti Kushtetutën, Kolegjet duhet të rrëzojnë kërkesën e prokurorit dhe të vazhdojnë shqyrtimin e çështjes në themel.

Por Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë së rekursat e paraqitura nga të gjykuarit Dhimitraq Spiropali dhe Gjyzela Murataj nuk mund të shqyrtohen mbasi ndodhemi përpara rasteve të ndalimit që parashikon dispozita e nenit 420/c të Kodit të Procedurës Penale dhe se dispozita e nenit 435/2 të Kodit të Procedurës Penale nuk vjen ndesh me Kushtetutën e Shqipërisë.

Në nenin 8 të Deklaratës Universale për të Drejtat e Njeriut si dhe në nenin 13 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut, parashikohet e drejta e ankimit efektiv ndaj vendimit të gjykatës. Kurse në nenin 2 të Paktit Ndërkombëtar për të Drejtat Civile e Politike, përcaktohet për shtetet detyrimi që të garantojnë nëpërmjet organeve kompetente gjyqësore, administrative ose legjislative të drejtën e individit për të ushtruar ankim si dhe krijimin e mundësive për gjykimin e tij. Të njëjtin qëndrim mban edhe Kushtetuta e Shqipërisë, e cila në nenin 43 ka parashikuar se: *“Kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe.”* Kjo e drejtë kushtetuese e individit është e garantuar edhe me një sërë dispozitash procedurale penale që rregullohen në titullin VIII, kreun I e që titullohet “Ankimet”.

Sipas pikës 1 të nenit 407 të Kodit të Procedurës Penale, është ligji që cakton rastet në të cilat vendimet e Gjykatës mund të ankohen, si dhe mjetin e ankimit dhe këto mjete janë të përcaktuara në pikën 3 të kësaj dispozite sipas së cilës: “mjetet e ankimit janë apeli, rekursi në Gjykatën e Lartë dhe kërkesa për rishikim”. Pra, duke mos vënë asnjë kufizim të së drejtës së ankimit, ligjvënësi në zbatim edhe të detyrimit kushtetues që rrjedh nga neni 43 i saj, i ka dhënë mundësi kujtdo që kundër vendimit apo urdhërit të dhënë nga një gjykatë të ankohet në një gjykatë më të lartë duke përdorur ato mjete që në mënyrë të shprehur i parashikon Kodi i Procedurës Penale.

Por, duke moskufizuar realizimin e kësaj të drejte kushtetuese, ligjvënësi ka përcaktuar rregullime procedurale, të cilat disiplinojnë formën e ankimit, paraqitjen e tij, mënyrën e dërgimit dhe të njoftimit si dhe afatin e ankimit. Kështu, sipas dispozitës së nenit 420/1 të Kodit të Procedurës Penale, janë përcaktuar në mënyrë të qartë disa raste kur ankimi i paraqitur ndaj një vendimi gjyqësor edhe pse është e drejtë kushtetuese, bëhet i papranueshëm për t’u shqyrtuar, raste këto që veçanërisht janë të lidhura me legjitimitimin e personit që ka paraqitur ankim, me llojin e vendimit ndaj të cilit është paraqitur ankimi, me respektimin e disa dispozitave që rregullojnë formën e ankimit si dhe me të drejtën e ankuesit për të hequr dorë prej tij.

Fakti që një ankim të cilit i mungon qoftë edhe njëra prej kërkesave procedurale të përcaktuara shprehimisht në pikën 1 të nenit 420 të Kodit të Procedurës Penale është gjyqësisht i papranueshëm kurrësi nuk mund të konsiderohet si mohim i së drejtës së personit për t’u ankuar ndaj një vendimi gjyqësor.

Është pikërisht kjo arsyeja që edhe dispozita e nenit 435/2 të Kodit të Procedurës Penale bën pjesë në ato rregullime procedurale që ligjvënësi ka dashur të disiplinojë palët për të bërë ankim. Jo pa qëllim ligjvënësi këtë dispozitë e ka titulluar “Paraqitja e rekursit” dhe sipas pikës 2 është parashikuar se: “Akti i rekursit dhe memoriet duhet të nënshkruhen me pasojë mospranimi nga mbrojtësi...”. Pra vullneti i ligjvënësit me këtë dispozitë kërkon nga palët, në mënyrë të posaçme për rekursin, që të jetë i nënshkruar nga mbrojtësi i të pandehurit, në të kundër ai bëhet i papranueshëm. Edhe pse nga përmbajtja e nenit 420/1-c të Kodit të Procedurës Penale del qartë se rekursi nuk pranohet kur nuk janë zbatuar dispozitat që lidhen me ...paraqitjen... e tij, jo pa qëllim ky fakt është përsëritur edhe në nenin 435 të të Kodit të Procedurës Penale i cili disiplinon mënyrën e paraqitjes së rekursit.

Kolegjet e Bashkuara çmojnë që qëllimi i ligjvënësit duke përcaktuar në mënyrë të shprehur detyrimin që rekursi në Gjykatën e Lartë duhet të jetë i nënshkruar nga mbrojtësi ka qenë vetë juridiksioni që ka sipas Kushtetutës Gjykatës së Lartë e cila, sipas dispozitës së nenit 141/1 ka juridiksion fillestar e rishikues. Duke qenë një gjykatë ligji (në rastet e juridiksionit rishikues) gjykimi në Gjykatën e Lartë ka një natyrë të veçantë.

Së pari kjo veçori lidhet me faktin se sipas rregullimeve të nenit 432 të Kodi i Procedurës Penale janë vetëm tre rastet kur palët mund të investojnë Gjykatën e Lartë me anë të rekursit. Ky kufizim i parashikuar në dispozitën e sipërcituar kurrësi nuk u mohon palëve të drejtën kushtetuese të ankimit të vendimit gjyqësor por vendos kritere të cilat pengojnë formalizmin në paraqitjen e rekursit.

Së dyti veçoria e gjykimit në Gjykatën e Lartë del qartë edhe nga përmbajtja e disa dispozitave të tjera të Kodit të Procedurës Penale.

Kështu sipas nenit 437/5 të këtij Kodi: “Gjyqtari i ngarkuar relaton çështjen. Pas fjalës

së prokurorit, mbrojtësit dhe përfaqësuesit e palëve private bëjnë mbrojtjen. Replika nuk lejohet.”. Kjo dispozitë e cila mund të duket se mohon një të drejtë themelore të individit e parashikuar nga neni 33/1 i Kushtetutës në fakt gjatë gjykimit në Gjykatën e Lartë nuk lejon të pandehurin të marrë vetë fjalën për të mbrojtur interesat e tij. Këtë të drejtë ligjvënësi ia ka dhënë mbrojtësit të të pandehurit, ashtu si dhe të drejtën për të nënshkruar aktin e rekursit. Kjo veçori gjykimi përforcohet edhe nga dispozita e nenit 433/2 të të Kodit të Procedurës Penale sipas të cilit:” Mospranimi i rekursit vendoset nga Kolegji i Gjykatës së Lartë në dhomë këshillimi, pa pjesëmarrjen e palëve.” Siç shihet, duke qenë një gjykatë ligji dhe që nuk merr prova, Gjykata e Lartë u jep zgjidhje ankimeve të palëve edhe pa pjesëmarrjen e tyre, por vetëm duke u bazuar në aktin e rekursit, memoriet dhe dosjen gjyqësore. Është pikërisht kjo një tjetër arsye që ndryshe nga sa pretendoi mbrojtja, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se duke mos pranuar rekursin në Gjykatën e Lartë pa nënshkrimin e mbrojtësit, për të pandehurit në fakt rritet standardi në favor të garancive për të mos humbur të drejtën e gjykimit për shkak të paraqitjes së rekursit jo sipas kërkesave procedurale penale, garanci kjo që sigurohet me nënshkrimin e rekursit prej një mbrojtësi. Ky përfundim del nga përmbajtja e nenit 433/1 të Kodit të Procedurës Penale, sipas të cilit rekursi nuk pranohet nëse bëhet për shkaqe të ndryshme nga ato që lejon ligji. Këto shkaqe janë të përcaktuara në nenin 432/1 të këtij Kodi dhe nëse rekursi do të bëhet nga një person jo specialist, pra jo nga mbrojtësi rritet ndjeshëm mundësia që rekursi të mos pranohet.

Kolegjet e Bashkuara çmojnë se si çdo e drejtë subjektive, edhe e drejta e ankimit nuk përjashton mundësinë që ligjvënësi të vendosë kufizime në ushtrimin e saj për të mbrojtur një interes të caktuar publik apo të individit. E rëndësishme është që kufizimi i vendosur të mos reduktojë mundësinë e individit në një masë apo mënyrë të tillë sa të cenojë vetë thelbin e së drejtës për t’u ankuar, pra kufizimi të mos kthehet në mohim të së drejtës. Në rastin e dispozitës së nenit 435/2, kufizimi i vendosur nga ligjvënësi lidhur me nënshkrimin e rekursit, jo vetëm nuk kthehet në mohim të kësaj të drejte çka e tregon edhe vetë fakti i zhvillimit të këtij gjykimi por është një kufizim që nuk cenon, ndonjë prej të drejtave që parashikon neni 17 dhe neni 43 i Kushtetutës së Shqipërisë. Ndryshe nga pretendimi i mbrojtësit të të gjykuarit Spiropali se mosrespektimi i kriterit të proporcionalitetit qëndron pikërisht në pamundësinë e të pandehurit për të gjetur mbrojtës, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se nuk qëndron. I pandehuri i ka të gjitha mundësitë për të pasur një mbrojtës dhe në rastet kur është në pamundësi i vjen në ndihmë ligji nr.10039, datë 22.12.2008 “Për ndihmën juridike”. Nga përmbajtja e nenit 13/1 të ligjit të sipërcituar rezulton se të drejtën për të fituar ndihmë juridike e kanë personat që :”..kërkojnë të mbrohen me avokat në procesin penal në të gjitha fazat e tij...” dhe sipas pikës 3 të këtij neni : “ndihma juridike mund të kërkohej para, gjatë dhe pas zhvillimit të procesit gjyqësor”.

Në të njëjtën linjë ligjvënësi u qëndron garancive kushtetuese të individit për të ankuar vendimet gjyqësore edhe duke parashikuar në dispozitë detyrimin që akti i rekursit të bëhet i shkruar. Fakti që neni 435/1 në mënyrë taksative parashikon se rekursi duhet të paraqitet me shkrim, në të kundërt sipas nenit 420/c ai nuk pranohet, nuk mund të interpretohet si mohim i së drejtës së të pandehurit për të ushtruar rekurs, nëse ai nuk di shkrim e këndim.

Dhe pse në dispozitat procedurale penale nuk është parashikuar në mënyrë të posaçme e drejta e sekretarisë gjyqësore për të verifikuar rregullshmërinë e ankimit, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se vetë sekretaritë e gjykatave ku depozitohet ankimi mund dhe duhet të

vënë në dijeni të pandehurit në rastet kur rekursi paraqitet i panënshkruar nga mbrojtësi, me qëllim që në zbatim të kërkesave të nenit 415/2 të Kodit të Procedurës Penale ai të ketë mundësinë për plotësimin e tij.

Bazuar në sa më sipër, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arrijnë në përfundimin unifikues se ***rekursi penal duhet të nënshkruhet nga mbrojtësi, në të kundërt ai nuk pranohet për shqyrtim në Gjykatën e Lartë.***

Lidhur me pyetjen e dytë të shtruar për unifikim, Kolegjet e Bashkuara çmuan të mos e vënë në bisedim për shkak se Gjykata Kushtetuese, me vendimin e saj nr.13, datë 21 korik 2008 i ka dhënë zgjidhje problemit të caktimit të mbrojtësit kryesisht në Gjykatën e Lartë.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, mbështetur në nenin 420/1-c të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSI:

Mospranimin e rekurseve të paraqitura nga të gjykuarit Dhimitër Spiropali e Gjyzela Murati, për shkak se nuk janë respektuar dispozitat për paraqitjen e tyre.

Mospranimin e rekurseve të paraqitura nga të gjykuarit Neki Dredha e Medin Xhelili, për shkak se janë paraqitur jashtë afatit procedural.

Ky vendim të dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare për njësimin e praktikës gjyqësore.

Anëtarë: Spiro Spiro, Evjeni Sinoimeri, Shpresa Beçaj (kryesuese), Besnik Imeraj, Fatos Lulo, Ardian Nuni, Arjana Fullani, Majlinda Andrea, Aleksandër Muskaj, Evelina Qirjako, Guxim Zenelaj, Mirela Fana, Andi Çeliku